Mr

Connolly

7
4-a
48
BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
7
7 C
1

THESAVRVS
TERRAE SANCTAE,

QVEM SERAPHICA MINORVM RELIGIO
de Obseruantia inter Infideles, per trecentos
& amplius annos religiosè custodit,
fideliterque administrat.

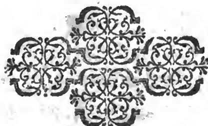
EMINENTISSIMIS,
AC REVERENDISSIMIS
DD. CARDINALIBVS
S. Congregationis de Propaganda Fide dicatus.

AVTHORE

R. ADM. P. F. DIDACO DE CEA AGVDENSI
Hispano, eiusdem Ordinis Lectore Iubilato, Almæ Angelorum Prouinciæ, & Ordinis Patre, ac in Romana Curia Commissario Generali.

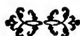
ROMAE, Typis S. Congreg. de Fide Propaganda;
MDCXXXIX.

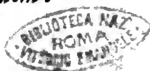
SVPERIORVM LICENTIA.

EMINENTISSIMIS, ET REVERENDISSIMIS
DD. CARDINALIBVS
S. CONGREG. DE PROPAG. FIDE.

Frater Didacus de Cea æternam fælicitatem.

FAVSTISSIMO nunquam interituræ celebritatis præsagio, PRINCIPES EMINENTISSIMI, Thesaurum Terrę sanctę in publicum profero, non nouum ingenij mei partum, quamquam profectò infirmum, & informem, quemque inter frequentissimas mei muneris occupationes nec satis fingere licuit, nec expolire. Quapropter veriùs abiecisse videor, quàm peperisse. Idcirco non EE. VV. manibus tractandum: sed pedibus substernendum obsequiosus deuoueo. Nec verò Mercatoris Euangelici consilium libuit amplecti, qui thesaurum inuentum deprędari metuens abscondit lætabundus: Quia sub tantorum Principum patrocinio, nec Prædones timeo, nec blaterones. Non Prædones, quia nihil magis in votis mihi est, quàm vt thesaurus noster diripiatur. Purpuratus ille Pater, & Ecclesiæ Doctor clarissimus Eustochium admonebat, vt animę thesaurum portaret occultum, quia sui publicatione periclitabatur. Ita planè est: At thesaurus iste, quem non gemmis opulentum, non auro diuitem, non peregrina supellectile onustum: Sed sacris humanæ Redemptionis mysterijs refertissimum produco, sola occultatione periclitatur: nusquam securior, quàm dum oculis cer-

 nitur,

nitur, manibus euoluitur, & meditatione curiosiùs pertractatur. Et qui Prædonum assultus non reformido; nec etiam obloquentium vellicationes pertimesco. Quis enim licèt procacissimus ausit impetere? Quod vestrum, PRINCIPES EMINENTISSIMI, Patrocinium protegit, fouet gratia, beneuolentia prosequitur, & æstimandum potiùs, quàm cauillationibus feriendum suo reddit imperio, protectioneq. tutatur. Laudauit olim Rupertus Machabęorum consilium, qui, vt Dei fauorē, & gratiā, qùam ambitiosiùs precabātur, demereri possent, Nazaræos in Dei conspectu constituerūt: Et qui tales sibi Patronos delegerant, non poterant obsecrationum suarum affectibus defraudari. Iam Thesauro meo totius Orbis gratiam, plausus, fauoremque mihi polliceor: Qui Patronos cooptaui, Nazaræis longè pręstantiores. Quid de Nazaræis Patheticus Vates? *Candidiores*, ait, *Nazaræi eius niue, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, Saphiro pulchriores*. Pro superi: quàm viuis, vt aiunt, coloribus expressit Sacrum Purpuratorum Patrùm, & EMINENTISSIMORVM PRINCIPVM Senatum de Propaganda Fide. Niuis candor, lactis nitor, eboris rubor, Saphiri pulchritudo, puritatis candorem, doctrinæ studium, Fidei propagandę zelum, cælestium amorem repræsentant, quibus Purpuratus iste Sacerq. Senatus efflorescit. Plurimi ergo thesauri mei supellectilem æstimandam augur minimè vanus præsagio: non solùm quia ipsius diuitię Orientis opibus sunt pretiosores: sed quia sub tali patrocinio, quod fortunæ mihi secundantis impulsu ambitiosiùs conquisiui, thesauri pretium, Operis exigui tenuitas, Authoris nomen quoduis monumentum, & regalem Pyramidum sublimitatem, æstimatione, magnitudine, celebritate superabit.

F A-

FACVLTAS ORDINIS.

FRater Didacus de Cea Ordinis Minorum, Lector iubilatus, Almæ Angelorum Prouinciæ, & Ordinis Pater, necnon Collegij S. Isidori in Vrbe Superior, ac in Romana Curia pro vniuersa Vltramontana familia Commissarius Generalis. Cum *Thesaurum Terræ Sanctæ* a nobis elucubratum viris scientia, eruditioneque præcellentibus censendum commiserimus, & approbandum: Facultatem impertimur vt typis mandetur, obtenta prius a Reuerendissimo Sacri Palatij Magistro licentia, vt imprimatur. Datum Romæ in Conuentu Aracælitano, die 10. Aprilis Anno 1639.

Fr. Didacus de Cea Commiss. Gen. Curiæ.

De mandato suæ Reuerendæ admodum Paternitatis.

Fr. Franc. de Aguilar Curiæ Secretarius.

Censura Operis.

Per R. A. P. Fr. Sanctorum de Melfi Ordinis Minorum strictiorisque Obseruantiæ, Sac. Theologiæ Lectorem & Concionatorem Generalem Romanæ Prouinciæ Custodem, Reformationis Patrem, ac in S. Pœnitentiaria Lateranensi S.D.N. PP. Præsidem.

THesaurum, in Orbis meditullio, humanæ redemptionis oeconomia consummatum, temporis diuturnitate squallidum, difficultatum dumetis obsessum, draconum infidelibus rictibus impeditum: Seraphicæ autem Religionis impigra sedulitate, & custoditum, & peruium: Quem diuinorum, humanorumque Annalium euolutione Reu. Ad. P. Fr. Didacus de Cea Ordinis nostri Lector iubilatus, Almæ Angelorum Prouinciæ, & Ordinis Pater, ac in Romana Curia Commissarius Generalis labore, æquè ac pietate defodit, & omnibus conspiciendum exponit (dubio procul quod deprædari desideret, qui *Thesaurum Terræ Sanctæ* publicè portat in via) Ego, cui à S. R. Ad. Paternitate pro censura Religionis commissus fuit, non solum approbo, & cudi posse censeo, sed vt quam citius fiat exopto. Christi enim Domini Mysterijs, & Seraphici

Parentis

Parentis gloriæ verè seruus, verè filius collaborat. Ita censeo, ex Collegio Pœnitentiariorum die 15. Aprilis 1639.

Fr. Sanctorus de Melfi, qui supra.

Imprimatur si videbitur Reuerendiss. P. Mag. Sac. Palatij Apost.
Io. Bapt. Alterius Episc. Camer.

Censura Operis.

Reu. Adm. P. Fr. Ioannis Gonzales de Leon Mag. & Reg. in Collegio S. Thomæ Aquinatis apud S. Mariam super Mineruam.

EX ordine Reuerendissimi Patris Sacri Palatij Apostolici Magistri Fr. Nicolai Riccardij maxima cum voluptate perlegi opusculum, cuius titulus est, *Thesaurus Terræ Sanctæ, &c.* in duos libros distinctum, elaboratum ab A. R. P. Fr. Didaco de Cea, Agudensi Hispano, Ordinis Minor. Lectore Iubilato, Almæ Angelorum Prouinciæ, & Ord. Patre; ac in Rom. Curia Commiss. Genli Author idem ipse est in paruis, qui & in magnis; *Thesaurum Terræ Sanctæ* eruditionis Thesauro illustrat: pijssima nostræ redemptionis loca graphicè depingit, ad Seraphici Patris amorem vehementer accendit, dum in illo imaginem Christi crucifixi ad viuum exaratam ostendit. Ius custodiendi Thesaurum, sanctamque incolendi terram apud Seraphicam familiam iam diu extitisse euidenter demonstrat, efficaciter conuincit: Fidem Christi auget; Mores Religiosos componit. Lucem videat, vt omnibus lucem, & ardens desiderium Thesaurum pretiosissimum inueniendi afferat. Decima septima Aprilis. Anno 1639. Romæ in Collegio S. Thomæ Aquinatis apud S. Mariam super Mineruam.

Fr. Ioannes Gonzales de Leon Mag. & Reg.

Imprimatur.

Fr. Nicolaus Riccardius Sac. Palatij Apost. Mag. Ord. Præd.

LE-

LECTORI OPTIMO.

NEGOTIATOR *ille Euangelicus*, Optime Lector, *pretiosam margaritam, & thesaurum in agro absconditum reperiens, omnia bona sua præ gaudio vendidit, vt Margaritæ Dominus, & thesauri fieret possessor. Sua negotiari sedula inquisitio Thesaurum contulit: At tibi non quærenti, & fors minimè cogitanti inter tot muneris nostri negotia Thesaurum Terræ sanctæ cælestibus diuitijs opulentissimum offero, quem sedulò quæsitum, fæliciter inuentum, & à Minoribus de Obseruantia iamdiu possessum stilo nostro, quo non otiosus feror, illustraui: Non Scythicas hìc gemmas, aut indicos inuenies amethistos, vel rubentis maris grana candentia, quæ electissimo & operosissimo describes auro, sed Redemptionis nostræ, Christi illic nascentis, viuentis, ac morientis mysteria meditatione recolenda. Vrbis Hierosolymitanæ vastationem Patheticus Vates lamentatus, dicebat:* Dispersi sunt lapides Sanctuarij in capite omnium platearum. *Pro quo legunt Hebræi, effusæ sunt margaritæ sanctæ, hoc est, guttæ sanguinis, quæ è Iosiæ Regis, illic vulnerati, & occisi corpore defluentes vrbis illius vias resperserunt. Longè pretiosores Thesaurus noster,* amice Lector, *tibi margaritas ostentat, guttas sanguinis non Iosiæ, sed Iesu, qui ibi sudore fluens sanguineo, & multimodè à tortoribus cæsus terram illam reddidit purpurantem. Has quia manu non licèt, mente collige, corde amplectere, optimum esto aurum, vt has margaritas in te possis includere. Etenim, vt disertè monuit D. Ambrosius, margaritæ non nisi auro inseruntur: Et quando corpore nequis tangere, tange mente. Ille alius Imperator exutis vestibus inter auri numismata in thesauro suo coaceruata delicio-*

sius.

sius volutabatur. Hominis auari, & Gentilis studium, Christiane Lector *fælicius æmulare, teque terrenis affectibus exutum, non inter nummos, sed inter Redemptionis monumenta identidem meditando reuersa. Hoc mihi gratissimum erit thesauri pretium, hęc merces, & uberrima laboris compensatio: Cui animum adieci, ut aliquorum conatus eluderem, qui ad obtinendam sanctorum locorum possessionem aspirarunt. Cumq. Eminentissimis & Reuerendissimis Dominis Cardinalibus Sacræ Congregationis de Propaganda Fide, producta plusquàm trecentum annorum experientia comprobauerim sacerrimum Terræ sanctæ thesaurum nusquam melius habiturum, quàm dum Fratrum Minorum de Obseruantia administrationi custodiæq. traderetur: Causam penès Eminentissimos Iudices euici & antiquam possessionem quasi paterno Iure quæsitam nouis decretis firmam stabilemq. reddiderunt. Hic laboris mei scopus, hæc studij causa, hic thesauri componendi finis: in quo plurima inuenies parum culta, quęque ultimam iudicij limam expectabant, festinandum tamen fuit, & partus ante maturitatem effundendus. Lege, faue, ignosce, vale.*

IN-

INDEX

CAPITVLORVM, ET PARAGRAPHORVM, quæ in toto Opere continentur.

EX LIBRO PRIMO.

CAPVT I.

BReuis totius Palæstinæ descriptio contexitur, & an filij Israel totam promissionis terram possederint obiter ventilatur. pag. 2.

CAPVT II.

Sancta Dei Ciuitas Hierusalem describitur, & qualis a prima sui fundatione ad Christi tempora, postmodumq. sub impiorum dominio extiterit, declaratur. pag. 10.

CAPVT III.

Mons Sion sanctitate memorandus, & regia Dauidis cithara cantatissimus spatium præbuit, in quo primus Seraphicæ Religionis Conuentus inter infideles extructus recensetur. pag. 15.

CAPVT IV.

Mærenti Ecclesiæ, & propter locorum Terræ Sanctæ iacturam illachrymanti, Seraphica Minorum Religio

de Obseruantia lachrymas absterfit, dum talium locorum reparatrix fieri promeruit. pag. 27.

CAPVT V.

Hierosolymitanis rebus vltima pene ruina sepultis Sanctus Franciscus possessor nouus, & Terræ Sanctæ apud Saracenos mysticus reparator suscitatur, labentisque Ecclesiæ Seraphicus Atlas, Deo prouidente substituitur. pag. 36.

CAPVT VI.

Sancti Francisci natiuitatem, Ordinis ipsius institutionem, & apud Saracenos prædicationem Sacri Vates multis retro sæculis prænunciarunt. pag. 51.
§. I. Ioannes Apoc. 4. sub Angeli figura Franciscum in Orbem venturum præsignauit. pag. 52.
§. II. Aliud de S. Francisco Vaticinium nouitate, & admiratione commendatum proponitur. pag. 54.
§. III. Reliqua prophetiæ pars contexitur, & de eodem B. P. Francisco luculenter explicatur. pag. 65.
§. IV. Tribus item vaticinijs Franciscus in mundum venturus Saracenisque prædicaturus præsignatur. pag. 72.

CAPVT VII.

Sanctus Franciscus nascens, viuens, moriensque maiorem præ cæteris Sanctis Christi similitudinem expressit. Vnde maius sibi ius comparauit, vt loca sancta inhabitaret,

taret,

taret, quæ hominum Redemptor natiuitate, vita, morte consecrauit. pag. 77.
§. I. Sancti Francisci natiuitas Christi natiuitatem retulit. pag. 78.
§. II. Sanctus Franciscus viuens expressa Christi viuentis similitudo comparuit. pag. 86.
§. III. Franciscus duodecim perfectionibus internã Christi similitudinem retulit, quibus tota ipsius vita quasi stellis distinguitur, & coronatur. pag. 93.
§. IV. In Sancti Francisci Magisterio, schola, discipulatu, quædam in his omnibus Christi Præceptoris imago cernebatur. pag. 122.
§. V. S. Franciscus ad Christi æmulationem admirandum in mari se præbuit: ipsiusque transfiguratio Saluatoris transfigurationem in plurimis repræsentauit. pag. 126.
§. VI. S. Franciscus aquam immutans in vinum, & plurimos modico pane saturans Christo similem se præstitit. pag. 136.
§. VII. Dum Franciscus miracula ederet, quædam in ijs patrandis Christi effigies relucebat. pag. 141.
§. VIII. Humani cordis abscondita perspiciendi facultas Beato Francisco ad Christi imitationem concessa memoratur. pag. 147.
§. IX. Christo Domino Orbis Creatori omnia famulabantur elementa: & Francisco ipsius imaginem referenti eundem exhibebant famulatum. pag. 152.
§. X. Communis hominum applausus, & honor Franciscum sequebatur, vt olim Christum, cuius in Francisco simitudinem reuerebantur. pag. 156.

§. XI. Sacra B. Francisco stigmata imprimuntur, vt sicut internam Christi similitudinem iam habebat, sic eandem in corpore signatus exterius repræsentaret. pag. 160.
§. XII. Christus Dominus, & non alius B. Francisco pretiosa stigmatum signa proprijs manibus excussit, sicut iam Zachariæ Vaticinio fuerat prænunciatum. pag. 165.
§. XIII. Christi imago per stigmatum impressionem in Francisco efflorescens, perpetua est, ac indelibilis: Vnde resurrecturo, & inter cælites constituto splendidior remanebit. pag. 173.
§. XIV. Similitudo per stigmatum impressionem Francisco data, tam in vita, quam in morte prodigijs claruit. pag. 176.
§. XV. Christus resurgens apertas in corpore plagas, & penetrantes retinuit; sicque in B. Francisco resurrecturo statuit, vt stigmata eodem modo peseuerent, & tam in cælo quàm in finibus ad plagarum retentionem intentis, Christo similis videatur. pag. 181.
§. XVI. Alij fines recensentur quorum aspectu Christus plagas suas retinuit, & in Francisco stigmatà velut in imagine sua conseruabit. pag. 186.
§. XVII. Christi cum discipulis vltimo cænantis imaginem imitatus est Franciscus, & in alijs morituri præludijs ei similis fieri studuit. pag. 193.
§ XVIII. S. Franciscus moriens Christo morienti similis apparuit. pag. 196.
§. XIX. Christi similitudo quæ in B. Francisco nascente, viuente, morienteque enituit, maius ipsi ius contulit, vt

præ

præ alijs Sanctorum locorum theſauri ſpiritualis poſ-ſeſſor exiſteret.

CAPVT VIII.

Plures proponuntur fines, propter quos Sedes Apoſtolica, & Reges Catholici Minoritas Obſeruãtes Sanctorum locorum apud Hieroſolymam Cuſtodes ſolos, adminiſtratoreſque delegerunt. pag. 206.

§. I. Primi finis ab Eccleſia intenti conuenientia, neceſſitaſque aperitur. pag. 207.

§. II. Finis ſecundus expenditur, cui ſtrictiſſima Minorum paupertas plurimum ſuffragatur. pag: 212.

§. III. Tertius Eccleſiæ finis declaratur. pag. 215.

§. IV. Expenditur finis quartus ab Eccleſia propoſitus. pag. 221.

§. V. Quintus Eccleſiæ finis exponitur. pag. 225.

§. VI. Finis ſextus proponitur, videlicet, Eccleſiæ, Sediſque Apoſtolicæ proprietas, & dominium nunquam amouendum. pag. 229.

CAPVT IX.

Fallax Græcorum aſtuția dolo, & pretio quædam ex ſanctis locis à Minoribus terno iam æuo poſſeſſa per aliquod tempus obtinuit. pag. 232.

Ex

EX LIBRO SECVNDO.

CAPVT I.

GVardiani Montis Sion officium, dignitas, priuilegia, & quanta sit ditionis amplitudo inculcatur. pag. 242.

§. I. Guardianus Hierosolymæ charitatem erga omnes præsertim peregrinos illuc vndique concurrentes exerceat. pag. 243.

§. II. Solymæ Guardianus cunctis in Terra sancta degentibus forma factus præluceat vitæ exemplo. pag. 249.

§. III. Ad prudentiæ lumen actus omnes in custodiendo Terræ sanctæ thesauro tractandaque animarum salute Guardianus componat. pag. 254.

§. IV. Ad laborum tolerantiam, & ipsum quoque martyrium sustinendum Montis Sion Guardianus fortitudine se communiat, & patientia obduret. pag. 260.

§. V. Priuilegia referuntur, quibus Montis Sion Guardianus Summorum Pontificum concessione perfruitur. pag. 265.

§. VI. Solymæ Guardianus Pontificalibus paramentis indutis sacros Maioris hebdomadæ ritus, ac cerimonias inspectante omnium fere gentium multitudine peragit. pag. 273.

CAPVT II.

De Commissarijs Terræ sanctæ, qui ad colligendas eleemosynas, & illuc deferendas eliguntur. pag. 286.

§. I. Acceptissima Deo est eleemosynarum largitio, quæ à fide-

fidelibus pro sacrorum locorum administratione tribuuntur. pag. 289.

CAPVT III.

Regia quædam via sternitur, vt per eam incedentes Terræ sanctæ Commissarij pecuniarias pro sanctis locis eleemosynas quærere: illucque transportare queant, & Regulæ transgressores non inueniantur. pag. 294.

§. I. Possunt Minores de Obseruantia ad sanctorum locorum conseruationem pecuniarum eleemosynas, seu nummos colligere, quin regulæ puritatem aliquatenus lædant. pag. 295.

§. II. Minoribus fas est conquisitas pro terra sancta eleemosynas illuc personaliter transferre, vel transferentes comitari, quousque Guardiano Hierosolymitano consignentur. pag. 304.

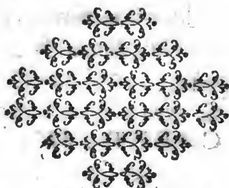
CAPVT IV.

Minores Hierosolymæ degentes annua legata sibi perpetuo reddenda pro sanctorum locorum administratione capere possunt, citra strictissimæ suæ paupertatis offensam. pag. 307,

§. I. exponitur modus quo minores legata perpetua obtinendi capaces habeantur. pag. 308.

§. II. Regulæ puritati non obstat quod Minores de Obseruantia, sub prædictis modis legata sibi gratuitò relicta, siue temporaria sint, siue perpetua nanciscantur. pag. 311.

§. III. Quid Fratres Minores agere debeant antequam legata perpetua ſibi gratuito relicta acceptent. pag. 317.
§. VI. Fratrum Minorum Regulæ contrarium non eſt, vt annui redditus legata, ſub Miſſarum, & officiorum onere relicta comparare poſſint. pag. 323.
§. V. Loca Terræ ſanctæ, & aliæ Eccleſiæ, in quibus Fratres Minores tanquam Miniſtri exiſtunt, legata accipere & hæredes inſtitui poſſunt.
§. VI. Productis exemplaribus, & Summorum Pontificum conſtitutionibus traditæ de legatis perpetuis reſolutiones ſtabiliuntur. pag. 345.

LIBER PRIMVS.

SERAPHICVS P. S. FRANCISCVS, & Religio per ipsum fundata, ius obtinent ex ordinatione diuina, vt thesaurum sanctorum locorum Hierosolymæ custodiant, & administrent; ac inter Saracenos Mahometi sectatores inhabitent, ipsos ad Christianam fidem pertracturi.

COELESTIS Sponsus vineæ suæ custodem deputauit Spõsam, vt potè quę amoris facibus agitata nusquam dormiret; sed pernox, & vigil excubaret. Amor enim oculatam reddidit, & animosam, vigilantem, & fortem; vt vigilãs furunculorum assultus prospiceret, & fortis propulsaret. Christi vinea est Hierosolyma, *quæ facta est dilecto in cornu filio olei*. Ibi torcular crucis, ibi Redemptionis thesaurus, ibi salutis humanæ monumenta seruantur: ibi non iam paruulæ stabulant vulpeculæ, quas Sponsa capi adhortabatur: sed lupi rapaces, ferocissimi Leones, & Pardi, hoc est, Saraceni Mahumeti sectatores accubant. Quapropter Dei ordinatione Seraphicus adhibendus erat custos, Franciscum dico, seraphico amore inflammatum, qui impauidus, & vigil, non poma aurea ab insomni olim dracone malè custodita, sed sacra loca, Redemptionis thesaurum fideliter custodiret, prudenterq. administraret. Franciscus

Cãt. 1. n. 5.

Isa. cap. 5. num. 1.

Cant. 2. nu. 15.

hic

Cant. 1. num. 5. hic ille est, qui non immeritò dicere potest. *Posuerunt me custodem in vineis, & vineis Engadi*. Verè enim custos positus est, qui custodiam nõ arripuit, sed Dei ordinatione suscepit. Non semetipsum introduxit, vt fieret custos, sed repetitis à cœlo monitis ad custodiendam vineam euocatur. Nouerat
Rom. 10. num. 15. Isa. 6. n. 8. enim D. Pauli sentẽtiã dicẽtis. *Quomodo prędicabũt, nisi mittantur?* Et Isaias quamuis prędicãdi cupidus, diuinã expectebat iussionem, ideoq. dicebat: *Ecce ego mitte me*. Palæstinam penetrauit Franciscus, Damiatę se tenuit, loca sancta inuisit, (haud dubiũ, quòd ordinãte Deo id fecerit) Saracenis Mahumeti sectatoribus prędicauit, eorum Principem Sultanum ad Christianam fidem pertraxit: vnde ius ipsi quęsitũ, vt thesauri in Terra sãcta abscõditi custos fieret, quod in filios trãsfudit, cùm cancellatis manibus ter benedixit moriturus: Et
Genes. 48. num. 22. inter benedicendum, ac moriendum dicere poterat: *Do vobis partem vnam, quam tuli de manu Saraceni in gladio, & arcu meo* (hoc est in prædicatione, & deprecatione mea) his enim armis terram illam Franciscus expugnauit: orando, & prædicando cepit: ijsdem Seraphici milites expugnarunt, & iam diù occupatam sustentant. Vnde ius quæsijsse videntur, vt in parte illa inhabitent: & quod Seraphicus eorum pater inceperat, ipsi prosequantur, atque ad felicem exitum perducant. Vt autem hoc apertiùs demonstretur, & seruato rerum ordine procedamus, quo tractatus iste vtilior lectoribus, & delectabilior euadat, prius totius Terræ sanctæ, & vrbis Hierusalem descriptionem appingemus.

CAPVT I.

Breuis totius Palæstinæ descriptio contexitur, & an filij Israel totam promissionis terram possederint obiter ventilatur.

COsmographi magnam Syriam, quæ à fluuio Tigri ad Aegyptum vsque protenditur, in quinque partes diuiserunt; quarum vna dicitur Palęstina, & promissionis Terra est,

est, in quam Deus filios Israel se introducturum promiserat, & duce magno Iosue in illius partem introduxit, ac in duodecim portiones, pro filiorum Israel numero, possidendam partitus est. Tribui Iudæ, & Beniamin, ea terræ pars contigit, quæ Regnum Iudæ nuncupatur. Reliquæ decem tribus Samariæ Regnum adeptæ sunt, cuius caput, & sedes olim Samaria, nunc dicta Sebaste, existebat. Porrò Palæstina toto suo ambitu Terram sanctam, siue Iudeæ, & Samariæ Regnum cum toto Philisthinorum dominio comprehēdit, ac in tres partes distribuitur. Prima, cuius Metropolis est ciuitas sancta Ierusalem, omnes eiusdem montes, & colles amplectitur, atque ad mare mortuum vsque ad desertum Cadesbarne se extendit. Secunda, quæ pro Metropoli maritimam habet Cæsaream, totam Philisthinorum regionem continet, à petraque incisa, seu, vt dicunt, peregrinorum castro incipiens, vsque ad Baasan Philisthim vrbem contra meridiem protenditur. Tertia, Bethsa iuxta Iordanem Gelboe monti impositam pro Metropoli vendicat: Hæc Sicopolis antiquitus dicebatur. Hic iacet Galilæa, seu magnus ager Esdrelon, qui etiam campus Mageddo, Iosiæ Regis interitu, & Hieremiæ lacrymis memorandus nuncupatur. His terminis Terræ sanctæ magnitudo circunscribitur, quam iuxtà quatuor cœli plagas, in totidem partes ipsis correspondentes Geographi distribuunt: quamquam tota eius occidua pars mare Mediterraneum respiciat.

Iosue c.15. & sq. ad 20.

4. Reg. 23. nu 29.

Illa autem, quam filij Israel ex Aegypto egressi occuparunt, siue secundùm longitudinem ab Austro ad Aquilonem porrecta, siue secundùm latitudinem ab ortu ad occasum extensa consideretur, centum viginti leucas longitudine complet, & viginti sex duntaxat latitudine exæquat. Tantundem namque spatij à *Dan* vsque *Bersabee* interiacet, teste Brocardo: quamquam alij, in quibus Hieronymus in epistola 129. ad Dardanum, Abulensis in cap. 13. Num. quæst. 36. angustioribus terminis concludant. Porrò Israelitarum ditio vltra hos non extendebatur, iuxtà illud lib. 1. Reg. c. 3. num 20. *Et cognouit vniuersus Israel à Dan vsque Bersabee*,

Brocardus S. Hieron. ep 129. ad Dardan. Abulen. in c. 13. num. quæst. 36.

quod fidelis Samuel Propheta esset Domini. Item Iudic. 20. n. 1. dicitur. *Egressi sunt omnes filij Israel, & pariter congregati, quasi vir vnus à Dan vsque Bersabee.* Et secundo Reg. c. 3. nu. 10. *Eleuetur thronus Dauid super Israel, & super Iudam, à Dan vsque Bersabee.* Deinde 3. Reg. 4. nu. 25. *Habitabatq; Iuda, & Israel absque timore vllo vnusquisque sub vite sua, & sub ficu sua, à Dan vsque Bersabee, cunctis diebus Salomonis.* Quæ omnia tantundem valent, ac si diceretur, à principio vsque ad finem illius terræ, quæ duabus vrbibus tanquam terminis claudebatur. Et septuaginta interpretum versio apud Sixtianam satis exprimit, vbi additur. *Creditus est Samuel Propheta Domini in omni Israel, ab extremis terræ, vsque ad extrema.*

Hinc iam suboritur difficultas: An, scilicet, filij Israel totam promissionis terram possessione obtinuerint? Et planè cum D. Hieronymo epistola 129. ad Dardanum dicendum est, Israelitas totam promissionis Terram non adeptos, quia eius fines latissimi describuntur in lib. Numer. cap. 34. à n. 3. vbi Deus terram spatiosam Hebræis se daturum promisit; Quam verò nũc descripsimus angustissima est. Sed cur Deus suam promissionem non adimpleuit? Respondet D. Hyeronymus epistola citata, promissam fuisse à Deo Israelitis terram amplissimam sub conditione si illi diuinis præceptis obtemperassent: sed quia spreto Dei cultu Idolis seruierũt, promissione fraudati sunt. *Et ego* (inquit) *fatebor hæc tibi repromissa, non tradita: si obseruasses mandata Dei, & in præceptis illius ambulasses, si non pro omnipotente Deo coluisses Beelphegor, & Baal, Beelzebub, & Chamos, quos quia prætulisti Deo, omnia, quæ tibi promissa fuerant, perdidisti. Et mihi in Euangelio promittuntur Regna cælorum, quæ instrumentum vetus omnino non nominat; sed si non fecero quæ præcepta sunt, nequaquam erit culpa in promittente, sed in me, qui promissum accipere non merui.* Verè quidem.

D. Hieron. epist. 129.

Etenim peccata Dei beneficijs impedimenta opponere, ipsiusq. promissionibus obstare consueuerunt. Et ideo ponderatione dignum censuit Theodoretus, quod cùm alioquin

Daniel tempus Babylonicæ captiuitatis adimpletum esse cognouisset, & quandiu populum iuxtà Hieremiæ prophetiam ibi detinendum esse, statimq. eripiendum certò sciret: Nihilominus orationibus, & ieiunijs ad Deum se contulit instanter deprecatus, vt populum à captiuitate redimeret. *Quoniam* (Theodoreti verba sunt) *etiam si Deus millies aliquid nobis promiserit, si nos promissis eius indignos exhibeamus, effectum beneficentiæ eius procul dubio impediemus: Timens ergo Propheta, nè peccata Iudæorum diuinis promissis obstarent, preces ad Dominum multiplicauit.* In cap. 9. Daniel.

Hinc etiam Dauid, cui satis exploratum erat, quòd ob homicidij, & adulterij crimen, Deus factam promissionem, quòd de ipsius Dauidis progenie Messias esset nasciturus adimplere non teneretur, acerbissimo tactus dolore, hunc in modum Deo loquebatur, Psal. 50. *Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam*. In quem locum est illud à D. Ambrosio cap. 3. in epist. ad Rom. solerter adnotatum. *Dauid, quia peccauerat in causa Vriæ, sciens quia promissio peccatoribus dari non possit, exorat, vt iustificatio verborum Dei vincat iudicium, quo iudicantur ij, qui peccant, & pœnitentem reformet sanctificans, vt det ei, quod iustis se daturum promisit.* Psalm. 50. Psal. 50.

Et ideo Iudæi ob legis transgressionem, sicut lib Iudic. c. 2. eis obijcitur, non spatiosam terram acceperunt, sed nimis angustam, hostibusque validissimis occupatam, quorum assiduo pauore concussi, & bello pressi in Dei præceptorum custodia permanerent, ipsiusque auxilium implorarent. *Hæ sunt* (inquit tex. Iudic. 3.) *gentes quas Dominus dereliquit, vt erudiret in eis Israelem:* quinimò à modica terræ portione, quam Deus, nè irritum faceret pactum suum, immerentibus impertiuit, expulsi toto orbe peregrinantur. *Eduxi vos de Aegypto, & introduxi in Terram, pro qua iuraui patribus vestris: & pollicitus sum, vt non facerem irritum pactum meum vobiscum in sempiternum.* Iud. 3. n. 1. Iud. 2. n. 1.

Opponi tamen poterit: Nonnè satius esset Iudæos à possessione Terræ prorsus excludere, quàm modicam ipsius

portio-

portionem concedere, à qua postmodum infelicius expellendi fuerant? Nam vt disertè dixit Tertullianus lib. de Pœnitentia. *Miserius est amisisse, quàm non omninò accepisse.* Ita planè sentiendum videbatur. At Iudæi (ait Rupertus lib. 1. in Leuitic. capit. 37.) paruuli erant, & carnales, ad querimonias propensi, rerumque terrenarum cupidissimi. Quid igitur Dominus? Ne pactum suum irritum appareat, terram tradidit; vt tamen peccatum ipsorum puniat, querelam auferat puerilem, cupiditatemque exaturet, non totam; Imo, quam donat ab vbertate, & fœcunditate commendat; *Quia* (inquit) *quibus loquitur pueri sunt, paruuli sunt, amatores paruorum, cupidi rerum exilium, auidi bonorum terrestrium, vtpotè necdum cognitores bonorum cælestium.*

Tertull.

Rupert.

Quod si Terra promissionis mysticè & spiritualiter accipienda sit, vt D. Hieronymus citata epistola ad Dardanum aliqualiter contendit, eo ductus argumento, quod nunquam ea lacte, & melle manauerit, sicuti promissum fuerat. Vnde etiam Dauid illius Terræ possessor bona Domini in terra viuentium aspicere inhiabat. *Credo* (ait) *videre bona Domini in Terra viuentium*, & Psalm. 59. *In Idumæam extendam calceamentum meum, mihi alienigenæ seruient. Quomodo igitur* (arguit disertè S. Hieronymus) *se credebat accipere, quod iam victoria possidebat? Ergo Terra Iudææ, quæ illius ditionis erat, non est Terra viuetium.* Nisi fortè bona illa, quæ Dauid suspirabat, Dominicæ passionis sacramenta intelligenda sint, quæ Terram illam, promissionis Terram nobis reddiderunt. *Quæ nunc, ait, nobis Christi passione, & resurrectione Terra repromissionis effecta est.*

Psal. 26.

Psal. 59.

Vnde meritò, & non iniuria illi, qui dicebant: *Nolumus hunc regnare super nos.* Item. *Hic est hæres, venite occidamus eum.* Rursùs. *Non habemus Regem nisi Cæsarem: Et sanguis eius super nos, & super filios nostros:* à terra excluduntur, in qua pretiosissimus nostræ redemptionis thesaurus, Christi sanguine, & passione acquisitus seruabatur: vt postea Fratribus Minoribus de Obseruantia Christi vitæ

Matth. 27.
Matth. 21.
Ioan. 19.

æmula-

æmulatoribus, ipſiuſque paupertatis hęredibus traderetur. Nam ſi, vt D. Paulus cenſuit, Terræ promiſsionis veri habebantur hæredes, qui tanquam hoſpites, & peregrini nullam hìc habebant manſionem: Planè Minoribus hoc competit, quorum proprium eſt elogium altiſsima paupertas, qua Regni cœleſtis hæredes inſtituuntur, & non habentes locum, nec domum, nec propriam rem, Terram promiſſionis, ſeu vt verius dicam, theſaurum ibi conditum, in quo Redemptoris peracta ſunt myſteria, poſſeſsione obtinent: ipſiſque illic degentibus terra illa longè feliciùs non melle manat & lacte, nec oleum riuis fluit, ſed deuotionem, ſuauitatem ſpiritus, & incredibilem animi teneritudinem ſpirat: Quaſi benedictionem illam potiantur, quam olim Moyſes filijs Aſer impertiuit, dicens. *Benedictus in filijs* Deuter. 32
Aſer, ſit placens fratribus ſuis, tingat in oleo pedem ſuum. Deuteronomij 32. Minores enim meliùs, quàm Aſeritæ, non ſolùm fratribus ſuis, hoc eſt Chriſtianis, ſed Turcis, & Barbaris ob vitæ integritatem placent, & pedes ſuos, hoc eſt affectus, in oleo illo effuſo, de quo dicebat Sponſa. *Oleum effuſum nomen tuum*. religioſiſsimè intingunt. Quin Cant. 1. 2.
etiam, vt de eodem Aſer prædixit Iacob: *Præbebit delicias Regibus* Geneſ. 49. Minoritæ Regibus, ac Principibus Chri- Geneſ. 49.
ſtianis veras præbent delicias: quia loca illa conſeruant, in quibus Chriſti paſsionis monumenta perennant, quæ Dominus Ieſus ſuas delicias reputabat, iuxtà illud Dauidicum. *Et nox illuminatio mea in delicijs meis*. Pſal. 138. verſ. 11.

Illud autem hoc loco admirationem excitat, quòd cùm ob Iſraelitarum peccata Deus totam promiſsionis Terram ipſis non concefſerit: illam tamen portionem, ad quam eos introduxit, aëris benignitate, & clementia ſalubrem, ac rerum omnium abundantia commendabilem eſſe voluit. Hoc enim ſignificant verba illa: *Terram fluentem lacte, & melle*; quibus millies in ſcriptura terræ vbertas commendatur. Præcipuum tamen fertilitatis argumentum deſumitur ex cap. 8. Deuter. vbi ita habetur. *Dominus Deus tuus* Deuter. 8.
introducet te in terram bonam, terram riuorum, aquarumq. & fon-

& fontium, in cuius campis, & montibus erumpunt fluuiorum abyssi, & terram frumenti, hordei, ac vinearum, in qua ficus, & malogranata, & olineta nascuntnr, terram olei, ac mellis, vbi absque vlla penuria comedes panem tuum, & rerum omnium abundantia perfrueris, cuius lapides ferrum sunt, & de montibus eius æris metalla fodiuntur. Nihil planè ad perfectam vbertatis commendationem desideratur: cœli temperies, benignus syderum afflatus, soli fœlicitas, iugi aquarum peremnitate irrigui, & aquæ saluberrimæ fluminibus frequenter dissecti. vbi terra modò vallibus depressa, modò collibus supina, rursùs pratis spatiosa, & montibus erecta immensam frugum, ac fructuum multitudinem sapore, pulchritudine, colore, figura, salubritate commendabilem profert: vbi ad cœli inuidiam prata floribus, multi colore varietate distinctis stellantur: vbi innumerabilis pecorum & armentorum multitudo pascitur: vbi optimum balsamum, oleum, & vinum enascitur, calidæ, & salubres aquæ ebulliunt, ferri, æris, argenti, auriq. ingens copia è fodinis extrahitnr. Tandem præter lacus, quos magnos habet, & plurimos, vbi magna viget piscium abundantia: qua mari alluitur plurimos efficit portus nauium stationibus commercio, & piscatione accomodatos. Quam rerum omnium affluẽtiam paucissimis verbis exposuit Dominus apud
Ezech. 20. Ezech. cap. 20. *Ego Dominus Deus vester: in die illa leuaui manum meam pro eis, vt educerem eos de terra Aegypti, in terram, quam prouideram eis fluentem lacte, & melle, quæ est egregia inter omnes terras.* Septuaginta legunt: *quæ est fauus inter omnes terras*, quasi tantùm terras alias excederet, quantum fauus melle redundans ipsas anteibat.

Hæc Terræ promissionis vbertas qualis erat cùm Deus Israelitis eam se daturum promisit, & qualem ipsi illuc ingredientes experti sunt. Nec solùm ea tempestate viguit fertilitas: sed Iudæis inde exulantibus permansit, vt testes
Brocard. oculati referunt, in quibus Brocardus, qui omnem illam regionem perlustrauit, & cap. 1. 2. part. *de Fertilitate Terræ sanctæ*, Scribit omnigenam ibi vidisse fructuum abundantiam;

tiam; ſpeciatim verò laudat vinearum vbertatem, quæ præter racemorum magnitudinem illius æmulam, quem olim exploratores in pertica pendentem in caſtra detulerunt, vt Numer. 13. ſcribitur, ter in anno vuas producunt. Eadem enim vitis ter putata germinaſcit, ac racemos protrudit tẽpore ſuo maturos, ex quibus vinum fit delicatum, ſuauiſſimique ſaporis. Laudabiliores præ cæteris habentur vineæ Bethlehem, vbi natus eſt ille Cypri botrus, qui in torculari crucis expreſſus vinum effudit præſtantiſſimum, quo fideles animæ ſalubriter inebriantur. Hìc etiam mel de petra ſugitur, & oleum de ſaxo duriſſimo. Sentiunt qui illic inhabitant, & pedes ſuos, hoc eſt affectus, in oleo tingunt, & melle, quo veſcebatur Sponſus ſuauiſſimè reficiuntur: dum ſacrata paſſionis myſteria noſtræ redemptionis monumenta recolunt, pièque meditantur; Minoritis, quibus funes ceciderunt in præclaris, hoc datum eſt. Hi Apoſtolicæ vitæ æmulatores, & Chriſti paupertatis hæredes, pretioſam inhabitant Solymam virtutum omnium officinam. Vbi Chriſti ſanguis melius clamans, quàm Abel, non de occiſoribus vindictam, ſed veniam poſtulat. Vbi inter Saracenorum putorem, & ſpurcitiam, fragantiſſimos Chriſtianæ pudicitiæ, & charitatis odores ſpirant, & loca illa iam olim ſancta; quia Chriſti pedibus ſanctificata, aliqualem etiam ſpirant ſanctitatem, quam à S. Franciſci nudis pedibus illac deambulantis hauſerunt. Num. 13.

Iubebatur olim Moyſes ſoluere calceamenta, vt Exod. 3. dicitur. *Solue calceamenta de pedibus tuis: locus enim, in quo ſtas, terra ſancta eſt.* Et haud dubium, vt habetur in Catena Lipomani, quod vt nudis pedibus terram ſanctificaret. Quidni de Seraphico parente meo Franciſco opinabor; quòd terram illam Chriſti præſentia olim ſanctificatam ſuo aſpectu, & incolatu, quomodolibet ſanctam etiam reddiderit? vtpotè qui Saluatoris noſtri imago, ipſius virtutem, & ſanctitatem ſpirabat. Et quidquid in terram ad Franciſci introitum refundebatur, totum id à Chriſti imagine, & ſimilitudine erat mutuatum. Exod. 3.

Quanquam verò humani generis Assertor pro vniuersis Adami filijs sanguinem suum effuderit, & reliqua nostræ redemptionis sacramenta peregerit: Ea tamen loca, vbi nostram operatus est salutē, peculiariter Minoritis S. Francisci alumnis destinauit; vt quos Ecclesia dilectissimi Sponsi sui Domini Iesu paupertatis hæredes, & vitæ ipsius æmulatores habebat, eosdem cerneret locorum possessores, in quibus nascenti gauisa est Sponso, prædicātem audiuit, miracula patrantem obstupuit, & non sine magno doloris sensu morientem inspexit. Et verò Seraphicus Pater, quem, vt mox dicemus, diuina prouidentia sanctorum locorum, imò Christianæ Religionis ea tempestate labantis reparatorem designauit, postquam ea loca adijt, ibique legem Euangelicam Saracenis, ac alijs infidelibus prædicauit, filios suos cancellatis manibus benedicens, vitæ suæ sanctitate, & locorum sanctorum possessione locupletauit, quam prophetico forsan spiritu afflatus, ab ipsis viderat obtinendam.

CAPVT II.

Sancta Dei Ciuitas Hierusalem describitur, & qualis à prima sui fundatione ad Christi tempora, postmodumq. sub impiorum dominio extiterit declaratur.

NOn pauci in describenda Solymæ amplitudine calamos detriuerunt: plurimi topographicam ipsius imaginem excudentes stylum defatigarunt. Nobis stylo parcendum erit, quia non topographiæ, sed historiæ indulgemus: quinimo historicam descriptionem mox subiciendam, non nostro calamo elaboratam, sed à probatissimis quibusque exceptam exhibemus, nonnullis ob breuitatem, cui studemus, detractis, quæ tamen rei veritatem non imminuunt. Igitur Arandam, Brocardum, & Adrichomium, cuius descriptio breuior nobis visa est & probatior, secuti.

Hieru-

Hierusalem Ciuitas Dei electa; sancta, & gloriosa, fundata in montibus sanctis, loci eminentia, cœli, solique felicitate cunctas mundi vrbes superans, in totius orbis, & Iudææ medio veluti centrum, & vmbilicus terræ sita est, & tanquam regia inter omnes accolas, velut caput in corpore eminet, splendidisque ædificijs sicut Sol præ cæteris lucet. Tantaque gloria illustratur, vt singulari quodam priuilegio vnicus olim fuerit electus à Deo locus, & non solùm fidelis, cuiusque anima, verùm etiam electæ militantis Christi in terris Ecclesiæ: Denique & beatæ illius in Cœlo triumphantis extiterit figura. Vrbs perfecti decoris, gaudium, & exultatio vniuersæ Terræ. Hæc circa annum à mundo creato bis millesimum, & vigesimum tertium, tempore Abraham, à Melchisedech Rege condita, hebraicè Salem, græcè verò Solyma vocata est; atque ab eo quinquaginta annis possessa videtur. Quam deinde Iebusæi, seu à Iebusæo filio Canaham prognati occupauerunt, à quibus Iebus, & Iebusæum aliquando dicta est: quo tempore eius Regem Iosue occidit: Tenuerunt autem eam Iebusæi annos octingentos, & viginti quatuor. Tantùmque vrbis fidebant firmitati, vt Dauide Rege ipsam oppugnaturo per contemptum cæcos, claudos, ac mutilos in mænibus collocarint, dictitantes hos ad arcendum hostem sufficere.

At Dauid cùm diuina ope adiutus ciuitate potitus esset, expulsis Iebusæis, eam per circuitum reædificans arce muniens & inhabitans, totius Iudææ Prouinciæ Metropolim, ac Regni caput fecit; Atque deinceps Hierusalem, quasi Iebusalem, B, elemēto Euphoniæ gratia in, R, mutato, græcè autem in flexo vocabulo Hierosolyma appellata est. Sunt tamen qui scribunt à templo, quod Salomon in ea magnificentissimum construxit Hierosolymam, quasi Hieron Salomonis nuncupatam. Nam Græci Ἱερὸν templum vocant. Succedēte tempore Salomon, alijque Reges Iuda magnam ei accessionem adiunxerunt, illamque validissimis portis, turribus, muris, & fossis, item templo, palatijs, preclarissimisque ædificijs ita munierunt, atque exornauerunt; vt to-

Matth. 4. num. 5. Psalm. 73. Ezech. 5. num. 38. D. Hieron. Ioseph. de bello Iud. lib. 5. c. 2. Deuteron. 16. nu. 17. Psalm. 47. Treron 2. Genes. 14. Ioseph. Antiq. lib. 7. c. 3. & de bell. Iud. lib. 7. c. 18. Genes. 10. Iosue 10. 15. 18. Reg. 2 15. 1. Paral. 2. D. Hieron. de loc. Heb. Euseb. de preparat. Euāg. lib. 9. 3. Reg. 3. Ioseph. lib. 8. Antiq. c. 2. & 5.

tius orbis inter vrbes miraculum esset: ideoque silentio magis, quàm infimo sermone honoranda sit.

Hoc ornatu, ac splendore annis quadringentis, & septuaginta septem, velut terrenus paradisus floruit, habens circuitum quinquaginta stadiorum, & per gyrum vrbis fossam in lapide excisam, sexaginta pedum profunditate, latitudine verò ducentorum, & quinquaginta, in qua commorabantur hominum circa centum & quinquaginta millia. Verùm cùm Principum, populique impietas, non modò templum Idolorum abominationibus profanasset, sed etiam sanguine innoxio crudeliter effuso, ad os vsque impleuisset, Diuina vltione, vnà cum templo Principibus, & populo per Nabuchodonosor Babyloniæ Regem (Dei autem flagellum) ita funditus euersa, ac septuaginta annis desolata fuit, vt Sion quasi ager araretur, & Hierusalem quasi aceruus lapidum esset, & mons templi quasi excelsa syluarum. Vtque interea (teste Hieronymo) nec auis volauerit, nec bestia pertransierit per eam.

Strabo Geograp. l. 16. Micheas 3. Ierem. 25. 4 Reg. 6. 2. Paralip. 28. Ierem. 25. Hieron. to. 3. de trad. Hebr.

Post hæc templo dumtaxat ægrè extructo, portis, turribus, & mænibus carens, à Iudæis de Babylonica captiuitate reuersis annos sexaginta tres inhabitata est. Cæterum à Nehemia intra dies quinquaginta duos, ambitus triginta trium stadiorum portis, turribus, validoque muro cincta, & postea à Machabæis, Herode, & alijs, per quam magnificè publicis, ac priuatis ædificijs ornata, pristino nomine, ac statu, annis quingentis & viginti quatuor gloriosa, & populosa claruit. Vicos, propter domorum frequentiam, ac densitatem habens multos, & angustos, quo tempore ibi, seu in theatro, Iesus Christus salutem nostram operatus est; atque inde velut à centro Apostoli Euangelicam prædicationem in vniuersum terrarum orbem diuulgauerunt.

1. Esdræ 1. Nehem. 1. 1. Machab. 12 Ioseph de bel. Iud. lib 6. c. 13. Psalm 37. Isa 2. Machab 4. Actor. 1. Matth. 16. Psalm. 18.

Sed Titus Cæsar Romanus, in occisionis Christi vindictam, anno post Christum passum trigesimo octauo, eam muro triginta nouem stadiorum triduo circumdedit, ac Iudæos ex omni tribu festum Paschæ ibi celebrantes, Vrbe velut in carcere conclusit: Vnde vrbs illa toti mundo admirabilis,

Ioseph. de bel. Iud. lib 6. cap. 13. Euseb. in Chronic. et Histor. Eccles. lib. 4. cap. 6.

facta

facta est spelunca latronum, & sepulchrum mortuorum. Nam intestinis cædibus, fame, peste, & gladio vndecies centena Iudæorum millia in ea perierunt, ipsamque vrbem totam ita funditus Titus eruit, vt qui ad eam accessissent, habitatam aliquando esse vix crederent. Tres autem turres Herodianas, nempè Hipicum, Mariamme, & Phaselum, quæ tam magnitudine, quàm pulchritudine præter alias eminebant, ciuitatisque eam muri partem, quæ eas ab occidenti cingebat, inconcussam reliquit: Tum vt esset castrum Romanis militibus, illic custodiæ causa relinquendis: tum vt posteris indicarent, qualem vrbem, quamue munitissimam Romanorum virtus obtinuisset.

Niceph. lib hist. Eccles lib. 3. c. 24.

Brocar. in descript. Terræ sanctæ.

Sed post annos sexaginta quinque, Iudæis rursum rebellantibus, Aelius Adrianus Imperator multa eorum millia deleuit, ac turres illas cum relicto muro penitus destruxit, iussitque ciuitatem aspergi sale: quo facto iuxtà Saluatoris oraculum, non est relictus vrbis lapis super lapidem, ciuitatemque pomerijs eius plurimum contractis denuo extruens vniuersum montem Sion vnà cum palatio Salomonis, Regia, & domo saltus Libani. Item portam anguli, & Castrum Assyriorum, totumque eum borealem angulum ad portam sterquilinij, & portam Ephraim vsque vrbis ambitu exclusit. Montem autem Caluariæ, & sepulchrum Domini, quæ priùs extra mænia fuerant, vrbis muro septẽtrionali inclusit; & in fronte eius portæ, qua Bethlehem ibatur, suem in marmore sculpsit, Iudæis eidem subiectis hoc modo significans, eos Romanæ subiacere potestati: quibus & edicto interdixit, nè amplius vrbem illam introirent: aut ex loco quopiam excelsiore eminùs aspicerent, eamque deinceps à suo prænomine, Aeliam Capitoliam nuncupari voluit.

Niceph. 3 hist. Eccles. cap. 24.

Brocar. in descript. Terræ sanctæ.

Vuillelm. Tyr. in hist bell. sac. l. 14. c. 17.

Post hæc verò à Christianis inhabitata, & Patriarchali sede insignita, successu temporis recepto nomine Hierusalem, annis quingentis in Christiana Religione floruit. Porrò anno à Christo nato, sexcentesimo trigesimo sexto, à Saracenis in Aegypto regnantibus capta, & annis quadringentis sexaginta tribus possessa fuit.

Onuphr. in chronic.

Vuillelm. Tyr. Histor belli sacri lib. 8. Deinde anno Christi millesimo nonagesimo nono à Christianis duce Godefrido de Bullion, qui & primus vrbis murum transcendit, Idibus Iulij magna fortitudine, ac summa vi expugnata est, feria sexta, hora nona, eadem scilicet die, & hora, qua Christus mortuus est: *Iacob. de Vitru. c. 20 Scaliger in epistol. ad Io. Lotharing. Card.* Tantaque per ciuitatis plateas, vicos, & angiportus, ac ipso in templo, tum ciuium, tum eorum qui ex vicinis oppidis, & suburbanis in eam confluxerant, facta est strages, tantaque sanguinis effusio; vt nemini nisi per interemptorum funera transitus pateret, ac talos tenus in occisorum sanguine graderentur. Vtque ipsi victores à planta pedis vsque ad verticem cruore madérent. Qui vrbe potiti, armis, ac sordibus depositis, loca venerabilia Christi præsentia, Passione, Resurrectione, & Ascensione sanctificata, à fidelibus, qui in Hierusalem habitabant sibi ostensa, nudis vestigijs mira deuotione diebus septem circumierunt, & deosculati sunt.

Bas. Hierol contin. bel. sac. lib. 6. cap. 7. Mascus in Chronic. Onuphr. in Chron. Octaua autem die vnanimiter Ducem Godefridum elegerunt, ac Regem Hierusalem creauerunt. At vir Deo plenus humilitatis causa, corona aurea Regum more in sancta ciuitate noluit insigniri, ea contentus, & illi reuerentiam exhibens, quam humani generis Imperator in eodem loco vsque ad Crucis patibulum pro nostra salute spineam deportauit. Hierusalem itaque à Christianis recuperata ab eisdem per octoginta octo annos retenta fuit. Postea, nimirum, anno millesimo centesimo octogesimo septimo, secũda Octobris die, feria sexta dissidentibus (proh dolor) inter se Christianorũ Principibus, à Salahadino Aegypti Soldano per deditionem recepta; & sub eo pacto, vt liceret Christianis tantùm efferre, quantùm quisque suis humeris posset: qui eam tenuit annis trecentis, & triginta. Anno autem Domini millesimo quingentesimo & decimoseptimo à Selimo Turcarum Imperatore inuasa, eodem murorum ambitu etiam nunc possidetur; qui eam Cazumobarech, siue Codsbarich, hoc est, vrbem sacram nominant.

Michæas 4 num. 11. Hæc Solymæ quondam facies historicè delineata; quam si (vt alij cupiebant dicentes: *Aspiciat in Sion oculus noster*)

quisquam

quisquam intueretur, in medio Hierusalem planè diceret: Hierusalem vbi es? A prima eius fundatione vsque ad presentem Christi annum millesimum sexcentisimum trigesimum nonum fluxerunt anni ter mille quingenti, & septuaginta sex. Perijt mundi oculus, Regnorum corona, ciuitatum gemma, Prouinciarum decus, Palæstinæ gloria: vniuersæ terræ gaudium, & exultatio cum vrbe extincta est.

In ipsa tamen penitus defauillata, suisque insepulta cineribus, Christi ibi viuentis, ac morientis monumenta perennant, ad extremum vsque finem permansura. Hanc trecentis ab hinc & amplius annis, regnante Turcarum Imperatore, Fratres Minores de obseruantia Christi paupertatis hæredes, vitæque Euangelicæ imitatores obtinuerunt, dilutoq. Christianę gentis opprobrio, interrupta annorum serie conseruant, & obsequiosa admodum custodia venerantur. In quo veros Seraphici parentis sui æmulatores se præbent, & spirituales terræ sanctæ possessores apparent: quippe qui terram illam, cuius videndę studio Moyses flagrabat, quamplurimi Patriarchæ à longè aspiciebant, & salutabant; nec tamen ea frui datum est: Minoritæ quasi à parente suo hæreditatis vice obtentam possident, multisque ibi extructis conuentibus magno cum fidei, & Religionis augmento demorantur; de quibus cap. sequenti mentio facienda erit.

CAPVT III.

Mons Sion sanctitate memorandus, & regia Dauidis cithara cantatissimus, spatium præbuit, in quo primus Seraphicæ Religionis Conuentus, inter infideles extructus recensetur.

TRactu semicirculari ab austro porrectus mons Sion, diuinæ dilectionis prærogatiua illustris, iuxtà illud Dauidicum. *Montem Sion, quem dilexit*, vrbi Hierusalem præeminet, quam fortitudine protegit, & pulchritudine *Psalm. 77. num. 68.*

sic

ſic exornat, vt laudatiſsimæ ciuitatis decor, Pſalmographi
Pſalm.49. num.2. teſtimonio, ex Sion mutuatus videatur: *Ex Sion ſpecies decoris eius*. Hunc ex hoſte receptum, Dauid ſui nominis
2.Reg.5. 1.Paralip. 11.3.Reg.8. 2.Paral.5. vrbem appellauit; ibi arcem munitiſſimam extruxit: ibi pro ſua & Regum Iuda habitatione palatiũ ædificauit, regia magnificentia dignisſimum: iuxtà quod regius erat carcer, vbi præcipiente Sedecia Rege, detentus fuit Heremias, eoquod vrbem ab hoſtibus deripiendam prænunciauerat.

Propè montis vmbilicum erat cęnaculum magnitudine, & ornatu ſpectandum, in quo Chriſtus peracta legali cæna, ablutiſque Apoſtolorum pedibus ſacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum inſtituit. Hìc in ipſo Reſurrectionis die, Apoſtolis ſpectandum ſe præbuit, palpandum permiſit, & coram illis comedens Spiritum ſanctum, & poteſtatem remittendi peccata, & retinendi inſufflando conceſsit. Hìc etiam octauo poſtquam ſurrexerat die, Thomæ Apoſtolo, de Reſurrectione incredulo, alijs diſcipulis inſpectantibus, apparuit, manuum, ac pedum, & lateris plagas oſtendit, atque vt palparet, digitoſq. immitteret exhortatus fuit.

In hoc etiam loco Matthias Apoſtolicam dignitatem, Apoſtolorum ſuffragijs, poſthabito Ioſeph iuſti cognomine inſigni, conſecutus eſt. Hic Spiritus ſanctus igneis linguis deſcendens, Apoſtolorum capita, impoſito quaſi diademate coronauit, & linguarum omnium donum impertiuit: Et quidquid ad Eccleſię regimen conducebat largiſſimè communicauit. Hìc in prima concione ad populum habita Petrus Apoſtolorum Princeps, tria Iudęorum millia ad Chriſti fidem pertraxit, quod forſan Dauid cupiebat cùm cecinit:
Pſal.52.n.7.& 13. *Quis dabit ex Sion ſalutare Iſrael?* Pſalm.52.n.7. Quin etiam
num.7. Iſaias. Iſaias c.2. hanc Petri concionem (ni fallor) præuidens, auditores conuocabat, hunc in modum exhortatus. *Venite ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Iacob, & docebit nos vias ſuas, & ambulabimus in ſemitis eius: quia de Sion exibit lex, & verbum Domini de Hieruſalem.* Ex quo montem Sion ſanctiorem dixerim, quam Sina; in hoc enim lex data fuit, poſtmodum abroganda. De Sion

verò

verò lex gratiæ prodijt ad mundi finem permansura. Nam Apostoli B. Stephano, & sex alijs ad Diaconatum assumptis, hoc in loco primum habuerunt Concilium, & condito Catholicæ fidei symbolo, inde per totum Orbem prædicaturi exierunt. Venerandus planè sanctitate locus, *in quo beneplacitum est Deo habitare in eo*. Nec qualicunque modo, sed tanquam in domo propria, ad diuturnam stationem electa, hìc inhabitabat. Vnde est illa Isaiæ contestatio. *Dixit Dominus, cuius ignis est Sion, & caminus eius in Hierusalem*. Qua loquendi formula stabilis Dei in Sion habitatio exprimitur. Et sanè in Prophetarum oraculis, & Dauidis Psalmodia millies Sion Dei habitatio speciatim electa nuncupatur. Quapropter in ipsam perbelle quadrabat illud emistichium.

Psalm. 72. verss. 17.

Isai 31. num. 9.

Non erat in toto sanctior orbe locus.

Agnouit hanc loci sanctitatem Helena Magni Constantini mater, & templum in eo magnificentissimum extruxit, & amplissimis porticibus adornauit, intra quarum ambitum conclusit cænaculum. In hoc tẽplo D. Hieronymi ætate colũna illa visebatur, ad quã milites in domo Pilati Christum reuinxerunt, & vltra quinque mille flagris cæciderunt. Columnæ huius pars vna in Monte Caluariæ monstratur, alia Constatinopolim, deinde Romam perducta, in S. Praxedis templo custoditur.

In hoc etiam loco domus erat, in qua Deipara post filij mortem cum dilectissimo Ioanne sibi loco filij relicto habitauit: indeque, vt vetus habet traditio, è vita discessit: & postea in Ecclesiam eidem B. Virgini dicatã immutata fuit, quam in Hierosolymitano excidio à Romanis destructam, Christiani postea magnificentius erexerunt. Nunc solus, vbi quondam fuit, locus apparet, lapidibus circundatus, ne animalium assultu polluatur.

Hic etiam Helena domum Cayphæ communem Pontificum habitationem, vbi habitum est de Morte Christi concilium, celebrata Iudæ venditio, & tres Petri negationes acciderunt, in S. Petri honorem, in Ecclesiam conuertit, quæ

poſtea de S. Saluatoris titulo dicebatur. Alterius Pontificis Annæ domus, in qua Malchi cognatus Chriſtum alapa impudenter percuſsit, templum factum eſt Sanctis Angelis dicatum: congruum enim erat, vt extructis impietatis loco Eccleſijs, non ſolùm iniquitas, ſed iniquitatis memòria deleretur.

Propè hæc loca ſepulchrum Dauidis extat plurimorum Regum Iuda monumentis circumſeptum. Hoc Saraceni tam impensè colunt, & circumædificatam ibi Eccleſiam ita vigilanter cuſtodiunt, vt neminem Chriſtianorum illuc intrare patiantur.

Iuxtà cænaculũ, & vrbis muros extant S. Stephani Prothomartytis, Nicodemi, Gamalielis præceptoris S. Pauli Apoſtoli, & Abibonis filij Gamalielis ſepulchra. Omnes hi trecentis circiter annis propè Hieroſolymam ſepulti iacuerunt: Donec Honorio imperante eorum corpora fragantiſsimum odorem ſpirantia, immiſſo cælitus oraculo, reperta ſunt, ſicut in Hiſtoriarum monumentis enarratur.

Adricom. Chriſtian. Poſtremò viſitur hoc in loco tabernaculũ Sion, vbi Rex Dauid Arcam Dei collocauit, & ibi per quadraginta annos permanſit, quouſque ædificato per Salomonem templo illuc translata ſcribitur. Locus iſte Dauidis pœnitentia celeberrimus extitit. Nam poſt adulteriũ hùc ſe recepit peccati maculam lachrymis abluturus. Hìc Pſalmos pœnitentiales compoſuit: propter quod ab Indianis Orientalibus religiosè colitur: & ideo clauſtrum illi circumdederunt, in quo ritu ſuo Chriſtum venerantur.

Omnia hæc loca complectitur Mons Sion; qua longiori, qua breuiori inter ſe ſpatio ſeiuncta. Nonnulla de nouo extructa, alia in meliorem formam, deleta infamia, pietatiſque & Religionis impoſito nomine, fœliciùs reformata. Quouſque promerentibus id Chriſtianorum peccatis, bellorum incurſu, temporis edacitate, Turcarum impietate partim corruerunt, partim ruitura videbantur. Vt autem labentibus ſanctitatis antiquæ, & Religionis nouæ monumentis auxiliatricem manum admoueret Omnipotens, ar-

cem

cem Sion nouis militibus occupare decreuit. Hos autem, siue S.Francisci meritis, & ipsius cum Christo similitudine, siue ob peculiares fines reparationi futuræ magis accomodatos, de quibus Cap.8. huius Libri distinctiùs tractabimus, siue quia Seraphicus Pater loca illa perambulans, dum ibi se tenuit, & Sultanum ad Christi ouile pertraxit, possessionem adijsse videtur, & quasi ius in prouinciam ita arduam quæsijsse, ex Seraphica Religione potissimũ eligendos procurauit.

Vnde, sicut in Annalibus refertur, Fr. Gerardus Othon, Minoritarum Generalis Minister, quosdam vitæ probitate, & præstanti prudentia Religiosos in Armeniam remisit, quibus Fratrem Rogerium Guarinum Aquitarum Prouinciæ alumnum præfecit. Hic humilitate, modestia, paupertate, habituque pœnitentis suffragante, ab Aegypti Sultano obtinuit, vt nostrates apud Hierosolymam nonnulla, in quibus morarentur, loca occuparent. Tantùm in Barbari illius, & Turcarum gratiam se insinuauit. Statim Anno 1333. in monte Sion, sub sancti Saluatoris inuocatione primus erectus fuit nostri Ordinis Conuentus. In quo Fratres religiosæ vitæ austeritate, & Apostolica paupertate magnam sui apud omnes admirationem excitarunt. Mahumetani viros amore prosequebantur: Christiani verò incredibili voluptate delibuti, quòd Fratrum Minorum labore, industria, virtute, cœlo auspice, sanctorum locorum apud Hierosolymam possessionem Christi Ecclesia recuperauerit, illud Isaiç ex cap.61. dicere potuissent: *Vos autem Sacerdotes Domini vocabimini: Ministri Dei nostri dicetur vobis: Fortitudinem gentium comedetis, & in gloria eorum superbietis. Pro confusione vestra duplici, & rubore laudabunt partem suam: propter hoc in terra sua duplicia possidebunt; lætitia sempiterna erit eis.* Quæ verba Rupertus lib.2. de Trinitate, & operibus eius cap.25. de viris Apostolicæ vitç imitatoribus intelligit. Vnde sic exclamans eos alloquitur: *O fortes iustitiæ: O plantatio Domini Apostolici viri, alieni filij, inquam, peregrinorum.* Et statim in enarrandis eorum excellentijs pul-

Annal. Minor. tom.3. an. 1333. nu.19. & an. 1336. num.20.

Isa.

cherrimè digreditur: ex quibus aliqua saltuatim decerpam, quæ Seraphici parentis alumnis illic degentibus mirificè conueniunt. *Hi enim verè Sacerdotes Domini, verbo Dei vacant, & sancto otio feriantur*. prædicationi, & orationi

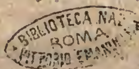
Rupertus. instant: *Spiritualia ministrant, vt ipsis temporalia ministrentur*. Verè enim filij alieni sunt, & in hoc mundo peregrini, in quo nihil possident. Fortitudinem gentium comedunt, & in gloria eorum superbiunt, quia Mahumetanorum elationem, ac superbiam comminuendo, & religiosa pariter humilitate Sultani feritatem demulcendo, *superbia sancta, & nobili gloriantur*, quòd loca Terræ sanctæ possideant: de quorum possessione à Christianis ablata, veluti maximo gloriæ elogio, barbari extollebantur. Hi sunt qui confusione, sua duplici, & rubore faciunt, vt laudent alij partem suam: Hoc est, *Pauperes censu, pauperes spiritu, duplici confusione sua, duplici rubore paupertatis, & mortis affecti*, Hierosolymitana loca obtinuerunt: Quæ populus Christianus partem suam nunc habet, & laudat. Atque adeò cùm *in paupertate viuentes, & in angustia*, per martyrium scilicet, *morientes*, duplicem confusionem, & ruborem humiliter sustinuerunt, thesauri Terræ sanctæ custodes effici, immo, & possessores esse meruerunt: Ecclesia, & Christiani Principes, ac Dynastæ partem hanc laudant, & thesauri huius acquisitionem negotiatione auri, & argenti meliorem iudicantes, pro eiusdem cultu, & conseruatione multa aureorum millia expendere non dubitant.

His ergo paupertatis Apostolicę cultoribus, primus in monte Sion Conuentus erigitur; Hìc in Dauidis arce, è qua totam vrbem olim expugnaturus Iebusæorum claudos, & cæcos abstulit, Frattes Minores de Obseruantia primam faustissimo auspicio habitationem præfixerunt: vt hinc totã vrbem armis cælestibus expugnarent. Conuentum enim illum Turri Dauidicę in Canticis laudatissimæ similem reputo: è qua mille pendent clypei omnis armatura fortium. Et sanè Minoritæ, qui hìc excubabant, paupertatis eximiæ prærogatiua ex fortissimis Ecclesiæ militibus, spiritus forti-

tudine,

titudine, & gratiæ dulcedine Sultanum (Genebrardo teste in Cronographia anno 1336.) ita emollierunt, ad suique amorem pertraxerunt; vt post modicum temporis interuallum Christi sepulchrum ab ipsis custodiendum commendauerit. Nostrates verò custodiæ munus ita prudenter, religiosè, fideliterque obierunt; vt Turcarum animos sibi cōciliauerint, atque ob vitæ castimoniam, & puritatem ad sui admirationem impulerint. Quod D.Petrus Epist. 1.c.4. in viris Apostolicis maximi fecit, dicens: *In quo admirantur, non currentibus vobis in eandem luxuriæ confusionem, blasphemantes.* Genebrar.

Ea tempestate Robertus, & Sancia vxor, Siciliæ Reges, cùm iam antea à Sultano Aegypti, non sine magnis sumptibus, ac sub certis tributorum pactionibus obtinuissent, vt Fratribus Minoribus liceret intra sancti sepulchri templum immorari, ac in monte Sion vbi Monasterium pro Fratrum hābitatione construxerant, liberiùs se tenere: Præterea à Clemente VI. postularunt, vt possessionem, & custodiam duorum locorum, quam Sultanus Minoribus concesserat, & ipsi Regum authoritate, & sumptibus in meliorem, & firmiorem ordinem redegerant, Pontificio diplomate confirmaret. Annuit iustis Regum supplicationibus Clemens; & quasi negotium è cęlo gestum cecidisse sibi videretur, gratulabundus, quòd ablatum esset Ecclesiæ opprobrium, dum loca illa Redemptoris nostri operatione sanctificata de Barbarorum possessione Minores de Obseruantia vendicarent, Bullam expediuit, in qua magno verborum pondere vsus possessionem confirmauit, tenore sequenti. Annal.to. 3.an.1342

CLE-

CLEMENS EPISCOPVS seruus seruorum Dei.

Dilectis filijs Generali, & Terræ laboris Ordinis Fratrum Minorum Ministris salutem, & Apostolicam benedictionem.

Ex Archiuio Hierosolymitano

GRatias agimus gratiarũ omnium largitori, eique dignas laudes exoluimus, quòd ipse charissimorum in Christo filiorum nostrorum Roberti Regis, & Sanciæ Reginæ Siciliæ Illustrium erga Redemptoris Domini nostri Iesu Christi obsequia, zelum deuotionis, & fidei feruenter accendit. Quòd ipsi quoad Dei laudem, & gloriam ac Sacratissimi Sepulchri Dominici, & aliorum locorum vltramarinorum reuerentiam, & honorem redundant, non cessant indefessis studijs operari. Nuper siquidem eorundem Regis, & Reginæ grata insinuatio nostro Apostolatui patefecit, quod ipse non sine magnis sumptibus, & laboribus grauibus à Soldano Babyloniæ, qui sepulchrum Domini, & alia sacra loca vltramarina proprio ipsius Redemptoris sanguine dedicata, non sine cunctorum Christianorum graui opprobrio detinet occupata, obtinuerunt, quòd Fratres vestri Ordinis intra Ecclesiam dicti Sepulchri possint continue commorari, & ibidem Missarum solemnia, & alia diuina officia solemniter celebrare: iam certi Fratres dicti Ordinis sunt ibidem, & quod nihilominùs idem Soldanus Cænaculum Domini, & capellam, in qua Apostolis Spiritus sanctus apparuit, & aliam Capellam, in qua Christus Beato Thoma præsente post Resurrectionem suam Apostolis se ostendit, Regi, & Reginæ concessit eidem: Quòdque ipsa Regina locum ædificauit in monte Sion, infra quem Cænaculum, & dictæ Capellæ sita fore noscuntur: pro dictis fratribus iam est diu, vbi duodecim Fratres dicti Ordinis sumptibus proprijs continuè tenere intendit ad diuinum obsequiũ in sepulchro, & alijs prædictis locis sacratissimis impendendum, ac tres personas sæculares etiam, quæ ipsis Fratribus seruiant, & necessaria administrent.

ministrent. Quare præfata Regina nobis humiliter supplicauit, vt ad hoc, quod eiusdem Regis, & sua in hac parte deuotio impleatur, eisdem locis sacratissimis de deuotis Fratribus, & seruitoribus idoneis, vsque ad dictum numerum prouideri mandaremus. Nos itaque dictorum Regis, & Reginæ pium, & laudabile propositum, ac intentionem deuotam dignis in Domino laudibus commendantes, ac volentes eorum votis, & desiderijs annuere fauorabiliter, in hac parte vobis, & cuilibet vestrum vocandi nunc, & in posterum ad vestram præsentiam auctoritate Apostolica ad requisitionem dictorum Regis, & Reginæ, vel alicuius eorum, aut successorum suorum de consilio seniorum dicti Ordinis, Fratres idoneos, & deuotos de toto Ordine, vsque ad præfatum numerum, de quibus, considerata qualitate negotij videritis expedire; & eos ad seruiendum in diuinis, tàm in Ecclesia dicti Sepulchri Dominici, quàm in sacro Cænaculo, & Capellis prædictis, habita prius informatione de conditione Fratrum ipsorum, quos vocaueritis, à Ministris Prouincialibus dicti Ordinis; Vnde Fratres ipsi pro tempore assumentur deputandi, eosque ad partes alias etiam destinandi, ac etiam alios ipsis, cùm aliqui ex eis defuerint totiens, quotiens expedierit, subrogandi, ac eis dandi licentiam ibidem commorandi. Contradictores quoque per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendi. Non obstantibus quibuscunque prohibitionibus Apostolicis; seu statutis eiusdem Ordinis contrarijs, iuramento, confirmatione Apostolica, vel quacunque firmitate alia roboratis; seu si aliquibus communiter, vel diuisim à Sede Apostolica sit indultum, quòd interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, plenam, & liberam, tenore præsentium concedimus potestatem. Volentes vt ipsi Fratres taliter deputandi sint, postquam fuerint vltra mare sub obedientia, & regimine Guardiani, & Fratrum dicti Ordinis montis Sion, prout ad suum spectat officium, & Ministri Prouinciæ Terræ sanctæ. Datum Auinione 11. Kalend. Decembris, Anno primo. Pontificatus, &c.

Huius autem possessionis per ipsos obtinendæ plurima, obseruationeque dignissima antecesserunt præsagia. Nam quo tempore Turcarum inuasione Christiani à Terra sancta expulsi perhibentur, in lucem editus est S. Franciscus, eiusdem Terræ futurus reparator, vt inferiùs comprobabimus. Et sanè Minoritarum virtute, ac industria Christianus orbis loca sancta fœlicissimè recepit. Quod, ni fallor, præ ostendit Sultani conuersio (de qua etiam infra) quem B. Franciscus fide, ac moribus Christianis imbuerat. Vnde tam egregio promeruit facto, vt voluentibus annis Minores tanti Parentis filij sanctorum locorum possessores existerent: Et oppugnatam non semel possessionem conseruarent: Pro cuius stabilitate plures sententię à Iudicibus Apostolica auctoritate deputatis pronunciatæ referuntur. Quarum, & præcipuè Summorum Pontificum præsidio, aditam per tot annos possessionem conseruant.

Hac verò tempestate nonnulli aliarum Religionum alumni, meliorum charismatum boni forsan æmulatores effecti, ad thesauri huius sanctissimi custodiam aspirarunt: Meque adhuc Romæ talia scribente, magno conatu sibi tradendam contenderunt. Quod cum Sanctissimo D.N. Vrbano VIII. & sacræ eius Congregationi de Propaganda Fide innotuisset: Quo promouendæ per totum Orbem rei Christianæ studio pollet: Et potissimum sacra Redemptionis nostræ monumenta inter Saracenos integra, & impoluta seruare, quinimo maiori cultu, venerationeque haberi studiosissimè procurat: Minores ad hunc effectum aptiores semper iudicauit: quippe qui diuturna tot annorum experientia comprobarunt, sacrorum locorum custodiam nusquam melius constitutam, quàm cum Minorum fidelitati, curæ, sollicitudinique traderetur. Nedum quod fines alij (vt postea dicemus) præstantissimi se offerunt, quorum aspectu Eminentissimi Cardinales sacræ Congregationis pręsides, antiquam sanctorum locorum possessionem, à Fratribus Minoribus obtentam conseruari; atque ab ipsis retineri necessarium fore censuerunt. Tum quia vt vigilantissimi cu-

stodes

Rodes ad auertenda Ecclesię detrimenta plures oculos, quã olim Argus, intendentes, præuident sacerrimi thesauri possessionem in aliorum potestate periclitari. Et ideo ne Minoribus irrogetur iniuria, & Ecclesiæ nocumentum euitetur, imposito Religiosis alijs id aspirantibus, & Prælatis eorum Generalibus silentio, inanes omnium conatus interciderunt.

Quia verò nihil tutum, vbi sæuus semper hostis, & inuidiosus exagitat. Turcarum Imperator inuidorum suggestione impulsus, qui in Minorum Conuentu, vel S. Saluatoris Ecclesia, Dauidis sepulchrum, & in eo thesaurum esse opulentissimum dictitabant, proindeque locum ita memorandum Mahumetanis potius ad cultum, quàm Christianis fore destinandum, fratres inde expulit: postquam ab Anno 1333. ibi se tenuerant, vsque ad Annum 1550. vt habet Gonzaga, siue 1561. vt scribit Christianus Adrichomius, siuè quod proprius vero est, vt in Bulla Pij IV. enarratur 1559. qui triginta circiter tres supraducentos numerantur. Egressi Fratres, in vetustum domicilium Vrbis mænibus circumseptum (S. Saluatoris Monasterium dicunt) de primi loci iactura mærentes se receperunt: Et hic hactenùs commorantur. *Gonzag. Adrichom. Annal. Minor. to. 3. an. 1342.*

Tertium Conuentum in ciuitate Bethlehem obtinuit ab eodem Sultano memoratus Frater Guarinus, quem ab ipso inceptum Regina Sancia resarciuit, Fratrumque habitationi accomodauit, vt in monumentis apud Hierosolymam seruatis reperitur: ex quibus constat Fratres per hæc tempora in Conuentu Bthlehemitico commoratos: vnde etiam Marcus Vlysiponensis lib. 8. c. 25. & Marianus lib. 4. c. 1. mutuati videntur, quòd de prædicto Conuentu Bethlehemitico tradiderunt. *Marc. Vlysip. Marianus.*

Quartus Conuentus in Nazareth ciuitate Galilææ fuit ædificatus; ad cuius substructionem plurimum iuuit Fratris Thomę Nouariensis Hierosolymorum Guardiani sagacitas, qui anno 1629. ab Amir elfachardin Tyri, & Sydonis Principe obtinuit, vt in eodem loco, in quo Beata Virgo Dei

Verbum Angelo nunciante concepit, Ecclesiam construeret, iuxtà quam Fratrum domicilium erexit.

Postea verò Anno 1621. idem Frater Nouariensis assentiente Gubernatore, & Senatu supremo Hierosolymitano, die 29. Aprilis, in loco, in quo olim domus erat Zachariæ, Ecclesiam, & Fratrum habitaculum construxit, propè quod fons scaturit, è quo B. Virgo apud Elisabetham manens aquam haurire consueuerat.

Baruthi etiam, in vrbe Syriæ Damasci nobilissima, concedente Martino V. litteris expeditis 16. Kalend. Martij Pontif. anno 4. Minores aliud condiderunt Monasterium, vel antiquum ibi olim ædificatum, nouis substructionibus refecerunt.

In valle Iosaphat pulcherrimæ substructionis Ecclesia, & B. Virginis sepulchro veneranda conspicitur. Hanc etiam Minores possident: & Ioanna Regina Neapolis, Roberti, & Sancię Regum Neptis obtinuit à Sultano Babylonię, vt Fratribus liceret iuxtà illam Conuentum extruere. Quam concessionem subsequuta est Innocentij. VI. facultas data 11. Kalend. Iunij Anno 10. sui Pontificatus, & Vrbani V. sexto Idus Nouembris Pontific. Anno primo.

Aliæ etiam Ecclesiæ tam propè hunc hunc locum, quàm in alijs ædificatæ, sub Fratrum cura, & administratione continentur, vt cernere est in Annalibus Minorum. Anno Christi 1342. Pręcipuę tamen sunt sancti Sepulchri montis Sion, Bethlehem, & Iosaphat: quæ, & Conuentus ibi ædificati legitima, & pacifica possessione à Fratribus Minoribus de Obseruantia retinentur.

Annal. Minor. to. 3. an. 1342.

Nec ex alijs Catholicæ, & Latinæ Ecclesiæ Religiosis cuiuscunque Ordinis, vel professionis sint, proferentur, qui in Terra sancta Ecclesiam, vel Conuentum aliquem obtineāt: Soli Minorum Religioni datum est, vt sacra de Saracenorum manibus loca resumens, Christianæ Reipublicæ opprobrium dilueret. Et ideo Carolus de Tapia Regens Neapolitanus, de *Religiosis reb* cap. 54. num. 1. de B. Francisco, & eius Religione dixit: *Eius meritis gaudeat Ecclesia, exultet Christia-*

na

na Religio, quæ tanti Patris auxilio, eiusque filiorum virtute indignationem effugit Domini, & pristinum Religionis candorem recuperauerit.

CAPVT IV.

Mærenti Ecclesiæ, & propter locorum Terræ sanctæ iacturam illachrymanti, Seraphica Minorum Religio de Obseruantia lachrymas abstersit: dum talium locorum reparatrix fieri promeruit.

SAlomonis sponsam adhortabantur sodales, vt ex horto nucum decedens, & sponsi palatium repetẽs, tantisper sisteret, ad subsequẽtesq. reuertens sese præberet spectandã; quia videndæ ipsius pulchritudinis desiderio tenebãtur. *Reuertere*, inquiunt, *reuertere Sulamitis: reuertere, reuertere, vt intueamur te*. Fidelium voces istæ sunt ad Ecclesiam, & (credo) Hierosolymitanam. Etenim Sulamitis, interprete Legionense, eadem est, ac Hierosolymitana: & planè dum repetitis quater vocibus properãtem reuocant, nihil aliud agunt, quàm adhortari, vt ab ijs se videri permittat, Templorum ædificijs nobilem, sanctuarijs venerandam, Redemptionis nostræ monumentis commendabilem, quatuor Seraphicæ Religionis Conuentibus adornatam; videlicet, Nazarethno, vbi Dei Filius carnem induit: Bethlehemitico, vbi natus est, S. Saluatoris, qui pro Cænaculo vbi Christus Eucharistiæ Sacramentum instituit, permutatus est Anno 1559. Sancti Sepulchri, in quo mortuus, sepultusque est, ac resurrexit. Hic reuocantium ardor est, hoc studium, vt non tam Sponsæ pulchritudinem videant, quàm illius præstantissimi sanctuarij aspectu delectentur; vt septuaginta lectio, & Græcum Scholion manifestat. Vbi sic: *& intuebimur in te, vt spectaculum*. Quod magnam habet energiam, & tantundem mihi est, ac si dicerent: O Solyma vrbium pulcherrima,

Cant. 6. v. vltim.

Legion. in c. 6. Cant.

An. 1559.

rima, dum te iteratis vocibus compellamus, & faciem ad nos conuertere instanter petimus: non te ipsam, sed spiritualem thesaurum, qui in te est, & præstantissimum sanctitatis spectaculum cernere, & venerari præoptamus. Sponsa verò mærens, & gemebunda thesauro, & sanctuario suo spoliata, & in hostium captiuitatem redacta sodalium videndi cupiditatem hac responsione compescuit. *Quid videbitis in Sunamitide, nisi choros castrorum?* Porro Sunamitis, vt Simmacus ex textu Hebraico transtulit; Tantundem est, ac *spoliata, & captiuata*. Illud verò quod addit: *Nisi choros castrorum*, diuerso admodum significatu vertit idem Simmacus: *Spoliatam in vulnerationibus castrorum*. Quasi diceret: Quid vos in me inspecturos esse arbitramini, ò fideles? spoliata sum, & captiuata: Manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia mea: Thesaurum meum diripuit, Sanctuarium dissipauit: Sponsi mei dilectissimi monumenta euertit Saracenus, & Mahumeti cultoribus, non sine Christianæ gentis opprobrio tradidit polluenda: Sanctũ canibus dedit, & ante porcos pretiosissimas thesauri mei margaritas proiecit. Quapropter nihil est, quod in me spectandum cupiatis, nisi *Spoliatam in vulnerationibus castrorum*. Hoc est, Saraceni prælij vastationem, vulneratorum eiulatus, morientium suspiria, victorum spolia, & extremam rerum omnium desolationem. Pro qua plorans plorabo in nocte, & lachrymæ meæ in maxillis meis: donec Sponsus aliquem mittat, qui ereptum mihi thesaurum restituat, & Christianæ gentis opprobrium auferat.

Luxit equidem Ecclesia thesauri Terræ sanctæ iacturam, & lachrymis vbertim effusis, infamiam eluere conata est, quam populus Christianus contraxerat, dum sacra Terræ sanctæ loca penès Saracenos esse, nescio quo pudore, sustinuit. Audienda est Vrbani II. Pontificis Maximi Oratio in Claramontano Concilio habita, anno millesimo nonagesimo quinto. Vbi maximo doloris sensu Ecclesię mæstitudinem, & Christianæ Reipublicæ infamiam deplorauit. Pauca huc transfero. *Salutis*, inquit, *nostra incunabula, Domini*

mini patriam, Religionis matrem, populus absque Deo, ancillæ filius Agyptiæ possidebat violenter, & captiuatis liberæ filijs extremas imponebat conditiones. Saracenorum gens impia, loca sancta, in quibus steterunt pedes Domini, iam à multis retro temporibus violenta premebat tyrannide, subactis fidelibus, & in seruitutem damnatis. Ingressi sunt canes in sancta, profanatum est Sanctuarium, Ciuitas Dei, Templum Domini, de quo zelans Dominus vendentes eiecit: nè Domus Patris eius fieret spelunca latronum, facta est sedes dæmoniorum. Templum Domini, vt ait Mathathias, quasi vir ignobilis, vasa gloriæ eius abducta sunt captiua, ciuitas Regis Regum, quæ aliis regulas intemeratæ tradidit fidei, gentium superstitionibus cogebatur inuita deseruire. Hactenùs ille.

Matth. 21.

1. Machab 2. num. 8.

Et quidem iam antea D. Paulinus dæmonis rabiem expendens, qua omni studio satagit, vt sancta Hierosolymæ loca impiorum abominationibus polluantur. Et vbi natus, mortuusque est Redemptor noster Iesus, turpis Idolorum cultus exerceatur, Adriani Imperatoris iniquitatem quàm maximè doluit, qui impellente Diabolo, Iouis simulacrum in loco posuit, in quo Christus passionem sustinuit, & in Bethlehem, vbi natus est, Adonidis imaginem collocauit; vt Ecclesiæ fundamentum dirueret, & fidei radicem ibi germinantem euelleret. Paulini verba sunt Epist. 11. *Adrianus Imperator in loco Passionis Christi, simulacrum Iouis consecrauit: & Bethlehem Adonidis fano profanata est; vt quasi radix, & fundamentum Ecclesiæ tolleretur, si in illis locis idola colerentur, in quibus Christus natus est, vt pateretur; passus, vt resurgeret.*

Plurimum verò ad fidei nostræ stabilitatem, propagationemque attinebat, vt Christianorum gens Terræ sanctæ loca possideret, vt Redemptoris monumenta conspiciens, & magnalia, quæ in ijs locis pro hominum salute ediderat, ante oculos sibi obiecta perpendens, in fide stabilis permaneret; atque ad diuinæ legis obsequentiam, & noui legislatoris æmulationem promoueretur. Hinc est vt Deus, qui suos virtutibus crescere, augerique desiderat, in pectore

summi

summi Sacerdotis duodecim filiorum Israel nomina, & præclara cuiusque facinora totidem pretiosis lapidibus scribi

Sapiēt. 18. præcepit, sicut Sapient. 18. memoratur. *Et parentum magnalia in quatuor ordinibus lapidum sculpta erant*; vt Sacerdotes, qui eiusmodi vestibus induebantur, toto animorum conatu ad maiorum suorum imitationem aspirarēt, quorum honorem ac dignitatem humeris deferebant: proindeque stabilem, & inconcussam seruaré tenerentur. Cùm olim Aeneas vestem indueret, in qua operosa acus amænitate depicta Maiorum suorum facinora visebantur. Quasi tunc omnium honorem humeris suis imponeret, rem ipsam Vatum maximus descripsit.

Virgil. Aeneid. 8. „ *Attollens humero, famamque, & fata nepotum*:

Tanti verò facit Omnipotens, vt virtutis monumenta nobis semper ante oculos obuersentur, vt propterea loca illa, in quibus humanæ salutis mysteria peregit, apud Hierosolymam conseruauerit; & terram, in qua fides primas radices egerat, & Religio primum posuerat fundamentum, subuerti, & penitùs dirui non permiserit; vt homo in creationis suæ, & Redemptionis loco positus ad gratiarũ actionem, & ad virtutis sequelam moueretur. Vnum & idem Creationis, & Repemptionis locum dixi: quia, vt scripsit

Moyses Barcepha. Moyses Barcepha in lib. de Paradiso cap. 28. In loco, vbi postea fundata est Hierusalem, primum hominē creauit Deus, vt hac ratione genus humanum obstrictum redderet ad locum illum impensius diligendum, ex quo homini excudendo terram elegit Creator, & tractando fecit: & in quo Redemptor lapsi hominis culpam redemit: ibi spiritum emittens, vbi in faciem hominis spiraculum vitæ spirans: factus est in animam viuentem. Cuius beneficij memoria tantùm valere debuisset, vt hac sola D. Chrysostomus homini ad gratia-

D. Chrisost. hom. 33. de eleemosina tom. 5. rum actionem tardo, cunctantique calcaria admouerit. *Quid itaque differs*, inquit, *& torpes, cùm iam tanta receperis, & tot expectes? Quæ namque accepisti, sunt ista: corpus tibi formauit, animam ipse contulit, honorauit te ratione, solùm ex animalibus terrenis omnium tibi visibilium vsum contulit*.

Sui

Sui præstitit scientiam, pro te tradidit filium; baptisma tot plenum bonis donauit: sacram tibi dedit mensam; regnum promisit, & arcana bona, cùm igitur tot acceperis, totidem accepturus, in sancto, videlicet, vrbis loco, vbi, vt dicebamus, corpus, spiritum, vitam, intellectum, rerum omnium vsum, & dominatum accepit: Vbi etiam Redemptionis beneficium fuit consequutus, cuius tot in Hierosolymis memoriæ viuunt, & monumenta perennant: è quibus Christi præsentia, tactu, operationeque sanctificatis innumera fluxerunt, & quotidie profluunt beneficia.

Quidni de Domino, & Redemptore talia dixerimus, & passionis eius instrumentis tantum inesse virtutis prædicauerimus? Quando serui, & Apostoli catenę talem spirabant virtutem, vt corpora infirmitatibus soluerent: non aliunde, nisi quia illius manus contigerant, cui datæ sunt claues, vt cęli aditus reseraret. Perbellè hoc cecinit Arator. *Arator Actor. 1.*

,, --- *Quid enim non vincula præstent,*
,, *Quæ tetigit, qui cuncta potest absoluere?*

Longè tamen potentiora sunt nostræ Redemptionis monumenta, mirabilioresque effectus producunt. Experta est Paula Romana, de qua scripsit S. Hieronymus Epist. 17. ad Eustochium. *Bethlehem*, inquit, *ingressa Paula Romana in specu Saluatoris cernebat oculis fidei infantem pannis inuolutũ, vagientem in præsepi Dominum, Magos adorantes, stellam fulgentem desuper, matrem Virginem, nutricium sedulum, pastores nocte venientes, vt viderent Verbum, quod factum erat*. Hoc Paulæ studium filiæ Eustochio scripsit Bethlehemiticus Doctor, & Epist 27. ad Marcellã, matris, & filiæ meditationes, spiritualiaque exercitia graphicè depinxit, quibus vtraque in sacro illo virtutum omnium seminario iucundissimè tenebatur. *Ingrediebantur sepulchrum Domini, toties iacere in syndone cernebant Saluatorem, & paululum ibidem commorantes, rursum videbant Angelum sedere ad pedes eius, & ad caput sudarium conuolutum. Ibi flebant cum matre, & lignum lambebant: in Oliueti monte cum ascendente Domino, voto & animo subleuabantur*. Quidni in tali spiri-

tualis

tualis vnctionis myrothecio nobiles fœminę se tenerent, hinc ingenti gaudio perfusæ, inde mærore affectæ, dum Christi nascentis mysteria, & morientis tormenta meditarentur. Et quantùm præsepis, & peractorum ibi mysteriorum contemplatio animũ delinibat; Tantùm Sepulchri, & Caluariæ intuitus mæstitudine afficiebat: Vnde, quod mirum est, affectibus contrarijs animus delectabatur.

Recolendum est illud Iacob studium, quo allatam Iosephi vestem sanguine respersam ad os, & ad pectus incessanter appremebat, milleque infigens oscula, & in filij viuentis memoria respirabat, & in mortui cogitatu, contrarijs oppugnatus affectibus concidebat: vestis filium obijciebat viuẽtem, sanguis, quo respergebatur, mortuum indicabat, & viuentis amor, & mortui dolor, parentis cor diuersis affectuum passionibus quatiebant: de vita hilaris, de interitu mæstus, tristitiam hilaritate, & tristitia hilaritatem condiebat. Eleganter horum affectuum diuersitatem expressit D. Gregorius Nazianzenus Orat. 14. *Cruentamque*, inquit; *pueri vestem, quasi filij carnes osculabatur; eadem, scilicet, re, & dolorem suum incendens, & consolatione mitigans*. Hoc idem esset, hodieque est eorum studium, qui in Terra sancta commorantur. Nam ibi Infantis pręsepe, & peracta in eo mysteria recolunt, & recolendo delectantur: ibi Sepulchri, & Caluariæ locum, in quo mortuus est, intuentur, & dolent. Pueri lactantis memoria deliniti, & hominis Dei morientis conspectu cruciati, dulce affectuum certamen experiuntur.

Naziãz.

Cùm igitur Ecclesia Saracenorum incursu tot bonis esset spoliata: Nec relicta sibi ad solatiũ Sponsi nascẽtis, viuẽtis, & moriẽtis monumenta colere, & venerari fas esset. Cũ Hierosolyma, *Bibens de manu Domini calicem iræ eius;* semel atque iterum diuersis temporibus Barbarorũ direptionem, & penè vltimam sustinuerit vastitatem: cùm Thesaurum suum diripi: sanctuarium profanari; atque ad alienos suam verti hæreditatem aspiceret: Cùm in se propheticum illud oraculum adimpleri experiretur. *Non est, qui sustentet eam ex omnibus filijs, quos genuit, & non est, qui apprehendat manum eius*

Isai. 61.

eius ex omnibus filijs, quos enutriuit. ingenti amaritudine oppressa calamitatem suam, & Christianorum opprobrium acerbissimè deplorabat: nec iam dicere audebat: *vrbs perfecti decoris ego sum*: sed Sponsi sodalibus obnixè postulantibus, vt se conuerteret, quo pulchritudinis, & decoris sui aspectu fruerentur, captiuam se esse respondit, spoliatam, & Barbarorum ferro vulneratam. *Quid videbitis in Sunamitide, nisi spoliatam in vulnerationibus castrorum.* Cant.7.1.

Sed iam lachrymis parce, gemitusque & suspiria comprime, ò Hierusalem: *Consurge, consurge, induere fortitudine tua Sion, induere vestimentis gloriæ tuæ Hierusalem, ciuitas sancti*, quia esto, *filij tui proiecti sunt, & dormierunt in capite omnium viarum*: Nec fuit olim, qui consolaretur te ex omnibus charis tuis. Nunc dolori tuo, contritionique compatiens Sponsus tuus, Francisci dilectissimi sui Beniamin, in quo suam agnoscit similitudinem, filios ad Sultanum remittit. Iam ab ipso obtinet Frater Guarinus, vt loca sancta inhabitet: Iam Robertus, & Sancia Siciliæ Reges litteras mittunt: iam totum negotium peragitur: iam possessio capitur: iam ablato Christianæ gentis opprobrio Pontificis authoritate confirmatur. Partem diplomatis repeto; In quo Clemens VI. inter confirmandam possessionem hæc inseruit. *Zelo puræ fidei, & deuotionis accensi* (*Reges* puta Siciliæ) *non sine magnis sumptibus, & laboribus grauibus à Sultano Babyloniæ, qui sepulchrum Dominicum, & alia sacra loca vltra marina proprio ipsius Redemptoris sanguine dedicata, non absque cunctorum Christianorum graui opprobrio detinet occupata, obtinuerunt, quòd Fratres Ordinis Minorum infra Ecclesiam dicti Sepulchri possint continuè commorari.* Hęc Christi Vicarius, qui benè Reipublicæ Christianæ opprobrio vertit, quòd ea loca à Barbaris occupari sustineret. Hoc tamen oppobrium incepta possessione abstulisse videntur Minoritæ. Illi mærenti Christi Sponsæ solatium attulerunt: illi Ecclesiæ oculos præ lachrymis gemmantes desiccarunt, & conceptum de thesauri sui iactura dolorem abstulerunt. Isai.52.

Cæterùm constatura fuit magno res magna labore: Nam

incredibile dictu est, quot difficultates pro possessione acquirenda superauerint Minores: quot ærumnas pro conseruãda sustinuerint. In fame, in siti, in frigore, & nuditate sollicitas pro thesauri inęstimabilis excubias indeficiẽter exercent. A Saracenis opprobria, irrisiones, flagella, carceres sustinent: ad quos non semel promissis barbis, quas nutriunt in illis regionibus, appræhensos, per vrbis vias raptando Barbari crudeliter perducunt, vbi loci squallore, sitiq; tabescentes, vitam morti similem transigunt. Iam verò crudeles exactiones Turcarum arbitrio impositæ intolerabilem pariunt ærumnam, nisi enim à fratribus statim soluantur, flagris, & fustibus onerant. Mirantur hæc omnia, qui testes fuerint oculati, & miraculo vertunt, quod fratres jis in locis degentes tot tamq; immania possint tormenta sustinere. Ioannes Zuardus Sãcti Sepulchri eques lib. 1. cap. 14. sui itinerarij ad Terram Sanctam. Georgius Viz captiuitate ibi detentus cap. 2. suæ Religionis, & Bernardus de Brindebac Decanus Maguntinus in prima parte sui itinerarij; omnes locupletissimi testes, fratrum labores, opprobria, persecutionesq; enumerant. Et non sine speciali Dei auxilio fieri contestantur, vt inter tot fidei hostium calamitates, infracti animo perseuerent: Quinimo cum familia, vt singulis fit triennijs, inde permutanda est, ad Nostrates reuerti ægerrimè sustinent, ne discedentes patientiæ occasionibus careant; de cuius voluptate illic stantes saginantur. Qui verò sufficiendi sunt, mirum est, qua alacritate relictis Conuentibus, & alijs vitæ commoditatibus proficiscuntur, certi, quod Hierosolymis non nisi carceres, verbera, tribulationes sint inuenturi. Et tamen nunquam desunt, qui sponte sua his vitæ periculis se obijciant, & plus laboris experiuntur Prælati in reprimendo eorum studio, qui assidua instantia mitti procurant, quàm in disquirendo quos mittant. Quod in tam numerosa Fratrum quantitate, qui quolibet triennio permutantur, & numerum attingunt centesimum, & vigesimum, mirabile est, & ab alijs Religiosorum familijs non ita numerosis

Zuard.

Georg. Viz

Bernard. Brind.

qualis

qualis est nostra Minorum de Obseruantia, præstari non poterit.

Hanc ærumnarum, & persecutionum enarrationem, quas Minoritæ apud Hierosolymam sustinent, Regio Henrici VIII. Angliæ Regis annulo cosignatam, absoluo. Is enim antequam ab Ecclesia deficeret: In Epistola ad Guardianum, & Fratres Conuentus S. Sepulchri die 23. Nouembris Anno 1516. Inter alia hæc habet. *Vos qui aliquanto plus cæteris isthic non solum in peregrinis suscipiendis, reficiendisq; & confouendis, multisq; alijs charitatis officijs assiduè laboratis, istaq; sancta loca salutifero Redemptoris nostri cruore conspersa, sanctissimumq; istud inprimis Dominicum Sepulcrum manifestum futuræ nostræ Resurrectionis argumentum, perpetuis hymnis, canticis, assiduæq; laudis sacrificijs concelebratis, & exornatis, quiq; iniurias, & contumelias, vexationesq; quotidianas, necnon verbera, plagas, cruciatusq; toleratis.* Hæc ille tam verè scripta, quàm patienter à Minoribus Hierosolymæ degentibus tolerata. De quibus locutus videtur Apostolus ad Hebreos 11. dùm ait: *Alij verò ludibria, & verbera experti, insuper, & vincula, & carceres: lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladij mortui sunt.* Perbellè mortem pro Christo toleratam, veluti laborum omnium coronam vltimo loco posuit: Est enim martyrium pulcherrima vitæ clausula. Qua etiam non pauci ex Minoribus in Terra Sancta degentibus, labores suos, vigilias, Ecclesiarum custodias, sollicitudinem, *egentes, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus, in solitudinibus errãtes, in montibus, & speluncis, & in cauernis terræ*, non mortis metu, sed alijs proficiendi studio latitantes; & tandem ad lucem educti felicissimè terminarunt. Singulorum martyria recensuit Author conformitatum, & eadem in Minorum Annalibns enarrantur. Pronum autem erat, vt Minorum Religio hos Martyrij fructus produceret; ac in ipso statim sui exortus principio Saracenorum falce putata maiores emitteret propagines, quibus totum Orbem adimpleret, & honorifica suarum virtutum elogia mereretur audire,

Ad Hebr. 11.

Ad Hebr. 11.

Pisan. lib. 1. confor. 8. p. 2. de Prouincia Ter. San. Annal. Minor. an. 1342. n. 61.

Card. Vitr. in historia Occid. c. 32

qualia Iacobus de Vitriaco S. R. E. Cardinalis in Occidentali historia cap. 32. composuit. *Hæc est Religio* (inquit) *verè pauperum Crucifixi & Ordo Prædicatorum, quos Fratres Minores appellamus. Verè Minores, & omnibus huius temtemporis Regularibus in habitu, & nuditate, & mundi contemptibiliores. Adeo autem primitiuæ Ecclesiæ Religionem, paupertatem, & humilitatem in se reformare diligenter procurant, puras Euangelici fontis aquas, cum siti, & ardore Spiritus haurientes, quod non solùm Euangelica præcepta, sed & consilia, vitam Apostolicam expressiùs imitantes bonis omnibus, quæ possident, renunciantes, se ipsos abnegantes, crucem sibi tollendo, nudi nudum sequentes, &c.* Hinc autem cernere est quantùm Diuino adscribendum sit delectui, quod Fratres Minores sanctorum locorum cultui, & pretiosissimi thesauri custodiæ, cùm grauior esset calamitas, deputarentur: Quippe qui rerum omnium contemptores, & vitæ profusissimi cùm sint, stationem, in qua positi sunt, ad mortem vsque decertantes infracti sustentabunt. Sed mirum non est, vt tales postmodum se prestiterint; quia totum ab hausta ex parente Seraphico virtute prouenit: cuius felicissimũ exortum, Deus ante preuenerat, vt terram illam spiritualiter restauraret (vt cap. sequẽti videbimus) & filiorum cultui committendam mereretur.

CAPVT V.

Hierosolymitanis rebus vltima penè ruina sepultis, Sanctus Franciscus possessor nouus, & Terræ sãctæ apud Saracenos mysticus reparator suscitatur, labentisque Ecclesiæ Seraphicus Atlas, Deo prouidente substituitur.

CVm Dei Ecclesia grauioribus necessitatibus premeretur; cùm omnes penè virtutes à Christiana Republica exularent, extincta in Sacerdotibus modestia, humilitate, continentia: Cùm in omne Christianum genus illa Saluiani

Massi-

Massiliensis Episcopi iactari posset exprobatio (nimirum) *Quid est omnis penè cœtus Christianorum, nisi quædam sentina vitiorum?* Quoniam Tartarus omnem vitiorum spurcitiem euomuerat, & paucissimi inueniebantur, quos tabes non infecerat. Tunc Deus, vt assolet, S. Franciscum Ecclesiæ suæ dedit, pro ruina remedium, pro desolatione solatium; ita quòd ipso in lucem edito, respirans dicere posset. *Iste consolabitur nos ab afflictione nostra.* Incidit Francisci natiuitas, vt postea dicemus, tempore, quo Christiani Terram sanctam amiserant, & à Saracenis possessam dolebant, quibus Seraphicus Pater Christum prædicauit, & Aegypti Sultanum ad fidem conuertit. *Saluian. in principio Apolog.* *Genes. 5. n. 29.*

Eadem etiã tempestate hęreses, vt Cæsarius scribit, Vvaldensiũ maximè ab Vvaldo Lugdunensi, & Albigentium sedente Innocentio III. inundabant. Item Humilium pestis grassabatur, qui sub hoc nomine, humilitatem mentiente, Sacerdotibus, animarumque pastoribus, Paulo Aemilio attestante, propria munera vsurpabant. Vltra hos plurimi è Tartaro surrexerunt, quorum mentionem fecit Vvadingus in Annal. Minorum. Hi omnes Christi Ecclesiam æqua manu oppugnabant, erroribus infestabant, & persecutionibus opprimebant. At verò Deus Sponsæ dilectissimæ sortem miseratus iniquam, duos Patriarchas S. Franciscum, & San- Dominicum auxilio misit, correspondente sibi in hac parte eadem Numinis prouidentia; vt sicut fundandæ Ecclesiæ Petrum, & Paulum Apostolorum Principes delegit; sic etiã reformandæ duos Patriarchas Dominicum, videlicet, & Franciscum destinauit. Vidit, & notauit hanc Dei prouidentiam Bitontinus tom. 2. concion. Dominic. 2. post Pasch. vbi hæc: *Initio annuntiationis Euangelicæ, cùm verbum Domini Iudæis, & Ethnicis prædicaretur, duo electi fuerunt Apostoli, Petrus, & Paulus. Cùm mundus in tanta prolapsus esset vitia, & Dominus pietate motus illum voluit reformare, non elegit vnum tantùm, sed duos, vnum Cherubicum, alterum Seraphicum, Dominicum, & Franciscum, duo corpora, sed vnam animam.* *Cæsar. li. 5 illustr. mirac. ca. 21. & 22.* *Paul. Aemil. lib. 6. de rebus gestis Francorũ sub Phil. II* *Annal. Minor. to. 1. Apparat. ff. 1.*

Nec

Bosius l. 7, de sign. Ecclesiast.

Nec verò ab his dissentiunt, quæ Thomas Bosius lib. 7. de Signis Ecclesiæ cap. 1. calamo candore illito descripsit. *Duo*, inquit, *hi Dominicus, & Franciscus Ordinum Religiosorum inter suos primi authores, & institutores meritò vocari possunt duæ oliuæ, & duo candelabra in conspectu Domini stantia: de quibus in Apocalypsi. Ab his enim verè dicta est Ecclesia, Dei domus ruinam quadam modo minans, institutis suis, & cęlestis vitæ innocentia sustentari*. Addo alia ex supplemento Bergomeni lib. 13. ad Ann. 1217. vbi recensitis eius æui calamitatibus, quæ gentem Christianam opprimebant, hęc adiungit: *Christianorum itaque Dominus Iesus Christus turpitudine, & calamitate commotus, hunc potissimum Ordinem Prædicatorum, & Minorum excitauit; vt collabentem Christianam Religionem erigeret*. Grauiori, & magis generoso calamo S. Antonin. 3. part. tit. 27. c. 1. in eiusdem argumenti tractatione immoratur, cui cohęrent alij multi, omnes in in Annalibus Minorum apud Vvadingum consulendi.

Bergomen. in supplim. lib. ad An. 1217.

S. Anton.

Verùm enimuero plurima ad Ecclesiæ vtilitatem spectantia in S. Francisci electione Deum respexisse ambigendum non est. Vnde illud (credo) ante ipsius oculos potissimum obseruabatur, & tanquam finem peculiariter intentum respiciebat, vt in ea infortunatissima tempestate, ad S. Francisci in Terram sanctam ingressum, & prædicationem, Terra gauderet prædicatore Euangelica paupertate laureato, & Saraceni abiurata Mahumeti infidelitate, Christi fidem amplecterentur. Testem huius rei oculatum adduco Cardinalem Iacobum de Vitriaco. Is enim ad cap. 32. Occidentalis historiæ Sanctum Franciscum Aegypti Sultano prædicantē Damiatæ se vidisse testatur. *Vidimus* (inquit) *primum huius Ordinis fundatorem & Magistrum, cui tanquam Priori suo omnes alij obediunt, virum simplicem, & illiteratum, dilectū Deo, & hominibus, Fratrem Franciscum ad tantùm ebrietatis excessum, & feruorem spiritus raptum fuisse; quod cùm ad exercitum Chsistianorum ante Damiatā in Terra Aegypti deuenisset, ad Sultani Aegyptij castra intrepidus, & fidei clypeo communitus accessit. Quem cùm in via Saraceni tenuissent;*

Iacob. de Vitr. c. 32.

Ego

Ego sum Christianus, inquit, ducite me ad Dominum vestrum. Quem cùm ante ipsum pertraxissent; videns eum bestia crudelis, in aspectu viri Dei in mansuetudinem conuersa, per dies aliquot ipsum sibi, & suis Christi fidem prædicantem attentissimè audiuit. Tandem verò metuens, nè aliqui de exercitu suo verborum eius efficacia ad Dominum conuersi, ad Christianum exercitum pertransirent. cum omni reuerentia & securitate ad nostrorum castra reduci præcepit, dicens ei in fine: ora pro me, vt Deus legem illam, & fidem, quæ magis sibi placet, mibi dignetur reuelare.

Addit præterea D. Bonauentura in vita S. Francisci c. 9. quod tunc temporis S. Pater altissimum Trinitatis mysterium (quod negat Mahumetus) Sultano prædicauerit, atq. mirando spiritus feruore impulsus in accēsam pyram ingredi spoponderit; indeque, in fidei, quam prædicabat probationem, illæsus euadere, si Mahumetismi Doctores eandem, pro tuēda Mahumeti secta, ignis experientiam subire voluissent. Quinimo addidit, illis ignem ingredi recusantibus, se libēter intraturum, si promitterent Christianam fidem recepturos, cùm illæsum ab igne prodeuntem aspicerent. Veritus tamen est Sultanus, vt exercitus ad ignis miraculum conuerteretur, victoriamque amitteret. Ideo S. Franciscum ab intento retardauit, adijciens quæ citatus Cardinalis de Vitriaco refert. Præterea S. Patris spiritum, fidem animositatemque admiratus illum vt hominem penè diuinum reputauit. Quanquam à sæculi huius statutis, legibusque detentus fidem, quam prorsùs veram animo conceperat, tunc palàm recipere, ac profiteri non est ausus.

D. Bonau. cap. 9.

Hæc autem S. Francisci prædicatio nullatenùs infrugifera, inanisque euasit. Eo enim audito immanis, & feritate metuendus Aegypti Sultanus exuta barbarie comem se, & benignum prębuit S. Antonino Stadensi Abbati, & Matthęo Paris id affirmantibus credendùm. Quinimo, vt iam citatus Cardinalis Vitriaco testatur, magna deinceps beneuolentia Christianos prosequebatur, ac sibi in familiares adiungebat. Verba ipsius in historia Hierosolimit. ad. Ann. 1219. hęc sūt.

S. Antonin. 3. part. tit. 19. c. 8. 3. & 4. Paris ann. 1238. Abbas staden. anno. 1221. Card. Vitr lib. 3. hist. Ierosol. ad ann. 1219.

Tantæ

Tantæ benignitatis erat in Christianos ; vt post treguam cum Saracenis solui iuberet Christi cultores , quos vinculatos inuenit in munitionibus , quas expugnauit ; & in optione eorum posuit , vtrum in patriam suam redire vellent , an acceptis ab eo solidis , sub ipso militare potius eligerent . Idem Christianos intantum familiares habuit, vt custodes sui corporis constitueret eosdem : licet pater ipsius à Lascaro Græco fuisset interfectus . Nec solùm hìc stetit Soldani beneuolentia , sed ex Christianorum amore ad amplectandam Christianam fidem, gradum fecit ,& reuera amplexus est, vt scripsit Hugolinus, Marcus , Cardinalis Vitriaco , S. Antonin. & plures alij . Nam , vt in Annalibus Minorum refertur, aliquibus ; post annis , vir sanctus duobus ex suis sectatoribus in Syriæ partibus apparuit, præcepitque, vt ad Soldanum morbo languẽtem de fide Christiana , & aqua baptismatis suscipienda sollicitum quantocius accederent,& sacra doctrina sufficiẽter instructum sacro de more baptizarent .

Hugol. Ca 34. Marc. lib.1.c.58. S.Antonin. tit.19.c.3. §.3. Annal Min anno Xpi 1219. n 62.

Fuit autem hæc Soldani Malachadini , vt aliqui , seù , Voliritij , vt vult Marianus, miraculosa conuersio , quam S. Franciscus summoperè expetebat . Vnde statuit , Deum summa precum instantia sollicitare , & obtestari , vt hãc animam saluam faceret , pro qua lucranda tot emensus est terras : Neque per plures dies ab oratione destitit , quousque exauditus est , & præostensa omnia , quæ futura erant circa Principis conuersionem , & baptismum ab eo suscipiendum . Dùm autem vir sanctus ad Soldanum iterum rediret, eiq. omnia referret , & fidei nostræ normam expanderet , maiorem quàm antea erga ipsum concepit amorem ; rogauitq:vt diutius vellet apud se demorari: sed præmonitus ille ab alto , vt in Occidentem remearet , non potuit acquiscere . Vale dicto itaque Principe , decessit : eoq; abscedẽte , sicut à Deo precibus obtinuerat, Soldanus sacrum baptisma suscepit , & S. Francisci meritis Christi Ecclesiæ aggregato, duo illi, quos miserat, cunctis ad animæ salutem obsequijs adfuerunt .

Non tamen hac vna Soldani conuersione claruit S. Francisci

cisci virtus, plures in ijs regionibus edidit memoratu dignas ob personarum dignitatem, quas Cardinalis Vitriacus in Epistola ad Religiosos, & familiares Lotharingos circa finē recenset. Doluit humani generis inimicus, & inuidit ereptam sibi à Francisco prædam, & cœlo redditam. Vnde fœminam Aegyptiacam forma insignem, & impudicam impulit, vt Franciscum ad Veneream carnis illecebram prouocaret, cui immutata facie, & mira in periculoso congressu securitate vir sanctus dixit, se concubiturū in eo loco, quem ille sibi vellet eligere. Placet mulierculæ pactum, sed ad omnem tollendam moram instabat. Parat se ad cubitum Franciscus, exuta paupere lacerna, & baculo confrictis, sparsisque in pauimento carbonibus, qui erant in camino, desuper incubuit, magno illæsus prodigio: *En* (inquit tentatrici) *lectus splendidus, & floridus tanto opere dignus: hic ille, quem ego eligo, vt eos ignes euadam; si adhuc tibi molesti, nulla potiori aqua, quàm igne hoc extinguentur*. Expauit ad factum mulier, & corde compuncta, coram Francisco in genua se prouoluens errati sui veniam postulauit, & facilè à Domino obtinuit, qui ardores cupidineos in cœlestes mutauit; ita vt Christiana fide à viro Dei imbuta, multos ad eandem, vel ut Euangelica Samaritana mirabiliter perduxerit.

Spec. vitæ S. Francisc. cap. 74. Hugol. cap. 33. Marc. lib. 1 cap. 57. Annal. Minor. anno 1219. nu. 64.

Hæc, & similia memorando pariter miraculosoq; euentu edebat Franciscus, dum anno illo in ijs regionibus se teneret. Vbi faustissimum eluxit præsagium, quod prædicatione sua, & filiorum postea succedentium, Saracenorum gentem Terræ Sanctæ accolam, & Mahumeti cultricem esset debellaturus. Hoc memorata Soldani conuersio, & inhonestæ Aegyptiæ mutatio portendebat: ille potentia, & superbia elatus erat, hæc libidinis facibus accensa, & fors libidinosior, quàm quæ olim Iosephū in luxuriem prouocauit: fœlicius tamen à Francisco victa, & in meliorem vitam recepta quàm vetus Patriarcha suam expertus est tentatricem.

In his autem Soldani, & fœminę Aegyptiæ primis cōuersionibus paulo ante recensitis studiosius adnotandum est, quod superbia, & armorum potentia; turpitudine, & lu-

xuric tota Mahumetanæ superstitionis, & Alcorani moles sustentatur. Ita quod districto gladio, seclusa ratione, miraculis, veritate ipsa rerum omnium dominatrice, sectam prædicant, & vi recipere cogunt. Ad quod armorum potētiam à Deo sibi creditam iactant, quemadmodum Christo miraculorum virtus fuerat concessa. Decepti verò sunt hi Orbis impostores, quibus perenni victoria frui datum non est, sicut Moysi, & Iosue, & alijs, quos interruptus victoriam cursus, iuuante Deo nobilitauit. Mahumetus enim multoties bello victus ingemuit. Vnde quidam victum, & dolentem non immeritò carpebat, dicens: *Mahumeto dentes contriti sunt, & facies collisa*. Quin etiam præceps actus in fossam, ibi deiectus, turpiterque victus iacuit. Et quod maiori dignum est irrisione, pridie quam victus concideret, suis, sibique victoriam ex cœlesti oraculo prouenturam spopondit. Neque in hoc tantùm sua impiū fefellit spes: aliàs cum latrocinium exerceret, non semel à Drianitis cæsus est, dum eorum camelos Mecha redeuntes inuasisset. Quapropter in eadem Ciuitate, in qua modo colitur, damnationis tulit sententiam; propositoque donatiuo, sancitū fuit, vt is, qui Mahumetū perniciosissimū famosissimūq; latronem comprehenderet, à Republica foret præmiandus. Quod si euasit, dæmonis artibus tribuendum est, qui filium suum ad hominum perniciem, Deo permittente, seruauit. Et verò Mahumetum diaboli filium ex nefario cum fœmina concubitu extitisse, testatur Cardinalis Toletus in summa, verbo *peccatum contra naturam*. Vbi Lutherum etiam, & Merlinum Anglū ex eodem parente genitos affirmat. Quapropter qui gentem cæco impetu in Mahumeti errores prolabentem inspicis, non concessæ è cœlo potentiæ id vertas: naturæ corruptionem reputa, quæ sponte sua in deteriora contendens, improbi sectarij statuta corruptioni suæ lenocinantia complectitur.

Tolet.

Mentitæ armorum potentiæ, libidinis fomitem addidit Mahumetus: vnde omnigenæ laxauit fræna libidini, nec ullum vitandum censuit carnis peccatum, quin etiam in bruta

fere.

ferebatur insanientis libido. Quidni talem conderet legem? quem ita incenserant cupidinis faces, vt iactabundus dictitaret, pluribus fœminis libidinosè frui, quàm homines quadraginta simul possent. Quinimo cum omnibus quotquot cum ipso gratis congredi turpiter vellent, paratum se testabatur. Quindecim vxores, & duas habuit ancillas. Plurimos suę obscænitatis discipulos nactus est magister impudicus. Nam vt Thomas Bosius lib. 12. de signis cap. 20. scribit: *Est inter Turcas quorundam, qui religiosissimi habentur, secta: vocantur hi Turlachi: Mos est istis palàm per obscænitatem spurcissimam coire cum quibusuis etiam belluis, præcipuè verò cum asinabus, quibus ipsi vehuntur. Et quo fidentiùs hæc ij perpetrarint, eò sanctiores existimantur.* Nec Bosius tantùm, licèt omni exceptione maior, tam effrenatæ libidinis testis laudatur. Eandem etiam plures Scriptores fide digni prodiderũt, & posthabitis Antonio Menauino, Theodoro Spagundino, Cantacuzeno, & alijs, laudatissimum est Ioannis Leonis Africani testimonium. *Qui quidem* (Bosij verba sunt) *è Mahumetorum sanguine ortus, Mahumetoque diu addictus, cùm fuisset à nostris captus, Romamque Leone X. sedente adductus, Christo se dedidit, & Africæ descriptionem, morésque suæ gentis proprio libro dilegentissimè notatos nobis reliquit. Adijcit hìc aliud longè obscænissimum, solitos huiusmodi homines vbi impetus eos libidinis arripuerit, violare mulieres obuias, quas posuerint in medijs vijs, nisi obstiterint illæ præ naturali, qui reliquus est humanæ menti, pudore. Quod verò est insanissimæ mẽtis & ad præsens argumẽtum spectat; tanta superstitione defixi populi tenentur; vt credant hos homines diuinissimos, mulieres verò quæ compressæ fuerint ab istis, ex hoc facto, quasi consecratas, & sanctiores factas.*

Thom. Bos. lib. 12. de sig. cap 20

Anton. Menauin. Theodos. Spagund. Cantacuz. Io. Leo Afric.

Euersa itaque violentia, & libidine persanata, quibus Mahumeti error fulcitur, secta labascit, Alcoranus destruitur, & sectatoribus viduatur. Et sanè victo, ni me fallit opinio, per S. Francisci conuersionem Sultano, inaugurata Mahumeticis armorum potestas euanescit; sicut etiam medicata per continentiam Aegyptiæ luxuria, turpitudinis fa-

F 2 ces

ces extinguntur, quæ igne suo hominum mentes excæcant. Cùm igitur Sultanus potentia, & superbia elatus, Aegyptia præ libidine cæca Mahumeti sectatores extiterint: Et de vtroque Franciscus victoriam comparauerit. Quid inde opinandum? Nisi quòd paupertate sua, humilitate, & castitate Seraphicus Pater, ijsdemque suorum filiorum virtutibus Saracenorum elationem, ac potentiam, & spurcissimā libidinem esset detriumphaturus. Nec vana est huiusmodi opinationis fides, sed Ioachimi prophetia iam dudum confirmata. *Gaudebunt* (de Francisco, & eius Ordine loquitur) *in Canticis suis, idest in prædicatione sua omnes Tribus terræ, & gens immunda Mahumetica, quæ remanebit, & hi, qui residui erunt, ad Dominum conuertentur*. Cæterum de hac prophetia latius postea differemus.

Ioach. l. de concord. vtr. usq. testament.

His igitur peractis, & hac futuræ messis expectatione, ascendit Franciscus Terram sanctam, sacræque Palæstinæ regionem, Syriam, & Galilæam peragrauit. Ibi Sepulchrum Saluatoris nostri incredibili affectu inuisit, vt Author conformitatum scribit. Nec inuisisse semel tantæ deuotioni satisfuit, visitationem repetiuit: Nam ab Italia discedens, & Damiatam contendens, eo in itinere loca sancta inuisit. Rursum cùm in Italiam se reciperet, sacratis locis iterum salutatis discesit. Ita plurimi in Annalibus relati confirmant, & cecinit illustri poemate Ioannes Picus Mirandulanus, ex quo est carmen illud.

Pisan l. 2. conf. 7.

Annal. Minor. to. 1. ann 1219. n. 55. Pic. Mirād

Pellæo repetens Solymos, Syriamque rebellem.

Accidit autem in hoc aggrediendo itinere res minimè prætereunda. Nam cùm Seraphicus Pater Nauim subsidiariam paulo post Damiatam enauigaturam conscendere statueret: detecto filijs consilio, omnes certatim socios se illi in Terram sanctam profecturo adiungere nitebantur. Paternus amor neminem relinquere suadebat, omnes portare congruum non erat. Quid igitur pius omnium pater? Quasi sortis indicio amori suo, & eorum, qui non assumerentur scandalo, dolorique satisfecit. Vnde omnes sic est allocutus: Filij dilectissimi, neminem vestrum à me vellem seiunctum,

Annal Minor tom. 1 an. 1219. num 55.

ctum, omnes huius itineris comites optabam, ſed importunam, & onerosam petitionem meam Nauita iudicaſſet, ſi omnes admitti poſtularem. Quare ne quiſquam ſe dimiſſum conqueratur, & alterius inuideat electioni; non tam meam volo eſſe, quàm Dei. Et protinus aduocato puerulo, qui forte aderat in nauali: Per os infantium, inquit, & paruulorum, ſæpe Dominus ſuam indicauit voluntatem: Nec dubito eandem modò per hunc puerulum ſignificaturum: Interrogemus eum, & credamus Deo per eum locuturo. Interrogato itaque, an diuinæ eſſet voluntatis, vt omnes fratres, qui aderant, transfretarent: ex tempore conſtanter reſpondit: non eſſe. Vlterius quærentibus: qui nam deberent ex omnibus aſſumi? (Voce, & digito vndecim monſtrauit, ad ſingulos, vt diuinitus ei ſuggerebatur, accedens. Quibus viſis, & auditis admiratione repleti omnes, tam qui transfretaturi, quam qui remanſuri, ſua ſorte contenti, genuflexi, & a ſancto viro benedicti, ſibi inuicem vale dicentes, in oſculo charitatis receſſerunt.

Tandem multis emenſis terris Seraphicus Pater Antiochiam pertingens, nigram Montanam iter faciendo occupauit: Quo in loco S. Benedicti ordinis Monaſterium extructum viſebatur. Hic, vt Marcus, Annales Minorum, & alij referunt, Monachi hominem Dei ad ſe venientem ſacro ritu proceſſionaliter exceperunt, iam ab Abbate paulo ante defuncto, & prophetiæ gratia illuminato præmoniti, non longè à ſuâ morte ſuperuenturum hominem Deo charum, & ſanctum, magnæ familiæ Patriarcham, in veſte lacera, & perſona deſpicabili, omni tamen reuerentia, & honore dignum. Cum his dies aliquot adeo ſancte tranſegit; vt omnium in ſe tranſmutaret affectus, & ad ſancti viri vitam omnes admirarentur. Addunt etiam Authores, Legenda antiqua, Marcus, Piſanus, & alij, Monachos omnes, mores, & habitum commutaſſe, renunciatiſque ampliſſimis poſſeſſionibus, Antiochiæ Patriarchæ, Franciſcanos euaſiſſe. Res plane inſolita, & prodigio quamſimillima, quæque ſingularem Seraphici Patris ſpiritum, & ſpiritualem ipſius cum

Marc. lib. 1. cap. 57. Annal. to. 1. anno 1219. nu. 66.

Leg. antiqua. Marcus citat. Piſan. cõſ. 9. & 11.

Sancto

Sancto Benedicto cognationem patefacit. Cuius clarissimum est argumentum percelebris triumphus, quem vterque (fors in hac parte soli, & pares) de incontinentia, in spinis tanquam rosis molliter decubantes reportarunt.

Hic, arbitror, primus Conuentus à Sancto Francisco ijs in partibus acquisitus numeratur. Postmodum verò plures alios vnà cum suis breuissimè obtinuit: & facta aliorum accessione, quos Monachi Orientales tradiderunt, ita numerus excreuit; vt modico temporis spatio S. Pater amplissimam sui Ordinis haberet Prouinciam: Quæ vsque ad Syriæ, & Terræ sanctæ direptionem à Saracenis, non sine laude florebat. Hac illius Regionis, & Terræ sanctæ possessor euasit Seraphicus Pater. Nec sine speciali Dei prouidentia factum opinor, vt cùm infortunatissimis temporibus Christiani Terram sanctam, & eius Metropolim Hierosolymam, vbi extant humanæ Redemptionis monumenta, perdiderunt, Francisci natiuitas incideret, vt Ecclesiæ ruinas restauraret, deque Saracenorum tyrannide vendicaret; vt postea rerum exitus docuit, & sequenti §. ostendemus.

§. PRIMVM.

Editur in lucem S. Franciscus Christianis Terram Sanctam amittentibus, faustissimo præsagio, quòd per ipsum spiritualiter esset reparanda.

Baron. to. 12. anno 1182. Abbas stad. Marcus Ferdinand. de Castillo. Ioan. Pined. Annal. minor. to. 1. Apparat. §. 3. S. Antonin. 3. p. hist. tit. 24 cap. 7.

ANno à Redemptoris Natiuitate 1182. lucem hanc aspexit Franciscus; vt author est Baronius, Stadens. Abbas, Marcus Vlyssipon, Ferdinand. del Castillo in Chron. Prædicatorum lib. 1. cap. 4. Ioan. Pined. 3. p. Monarch. Eccles. lib. 22. cap. 23. §. 2. Annal. Minor. & plures alij. Vitam ad annos 45. produxit, & Anno salutis humanæ 1226. felicissimè conclusit. Ita S. Antoninus 3. p. histor. tit. 24. cap. 27. & alij testantur. Per id temporis Salahadinus

hadinus Aegypti Soldanus, diffidentibus (proh nefas) inter se Christianis Principibus, Hierosolymitanam Vrbem anno 1187. inuasit, & die Octobris secunda, feria sexta, Christianis indè expulsis occupauit, vt affirmat Adrichomius Christianus, & alij. Adrich.

Quinquennium verò ea tempestate Franciscus attigerat: vnde procliuè est opinari illum, cùm iam Terra sancta foret amittenda, tali ætate destinatum esse, vt quinquennis puer sacrum quinque plagarum numerum præostenderet, quibus virili in ætate diuini amoris manu insignitus, postea sacratissimum illum, inæstimabilemque sanctorum locorum thesaurum, in quibus hominem induit Dei filius, nasci, morique voluit, surrexit, ac in Cælos ascendit, mœrenti Ecclesiæ, ac videnti, quòd manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius, non sine ipsius lætitia, Minoritarumque Ordinis honore restauraret; redderetque. Congruebat autem, vt sicut hominum Redemptor Christus quinque plagis vulneratus Redemptionis mysteria obijt, & effuso sanguine sancta loca conquisiuit: Ita is, qui vice Christus futurus, locorum restitutioni destinabatur; totidem plagis foret insignitus, & quinquennis ipse cum thesaurus amitteretur, numero annorum, plagarum numerum præsagiret, quòd eiusmodi stigmatibus insignis Redemptoriq. assimilis thesauri ipsius futurus erat reparator. Nec mihi parentis imponit affectus, sed fidem præstitit rerum euentus. Quoniam acquisito per Minoritas sacrorum locorum thesauro gauisa est Christi sponsa: perque trecentum annos, & vltra inter infideles Saracenos loca illa ipsis Ministrantibus possidet, vt latius currente opere, in huius tractatus decursu ostendemus.

Dum autem Franciscus ea tempestate sacerrimi thesauri reparator futurus destinabatur; Saraceni Mahumeti sectatores illum possidebant, in quo Diuinæ gubernationis dispositio clarius illuxit. Nam Deus medici instar prudentissimi tunc parat anthidotum, cùm venenum præuidet grassaturum; vt quos adhuc lues non tetigit, à contagione præ-

seruet,

ſeruet: & ijs, qui iam infecti erant medeatur.

Ribadenei in vita S. Auguſt. Sic D. Auguſtinum ſuſcitauit cùm Pelagius hæreſis incendio totum penè orbem Tartareo ſpiritu inſufflante combuſſerat; vt qua ſcriptis, qua prædicationibus flammam extingueret, & contra calidiſſimi veteratoris ſophiſmata Catholicam fidem tueretur.

Ribad. in vita S. Ignat. c. 16. Pari etiam prouidentia S. Ignatium mirabili conuerſione è ſæculo traduxit, & Societatis Ieſu fundatorem inſtituit, quo tempore Lutherus totum penè Aquilonem hæretica prauitate labefecit; & hæreticorum manum colligebat aduerſus Chriſti Eccleſiam, & ipſius Vicarium pugnaturus; vt S. Ignatij, ſuorumque prædicationibus, & ſcriptis ignea nequiſſimi tela extingueret.

Quidni de S. Franciſco, eandem cogitabimus Dei prouidentiam: Et Eccleſiæ ſuæ à Chriſto datum ſentiemus? vt Paſſionis ſuæ monumenta de manu Saracenorum eriperet, & Mahumeti ſectatores ad fidem pertraheret. Cùm enim impius ille à dæmone edoctus nefariam ſectam ſuperbia, armorumque potentia introduxit, fomitem miniſtrante carnis lenocinio, cui ſuis ſectatoribus abſque vllo naturæ, vel pudoris fræno indulgere permiſit: Franciſcum dedit, qui carnem cum vitijs, & concupiſcentijs crucifigendam prædicabat. Et cùm compellentibus armis, prolectanteq. libidine gentes multitudine penè infinitas Mahumetiſmo infecit: Eòque faciliùs quò venenum illud carnis dulcedine potandum miniſtrabatur. Nam dulcibus epota venena (vt dicunt Medici) citiùs perimunt. Vnde ait in Apologet.

Tertull. Tertullianus: *Venena non dantur niſi melle circumlita.* Tunc aduerſus ſuperbiam, & potētiam Franciſci humilitas, imbecillitaſque paratur, & ad ſanandam carnis corruptionem eiuſdem Seraphici parentis caſtitas opponitur, vt melioribus armis ſectam oppugnaret, quam ipſius author illam introduxerat. Et illud Prophetæ oraculum in S. Franciſco

Nahum. 2. n. 3. impletum admiraremur. *Clypeus fortium eius ignitus, viri exercitus eius in coccineis.* Vel vt alij ex Hebræo, & Septuaginta legunt: *Arma potentiæ eius ex hominibus, vel ex homine.*

ne. Viri exercitus eius illudentes in igne. Quis neget arma Dei potentiæ humilitatem esse, & imbecillitatem? Cùm autem humilitas, & imbecillitas longissimè à Deò absint; necesse fuit, vt hæc ab hominibus, seu ex homine mutuaretur. Quis autem homo iste? nisi Franciscus, quem in Aegypto, & Palæstina degentem, Dei hominem, hominem Deo charum nuncupabant. Quis Francisco in igne pulchrius lusit? cùm ne carnis flagraret incendio, carnem ipsam flammis deuorandam obiecit, & in prunis recubans, vtròque illæsus mirabiliter prodijt. Cum leonibus, quasi cum agnis luserit ille alius: quia tandem carnis ludo se victum ingemuit. At Franciscus cum incensis carbonibus lusit, quasi cum rosis: nec vnquam se doluit victum, sed pulcherrimam de tentationibus victoriam reportauit.

Nec solus in igne lusit S. Pater: sed etiam eius filij in igne ludentes delectabantur. Eodem nanque anno misit celeberrimos quinque Marrochij martyres, Berardum, Petrum, Adiutum, Acursium, Ottonem, qui sub ipsum Ordinis principium effuso in martyrio sanguine, quinque plagarum parentis sui sanguinem eodem numerò morientes associarent. Ad Miramolini verò Regnum mittuntur, vt ipse Orientis, illi Occidentis populi Mahumeticis salutare Christi prædicarent Euangelium: Sic enim teste D. Antonino, & alijs, reuelatione à Deo accepit, vt postea ipsis cùm iam mitterentur exposuit, sicut ex antiqua Legenda transtulit Marianus. *Filioli mei, Deus mihi mandauit, quòd mittam vos ad terram Saracenorum ad prædicandum, & confitendum eius fidem, & legem Mahumeticam impugnandam; & ego etiam ibo per aliam partem.* Illi sine mora genuflexi coram sancto viro, manu osculata cum multis lachrymis vltimam exposcunt benedictionem, quam non minori lachrymarum profluuio impertijt Seraphicus Pater. *Benedictio Dei Patris veniat super vos, sicut venit super Apostolos, & vos corroboret, & dirigat, & in tribulationibus consoletur. Nolite timere, quia Dominus vobiscum est tanquam bellator fortis. Abite in Dei nomine, qui vos mittit.*

D. Anton.

Marian.

Non parum filijs profuit Patris benedictio: siquidem illius virtute 16. Kalend. Februarij ante mortem S. Francisci anno sexto martyrium perpessi sunt. Qui illorum vt audiuit Martyrium, tanto gestiuit gaudio, tanta perfusus est lætitia, vt facilè exprimi non posset. Ad allatum nuntium circumstantibus dixit: iam verè posse asserere, veros quinque obtinuisse se fratres Minores. Eodem die, quo è vita discesserunt in Lusitania (vbi modo eorum corpora seruantur) Principi D. Sanciæ suæ benefactrici apparuerunt, intercessionem in Cælo pollicentes. Horum Martyrij nuntium, & exemplum commouit S. Antonium de Padua, vt ad Ordinem fratrum Minorum se transferret, quo infidelibus Saracenis Christi Euangelium prædicaret. Magna ediderunt miracula Martyrum reliquiæ: in quibus illud est memorandum: Quod nemo Veneris spurcitia infectus ad illas accedere poterat. Hoc castitatis amatoribus, & S. Francisci filijs debebatur, qui virtutem hanc Saracenis infensam coluit, & carbonum candentium miraculo comprobauit, sicut pro eiusdem castitatis cultu plurima in historijs miracula referuntur à Martyrum reliquijs edita.

Hi igitur quinque legis nouæ signiferi, & Euangelij prædicatores Marrochium profecti, primo Hispali (Siuiliam dicunt) Euangelium sectatoribus Mahumetani erroris prædicarunt: Deinde ad Miramolinum perducti, ob prædicationem Regis iussu in carcerem coniecti, indeque educti candenti pice, & feruenti oleo adustis verberum cicatricibus, & crebra testarum volutatione confrictis, sacram hymnodiam in igne illudentes concinebant. Barbari tanquam insanientes illudebant Christi martyres; sed Ecclesia ludo illo delectabatur: quia in quinque militum numero, Ducis sui Francisci præsagium agnoscebat. Qui & quinquennio annorum, & quinque plagarum numero, sacrorum locorum restitutor parabatur. Et sanè omnes Francisci Conatus in Eöis, Occiduisque plagis eò tendebant, vt Saracenorum in se transmutaret affectus, quò ad obtinenda ab ipsis loca sancta promptiores redderet. Eò etiam, vita functo paren-

te,

te, omnia filiorum studia vertebantur, ad id potissimum insudabant, insudantque, vt humanæ Redemptionis monumenta ab impiorum manibus eruantur. Præclaram huic rei fidem rerum euentus fecit: Quin etiam multæ Prophetarum prædictiones fidei præluxerunt, in quibus, vt sequenti capite monstrabimus, Franciscus & eius filij in sacris locis Saracenis concionaturi prodebantur.

CAPVT VI.

Sancti Francisci natiuitatem, Ordinis ipsius institutionem, & apud Saracenos prædicationem, sacri vates multis retro sæculis prænunciarunt.

MAgna & insolita, quæque suo exortu magnam, Deo prouidente, felicitatem allatura sperantur: priusquam aspectu oculos feriant, prædictione recreant; ne si inopinato videantur occursu, magnitudine, nouitateque deterreant: Hinc est, vt in sacris voluminibus tam verbis, quàm figuris plurima conspicienda proponantur, antequam veniant. Ideò dixit egregiè S. Gregor. Nazianzenus. *Diuina sapientia magnarum rerum fundamenta multò ante iacit*. Magnum quid futurum erat, vt Cyrus Rex Dei Populum apud se captiuum, non solùm remitteret, verum etiam muneribus auctum in patrium solum abire compelleret, & dirutam Hierosolymam restauraret. Idcirco priusquam oriretur proprio nomine apud Isaiam cap.45. futurus prædicitur. *Hæc dicit Dominus Christo meo Cyro*. Atque adeo Israelitici populi liberatoris, & Solymorum restauratoris prærogatiua, vt credidit S. Hieronymus, ante nominatus fuit, quàm natus: & priusquam de facie cognoscendus appareret, tanti Prophetæ oraculo nasciturus proderetur. Nouum, & insolitum in Ecclesia futurum erat sanctitatis prodigium Magnus ille Franciscus, Terræ sanctæ mysticus reparator. Quid igitur mirum vt Prophetarum ore ipsius natiuitas prædiceretur, & tot signis, ac figuris delineatus

Greg. Nazianz. orat. 18.

Isaias.

D. Hieron.

existeret; vt quasi digito monstrari: Et nomine proprio visus fuisset designari. Plurima proferuntur, ex quibus præcipua hæc proponam, diuisimque explicabo.

§. PRIMVM.

S. Ioannes Apoc. 7: sub Angeli figura Franciscum in Orbem venturum præsignauit.

Dilectissimus Christi discipulus, cuius oculus amore illuminatus cæteris acutius intuebatur, Franciscum Magistri sui similitudinem in Angelo delineatum præuidit, futurumque agnouit. *Apoc. 7.* *Vidi* (inquit) *alterum Angelum ascendentem ab ortu Solis, habentem signum Dei viui*. S. Bonauentura in hoc Angelo expressum agnouit S. Franciscum, & prophetiam de illo literaliter intelligendam scripsit. *S. Bon. in prolog. legẽdæ maioris.* *Hunc Dei nuntium* (ait) *amabilem Christo, imitabilem nobis, & admirabilem Mundo seruum Dei fuisse Franciscum indubitabili fide colligimus, si culmen in eo eximiæ sanctitatis aduertimus, qua inter homines viuens imitator fuit puritatis Angelicæ, qua & positus est perfectis Christi sectatoribus in exemplum. Ad quod quidem fideliter sentiendum, & piè, non solum inducit officium, quod habuit vocandi ad fletum, & planctum, caluitium, & cingulum sacci, signandique Tau super frontes virornm gementium, & dolentium signo pænitentialis crucis, & habitus cruci conformis; verùm etiam irrefragabili veritatis testificatione confirmat signaculum similitudinis Dei viuentis, Christi videlicet Crucifixi, quod in corpore sæpius fuit impressum, non per naturæ virtutem, vel ingenium artis, sed potius per admirabilem spiritus Dei viui*. Hactenus ille.

Nec miror S. Doctorem scripsisse, præfatum locum fide indubitabili de S. Francisco interpretandum: quoniam Bartholomeus de Pisa Theologus illuminatus conformitate 31. id Sancto Bonauenturæ reuelatione traditum affirmanter adstruit. *Pisanus conf. 31.* *Et quod* (inquit) *dicta prophetia fuerit ad literam*

teram de Beato Francisco: Diuinitus D. Domino fratri Bonauenturæ Cardinali tunc nostri Ordinis Generali fuit ostensum. Cùm enim in crastino, existens in loco S. Mariæ de Portiuncula deberet de B. Francisco prædicare, tenens librum Apoc. ante se, cœpit instantissimè orare Deum quatenus dignaretur sibi reuelare, de quo fuit illa dicta Prophetia Apoc. de Angelo habente signum Dei viui cap. 7. Et vox de Cœlo venit dicens: Frater Bonauentura, figura illa literaliter dicta est de B. Francisco, & hoc ipse Fratribus, & sæcularibus postmodum dixit. Hæc Pisanus. Nec verò soli D. Bonauenturæ, sed alijs etiam hoc idem reuelatione monstratum tradidit S. Bernardinus Senensis tom. 2. serm. 60. in principio, quin etiam Leo X. Iacobus à voragine, & alij prefatum locum eodem sensu exposuerunt. Eorum verba nonnulli, præcipuè Sedulius in Sancti Francisci elogijs recenset.

S Bernard Senensis. Leo X. in Bull. vnion Iacob. de Vorag. ser. serm. 2. de S. Francisc Sedulius in elogijs S. Francisci. Pisanus l. 1 conform. fructu 1.

Addit præterea Author Conformit. lib. 1. Conform. 1. sigillum sextum, quod Ioannes cap. 6. apertum affirmat, ad tempus, in quo in lucem editus est S. Franciscus, reijciendum. *Et vidi* (inquit) *cũ aperuisset sigillũ sextum, & ecce terræmotus magnus factus est, & Sol factus est niger tanquã saccus cilicinus: & Luna tota facta est sicut sanguis; & stellæ de cælo ceciderũt super terram.* Deinde c. 7. adiũgit. *Post hæc vidi quatuor Angelos stantes super quatuor angulos terræ, tenentes quatuor ventos terre, nè flarent super terram, nec super mare, neque in vllam arborem: & vidi alterum Angelum ascendentem ab ortu Solis, habentem signum Dei viui: & clamauit voce magna quatuor Angelis, quibus datum est nocere terræ, & mari, dicens: nolite noceri terræ, & mari, neque arboribus, quoad vsque signemus seruos Dei nostri in frontibus eorum.* Hoc Ioannis vaticinium (ait Pisanus) Federici Imperatoris II. Siculorum Regis tempore adimpletum est, vt singula percurrendo innotescet. Impio enim regnante Federico; *Terræmotus factus est magnus*; quia ipse in Christi Ecclesiam, eiusque Vicarium insurgens, infideles Saracenos conduxit, bellum administrauit, Ecclesias subuertit, ipsius ministros Sacerdotes, Religiososque occidit. *Et tunc factus est Sol niger:*

quia

quia Christi Vicarius Ecclesiæ caput ob persecutionem se abscondit, *Luna facta est sanguis*: quia Ecclesia lugens, ac mœrens filiorum in ea persecutione interfectorum sanguine maduit. *Stellæ de cœlo ceciderunt*: quia non pauci in cœlo militantis Ecclesiæ prelatura radiantes, dum Federico adhæsissent, excommunicationis fulmine percussi ceciderunt: dæmones in quatuor Angelis ventum cohibētibus designantur, dum peccatis impediunt, nè Deus gratiæ auram largiatur, sed ijs irritatus vindictam inferat. Possunt etiam quatuor Sanctorum ordines intelligi, Apostolorum, videlicet, Martyrum, Confessorum, Anachoritarum, & Doctorum, quorum exempla, & doctrinam Mundus contempserat. Stabant super quatuor partes terræ, præsertim sæuiente Federici persecutione, cùm penè omnes à rectitudinis via declinauerant. Et tunc ventum tenere dicebantur; quia vix inueniebantur, qui ipsorum doctrinam, vitæque perfectionem amplecterentur. Dum autem hæc fierent directus est alter Angelus; idest Angelicus vir Franciscus, cui vitæ puritas, & Dei missio Angeli nomen peperit. Hic ab ortu Solis venit: quia à Sole iustitiæ Christo transmissus, vel ab vrbe Assisio ad ortum reiecta: Signum Dei viui portabat, quia Christi stigmatibus erat insigniendus. *Et clamauit voce magna*: quia Franciscus Christi magni Regis preco destinatus, ad prædicandum ipsius fidem, præsertim Mahometi sectatoribus destinabatur.

§. SECVNDVM.

Aliud de S. Francisco Vaticinium nouitate, & admiratione commendatum proponitur.

AGgæus Propheta cap. 2. ad illa verba. *In die illa dicit Dominus exercituum, assumam te Zerobabel serue meus, dicit Dominus & ponam te quasi signaculum, quia te elegi, dicit Dominus exercituum.* Viuis, quod aiunt, coloribus Sanctum

ctum Franciscum depinxit. Non dissentiet, qui Authorum expositiones ad hunc locum solerter expenderit. Omnes enim quotquot legi in duas sententias omnino contrarias abierunt. Quidam, adstipulante Lyrano, & Glossa ordinaria prophetiam in literali sensu Christo adaptant, vtpotè qui Dei imago est, & figura substantiæ eius. *Hunc* (aït Lyranus) *signauit Deus Pater, & hic est imago Dei inuisibilis, & forma substantiæ eius; vt quicunque crediderit in Deum, hoc quasi annulo consignetur:* Lyranus Gloss. ord.

Ribera tamen solertissimus literalis sensus inuestigator, & alij, euidenti, vt arbitror, ratione suffulti, præfatam expositionem non admittunt. Illa enim verba. *Ponam te quasi signaculum*, Christo Domino, quatenùs æterni Patris imago est, ipsiusque substantiæ forma, cohærere non possunt: quia *signaculum* est diminutiuum, & sigillum paruum adsignificat. At verò Christus, vt Deus, imago Patris est, eandem cum Patre perfectionem, & æqualitatem obtinens. Atque adeò iuxtà hanc rationem seruus dici non potest. *Serue meus*. Cùm vt sic verus Dei Filius, & Patri omnino æqualis iudicari debeat. Ribera in c.2. Agl.51

Alij in secunda sententia cum Rabbi Salomone prophetiam exponunt de Zorobabele, ad quem dictum à Deo autumant: *Ponam te quasi signaculum*, à contrario sensu illius; quod Iechoniæ dictum refertur apud Hieremiam cap. 22. *Viuo ego dicit Dominus, quia si fuerit Ieconias filius Ioakim Regis Iuda annulus in manu dextera mea, inde euellam eum.* Et verò signaculum in Aggęo annulum significat, quo Reges olim, ac Principes firmandis litteris, obsignandisque diplomatis vtebantur, vt apud Esther cap. 8. habetur. Sensus ergo erit, si Rabbi Salomonis, aliorumque expositioni assenserimus, quod sicut Iechonias fuit à Deo repulsus propter eius malitiam; sic Zorobabel nepos eius Deo erit acceptus, propter suam iustitiam. *Quia te elegi*, scilicet, ad opus reædificationis templi. Rabb. Sal. Hierem. Esther c.8.

Dissonans tamen est hæc interpretatio: vnde plurimis displicet, à Lyranoque impugnatur. Quoniam verba illa

Antece-

antecedenter posita, *Ego mouebo cælum pariter & terram, & subuertam solium Regnorum, & conteram fortitudinem Regni gentium*, ab Hebræis, latinisque interpretibus, de mutatione Regnorum exponuntur. Hæc autem longo post tempore accidit, Zorobabele vita functo. Quapropter Lyranus ita concludit. *Et ideò quod immediatè subditur: In die illa dicit Dominus exercituum assumam te Zorobabel, non videtur conuenienter exponi de ipso in persona propria.*

Lyranus.

Mediam tenet viam tertia sententia, quæ non sine communi applausu obstantia nubila dissoluens, præsentem locum S. Francisco conformiter ad literam adaptat, regulam Sancti Ambrosij amplectens in cap. 2. epistolæ ad Rom. vbi ita monet. *Quæ in historia completa non videas, & in veritate videas esse completa, typicè dicta intelligas.* Cùm igitur Aggæi vaticinium duas tantum habeat expositiones literales, alteram de Christo; de Zorobabele alteram: & propter dictas rationes in neutrum cadere possit: Consentaneum est, vt cuidam tertio adaptandum sit. Quis autem hic erit, nisi S. Franciscus? quem S. Bernardinus Senensis tom. 2. serm. 60. proprium huius oraculi subiectum dicere non veretur. Et meritò, quoniam Franciscus Christi signaculum, & ipsius paupertatis extitit imago, quemque Dominus Iesus proprio quinque plagarum stemmate insigniuit. Vt autem hoc planius fiat, prophetia membratim est dissecanda, singulæque ipsius propositiones expendendæ, vt quam bene conueniant Seraphico Parenti dignoscatur.

D. Ambr.

S. Bernardin. Senē. to. 2. serm. 60.

In die illa, hoc est, interprete Lyrano, tempore legis gratiæ, iuxta illud ad Roman. 13. *Nox præcessit, dies autem appropinquauit*. Vel, *in die illa*, adde faustissima, in qua Deus S. Franciscum suæ dedit Ecclesiæ, morum reformatorem, Saracenis prædicatorem, locorum Terræ sanctæ restauratorem: quinimò totius Orbis Magistrum. S. Bonauenturæ calamum redolent pulcherrima, & verissima Seraphici Parentis epitheta: sic enim Legendæ prologum exorditur: *Apparuit gratia Dei Saluatoris nostri, diebus istis nouissimis, in seruo suo Francisco, omnibus verè humilibus, &*

Ad Rom.

sanctæ

sanctæ paupertatis amicis, qui super affluentem in eo Dei misericordiam venerantes, ipsius erudiuntur exemplo, impietatem, & sæcularia desideria funditus abnegare, Christo conformiter viuere, & ad beatam spem desiderio indefesso sitire.

Dicit Dominus exercituum. Ter hæc repetit Propheta: *In illa die dicit Dominus exercituum, Assumam te Zorobabel serue meus, dicit Dominus: & ponam te quasi signaculum, quia te elegi, dicit Dominus exercituum*. Quorsum tendit trina eorumdem verborum repetitio? quam superfluam, & inanem dicere nefas est. Nonne semel dixisse satis fuit? *Dicit Dominus*. Vt quid ergò tertio repetitur? *Dicit Dominus, Dicit Dominus, Dicit Dominus*, Proculdubio vt ternarius repetitæ sententiæ numerus Franciscum demonstraret in prophetia præsignatum. quo etiam proprijs velut coloribus pingebatur. Is enim solus ternario numero clarior extitit, vt mox planum fiet. Quòd si verba illa: *Dicit Dominus*, ter repetita, cum illis, *quia te elegi*, coniungantur: tantundem valebunt, ac si Franciscum proclamarent, & quasi digito in prophetia depictum ostenderent. Illum enim Deus ad tria potissimum elegit ministeria. Trium Ordinum fundatorem dedit. Tribus reparandis Ecclesijs monitione præuia destinauit. Trinitatis mysterium Saracenis, illud cum Mahumeto suo negantibus, prædicatorem præcipuè remisit. Franciscus hic ille est numero ternario viuens, & moriens clarissimus. Solus inter alios Ecclesiæ sanctos ternarij stemmate decorus: & dum numeri imparitate insignis euasit, nescio an parem habuit. In Aggæi tamen vaticinio viuis depictum coloribus contemplor.

S. Franciscus triū ordinum fundator. Tres Ecclesias reparaturus admonetur. Trinitatis mysteriū Saracenis prædicauit.

Tres Ordines Seraphicus Pater instituit; Tres Regulas ternis statibus diuersis præscripsit. Hoc materialis trium Ecclesiarum reparatio portendebat, nimirum, S. Petri Apostoli, S. Damiani, & S. Mariæ de Angelis, quæ sine Dei numine non accidit, quod S. Bonauentura prudenter admonuit. *Diuinæ* (inquit) *prouidentiæ nutu, qua Christi seruus dirigebatur in omnibus, tres materiales erexit Ecclesias, antequam Ordinem inchoans Euangelium prædicaret; vt non solum*

Tres regulas instituit. *Annal. minor. anno* 1221. *n.* 18. *D. Bonau. c. p. 2. vitæ S. Francisci.*

 à sen-

à sensibilibus ad intelligibilia, à minoribus ad maiora ordinato progressu conscenderet: Verum etiam quid esset facturus in posterum sensibili foris opere mysterialiter præsignaret. Nam instar reparatæ triplicis fabricæ ipsius sancti viri ducatu, secundum datam ab eo formam, Regulam, & doctrinam, Christi triformiter renouanda erat Ecclesia, trinaque triumphatura militia saluandorum, sicut & nunc cernimus esse completum. Hactenus ille. Ideoque Franciscus antequam hæc ederet, Christum crucifixum corporeis audiuit auribus ter dicentem: *Francisce, vade repara domum meam, quæ, vt cernis, tota destruitur.*

> Ter Christo admonetur vt domum suam reparet.
> *Pisan. lib. 3. conf. fruct. 31.*
> Frãciscus ter librũ Euangeliorum aperiri iubet ante Regulæ institutionem.

Postea verò regulam Ordinis conditurus librum Euangeliorum ter fecit a Sacerdote aperiri; vel, vt credit S. Bonauentura, ipsemet aperuit. *Cultor Trinitatis Franciscus* (inquit S. Doctor) *ter Euangeliorum librum aperuit, trino exposcens à Deo testimonio sanctum propositum confirmari.* In prima apertione apparuerunt illa verba: *Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia, quæ habes, & dà pauperibus.* In secunda: *Nihil tuleritis in via*: In tertia. *Qui vult venire post me, abneget semetipsum, tollat Crucem suam, & sequatur me.* Ter etiam Regulam suam condidit S. Pater. Primam conscidit frater Helias, vt nimis strictam, & rigorosam: secundam casus abstulit: Tertia permansit, atque eadem est, quam Summus Pontifex confirmauit.

> *D. Bonau. cap. 3. leg. maior.*
> *Matth. 19 num. 21.*
> *Marc. 6. num. 8.*
> *Matth. 16. num. 24.*
> Ter regulam suam condidit:
> *Autor cõf. li. 1. fruct. 9. p. 2.*

Accidit verò, vt frater Helias comitantibus Ministris Sanctum Parentem conueniret; ipsoque sciscitante quid vellent, Helias respondit: Ministros adesse, qui de Regulæ austeritate conquerentes, & seruatu impossibilem iudicantes, aliam mitiorem fieri postulabant. Tunc S. Franciscus oculos in Cælum eleuans, tenero affectu quasi conquestus Christo loquebatur: cui cunctis audientibus, inter alia, hæc Dominus respondit: *Francisce, volo, quòd Regula sic seruetur ad literam, ad literam, ad literam: sine glossa, sine glossa, sine glossa.* Delinitus ternarij huius modulamine Franciscus, alio respondit ternario, & ad circumstantes conuersus, dixit: *Audistis, audistis, audistis: vultis quòd iterum faciam*

> Christus Frãcisco loquens ter repetit regula sine glossa seruetur, & ter ad literam.
> Frãciscus Verbum audistis ter repetit.

ciam vobis dici? Nihilque itaque Franciſcus, ore, opereque ſine ternario moliebatur.

Ter etiam Euangelium prædicaturus, ad infidelium partes vir Deo deditus, & fidei zelo accenſus ſe contulit. *Charitatis ardore* (inquit D. Bonauentura) *ſpiritum ipſius ad martyrium perurgente, tertia adhuc vice, pro fide Trinitatis effuſione ſui ſanguinis dilatanda, verſus Infideles proficiſci tentauit.* Seraphicam, & Apoſtolicam ipſius Regulam confirmauit Honorius tertius. Et ſub Innocentio tertio Minoritarum inſtitutum incepit: Ne in confirmatione, Ordiniſque exordio, numeri ternarij deeſſet auſpicium, ſicut in condenda Regula interfuerat.

D. Bonau. cap 9. leg. maioris.

Ter ad prædicādū Euangelium ad infideles pergit.

Ter ad martyriū pergit S. Frāciſcus

Sub Innoc. 3. & Honor. 3. ſuum Inſtitutum incepit.

Cùm autem Deus ad ſtigmatum impreſſionem ſeruum ſuum præuenire ſtatuerit, multa pro Chriſto perpeſſurum reuelatione admonuit. Ex quo Franciſcus fratrem Leonem conueniens, ei præcepit, vt Sanctiſſimæ Trinitatis nomine, ad explorandum Dei beneplacitum, ter ſacrum librum aperiret. Iuſſis obtemperat Leo, & ter reſerato libro, eadem ſemper verba occurrerunt. In prima aperitione: *Paſſio Domini noſtri Ieſu Chriſti*: In ſecunda, *Paſſio Domini noſtri Ieſu Chriſti*. In tertia, *Paſſio Domini noſtri Ieſu Chriſti*. Inſpirante Deo hanc Euangelij explorationem à Leone fieri S. Pater imperauit, ſicut S. Bonauentura in Legenda maiori cap. 13. affirmat. *Immiſſum eſt*, inquit, *igitur menti eius per Diuinum oraculum, quòd in apertione libri Euangelici reuelaretur ei à Chriſto, quid de eo in ipſo, & de ipſo maximè foret acceptum.* Et planè ex his certò coniecit S. Pater, ſe hac ratione à Deo præmonitum, vt ad multa, grauiaque ſufferenda pararetur. Iterum S. Bonauentura eodem loco. *Sanè tùm trina libri apertione ſemper Domini paſſio occurreret: intellexit vir Deo plenus, quod ſicut Chriſtum fuerat imitatus in actibus vitæ, ſic conformis ei eſſe deberet in afflictionibus, & doloribus paſſionis, antequam ex hoc Mundo tranſiret.*

Annal. minor. anno 1209. n. 8.

Frāciſcus Leonem adhortatur, vt librū Euangeliorum ter aperiret.

D. Bonau. c. 13. leg. mai.

Ter paſſionem Chriſti in libri apertione reperit.

In Stigmatum quoque impreſſione numerus ternarius inuenitur. Nam Chriſtus tribus vicibus, & ternis ictibus ſa-

Ter Franciſcum percutiēs Chriſtus ſtigmata impreſſit.

cra vulnera impressit. Sed primò eleemosynam ter petijt à Francisco, qui tres auri nummos in sinu per miraculum inuentos Redemptori suo obtulit. Tum Dominus proprijs manibus ter ictus repetens vulnera inflixit: Sic enim Seraphicus Pater cęlestibus iam adscriptus, cuidã Religioso patefecit Anno 1282. vt Minorum Annales referunt, & Pisanus, cuius hæc sunt. *Post hæc* (ait S.Franciscus) *ipse Dominus Iesus Christus crucifixus, manus suas corpori meo applicauit; & primò manibus, secundò pedibus, tertiò stigmata lateris cum vehementissimo dolore sensi, & cum magna qualibet voce mei clamoris impressit: & verba quædam secreta mihi dixit, quæ nulli adhuc homini reuelaui.* Omnibus itaque modis ternarius numerus mysterijs abundans, Francisco Dei manibus obsignando seruiebat.

Ter eleemosynam à Francisco petijt Francisc. tres monetas auri Christo dedit. *An.*1282. *Annal. Anno* 1124. *n.* 16. *Pis. censor.* 31.

Quidam Sacerdos ciuitatis Assisij nomine Syluester, honestæ conuersationis vir (vt affirmat D. Bonauentura) vidit ter Crucem quandam auream ex ore Francisci procedentem, cuius summitas cælos tangebat; cuiusque brachia protensa in altum, vsque ad mundi fines videbantur extendi. Ad cuius etiam aspectum præfulgidum, Draco ille teter, & horridus penitus fugabatur.

Crux aurea ter visa est è Francisci ore procedere.

Neque in hoc tantùm ternarius numerus videtur absolutus: iterum inuenio repetitum. Cùm enim Frater quidam tunicam è corpore Sancti Patris, cui seruiebat, extraheret, illam excussurus, lateris plagam inspexit, cui etiam teste S.Bonauentura cap.13.Legendæ maioris, tres veloci contactu digitos applicans, tam visu, quàm tactu vulneris quantitatem agnouit.

Laterale Francisci vulnus tribus digitis palpatur.

Admirandus planè, & frequentissimus ternarij concursus, qui in tota Seraphici Patris vita sic inuenitur repetitus; vt nihil fecisse, vel in eo factum apparuerit, quod ternario non fuerit consignatum. Hinc Author Conformitatum, conformit.31.part.2. S. Francisci vitam studiosè recolens, tres in ea actuum differentias obseruat: Quidam enim personales sunt, alij perfectionales; alij tandem passionales In omnibus ferè sẽper ternarius apparet, & Christi similitudo elucet, vt

per

per singulas actiones breuiter discurrendo aperietur.

Ter Franciscus fuit acerbissimè flagellatus, semel à parente, iterum à Saracenis, tertiò a dæmonijs in hospitio Cardinalis Leonis. *Ter Frãc. flagellatur. Auth. confor. fruct. 5*

Franciscum Tau signo mira colorum varietate distincto; fronti impresso Fr. Pacificus olim inspexit. Et quidem signum hoc aunulus extitit signatorius, quo litteras suas Franciscus obsignabat. Quin etiam, addit Pisanus, in viro illo, quem Ezechiel c. 9. viderat præsignificatus. Is enim vt verus amicus Crucifixi directus est à Domino ad signandum frontes virorum gementium, & dolentium signo Tau, vt mortis interitum euaderent. *Frãciscus signo Tau in fronte impresso visus est.*

Ter Fratri Syluestro certa visione fuit detectũ, S. Franciscum à Deo designatum extitisse, vt gloriosæ Crucis assumpto vexillo hostis maligni robur elideret, ac præclaris veritatis fulgoribus, tam doctrinæ, quàm vitæ, mentes fidelium ad passionis Domini sectanda vestigia induceret, pariterque illuminaret. *Ter reuelatur futurus Frãcis Crucis prædicat. Pis. confor. 1. part. 2.*

Tripliciter certior redditus est Frater Leo de Virginitate S. Francisci, nimirum confessione, visione, supernoque oraculo; sic scribit Pisanus Conformit. 8. part. 2. Ipse verò Sanctus Pater tres contemplationis altissimos gradus, seu tres perfectas admodum differentias raptus obtinuit, quemadmodum probat idem Author lib. 2. Conform. 3. part. 2. *Triplicit. de Frãcis. virginit. Leo certior redditur.*

Franciscus tribus panibus triginta Fratres saturauit, vt refert Author Conform. lib. 2. fruct. 12. 2. part. Vbique ternarius viro Dei familiaris apparet. Nam triginta per ternarium multiplicata complentur, & decies ter conficiunt: Vnde nihil aliud est iste numerus, quàm ternarius sæpè repetitus. Quapropter mortuos triginta reuocauit ad vitam, vt affirmat idem Author Conform. 39. part. 2. ternarium mortuorũ, quos Christus suscitauerat, decies multiplicans. *Tribus panibus 30. homines saturat Frãciscus. Mortuos 30. reuocauit ad vitam. D. Bonau. c. 12. Leg. maior.*

Puellæ cuidam in castro Beuanij (vt refert S. Bonauentura cap. 12. Legend. maior.) oculorum priuatæ luminibus, cùm in Trinitatis nomine sputo suo ter ipsius oculos liniuisset, lumen concupitum restituit. *Ter fœminæ oculos sputo liniẽs visũ restituit.*

Terna-

Tres pueri Florēt. ad Franciscum veniunt. Tres ficus ei dedit, quē Fratrem sui Ord. futurum esse præuidit. *Annal.Min an. 1211. num.24.*

Ternario, vt Trinitatis symbolo tanquam annulo, futuros suæ Religionis filios obsignabat. Tres pueri Florentini à parentibus ducti ad Franciscum veniunt. Eos vbi primum vidit, quinque ficus ex horto collegit,& primò dedit vnam ficum: secundò aliam; tertiò dedit tres ficus, dicens: *Eris adhuc filius meus charissimus*. Et ita euenit;nam adolescentior factus, Minorum induit vestem sub Angeli nomine, quod Angelicis factis propriè sibi conuenisse probauit. Is itaque ternario numero tanquam proprio,Seraphici parentis sigillo fuit obsignatus, fælicissimo prorsùs auspicio,quòd talem adepturus esset parentem, cui ternarius è cælo inditus, mystica præostensione denotabat,quàm magna in Franciscum dona conferre statuerat.

D. Bonau. c.7.Legen. Maior.

Roma egrediebatur vir Sanctus in Galliam iter arrepturus: cùm, sicut testatur S. Bonauentura, & referunt Annales Minorum Anno 1216.Vrbe paululum digresso, fœminæ tres pauperculæ, statura, ætate, ac facie per omnia similes apparuerunt (tres Angelos puta hac specie visendos) Hæ Francisco obuiam factæ venientem insolita exceperunt salutatione, dicentes: *Bene veniat Domina paupertas*. Pulcherrimum sanè elogium, quod Francisci paupertatem mirificè extollit: Ita enim hac Euangelica virtute claruit, vt non iam pauper sicut cæteri, sed ipsamet paupertas dici promeruerit.

Tres fœminæ Frāncisco apparuerūt. *Annal.Mi. an. 1126. n.19.*

Ter repetita voce quidā deterretur nè in Festo S.Frācisci laboret. *Annal.Min to.1. anno 1228. nu. 64.*

Renuebat quidam S. Francisci Festum obseruare, labori instabat: cùm ter repetita è cœlo voce retrahitur: *Festum est,operari non licet*. Pergit ille ad opus monitione contempta; sed repente membrorum stupore punitur. Resipiscit, & pœnitens Ecclesiam petit, & tria ibi vota emittit. Primum, quòd semper Festum S. Francisci coleret. Secundùm quòd singulis annis in ipso Festiuitatis die ad Ecclesiā veniret, in qua tunc aderat. Tertium, quòd Sancti Francisci corpus ipsemet inuiseret. Vix emiserat tria vota, cùm sanitati redditur,& supplicij remissionem ternario votorum numero tanquam auspicio vertit. Erat enim numerus Francisco familiaris, stemma proprium, & obtinendæ ab eo

Tria vota emisit in honorem S.Frācisci & statim liberatur.

gratiæ

gratiæ pignus certisſimum.

In monte Aluernæ ſilicem baculo ter percutiens Seraphicus Pater, tres aquarum fontes ad tempus planè mirabiles fecit ſcaturire. Vt Portiunculæ indulgentiam ſibi à Christo conceſſam conteſtaretur, Hyberno tempore, cùm roſæ non enaſcuntur, tres roſas candidas, & tres purpureas Summo Pontifici detulit.

Ter fōtes percuſſa ſilice produxit.

Sancti Franciſci humilitatem explorans Frater Maſeus, ex ipſo hunc in modum ſciſcitatus, ter hæc verba repetiuit: *Vnde tibi: Vnde tibi: Vnde tibi?* Quæ audiens Franciſcus reſpondit. Quid hoc ſibi vult? Iterum Maſeus: Totus te orbis inſequitur, & tamen nec pulchritudine, nec literis, nec qualibet præſtanti dote excellis. Tum Franciſcus oculis paulisper in cœlum defixis, ter dixit ei: *Vis ſcire ò Maſee, vnde hoc mihi, vis ſcire vnde mihi, & bene ſcire vnde mihi, vt totus mundus veniat poſt me? hoc mihi eſt ab illis ſanctiſſimis Domini oculis; quia nullum alium intuiti ſunt me viliorem, magis ſimplicem, pluribuſque peccatis obnoxium. Atque adeo ad ſummæ bonitatis oſtenſionem me ad hos effectus cooptarunt.* Obſtupuit ad Franciſci reſponſum Maſeus, & veram eſſe Parentis ſui humilitatem agnouit.

P. ſ. confor. 8. p. 2. de Fr. Maſeo, & lib. 2. confor. 17. part. 2.

Maſeus ter Franciſco repetit vnde tibi.

Aliquando Franciſcus poſt orationem ſanctæ paupertatis amore ſe ſenſit inflammatum, ipſiuſque theſauro ardentiſſimè inhiantem; & inde egreſſus Fratri Maſeo dicebat, intenta voce ter repetens: *a, a, a. Frater Maſee prebe mihi te ipſum.* Ingentem ſpiritus feruorem admirans Maſeus, ſeſe in S. Parentis brachia immiſit: Tunc Beatus Franciſcus cum hiatu magno, & Spiritus ſancti feruore, ac clamore valido reiterando *a, a, a.* leuauit Fratrem Maſeum cum ipſo flatu in aërem, & impulit illum ante ſe quantum eſſet vnius haſtæ longæ menſura. Quod videns Frater Maſeus obſtupuit de tam mirando Sancti Patris feruore. Poſtea verò retulit ſocijs. quod in illo S. Franciſci impulſu tantam dulcedinem, & conſolationem Spiritus perſenſit; vt nunquam in vita ſua tantā percepiſſe delectationem recordaretur: ſic totidem verbis refert Author Conform. lib. 1. Conformit. 8.

Frācifcus ter repetit a, a, a.

Frācifcus flās, & ter repetens a, a, a Maſeum in aërem ſuſtulit.

Multo-

Bonauent. c. p. 4. maioris legendæ.

Multoties numero ternario S. Franciſcum video nobilitatum, ſiue cum hominibus conuerſantem, ſiue Deo in oratione vacantem inſpiciam: quocunque aſpectu ſe mihi obijciat, ibi ternarius ferè nunquam deſideratur. Accidit aliquando, vt vnà cum Fratribus in oratione Dei more ſolito pernoctaret: cum media noctis hora coram ijs, qui orando vigilabant, curru vectus igneo apparuit, admirabilique ſplendore irradians per oſtium domus introiuit, & ter currum circunflectens domicilium percurrit: Nec vanus fuit ternarius iſte circumflexus, ſed myſterio plenus; videlicet hac repetitione ſignificabatur, Franciſcum ſanctiſſimę Trinitatis prædicatorem deuotiſſimum, numero hoc ab eadem Triade inſigniri, eoque veluti ſigno ab omnibus agnoſcendum proponi.

Franciſc. curru igneo vectus ter domũ circumiuit.

D. Bonau. cap. 14. legen. maio.

Iamiam moriturus Seraphicus Pater manibus in forma Crucis ſuper fratres extenſis, tres benedictiones omnibus impertiuit. Cùm enim Crucis ſignum ſemper dilexerit, omnibus fratribus, tàm præſentibus, quàm abſentibus in Crucifixi virtute, ac nomine ter benedixit; vt moriens eodem ternarij clareret myſterio, quod ei viuenti fuerat Diuinæ beneficentiæ pignus, & futuræ immortalitatis præſagium. Et verò S. Franciſcus è vita decedens, cœlitibuſque adnumeratus triplicem fuit aureolam conſecutus: Nimirum Virginis, Martyris, & Doctoris; vt egregiè probat Author conformitatum p. 2. conformit. 36.

Annal. minor. anno 1226. nu. 37.

Recole igitur modo Aggæi Prophetiam, & illud: *Dicit Dominus exercituum*, ter repetitum contemplare. Mox adde, *quia te elegi*, & Franciſcum in ea fateberis adumbratum. Ideò enim voce ter repetita eligitur, quia viuens ternario numero virtutis ſuæ monumenta ſignauit; & moriens, ac Cælo fruens eodem numero clareſcit, & coronatur. Et ſanè tot exemplis hucuſque prolatis oſtenditur ternarij obſeruationem minimè vacuam eſſe, nec caſu contingentem, ſed Diuino conſilio procuratam; vt quaſi interpres Franciſcum ab Aggæo præſignatum manifeſtaret.

§. TER-

§. TERTIVM.

Reliqua Prophetiæ pars contexitur, & de eodem B. P. Francisco luculenter explicatur.

A*Ssumam te Zorobabel*. Nomen hoc tandundem est Diuo Hieronymo in expositione Nominum Hæbreorũ, atque *Alienus à confusione*, hoc est, à sæculo. Quis autem à sæculi vanitatibus, ipsiusque superbia, & confusione alienior Francisco? Mundum ille conculcauit, Mundi oblectamenta contempsit, & eodem, quo D. Paulus spiritu dicere potuit: *Mihi Mundus crucifixus est, & ego Mundo*. Quinimò semetipsum ita exinaniuit, atque omnibus præsentis vitæ rebus nuntium remisit, ac si à Mundo foret extraneus. Et ideo teste S. Bonauentura in 4. p. maioris Legendæ, Seraphicus Pater alterius sæculi homo ipsum intuentibus videbatur; quippe qui mente, ac facie in cælum semper intentus, omnes sursum trahere conaretur: Vnde perfecta adeò sui abnegatione incredibilem omnium admirationem excitauit. Franciscus victoriosus fuit Mundi contemptor, quod ego non admiror: quia vt verus Zorobabel, ab ipsius confusione alienum omnino se præbuit.

Ad Galat. 6. n. 4.

S. Bonau.

Deinde, solet scriptura Diuina nomen figuræ imponere figurato, vt aduertit Ribera, & plurimis scripturæ locis confirmat: Vnde cum Zorobabel Franciscum figurabat, perinde fuit: *Assumam te Zorobabel*, atque Franciscum, qui in illo tanquam in figura multis retro sæculis antecesserat.

Ribera.

Assumam te. hoc est, sursum eleuabo, in sublimique, & excelso loco constituam. Sed quem mihi dabis à Deo altius eleuatum, quàm Franciscum? Quem ob eximiam humilitatem ad sedem extulit, è qua propter superbiam deiectus est Lucifer inter Seraphinos Princeps, vt sententiarum Magister in 2. distinct. 2. existimat. Nec pro nostro arbitratu hæc fingimus, sed ita fratri Pacifico eximiæ sanctitatis viro, & S. Francisci socio reuelatione detectum accepimus.

Magister sentent.

Nec fallax, sed fide constans habenda est reuelatio, vt con-
Pisanus. tendit Pisanus, & multipliciter probat in conformitatibus.

Quid ni humillimus superbissimi sedem obtineret? Et verò S. Franciscus ità coluit humilitatem; vt potius ipsum diceres humilitatem, quàm humilem: Non aliter quàm D. Chrysologus Ioannis Baptistæ pœnitentiam contemplatus, culto sanè circumloquio, non virum pœnitentem, sed pœnitentiam nuncupauit. *Ioannes*, ait, *totus pœnitentia formatus incedit*. Ita enim hominis formam pœnitentia contexit; vt qui Ioannem videbat, non hominem, sed pœnitentiam crederet intueri. Sic diuinitatem suam hominis forma Christus abscondit, iuxtà illud ad Philip. 2. *Formam serui accipiens*. Et Ioannes Christi vmbra motus sui corporis studiosè imitatus, sub pœnitentiæ forma suam abscondit humanitatem. Ideoque non immeritò dixit Chrysologus. *Ioannes totus pœnitentia formatus incedit*. Et Franciscus, *Totus fuit humilitate formatus*.

S. Petrus Chrysol. serm. 91.

Philippen. 2. n. 4.

Sed vnde nam hæc Ioanni prærogatiua tribuitur? Fors quia in illo gratia naturam anteuertisse visa est. Ita planè reor cum Chrysologo serm. 91. eleganter discurrente. *Ioannes ante peruenit ad Cælum, quàm tangeret terram: ante accepit Diuinum spiritum, quàm haberet humanum: ante suscepit Diuina munera, quàm corporis membra; ante cœpit viuere Deo, quàm sibi. Imò ante vixit ille Deo, quàm Deus viueret illi. Feruens nuntius, qui ante gestiuit nuntiare, quàm viuere. Impatiens Dux, qui antequam perueniret ad corpus, peruenit ad Regem: ante rapuit arma, quàm membra: ante aciem petiit, quàm lucem; & vt vinceret Mundum, vicit ante naturam*. Hactenus ille, & rationem quasi reddens prædictorum, adiungit: *Ioannes antequam Christum præcederet, se præcessit*. Non aliter de Francisci humilitate loqui fas erit. Etenim se ipsum humilitate præcessit; ita vt ante humilis fuisse visus fuerit, quàm homo; & prius humilitatis spiritum accepisse, quàm vitam. Franciscum humilitate se præcedentem excepit Cælum, & humilitatis beneficio in subilimiori Empyrei sede collocauit. *Assumam te Zorobabel.*

Chrysolog.

Nec

Nec in cælo tantùm Francisci humilitas sublimatur, sed etiam in terris Leonis voce diuinitus extollitur. Libenter hic recolo humilitatis sanctæ Matutinum pulcherrimum à S. Francisco pro sua humilitate inuentum. Occeperat S. Pater in hoc officio plurima de se humilia, & abiectissima proferre, Fratri Leoni socio suo præcipiens, vt alternis vicibus eadem repetens confirmaret. Contrarium tamen accidit: Etenim Deus in ore Leonis verba ponebat, quæ Francisci humilitatem sublimabant. Et quanquam S. Franciscus per obedientiam præciperet, vt quæ audierat iteraret, non tamen obtinuit: quoniam, vt Frater Leo affirmauit, Deus in ipsius ore pro ignominijs, elogia reponebat, quibus Franciscum se humiliãtem altiùs eleuabat. Ad quod reflecti etiam possunt verba relata Aggæi. *Assumam te Zorobabel.* Pisan. conform 8. in vita F. Leonis.

Et ponam te quasi signaculum. Hoc etiam perbellè aptatur Francisco, cui sua stigmata Christus impressit, & regalia contulit stemmata, quibus Christo similis, vel mortis suæ, passionisque signaculum, seu signum euasit præstãtissimum. Non temere huc trahi potest illud Balaam Numer. 23. *Clangor victoriæ Regis in illo.* Idest in Francisco, in quo signa victoriæ à Christo obtentæ, hoc est, sacra stigmata visebantur. Quicunque enim Franciscum manibus, latere, pedibusque plagatum aspiciebant, Christi victoriam, ac triumphum recordabantur: Orbis Redemptor, acceptis ab intestino Iudæorum odio plagis, clarissimum de morte, peccatoque triumphum egit. Easdem plagas præ amoris magnitudine Francisco inflixit; vt ijs meliùs, quàm vocibus Christi victoriam proclamaret. Circumuentus olim à Latronibus multoties intrepidè dixit: *Ego sum præco magni Regis.* Verè quidem; nam, *Clangor victoriæ Regis in illo.* Et plagarum vulneribus quasi voce omni tuba clariori Regis nostri Iesu victoriam prædicabat. Sanguis è Francisci vulneribus vbertim fluens, vocem omni tubarum clangore altiorem, & dulciorem emittebat, quæ Redemptoris victoriam personabat. Num. 23. D. Bonau. c. 2. Legen. maior

Clangor victoriæ Regis. Iuxtà hebreum, clangor idem est,

quod signaculum, seu signum, vel insigne. Vnde Balaam, & Aeggæi verba optimè cohærent; & idem valet, *Ponam te quasi signaculum*, atque *Clangor victoriæ Regis in illo*, hoc est, in Francisco, in quo sacra stigmata Christi victoriæ monuméta ipsius triumphum apertis cicatricibus meliùs quàm oris clamoribus personabant. Et verò, vt egregiè dixit Rupertus in c. 18. Apoc. *Tota passio Christi clamor magnus extitit, cuius virtute cecidit Babylon*. Christo moriente, Passio ipsius clamorem edidit triumphalem. Francisco viuente, Christi passionis imago in corpore stigmatibus decoro renitens, triumphum Redemptoris proclamabat. *Clangor victoriæ Regis in illo*. Impressis enim stigmatibus, Christi morientis signaculum factus est Franciscus: *Ponam te quasi signaculum*. Vnde aptè dixit D. Bonauentura de illo, in Prologo Legend. maioris: *Signaculum similitudinis Dei viuentis, Christi videlicet crucifixi, quod in corpore ipsius fuit impressum*.

Rupertus. S. Bonau.

Arias Montanus legit: *Triumphus Regis in illo*. Et tantundem valet triumphi nomen, quod signaculum, seu triumphi signum, vel potius monumentum, ac trophæum. Est igitur Prophetæ sensus, quod Christus plagas suas, quibus Mundum peccatumq; detriũphauit, S. Francisco impressit, & insigne victoriæ suæ trophæum in eo suspẽdit. *Triumphus Regis in illo*, quod magnum fuit eximiæ dilectionis amorisq; indicium. Vndè aptissima est in rem nostram Oleastri lectio *& amicitia Regis secum est*. Suspenso autem huiusmodi trophæo Franciscus in Christi similitudinem versus est, & quasi signaculum factus. Ita quod ei dictum omnino videatur. *Ponam te quasi signaculum*, quod Dei Filium in carne viuentem tam mira similitudine referebat; vt S. Bernardinus Senensis crediderit, Franciscum illum esse de quo Daniel 3. dicitur. *Species quarti similis Filio Dei*. Nam sicut ille quartus inter tres in igne illæsus deambulabat, nec aliter flãmis, quàm rosis delectabatur. Ita Franciscum multoties inter accensos carbones illæsum anterior ætas mirata est. Vnde Dei Filio similem non immeritò nostra reputabit. *Species*

Oleaster. S. Bernard Senen. to. 2 serm. 60.

quarti similis Filio Dei. Deinde Franciscus inter præcipuos Ecclesiæ Leuitas, nimirum, Stephanum, Laurentium, & Vincentium, quartus extitit. Inter Patriarchas, Basilium, Augustinum, & Benedictum, quartus numeratur Franciscus, qui nouam Regulam condidit, & sacris stigmatibus insignis Christi similitudinem retulit. Vnde quisquis ipsum intueretur, dicere non immeritò posset: *Species quarti similis filio Dei.*

Ponam te quasi signaculum. Verbum signaculum, seù signum, idem significat atque miraculum, vel prodigium. Et verò S. Franciscus insolitum in Ecclesia fuit sanctitatis prodigium. Tamque mirabilis Stigmatum ipsius impressio, ob nouitatem, insperatamque rei magnitudinem extitit; vt non solum grande miraculum reputari debeat: sed ita magnum, vt duodecim miracula complectatur. Quod notauit Sanctus Bernardinus, & Bartholomæus de Pisa lib. 3. conform. 31. ex quo seruato ordine, & stylo hunc transfero. S. Bernar. P. sanus.

Primum miraculum, quod apparuit in Stigmatizatione B. Francisci est, quòd non solum manus, & pedes apparuerunt perforati, sed conclauati, ita quod claui in eis apparuerunt.

Secundum, quòd capita clauorum erant nigra, cùm tamen carni, vel neruis similes esse deberent, ex quibus facti erant. Tertium, quòd capita clauorum erant oblonga, & repercussa; cùm tamen martellus, nec incus affuerit. Quartum, quòd in loco ossoso, & neruoso, & non in molli, stigmata sunt impressa. Quintum, quòd licet claui essent carnei, vel neruei, ad instar tamen ferri erant duri ... & solidi. Sextum, quòd ipsi c... n erant breue... umina habentes, seù capi... t longi ad ... m resultantes. Septimu... aui ipsi n... parte alia ... sed re... digitus i... tionem ar... oru... valeret. ... quòd cùm c... ent... vel nerr... aque parte ... ma... ... t: profectò ... c... ... el contractæ.

Nonum,

Nonum, quòd claui erant circumquaque à carne alia separati, vt petiæ circumcirca ponerentur propter sanguinis restrictionem. Decimum, quòd claui mouebantur, & tamen nec à manibus, neque à pedibus remoueri potuerunt, cùm Beata Clara, & alij hoc facere attentassent. Vndecimum: quomodò cicatrices clauorum, & lateris, per tantum tempus non sunt putrefactæ, scilicet, per duos annos, & vltra. Duodecimum miraculum erat de vulnere laterali ad instar vulneris lateris Christi. Insuper miraculum erat quomodo B. Franciscus cùm maximum haberet dolorem ex apertione corporis in quinque locis, videlicet, manibus, pedibus, & latere, & sanguis iugiter à prædictis locis emanaret, potuerit per tantum tempus viuere, scilicet, per biennium, quod superuixit à stigmatum susceptione.

Hinc iam cernes quantum energiæ sub Aggæi verbis absconditur. Dum enim dicit: *Ponam te quasi signaculum*, Franciscum non miraculorum operatorem, vt de alijs prædicatur, sed ipsummet prodigium vocat; quinimo miraculorum subiectum dicere potuisset: vtpotè qui in suorum stigmatum impressione, non vno, sed duodeno miraculorum numero claruit; Qui externario quater duplicato coalescit, & Sanctissimæ Trinitatis mysterium in quatuor Euangelijs contentum aliqualiter designat: Vbi etiam Christi miracula cernuntur, quorum, vel vmbram, si rectè videas, hic in Francisco ludentem, & minimè fugientem aspicies.

Ribera. *Quia te elegi*, idest, ait Ribera, *quia te amaui:* Chaldæus transfert: *Quoniam in te mihi complacui*. Mirum in modum Christus sibi placuit in Francisco, & ei potius, quàm alteri S. Antoninus. stigmata sua voluit infligere. Quod S. Antoninus adnotauit his verbis. *Quoddam singulare concessum fuit B. Francisco, quod nulli inter natos mulierum legitur fuisse donatum: & hoc est impressio stigmatum sacrorum*. Et sanè in promptu erat existimare Dominum Iesum è Passionis suæ mensa, Prouerb 9. v. 2. quam sibi posuerat, iuxtà illud. *Sapientia ædificauit sibi domum, immolauit victimas suas, miscuit vinum, & proposuit mensam suam*: præcipuum ferculum Virgini matri donatu-

rum,

rum, videlicet quinque plagarum. Non tamen ita euenit, quoniam aliud ei dedit obsonium, nimirum, vt ait Lansper- Lãspergius gius, dolorem vulneris in latere accepti: non tamen ipsum hom. 54. vulnus. *Diuisit Christus*, inquit, *cum Matre huis vulneris iniuriam, vt ipse quidem persecutionem, & vulnus exciperet; sed tamen dolorem non sentiret. Mater verò huius vulneris in se pœnam, & dolorem reciperet.* Sicque omnibus modis adimpletum est Simeonis vaticinium, dicentis apud Luc. 2. Luc. 2. *Et tuam ipsius animam pertransibit gladius.*

Cùm autem Christus vulneris dolorem in latere inflicti non senserit, sed eum matri reseruauerit: ideo non tanquam suum vulnus illud reputauit, sed Matri attribuit. Vnde cùm plagas suas quasi gloriabundus recenseret, tacito lateris vulnere, solas manuum, pedumque plagas recensuit. *Foderunt* Psalm. 21. *manus meas, & pedes meos.* Non addidit latus, quia ipsius vers. 17. dolorem non ille, sed Mater experta est, Filio vulnus accipiente. At verò in Francisco, & vulnerum susceptio, & doloris sensus inuenitur. In pedibus enim, & manibus, latereque vulneratus, & plagam accepit, & dolorem sensit, quem Virgo sanctissima sustinuit, Filium aspiciens in latere percussum. Quoniam soli Francisco fauor eximius seruabatur, vt vulnera, vulnerumque dolorem sustineret: Ita enim ingens Dei amor erga Franciscum postulabat. *Quia te elegi, quia te amaui*, vel iuxta Chaldæum, *quoniam in te mihi complacui.*

Quoniam verò de Filij passione pars hæc Virgini matri concessa non fuit: cur Petro Ecclesiæ Principi, & Paulo electionis vasi, vel Ioanni, aut Iacobo, Christi dilectissimis datum non est, vt ferculum illud de mensa patientis comederent? Res est in promptu: Crux Petro, Paulo flagella seruabantur, vt ille expertus fatetur *Ter virgis cæsus sum.* Ioan- 2. Corint. ni & Iacobo calix passionis ebibendus promittitur. *Calicem* num. 11. *quidem meum bibetis*: Alijs Apostolis, ac discipulis alia susti- Matth. 20 nenda seruabantur. Solus Franciscus natu minimus, Christi n. 22. Ben iamin ob profundam ipsius humilitatem, & amorem Seraphicum, in quinto plagarum reliquis ante fertur. *Quia*

te

te elegi, vel *quia te amaui*, vel *quoniam in te mihi complacui*: Cæterum ad alia progrediamur vaticinia celeriùs perstringenda.

§. QVARTVM.

Tribus item vaticinijs Franciscus in mundum venturus, Saracenisque prædicaturus præsignatur.

PRimum vaticinium est Zachariæ Prophetæ, qui cap. 11. assumpta duarum virgarum metaphora, vtrumque Patriarcham, Dominicum, & Franciscum in Ecclesia futuros prædixit. *Assumpsi mihi*, ait, *duas virgas, vnam appellaui decorem, alteram funiculum, & paui gregem*. Glosa ordinaria, Lyranus, S. Antoninus, & Ioachimus Abb. S. Franciscum, & Dominicum in duabus virgis præostẽsos arbitrantur. Ioachimi verba sunt (teste S. Antonino) *Virgæ duæ sunt duo Ordines Mendicantium, virgæ rectæ sanctitate, exiles, & graciles austeritate, percutientes doctrinæ authoritate. Decor est Ordo Prædicatorum, per habitum decorum, quasi Prælatorum, designatus. Funiculus dicitur Ordo Minorum, quia funiculo manifesto cinguntur*. Quod quàm bellè cadat in Minoritas apertè demonstrat Hebræorum lectio, quæ pro *funiculum* habet *Parturiginem*. Quo verbo huius Religionis mira fœcunditas significatur. Et verò nulla virorum prole felicior est: Sola plures filios reliquis simul sumptis complectitur.

Gloss. ord. Lyranus. S. Anto.n Ioachim.

Funiculum etiam dixit Minorum Ordinẽ: quia Seraphicus ipsius fundator, iisdem quibus Deus homines laqueis irretiuit, iuxtà illud Oseæ cap. 11. num. 4. *In funiculis Adam traham eos, in vinculis charitatis*. Franciscus Dei Filium strictissimis ardentissimæ charitatis vinculis ad se pertraxit, vt illa sibi stigmata imprimeret: Quin etiam Seraphico incensi amoris funiculo constrinxit. Vnde sic constrictus, plagas infli-

Oseas.

inflicturus, Seraphini induit formam, vt Francisco talionem redderet, qui præ Christi amore hominem penè exuēs, in Seraphinum abierat; totus igneus, totus in amorem immutatus. Quod multimodè è cœlo significatum accepimus. Nam Franciscus velut alter Helias curru igneo per aërē vectus Fratribus apparuit, sicut S. Bonau. posuit in Prologo Legendæ. *Prophetali repletus spiritu, necnon & Angelico deputatus officio, incendioque Seraphico totus ignitus, & vt vir hierarchicus curru igneo sursum vectus, sicut & ipsius vitæ decursu apparebit, rationabiliter comprobatur venisse in spiritu, & virtute Heliæ.* Neque hac solum ratione ardentissimus Francisci amor innotuit: pluribus sui ostentationem fecit, quas luculenter producit Author conformit. Ex quibus planè deducitur pro charitatis funiculis, quibus suum Redemptorem Franciscus reuinxerat, redditos esse carnis, & neruorum clauos in manibus, pedibusque recuruatos, ac in Francisci resurgentis corpore ad immortalitatem redituros; vt Christo venienti in nouissimo die plagis insignito, Franciscus, ijsdem plagis decorus, & solus inter alios obuiam in aëra rapiatur. Et fors Francisci clauos, amorem, funiculos, vberrimam filiorum prolem respiciens Euangelicus Vates Isaias cap. 54. hortabatur. *Dilata locum tentorij tui, longos fac funiculos tuos, & clauos tuos consolida.*

S. Bonau.

Pisan.

Isaias.

Sibylla etiam Erythræa, vt grauissimorum Authorum tenet contestatio, duos Patriarchas, Sanctum Franciscum, & Dominicum vaticinata est in orbem venturos. Consulendi hac de re Annales Minorum tom. 1. in apparat. §. 2. Erythræam inter Sybillas quinto loco recensuit Marcus Varro lib. 2. rerum diuinarum. D. Augustin. lib. 18. de Ciuitate Dei existimat vixisse tempore Achaz, vel Ezechiæ Regum Iuda, & Romulo Vrbis suæ fundatore viuente. Plurima de Christi aduentu mysteria, de Ecclesiæ statu, & nouissimo iudicio prænunciauit; In quibus etiam inuenitur Sanctorum Francisci, & Dominici prædictio, doctrina, & apud Mahumetos Saracenos prædicatio. Pro quibus Pisanum adi, Rodulphum, Sedulium, & alios. Interim do Sybillæ

Vaticinium secundum.

Annal. Minor.

Varr.

D. August.

Pisanus.

Rodulphus.

Sedulius.

verba. *In vltima ætate,* ait, *humiliabitur Deus & humiliatur proles Diuina, iungetur humanitate Diuinitas, iacebit in fœno agnus, & puellari officio decubabitur Deus, & homo, &c.* Deinde adnectit: *Erit autem bestia horribilis ab oriente veniens, stellæ quoque duæ surgent contra ipsum, & non obtinebunt: donec veniat abominatio, & voluntas Altissimi consumetur.* Citati authores, & alij per bestiam horribilem intelligunt Mahumetum: & duabus stellis, duos Patriarchas Dominicum, & Franciscum significatos agnoscunt: qui quasi stellæ in medio nebulæ claris vitæ, & doctrinæ fulgoribus emicantes, Orbem terrarum illustrarunt. Quod autem adiungit Sybilla. *Surgent contra ipsum, & non obtinebunt.* Ideo ita dictum interpretare: quoniam duobus Patriarchis è cælo datum non est, vt suo tempore sectam Mahumeti abolerent, quemadmodum in votis habebant. Quanuis enim S. Franciscus Aegypti Sultanum, & plures alios traduxit ad fidem: quia tamen non omnes, sicut summoperè cupiebat: non obtenturum Sybilla prædixit. Qinetiam Francisci filij in Terra sancta, innumeros Saracenos quotidie conuertunt. Nunc autem dum hæc scribimus schismatici Græcorum calumniantur Minores, quòd plurimos ex Saracenis perducunt ad fidem: licet odio, quo in Ecclesiam flagrant impulsi, & loca sancta à nostratibus auferendi studio agitati, conuersionem istam adulterino nomine dicunt præuaricationem. Verùm hoc etiam elogio Fratrum Minorum zelum extollunt, & eorum calumnia vertitur in honorem: quoniam plurimos ex Saracenis ad Romanam Ecclesiam Minoritarum prædicatione propediem pertrahi fatentur. Vtinam omnes, vt fieret vnum ouile, & vnus Pastor.

Non potuit omnino ætate sua Franciscus, non potuit Dominicus, vt Sybilla vaticinata est, *Et non obtinebunt*. Non potuerunt adhuc, quamuis magno ad id labore insudarint Seraphici Parentis alumni. Poterunt tamen ineunte tempore, & consumabunt omnes ciuitates Saracenorum. Atque adeò filiorum industria obtinebit Franciscus sectæ

Mahu-

Mahumetanę interitum. Quod etiam à Ioachimo vaticinatum reperio, cuius verba ex libro de concordia vtriusque testamenti huc transfero. *Erunt*, inquit, *duo viri, vnus hinc, alius indè, qui duo Ordines interpretantur: Vnus Italus, & alter Hispanus. Et post ipsos duos ordines veniet alter Ordo saccis vestitus, sub cuius tempore apparebit filius iniquitatis, qui dicitur Antechristus.* Et sequitur: *Breuissimum est tempus ipsius scilicet tertij Ordinis, sicut breuissimi sunt dies Antechristi successoris sui. Ordo enim Minorum vsque ad nouissima tempora duraturus, per mare Aquilonare transibit, aspera pascua gustabit, Regina Austri proteget, & fouebit eum in amaritudine sua: Flumen Euphratem transibit, & vndam, & impetum eius sua prædicatione mitigabit: aspera reducentur in planum. Sermone eius terra salsuginis, idest Aegypti, ad Dominum conuertetur per eum. In eadem terra securè Euangelium prædicabit. Multæ gentes per ipsum Ordinem ad Dominum conuertentur, Gens idolatra, cuius lingua ignorabitur, quæ de finibus terræ veniet missa à Deo in adiutorium Terræ promissionis. Et vt ipsa agnoscat Deum Patrem Omnipotentem: & Filium eius vnicum Dominum nostrum Iesum Christum ad fidem Catholicam conuertetur. Futurum est enim vt Ordo Minorum viriliter se opponat contra mortis Angelum, & contra eum prædicando, plures, & maxima multitudo de filijs ipsius Ordinis martyrio ad Dominum transibit: sicut dictum est per Dauid Prophetam. Posuerunt mortalia seruorum tuorum escas volatilibus cœli, carnes Sanctorum tuorum bestijs terræ. Gaudebunt in Canticis suis, idest in prædicatione omnes tribus terræ: Et gens immunda Mahumetica, quæ remanebit: Et hi qui residui erunt ad Dominum conuertentur.* Hactenus ille: Ex quo deducitur Sanctum Franciscum, & ipsius Ordinem Ecclesiæ potissimum datos, vt prædicationibus suis Mahumetismum prorsus extinguant. Omnibus verò Saracenis ad fidem Christi conuersis. *Lætabitur deserta, & in via, & exultabit solitudo, & florebit, quasi lilium germinabit, & exultabit lætabũda, & laudans.*

3. *Vaticin.*

Isai. c. 35.

Et vbi quondam spurcissimæ libidinis harpiæ fœdo contactu omnia polluebant, multigenaque scelerum monstra stabulabant; ibi Minoritarum doctrina, zelo prædicatione, virtutum rosæ, & castitatis lilia germinabunt.

Vltra memoratam Ioachimi prophetiam, opus addo ipsius industria fabrefactum, non tam artificio, quàm præsagio admirandum. Is igitur in Ecclesia D. Marci inter Venetas principe, Franciscum, & Dominicum duarum Religionum fundatores postea futuros musiuo opere incrustari parietibus fecit. Ita quòd habitum ibi referebant, quo postea vsi sunt, & suis Religionibus portandum assignarunt. Et verò dum fieret opus, nec Dominicum, nec Franciscum adhuc viderat Ioachimus; Quoniam, vt comunior fert opinio, non dum lucem hanc aspexerant, quod Rodulphi carmina testantur.

Atque prius fuerit quàm Mundo exortus, in æde,
Quæ Marci titulo, nulli toto Orbe secunda est,
Extat apud Venetos longis expressus ab annis.

Antonin. 3 p. hist. tit. 22. c. 1. §. 1 Quin etiam addit Sanctus Antoninus verba hæc αγιως Δόμινικῶς imagini subscripsit Sancti Dominici. Et quinque plagas à Sancto Francisco postea recipiendas prædixit, vt vt tenet Pisanus. Pisan. conform. 31. Illud ab hac prædictione conijciendum statuo Sanctum Franciscum, ipsiusq. Religionem à Deo institutam, vt in conuertendis ad Christum Saracenis potissimum insudarent: Et eò totus parentis, & filiorum labor, industriaque verteretur.

CA-

CAPVT VII.

Sanctus Franciscus nascens, viuens, moriensque maiorem præ cæteris Sanctis Christi similitudinem expressit: vnde maius sibi ius comparauit, vt loca sancta inhabitaret, quæ hominum Redemptor natiuitate, vita, morte consecrauit.

TAm indiscreta similitudine Christum retulit humilis Franciscus; vt omnes alios virtutibus excellentes, hac vna similitudine, prorsùs excelluerit. Vnde non temerè ausus fuerit dicere Volateranus lib. 21. Anthropolog. Franciscum propè absolutam in omnibus Christi imaginem ostentasse. *Conseruatoris*, inquit, *nostri per omnia ferè typum gessit*. S. Bonauentura cap. 14. maioris Legendæ eandem S. Francisci cum Christo similitudinem ità expressit. *Voluit certè per omnia Christo Crucifixo esse conformis, qui pauper, & dolens, & nudus in Cruce pependit. Propter quod, & in principio conuersionis suæ nudus remansit coram Antistite, & in consumatione vitę nudus voluit de mundo exire*. Postquam verò S. Francisci nuditatem, de qua infrà, Christi nuditati conformem asseruit, hæc adiungit: *O verè Christianissimum virum! qui & viuens Christo viuenti, & mortuus mortuo perfecta esse studuit imitatione conformis, & expressa promeruit similitudine decorari*.

Volater.

S. Bonau.

Vt autem huius similitudinis perfectio clariùs eluceat, omnes S. Francisci nascentis, viuentis, ac morientis actiones referam, in quibus suo protypo Saluatori nostro conformis apparuit. Artificialis enim similitudo, vel ære excussa, vel ebore elaborata, vel coloribus reddita, tũc perfectè cognoscitur, cùm singulæ corporis, & oris partes inspiciuntur, atque ad originale quod ęmulãdo exprimunt, ponderosiùs referuntur. Hoc in similitudine morali etiam euenire certũ est.

Quapro-

Quapropter titulum ſeptimo capiti præpoſitum, paragraphis diuiſum, membratim inſpiciendum ſubijciemus. Et primò, Franciſcum naſcentem, ac in natiuitate Chriſto ſimilem demonſtrabimus. poſteà reliquas ſimilitudinis partes referemus. Operoſus planè labor eſt, ſed proficuus: Quia inſpecta Frãciſci cum Redemptore noſtro ſimilitudine, agnoſcitur quam conueniens ſit, vt ea loca per filios ſuos illic inhabitantes poſſideantur, in quibus hæc Redemptionis myſteria claruerunt. Et filij quamdiù in ijſdem ſe tenent, duplici voluptate perfruuntur: altera dum loca illa perambulant, & myſteria ibi edita meditatione recolunt: altera verò, dũ Seraphici Parentis ſui imaginem calamo noſtro redditam aſpiciunt: & quantum in omnibus vitæ ſuæ actionibus, ſuo prothotypo Redemptori noſtro ſimilis extiterit, delectabilius intuentur.

§. PRIMVM.

Sancti Franciſci Natiuitas Chriſti Natiuitatem retulit.

EST hominis natiuitas primum naturæ parturientis rudimentum. In eo tamen futuræ magnitudinis ſemina elucent: & quantus quiſque poſtmodum futurus ſit, primo ab exortu ſapientes non vanè augurantur. Magnus euaſit S. Franciſcus, & verè magnus, qui illius ſimilitudinem retulit, de quo Gigantis inſtar ad currendam viam exultaſſe decantatur. Et ideò dum primas vitæ auras excepit; dum tenella membra naſcens oſtentauit; dum pedibus terram tetigit, ad currendam vitæ viam, iam Gigas, Chriſto Giganti ſimilis futurus monſtrabatur.

Parturiebat Franciſci Mater, & multis iam diebus grauiſſimis doloribus angebatur, nec prolem valebat extrudere. Cùm ſubitò ad oſtium domus vir peregrini habitu (Angelum reputa) conſpiciendus apparuit. Is parturientem admonuit non niſi in ſtabulo partum edituram: & infantem no-

olo-

olosericis, sed in paleis reponendum. Extremus dolor, vel certè magna fides, aut superna destinatio matrem è thalamo retulit in stabulum; ibique inter fænum, & paleas puellum edidit: solem virtutum dixerim, paupertatis, humilitatisque speculum: Cælum ipsum stabulo poterat inuidere, & si paleis mutaret sydera, maius esset. Creuit tamen honore locus in sacellum immutatus, vulgari sermone dictus, *S. Francesco il picciolo*, idest, S Franciscus paruulus, vel infantulus. Inscripta habet in superliminari ostij lapide characteribus aureis, sed vetustis hæc duo inconcinni metri carmina.

Hoc oratorium fuit bouis, & asini stabulum,
In quo natus est Franciscus mundi speculum.

Natus homo per naturam, renascitur per Baptismum. Nascens Franciscus Christo nascenti similis extitit: renascens, & baptismate ablutus eamdem retulit similitudinem: quam simul iungere placuit, vt naturæ, gratięque natiuitatem non diuiderem. Quid enim nasci profuisset homini, si non renasceretur? Magnum est nascenti puero Iesu assimilari: nescio an maius ipsi in baptismi solemnijs, & miraculis similem euasisse. Vtrumque in Francisco nascente, & renascente, nō sine admiratione mundus inspexit. Nascentis similitudinem dedimus: renascentis, seù baptizati videamus.

Natus Infans, cùm sacro Baptismatis fonte esset abluendus, vir augustiori specie quàm humana, puellum ex aqua susccepturus vltro se immisit; peractoque Sacramenti illius ritu, ab adstantium aspectu euanuit. Vt autem facti illius memoria non euanesceret, impressa in marmoreo altaris gradu vestigia permanserunt, & vsque inpræsens in Ecclesia Cathedrali S. Ruffini, vbi res accidit, constanti traditione euentum firmante, perseuerant. Adfuit itaque in Francisci baptismate miraculorum prærogatiua: & quemadmodum baptismum suscipiente Christo, miracula effulserunt: Ità etiam Francisci baptismus miraculis claruit ne ad perfectam similitudinem color iste cœlestis desideraretur. *Annal. minor. Apparat. §. 4.*

Pergo vlterius, & aliud enarro memorandum. Renatus in baptismate infans à nutrice domū reducitur. Ecce tibi peregrinus

grinus eleemosynam petiturus, in ostij limine consistebat: Vt autem puerum à nutrice in vlnis gestatum inspexit, tangere, amplectique exposcit. Voti fit compos, oscula puello imprimit, amplexu tenet: Et quemadmodum olim Simeon gestiens, ac lætabundus puerum Iesum accepit in vlnas suas; diuinoque spiritu afflatus ipsum prædixit positum in ruinam, & resurrectionem multorum, & in signum, cui contradiceretur; & tandem Crucis patibulo suspendendum. Quo facto acerbissimi doloris gladius Sanctissimæ Genitris animam pertransiturus esset. Sic incognitus ille peregrinus (fors idem, qui baptismo interfuerat) ingenti gaudio delibutus, cùm puero, quasi ratione præditus esset, fabulari occepit; interimque in dextro tenelli infantis humero, crucis signum impressit, manifesto præsagio, quod cùm adolesceret ætas, Christi crucem portaturus; sacrisque stigmatibus insignitus, perfectam ipsius in cruce morientis imaginem esset redditurus.

Luc. 2.

Ad nutricem deindè conuersus, hæc protulit vaticinijs minime vanis refertissima. Infantulus iste, maior cùm creuerit ætas, sic virtutum magnitudine crescet; vt in magnorum virorum numero sit reponendus. Quapropter instanter vigila, & Dæmonum insidias diligenter euita, qui tantis virtutibus inuident, & germinantem insolitæ sanctitatis plantam abscindere, tenerumque erumpentem flosculum, antequam virtutum, miraculorum, donorumque cælestium, quasi foliorum ambitione pandatur, demetere nituntur: Ne pulchritudine, & odore suo, languentem Christi sponsam, & floribus inhiantem fulciri, suauissimè recreet. Tesserato itaque Infante sacræ militiæ glorioso signaculo, & nutrice admonita, peregrinus abscessit: nec vltra, quàmquam sedulò conquisitus, apparuit. Angelus (credo) erat: gaudebant enim Angeli Domini, & Regis sui imagini hanc exibere reuerentiam. Et quomodo Christo nato, & apud nos degenti tanquam vero Dei filio seruiebant: sic Francisco famulabantur, in quo veram Christi similitudinem agnoscebant.

Cæ-

Cæterùm quemadmodum non solùm cælestes ministri Regi suo in lucem edito gratulabundi festiua seruitutis obsequia præbuerunt: sed etiam Infernæ potestates debellatorem suum, Tartarique spoliatorem iam adesse formidantes (de quo Isaias c.8. prædixerat Damasci fortitudinē, Samarieq. spolia ablaturū) insolita pauoris signa ediderūt. Nam dum Bethlehemiticus ager mirabili splendore perfusus, melodis Angelorum vocibus, gloriam in altissimis Deo iucundissimè repetentibus, circumsonabat. Tartarus ingemuit, suique præsagus exitij aduenientem hominum Redemptorē pauitans, & tremebundus opperiebatur. Et verò vbi primū Christus Iustitiæ Sol è thalamo virgineo erupit, suam nocte intempesta dedicans natiuitatem, aër subito resplenduit, & tenebræ insolitam luminis claritatem expauerūt. Quod Regius vates euenturum cecinerat, dicens: *Nox sicut dies illuminabitur*: Terra interim concuti cæpit, & crebris motibus agitari, pluribusque in locis aperta, lucem ad Inferos trāsmisit. Ex quo impletum est illud Isaiæ vaticinium c.7. *Populus, qui habitabat in tenebris, vidit lucem magnam.* Sic enim teste Barrad. tom. 1. concord. lib. 8. c. 13. illud exposuit S. Ioannes Damascenus. Idola etiam Telluris agitatione apud Aegyptū dæmonijs inde fugientibus, ceciderunt, vt Dorotheus martyr in Synopsi scriptum reliquit: Et iàm olim Hieremias Sacerdotibus Aegyptijs prędixerat, nascente ex Virgine puero, in præsepioque iacente, simulacra concuti oportere, ac in terrā deijci, quemadmodū exitus docuit. Etenim aëreæ potestates, ac tenebrarū principes, dū tartareo cōclusis ergastulo, terra dehiscēte, insolitus splēdor affulsit, pauoris signa ediderūt; cōcussisq. Idolorum statuis, suum formidantes exitiū aufugerunt. Congruum autē erat, vt vnde Angeli, cælestesque ministri, & omnes Creaturæ etiam sensus expertes lætabantur: inde spiritus nefarij rabido mærore dissecti ingemiscerent, ac turbarentur.

Isai. c. 8. Psal. 138. 12. Isai. Barrad. S. Ioan. Damasc. Dorot.

Quod autem Christo nascente accidit, hoc idem in Sancti Frācisci natiuitate cōtigisse reperimus, sicut Dæmon ipse veritatis inimicus, veritatē inuitus proferēs manifestauit, vt

cernere est in authore Conformitatum lib. 1. fructu 3. conformit. 3. vbi refert, quòd Dæmon Sancti Francisci præsentia, & virtute ab homine eiectus asseruit, nascente S. Francisco, tantam commotionem, & terrorem in Inferno excitatatam; vt Lucifer, & alij crederent Christum ad extremum iudicium aduenisse. Neque hoc solùm testimonio huiusmodi veritas astruitur. Pro ea currit etiam Biga salutis, & plures alij, qui Francisco in lucem edito, Erebum expalluisse, turbatum Orcum, pauitasse Tartarum, & magnos præ terrore mugitus edidisse contestantur.

Biga Salutis.

Quid mirum, vt exortum Francisci sydus has in Erebo timoris procellas excitauerit. Cùm adhuc in materno vtero delitescens, Tartarum vniuersum timore, ac terrore concusserit. Author est Antonius Posseuinus in apparatu, vbi expuncta Ocham Epistola contra Ioannem 22. profert, & probat speculum S. Francisci authoribus Fabiano, & Hugelino S. Parentis socijs, & coæuis elaboratum: quod etiam antiquitates S. Francisci Coloniæ Agripinæ editæ, & emẽdatæ producunt. Igitur, aiunt: *statim vt anima B. Francisci illius corpori fuit infusa, tantus splendor, tanta lux, tàm immensa claritas in Valle Spoletana apparuit, quòd omnes Dæmones, qui in isto caliginoso aere habitant perterriti, & stupefacti iudicium timuerunt aduenisse. Vnde Concilio per Luciferum vocato, dixit de Beato Francisco: quod ille homo vult guerram facere, quam eis nunquam aliquis fecerat, præter Christum, & suos Apostolos. Et ob hoc fuit sibi deputata vna legio dæmonum, vel in incunabulis suffocarent: sed statim Deus ex alia parte legionem sibi assignauit Sanctorum, qui eum custodientes in nullo eum lædere permiserunt.* Hæc ibi.

Anton. Posseuin.

Sed dum nefarij spiritus fremebant, & terrebantur, Picca Francisci mater, eo in ventre concepto, incredibilem in animo iucunditatem concepit; & futuræ filij magnitudinis præscia, diuinitusque admonita præ gaudio gestiebat, vt sequentibus verbis, refert author Confirmatum par. 2. fruct. 3. *De præsenti, & de futuro gaudium habuit, & lætitiam Picca ipsius Beati Francisci mater, velut altera Elisabet spiritu irradiata*

Visio.

diata diuino. Cùm enim B. Franciſcum concepiſſet: ſciens, quæ fienda erant per ipſum filium ſuum, non ſolum lætata eſt, vt Eliſabeth in ortu eius; ſed & ipſum Ioannem in baptiſmo vocauit, dans intelligere B. Franciſcum filium ſuum Ioanni Baptiſtæ ſimilandum in pluribus, & conformandum. Si enim B. Franciſcus ſimilis factus eſt Chriſto, à fortiori Ioanni Baptiſtæ. Nàm B. Franciſcus ſimilis Ioanni Baptiſtæ reperitur. Hæc ille. Nec ſola Franciſci Mater, eo naſcente, ſicut Eliſabeth in Ioannis natiuitate exultauit: ſed ſicut tunc, iuxtà Angeli prædictionem dicentis: *Multi in Natiuitate eius gaudebunt*, omnia montana Iudææ feſtiuis Incolarum plauſibus reſonabant: ſic nato Franciſco (non temere dixerim) publica in orbem lætitia redundauit. Atque adeò non iniuria in eo hilaritatis choro prima vocem exultationis mater extulit; vtpoteque non priuatam, ſed communem filij ſui partu lætitiam allatura eſſet. Riſit olim Sara cùm Angelum audiuit dicentem: *Reuertens veniam ad te tempore iſto, vita comite: & habebit filium Sara vxor tua, quo audito*, addit textus, *Sara riſit poſt oſtium tabernaculi.* Non damnandus eſt hic fœminæ riſus, ſed laudandus. *Meritò* namque ait S. Ambroſius lib. de Iſaac, & anima, *riſit, quæ publicàm erat paritura lætitiam*. Cur etiam Franciſci mater riſu non exultaret, filium partitura, quo nato, incredibili vterque Orbis gaudio perfunderetur.

Luc. 1. ver. 14.

Geneſ 19. n. 19.

D. Ambro.

Quamquam eiuſmodi hilaritatem alij, quorum ſuſpenſo ab aſſenſu, & diſſenſu calamo, placitum referimus, fauſtiſſimo præſagio vertunt, quo iam tunc Franciſcus in vtero matris ſanctificandus portendebatur. Sicut Eliſabeth Ioannis mater filium ſuum in vtero ſanctificationis dono inſigniendum præmaturo gaudio oſtendit. Et verò, vt iſti referunt, tot circumſtantiæ, tamque numeroſæ adfuerunt congruentiæ, vt id abſque temeritatis nota proferre non dubitauerint. Quinimò concluſionibus publicè ſuſtentatis, concionibus, libris, non vnus tantum, ſed ſeptē optimę eruditionis authores, hoc ſanctificationis aſſumptū propugnarunt; quos Apodixis ſanctitatis, & puritatis S. Franciſci

enumerat. Mihi si quid hac in re statuendum esset, ratio illa suaderet, quod B. Frãciscus à Deo prędestinabatur, vt Christi imago esset, virtutumque ipsius nobile simulacrum. Quos autem Deus ad hanc sublimitatem extollẽdos præordinauit, hos statim à principio donis cęlestibus nonnunquam amplificare consueuit; vt quales postmodum futuri sunt, in ipso statim vitæ limine demonstretur. Ita philosophatur S. Ioannes Damascenus Oratione de Laudibus Virginis. *Certissimũ est* (inquit) *quod Deus cùm aliquem sanctitate futurum decernit insignem, valdè à longe disponit & præparat eius principium, vt patet in Samsone, & Ioanne Baptista.* Quis Franciscum sanctitate sublimem extitisse inficiabitur? Quis virtutes illius contemplatus, charitatem, humilitatem, paupertatem, non propè sit credere eum naturæ humanæ metas transcẽdisse? Quis enim sacris stigmatibus decoratũ aspiciens, & Christo similẽ nascendo, viuendo, moriẽdo redditũ recognoscens, nõ existimet, ab ipso statim vtero insolitũ aliquod diuinæ largitatis beneficiũ accepisse; vt quale futurũ erat spirituale illud sanctitatis ædificium, cùm ei vltima coronis imponenda esset, iacto abundantioris gratiæ fundamento cerneretur.

Hac ratione ductus Ioannes Ekius nobilis concionator, in Concilio Constantiẽsi sanctissimum Virginis spõsum Ioseph in vtero sanctificatum ostendere nitebatur. *Quia si Hieremias,* aiebat, *ad vaticinandum, & prædicandum de Christo, Et Ioannes Baptista ad eum baptizandum, & digito demonstrandũ sanctificati fuerunt in vtero matris. Non est à ratione alienum, vt qui manibus frequenter per multos annos contrectaturus esset sacratissimum corpus Christi, sanctus esse inciperet ab vtero matris suæ.* Quod quantam vim habeat alij viderint, & arbitrentur.

Illud certè diffitendum non erit; quòd si, vt Hieremiæ, & S. Ioannis Baptistæ argumento Ekius contendebat, S. Ioseph sanctificationis donũ in materno vtero consequi potuit, quia Christi corpus proprijs manibus cõtrectaturus esset: à ratione alienum non esse, imò probabili coniectura fundatũ, quod præfati Authores opinãtur, videlicet B. Franciscum in vtero

sanctificatum. Quippequem Christus proprijs manibus contrectauit,dum plagas impresit,dum pedes manusq. terebrauit,dum latus aperuit. Congruũ enim erat,vt infanti sanctificantẽ in vtero gratiã largiretur, quem hominẽ factũ ad tantum honorẽ extollere destinauerat;vt susceptis stigmatibus, perfectã Christi crucifixi imaginem,similitudinẽq. referret.

Nec ita sentientibus deest S. Bonauenturæ suffragium, ex serm 1. de S.Francisco depromptum. *Adeo*, inquit, *sic totus pius fuit,quod in ventre matris pietatem assumpserit,& eam secum ex ventre portauerit. Patet ergo quòd pietas, quæ fuit in Christo, renouata est in Francisco; vt quod præcessit in Rege, renouetur in milite.* Dum autem Christi pietatem in Francisco in vtero existentẽ renouatam asserit,sanctificationis habuisse donum sensisse videtur. Nam pietas Christi in Francisco renouata, non fuit inclinatio naturalis ad actum virtutis, sed virtus quædam infusa,non nisi per gratiam sanctificatæ animæ concedi solita. Si quidem in Christo pietas, vt planum est, non erat naturalis inclinatio, sed virtus infusa, quæ si in Francisco renouata est: Non abs re opinari licebit, quod in matris vtero existens sanctificationis donum obtinuerit. Hæc ex aliorum sententia, & Seraphici Doctoris suffragio, suspenso iudicio, satis arbitror retulisse.

Sed iam ad communem regredior lætitiam,quę ita plenè, & cumulatè loca omnia, personasque adimpleuit; vt, nato Francisco, non solum Spoletana vallis,non vnica ipsius mater,sicut suo Ioanne gauisa est Elisabeth; non solùm vicini,& cognati, vt ibi in montanis Iudææ contigit;ad extraneos etiam diffusa est lætitia. Nam cælites exultarunt (si tamen extranei sunt,quibus cognata erat nascentis sanctitas, & virginitas)terrenos afflauit iucunditas; Eos etiam,quos locorum distantia separauit. Angustus tantæ lætitiæ capiendæ Orbis noster, angusta incolarum eius pectora videbantur. Alius quęrẽdus fuit locus,in quo lętitia funderetur.Cęlum impleuit, Mundum occupauit, ad cæleſtem se transtulit Paradisum: Rem narro mirabilem: Frater Benedictus de Aretio vir morum præstantia eximius, quem S.Fracișcus ad suum

Ordi-

Ordinem asciuerat, & Antiochiæ Ministrum instituerat, in Italiam remeabat: cùm, vento sæuiente, & frementibus vndequaque fluctibus, nauigium mergebatur: Vnde nautæ pro leuando onere, epibatas in mare proijcere statuerunt. Sortis arbitrio mittitur Benedictus: sed vix aquam tetigerat, cùm ab Angelo abreptus, in terrestrem Paradisum perducitur. Hìc aderant Enoch, & Elias, à quibus quisnam esset, cuiusuè professionis interrogatus, respondit: Magni Francisci filius ego sum, illius habitum porto, Regulamque obseruo. Ita nè, inquiunt illi, iam insolitum hoc sanctitatis prodigium Mundo apparuit? Iam aurea Franciscum videt ætas? Lætemur igitur, tripudioque exultemus; quoniam instat Antichristi tempus in quo martyrio coronati ad cœlum euolabimus. Interim ad lætitiæ demostrationem vnà cum Benedicto paradisum perlustrant, singulaque illius loca demonstrant. Sed inter hæc Angelus iterum substulit, & ad portum Anconæ incolumen retulit. Nec mirum est, vt duo illi proceres immortalitatis candidati, Francisci nomine audito, eoque in Mundo viuente lætarentur, quia vterque æmulam in eo suarum virtutum imaginem obtinebat. Et innatum est, vt similia similibus delectentur; magnaque de mutuo conspectu vtrinque lætitia redundet. Hæc de Natiuitatis similitudine sint satis. Ad vitæ similitudinem gradum faciamus.

§. SECVNDVM.

Sanctus Franciscus viuens expressa Christi viuentis similitudo comparuit.

FAcillimum est ijs, qui rerum effigies extrahunt, vna vultus parte similes reddere. Illud in arte laudatissimum, si omnia oris lineamenta tam certo penicilli ductu repræsentent; vt ambigas quænam effigies, quodnam tibi dicendum sit illius exemplar, & origo. Magnum certè fuit, quod

quòd nascens Franciscus, Christum natiuitate retulerit. Illud tamen maximi faciendum est, veræque similitudinis mēsuram implet, quod per reliquas vitæ decurrentis actiones Redemptori assimilis extiterit.

Singulas Christi actiones tibi ob oculos propone, & fateberis. Quodnam illius apud homines degens studium? Quæ voluptas? Quò omnia viuentis desideria ferebantur? Ipsum audi Prouerbiorum 8. dicentem: *Deliciæ meæ esse cum filijs hominum*. In quonam tales delicias reponebat? Planè quòd hominem induerat; vt pro homine labores subiret, sudoribus liquaretur; Et mirum in modum fatigatus, langores nostros, ęrumnasque sustineret. Hæc sola ipsius, & vnica voluptas. Hinc disertè dixit S. Bernard. serm. 2. super *missus est*, quòd præpatiendi voluptate, cùm summa foret potentia, voluit imperio subijci, sapientia infinita, edoceri: Deus lætitiæ fons, illachrymari. *Videas* (inquit) *si attendas potentiam regi, sapientiam instrui, virtutem sustentari, Deum denique lactantem*. Et sanè mirum est, replicat S. Bernard. ipsummet gaudium męrore obnubilatum, patientem salutem, & vitam cernere morientem. *Videas si attendas, tristari lætitiam, pauere fiduciam, salutem pati, vitam mori*. Cæterum hæc omnia patiendi voluptas operabatur, quasi nihil altius in Christi corde infixum esset, quàm pro hominibus pati; & tanto amplius delectabatur quantò plura pro eisdem sustinebat.

Prouerb. 8.

S. Bernard

S. Bernard

Francisci vitam recole; & primò veram Christi imaginem in patiendi voluptate recognosces. In laborum, ac ærumnarum tolerantia gaudium consistere existimabat; Nec gratior ipsi iucunditas accidere poterat, ea, quàm de iniuriarum patientia capiebat. Hæc vera, & sola ipsius voluptas. Iuuat illum cum fratre Leone iter facientem audire: & in quo perfecta consistat lætitia ædoceri. Ambo simul à Perusio in Assisium pergebant. Tùm Leo S. Franciscum interrogauit: vbi nam esset perfecta lætitia: Cui S. Pater respondit, quæ ex lib. conformit. p. 2. quinti fructus carptim collecta hic insero; Quamuis, ait, fratres minores magna

Pisan. confor. 5. p. 2.

vbique

vbique edant sanctitatis exempla: Ibi tamen non est perfecta lætitia. Quanuis fratris Minoris virtute cæci videant, claudi ambulent, surdi audiant, loquantur muti, Dæmones fugentur, & mortui reducantur ad vitam; Ibi non est perfecta lætitia. Si frater Minor linguarum, scientiæ, interpretationis, & prophetiæ dona possideat; ita vt humani cordis penetralia inspiciat: Ibi non est perfecta lætitia. Si frater Minor sydera cursus rerum naturalium virtutes omnes, orbis thesauros cognitione assequatur: ibi non est perfecta lætitia. Denique & si tanta dicendi valeat facundia, tantoque spiritu in prædicando efferatur; vt Infideles omnes ad fidem pertrahat: ibi non est perfecta lætitia Vbinam igitur, institit Leo, perfecta lætitia constituenda est? Cui S. Pater iterum respondit: Quando sic pluuia madidi, frigoreque obrigentes ad Sanctam Mariam de Angelis accesserimus, & ostium pulsantes probrosis verbis tanquam Cycophantæ, & nebulones repellamur: quin etiam ostiarius algore, & fame propè enectos ad ostium expectare compellat, & pro cibo opprobrijs saturet: Tunc si ad noctem vsque expectantes hilariter, & patienter hæc sustineamus: ò frater Leo, scribe: quod ibi est perfecta lætitia. Quòd si iterum pulsantes, ostiarius excandescens velut incognitos, & extraneos eliminet, ad hospitaleque remittat, & intrò non excipiendos contestetur. Si hæc pacato corde, & læta facie perpetiamur: scribe frater Leo, quia ibi est perfecta lætitia. Iam verò ingruente nocte, si nobis aperiri contenderimus, & ostiarius importunitatem exosus egrediatur, capucijsque apprehensos, fustibus vsque ad plagas excipiat, & verbera verberibus iungens in terram proijciat, & probris oneret: Nihilominus si Christum recogitantes, qui talem à peccatoribus sustinuit passionem, & aduersus semetipsum contradictionem, hæc lætabundi sufferamus: scribe frater Leo, quòd ibi est perfecta lætitia. Hæc S. Pater ex intimis cordis penetralibus orta respondit. Planè vt filios suos edoceret, quod ad Christi similitudinem, suam lætitiam in laborum, ærumnarumque tolerantia reponeret. Atque

que adeò ficut nihil ipsi gratius, quàm iniurijs affici, laboribus premi, & pro Christi amore flagellis cædi, fustibusque verberari: non aliter filij paternæ virtutis æmuli ingenium sibi comerent patientiæ assuetum; itaquod iniuriarum, & laborum tolerantiam, veras esse delicias reputarent. Hinc est, vt Leoni suam hac de re sententiam scribere præceperit: Scribe Frater Leo, quòd ibi est perfecta lætitia. Quemadmodum Dei sapientia, præ voluptate patiendi pro hominibus, dicebat: *Deliciæ meæ esse cum filijs hominum*. Prouerb.8

Secundò Franciscus, Christo similem in paupertate se præstitit. Quam Christus ita mirificè coluit, vt de se ipso apud Matth. cap.8. dixerit. *Filius hominis non habet vbi caput suum reclinet*. Quæ verba Eutymius Christi nomine fatus, sic interpretatur: *Vulpibus, & volucribus sum pauperior; neque enim receptaculum habeo, nec quantum sufficiat ad caput reclinandum*. Tales autem esse volo eos, qui me sequuntur. Hinc etiam est, vt mendicus extiterit, quemadmodum Dauidis ore Psalm.39. hominibus exposuit. *Ego mendicus sum & pauper*. Concinit D. Paulus 2. Corinth.8. *Propter nos mendicus factus est*. Et veram exercuit mendicitatẽ, eleemosynam, velut pauper corrogans, iuxtà quod in nostris Archielogijs Petri, & Pauli lib.2. Archielog.1. cap.3. §.1. comprobauimus. Et verò S. Frãciscus in his omnibus, Christi similitudinem expressit, tam mendicãdo, quàm altissimę paupertatis amore, ac studio, cui totum se deuouit, vt S. Bonauẽtura testatur. *Hanc* (scilicet paupertatem) *filio Dei vir sanctus familiarem attendens, & iam quasi toto Orbe repulsã, charitate sic studuit desponsare perpetua: quòd non solùm pro ea patrem, matremque reliquit: verùm etiam quæ habere potuit, vniuersa despersit. Nemo tã auri, quã ipse cupidus paupertatis: nec thesauri custodiẽdi sollicitior vllus, quã iste huius Euãgelicę margaritæ*. Optimus planè gẽmarius, & mercator disertissimus erat Frãciscus, qui paupertatis nobilissimæ gemmæ pretium, ęstimationẽq. agnoscẽs, omnia pro illius possessione vilipendebat: eã in amore & delicijs habebat, in ipsius meditatione non sine lacrymis delectabatur. Vnde subiũgit ipse Seraphicus

Matth. 8.

Psalm.39.

2. Corint.8.

S. Bonauẽ. c.7. legen. maior.

M

S. Bonau. cus Doctor: *Christi Iesu paupertatem, & Matris frequenter cum lachrymis reuocabat ad mentem: inde hanc virtutem asserens esse Reginam, quia in Rege Regum, & in Regina matre ipsius tàm præstanter effulsit.* De mendicitate verò locutus c. 2. D. Bonau. cap. 2. leg. maior. maioris legendæ pari spiritu, & elegantia discurrit. *Depositaque*, ait, *omni verecundia propter amorem pauperis crucifixi, mendicabat apud eos, inter quos abundare solebat; debile corpus attritum ieiunijs, oneribus lapidum supponendo.* Et cap. 7. ait: *Propter sanctæ paupertatis amorem, omnipotentis Dei famulus Eleemosynis ostiatim quæsitis vtebatur multò libentius, quàm oblatis. Si quando enim inuitatus à magnis personis, mensis esset profusioribus honorandus: prius per propinquas vicinorum domos panum fragmenta petebat, ac deinde sic ditatus inopia discumbebat.* Vt autem discumbentibus tanti erga paupertatem affectus rationem redderet S. Pater. Hæc teste ibidem S. Bonauentura proferebat: *Hanc dignitatem Regalem, quam pro nobis Dominus Iesus egenus factus assumpsit, vt sua nos ditaret inopia; ac verè pauperes spiritu Regni Cælorum Reges institueret, & hæredes, nolo relinquere pro feudo diuitiarum falsarum vobis ad horam concesso.*

Tàm impensè colebat paupertatem S. Franciscus; vt quod de sua erga pauperes miseratione dicebat olim Sanctus Iob. cap. 31. n. 18. *Ab infantia mea creuit mecum miseratio, & de vtero matris meæ egressa est mecum.* Iob. c. 31. n. 18. Hoc de paupertate dicere poterat Sanctus Pater, cuius amorem incredibilemque affectum ab vtero matris extraxisse, & cum eo creuisse comprobatur. Agnouit hoc Innoc. III. Pontif. max. Author. confor. 1. 2. fruct. 4. qui Francisco locutus, hæc dicebat: *Alij à latere tetigerunt paupertatem: Tu vis intrare in cor eius.* Quid mirum? si in viro Dei talis esset affectus, vt in paupertatis cor studuisset intrare: quandoquidem paupertas in ipsius cor iam intrauerat, & cum eo ab infantia concreuerat. Vnde in ipsius thesauro Fràcisci cor positum erat; & totum suum studium collocabat, vt perfectus Apostolicæ paupertatis imitator fieri mereretur. Et planè obtinuit, sicut S. Petrus, & Paulus dum

inter

inter orandum ipsi apparuerunt contestati sunt, dicentes: *Frater Francisce, quia tu hoc petis, & desideras, quod ipse Christus, & Sancti Apostoli hic seruauerunt; ideo notificamus tibi ex parte Domini nostri Iesu Christi, quòd tuum desiderium est adimpletum: Et ipse Dominus Iesus Christus nos misit ad te, vt annuntiemus tibi, quia oratio tua est exaudita: & thesaurus sanctissimæ paupertatis tibi, & te sequentibus perfectissimè sit concessurus.* Non tantùm lætaretur auarus opulentissimum rerum omnium thesaurum reperiens, quantùm gauisus est verè pauper Franciscus, audita Principum Apostolorum attestatione, qua se, & filios suos thesauri paupertatis Apostolicæ possessione donatos intellexit; & ideo affectum, quo in paupertatem, & mendicitatem ferebatur, filijs imprimere studebat. Idcirco in Regula ipsis præcepit. *Fratres nihil sibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem, sed tanquam peregrini, & aduenæ in hoc sæculo in paupertate, & humilitate Domino famulantes, vadant pro eleemosyna confidenter, nec oportet, eos verecundari; quia Dominus pro nobis se fecit pauperem in hoc mundo.* Cap. 6.

Tertiò, ne quidquam perfectæ desideraretur conformitati, Christo similis in nuditate Franciscus apparuit. Quod in maiori Legenda cap. 14. S. Bonauentura descripsit. *Voluit certè* (inquit) *per omnia Christo crucifixo esse conformis, qui pauper, & dolens, & nudus in Cruce pependit. Propter quod, & in principio conuersionis suæ nudus remansit coram Antistite, & in consummatione vitæ nudus voluit de Mundo exire.* Iam verò Christi nuditas adeò insignis fuit, vt Origenes ad illa Ioannis verba c. 13. *Surgit à cæna, & ponit vestimenta sua; & cùm accepisset linteum præcinxit se,* nō dubitauerit dicere, Redemptorē prę nimio erga paupertatē amore in tali actione penitùs nudum, & solo coopertum linteo permansisse. D. etiā Ambrosius de nuditate, quā in Cruce Christus pręttulit locutus, ita ait: *Nudus in Crucem ascendit, & talis ascendit, quales authore Deo, nos natura formauit. Qualis in Paradiso homo primus habitauerat, talis Paradisum homo secūdus intrauit.* Hanc Christi nuditatem S. Franciscus retulit omnino

Ioan. 13.

Lib. 10. in Luc. c. 23.

se exuens moriturus, vt infrà dicemus, agendo quo pacto moriens Christo morienti similis extiterit. In vitæ nuditate eamdem præ se tulit imaginem. Idcircò inspectante Assisiensi Episcopo, bonis omnibus nuntium remisit, propria veste se spolians, & nudus apparens. Quemadmodum Christus vt ablueret pedes discipulorum, iuxtà Origenis mentem, suis se vestibus denudauit: Quin vtrobique nonnulla inhonestatis species cerneretur: verum etiam nuditas illa mysterjs opima cælestibus, ingentem significabat amorem, quo Christus Dominus, & seruus eius Franciscus nuditatem, paupertatemque amplectebantur: Vnde sapienter dictum à S. Augustino lib. 4. Confessionum c. 9. *Multa facta, quæ hominibus improbanda videntur, testimonio Dei approbata sunt, & multa laudata ab hominibus, Deo teste damnantur.*

August.

Quarto, Franciscus vestimenta portauit Christi vestibus vilitate, imò, vt multi sentiunt, colore simillima. Indubitatum verò est Christum Dominum vilibus, & pauperibus indutum vestibus incessisse, quemadmodum S. Thom. opusc. 19. cap. 81. apertè demonstrat. Et S. Chrysostom. de eodem locutus homil. 34. in Ioan. ita habet: *Nam quemadmodum in alijs omnibus, ita in habitu vilem speciem præferebat.* Addit etiam Eutym. *Indumenta Chisti viliora fuerant, quàm latronum, qui cum ipso crucifixi erant.* Et verò Francisci habitus vilis extitit, & Christi vestimento similis, vt in antiqua legenda depingitur. Rodulphus, Tunicam Sancti Francisci ità describit. *Tunica Diui Francisci fuit pallentis, & cinericei coloris, qualem fuisse Tunicam inconsutilem Christi, quidam affirmant. Fuit quoque cruci formis, cuius longitudo terram non attingebat; latitudo verò manicarum ad extremos digitorum articulos perueniebat. Fuit ei vestis vnica atque abiecta, & ad pedes defluens: nec turpe ducebat eam ferre, quamquam ei Principes conueniendi forent. Hac vtebatur, siuè vis frigoris, & hyemis instaret, siuè ardor æstatis. Caputiumque quadratum detulit, tantæ quidem longitudinis, quod faciem operiret,*

D. Thom.

Eutym.

Rodulph.

qualem

qualem habitum deferre consueuerunt agrestes homines illius Regionis, de quo quidam vates aptè admodum, & elegànter cecinit.

Franciscus verò donum lætabile agrestis

Accipit, & forma primum insignit amata

Texta crucis, consuta dehinc simul aptat habenda

Tegmina dura sibi.

Vt autem filios exteriori veste Christo similes haberet; & quam Pater in hoc similitudinem referebat, eadem quoque in filijs eluceret, in cap. 2. Regulæ vestimentis vti vilibus imperauit. *Et fratres omnes vestimentis vilibus induantur.*

§. TERTIVM.

Franciscus duodecim perfectionibus internam Christi similitudinem retulit, quibus tota ipsius vita quasi stellis distinguitur, & coronatur.

CHristi Redemptoris nostri vita, tot virtutum fuit illustrata fulgoribus, tantisque eius anima cælestis gratiæ luminibus claruit; vt stellas citius numeraueris. Inter omnes tamen duodecim maiorem ex se claritatem emittunt, vt aduertit Pisanus lib. 2. conform. 13. in quibus B. Franciscus animam suam Christi animæ configurauit.

Prima

Prima Christi perfectio, seu virtus, omnimoda sui abnegatio est, totalisque abiectio, quas ipse summoperè coluit, ac dilexit, dicente Propheta: *Vidimus eum despectum, & nouissimum virorum*. Hoc est, ita abiectum, vt inferius descendendo tendi non posse videretur: & tales voluit esse quotquot in ipsius societatem se darent; ideoque omnes ita exhortabatur. *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, tollat Crucem suam, & sequatur me* Matth. 16. Et verò Sanctus Franciscus perfectam adeo sui abnegationem fuit amplexus, vt in alijs virtutibus alios, & seipsum vicerit: in hac naturam pariter, & gratiam visus fuerit superare. Nec ita facilè occurret alius pro tam perfectæ abnegationis exẽplo producendus, preter vnum D. Paulum Apostolum, quem pariter, & B. Franciscum in Ecclesia Deus constituit, vt eorum excusationes amputaret, qui voluntatis propriæ sectatores, & suæ fragilitati metuentes perfectam abnegationem, & omnimodam diuinæ voluntatis sequelam reputant impossibilem. Falluntur tamen; quoniam, vt optimè ponderauit Augustinus, in ipso statim suæ conuersionis exordio tam miram D. Paulus sui abnegationem prætulit, vt quasi propriæ voluntatis expers, ac in diuinam reiectus, in ea verba proruperit. *Domine quid me vis facere?* Actorum 9. Quasi ipse velle iam non habuerit, nisi diuinum. Cuius abnegationis exemplar adamussim æmulatus est S. Franciscus: vnde sicut refert S. Bonauentura cap. 1. maioris Legendæ, cum Deo locutus, vt non suam in se ipso, sed diuinam voluntatem esse testaretur, eadem D. Pauli verba vsurpans, dicebat: *Quid vis me Domine facere?* Magnus certè, veræq. resignationis affectus, in quo elucet quantùm inferior hominis pars subiecta fuerit superiori: & quam mira inter se concordia ad Dei obsequium coaluerant; vt caro simul, & spiritus æqua promptitudine diuino famulatui subderentur. Pulcherrimè descripsit hanc harmoniam Sanctus Bonauentura in Legenda maiori cap. 5. *Quia enim*, inquit, *ad tantam deuenerat puritatem, vt caro spiritui, & spiritus Deo harmonia mirabili concordarent: diuina ordinatione fiebat, vt creatura*

Isai. 28. Matth. 16. Actor. 9. S. Bernar. S. Bonau.

Creato-

Creatori suo deseruiens voluntati, & imperio eius mirabiliter subiaceret.

Multimode verò sui abnegationem Seraphicus Pater ostendit: à suis enim ciuibus impetitus, tanquam surdus non audiebat: parùm est, hilariter, & iucundè auscultabat. Taceo Patris verbera, & in Ordinis principio multa in ipsum, sociosque probrosè dissipata, in quibus semper lætum, vt minimè læsum aspexisses. Ad Sultanum fratre Illuminato associatus se conferens: dum ibi ludibriosè exciperetur, plagis æquè & conuitijs oneratus in vincula detruderetur: magna cum hilaritate socio dixit: *Confide Frater in Domino, in nobis impletur illud Euangelij: Ecce ego mitto vos sicut oues inter lupos.* Ouinam planè mansuetudinem vir Dei in improperijs ostendebat, ad Christi agni imaginem, qui coram tondente se obmutuit, & non aperuit os suum. Tertullianus, *Coram tondente*, interpretatur coram Herode, de quo dicit Euangelista. *Spreuit autem illum*, idest Christum, *Herodes cum exercitu suo, & illusit.* cap. 23. Ecce tibi illusus à Sultani satellitibus Franciscus admirabilem sui abnegationem tanquam agnus modestissimè prætulit. Neque hic tantùm, sed in omni vitæ decursu, dum calumnijs impeteretur, quod non semel accidit, mansuetè respondebat: *Talia decet audire filium Petri Bernardonis.* Hominem se fatetur Franciscus, dum pro sustentanda sui abnegatione ad parentem recurrit, seque Bernardonis filium appellat: sed re vera supra hominem vox ista est. Qui enim inter opprobria semetipsum abnegat, nec solùm obmutescit, sed insuper exhilaratur, grateque respondet: Is supra naturam se extulit, perfectæque abnegationis culmen tenuit.

Tertull.

Luc. 23.

Cæterùm sicut S. Franciscus in calumnijs non mouebatur, sic laudes, & encomia nullum ipsi pruritum excitabant: Quinimo cũ de se aliquid honorificum memorari sentiebat, non mediocriter tristabatur. Vnde socio, qui aderat, multa in seipsum vilia, & probrosa conijcere hortabatur: & tunc incredibili iucunditate distentus conuitianti respondebat: *Benedicat tibi Deus fili charissime, quia tu verissima loqueris.*

Quando

Quando verò conuitiatores deerant, qui perfectam viri Dei abnegationem exercerent, ipse vt amplius augeret, coram magna populi frequentia defectus suos referebat. Verus planè, & perfectus sui abnegator, cui nec opprobria leuissimam commotionem, nec encomia pruriginem excitarunt.

Rogatus olim à quodam Monacho S. Gregorius in quo vera, & perfecta abnegatio consisteret. Rogantem ad locum remisit, in quo plurima mortuorum ossa in cumulum erecta visebantur, præcipiens, vt probra, & calumnias in ipsa iactaret. Pergit porrò Monachus, calumniatur, & ad mittentem regreditur. Quem cùm Gregorius interrogaret: An ossa inter opprobria aliquod commotionis signum præstiterint? respondit: Nullum planè. Iterum ergo abi, & pro calumnijs, laudibus vtere. Sequitur factus encomiastes, qui anteà conuitiator extiterat. Cæterùm ossa pari immobilitate ad conuitia, & laudes perstiterunt. Quod cum Monachus Sancto Gregorio retulisset. In hoc, respondit, vera, & perfecta abnegatio constituenda est; vt quisquam, nec opprobrijs turbetur, sed quasi nihil sentiens tanquam mortuus perseueret, nec laudibus lætitiam sentiat, vtrobique sine sensu: Quasi calumniæ nullum dolorem, nec laudes hilaritatem extuderint. Mortuum ne dixerim Franciscum, an viuentem? Prope sim mortuum dicere, quem ita perfectè abnegatum inspicio, vt nec conuitijs, nec laudibus moueatur. Viuus tamen est, qui dum opprobrijs impetitur, gratiam refert: dum laudatur, seipsum deprimendo, laudis humanæ pruriginem extinguit. Quid igitur? Angelum existimem? Angelus videtur dicendus, qui sicut Angelus Dei, nec benedictione, nec maledictione mouetur: Quemadmodum olim Dauidi fœmina Thecuites dicebat: *Sicut enim Angelus Dei, sic est Dominus meus Rex, vt nec benedictione, nec maledictione moueatur.*
2.Reg.14. 2. Reg. 14. At Franciscum carne, & corpore circumdatum video, quod ab Angelis prorsus alienum est. Ergo hominem appellabo: At supra humanam naturam est tàm perfecta sui abnegatio. Quapropter quoniam virum Dei homi-

hominem negare nefas est, hominem dicam propè diuinum, in quo vera Christi imago enituit, Redemptoris exemplar effectus, qui seipsum abnegauit: & omnes post se ituros ad perfectam sui abnegationem exhortabatur.

Secunda Christi perfectio.

SEcunda Christi perfectio est, sanctissimæ carnis ipsius maceratio, quam Dominus Iesus toto vitæ suæ tempore miris asperitatibus exercuit. Vnde in flore iuuentæ constitutus (non enim plusquam lustra sesqui pergerat) à Pharisæis quinquagenarius reputabatur, sicut ad illa Pharisæorum verba; *Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidisti*. Ioan. 8. 5. Hilarius adnotauit. In hac Franciscus magnum etiam collocauit studium, & Christo similis euadere contendit, vt S. Bonauentura cap. 1. maioris legendæ aureis planè verbis depinxit. *Mortificationi carnis inuigilabat attentius, vt Christi Crucem, quam interius ferebat in corde, exterius etiàm circumferret in corpore*. Et ideò mille modos excogitauit, quibus corpus affligeret, robur iuuenile detereret, sanitatemque absumeret, vt planè absumpsit; semper valetudinarius, multisque, & grauissimis infirmitatibus circundatus. Mirum est quam se præbeat ingeniosam humana sagacitas, vt corpori indulgeat, quot pro ipso valente lenocinia, pro infirmo remedia excogitauerit. Ingeniosior tamen in macerando corpore extitit Franciscus; mille affligendi artes adinuenit; nec ex luxui deditis tantum quisque corpus fouit, quãtum ille discrutiauit. Hinc illa inediæ, & algoris patientia, hinc humi cubatio, lapide capite supposito: hinc vestitus asperitas, hinc ciborum ruditas, amarities, & paucitas: hinc denique omnium delectabilium fuga, quàm sic studiosè tenuit, vt ad Christi imitationem nullum in corpore suo membrum reliquerit, nec sensum, quin acerbissima maceratione castigaret. Quid memorem labores

Ioan. 8.

S. Bonã.

assiduos, & frequentissimas, hac illacque nudipes discurrendo fatigationes, quibus Christum ex itinere fatigatum imitatus, carnem edomabat. Quid nocturnas vigilias, & alia austeritatis exercitia, de quibus loquens Frater Aegidius

Aegid. l. 2. conformit. dicebat *Quod si Beatus Franciscus habuisset corpus sanum, & forte, vt ipse ad id quod pœnitentiæ effecisset totus Mundus eum sequi non potuisset.*

Sed lucupletius est pro hac vitæ rigiditate viri Dei testimonium: Qui morti vicinus à corpore suo veniam postulabat, seque in hac parte *fratri corpori* (verba illius sunt) culpabilem dicebat, eò quod ipsum malè plusquam fors decuisset, tractauerat. Pro qua etiam produco Sanctum Bonauenturam in Legenda maiori cap. 4. disertissimè loquentem. *Nuda humus, & frequentiùs lectus erat lassato corpusculo, & sæpiùs sedens, ligno, vel lapide ad caput posito dormiebat, vnica paupere contectus tunica: in nuditate Domino seruiebat, & frigore. Interrogatus aliquando quomodo vestitu tam tenui se posset ab hyemalis algoris asperitate tueri in spiritus feruore respondit: si supernæ patriæ flamma per desiderium contegeremur interiùs, facile portaremus.* Et sicut in vestibus macerationem coluit, sic in alijs quoque rebus, vt diximus, mirabiliter exercuit. Attendens enim, vt ait idem Seraphicus doctor, illud Apostoli verbum. *Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitijs, & concupiscentijs, vt crucis armaturam suo ferret in corpore tanta disciplinæ rigiditate sensuales appetitus arcebat; vt vix necessaria sumeret sustentationi naturæ.*

S. Bonau.

D. Bon in cap. 5.

Tertia Perfectio.

TErtia perfectio, in qua Dominus Iesus suæ imitationis exemplum reliquit, est ieiunij obseruatio. Quod per quadraginta dierum spatium peregit, quin toto eo tempore quidquam manducaret; *Et cùm ieiunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus* Matth. 4. B. verò Franciscus

Matth. 4.

Christi

Christi Saluatoris nostri vestigijs insistens, integrã Quadragesimam ieiunio transegit, nec interim plusquam panis medietatem comedit, vt affirmat Pisanus, & alij multi confor. 25. part. 2. Quinimò toto ferè anni tempore quandiu vixit ieiunio se exercuit, multiplices instituens quadragesimas. Nam præter illam, quam in deserto Christus ieiunando absoluit: Et vir Dei in angustissima reclusus cella; quanta poterat cibi, & potus arctitudine superabat, aliam ab Assumptione Beatæ Virginis vsque ad Festum S. Michaelis in honorem ipsius Archangeli ieiunabat. Deinde vt refert Sanctus Bonauentura cap 9. Legendæ maioris. *Apostolos omnes, & præcipuè Petrum, & Paulum propter feruidam charitatem, quam habuerunt ad Christum summa deuotione complexans, ob quorum reuerentiam; & amorem quadragesimæ specialis ieiunium Domino dedicabat*. Vltra quod à Festo omnium Sanctorum, vsque ad Christi Natiuitatem, & maiorem Ecclesiæ Quadragesimam, iuxtà Regulam ieiunabat. Atque adeò si hæc omnia ad calculos reducantur, quid aliud erit Sancti Francisci vita, quàm perennè ieiunium? Vnde meritò dixit citato loco Seraphicus Doctor. *Non habebat aliud Christi pauper, nisi duo minuta, corpus scilicet, & animam, quod posset liberali charitate largiri. Sed hæc pro amore Christi sic offerebat continuè, vt quasi omni tempore per rigorem ieiunij corpus, & per ardorem desiderij spiritum immolaret. Exterius in atrio sacrificans holocaustum, & in templo interius concremans thimiama.*

Pisanus. D. Bonau. S. Bonau.

Quarta Perfectio.

Quarta Christi Perfectio admiranda ipsius patiẽtia numeratur. Vt enim, ait, Petrus Apostolus. *Cùm malediceretur, non maledicebat: cùm pateretur, non comminabatur*, Sed insuper pro interfectoribus exorauit. Hanc etiam virtutem toto animi affectu coluit S. Franciscus; quoniam, vt iam supra tetigimus, inter opprobria siluit, persecutiones ciuiũ,

Saracenorum: Quinimo & germani fratris, quod duriùs est, hilariter sustinuit. In laudibus tristitiam, & in vituperationibus admirandam prætulit surditatem. Testem laudo S.

S.Bonau. Bonauenturam cap.6. ita loquentem: *Stultum proinde iudicans mundanis extolli fauoribus, gaudebat de opprobrijs, & de laudibus tristabatur: malebat quidem de se vituperium audire, quàm laudem.* Nec alio verborum blandimento viri Dei animus temperari melius poterat, quàm cum fera iniuriarum tempestas super eum grandinaret. Et verò non sentit opprobrij asperitatem in terra, cuius animus est in

S.Bonau. cœlo. *Sic autem*, ait, S. Bonauentura, *eum charitatis excessiua deuotio sursum in diuina ferebat: vt eiusdem affectuosa benignitas ad naturæ consortes, & gratiæ dilataret.*

Quinta Perfectio.

QVinta Christi perfectio indefessa, & assidua est ipsius operatio. Vnde apud Ioannem cap.5. dicebat: *Pater meus vsque modo operatur, & ego operor.* Nec de manuali operatione loquebatur: quanquam & in hac fors se exercuit, Sanctum Ioseph Patrem suum putatiuum, in arte fabrili adiuuans. Vnde apud Marc. cap.6. dicebant non-

Marc.6. nulli. *Nonne hic est faber?* Et in hac etiam Beatus Franciscus assimilari studuit corporalibus exercitijs vacans: Quemadmodum filijs in testamento reliquit, dicens: *Ego manibus meis laborabam, & alij Fratres volo firmiter quod laborent, de laboritio, quod pertinet ad honestatem.*

Aalia tamen est operatio superior, videlicet prædicatio, & animarum salutis studium. Ad quod Christus Dominus

D.Matth. D.Marc. summopere intendit. Vnde apud Matth. cap.9. & Marc.6. dicitur. *Et circuibat Iesus omnes ciuitates, & castella docens in Synagogis eorum, & prædicans Euangelium Regni:* sed quam laboriosus fuerit iste circuitus intelligi non potest, nisi loca

omnia numeremus quæ prædicando, & docẽdo peragrauit.

Igitur vbi primum suam prædicationem incepit; etsi vt plurimum Hierosolymis se teneret: Inde tamen egrediens per totam Iudæam discurrebat. Nam prædicauit in Corozaim, quæ ab Hierusalem per septuaginta duo milliaria distat. In Gerasa etiam docuit, à qua tota regio Gerasenorum dicitur, Matah. 8. vbi dæmones ab homine eiectos permisit in porcos intrare, ac in mare præcipites agi. Hæc ab Hierusalem per nouemdecim milliaria disiungitur. In Hierico, in cuius ingressu cæcum illuminauit Lucæ 18. Et quindecim milliaribus ab Hierosolymis distat. In Capharnaum frequẽtissimè prędicabat, & diutiùs se tenebat Matth. 4. num. 13. & sæpè alibi, vnde propter frequentiam Christi patria dicebatur, vt interpretes adnotarunt. Hæc ab Hierusalem per octoginta milliaria remouetur. Eadem etiam distantia separatus est mons ille Christi sermone, & quinque millium saturatione celeberrimus, qui vtriusque conuiuij spiritualis, & corporalis felici præsagio, mensa dicebatur. In hoc etiam non semel prædicauit. Mare Tiberiadis, & vrbes ibi exædificatæ, qua in litore, qua è cymba prædicantem senserunt. Et vt minimum locorũ huiusmodi ab Hierusalem distantia sexaginta milliaribus perficitur. Bethsaidam per octoginta milliaria remotam Petri, & Andreæ Apostolorum natiuitate faustissimam, doctrina, & prædicatione felicitauit. Decalopis regio est multorum milliariorum distantia ab Hierosolymis disiuncta, decem vrbes complectens, in quibus etiam docuit. Cæsarea Philippi in Septentrionali Terræ promissionis termino constituta, & multis milliaribus separata, doctrinę ipsius fructum percepit. Hìc celeberrima Petri confessio accidit, pro qua Ecclesiæ caput, & Christi Vicarius institui promeruit. In Sichar fœminæ Samaritidis conuersione memoranda, & viginti sex milliaribus distãte, post illa putei, in quo fatigatus sederat, colloquia, duobus diebus moram traxit; & secuta Samaritanorum numerosa conuersione prædicauit, Ioan. 4. Naym sexaginta milliaribus distat ab Hierusalem, in cuius porta filium

Matth. 8. Luc. 18. Matth. 4. Marc. 1. Luc. 4. Ioan 2. Matth. 5. Ioan. 6. Ioan. 4.

viduæ

viduæ plangentis temporali vitæ restituit; & intra Vrbem omnes ad æternæ vitæ assecutionem sua prædicatione excitauit Luc. 7. Mons Thabor duo supra sexaginta milliaribus ab Hierusalem distans Christo se transfiguranti amplissimum præbuit theatrum. Sæpissimè noctu orantem sustinuit, & diù prædicanti pro suggesto deseruijt Matth. 17. In Cana Galileæ, vbi aquam mutauit in vinum, & primam suæ omnipotentiæ demonstrationem edidit, etiam prædicationis fundamenta iecit. Hæc sexaginta milliaribus, & amplius ab Hierosolyma distat. In Sidone vbi curauit filiam Cananeæ, & in Tyro, vbi fœmina prædicanti applaudens exclamauit: *Beatus venter, qui te portauit, & vbera, quæ suxisti*, Doctrinæ suæ radios sparsit, Luc. 11. Plura etiam loca docendo, & prædicando circuiuit Dominus Iesus, quæ innumerum esset recensere: Hactenus verò numerata pedes semper, & discalceatus peragrauit. Vnde cernere est quantum operæ, & laboris in proseminanda sui Euangelij doctrina tàm exiguo tempore collocauerit. Cuius laboris, & operationis exemplum imitatus Beatus Franciscus, nullam ferè Orbis regionem videtur intactam reliquisse, in qua Euangelij semina non sparserit. Angustus fuit illi Orbis noster, lustrato occidente, vt iam memorabo, ad Orientem se contulit, doctrinæ; virtutisque splendore cum solis claritate certaturus.

Luc. 7. Matth. 17. Luc. 11.

Audito Dei Oraculo Franciscus ipsum inter orandum humana voce alloquentis. *Francisce vade repara Domum meam*. Illicò totum Orbem à se peragrandum animo concepit, vt vbique labantem Ecclesiam; hæc enim domus Dei est, studiosius restauraret. Nec iter distulit; non enim ad itinerandum accingi oportebat, qui iam lumbos præcinxerat, ardentesque lucernas manibus gestabat. Deinde illud Pauli Apostoli Galatis scriptum recolebat. *Cùm autem placuit ei, qui me segregauit ex vtero matris meæ, & vocauit me per gratiam suam, vt reuelaret filium suum in me, vt Euangelizarem illum in gentibus: continuò non acquieui carni, & sanguini; sed adij in Arabiam*. Et speciali Dei gratia voca-

Ad Galat. 1. n. 15.

vocatum interius se agnoscens, vt Christum Dominum in assidua eius operatione imitaretur, illum velut quædam effigies Orbi repræsentare studuit. Nullibi enim melius persona, quàm imperfecta sui imagine reuelatur. Deinde memor itinerum, & peregrinationum, quæ Dominus Iesus animarum salutis studio obierat, quieti & carni, sanguinisque obstrictionibus vale dicens, iter arripuit: vrbes, oppida, Castella prædicando, exhortando, multimodeque operando percurrens, Europam, & Asiam doctrinæ, & operationis cultura locupletauit. Quinimo ne qua Orbis pars deesset, vbi Christum in se ipso non reuelaret Africam: animo concepit, & in Marrochium proficisci destinauit; vt ea in vrbe consummato per martyrium vitæ cursu, doctrinam, & prædicationem proprio sanguine obsignaret. Et sanè palmam tàm ardenti studio concupitam obtineret. Noluit tamen Deus, vt Barbari carnificis manus Franciscum imaginem suam cruentaret.

Postquam verò plurimas Italiæ vrbes perlustrauit, ac in eis operationis suæ monumenta reliquit: concitato cursu in Palæstinam se contulit, vt loca omnia inuiseret, per quæ Christus docendo & operando transierat, fidemque ipsius ibi extinctam suscitaret. Nec iuisse semel satis habuit: bis illuc iter instituit, diutiusque immorari placuit, quoniam Redemptoris illic quondam viuentis, operantis, & morientis amore tenebatur, & illum labore, & operatione sua illis gentibus reuelare studebat. Quòd etiam Damiatæ in Syria in Aegypto, & alijs earum Regionum vrbibus præstitit: per quas Palęstinam contendens semel, iterumque transiuit.

Inde reuersus, quia indefessum operandi studium quiescere non permittebat, in Hispaniam abijt, Et Castellam vtramque veterem & nouā percurrit S. Iacobi corpus Compostellæ inuisit. Ad Lusitaniam se confert, indeque recedens in Castellam reuertitur. Nauarram, Aragoniam, Cataloniam perlustrat. Nec vacuus, nec vanus Regionum, vrbium, locorumque circuitus euasit. Vbique enim laboris, & operationis suæ monumenta perennās: hominum conuersiones

ſiones admirandæ, domus extructæ, Conuentus, qua Regum, qua Principum, & Dynaſtarum magnificentia, ſumptibuſque exædificati; in quibus adhuc viri Dei ſpiritus, ardenſque operandi ſtudium anhelat, & viuit. Et verò Sancti Franciſci ad Hiſpaniam acceſſum, vtpotè magnam illis regionibus vtilitatem allaturum, ſignis, ac portentis cælum, cui nouos doctriua ſua daturus erat habitatores, celebrauit. Ipſo enim Hiſpaniam intrante, vt colligitur ex ſummario Chronologico Hieronymi Bardi, anno 1213. igneæ cruces in Cælo apparuerunt. Auſpicatiſſimum planè ſignum crux erat, vt Franciſcum Crucifixi Redemptoris imaginem, & nouum Crucis prædicatorem orbi datum demonſtraret. Sed cur ignea, & non ſicut alibi multicolor apparuit? Fallar niſi ignis in Crucibus ſplendens Franciſci victoriam de Hiſpanorum animis obtinendam præmonſtrabat. Terrentur igne Leones, vt ait Plinius in Hiſtoria naturali, & nullo alio facilius quàm flamma vincuntur. Perbellè igitur qui Hiſpanos Leones, prædicatione expugnaturus, & renouaturus adibat, cruce flammea demonſtratur. Vt quemadmodum Chriſtus Orbem non ferro, ſed ligno domuit; ità Franciſcus Hiſpaniam leonibus fæcundam Cruce flammea domiturus erat, pariterque nouitati redditurus. Vtrumque enim flamma in Cruce ſplendens ſignificabat.

Pſalm. 96. de Chriſti in Orbem aduentu locutus Regius Vates cecinit: *Ignis ante ipſum præcedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius.* Sic Beatum Franciſcum in Hiſpaniã euntem, ignis in cruce ſplendens præceſſit: vt hac ratione monſtraretur, quod illuc accedente, & ibi prædicante verbis ignem ſpirantibus, Hiſpaniam peccatorum vetuſtate abſumptam renouaturus eſſet. Ignis ille, qui in forma linguarum in die Pentecoſtes ſupra Apoſtolorum capita deſcendens apparuit, mundum ad eorum prædicationem renouandum præmonſtrabat. Iuxtà illud Pſalm. 103. *Emittes ſpiritum tuum, & creabuntur, & renouabis faciem terræ.* Porrò triplicem operationem edidit flamma Sancti Spiritus, Intellectum illuminauit; voluntatem accendit; ſenſitiui

Plinius.

Pſalm. 95.

Pſal. 103.

appe-

appetitus ardorem consopiuit, omninoque extinxit. Et sanè ignis in sylua succensus, igne alio ex aduersò succenso reprimitur, & flammam flamma vincit, nec vltra serpere consentit. Eosdem habuit effectus Francisci prædicatio in igne significata, quandiu in Hispania se tenuit. Mentes incolarum illuminauit, voluntates Dei amore succendit, concupiscentiæ flammam absumpsit. Ideo enim Crux ignea in cælo præcessit euntem, vt mentibus lucem; cordibus amorem, appetitui interitum allaturus significaretur. At cur ignis non in linguis sicut in die Pentecostes, sed in Cruce apparuit. Credo, quia Crux signum erat Francisco familiare, maximopereque dilectum. Nihil in Francisci ore frequētiùs Cruce audiebatur, totus ille obsignatus erat Cruce: Et quidquid vbique operabatur, Crucis meditatione perficiebat. Deinde Crux aptissimum erat instrumentum, quo Crucifixus, vel Crucifixi effigies ostenderetur. Perbellè igitur Francisco Hispaniam intraturo crux irradiat, vt illuc nouus Crucis prædicator, homo Mundo crucifixus, quinimo Dei hominis Crucifixi imago, & cum ipso Cruci confixus accedere prænoscatur.

Suam iterū repetiuit Italiam, facto per Gallias itinere, quas etiam doctrina, & operatione illustrauit; Quis enim Solem in Emispherio cōstitutū illuminare, admirabilesq. operationes edere inficiabitur? Cisalpinos, Taurinēses, Pedemōtanos frigescēte charitate, plusquam glaciali niue algētes, amoris sui flāma, fouit, calefecit, atq. prędicationis lumine collustrauit. Ardebat enim pariter & lucebat Frācifcus, vtroq. videlicet, ardore, & lumine clarus: operatione tamen à qua nunquam cessabat clarissimus. Otij impatiens erat, quod verbo pariter & exēplo fugiendum edocebat, sicut refert S. Bonauent. c. 5. maior. Legen. *Otium autem omnium malarum cogitationū sentinam dicebat summoperè fugiendum, exēplo demonstrās rebellē carnem, & pigrā disciplinis cōtinuis, & fructuosis laboribus esse domandam: Vnde corpus suum fratrem asinum appellabat; tanquam laboriosis supponēdum oneribus, crebris cædendū flagellis, & vili pabulo sustētandum. Si quem verò cernebat otiosum, &* S. Bona.

O vagum

vagum, aliorum velle manducare labores, Fratrem muscam nominandum censebat. Hac Seraphici Doctoris clausula Parentis sui Francisci laboriosam operationem terminare libuit. Pro qua cõsulendi sunt Annales minorum. An. 1213. & sæpè alibi.

Sexta Perfectio.

Matth. 22. n. 23. SExta Christi Perfectio admirabilis est ipsius doctrina: *Vnde mirabantur in doctrina eius*. Quin etiam vltra doctrinæ miraculum, magna fuit verborum, prædicationisque efficacitas ad cordis duritiem emolliendam; Luc. 24. nu. 19. *Potens in opere, & sermone*. In qua mirum est, quantum S. Franciscus S. Bonau. Christo similis extiterit: Quoniam S. Bonauentura cap. 3. maioris legendæ, hæc de illo profert: *Erant autem ipsius eloquia non inania, nec risu digna, sed virtute Spiritus Sancti plena erant, medullas cordis penetrantia: vt in vehementem stuporem audientes conuerterent*. Nec solos rationis compotes Francisci verba permouebant. Aues etiam rationis expertes, verborum efficaciam sentiebant. Plurima in hanc rem planè miraculosa recenset Sanctus Bonauentura c. 12. Le- S. Bonau. gendæ maioris: Inter quæ referre placet; quod cum aliquando plures diuersi generis aues simul congregatas Sanctus Pater intueretur. *Alacriter*, ait, *cucurrit ad locum, & eas velut rationis participes salutauit. Omnibus verò expectantibus, ac conuertentibus se ad eum, itaut quæ in arbustis erant, inclinatis capitibus, cum appropinquaret ad eas insolito modo in ipsum intenderent, vsque ad eas accessit, & omnes, vt verbum Dei audirent, solicitè admonuit, dicens: Fratres mei volucres multum debetis laudare creatorem vestrum, qui plumis vos induit, & pennas tribuit ad volandum, puritatem concessit aeris, & sine vestra solicitudine vos gubernat. Cum autem eis hæc, & his similia loqueretur, auiculæ modo mirabili gestientes cœperunt extendere colla, protendere alas, aperire rostra, & illum attente respicere. Ipse verò cum spiritus feruore*

mirando

mirando per medium ipsarum transiens tunica contingebat easdem; nec tamen aliqua de loco mota est, donec signo Crucis facto, & licentia data cum benedictione viri Dei omnes simul aduolarunt. Sic totidem verbis S. Bonauentura, vbi anxius hæreo, & suspensus, quid prius admirer: Francisci ne puritatem, & innocentiam primæua simplicitate coniunctam, & primi parentis statum referentem, cum animalia in hominis societatem se dabant, & ipse impauidus eis promptè obsequentibus imperitabat? An dicēdi efficacitatem insolitam, hactenusque inauditam, qua prolata ore prope diuino verba volucrum aures penetrabant pariter, ac demulcebant, & in præcordia paulatim illapsa captas, & immobiles detinebant. Itaquod absque noui, & prorsus admirandi prædicatoris licentia recedere non auderent.

Antiquæ fabulositatis garrulitatem tacere iussit Clemens ille Alexandrinus, & quidquid de suo Orpheo audacter commenta est, & cartis commendauit, obliterandum præcepit: quia veriorem, & meliorem antiquitate Orpheum sortita est Ecclesia, Christum Dei filium Redemptorem nostrũ, cuius admiranda in prædicando efficacitas, cũ suauitate coniuncta, plura quam Orpheus miracula edidit. Preterquã quod miracula illius mentita, & fabulosa, Christi autem vera extiterunt. Non viderat Clemens Franciscum; nec de eius dicendi virtute quidquam audierat. Multos enim post annos illum Dei Ecclesia suscepit. Quia si iam tunc natum inspexisset prædicantemque audiuisset, nequaquam Ecclesiæ gratularetur, quod vnum Orpheum Christum, antiquo meliorem obtineret. Duos planè diceret Christum, & Franciscũ, ambo prædicandi efficacitate similes, ambo sermone, & opere potentes: de Christo prædicante dicebatur: *Nunquam sic loquutus est homo*. Eadem ad Franciscum prædicantem referre non dubitabis, si D. Bonauent. de Seraphici Parentis in dicendo potentia enarrantem iterũ ausculte. *Ioann. 7. n. 46.*

Exinde, ait, *prædicando per loca vicina procedens, venit ad Castrũ quoddam nomine Albianum, vbi congregato Populo, & indicto silentio propter hyrundines nidificantes in eodem loco,*

magnisque garritibus perstrepentes, audiri vix poterat. Quas vir Dei omnibus audientibus allocutus est, dicens: Sorores meæ hyrundines iam tempus est, vt loquar & ego: quia vos vsque modo satis dixistis: Audite verbum Dei tenentes silentium, donec sermo Dei compleatur. At illæ tanquam intellectus capaces subitò tacuerunt, nec fuerunt motæ de loco, donec fuit omnis prædicatio consumata. Nihil vltra pro stabilienda prædicandi virtute enarrandum superesse videbatur: Aliud tamen exemplum adiungit eodem loco S. Doctor, quod plausu dignum censeo, & ideò repetendum.

In Ciuitate namque Parisiensi scholaris quidam indolis bonæ, cum socijs alijs studio diligenter intentus, dum importuna garrulitate cuiusdam molestaretur hyrundinis, dicere cæpit ad socios. Hæc hyrundo vna de illis est, quæ virum Dei Franciscum prædicantem aliquando, donec silentium eis imponeret, molestabant. Et conuersus ad hyrundinem fiducialiter ait. In nomine serui Dei Francisci præcipio tibi, vt ad me veniens continuò conticescas. At illa Francisci audito nomine, quasi viri Dei disciplinis edocta, & statim conticuit, & ipsius manibus tanquam tutæ custodiæ se commisit, stupefactus scholaris, statim eam libertati restituit, & eius garritum amplius non audiuit. Hæc autem audiat, & ponderet Christianus, vt agnoscat, quam magna fuerit S. Francisci in prædicando potentia, quantumque in ea Christo Redemptori nostro, de cuius benignitate id acceperat, similis extiterit. Quod Gregorius Nonus in Bulla suæ canonizationis contestatus est. *Prædicatione siquidem simplici,* ait, *nullis verborum persuasibilium humanæ sapientiæ coloribus adornata; sed tamen Dei virtute potenti, qui infirma Mundi elegit, vt fortia quæque confundat: non tantum mille, sed multa millia Philistinorum, eo qui tangit montes, & fumigant, fauente prostrauit; & in spiritus seruitutem redegit, carnis illecebris antea seruientes.*

Septima Perfectio:

SEptima Christi perfectio est gratia, seù luminis donum; quo Sacras Scripturas intelligebat, & alijs interpretabatur. Quod de ipso quatenus homine accipiendum est: alioquin tanquam Patris Verbum summa ipsius, & infinita sapientia erat, quam simul cum diuinitate accepit. Vnde Colossensibus dicebat Apostolus: *In agnitionem Dei Patris, & Christi Iesu, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ absconditi*. Et prætereà vt homo erat, Orbi datus à Deo vt Doctor, sicut in Ioele cap. 2. prædictum est. *Et filij sion exultate, & lætamini Domino Deo vestro, quia dedit vobis Doctorem*. Condignum erat, prorsusque necessarium, vt lumen scientiæ infusum acciperet, quo sacras Scripturas intelligeret, alijsque intelligendas luculentissimè exponeret; vt multoties fecisse accepimus apud Luc. c. 24. cùm euntibus in Emmaus socium se adiunxit. *Et incipiens à Moysi, & omnibus Prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis, quæ de ipso erant*. Alibi quosdam ipsum fraudulenter circumuenientes interrogans; *Quid vobis videtur de Christo, cuius filius est?* Cumque respondissent, eum esse Dauid filium: *Dicunt ei Dauid: Ait illis, quomodo ergo Dauid in spiritu vocat eum Dominum dicens: Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Si ergo Dauid vocat eum Dominum, quomodo filius eius est? Et nemo poterat ei respondere verbum; neque ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare*. Meritò obmutuerunt, quis enim vlterius ei colloqui auderet, qui Apoc. 3. de se ipso profitetur. *Hæc dicit Sanctus, & verus, qui habet clauem Dauid, qui aperit, & nemo claudit, claudit, & nemo aperit*. Et quid aliud melius clauem Dauid quàm scripturarum scientiam, & interpretationem appellaueris. Hanc clauem tradidit Dominus discipulis, quando

Coloss. 2. — Ioel. — Luc. — Matth. 22. — Apoc. 3.

in Castello Emmaus cũ ipsis epulabatur teste D. Luc. c.24. *Tunc aperuit illis sensum, vt intelligerent scripturas.*

Hanc etiam dedit Sancto Francisco, in quo speciale intelligentię lumen effulsit, vt sacras scripturas interpretaretur; vt abstrusa quæque illarum profundius ita penetraret, dilucideque exponeret, vt omnem prorsus dubitationem auferret. Injurius ero D. Bonauenturæ, nisi ipsius testimonio hanc veritatem comprobauero, qui cap. 11. Legend. maioris ita loquitur *Ad tantam autem mentis serenitatem indefessum orationis studium, cum continua exercitatione virtutum, virum Dei perduxerat; vt quamuis non habuerit sacrarum litterarum peritiam, per doctrinam æternæ tamen lucis irradiatus fulgoribus, scripturarum profunda miro intellectus scrutaretur acumine. Penetrabat enim ab omni labe purum ingenium mysteriorum abscondita. Et vbi magistralis scientia foris stabat, affectus introibat amantis. Legebat quandoque in libris sacris, & quod animo semel iniecerat, tenaciter imprimebat memoriæ: quia non frustra mentalis attentionis percipiebat auditu; quod continuę deuotionis ruminabat affectu.* Hactenus ille.

Quid ni è tali schola tam eximius sacrarum litterarum interpres euaserit S. Franciscus? Cui Deus inter orandum, & meditandum aperuit sensum, vt intelligeret sanctam Scripturam, & difficiles in ea quæstiones sciscitantibus enodaret; Quod Senensis quidam Doctor experientia didicerat, & non sine admiratione prædicauit, vt citato loco refert Sanctus Bonauentura. *Interrogatus Senis à quodam religioso viro Theologiæ sacræ Doctore de quibusdam quæstionibus difficilibus intellectu, tanta claritate doctrinæ, diuinę sapientiæ patefaciebat arcana, vt vehementer stuperet vir ille peritus, & cum admiratione referret. Verè Theologia S. Patris istius puritate, & contemplatione tanquam alis in altum subuecta est aquila volans. Nostra verò scientia ventre graditur super terram. Licet enim esset imperitus sermone: scientia tamen plenus enodabat dubia quæstionum, & abscondita producebat in lucem. Nec absonum si vir Sanctus scripturarũ à Deo intellectum acceperat; cùm per imitationem Christi perfectam veritatem*

ipsarum

ipsarum descriptam gestaret in opere, & per sancti Spiritus vnctionem plenarium Doctorem earum apud se haberet in corde. Hæc Sanctus Doctor, in quibus admirando claritatis fulgore irradiat intelligentiæ lumen ad sacras scripturas interpretandum, quod B. Franciscus Christo largiente possederat; ad ipsiusque imitationem profundissimorum sensuum arcana mira perspicuitate reuelabat. Et ideo terminus hic erit præfigendus, ad aliamque perfectionem transeundum.

Octaua Perfectio.

Octaua Christi Perfectio est extrema humilitas, cuius se præceptorem exposuit, dicens apud Matth. c. 11. *Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.* Et verò Dominus Iesus tantùm se humiliando abiecit, vt inferiùs in abiectione tendi non posse videatur. Recole apud Ioannem cap. 13. qua ratione ad discipulorum pedes se proiecerit, vt eos ablueret, quo in loco ponderauit egregiè S. Hieronymus; Propterea Christum Dominum hac se humiliandi ratione vsum, vt homo edoceretur, quòd quantumuis se extremè deijceret, semper Christum subtus pedes suos positum inuenturus esset. Atque adeo nunquam ipsi defuturum, quod ab humilitatis præceptore disceret, & extremam se deprimentis humilitatem imitaretur.

Matth. 11.

Ioann.

D. Hieron.

In quo, vt in superioribus statuimus, verum diuini præceptoris discipulum Franciscus se præstitit. Et propterea Luciferi locum in cælo obtinuit, vt quod improba elatissimi spiritus superbia amiserat, abiectissima humillimi Francisci exinanitio consequeretur. Fuit autem in viro Dei supra virtutes omnes humilitatis studium, de quo locupletissimum est S. Bonauenturæ testimonium cap. 6. maioris Legendæ: *Omnium*, inquit, *virtutum custos, & decor humilitas copiosa virum Dei vbertate repleuerat. In propria quidem reputatione nihil erat, nisi peccator: cùm in veritate speculum esset, &*

D. Bonau. c. 6. legend. maior.

splendor omnimodæ sanctitatis. Super hanc studuit ædificare seipsum, vt sapiens architectus fundamentum præiaciens, quod à Christo didicerat. Dicebat propter hoc Filium Dei de altitudine sinus Paterni ad nostra despicabilia descendisse, vt tam exemplo, quàm verbo Dominus, & Magister humilitatem doceret: Propter quod studebat tanquam Christi discipulus in oculis suis, & aliorum vilescere, à Summo dictum esse Magistro commemorans. Hactenus ille. Et quidem magnum in humilitate est, vt quisquam apud se despicabilis existat. summum tamen humilitatis gradum tenere dicendus est, qui apud alios contemptus apparere non solùm erubescit; sed etiam totis viribus id obtinere contendit. Ita quod de se abiecta sentiat, & alta silentio premat, humilia vero, & abiecta manifestet. Quemadmodum fecit S. Ioannes Baptista, qui interrogatus quisnam esset. *Et confessus est, & non negauit, quia non sum ego Christus*, hoc est, vt ibi versat Origenes, *Et confessus est, quòd non erat, & non negauit quod erat*. Mirum est quantum in occultandis virtutibus studium collocauerit S. Franciscus, & quanta alacritate ad manifestandum, si quos haberet defectus, prosiluerit.

S. Ioan. 1.

Admirandum huiusmodi manifestationis exemplum refert S. Bonauentura cap. 6. Legendæ maioris. Grauatus infirmitate vir Dei abstinentiæ rigorem pro recuperanda sanitate modicum relaxauit. Cùm autem vires aliqualiter resumeret: quasi iustæ indulgentiæ pœnitens, & opprobrij studiosus intra se dicebat: Incongruum est vt populus abstinentem me credat, & ego carnaliter reficiar in occulto. Quid igitur? Conuocato Assisij populo in plurium Fratrum comitatu fune ad collum, ligato nudus cum solis fœmoralibus ad lapidem, vbi puniebâtur malefactores cũctis spectantibus procedit, & super ipsum conscendens debilis adhuc, & quartanarius vigente frigore magna vocis, & animi contentione proclamauit se non tanquam spiritualem honorandum, sed tanquam carnalem, & helluonem ab omibus contemnendum. *Igitur* concludit S. Bonauentura, *qui conuenerant tam ingenti viso spectaculo admirati sunt, & quia ipsius*

S. Bonau. c. 6. legen. maior.

stius austeritatem iam nouerant, deuotione compuncti humilitatem huiusmodi magis admirabilem, quàm imitabilem proclamabant.

Nona Perfectio.

NOna Perfectio est Christi Domini obedientia, quam æterno Patri factus obediens vsque ad mortem exercuit. Quinimò Beatissimæ Genitricæ Mariæ, & Patri putatiuo Ioseph obediuit. Lucæ 2. *Et erat subditus illis.* Hanc etiam incredibili affectu amplexatus est Sanctus Franciscus; & ideò alijs subesse potius, quàm præesse studuit. Nouerat enim magnum obediendi lucrum esse, & non parum imperandi periculum, *vt autem* (S. Bonauenturæ verba sunt) *pluribus modis negotiator hic Euangelicus lucraretur, ac totum præsens tempus conflaret in meritum, non tàm præesse voluit, quàm subesse, nec tàm præcipere, quàm parere. Idcircò generali cedens officio; Guardianum petijt, cuius voluntati per omnia subiaceret.* Nec verò solius Guardiani voluntatem promptissimè exequi paratus erat; sed cuiuscunque, qui sibi præficeretur. Vnde sicut scripsit loco citato S. Bonauentura. *Dixit aliquando socijs inter alia quæ dignanter pietas diuina mihi concessit, hanc gratiam contulit, quod ita diligenter nouitio vnius horæ obedirem, si mihi Guardianus daretur, sicut antiquissimo, & discretissimo fratri. Subditus, inquit, prælatum suum non hominem considerare debet, sed illum pro cuius est amore subiectus; quantò enim contemptibilior præsidet, tantò magis obedientis humilitas placet.*

Luc. 2.

S. Bonau. cap. 6. de obedient.

Decima Perfectio.

DEcima Christi perfectio donum lachrymarum, seù lachrymandi effectus numeratur. Nàm & si filius Dei esset, & propterea æternæ beatitudinis lætitia frueretur, à qua lachrymæ tristitiæ indices, & compassionis filiæ longissimè absunt. Nihilominus quoties

Luc. opportunum iudicauit vt fleret, alienæ miseriæ compatiens, lachrymis fræna laxauit. Hinc est, vt refert Luc. c. 19. n. 41. quod vrbem Hierosolymam aspiciens, extremamque ipsius euersionem mente recolens, & discipulis ipsum comitantibus prænuntians, illachrymari occepit: *Videns ciuitatem fleuit super illam*. Iterum à sororibus Lazari Maria, & Martha vocatus, vt fratrem sanitati & vitæ redderet, dies aliquot expectans, venit tandem, & in monumento positum inuenit: cùmque à sororibus collachrymantibus interpellaretur, earum fletui indulgens, & mundi peccata in Lazaro sibi obie-
Ioann. 11. cta deplorans: *Infremuit spiritu, & turbauit semetipsum, & lachrymatus est Iesus*. Postremò morti vicinus preces, & lachrymas Patri obtulit ingenti clamore associatas: Tantùmque apud Patrem valuerunt, vt filium in oratione lachrymantem pariter, & clamantem pro sua reuerentia audierit, vt testis est Diuus Paulus ad Hebræos c. 1. *Qui in diebus carnis suæ preces, supplicationesque ad eum, qui posset illum saluum facere à morte cum clamore valido, & lachrymis offerens exauditus est pro sua reuerentia*.

S. Franciscus ad Christi Domini similitudinem etiam lachrimarum dono gaudebat, & magno plorandi affectu tangebatur. Vnde durissimum ei erat à lachrymis prohiberi, quibus tenerrimè indulgebat. *Cùm enim* (vt refert S. Bonauentura cap. 5. Legendæ maioris) *ex continuo fletu grauissimam oculorum infirmitatem contraxisset; suadenti sibi medico quòd abstineret à lachrymis, si corporei visus cæcitatem vellet effugere. Vir sanctus respondit: Non est, frater medice, ob amorem luminis, quod habemus comune cũ muscis, visitatio lucis æternæ repellenda vel modicum: quia nõ spiritus propter carnem, sed caro propter spiritum beneficiũ lucis accepit. Malebat siquidem corporalis visus lumen amittere quàm lachrymas, quibus oculus mũdatur interior, vt Deum videre valeat repressa deuotione spiritus impedire.* Hæc viri sãcti respõsio aureo S. Bonauenturæ calamo pulchrè reddita, lachrymarum donum pariterq. affectũ, quod in Francisci corde vigebat, ita cumulatè prosequitur, vt nihil vltra adiungendum supersit.

Vnde-

Vndecima Perfectio.

VNdecima Christi perfectio assiduum est orationis studium, cui noctu, diuque vacabat. Non quia ipse indigeret oratione, sed vt orandi exemplũ relinqueret. Si Euangelia recolas, ferè semper orantem inuenies. Post Baptismũ orationi se dedit, Luc. 4. & apud Matth. 14. Postquã quinque hominum millia mirabiliter saturauit: *Ascendit in montem solus orare.* Alibi valdè diluculo post multorum sanationẽ, eiectisq. dæmonijs in desertum locum oraturus secessit. Cũ die Sabbathi hominem aridam manum habentem curasset: *Exijt in montem orare, & erat pernoctãs in oratione Dei.* Apud Thabor, dum, oraret, facta est species eius altera. Luc. 9. Ioan 17. enarrat, qua ratione ad Patrem semel, atque iterum pro discipulis orauerit. Imminente passione adorandum Patrem se contulit, vt omnes Euãgelistæ commemorãt. In ipso moriendi articulo ardentissimas Patri supplicationes obtulit, vt Diuus Paulus ad Hebræos c. 5. affirmat. Tandem qui nobis orationi semper incumbere præcepit, dicens: *Oportet semper orare & non deficere* Luc. 18. Quid aliud vitam ipsius, quàm orationem continuam existimare debemus? Et reuera, cùm oratio, iuxta S. Ioannis Damasceni diffinitionem, sit eleuatio mentis in Deum, Christi Redemptoris nostri mens quocunque ipse pergeret, vel quolibet in statu illum consideres, semper in Deo eleuata erat, atque adeò in assidua oratione versabatur.

Luc. 4. Matth. 14

Luc. 6. Luc. 9. Ioan. 17.

Hebr. 5.

Luc. 18.

Verùm quemadmodum ad sui corporis motum mouetur & vmbra; sic etiam Franciscus Christi vmbra, edoem motu ad orationis studium se vertebat; in qua ita feruentiùs detinebatur, vt omnem ipsius vitam orationem continuam iure optimo appellaueris. Nec quidquam tantùm sibi cordi erat, quàm orationi se dedere. Quapropter, vt scribit S. Bonau. cap. 10 Legen. maior. *Orationis gratiam viro Religioso desiderandam super omnia firmiter asserebat: nullamque credens*

D. Bonau. c. 10. legen. maior.

sine ipsa in Dei prosperari seruitio, modis, quibus poterat fratres suos ad eius studium excitabat. Nam ambulans, & sedens, intus, & foris, laborans, & vacans orationi adeo erat intentus; vt illi videretur non solùm quidquid erat in eo cordis & corporis, verũ etiam operis, & temporis dedicasse. In tanta verò orationis frequentia ingenti adeò animi contentione orabat; vt sæpè in extasim raperetur: & quasi sentiendi vim interim amitteret, nihil vel etiam arctissimè compressus sentiebat S. Bonauent. loco citato verba profero. *Suspẽdebatur*, inquit, *multoties tãto contẽplationis excessu, vt supra semetipsũ raptus, & vltra humanũ sensũ aliquid sentiẽs, quid ageretur se circà exteriùs ignorabat. Transiẽs namq. semel per Burgum S. Sepulchri; castrũ vtique populosum: pro debilitate corporis subuectus asello: obuias habuit turbas, in eum præ deuotione ruentes. Tractus autem, & detentus ab eis: compressus quoque, ac multipliciter attrectatus: insensibilis videbatur ad omnia; & velut ex anime corpus: de his, quæ fiebant circa ipsum nihil penitùs aduertebat.*

Quanquam verò omnis locus orationi percõmodus viro Dei esset, qui vbique in Deum ferebatur: nec ex locorum inquietitudine, & varietate turbationem capiebat, quominus feruentissimè oraret. *Mens quidem ipsius* (ait S. Bonau. vbi supra) *in cælestibus fixa splẽdoribus, varietates non senserat locorum, nec temporum, nec occurrentiũ personarum.* Attamen noctis silentium, & locorum solitudinem quærebat, Christi secutus exemplũ: qui vt retulimus, noctu orabat, & relictis discipulis montiũ solitudines, & deserta quærebat orationi vacaturus. Mirum tamen est quot dęmonũ pugnas horribiles Franciscus in eiusmodi locis sustinuit: quãto conatu nequissimi hostes, vt ipsum ab oratione auerterent, sensibili prælio cum fortissimo athleta conflixerũt. At ille orationis clypeo obarmatus, omnia iniquissimi tela ignea extinxit: Et quò validiori impetu quatebatur, eò magis fixus, & hærens orationi instabat, feruẽtiùsq. ad Deum preces effũdebat, quousq. tartarei hostes orationis potentia victi recedebant. *Vir autẽ Dei* (subdit S. Bonau.) *solitarius remanens, & pacatus nemora replebat gemitibus, loca spargebat, lachrymis, pectora manu tũdebat, & quasi occultiùs secretarium nactus confabulabatur cum*

S. Bonau.

S. Bonau. cap. 10.

Domi-

Domino suo. Ibi respōdebat Iudici, ibi supplicabat Patri, ibi colloquebatur amico, ibi quoque à fratribus ipsũ piè obseruantibus aliquoties auditus est clamorosis gemitibus apud diuinã pro peccatoribus interpellare clementiã, deplorare etiã alta voce: quasi coram se positã Dominicam passionẽ. Magni certè faciẽda est in viro Dei peccatorũ compassio, quę plus ipsũ torquere videbatur, quàm peccatores suamet passio torquebat: & ideo plus aliena crimina deplorauit, quã alij pro his, quę admiserãt lacrymas effuderũt. Quemadmodũ de D. Paulo S. Chrysost. testatur. *Nullus siquidem*, ait, *tanto affectu mala propria, quam ille deflebat aliena*. D. Chrisost. hom. 2. de laudibus Pauli.

Nec in solis affectibus hæc S. Francisci oratio consistebat; sed plurimi, planèq. admirãdi ex ea affectus nascebãtur. Mortui resurgebãt, peccatores conuertebãtur, ægris mẽtibus, & corporibus sanitas reddebatur. Et vir Dei orãs magnetis, & succini virtutẽ imitabatur: nec aliter aliorũ corpora, & corda ad se pertrahebat, quã lapides isti ferrũ & paleas attrahũt. Sensit hanc virtutẽ Fr. Maseus, quẽ S. Franciscus inter orãdum tanto vehemẽtissimi spiritus calore incendit, vt in aërẽ subleuatũ post se traxerit, & inter brachia detentũ ingẽti adeò mentis dulcedine refecit, quasi iã Paradisi delicias prægustauerit, & nũquã aliter toto vitę decursu sic se affectũ sẽsisse fateretur. Multa alia Francisci oratio miracula, & prodigia edidit, quorũ narrationi supersedeo. Duo tamen præterire nõ possum, quippe orationis ipsius vim, & potẽtiã sũmopere extollũt. Primum: inter leprosos, quorũ curationi vir sanctus fratres destinauerat, quidã prę cęteris vlcerosior, saniequè & purulẽtia abominãdus aderat, & quod detestabilius est à dęmone agitatus, nõ solũ curatores suos improperijs & fustibus onerabat, sed etiam lethali rabie concitus Christo, B. Virgini, & Sãctis blasphemias frequẽtissimè inferebat. Quòd cum Fratres B. Frãcisco retulissẽt, ille leprosũ inuisit, blãdèq. allocutus, ait: *Deus det tibi pacẽ frater charissime*. Cui leprosus respondit; Et qualis inter tot vlcera & dolores pax mihi erit? Hortatur vir Dei, vt æquanimiter ferat & patienter, & si quod obsequium à se impendi cupiat, eloquatur, quia totum se libẽtissimè præstiturum pollicetur. Pisan. conform. 8. l. 1 tract. de Fr. Maseo.

Interim

Interim diuino afflatus spiritu, miserum homuntionem à Dæmone agitatum agnouit, & ad orandum pro eo ad Deũ se contulit. Peracta oratione regrediens, cum leprosus fætorem exhalans intolerabilem à S. Francisco lauari exposceret. Annuit S. Pater: Et portata calida herbis odorata proprijs manibus purulentum, & sanie vndique ebulliente detestabilem lauare cæpit. Mirum dictu: vbi primum corpus contigit, lepra Sancti Francisci manus reuerita fugiebat. Interim tamen dum corpus manuum tactu mundabatur exterius, anima compunctionis dolore interius percussa sanitatem recipiebat. Totus in lachrymas, & suspiria leprosus abibat. Et dum Franciscus aquam infundens corpus lauando sanabat, ille animæ maculas illachrymando abluebat. Itaque lotus, & sanus corpore pariter, & animo euasit. Sed peracta corporis lotione, animam fletibus lauare non destitit. Nam per quindecim dies vberrimo lachrymarum profluuio suffusus iniurias fratribus illatas, & blasphemias in Deum, & Sanctos deplorabat, diuinamque misericordiam precabatur, quam vt certius obtineret, peccata in confessione deposuit, exhomolegesimque suscepit. De quo certior Franciscus gratias Deo egit; sed crebrescente miraculi fama, gloriæ fugitans inde recessit. At verò leprosus non multos post dies, alia correptus infirmitate fæliciter obijt, & orante S. Francisco in aëre subleuatus, & sole speciosior ipsi apparuit, dicens; Ergo sum leprosus ille, quem Christus Dominus te promerente sanauit. Nunc ad Regnum Cæleste perducor: pro quo, & Deo, & tibi gratias ago: Et insuper verba addidit memoratu dignissima, quæ rem hanc plane stabiliunt, prout ex legenda antiqua ab authore conformit. lib. 2. fruct. 5. referuntur. *Benedicta sit anima, & corpus tuum, benedicta sint verba, & opera tua; quia per te multæ animæ saluabuntur in Mundo. Et scias quia non est dies in Mundo, in quo Sancti Angeli, & Sancti, & sanctæ Dei non referant magnam gratiam Deo de Sanctis fructibus, qui per te, & per tuum Ordinem vndique patrantur per orbem.* Quibus dictis abscessit, & Franciscus incre-

Author. conf. lib. 2. fruct. 5.

dibile

dibile tali visione, & allocutione solatium accepit.

Secundum prodigium orationis potentiam manifestans Fratri Eliæ secundo Seraphici Ordinis Generali Ministro accidit. Cùm enim Deus Beato Francisco reuelaret, Eliam damnandum esse, & Religionem per apostasiam deserturum. Vir Dei hoc agnito, ipsum euitare cæpit, itaut nec colloquio, nec aspectu dignaretur, & mensam, & viam, in qua Elias comedebat, quamque ambulando tenebat, sedulò declinabat. Quod aduertens Elias S. Franciscum querulosus interrogauit: Cur ita ipsum effugeret? Cui vir Dei respondit: quia damnatus es, & à Religione futurus apostata. Tunc Elias in lachrymas erumpens ad Sancti Francisci pedes prouolutus hæc proferebat: *Pro me quæso oue tua Dominum deprecare. Tantum enim tuis orationibus fido, vt quamuis in profundo inferni essem, te apud Dominum pro me preces effundente, pœnarum leuamen aliquod haberem. Quapropter Deum ora pro me. Nouit enim Dominus mutare sententiam, si hominem delicti pœniteat, & correctionis disciplinam suscipiat.* His auditis, S. Franciscus Eliæ misertus, & compassione commotus, totum se contulit ad orandum Deum, à quo in oratione obtinuit, ne Elias damnaretur: Et ipsum vocans certiorem fecit, quod Deus sententiam damnationis mutauerat: proindeque iam non damnandus, quamquam Religionem deserturus esset. Rei veritatem exitus docuit: Nam Elias à Gregorio Nono Generalatu abdicatus Federici Imperatoris partes secutus est. Propter quod summus Pontifex habitu spoliauit, & à Religione eiecit. Dum autem ab Ordine eiectus Cortonæ moraretur, in morbum incidit, & fratris vterini, & etiam Monachi suasionibus, præcipuè verò Dei impulsu literas ad Pontificem remisit, in quibus veniam, & absolutionem postulauit. Christi Vicarius inspecta Eliæ pœnitentia, beneficium absolutionis impendit, habitumque restitui præcepit. Verùm quia morabatur Cortonam regredi, qui absolutionis, & restitutionis beneficium deferebat, & morbus augebatur, moriendique periculum imminebat, Bencius Archipresbyter

Auta cōf. li. 2. pract. 11. p. 2.

ter

Annal. minor. Anno Christi 1253. n. 30. ter Cortonensis instante Bono Abbate de Ciglalo, coram quinque Sacerdotibus debitas adhibens cautiones, Eliam à censuris Ecclesiasticis absoluit, & Ecclesiæ restituit. Reconciliatione peracta Ecclesiæ Sacramenta suscepit Elias, ac inter gemitus, & suspiria pænitens è præsenti vita discessit, æternam consequuturus; Quod Sancti Francisci orationi attribuendum est. Et verò nullibi magis, quàm in hoc Eliæ exitu orationis B. Francisci potentia manifestatur: cũ ipso orante Deus immutabile prædestinationis decretum imutasse videatur; Et quem cum impijs discruciandum reiecerat ad sinistram, postmodum cum Beatis in Regno coronandum in dextera collocauit. Nec mutabilitatis damnandus, qui præuisa S. Francisci oratione, & futura Eliæ pœnitentia, totum negotium sub ea conditione disposuerat. Et hæc pro exaggeranda S. Francisci orationis potentia sint satis.

Duodecima Christi perfectio.

Rom. 5. DVodecimam Christi Perfectionem excellentissima ipsius charitas complet, quam vt D. Paulus Rom. 5. scripsit, tanquam aliarum perfectionum coronam apud nos amplius comendabilem, seù illustriorem fieri præoptauit. *Commendat autem charitatem suam Deus in nobis, quoniam cum adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est.* Nec aliud est, *commendat*, quam nobilitat, & illustrat: Et vero non poterat non charitas dici nobilissima, quam idem Ephes. 2. Apostolus ad Ephes. 2. nimiam dicere non dubitauit. *Propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos.* Excellit autem alia dona charitatis perfectio, quòd sola ipsa nobilissimæ epitheto decoretur, eoquod Deum ad amorem nostrum tantum adegit, vt omnem diligendi mensuram, siuè modum excesserit: proindeque nimius in amando comparuerit. Tanti verò fecit hanc suæ charitatis prærogatiuam, vt D. Ioan. Apocalyps. 1. inter Christi titulos suæ Maiesta-

tis

tis indices illam inseruerit, dicens: *à Iesu Christo, qui est testis fidelis, primogenitus mortuorum, & princeps Regum terræ, qui dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo.* Apoc. 1.
Hæc Christi charitas, vt D. Paulus Corinthijs scripsit, omnes nos vrget, hoc est, ad redamandum constringit, & quasi per summam vim amorem nostrum extorquet. 2. Cor. c. 5.

Neminem tamen amplius vrsit; & fortiùs constrinxit, quàm B. Franciscum, cuius erga Christum charitas, vt ipsi amoris talionem redderet, etiam nimia dici poterat. Et re vera vt talem depinxit S Bonauentura cap. 9. Legendæ maioris. S. Bonau. *Charitatem feruentem, quâ sponsi amicus Franciscus ardebat, quis enarrare sufficiat? Totus nanque quasi carbo ignitus diuini amoris Domini excitabatur, afficiebatur, inflammabatur: quasi plectro vocis extrinsecæ chorda cordis interior tangeretur.* Mirum planè est, vt quis audito ignis nomine inflammetur, & ardeat: quamuis nec videat ignẽ, nec flãmas cominus sentiat. Hoc verò prodigium admiranda Francisci charitas edere cõsueuerat. quia & si corporeis à Christo spatijs longissimè distaret, quia tamen amore in ipsum propinquiùs ferebatur, & ipsum amando ad se pertrahebat: vbi primũ vox amoris aures perculerat, cordis intima penetrabat, & totum ardentissimo charitatis incendio comburebat. Atque adeo per miram amoris artem totus in ignem erat immutatus. Pulcherrimè hanc charitatis excellentiam describit citato loco S. Bonauẽt. *Christus Iesus crucifixus intra suæ mentis vbera, vt myhrræ fasciculus iugiter morabatur, in quem optabat per excessiui amoris incendium totaliter transformari. Prærogatiua quoque peculiaris deuotionis ad ipsum ab Epiphaniæ festo vsq: ad continuos quadraginta dies, eo scilicet tempore, quo Christus latuit in deserto ad solitudinis loca declinãs, cellaq; reclusus, quãta poterat arctitudine cibi, & potus ieiunijs, & orationibus, & laudibus Dei sine intermissione vacabat. Tã feruido quidẽ in Christũ ferebatur affectu: sed & dilectus illi tã familiarẽ repẽdebat amorẽ, vt videretur ipsi famulo Dei, quasi iugẽ præ oculis ipsius Saluatoris sẽtire præsẽtiã: sicut aliquãdo socijs familiariter reuelauit.* Hęc illlę. Nec satis habuit S. Franciscus, vt

charitatis flamma in corde accenderetur: nisi etiam ita succensus vitam corporis immolaret pro Christo, qui iam vitam cordis, hoc est amorem illi obtulerat. Nàm vt perbelle vetus habet acroama: *Amor est vita cordis, quemadmodum cor est vita hominis.* Iterum S. Bonauentura: *Desiderabat propterea, & ipse illa perfecta charitate succensus; quæ foras mittit timorem, per martyrij flammam hostiam Domino se offerre viuentem, & vt vicem Christo pro nobis moriente rependeret ad Diuinum amorem cæteros prouocaret.* Hæc charitatis summa perfectio, in qua Franciscus plus (credo) quàm in alijs donis hactenus recensitis Christi similitudinem expressit. Est enim amoris prærogatiua, vt similes faciat, quos igne suo feliciter incendit.

S.Bonau.

§. QVARTVM.

In Sancti Francisci magisterio, schola, discipulatu, quædam in his omnibus Christi Præceptoris imago cernebatur.

MVltiformiter Christi similitudine B. Franciscus reliquos vitæ sanctimonia præstantes viros excelluit. Quoniam non tantum natiuitate, & viuendi forma, sed etiã schola, & discipulorum numero diuino præceptori similem se præbuit. Duodecim ad Sacrum Collegium Christus Dominus accersiuit, quorum numerus iam antea in sacris literis multimodè præsignatus deprehenditur. In primis duodecim filij Iacob Gen. 49. Israelitici Populi genitores, duodecim Apostolos significarunt, qui doctrina Euangelica Christianum Populum generarunt, vt Paulus dicebat: *Nam per Euangelium ego vos genui.* Duodecim aquarum fontes apud Helim ab itinerante Populo reperti. Exod. 15. futuros totidem Apostolos præmonstrabant; qui gratiæ aquis orbem erant irrigaturi. Inter filios Israel duodecim Principes electi, & totius populi capita recẽsentur, Numerorũ 17. in quibus duodecim Apostoli Christianæ gentis principes notabantur. Pro terra promissionis exploranda numerorum 14. duode-

Genes. 49. Corint. 4. Exod. 15. Num 17. Num. 14.

duodecim electi memorantur, qui numerus duodecim Apostolorum index fuit: quippe qui totũ Orbem explorarũt, vt homines in veram promissionis Terram, hoc est æternam beatitudinem perducerent. Populo Israelitico Iordanem transeunte, duodecim in monumentum lapides eriguntur, Iosue 4. & totidem Apostolos lapides firmissimos Christus elegit, vt super eos Ecclesiæ fundamenta constitueret. Tertio Reg. 7. mare æneum duodecim boues sustentabant, hi etiam Apostolos significabant, qui doctrinam Euangelicam mari persimilem patientia sustentarunt. In throno Salomonis duodecim leunculi per totidem gradus dispositi visebantur: Christi thronum iure optimo dixeris ipsius Ecclesiam, in qua Apostoli leonum instar consistentes admiranda fidelibus exempla fortitudinis præbuerunt; Numer. 7. Incensum placationis duodecim acetabulis argenteis offerebatur. Et sanè Apostoli hoc numero præostensi orationũ suarum incenso odoratissimo Deum nobis placabilem reddiderunt. Et ideo D. Paulus dicebat. *Non cesso quotidie gratias agens, & memoriam vestri faciens in orationibus meis.* Diem horis duodecim partitum agnouimus apud Io. c. 11. Christi autem fides clarissima dies est, nullis errorum tenebris obscurata. Hanc Apostoli duodecim horis, idest articulis diuiserunt. Quid plura? cælestis Hierusalem fundamenta duodecim lapidibus eriguntur, duodecimq. ibi pontes extructi erant Apocal. 21. In pectore summi Sacerdotis duodecim lapides pretiosi radiabãt. Nec dubium est, quod duodenarius iste præfatis locis, & alibi sæpè in scriptura appositus duodenarium discipulorum numerum præostendit, quos Christus Dominus præ alijs elegit, & Apostolos nominauit.

Iosue. 4. 3. Reg. 7. 2. Paral. 9. Numer. 7. Ephes. 1. 16. Ioann. 11. Apoc. 21.

Quemadmodum verò Christus Euangelicę doctrinæ magisterium à duodeno discipulorum numero fuit auspicatus, & hos primum sibi indiuiduos in comitatu habere voluit: sic etiam B. Franciscum vitæ Euangelicæ sectatorem duodenario discipulorum, & sociorum numero sibi similem esse decreuit; vt qui vita, & doctrina Redemptoris imaginem præ-

ferebat, discipulos quoque & numero, & virtutibus similes obtineret, sicut singulos recensendo apparebit. Deinde sicut in Christi Collegio vnus extitit Iudas Magistri proditor, qui laqueo se suspendit, cuiusque locum iactis sortibus S. Matthias occupauit: sic inter socios S. Francisci vnus reperitur, qui abiurata Seraphici protectoris doctrina, ad sæculum se transtulit: *Ioannes de Capella* dicebatur, & ibi lepra infectus, cùm morbi acerbitatem sustinere nō posset, laqueo mortem sibi peperit. Et pro eo Fr. Gulielmus Anglicus magnarum virtutum ornamentis, vir clarissimus, vndecim B. Francisci discipulis annumeratus reperitur.

Iam verò Christi Apostolos vitę sanctitate, miraculorumque splendore omnes alios antecessisse quis neget? Hoc pro modulo suo aliorum comparatione primi S. Francisci socij, ac discipuli habuerunt. Non ausim clarissimis Apostolorum solibus, seu fulgentissimis syderibus, quibus Christi Sponsæ corona fabricatur, quemquam reddere paralellum. Quis enim Petro Christi Vicario, aut dilectissimo Ioanni alterius lucem, splendoremque opponere præsumet? Tantum nanque horum virtutum fulgor alios hebetat, & obtundit, quantùm stellas Luna minores, quantumque alios præmit Hesperus ignis. Veruntamen Primi Francisci socij licèt Apostolis minora sydera extiterint: Quemadmodum nunc sicut stellę fulgent in perpetuas æternitates, sic dum vitam mortalem agerent, Ecclesiæ cælum sapientiæ diuinæ virtutum, miraculorumque fulgoribus illustrarunt.

Primus S. Francisci socius, Fr. Bernardus de quinta valle Scripturarum scientia mirificè fuit illustratus. Secundus Fr. Aegidius, qui velut alter Paulus tertium Cælum penetrauit. Tertius Philippus longus, cui Angelus, sicut Isaiæ contigit, calculo ignito labia contingens, virtutem, & loquendi gratiā tribuit. Quartus Syluester ad Dei familiaritatē vsque adeò euectus, vt cū Deo velut alter Moyses ore ad os loqueretur. Quintus Ruffinus, quem adhuc in terris agentē tanquā Sanctorum numero iam adscriptum ob sanctitatis præstantiā venerabantur. Sextus Petrus Cathanij, quē B. Franciscus suum

in

in Generalatu Vicariũ cõſtituit. Vnde magnarũ virtutũ dotibus clarum exiſtimo. Nec enim ſine myſterio Franciſcus Chriſti imago Vicarium pro ſe Ordini daturus, Petrum deſignauit; Quemadmodũ Chriſtus Eccleſię ſuę Petrum Vicariũ inſtituit, & virtutibus tãto muneri neceſſarijs illuſtrauit. Atque adeò Petrus Franciſci vicarius ſicut nomine ſuo, ſic etiã virtute Petrum Chriſti vicarium nõ mediocriter retulit. Septimus Fr. Leo Prophetico ſpiritu inſignitus. Octauus Fr. Maſeus humilitatis virtute ad ſtuporẽ illuſtris. Nonus, Fr. Moricus Eremiticę abſtinẽtię ſectator eximius. Decimus Fr. Barbarus. Vndecimus Ioãnes de S. Conſtantino, vterque ſocijs, & condiſcipulis, ac virtutibus nõ inferior. Neque enim è tãti Magiſtri ſchola quiſquã prodire potuit, qui donis cæleſtibus, clariſſimarumq. virtutum ornamentis decoratus nõ exiſteret. Hęc nomina diſcipulorũ S. Franciſci, hæ virtutes, ſeu potius virtutum vmbrę rudi penicillo, & præcipitãter ductę, quantùm breuitas à nobis hìc affectata ſuadet: Et quantum æui illius iniuria licuit, quòd tot clariſſimorũ virorũ virtutes ſilentio inuoluit, nec ad poſteros imitandas tranſmiſit.

Duodecim numeratos præ cæteris S. Franciſcus elegit, & licèt plures alios habuerit diſcipulos, vitęq. ipſius ſectatores, hos tamẽ pluſquã alios dilexit, & indiuiduos ſibi in comitatu adiũxit, dupliciq. ſpiritus ſui pallio cooperuit, Chriſti ſecutus exemplar, qui licet plures doctrinę ſuę lacte educauerit: duodecim tamẽ, quos Apoſtolorũ nomine inſigniuit, arctiori ſibi ſocietate copulauit, & maiora in eos S. Spiritus dona cõiecit: Vnde ipſi & ſanctitate, & miraculorum operatione præ cæteris claruerunt, ſuique præceptoris vitam, & doctrinam maiori conatu fuerũt æmulati. Atque adeo inueteratum ſceleribus Mundum, & penè deficientem, virtutum, & gratiæ robore, ac iuuentute renouauerunt. Sic Beati Franciſci duodecim priores alumni tam in vita, quàm in morte virtutum, ac miraculorum claritate inſignes extiterunt, pœnitentiæ exercitio, vitæque Euangelicæ æmulatione ad priſtinos ſuæ iuuentutis Annos reduxerunt. Et Regulam Euangelicam, quam Beatiſsimus Pater à

Chriſto

Christo acceperat. ipsisque tradiderat amplectendum, studiosius obseruarunt, paternæ virtutis, vitæque Euangelicę æmulatores fieri toto animorum nixu procurantes.

Quod autem S. Francisci Regula dictante Christo fuerit accepta, deque ipsius Euangelij substantia expressa effluxerit, indubitatum mihi est. Cùm enim Regulam condere decreuisset, Sacerdotem requisiuit à quo ter aperiri Euangelij libellum postulauit, seu vt S. Bonauentura opinatur, idem Sanctus aperuit. *Franciscus*, inquit, *ter Euangeliorum librum aperuit, trino exposcens à Deo testimonio sanctum propositum confirmari:* In prima apertione apparuerunt illa verba, *Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia quę habes, & da pauperibus*. In secunda: *Nihil tuleritis in via*. In tertia: *Qui vult venire post me abneget semetipsum, tollat crucem suam, & sequatur me*. Vnde S. Francisci Regulam de Euangelij medulla compactam arbitrari fas est. Quinimo à Christo conditam, & ipsius digito in Francisci corde scriptam S. Brigitta lib. 7. Reuelationum accepisse testatur. *Istius Francisci Regula* (verba Christi sunt Brigittam alloquentis) *quam ipse incepit, non fuit dictata, & composita ab ipsius humano intellectu, & prudentia, sed à me secundùm voluntatem meam. Quodlibet enim verbum quod in ea scriptum est, à spiritu meo fuit sibi aspiratum, & postea ipse alijs regulam illam protulit, & porrexit*. Luculentum planè testimonium vt Seraphicam Regulam à Christo conditam arbitremur. Præsertim quia S. Brigittæ reuelationibus, vnde illud extraximus, Greg. IX. Nicol. III. & IV. Clemens V. & Iulius II. Romani Pontifices assenserunt.

S. Bonau. c. 3. legen. maior.

Matth. 19. num. 21.

Marc. 6. 8

Matth. 16 num. 24.

Celebre etiam est mutuum Christi, & Francisci colloquium, quo audito nemo ambiget Dominum Iesum Regulæ conditorem extitisse. Igitur Frater Helias Ministris, qui tunc erant, comitantibus Seraphicum parentem conuenit, & ab eis quid vellent sciscitatus, respondit Helias: Hi audientes, quod facis nouam Regulam, ad cuius rigorem expauescentes, eam vt nimis rigorosam obseruare, nec velle, nec posse obtestantur. Tum S. Franciscus vultum ad cælum

erecto

erecto Christum alloqui cępit in hunc modum: *Domine nonne benè dixi tibi, quòd ipsi non crederent mihi?* Et subitò Christi vox circumstantibus audita è cælo intonuit. *Francisce nihil est in Regula de tuo, sed totum est meum quicquid ibi est: Et volo quòd Regula sic seruetur ad literam, ad literam, ad literam, sine glosa, sine glosa, sine glosa.* Et insuper addidit. *Ego scio quantùm potest humana fragilitas, & quantum volo eos iuuare: qui ergo nolunt eam seruare, exeant de Ordine.* Tunc Beatus Franciscus ad circumstantes se conuertens hęc protulit: *Audistis, Audistis, Audistis; vultis, quod iterum faciam vobis dici?* Nihil sanè clariùs pro statuendo Regulæ Authore proferendum superest. Et verò S. Franciscus in ea condenda, tenore verborum semper inuariato vtens, non se, sed Christum ipsius authorem profitebatur. Ter enim Regulam condidit. Primam vt nimis rigorosam Helias discerpsit. Secundam casus abstulit. Tertiam, quam nunc habemus à Summis Pontificibus confirmatam: In omnibus tamen eadem semper verba adhibuit.

Pis. lib. 1. conform. 9 part. 2.

Est autem hoc in loco ponderandum; quod accidit dum Innocentius III. oblatam sibi à Sancto Francisco Regulam confirmauit. Nam cùm antea maioris momenti cogitationibus detentus ad viri sancti petitionem non attenderit, sed insuper vt pauperē, & ignotum indignanter repulerit. Visione tamen admonitus die sequenti Franciscum conquiri præcepit. Inuentus ad Christi Vicarium adducitur, à quo benignè exceptus, & viri Dei simplicis animi puritatem, ac in proposito suo constantiam demiratus, Regulam confirmare decreuit. Executionem nihilominus distulit, quia nonnullis Cardinalibus nimis ardua, & supra humanarum virium spheram posita videbatur. *Aderat autem*, inquit S. Bonauentura, *inter Cardinales vir venerandus Dominus Ioannes de S. Paulo Episcopus Sabinensis omnis sanctitatis amator; & auditor pauperum Christi; Qui diuino spiritu inflammatus summo Pontifici dixit, & fratribus suis: si petitionem pauperis huius, tanquam nimis arduam, nouamq. refellimus, cùm petat confirmari sibi formam Euangelicæ vitę;*

D. Bon. in c. 3. legen. maior.

cauen-

cauendum est nobis, nè in Christi Euangelium offendamus. si quis intra Euangelicæ perfectionis obseruantiam, & votum ipsius dicat contineri aliquid nouum, aut irrationabile, vel impossibile ad obseruandum, contra Christum Euangelij authorem, blasphemare conuincitur: Hæc purpuratus ille pater, verè, & Christiane: quibus Pontifex persuasus, & ostensa Francisci oratione Dei voluntate, Regulam cōfirmauit, pariterque agnouit in viro Dei, & socijs eius adimplendum, quod paulò ante in visione perceperat. Vt enim retulit Lateranensem Ecclesiam iam iam lapsuram, cadentiq. similem in somnijs aspexit; cui pauperculus homo, nimisque despectus humeros supponebat, & nè laberetur sustentabat: aperto planè indicio, quòd Franciscus vnà cum socijs, non materialem, sed formalem Christi Ecclesiã Euangelicę suę professionis Regula, Christo dictante, sibi tradita sustentaturus esset: & Apostolorum instar, sua, suorumque prædicatione senescentem renouaturus.

Et verò Christus Dominus ob tale obsequium sibi à Francisco, eiusque sodalitio impendendum, toto Collegio Franciscano, in quo sui quondam Apostolici Collegij imaginem intuebatur, largam, & superaffluentem benedictionem impertiuit. Raptus aliquando, & transfiguratus cum sodalibus Franciscus, vt refert Pisanus lib. 2. fruct. 3. singulis præcepit, vt aliquid de Deo proferrent, prout cuique à sancto Spiritu eloqui daretur. Cùm verò viri Dei mandato obtemperantes loquerentur: Dominus Iesus speciosissimi adolescentis imaginem repræsentãs, in medio eorum, sicut olim in medio Apostolorum stetit; tantaque dulcedine singulos benedixit, vt cùm eam sustinere non possent (quod cælestem sentientibus delectationem, accidere solet) in estasi constituti, & nihil penitus sentientes in terram conciderint. En Franciscum Christo similem, eius socios Apostolis similes, vtriusque magisterium, discipulatum, legem, doctrinam, similitudine pariter certantem ostendimus. Nec ob id cauillis subijciemur: nam in Francisco Christus, ipsius Apostoli in Francisci sodalibus (si ita fas est loqui) iterum regressi

Pisanus.

gressi sunt ad Mundum prædicatione renouandum; & doctrina Francisci, ac ipsius Regula de Euangelij substantia, Christo dictante fuit expressa, quam proinde diuino suadente oraculo Christi Vicarius approbauit.

§. QVINTVM.

Sanctus Franciscus ad Christi æmulationem admirandum in mari se præbuit: ipsiusque Transfiguratio Saluatoris Transfigurationem in plurimis representauit.

ADmirabilis Dei potentia nullibi clarius quam in Sanctis suis irradiat. Et Dominus Iesus erga dilectos sibi Apostolos summa vtens benignitate vltrà mensuram admirandus apparuit. Quoniam nonnullis virtutem contulit, vt maiora possent miracula, & prodigia edere, quam ipse vnquam ediderat, sicuti apud Ioannem cap. 14. nu. 12. *Ioann.*
euenturum promiserat. *Opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet.* Polliciti fidem expertus est Sanctus Petrus, qui vt Actorum 5. num. 15. memoratur, infir- *Actor. 5.*
mos vmbra sanabat, quod Christum peregisse non accepimus. Quinimò singularem alijs sanctis virtutem prodigiorum operatricem indulsit. Atque adeo Sanctus Hilarion mari terminum præfixit: Sanctus Honoratus lapidem fecit medio in aere libratum, ac suspensum consistere. Martinus teste Gregorio, lapidem saltus edere mirabiliter effecit. Et Sanctus Benedictus ligatum hominem solo intuitu à vinculis liberauit. Neque hi tantum, sed alij quibus præ nimio in ipsos amore, talem virtutem impertiuit, inaudita miracula, & prodigia ediderunt. Nulli tamen largius prodigiosam operandi virtutem contulit, quàm Francisco: Cùm enim suam in illo imaginem

reddere statuisset; omnibus admirandæ virtutis donatione antetulit. Vndè omnes ferè creatura ipsi obtemperabant: Et quod plus est, sicuti cum Iosue factum, Creator voci creaturæ obediebat, Ideoque Sanctus Bonauentura cap. 5. maioris Legendæ non immeritò dixit. *Non solùm creatura seruo Dei seruiebat ad nutum, sed & Creatoris vbique prouidentia condescendebat ad placitum.*

Cæterum nusquam ad Francisci nutum creaturæ obedientia promptior extitit, quàm in mari. Licèt enim fides ei sit infamis, & spontè sua motibus agitetur, nec ita facilè intumescens conquiescat: Nihilominus viri Dei potentia tranquillum redijt, & paccatum, quousque orationem, & prædicationem Franciscus absolueret.

S.Bonau. Caietæ res accidit, vt Sanctus Bonauentura capite 12. maioris Legendæ commemorant, è cuius narratione nihil detrahere libuit. *Alio quoque tempore*, inquit, *cum famulus Dei Caietæ semel prædicaret in littore maris turbis præ deuotione ruentibus, vt eam contingerent: horrens Christi seruus tantùm populorum applausum in vnam hærentem littori nauiculam prosiluit solus. Illa verò tanquam si rationis particeps motore moueretur intrinseco, sine aliquo remige, cernentibus, & mirantibus cunctis, se longiùs à terra potraxit. Cùm autem aliquanto spatio in maris altitudinem seccessisset, stetit inter fluctus immobilis, quandiu vir sanctus turbis expectantibus in littore prædicauit. Cùmque audito sermone, & viso miraculo, ac benedictione accepta multitudo recederet, nè ipsum amplius molestaret: nauicula proprio ductu ad terram reuersa est.* Hactenùs ille.

Vidisti maris obedientiam, & fluctuum pro Dei seruo famulatum? Cerne qua ratione in hoc miraculo similis

Luc. 5. Christo apparuerit: & recole quæ Sanctus Lucas cap. 5. refert. *Stabat Iesus secùs stagnum Genesareth*, (quod non semel in Euangelio mare dicitur) & turbis vndique irruentibus circunfusus, nè ab ipsis premeretur in vnam nauim ascendit, quæ erat Simonis, *Rogauit eum à terra reducere pusillum, & sedens docebat de nauicula turbas*

bas. Nec dubium est, quòd prædicante Christo nauicula immobilis constiterit, nè crebra fluctuum iactatione prædicationem interturbaret. Iam ad Franciscum regredere, & tibi ob oculos propone, quod sicut Iesus, vt turbam vndique prementem, & eius plausum effugeret nauiculam conscendit, paululumque à terra seiunctus constitit: Ita Franciscus ob eandem rationem ad cymbam confugit, eaque sine remigio à terra decedente aliquantum à litore distans se tenuit. Stabat apud Genesareth Christi nauis: stabat apud Caietam Francisci etiam nauis, vtraque prædicatorem suum continebat. Genesarethana Christum, Caietana Franciscum, illa Redemptorem, hæc Redemptoris simulacrum. Vbique turbæ plaudentes audituræ, & infirmitatum remedium, quia de vtroque virtus exibat, & sanabat omnes, quæsituræ concurrebant: vbique prædicatores plausum fugituri enauigant; Substratum mare vbique famulatum exhibet, vbique fluctus componit, vbique tranquillum, & serenum se exhibet. Nec mirum, quia apud Genesareth Creatorem suum, cui famulari debebat, agnouit: apud Caietam Franciscum sui Creatoris imaginem conspexit. Et sicut prædicante Creatore quieuerat; cùm tamen illic vt plurimum agitari solitum esset. Sic dum Creatoris imago Franciscus prædicaret, immobile stetit & pacatum. Finita prædicatione Christus in altum secedit à terraque separatur, dicens Petro: *Duc in altum*. Franciscus ad terram regreditur: Christus post miraculi operationem terram deserit, & altum diuinæ celsitudinis repetit, quia periculum non imminet, vt inanis gloriæ prurigine titilletur. At verò Franciscus in ea celsitudine constitutus maris obsequium cernens, quia purus homo erat, inani gloria extolli poterat: & qui maris fluctus subiecerat, iactantiæ flatibus inaniter elatus ab ea altitudine corrueret. Ideo ad terram retrahitur; vt qui in mari quasi Deum fluctibus imperantem se sensit, in terra constitutus hominem se agnoscat: Et elementi obedientiam,

turbarum plausum, miraculorum virtutem ad Christum referat, qui tot donis, & prodigijs seruum suum cæteris clariorem reddere statuerat.

Iam ad transfigurationem accedo, in qua multipliciter B. Franciscum in oratione immutatum, admirabili splendore circumfusum, in aëre suspensum, & cum alijs dulcissimè colloquentem accipio. Nec verò S. Francisci transfigurationes, quas referam, Christi transfigurationi apud Thabor omnino similes exciterunt. Id enim opinari, fatuum est, & monumentis prodere temerarium foret. Quia Christus in transfiguratione gloriosus apparuit: Et sicut ob vnionem ad Verbum, ipsius anima Dei visione fruebatur, & beata erat; sic pro illo tempore dotes aliquas corpori communicauit. Hunc autem se transfigurandi modum solus Christus propter visionem beatificam animæ habere potuit. Quantùm tamen homini puro congruum erat S. Franciscum multimodis transfigurationibus immutari concessit, vt non semel transfigurationis ipsius imaginem aliqualiter referret. Tres inter alias memoratu digniores recensebo:

Prima sit, quam ex maiori Legenda in 4. part. transtulit, & illustrauit Pisanus lib. 2. Conformit. 3. fruct. 3. Profectus vir Dei in Assisium, vt ibi prædicaret nocte ingruente à socijs distractus in hortum Canonicorum secessit, ibique media fermè noctis hora in oratione pernoctabat. Cùm subito igneo curru incredibili splendore circunfusus, & globo etiam igneo Solis claritatem referente quasi incedens, domum S. Mariæ fuit ingressus, quam ter reflexu curru perlustrauit: Interim eiaculatus ab igne splendor tenebras effugauit, & noctem immutauit in diem. Quidam orationi, somno alij indulgebant vigiles stupor insolitus occupauit: dormientes currus circumactio, & repentinus claritatis appulsus excitauit; vtrisque aperiuntur oculi, & Patrem corpore absentem spirituali effigie transfiguratum, admirandisque fulgoribus radiantem, & diuinæ charitatis ardoribus inflammatum globo igneo impositum, & Solis instar plendentem aspiciunt. Quin etiam è claritatis repercussu exteriùs, interiùsque

Pisan.

riusque illustrati quidquid in cuiusque corde latebat, palàm agnouerunt.

Iam verò Christi apud Thabor transfigurationis circunstantias recolo; vt quantum S. Franciscus in hac transfiguratione illius similitudinem retulerit, agnoscamus. Igitur, vt ait S. Lucas cap. 9. *Ascendit Christus in montem vt oraret: & facta est dum oraret species vultus eius altera, & vestitus eius albus, & refulgens.* Luc. Franciscus ad orandum se contulit in hortum, & dum oraret immutatus est, & Solem corporis, & oris splendore retulit, curruque igneo euectus in aërem, fratribus fulgore admirabili circumfusus apparuit. In Christi transfiguratione adstiterunt Moyses, & Elias, Petrus, Iacobus, & Ioannes: illi vigilabant, & loquebãtur: hi dormiebant. Sic transfigurato Francisco quidam ex Fratribus dormiebant, quidam in vigilia permanebant: Et sicut Apostolos stupor corripuit, & nubes lucida obumbrauit; sic Francisci socios timor inuasit, & globus igneus, ac splendens, qui currui imminebat claritate perfudit, mirificèque illustrauit. Mons Thabor splendore è Christi facie prodeunte illustratus est, & fugatis tenebris auiculæ ibi nidulantes diem festinasse senserunt. Et domus Sanctæ Mariæ, in qua S. Franciscus apparuit transfiguratus tanto radiauit splendore, vt Fratres ibidem adstantes diem affulsisse cogitauerint. Tandem nihil hìc ad omnimodam similitudinem desiderabis, nisi quod puro homini dandum non est. Reliqua non casus, sed Dei prouidentia tulit, immutationem vultus, splendorem vestium, loci claritatem, adstantium vigiliam, somnum, pauorem, obumbrationem, & pro nube lucida globum igneum, qui transfigurationis testes illustrauit. Sola se transfigurantis vox defuit, qui deficientes erigeret, pariterque adhortaretur nè visionem alicui manifestarent, sicuti discipulos adhortatus est Christus, dicens: *Nemini dixeritis visionem.* Verùm hoc transfiguratione alia repræsentandum reseruauit, quam statim subijcio. Matth. 17

Secunda viri Dei transfiguratio euenit hoc modo. Accesserat

cesserat ad quendam locum Sanctus Pater, in quo frater adolescens bonæ indolis morabatur. Is cùm aduerteret B. Franciscum antè alios ad quiescendum recessisse, vt dum ipsi somno indulgerent, ipse clanculum surgens orationi vacaret, iuxtà ipsum ad captandum somnum se proiecit, & chordam suam B. Francisci chordæ alligauit; vt quid surgens faceret solicitè exploraret. Cæterum vir Dei somno excusso surrexit, & chordam ità cautè dissoluit, vt socius dormiens nihil senserit. Interim in collem vicinum densis arboribus consitum solus se proripuit, ac in summitate ipsius consistens, totum se adorationem conuertit, in qua diuino amore inflammatus, admirabilique splendore irradians cum Christo, & Beata Virgine Maria, Sancto Ioanne Baptista, & Ioanne Euangelista, Angelorum adstante multitudine, dulcissimè loquebatur. Inter hæc expergiscitur adolescens, & viro Dei non inuento festinus in collem ascendit: Syluam ingreditur, collis cacumen tenet, sermones, qui suauiter miscebantur, auscultat: progreditur inspecturus quinam illi sint, qui loquantur. Ecce tibi Franciscum aspicit insolita claritate fulgurantem: Christum, ipsius Matrem, & vtrumque Ioannem vicissim loquentes, Angelis circunstantibus, intuetur: Timore tamen consternatus in terram semimortuus concidit. Finita demum oratione, & visione recedens Franciscus, iacentem in via fratrem pedibus offendit: (non enim præ noctis obscuritate quidquam videbat) exanimem erigit, brachijs sustentat, & ad proprium locum reportat; interim adhortatus, vt nemini quandiù ipse viueret, visionem illam patefacèret. Quod exactissimè seruauit: Nam viuente viro Dei nulli manifestauit. En transfigurati Francisci exhortatio silentium imperantis, quæ in priori transfiguratione desiderabatur. Et sicut finita Christi transfiguratione. *Descendentibus illis de monte præcepit Iesus nemini dixeritis visionem, donec filius hominis à mortis resurgat.* Matth. 17. Sic etiam transfigurationis suæ spectatorem humi prostratum Franciscus subleuauit, pariterque admonuit, vt ante ipsius mortem visionem illam nemini detegeret.

Matt. 17.

Ter-

Tertiam commemoro transfigurationem, in qua aliquid nouitatis, & amplioris forsan admirationis appareat. Non enim inter orandum, sed inter prandendum; non ad aras positus, sed mensæ accumbens: non in solitudine, sed inter epulas transfiguratus apparuit, & alios secum in transfiguratione rapuit Franciscus. Instabat magnis precibus Sancta Clara Assisiensis vt apud se pranderet. Vicit precum instantia Dei virum, petenti annuit, pransurumque promittit; dies statuitur, & locus designatur, videlicet Sancta Maria de Angelis. Igitur statuta die conueniunt. Clara sororem sociam defert, Franciscus pluribus socijs comitatus accedit, sacrum locum ingrediuntur, & reuerenter collustrant, sed priusquam corpora reficiant, spirituali orationis pabulo animas recreant: oratione finita disponitur mensa, Franciscus cum socio, & Clara cum socia, mensam occupant humi stratam: alij in alia discumbunt. Fercula pransuris apponuntur: sed vir Dei prandium à verbo Dei faciendo exorditur; tantaque suauitate, & dulcedine de Cælestibus loqui cæpit; vt in extasim raptus, & transfiguratus, alios item raperet, oculisque, & manibus in Cœlum eleuatis, à sensu penè alienos redderet. Quin etiam dum sic rapti existerent, igneus plendor Sanctæ Mariæ locum, & syluam ibi circum sitam ambiuit. Vnde Assisienses, & alij circumcirca oppidani flammam aspicientes, Sacram Domum, & syluam comburi existimarunt: subindeque auxilio futuri concurrunt. Sed ecce tibi locum ingredientes Franciscum, & Claram vna cum alijs spiritu eleuatos, claritate circumfusos, & extra se positos admirabundi conspiciunt; mensas vident intactas, & flammam, quam longe aspexerant, eius naturæ esse cognoscunt, quæ olim ardebat in rubo, non tamen ipsum comburebat. Subitò recedunt, & tales inspexisse conuiuas gratulantur. Illi interim finita extasi locum quisque suum repetunt. Nec dubito, quod mensas intactas reliquerint, quia dum sic rapti transfiguratique extiterunt, eis datum est edere Manna absconditum. Et qui cælestes gustant epulas fastidiosa corporis obsonia non requirunt.

Finita

Finita Christi transfiguratione Apostoli, *leuantes oculos suos neminem viderunt nisi solum Iesum*. In commemoratis B. Francisci transfigurationibus, Ego ipsum solum intueor, ipsum considero, & in eo Christi transfigurati imaginem recognosco, non quod eisdem coloribus transfigurationem in Thabor factam retulerit. Hoc enim solus poterat, de quo Patris vox insonuit dicentis: *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui*. Matth. 17. Complacuit parenti in filio, & filius sibi complacuit in seruo. Non poterat tamen sibi complacens seruo dare quod à Patre acceperat, nimirum, vt filius naturalis esset: dedit tamen, vt filij imago, similitudoque existeret; Atque adeo quantum licuit vitæ suæ actionibus similem ostendit, vt iam prosequemur.

Matth.

§. SEXTVM.

S. Franciscus aquam immutans in vinum, & plurimos modico pane saturans Christo similem se præstitit.

PRimum miraculum, à quo Dominus Iesus suæ potentiæ magnitudinem auspicatus est, seque verum Dei filium ostendit, admiranda vini in aquam facta conuersio in Chana Galilææ recensetur? Teste Diuo Ioanne cap. 2. *Hoc fecit initium signorum Iesus in Chana Galilææ, & manifestauit gloriam suam, & crediderunt in eum*. Quam quam verò Christus aquam in vinum conuertens, verum se Dei filium naturalem comprobarit, quod Francisco non licuit: Dum tamen eandem elementi mutationem edidit, Christo similem se esse demonstrauit. In Eremo S. Vrbani nuncupata vir Dei grauissima ægritudine premebatur; ita quod naturam paulatim deficere sentiebat. Tunc vt aliquantulum reficeret, vini poculum sibi afferri postulauit: Respondent qui aderant, vinum eo in loco non inueniri. Quibus ait: afferte mihi aquam; iubenti obtemperant, & poculum

Ioan.

Legenda antiqua.

aquæ

aquæ afferunt. Quod cùm vir Dei præ manibus ſumpſiſſet, ſigno Crucis benedicens, aqua in vinum delicatiſſimi, ſuauiſſimique ſaporis immutata reperitur. Eo epoto S. Franciſcus miram expertus eſt dulcedinem, & expulſa debilitate priſtinam valetudinem recepit. Mirum planè eſt quantùm Dei potentia ad Franciſci nutum vertebatur. Plus mihi videtur Chriſtus (audacter dico) ſeruo ſuo apud eremum detuliſſe, quam matri vinum pro deſponſatis in Chana Galilęæ poſtulanti. Nam ibi ipſius petitionem cum aſperitate primo retudit; dicens. *Quid mihi, & tibi eſt mulier, nondum venit hora mea?* Ioan. 4 Licèt poſtmodum annuerit petenti, & aquã in vinũ immutauerit. At verò in eremo nulla in edendo miraculo mora interponitur: Franciſci deſideriũ nulla verborũ aſperitate retũditur: aqua profertur, & repentè fit vinũ. Nec horæ intempeſtiuitas opponitur. Quippe cùm Chriſtus Frãciſcum ſibi ſimilem reddere aquæ immutatione decreuiſſet: Vbi primum ille vinum optauit, eoque deficiente aqua proferretur, repentè fit vinũ. Quaſi diceret Chriſtus. Hæc eſt hora mea, in qua Franciſcũ eiuſdem ſigni operatione mihi ſimilem apparere decreui. Et ideo aquæ poculũ non ad Frãciſci imperiũ, ſed ad ipſius deſideriũ ex improuiſo rubeſcat, & vinum fiat, quo ſuauiter epotus cõualeſcat, & mei ſimilitudinẽ habere in primi ſigni operatione conteſtetur. Et ſicut ibi manifeſtaui gloriam meam, veruſq. Dei Filius apparui; ita Frãciſcus in hac elementi mutatione, mea imago, vel ſimilitudinis meæ ſignaculum ab hominibus agnoſcatur.

Semel tantùm, vt accepimus aquam in vinum Chriſtus immutauit, idq. ad Matris petitionem. Pluries tamẽ Franciſcus id præſtitit; ſemel vt propriç, iterũ vt aliorũ neceſsitati ſubueniret: Vbiq. tamen Chriſti imaginẽ retulit. Primam aquæ conuerſionẽ in deſerto factã recẽſui, ſecundã ęquè mirabilẽ profero. Cũ vir Dei in Marchia Anchonitana ſe teneret, ibiq. ad ędificandã Eccleſiã in loco Trabe animũ, operãq. adijceret; operarij prę calore ęſtiuo ſiti ardẽtiſſima premebãtur, & eã vino reſtinguere à viro Dei poſtulabãt. Ille votis annuens Fratres miſit ad caſtrũ Iouis ibi propinquũ, vt vinũ afferrent; *Legendæ antiquæ.*

Quia tamen morabantur, sitique adurente operarij insta-
bant: Franciscus ad fontem ibi scaturientem properauit,
oransque,& signo Crucis benedicens, in vinum immutauit,
quo omnes operarij largiter epoti sitim restinxerunt. Et
transacto horæ vnius spacio aquæ fons naturam pristinam
resumpsit: ne quæ ad subleuandam necessitatem operarum,
& ostensionem Christi similitudinis deseruierat; quæ in
Francisco temporariam conuersionem illam operante relu-
cebat; ad luxum postea, ebrietatemque verteretur, si pro
aqua vini scaturigine redundaret. Sic enim Deus pro ser-
uis suis operari assueuit; vt quæ ipso dante miracula e dunt,
ad ædificationem, & doctrinam conferant; nec ad ruinam,
destructionemque vertantur.

Iam alium colorem addo reddendæ similitudini, quam in
titulo promisi, aptissimum: videlicet plurimorum saturatio-
nem paucis panibus operatam: In quo Dei virtus, ac poten-
tia non minus splendet. Tàm improba enim est Mundi fa-
mes, tamque insedata cupiditas: tam parua, & inania ipsius
bona; vt plurima exaturandæ, paucorum auiditati non suffi-
ciant. Nusquam enim ipse plurimos paucis adimplere nouit,
Ioann.6. nec potest. Nouerat hoc, qui recensitis apud Ioann. c. 6.
quinque panibus dicebat. *Est puer vnus hic, qui habet quin-
que panes hordeaceos, & duos pisces: sed hæc quid sunt inter tan-
tos?* Aptè quidem inspecta Mundi fame, & panum paucita-
te. Si tamen diuinæ potentiæ magnitudinem inspiceret, me-
lius dixisset: Quid ad tot panes hæc hominum paucitas. Im-
pletis namque omnibus, & saturatis cophini duodecim frag-
mentorum pleni superfuerunt. En Franciscum admirabili
tribus tantum panibus multorum saturatione Christo similē
produco, sicut apud antiquam legendam reperi. Habebatur
Assisij Capitulū Generale annuatim apud S. Mariam de Por
tiuncula celebrandū. Euntibus vero fratribus, triginta in di-
uersas Orbis partes profecturi remanserunt, in quibus Frater
Monaldus, qui postea in Capitulo Arelatensi, B. Antonio
de Crucis titulo verba faciente, S. Franciscum in aëre suspē-
sum, ac in modum Crucis extensum benedicentem aspexit.
Cùm

Cùm igitur S. Pater cum filijs paulò post discessuris epulàri vellet mensam parari, & omnes simul discumbere præcepit. Tres tantũ panes domi erant, quos cùm B. Franciscus præ manibus sumeret: Ternario familiari, & auspicacissimo sibi numero applaudens (forsan memor, quòd hospitator ille Euangelicus ad excipiendum suum hospitem tres tantum ab amico panes intempesta nocte postulauerit) & gratias agens Deo, frangere cæpit, & inter discumbentes diuidere. Mirum dictu, tàm magna secuta est panum multiplicatio vbi primum sanctas viri Dei manus tetigerunt, vt triginta, qui aderant in illa paupertatls mensa largissimè refecti fuerint: & fragmenta, quæ remanserunt, trium panum quantitatẽ notabili planè excessu superarint. Quidni Franciscum hoc loco Christi similitudinem appellabo? Christus in deserto quinque panibus, quinque ferè millia saturauit, & collecta ab Apostolis fragmenta panum quantitatem excesserunt. Franciscus, & si numero panuum, & comedẽtium impar (tres enim habuit panes, & triginta conuiuas) in eorũ tamen multiplicatione, & refectione Dei virtus nõ minor apparuit. Et fors nec plures panes, nec hospites Dei prouidentia habere permisit. Quia in vtroque numero ternarius Francisco mysticus, & amabilis elucebat. Aliam refero saturationem, ex antiqua legenda transumptam.

Ad Burgum S. Domnini in Lombardia se contulit Vir Dei nocte compulsus, & multis fratribus associatus. Cumque ad fratrum hospitium diuertisset, & præ itineris labore famelicus aliquid sibi, & socijs manducãdum apponi flagitaret: Illi ad pauperem penum recurrentes, nec panem quidem vnum inuenerunt. Verè sui parentes filij, & Christi discipuli, qui de crastino nõ esse solliciti didicerũt; & ideò nihil in penuarijs repositum asseruabant. Ad Patrem reuertuntur, & nihil esse, quo famem pellat, nec vbi conquæri possit affirmant. Tum S. Franciscus regredimini, inquit, ad locũ vbi panis seruatur, & canistrum panibus plenum reperietis. Eunt, panes inueniũt, & ad miraculum obstupentes ad mensam afferunt. Comedit S. Pater, vescuntur & filij omnes plane miraculoso sua-

uiter refecti Dei potentiam collaudant, & in parente suo Christi imaginem agnoscunt: qui vt triginta reficeret, tres panes, vt supra retulimus, multiplicauit: modo vt plurimos saturaret, panes vbi nō erant, mirabiliter inueniri fecit: vtrobique Christi saturationem in deserto factam, quantum fas erat æmulatus. Sola hic desideranda videtur ingens hominum multitudo, quæ illam Redemptoris saturationem amplius admirabilem effecit; & ideò ab Euangelistis notata est. Ioan. cap. 6. ait, *Numero quasi quinque millia*. Luc. 9. *Erant autem ferè viri quinque millia*. Matthæus, & Marcus similiter eundem numerum recensent.

Ioann. Luc. Matth. Marc.

Nihilominus, quod in hac occasione defuit, alibi admirāda S. Francisci virtus demonstrauit. Memorandum est Generale Capitulū de Caricis dictum in planitie Assisiana celebratum, in quo quinque fratrum millia conuenerunt. Adfuit etiam Cardinalis Vgolinus tunc temporis nostri Ordinis Protector, fratrumque amantissimus; vnde turmatim dispositos cernens (sæpe enim visendi gratia illuc veniebat) modestiam, silentium, paupertatem, humilitatem singulorū demiratus, aiebat: *Verè Castra Dei sunt hæc*. Speciali tamen amore S. Franciscum percoluit; & Pontifex creatus, sicuti vir Dei illi prædixerat, Gregorius nonus dictus est, Sanctūque Franciscum Sanctorum numero adscripsit. Dum tamen ibi aderat vir Dei per fratrum stationes discurrens magno spiritus feruore verba faciebat. Diuina prouidentia fretus, paupertatisque Euangelicæ amore inflammatus præcepit, vt omnem abijcientes solicitudinem nihil de cibo, aut potu cogitarent, vel postularent. Et quamquam B. Dominicus, qui aderat, & Franciscum prædicantem, & fratribus ne quid peterent præcipientem audierat, imperium illud non ita prudentiæ conforme iudicauerit. Dei prouidentia, quæ in Frācisco Christi similitudinem efficiendo, multipliciter ludebat, Virum Dei ad ita pręcipiendum impulisse demōstrauit; vt in illo agro quinque fratrum millia deportatis vndique alimentis mirabiliter pasceret. Quemadmodum Christus quinque millia pauerat in deserto. Et numerus, seù multitudo

do hominum, quæ in memoratis saturationibus desiderabatur, in hac Assisiensi compleretur. Quod cum B. Dominicus aspexisset Dei prouidentiam S. Francisco famulantem, agnouit; & ante tempus iudicasse pænitens, & quasi veniam postulans Dei virum amanter fuit amplexatus.

§. SEPTIMVM.

Dum B. Franciscus miracula ederet, quædam in ijs patrandis Christi effigies relucebat.

AEternum Parẽtem allocutus Saluator noster, antequã ad ipsum ex hoc mundo transiret; & pro Apostolis rogans, vt ipsos in Mundo relictos seruaret, inter alia hæc dicebat apud Ioan. 17. *Et ego claritatem quam dedisti mihi dedi eis.* Porrò claritas hoc loco virtutẽ operandi miracula significat, quam Dominus Apostolis contulit, & eam exercendo clari reddebantur. Sic interpretatus est Chrysostomus homil. 81. *Claritatem dicit quæ fit per signa.* Et sanè claritatem huiusmodi Apostolos habuisse, nemo est qui ambigat: cùm alijs etiam cõmunicatam fuisse videamus. Modũ tamen specialẽ quo huiusmodi claritate, seù virtute vtebantur B. Frãcisco sic attẽperatum indulsit; vt non solũ in claritate, quod alij, sed in modo claritatis exercẽdę Christi similitudinẽ referret. Apud Ioan. c. 9. inueniens qua ratione. *Præteriens Iesus vidit hominẽ cæcũ à natiuitate.* Et discipulis super miseri cæcitate colloquẽs. *Expuit in terrã, & fecit lutum ex sputo, & liniuit lutum super oculos eius,* præcipiensque, vt in Natatoria Siloe se lauaret, obedienti illico visum restituit. Ingens ad miraculũ consecutus est populi applausus, & sanitati redditus dicebat: *A sæculo nõ est auditũ, quia quis aperuit oculos cæci nati.* Multos planè cæcos illuminauerat Christus. Nã inter miracula, quæ Ioanni referẽda eius discipulis imperauit, cæcorum illuminationem primo loco constituit. *Cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur.* Matth. 11. Nullum tamen præter hunc sputo illinens persanauit. In quo neminem ex Apostolis, aut alijs, qui post illos vixere Christo

Ioann.

Ioann.

Matth.

similem,

similem præter B. Franciscum reperio. Is enim claritate sibi à Christo concessa cæcos plurimos illuminauit, vnde viro Dei oppida intrante fas esset dicere, *Cæci vident*. Speciatim verò in castro Beuanij oblatam sibi puellam oculorũ lumnie orbatam vir Dei cæcos oculos ter sputo inungens illuminauit. Cùm in Trinitatis nomine (affirmat S. Bonauentura) *Ter ipsius oculos liniuisset lumen concupitum restituit*. Poterat data sibi claritate aliter vti: voluit tamen sputo cæcitatem auferre, vt non solùm Christi virtutem, sed specialem ipsius exercendæ rationem æmularetur.

S. Bonau.

Eadem ratione leprosos, quorum Xenodochia libentissimè inuisebat, cùm posset verbo sanitati reddere, vt erga alios varijs languoribus oppressos vti consueuerat, manuũ tactu persanabat, vt Christum referret, de quo memorat Matth. cap. 8. quod *Leprosus veniens adorabat eum, dicens: Domine, si vis potes me mundare, & extendens Iesus manum tetigit eum, dicens volo: mundare, & confestim mundata est lepra eius*. Et cùm posset, ait S. Chrisost. homil. 26. verbo sanare, vel imperio, sicut fecerat Eliseus, Nahaman præcipiens, vt septies in Iordane lauaretur: Noluit tamen, *Ostendens, quòd non tanquam seruus, sed tanquam Dominus curat, & tangit*. Ingredere cum Francisco leprosorũ xenodochiũ, ibi quendam intueberis morbi contagione absumptum, cui vir Dei seruiens, quemque lauans sanum reddidit. Iterum alius, cui faciem depauerat morbus, Francisco faciem suam illi iungente, & osculum imprimente, sanus efficitur. Quid sibi vult hæc sanandi ratio? Cur non orat Franciscus, & fugatur egritudo? Cur non alio sanandi organo vtitur, sed tanquam Dominus curat, & tangit? An vt Dominus appareat? Absit. Nihil enim magis ipsi cordi erat, quàm vt Domini seruus videretur: sed Domino inspirante tali conferendæ sanitatis ratione vtitur, tangens, & sanans; vt ipsius imaginem, & similitudinem præseferre in miraculorum operatione dignoscatur. Atque adeò non solam claritatem, sed peculiarem ipsius exercendæ rationem Christo similem ab eo accepisse comprobetur. Fors etiam vt daretur intelligi

Matth.

carnem

carnem illam Beatissimi Patris tot ieiunijs, pœnitentijs, & macerationibus castigatam, & castam, & postmodum sacrorum stigmatum impressione sanctificatam aliquid in se propè diuinum habere, quo veluti organo ad edenda miracula vtebatur.

Cyrillus Alexandrinus in Ioannem expendens quo pacto Christus Dominus manuum tactu miracula edebat (sicut in cæco à natiuitate, in leproso, & in alio, in cuius auriculas digitos immisit, & linguam tetigit inspicere fas est) ideò carnis suæ tactum adhibuisse testatur; vt eam ostenderet esse viuificam. Verè quidem. A veritatis tamen scopo non aberrem, si in carne B. Francisci aliquid viuificum, non sicut in Christo, sed tanquam in ipsius imagine; vel signaculo affirmauerim extitisse. Quapropter leprosos tangendo ab infirmitate liberabat, & cæcam sputo sanitati restituit. Plura in hac rem miracula producit Author Conformit. lib. 2. p. 2. fruct. 1. quorum narrationi supersedeo. S. Cyrill. Pisan.

Mortuos ad vitam reuocatos commemoro, in quibus eadem similitudo mortuis minimè coloribus expressa comparebit. Tres tantùm mortuos suscitauit Christus Dominus, Lazarum in Bethania quatriduum in monumento iacentem Ioan. 11. Filium viduæ in ciuitate Naim, quem in feretro sepeliendum extra portam ciuitatis deferebant, Lucæ cap. 7. Filiam Principis, quam mors in ætatis flore demessuerat. Matth. cap. 9. S. Franciscus triginta mortuos vitę reddidit: ternarium Christi, de cuius munere hoc veniebat, decies multiplicans. Quem numerum S. Bonauentura in vltima parte Legendæ maioris colligere incepit. Et postea Author Conformit. ex varijs informationibus fide dignis diligenter compleuit. Tres tantùm referam, in quibus proposita similitudo inspicietur. In Hispania in vrbe, quam vulgò dicunt Ciudad Rodrigo. Anno Domini 1343. Petrus prædictæ ciuitatis Episcopus in langorem incidit, & à familiari sæpiùs admonitus, vt peccata confiteretur (erat enim luxuriæ deditus) quia ipsum in nocturna visione à dæmonibus in canum figura comparentibus dillaniandum viderat, nisi à Ioan. Luc. Matth. Conformit. 40 p. 2.

Fratre Minore prohiberentur, qui ipsum admonuit, vt Episcopum ad confesſionem hortaretur. ille tamen famuli hortamenta contemnens, nec ita properè se moriturum existimans, confeſſionem distulit. Tum Frater Minor (S. Franciscus hìc erat) quem, ipsiusque Ordinem præcipua deuotione colebat Episcopus, famulum iterum admonuit, vt Dominum suum breui moriturum edoceret, atque ad obeundũ pœnitentiæ Sacramentum adhortaretur. Pergit famulus Episcopum confiteri admonet. Ille mortem vicinam sentiens, concubinam domi retentam non tamen animo dimittendi repulit, & parùm pœnitens peccata confeſſus, paulò post exspirauit. Nepotes vt omnem supellectilem domo auferrent, mortuum per tres dies occultarunt; & quarta die ad Fratrum Minorum Ecclesiam detulerunt. In qua (mirum dictu Fratribus officium facientibus, de feretro surrexit. Et fugientibus cunctis, elata voce, nè fugerent exhortatus est: seque verè mortuum, & supremi iudicis sententia damnatum contestatus. Attamen S. Francisci meritis ad vitam reuocatum propter insignem erga ipsum deuotionem, propter eleemosynas, quas Fratribus largiſſimè faciebat, & propter fiduciam, qua neminem S. Francisci deuotum perire posse arbitrabatur. Deinde viginti dies vitæ sibi ad pœnitentiam peragendam conceſſos affirmauit. In quibus omnia benè moriturus dispoſuit: Et incidente festo translationis S. Francisci Miſſam celebrauit, qua peracta tanto spiritus ardore de S. Francisco, ac de ipsius Ordine prædicauit, vt magna populi erga S. Patrẽ deuotio creuerit, & filios, quos antea opprobrio habebant, incredibili deuotionis studio percolerent. Episcopus die præstituta diſceſſit è vita, æternùm victurus. Et sepulchro à se condito sequens inscribi iuſſit Epitaphium. *Hic iacet Petrus Diaz Episcopus, quem à mortuis S. Franciscus suscitauit*.

In hac Petri suscitatione B. Francisci meritis edita Lazarum mihi videor adumbratum intueri. Vterque languens, licèt Petrus alio peccati languore, cuius figura erat Lazari infirmitas vexaretur; vterque quatriduanus. De Lazaro di-

cebat

cebat Martha. *Domine iam fœtet quatriduanus est:* Ioan. 11. & Petrum quarto post mortem die iam fœtentem consanguinei ad Ecclesiam extulerunt. Vterq. suscitatus exurgit: Vterq. suum prædicat suscitatorem. Lazarus Christum, Petrus Franciscum. Propter Lazarum à mortuis suscitatum, & propter ipsius prędicationem aucta est Christi fides: Nam vt testatur Ioan. cap. 12. *Cogitauerunt Principes Sacerdotum, vt & Lazarum interficerent, quia multi propter illum abibant ex Iudæis, & credebant in Iesum.* Ad Petri prædicationem Sancti Francisci cultus, ac in ipsius Religionem amor, & reuerentia mirabiliter creuit. Quid ni in Francisco Ciuitatensem Episcopum corpore, animoque languentem, & à morte quatriduanum suscitatum, Christi Lazarum suscitãtis imaginem agnoscam? Cùm vtrumque miraculum ijsdem ferè coloribus depictum intuear. Agnosco planè & Franciscum in fuganda morte, Christi similitudinem prædicare non ambigo. Ioan. 11. Ioan. 12.

Suessæ in viculo ad columnas dicto, filius mulieris viduę, corruente domo, ruina oppressus interijt, quod cùm mater agnouisset festina cucurrit, extractumque è ruina mortuum magnis eiulatibus complectens B. Franciscum clamorosis vocibus identidem compellabat, & filium viri Dei precibus suscitandum precabatur. Ille miseræ matris lachrymas conspiciens, & orbitati compatiens, filium è ruina confractum, ac in frusta penè dissectum, & vitæ, & sanitati reddidit, matrique ploranti, & lachriymis suscitationem imploranti redonauit. In ciuitatem Naim te conuerte: Et ibi viduam plorantem, & filium ad sepulturam insequentem intueberis, *Quam cùm vidisset Dominus misericordia motus super eam dixit illi, noli flere.* Luc. 7. & consistentibus qui mortuum efferebant, tacto fretro Christus ait: *Adolescens, tibi dico, surge: Et resedit, qui erat mortuus, & cæpit loqui. Et dedit illum matri suæ* Vtrobique viduam pro filio plorantem inuenies; vtrobique matrum lachrymas filiorum suscitatores ad misericordiam impulisse deprehendes. Flectitur viduæ Naim lachrymis Christus, & matri filium Luc.

ab æquissimo omnium Iudice Christo Domino æternis ignibus adiudicata erat. Tum Seraphicus Pater pristinæ deuotionis, & beneficiorum erga filios non immemor, supremum Iudicem, cui adstabat, ingenua prouolutus exorauit, vt cōmissi criminis remissionem largiretur. Annuit supremus Arbiter: Mortua vitæ redditur: læsam mulieris famam restituit: quæque sibi apud diuinum tribunal acciderant enarrans, iterum mortis debitum exoluit. Sic authenticis plurium testium omni exceptione maiorum testimonijs, iuramento confirmatis acceptum, refert Gonzaga in 3. p. pro Angelorum Prouincia Conuent. 3. In tribus tamen supra recensitis miraculis Franciscus similem Christo se præstitit, qui non plusquam tres ad vitam reuocauit: Lazarum, viduæ filium, Principis filiam: Pro Lazaro Petrum; pro Viduæ filio, alterum Suessonæ: Pro filia, aliam Franciscus suscitatam matri redonauit. Vbique mortis fugator, & Christo similis apparuit.

§. OCTAVVM.

Humani cordis abscondita perspiciendi facultas Beato Francisco ad Christi imitationem concessa memoratur.

SOlius Dei est humani cordis abscondita penetrare. Hoc proprium ipsius Diuinitatis insigne; vt quæ ibi latent, omnia vt D. Paulus Hebræorum 4. num. 13. dicebat: *Nuda & apta sunt oculis eius*, qui tam magnæ sunt perspicaciæ, vt per omnes pectoris latebras intrent, abstrusosque mentis recessus explorent. Vnde Hieremiæ dicenti; & sciscitanti: *Prauum est cor omnium, & inscrutabile; quis cognoscet illud?* Respondit: *Ego Dominus scrutans cor, & probans renes*, cap. 17. num. 10. Hinc est vt

Ad Hebr.

Ierem.

murmurantibus intra se Pharisæis, quòd Christus cuidam paralytico peccata dimitteret: cum hoc ad solam Dei potestatem spectet: *Quis potest*, inquiunt, *dimittere, peccata nisi solus Deus?* Dominus Iesus, vt diuinitatis suæ fidem faceret, humanarum cogitationum scrutatorem se ostendit. *Et cum vidisset Iesus cogitationes eorum, dixit: vt quid cogitatis mala in cordibus vestris?* Matth. 9. num. 2. Et Apocalyp. 2. num. 22. eadem vsus est ostentandæ diuinitatis probatione, dicens. *Et scient omnes Ecclesiæ, quia ego sum scrutans renes, & corda.* Gloriam suam, hoc est, diuinitatem nemini se daturum testatus est Dominus. Et reuera gloriam illam, gloriam quasi vnigeniti à Patre, quam Apostoli in eo fulgurantem inspexerunt, nemini communicare poterat. Huius tamen gloriæ, seù diuinitatis stemma, videlicet mentis illustrationem, qua futura, & absentia videntur, cordisque occulta penetrantur, quibus placuerit impertire fas erit. Vt quoniam diuinitatem assequi nequeunt, diuinitatis signo, demonstrationeque honorentur. Vnde dicebant nonnulli apud Isaiam cap. 41. nu. 23. *Annuntiate nobis quæ ventura sunt in futurum, & sciemus, quia Dij estis vos.*

Matth. Apoc. Isaias.

Hanc gratiam, mentisque illustrationem, seù prophetiæ spiritum à Domino Iesu largissimè collatam habuit Sanctus Franciscus, vt duobus supra octoginta vaticinijs à viro Dei prolatis demonstrat in lib. conformitatum Pisanus. Tantam insuper in internis oculis perspicaciam ei contulit, vt secreta cordium rimaretur, & latentes ibi cogitationes introspiceret. Et quem sui imaginem, ac similitudinem in Mundo relinquere statuerat, proprijs, verisque ostentandæ imaginis coloribus illustrauit. Atque adeò sicut Christus, vt Euangelistæ referunt Matth. & Luc. 9. & sæpè alibi, latentes Pharisæorum cogitationes introspexit, quippe cuius diuiuæ perspicaciæ nihil imperuium esse poterat. Ita B. Francisco priuilegium indulsit, vt cordium indagator existeret.

Pisan. lib. 2. conf. 6. p. 2. Matth. 9. nu. 4. Luc. 9. nu. 47.

Plurimis hoc exemplis firmat Pisanus lib. 2. Conform. 15. quorum

quorum narrationi supersedendum censui. Duo tantun- modo referam. Cum aliquando S. Franciscus cum Maseo socio iterfaceret: præcedebat Maseus, & ad quoddam triuium accedens constitit, & Franciscum retrouenientem expectauit: Cùm autem propior factus esset, interrogat: quãnam ex tribus vijs arripere debebant. Tunc B. Franciscus Maseo præcepit, vt se rotaret in gyrum, quousque capitis vertigine correptus in terram concideret, cui sic iacenti B. Pater dicebat: versus quem locum habes faciem ò Masee? Ille paulũ se eleuans, Senas versus respõdit. Illuc ergo eunt: vrbem ingrediuntur, & seditionibus, ac homicidijs turbatã inueniunt. Prædicat vir Dei: ponuntur arma, quiescit tumultus: pax redit, & amicitia resarcitur, cuius rei conscius Vrbis Episcopus Franciscum acciri iubet, honorificè excipit, ad cænamque inuitat. Postquam verò pernoctauerat: valde mane Franciscus laudis humanæ fugitans insalutato Episcopo discessit. Dum autem iter facerent, Maseus retro sequebatur obmurmurans, & secum iterans; Quid bonus iste, ac simplex egit? Nam me velut puerum in orbem agi præcepit; & Episcopum, à quo ita beneuolè, honorificeque fuit exceptus, insalutatum reliquit, nec vnum proferens verbum, quo gratiam referret. Percussit post hæc cor suum Maseus, & murmurationis pænitens, seque grauiter insimulans omnia rectè, & Deo inspirante facta confitebatur: Dum autem hæc in corde agitaret, Franciscus ad eum conuersus, dicebat: vt quid ò Masee mala in corde tuo cogitabas? Quæ modo mente tractas recta sunt, à Deoque inspirata: sed prior obmurmuratio cæcitatis, & superbiæ plena erat, & dæmone sugerente in corde prognata. Obstupuit Maseus, & Sanctum Franciscum cordis indagatorem existere, latentesque ibi cogitationes explorare deprehendit.

Pisan. li. 1. fruct. 15.

Recole nunc Pharisæum in mensa de Christo in corde murmurantem, quòd se à peccatrice tangi permitteret. *Dicebat intra se, hic si esset Propheta sciret vtique quænam, & qua-*

& qualis est ista mulier, quæ tangit eum, quia peccatrix est. Luc.7.num.40. Et quamquam intra se loqueretur, Christus, cui patefacta sunt humani pectoris abscondita, murmurantē redarguit. Recole etiam quod refert Matth.cap.9. num.2. de Pharisæis, qui propter paralyticum in Sabbato sanitati redditum in corde murmurabant. *Et cùm vidisset Iesus cogitationes eorum dixit, vt quid cogitatis mala in cordibus vestris?* Vbi hominum corda sibi patentia, omninoque retecta demonstrauit. Omnia hæc ad B. Franciscum reflecte Maseum inspice secretò murmurantem, quòd se in orbem agi præciperet, quòd admissus ad Episcopi mensam, nec gra. tes egerit, nec recedens vale dixerit. Franciscum audi occulta secùm iterfacientis susurria penetrantem, ac si palàm, & in os proijcerentur: Et cernes, non solùm alieni cordis exploratorem fuisse, verùm etiam in hoc Christum Dominum, cuius in eo similitudo enituit, aliqualiter retulisse. Atque adeo non in sola occultorum exploratione (quod alijs etiam datum est) Christo similis exitit, sed in euentibus, eorumque circunstantijs vmbras intueberis, è quarum repercussu aliquam tibi videberis similitudinem videre, quæ tibi Christum cordium secreta cognoscentem repræsentent.

Secundum exemplum mihi subministrat Frater Ruffinus, ille de quo S Franciscus aliquando socios allocutus, hæc dixit: *Videtis vos illum Fratrem, Dominus mihi reuelauit, quòd anima eius est de tribus sanctioribus, quas Deus habet nunc in hoc Mundo*. Is igitur antequam ad hoc perfectionis culmen ascenderet à dæmone illusus à Francisci sodalitio recedere statuit, de viri Dei simplicitate obmurmurans, idiotam appellans, pariterque insimulans, quòd per hospitalia leprosorum sæpe discurrendo, socios ab orationis studio retrahebat. Quamquam verò à Sancto Francisco, cui hæc nota fuerunt, accersitus, peramanterque exceptus resipuit, ac in viri Dei societate degere statuit: Nihilominus à dæmone iterum tentatus resiliuit: nec amplius cum Francisco, & socijs incedere volebat. Satanas enim in An-

gelum

gelum lucis se transfigurans ipsi persuasit S. Franciscum esse de numero damnatorum; & ideò societatem ipsius omnino deserendam, nec vltra cum tali homine congrediendũ. Et quanquam hæc omnia occultè secum tractaret, identidemque repeteret: Quid mihi cum filio Petri Bernardonis (Franciscum intelligebat) qui & pater eius est damnatus? Omnia cordis indagator Franciscus agnoscebat, & Fratrem Maseum misit, qui errantem reduceret. Pergit ille, & Ruffinum inueniens, ad pium parentem euocat. Renuit venire, respondetq. Quid mihi cum Francisco? Quid cum Petri Bernardonis filio vtroque damnato? Persuasus tamen à socio rediit ad parentem, à quo benignè fuit exceptus, & agnouit quo pacto absens omnia viderat, & cordis ipsius occulta penetrauerat. Vnde & resipuit, seque dæmonis suggestione deceptum intellexit.

En iterum in hac cordis exploratione Christi similitudinem ostendo. Legendum apud Luc. cap. 6. num. 8. quomodo *Pharisæi intra se murmurabant, & obseruabant Christum, vt accusarent eum*: Si in Sabbato curaret hominem manum aridam habentem. *Ipse verò sciebat cogitationes eorum*. Ecce tibi Ruffinus obmurmurat, quòd Frãciscus ad leprosorum hospitalia diuertat, & latens in ipsius pectore murmuratio viro Dei manifestatur: murmurans blandè corrigitur, salubriterque reuocatur. Iterum Pharisæos contemplare; & videbis in pectore detrahentes, ac intra se dicentes Christum pactum cum dæmone iniisse, ac in ipsius virtute dæmones expellere. *Murmurabant, & dicebant, hic non eiicit dæmones nisi in Beelzebub principe dæmoniorum. Iesus autem sciens cogitationes eorum*, blandè redarguit, & se à tali calumnia liberum manifestauit. Propè similia cum parente suo egit Ruffinus, damnatum, & dæmoniorum iam numero adscriptum affirmauit; Licèt verò hæc interiùs, vel absente viro Dei protulisset: omnia tamen nuda, & aperta fuerunt oculis eius, quibus Dominus Iesus non solùm perspicaciam contulit, vt secreta cordium penetrarent, sed insuper voluit, vt dum hæc à Francisco peragebantur, quædam

Luc.

dam

dam ipsius Redemptoris imago cerneretur. Plura in hanc rem exempla refert Pisanus lib. 2. conformit. 14. & passim alibi. Et sanè ex tam frequenti futurorum, & absentium cognitione, & cordium penetratione (qualem repetitis toties actibus S. Franciscum habuisse deprehendimus) in promptu est existimare, hanc mentis illustrationem, & gratiam cordis humani secreta explorandi permanentem, ac stabilem in eo fuisse: nec vllos accessus habuisse, vel recessus, sicut de alijs legimus, quibus ad tempus talis gratia concedebatur, vt etiam in hac stabilitate, & permanentia Beatus Franciscus Christi similitudinem ostentaret.

Pisan. l. 2. confor. 14.

§. NONVM.

Christo Domino nostro, vt Orbis Creatori omnia famulabantur elementa: & Francisco ipsius imaginem referenti, eundem exhibebant famulatum.

ELementorum obediētiam iam olim Christus hominem præludens in fornace Babylonis dedicauit. Tribus enim pueris in eam coniectis Nabuchodonosor in medijs flammis quatuor illæsos, & incedentes aspexit. Daniel 3. *Ecce ego vidi quatuor viros solutos, & ambulantes in medio ignis, & nihil corruptionis in eis est. Et species quarti similis filio Dei.* Porrò sacrarum litterarum interpretes, quartum virum, quem in fornace Rex viderat, Verbum diuinum speciè tenus in hominis figura recognoscunt: Vnde iam tunc elementa ipsum reuerebantur. Et sicut postmodum verus homo factus elemento aquæ, & aëris imperabat. Vnde alij admirantes sciscitabantur. *Qualis est hic, quia mare, & venti obediunt ei?* Ita homo quoad speciem tantummodo apparens, elementorum in igne obedientiam iure suo, vt Creator exigebat. Et ideo, *Excussit flammam ignis de fornace, & fecit medium fornacis, quasi ventum roris flantem.*

Daniel. 3.

Matth. 6. num. 27.

Daniel 3. num. 50.

Et

Et quod ibi in humana tantum specie dedicauit, in Beato Francisco postmodum compleuit; Cui ignis ardor ros erat, & prunas non aliter tractabat quàm rosas. Nisi fortè cum Diuo Bernardino Senensi quartum illum similem filio Dei etiam S. Franciscum intelligere placeat. Qui iàm tunc in figura, imperium, quod in elementis habiturus erat, in igne exercebat. Et sanè congruum erat vt ignis nobilius cæteris elementum imperanti Francisco prius obedientiam præstaret; vt in eo viri Dei imperium clarius eluceret. D.Bernar. tom. 2. serm. 60.

Multoties ad Francisci præsentiam vires suas amisisse visus est ignis. Prouocatus olim in Federici Imperatoris palatio ad libidinem vir Dei, nudum se in ardentes prunas coniecit, indeque illæsus, ac si rosis incubaret erigitur. Rursum Saracena exhortante fœmina, vt sibi ad luxuriam consentiret, flammas amplectitur: Et non solum vim earum non sensit; sed in hortatrice libidinis flammam extinxit. Quid mirum? Iam in Babylonis fornace didicerat ignis ad Francisci famulatum vires suas amittere. Crucem corpori impressam gestare cupiens, fratri præcepit, vt candenti ferro illam sibi aperiret; Nec vllam tunc Molestiam, aut ignis læsionem sensit, cùm repetito identidem ferro carnem aperiens sulcaret. Cuiusdam fratris caputium ab habitu disutum in ignem proijci imperauit: Flamma verò partem illam habitus etiam alieni reuerita, & viri Dei imperio famulata, intactam reliquit: licet per magnum temporis spatium ibi iacuisset. Itaque non soli Francisco parcebat ignis, sed propter ipsius obedientiam rebus alijs parcebat. Et sicut olim trium adolescentum vestes intactæ remanserunt, nec ignis ardorem sensisse dicuntur: *Quoniam nihil potestatis habuisset ignis in corporibus eorum, & capilus capitis eorum non esset adustus, & sarabala eorum non fuissent immutata, & odor ignis non transisset per eos.* Sic caputium illud permansit illæsum, nec flammæ afflatum, odoremue corripuit.

Aër igni vicinus, & naturæ dignitate proximus eumdem

etiam obſequium Sancto Franciſco præſtitit. Cum aliquando per Venetas paludes obambularet, & præ obſcuritate incedere nõ poſſet, vnico verbo vir Dei clarum reddidit cælum, & perſpicuum, ſicut in quinta parte legendæ memoratur. Quin etiam Montis Aluernæ ſummitatem, & circumuicina nubium denſitate obſcura, & frequentibus grandinis tempeſtatibus obnoxia liberauit, eximiæque ſerenitati poſt receptionem ſtigmatum reddidit. Et ſicut hic grandinantem aërem, & pluuioſum repreſſit; ita in loco de Azone, cùm magna ſiccitas vigeret, frumentique inopiam minaretur, prædicante, populumque exhortante, vt dominicam orationem, & Angelicam ſalutationem ſemel recitarent, aer in copioſiſſimam diſſolutus eſt pluuiam, & magna deinde fructuum vbertas prouenit.

Mobile elementum eſt aqua: & tamen vt Franciſco obediret, Caietæ (vt retulimus) immobilis ſtetit, eadem viro Dei obtemperans formam immutauit, & in vinum tranſiuit, quin etiam in deſertò, vt ſitientem reficeret (imperante Franciſco) è ſilice mirabiliter erupit. Itaque vt Dei ſeruo tria hæc Elementa ſeruirent, vel naturam mutabant, vel amittebant.

In Terra non minorem inuenies famulátum. Hæc in domo cuiuſdam medici diſſecta, & hiulca appoſitis in ſciſſura Franciſci capillis ita conglutinata eſt, vt nullum ſectionis indicium videretur. Hæc etiam aridum Sancti baculum, quo ipſam concuſſit, & effodit, mane germinans reddidit: Et arbor facta eſt hucuſque foliorum viriditate perſeuerans. Nec ſola tantum elementa recenſitam viro Dei obedientiam præſtiterunt: Sed etiam quæ in elementis degunt ipſi obtemperabant. Ex aëre Aues ad ipſius imperium volatum, garrulitatem, cantum non ſemel depoſuerunt; & iterum eo licentiam concedente, reſumpſerunt. Nonnunquam manſuetudinem præferentes ſupra caput ipſius circumuolabant, & quaſi plaudentes ſcapulis inſidebant. In aqua natatilia quoque famulabantur, vt piſces & ranæ, quas cum aliquando coaxentes in quo-

dam

dam lacu tacere iusserit, nec ipsum prædicantem impedirent, subitò siluerunt. Et Francisco recedente, nusquam auditæ sunt coaxationem edere, quousque illac regrediens licentiam concessit; vt iterum coaxarent, qua obtenta magnum strepitum ediderunt. Animalia quoque terrestria obediebant. Formicæ ipso mandante è quercu recesserunt, cui innixus prædicare inceperat, oues, lepores, cuniculi cicures, & mansueti ad ipsum sine pauore diuertebant, & libenter morabantur. Quin etiam lupum ita cicurem, & mansuetum reddidit, vt cum ouibus incedens, eas non tangeret; quinimò cum eis luderet, vt refert Pisanus lib. 2. fruct. 1. Christo Domino in Mundum veniente, lupus cum agno accubaturus erat, sicut Isaias promiserat, dicens: *Habitabit Lupus cum agno* cap. 11. En Francisco in terris agente idem apparuit miraculum, vt similitudo, quam cum Christo habebat, cerneretur. Et lupus, qui ad præsentiam Redemptoris feritatem depositurus Prophetæ oraculo prædicebatur, viso Francisco, & in eo Redemptoris imagine, feritatem exuit, mansuetudinem induit, & cicur factus cum ouibus pro viri Dei obedientia stabulabat. Multus in recensendis huiusmodi exemplis est Author Conformit. lib. 2. par. 2. fruct. 1. Legat qui volet; & pro omnium elementorum, ac in eis degentium obedientia ad satietatem exempla reperiet.

Pisan.
Isaias.

§. DECIMVM.

Communis hominum applausus, & honor Franciscum sequebatur, vt olim Christum, cuius in Francisco similitudinem reuerebantur.

INter clariores titulos, quibus Nicolaus Pontifex huius nominis Tertius Beatum Franciscum meritissimò decorauit: ille mihi videtur illustrior, quo Dei virum Principem inclytum, regale signum deferentem nuncupauit. Vnde Princeps Dei Fräciscus, & signifer incredibili locorum, ad quæ pergebat applausu excipiebatur. Non aliter filij Heth in terra Chanaam venientem illuc Abraham humaniter exceperunt, & sepulturæ locum gratis elargiti sunt, dicentes:
Genes. 23. *Audi nos Domine princeps Dei es apud nos*. Genes. 23. Itaque Principis Dei nomenclatura profuit Abrahamo aduenæ, & peregrino, vt præcipuo honore ab Hethæis coleretur. Pari ratione Fräciscus Dei Princeps, & signifer cùm ad Christi imitationem Oppida, prędicädo circüiret Principis nomen profuit: Bononiam accedens incredibili à Bononiësibus honore fuit exceptus: Nam vbi primum fama percrebuit, virum Dei illuc accedere, sicut olim Christo Hierosolimam
Marc. 6. intrante. *Commota est vniuersa ciuitas, dicens, quis est hic. Populi autem dicebant. Hic est Iesus Propheta à Nazareth Galilææ.* Matth. 21. ita Bononiensis ciuitas quasi à fundamentis excita commoueri cæpit. Et tam magna populi applaudentis concursatio facta est, vt Franciscus terram minimè contigeret: sed prementium vndique manibus elatus, veluti curru triumphabundus in vrbem veheretur. Dum autem sic procederet non semel dicebant. *Quis est hic?* hoc est, magnus est hic. Franciscus iste est, Princeps Dei apud nos. Tantum namque valet illa interrogatio *Quis est hic?* Alij nouum mundi florem dicebant, & Dei Angelum se videre, & audire testabantur. Cùm verò ad vrbis plateam, accessisset,

cessisset, ibi consistens, in ea populi frequentia, cuiusquè sexus, & ætatis concionem habuit. Et de peccatorum penitentia tanto spiritus ardore fuit elocutus; tamque potenti verborum acumine audiêtium corda penetrauit, vt quidam in lachrymas & suspiria soluerentur, alij in stuporem acti viri Dei sapientiam, virtutem, dicendique efficaciam prædicarent. In quo Franciscum Christo assimilatum agnosco. Nam cùm olim apud Hierosolymam Dominus Iesus turbis prædicaret: adeò magnus consequutus est populi applausus, vt quidam admirabundi dictitarent. *Vnde huic hæc omnia? Et quæ sapientia, quæ data est illi, & virtutes tales, quæ per manum eius efficiuntur?* Marc. 6. Non aliter Bononienses intrante in vrbem Francisco, admirabiles ipsius virtutes contemplati, & communem populi præ lætitia gestientis commotionem intuentes querere potuissent. *Vnde huic hæc omnia?* Quibus responderi posset, quod Frater Leo in carta super Francisci caput è cælo descendente: conscriptum inspexit, nimirum. *Hic est gratia Dei.* Matth.

Dubitandum verò non est, eum, quem diuinæ gratiæ habitaculum Christus effecerat summo ab omnibus honore habendum. Præsertim quia Dei gratiam in Francisco inhabitantem signis, & mirabilibus illustratam aspiciebant. Vnde virtutum odore illecti omnis ætatis, sexusque post ipsum ferebantur. Et beatum se quisque reputabat, si hominem, vt dicebant nouum, & Mundo cælitus datum cernere, audire, & tangere potuissent. Vnde desertis domibus ad ipsum quocunque pergeret, festinanter concursabant. Quod de Christo Redemptore nostro meminit Lucas cap. 6. *Et omnis turba quærebat, eum tangere, quia virtus de illo exibat, & sanabat omnes.* Et Ioan. cap. 6. multitudinem ad Christi sequelam propter miracula ab ipso edita impulsam commemorat. *Et sequebatur eum multitudo maxima, quia videbant signa quæ faciebat.* Testem appello Reatinam vrbem, ad quam cùm Franciscus, vocante Vgolino Hostiensi Episcopo, accederet. Tanta populi multitudo confluxit, vt intrantem Dei virum honorificis acclamationibs salutaret, exciperetq.

& vrbem ingredi non potuerit. Quin etiam honorem illum sibi impensum effugiens, ad Ecclesiam ab vrbe duo milliaria distantem se contulerit. Idem etiam apud Senas, Caietam, & alias vrbes euenisse refert Author. Conform. lib. 2. fruct. 16.

Nec sola plebis multitudo hac honoris præfatione erga Franciscum vtebatur. Magnates etiam viri, & Orbis Principes illum honorabant. Nec fideles tantùm, sed à fide abhorrentes Dei virum mirificè colebant, summisque honoribus prosequebantur. Romam veniẽtem Cardinales, & alij Ecclesiæ Principes inuisebant, honorabant, reuerenterque alloquebantur. Aegypti Sultanus deposito fastu, feritateq. exuta totus ad mansuetudinem compositus, Franciscum benignè excepit, gratam præstitit audientiam, oblatisque muneribus apud se diutius commorandum inuitauit. Commune omnibus erat hoc honoris obsequium viro Dei frequenter impensum. Vnde Frater Maseus non equidem inuidens, sed admiratus dicebat: *Vnde tibi, vnde tibi, vnde tibi. Totus te Orbis insequitur, omnes quærunt te videre, & audire, & tibi obedire.* Quæris vnde Francisco tantus honor? ipsum contemplator, & Christi in eo imaginem cernes. Proindeque admirari, & quærere desistes, cur adeo ab omnibus honoretur. Ideo enim Orbis tam impensè colit Franciscum, quia in eo sui Redemptoris similitudinẽ veneratur.

Recolendum est, quod viro Dei accidit per Burgum S. Sepulchri, castrum certè populosum transeunti. Nam cum pre debilitate asello vectus incederet. Turba quasi Christum apud Hierosolymam pullo asinæ equitantem, & triumphantis instar festiuis Solymeæ gentis plausibus exceptum videre sibi visa esset, ad Franciscum festina cucurrit, magnisque acclamationibus venientem excepit. Tanta erat frequentis populi concursatio, vt vbique compressus, & se inuicem prementium occursu constrictus incedere non posset. Franciscus interim mente absortus, quasi nihil sentiẽs, hos plausus, has gratulantis populi voces non audiebat. Et ideo sicut olim clamantibus pueris, & dicentibus: *Hosanna filio Dauid.* Quidam Christo dicebant. *Audis quid isti dicunt.*

Sic

Sic Francisco in illo humilitatis triũpho dicere fas esset. *Audis quid isti dicunt?* Et respõderet planè non audio. Ita cũ ibi incessit, quasi corpus exanime deferret, nihil audiuit. Et si quid audiuisset, totũ ad Christũ honoris authorẽ retulisset.

Et sanè quotiescunque aliquid sibi laudis & honoris impendi intuebatur, totum ad Deum referre consueuerat. Cõtigit aliquando, vt in ciuitate Interamnensi simul cum socio iter faceret. Cùmque Ciuis obuiam factus viro Dei applauderet, manusq. & pedes reuerenter oscularetur: Socius quasi indignatus, quòd S. Franciscus cultum illum sibi impendi sustinebat: tanquam honoris appetitorem acerbè redarguit. Cui vir Dei mansuetè respondit: Non tantũ reuerentiæ iste exhibet quantum deberet. Qua responsione stimulatus frater amplius indignari visus est. Tum Sanctus Pater socij indignationem iterata huiusmodi respõsione repressit. Attẽde frater: Cultus, qui mihi exhibetur, totum in Deũ authorem refero, & humilitatis, ac indignitatis meæ conscius, homines, non me ipsum, sed in creatura sua Deum colere, ac venerari recognosco. Nec inde quicquã veluti propriũ mihi vendico. Non aliter, quàm ligni simulacrum, vel pictura, in quibus Christus, seu B. Virgo honoratur, quidquam ex tali honore sibi adscribunt. Vera quidem, & humilis responsio: humilis, quia omnem cultum, ac honorem sibi ab hominibus impensum ad Deum referebat, à quo prorsùs acceperat, vt ita impensè coleretur. Vera, quia Franciscus Christi plagati viuum extitit simulacrum. Vnde quidquid cultus, & reuerẽtiæ ei exhibebatur, non ipsi, sed Christo, cuius simulacrum erat, præstitum reputabat. Quinimo præ humilitate seipsum respectu Dei minus, quàm picturam, & lignum arbitrabatur. Atque adeò soli Deo gloriam, & honorem reddẽda esse, sibi verò confusionem, & verecundiam quamdiu inter mũdi huius miserias ageret attribuenda fatebatur. Plurima, & prope admiranda honoris, & plausus Sancto Francisco cõmuniter præstiti exempla referre potuissem. Videndus conformitatũ Author locis citatis, & sæpè alibi, in quibus relatis affatim exemplis hanc materiam illustrat.

§. VNDE-

§. VNDECIMVM.

Sacra Beato Francisco Stigmata imprimuntur, vt sicut internam Christi similitudinem iam habebat, sic eandem in corpore signatus exteriùs repræsentaret.

DVpliciter ad Christi similitudinem figurari quisque potest, interiùs scilicet, & exteriùs: cùm ad eam vitæ rationem se componit, vt virtutum coloribus, & gratiæ luminibus Christi imaginem animo referat, & corpore nonnulla portet insignia, quibus Christo configuratus appareat. Vtramque retulit Franciscus: Nam ad Christi imaginem virtutum exercitio se studiosius confinxit. Et Christus quasi talionem redderet, externa quædam signa in Beati Francisci corpore impressit, quibus sibi configuratum, & exteriùs similem demonstrauit. Hæc verò signa Christi stigmata fuerunt, quorum impressio admiranda, prodigiosa, & prorsùs inaudita dicenda est. His enim titulis, speciosisque nominibus plurimi, & grauissimi authores illam condecorarunt. Præibit ad hanc rem B. Amadæus in raptu 4. in quo ab Archangelò Gabriele hæc verba sibi dicta commemorat. *Pater vester Franciscus in monte cùm clauis in manibus, ac pedibus insignitus admirabili modo Domini Saluatoris passionem renouauit. Quod fuit præcipuum singulare, & inauditum donum.* D. Bonauentura in legenda cap. 16. *Nouum, & stupendum miraculum* dixit. Alexander IV. in Bulla, quæ incipit *Grande*. Et habetur in firm. trium Ord. Tract. 1. p. 2. *Grande, ac singulare miraculum, quo B. Franciscum omnium Sanctorum splendor, & gloria Dominus Iesus Christus mirabiliter decorauit.* Cardinalis Baronius in Martyrolog. 17. Septembris. *Miraculum immensum*. Cardinalis Bellarminus concione habita Louanij in Dominic. Sexages. apud Henri-

B. Amad.

Alexand.

Baron.

Bellarm.

Henricum Sedulium in Elogijs S. Francisci. *Hoc signum*, inquit, *omnium maximum, ac singulare, & quasi prodigium prodigiorum Sacra illa Stigmata fuerunt.* Episcopus Aquitanensis serm. 6. de S. Catharina de Sena cap. 3. & serm. 44. de Sac. Stigmat. Sancti Francisci cap. 2. *Inter miracula grandia nostræ fidei Francisci consignatio supremum obtinet gradum.* *Episcopus Aquitanensis.*

Fuit autem hoc priuilegium non solùm nouitate, & raritate magnum, sed etiam singularitate æstimandum. Quia nulli præterquam Beato Francisco datum est. Et plurimi pro hac re faciendum est S. Antonini à Florentia testimonium, qui titulo 24. cap. 2. §. 3. expressis verbis id astruit. *Quoddam*, inquit, *singulare concessum fuit B. Francisco, quod nulli inter natos mulierum legitur fuisse donatum. Et hoc est impressio Stigmatum sacrorum. Quamuis enim Paulus dicat de se ad Galatas 6. Ego Stigmata Domini IESV in corpore meo porto. Nullus dicit, quod habuerit corporaliter Paulus signa Passionis in manibus, & pedibus, & latere: sed dicuntur Stigmata, passiones multæ, & afflictiones, quas patiebatur. Dicitur etiam de aliquibus deuotis hominibus, quod sentiebant magnum dolorem in manibus, & pedibus, & latere, ac si haberent ibi vulnera; sed tamen non ita expressa corporaliter, vt in Beato Francisco.* Et verò D. Pauli Stigmata plagarum Christi impressiones non extitisse, sed verberum, vel catenarum, quibus constrictus fuerat, cicatrices, sentiunt interpretes. Videndus Haymon in cap. 6. ad Galatas, vbi ita. *Et Beatus Apostolus stigmata, siue notas ferebat, quæ pro Christo sustinuerat: quia adhuc plagæ virgarum, & lacerationum in corpore eius parebant, & quomodo catenis fuerat astrictus, & per plateas tractus.* *S. Anton.* *Haymonis*

Modus autem, quo facta est sacrorum Stigmatum impressio insolitus planè, & omni admiratione superior extit, vt ex circumstantijs in ipsius narrationibus contentis patefiet. Duas inuenio fide dignas. Aliam tres Socij B. Francisci contexuerunt. Aliam verò dedit Sanctus Bonauent. c. 13.

Legendę maioris, quę in officio stigmatum ab Ecclesia probato circunfertur. Sociorum narrationem subijcio. *Cùm Beatus*, aiunt, *Franciscus in latere montis Aluernæ quadragesimam Beati Michaelis Archangeli ieiunaret. Quodam mane dùm oraret ibi, miram dùlcedinem diuinam abundantius solitò cæpit sentire. Et vidit de Cælorum sublimitate Seraph ignitas alas, & splendidas habentem, & mons cernitur inflammari. Appropinquante illo, vidit inter alas IESVM Christum crucifixum, & vehementer obstupuit, mæroremque compassionis super Christo passo, & gaudium super eius gratioso aspectu mens eius incurrit, vt dicitur in legenda. Et cùm arcana verba sibi reuelasset; tandem dixit: Para te Francisce, faciam in te mirabilia. Et ille: Tu scis Domine, quia paratus sum ad omnia tua mandata. Tunc extendit manum suam dexteram super Beati Francisci manum dexteram ponendo: ad cuius contactum Franciscus vulneratus in manu, dolorosa voce exclamauit. O Domine IESV, & cecidit in terram, & sic attonitus, & stupens aspiciebat Christum. Cui stupenti ait Christus: Surge Francisce extende aliam manum, Et fecit simili modo in sinistra manu eius, & iterato ille cecidit in terram exclamans. Ad quem Deus iterum: surge Francisce, para te. At Ille ait: Domine mi paratus sum. Et Dominus posuit pedes suos super pedes Beati Francisci. Et ille plagatus repentè exclamauit, & cecidit in terram. Tandem dixit iterum Dominus. Francisce surge, vt perficiam in te, quæ disposui mirabilia. Franciscus autem ait: Domine quis poterit sustinere tales dolores? Cui Dominus: quid fecisses tunc, si verbera, & spineæ coronæ punctiones, alapas, sputa, & alias pænas, quas ego pro hominibus suscepi, sustinuisses? surgens ergò Franciscus, dixit quid iubes? Paratus sum. At Iesus amplexans illum iunxit latus lateri B. Francisci, & statim impressit plagam lateralem. Tunc Franciscus exclamans: O' pie IESV, cecidit in terram quasi semimortuus, & Christus interim disparuit. Beatus autem Franciscus iacuit in terra vsque ad horam nonam. Tunc frater Leo superueniens, & videns prostratum leuauit eum, &c.* Hæc ibi.

Primus

Primus itaque Sacrorum Stigmatum explorator extitit frater Leo. Hic florentes roseo sanguinis colore plagas ante omnes admirabundus inspexit. Disparente namque visione, & B. Francisco in terra procumbente, sicut adnotauit S. Bonauentura loco supracitato, Sacra Stigmata comparuerunt. *Statim namque*, ait, *in manibus eius, & pedibus apparere cæperunt signa clauorum, quemadmodum paulò ante in effigie illa Crucifixi conspexerat. Manus enim, & pedes in ipso medio clauis confixæ videbantur: clauorum capitibus, in interiori parte manuum, & superiori pedum apparentibus, & eorum acuminibus existentibus exaduerso, erantque clauorum capita in manibus, & pedibus rotunda, & nigra: ipsa verò acumina oblonga, retorta, & quasi repercussa, quæ de ipsa carne surgentia, carnem reliquam excedebant. Dextrum quoque latus quasi lancea transfixum rubra cicatrice obductum erat. Quod sæpe sanguinem sacrum effundens tunicam, & femoralia respergebat.*

Tota hæc historia metro eleganter reddita inuenitur in Missali Romano Lugduni excusso anno 1526. in sequentia Missæ Stigmatum Beati Francisci, vbi ita.

TVnc alta vir Ierarcha
Venit ecce Rex Monarcha;
Pauet iste Patriarcha
Visione territus:
Defert ille signa Christi,
Cicatricem confert isti,
Dum miratur corde tristi
Passionem tacitus.
Sacrum Corpus consignatur,
Dextrum latus perforatur,
Cor amore inflammatur
Cruentatum sanguine.
Verba miscent arcanorum,
Multa clarent futurorum,
Videt sanctus vir dictorum

Mystico spiramine.
Patent statim miri claui,
Nigri foris intus flaui.
Pungit dolor pœna graui,
Cruciant aculei.
Cessat artis armatura
In membrorum apertura:
Non impressit hos natura,
Non tortura mallei.
Signa Crucis, quæ portasti,
Vnde Mundo triumphasti,
Carnem hostem superasti
Inclyta victoria.

D.Bernar. tom. 2. serm.60.

Hæc vera Stigmatum enarratio est, in quorum prodigiosa impressione, quemadmodum cap. 4. huius libri §. 3. ex Diuo Bernardino Senensi, & Authore confirmatum recensuimus, duodecim miracula interuenerunt, quæ ibi legenda non repeto. Ibi etiam Aggæi Prophetiam cap. 2. *In die illa dicit Dominus exercituum: Assumam te Zorobabel serue meus, dicit Dominus, & ponam te quasi signaculum, quia te elegi, dicit Dominus exercituum*, de B. Francisco literaliter intelligendam esse comprobauimus. Nunc in commemorata Stigmatum impressione adimpleri visa est. Tunc enim vir Sanctus Dei signaculum, seù Christi similitudinem accepit, cùm per Christi crucifixi operationem plagas in manibus, pedibus, latereque imprimi sensit; & cor nouo amoris incendio inter dolorem, & compassionem conflagrare expertus est. Et planè congruum erat, vt quem Christi amor in ipsum interius transformauerat, similemque reddiderat; Christus impresso Stigmatum signaculo, externam similitudinem largiretur.

§. DVO-

§. DVODECIMVM.

Christus Dominus, & non alius Beato Francisco pretiosa Stigmatum signa proprijs manibus excussit; sicut iam Zachariæ vaticinio fuerat prænuntiatum.

POstquam Tertullianus Africano ingenio, nobili, & verè Romano calamo in libro de Resurrectione carnis, omnia, quæ in ipsam Deus contulerat beneficia depinxit, qua ratione, *manuum suarum operam, imperij sui curam, afflatus sui vaginam, molitionis suæ Reginam, liberalitatis suæ hæredem, Religionis suæ Sacerdotem, Testimonij sui militem*, eò celsitudinis euexit, vt inspirato in ea vitæ spiraculo ad sui imaginem, & similitudinem compactus homo, Dei opus pariter, & pignus surrexerit. Cuncta inaniter carni data, nisi vltimam adhiberet manum, & resurrecturam efficeret, contestatur. *Ausim dicere, si hæc carni non accidissent, benignitas, gratia, misericordia, omnis vis Dei benefica vacuisset* Liceat nūc Tertulliani sententiam ad nostrum deflectere institutum. Nam si postquam Christus Dominus tantum collocauit studium, vt Beatū Franciscum suæ militiæ primipilum, suæ paupertatis hæredem, amoris sui pignus, Ecclesiæ suæ reparatorem, Thesauri sui custodem, sui fauoris impendium, suæ prouidentiæ curam, gratiæ luminibus, & virtutum coloribus adornauerit. Postquæ floridam, & regiam ipsius imaginem interius depinxit: & natiuitate, vita, magisterio miraculis sibi similem fieri studuit. Ausim dicere, Christi fauor gratia, benignitas, amorque beneficus vacuisset, nisi vltra hæc, externam corporis similitudinem, Sacra Stigmata proprijs manibus imprimendo largiretur. Hæc esset Francisci magnitudo, hæc beatitas, quod Christi manibus contrectaretur. *Phidiæ manus Iouem olympicum*, vt ait Tertullianus, *ex ebore molitur, & adoratur, nec iam bestiæ dens est, sed summum Cœli culmen: non quia Elephantus, sed quia*

Phidias

Phidias tantus. Artificis itaque præstantia, & magnitudo imagini reuerentiam, & magnitudinem conciliat. Cùm ergo statueret Christus in Francisco viuam sui imaginem Ecclesiæ relinquere: oportebat, vt manus artificis imagini proficeret: atque adeò ipsemet Christus proprijs manibus contrectans signa similitudinis imprimeret. Exindeque Franciscus summum Ecclesiæ culmen teneret; non quia ipse tantus: sed quia Christus viui simulacri artifex tantus.

Iam mihi videor B. Franciscum cælitibus adscriptum filio suo laico loquentem audire, & gloriantem quod talem sibi gratiam Christus impenderit, vt tactu suo dignum effecerit, & suæ passionis signa proprijs manibus sculpserit; sicut Annales Minorum referunt; & Author Conformit. fruct.

Annal. an. 1224. nu. 16. Pisanus. confor. 31.

31. *Christus*, ait, *sicut vulnera in Cruce suscepit, ita manibus suis benedictis in corpore meo impressit, primò manibus, deinde pedibus, postea lateri vehementissimo corporis cruciatu*, Hæc filio S. Pater, anno 1282. Cui iam in cælo degenti gloriari expediebat, & diuini fauoris beneficia recensere. Satis Beatus quod adhuc in terris agens in Christi manus deuenerit, & ab eis tactus similitudinem acceperit. Terram finxit Tertullianus *Iam nunc gloriantem, quòd illa pusillitas, limus in manu Dei quæcunque sunt peruenit, satis beatus & si solummodo contactus*. Satis Beatus Franciscus & si solo Christi contactu dignus esset, nedum, quod ex eo passionis ipsius signa, similitudinemque percepit.

Tertull. de Resurrect.

Et quidem fauorem hunc ipsi conferendum vaticinatus est, vt aliqui sentiunt, Zacharias cap. 23. *Ecce lapis, quem dedi coram IESV. Super lapidem vnum septem oculi sunt: Ecce ego cælabo sculpturam eius, ait Dominus exercituum, & auferam iniquitatem terræ illius in die vna*. Diuus Hieronymus ad hunc locum, Prophetiam in litterali sensu de Christo ipsiusque passione, & plagis in Cruce susceptis exponit. Hoc tamen non vetat, quominus in eodem sensu de B. Francisco stigmata suscipiente possit intelligi: Nam quæ primò personæ conueniunt: Secundo loco ipsius imagini quomodolibet aptari posse quis inficiabitur. Igitur cùm B. Franciscus

Armenta serm. Stigmat. Sãcti Francisci

Christi

Chisti plagas suscipiendo ipsius imago, & similitudo extiterit. Quid mirum? Vt quæ de Christo plagato accipiuntur, etiam de B. Francisco plagis consignato accipienda statuamus? Præsertim cùm prophetiæ verba ita videntur à sancto Spiritu dictata; vt citra violentiam de Christo,& Francisco vicissim exponi valeant, vt singula percurrendo planum fiet.

Ecce lapis quem dedi coram IESV. Hoc est, Ecce Franciscus coram IESV datus, & positus, vt ab eo contactus stigmata accipiat. Nec absonum est, vt Franciscus lapidi, seu petræ nomine præmonstratus intelligatur. Nam vt refert Author Conformit. lib. 1. conform. 1. Ioachimus Abbas petræ nomine vaticinatus est Franciscum in Ecclesiam aduenturum, ter ipsum nominans petram. Primò petram dicit fortem, durissimam, & insecabilem. Secundò petram de Valle virginis. Tertiò petram litã oleo indeficienti. Quoquo modo hęc vertas, sẽper tibi petrę nomine Frãciscus aptissimè designatus occurret. Petram fortem illum recognosces; quia vt dura silex, adamasque fortissimus Ecclesiæ datus, Mundum ineffabili fortitudine vicit, animę hostes plusquam adamantino robore comminuit, & persecutionum tentamenta indomabilis superauit. Petram durissimam, quam nec carnis blandimenta, nec auræ popularis lenocinia, nec Principum gratia, fauorque emollierunt. Petram insecabilem, quæ diuidi, & partiri non potuit. Licuit enim Francisco illud constantiæ elogium sibi vsurpare, quod D. Paulus ad Roman. c. 8. n. 38. non inaniter gloriabundus proferebat. *Certus sum enim, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neq. Principatus, neque virtutes, neque instãtia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo IESV Domino nostro*. Deus immortalis? Quæ oppugnatorum cohors tam numerosa producitur & à nullo suam victum iri cõstantiam profitetur. Neminem illum à Dei amore, cui firmiter hærebat agglutinatus separaturum sperat. Non minorem (audacter dico) meũ in hoc Seraphicum parẽtem agno-

Pisanus.

sco

ſco. Nihil in illo obfuit ad Dei amorem. Petra fuit inſecabilis, quam nemo diuidere, & à Chriſto, ipſiuſque Vicario, cui promiſit obedientiam, potuit dimouere.

Fuit deinde hæc petra de Valle virginis, quam ſtudioſiſſimè colebat Et vallem eſſe Spoletanam credo, vbi Portiunculæ domus, in qua primùm huiuſmodi petra Eccleſiæ fundamento ſubſterni viſa eſt, cùm prima Ordinis Minorum hìc iacta ſunt fundamenta. Tertio petra eſt lita oleo: quia Franciſcus IESV nomine, quod oleum eſt effuſum delibutus, præ deuotionis affectu, & teneritudine totus in dulcedinem effluebat. Pro ſuperi! in tali duritie tantam ineſſe dulcedinem quis non miretur? Hinc liquabatur amore: inde Marpeſiæ cautis inſtar duritie obrigebat. Hinc mellitus, & oleatus verba dabat plena dulcedine, vt mulceret affectus: inde quaſi ſilex ferro tactus pro verbis ſcintillas, pro dulcedine ignem euibrabat, quo perſecutores incenderet. Sic tamen mirabiliter factus, & Chriſti manu compoſitus, vt haberet Eccleſia, *Vnde ſugeret mel de petra, & oleum de ſaxo duriſſimo*. Deuter. 32.

Coram IESV datus eſt lapis; quia Franciſcus ab interno ipſius conſpectu nunquam recedebat. Semper illum orando intuebatur; vt quem ore tenebat dum loquebatur, in corde intra ſe reflexus aſpiceret. Maximè tamen coram IESV datus, cùm ab eo ſacris ſtigmatibus eſſet exornandus. Tunc Dominus coram ſe poſuit, & gratiſſimo recreauit aſpectu; vt videntis ſe pulchritudine delinitus, quantùm doloris ſentiebat in corpore dum ſacra vulnera imprimerentur: Tantùm dulcedinis in mente perciperet, dum ſuorum ſtigmatũ ſculptorem IESVM in ea Seraphini ſpecie pulcherrimum intueretur. Adfuit enim Chriſtus Franciſco, ſeque illi cominus aſpiciendum, & contrectandum exhibuit. Vnde eſt illud S. Bonauentura in Legenda maiori cap. 13. *Cumque celerrimo volatu perueniſſet ad aeris locum viro Dei propinquum, apparuit, inter alas effigies hominis Crucifixi in modum Crucis manus, & pedes extenſos habentis, & Cruci affixus.* Et paulò poſt ſubdit. *Lætabatur quidem in gratioſo aſpectu, quo*

Chriſto

Christo sub specie Seraphim cernebat se conspici. Verè ergò coram Iesu datus lapis affirmatur, quia gratioso ipsius aspectu exhilaratus describitur.

Super lapidem vnum septem oculi sunt. Oculos lapidem hunc aspicientes, vel Dei oculos intellige, qui ab amore directi in Franciscum ferebantur: vel Mundi oculos accipe, quos admiratio rapuit, ac in virum Dei sacris stigmatibus insignitum, Christique imaginem redditum conuertit. Ita nonnulli interpretantur. *Ecce ego cælabo sculpturam eius*. Quid clariùs dici potuit, vt Sancti Francisci stigmatizatio Christi manu facta intelligeretur. Cælauit ipse lapidem, cùm manus manibus, & pedes pedibus, laterique latus iungens Francisco stigmata impressit. Nec signa tantùm externa imposuit, sed vulnera effodit, quæ manus pedes, & latus penetrarunt, & dolorem pariter, ac sanguinem expresserunt. Quod innuisse videtur Hebraica Lectio, in qua habetur: *Ego aperiam scissuram eius*. Et septuaginta. *Ego fodiam foueam*, quod in idem recidit. Et stigmata non signa solùm, sed vulnera patula, & penetrantia extitisse manifestat.

Quod autem Christus (vt hæc prophetiæ interpretatio manifestat) stigmatum Sancti Francisci author fuerit, & lapidis huius pretiosimi sculpturam proprijs manibus cælauerit; indubitatum est. Et plurimorum Pontificum attestatione constat (vt referunt Munimenta Ordinis tract. 1. pag. 21. & 27. & Rodriguez in noua compilat. priuil tom. 1.) Gregorius IX. Alexander IV. Nicolaus III. Sixtus IV. & Sixtus V. suis diplomatibus id statuerunt. Quos tam numerosa Scriptorum cohors postmodum secuta est, vt omnes fastidiosum sit enumerando recensere. Tres tantùm refero, D. Bonauenturam cap. 13. & cap. 16. Legend. maioris, & in opusculo de sex alis Seraphim. Et in Apolog. pauper. D. Antoninum Florẽtinum 3. part. tit. 24. c. 1. §. 3. & D. Bernardinum Senensem de Euangelio æterno to. 2. serm. 60. Perbelle igitur interpretabimur, quòd Vates Christi nomine de Francisco locutus, dixerit. *Ego cælabo sculpturam eius*.

Quia ipse stigmatum B. Francisci author, & sculptor solus extitit: & proprijs manibus suæ Passionis insignia impressit.

Venerandam Christi Redemptoris imaginem, quam olim Edesseni maximo deuotionis affectu percolebāt, non humano penicillo expressam, sed diuina operatione extractam fuisse S. Ioannes Damascenus libro 4. de Orthodoxa fide, & Nicephorus Calixtus libro 2. tradiderunt. Et ita sensisse videtur Summus Pontifex Leo, cuius verba in secunda Synodo Nicena referuntur. *Ecclesiam*, inquit, *petiui, & venerandam imaginem non factam hominum manu adorari, & venerari à populo vidi*. Qua verò ratione id euenerit, præfati Authores commemorant. Cùm Abagarus Edessenorum Rex magno efferretur studio Christi effigiem obtinendi: pictorem apprime peritum Hierosolymam remisit. Qui propriam Redemptoris figuram coloribus redderet, & ad Regem deportaret. Cùm autem artifex in Christi Domini conspectum se dedisset, & arrepto penicillo opus aggrederetur: maiestate, & splendore, quem facies illa hominis Dei eiaculabatur, perculsus, hæsit: nec manum vltra mouere potuit. Tunc diuinus Saluator vt pio Regis studio indulgeret: linteum picturæ paratum resumpsit, & faciei leuiter applicans, propriam exculpsit imaninem, Regique deportandam artifici tradidit.

S. Ioannes Damasc. Nicephor.

Languebat amore, & Christi videndi desiderio flagrabat Sponsa, & viuam ipsius imaginem requirebat, vt Sponsi absentiam solaretur. Quid ille? Franciscum accepit, in quo sibi mirum in modum complacuerat, & illum veluti candidissimum, & mundissimum puritatis, & sanctitatis linteum sibi applicans, seque illi adiungens, sua stigmata impressit, & ita roseis decorum stigmatibus viuam sui ipsius crucifixi imaginem effecit: nulli præterquam sibi huiusmodi ministerium delegans. Vnde congruit egregiè vatis oraculum. *Ego cælabo sculpturam eius*. In quo singularis prærogatiua elucet, quam Bernardinus de Bustis in Rosario 2. part. sermone 27. graficè depingit. *Dedit autem* (inquit) *Christus*

Bernard. de Bustis.

sua

sua stigmata Beato Francisco, tanquam vestimenta camerario suo dilectissimo, & tanquam insignia sua nuncio suo fidelissimo, & tanquam vexillum suum strenuissimo capitaneo, vt omnes eum securè sequantur per viam pœnitentiæ.

Et auferam iniquitatem terræ illius in die vna ista dies est in qua Dominus IESVS sua stigmata in carne B. Francisci imprimens, illam terræ nomine non immeritò significatam purgauit, & igne diuino omnem in ea peccati maculam absumpsit. Quod mihi innuisse videtur S. Bernardinus Senensis de Euangelio æterno serm. 60. vbi ad Rubum apud montem Oreb ardentem, & incombustum alludens, ita fatur *Ibi ardet Rubus, & non comburitur spina: quia in illa lege concupiscentia ardet, & non remittuntur peccata. Et hæc reuelauit Dominus Moysi. Hic* (idest in monte Aluernæ) *ardet apparens IESVS, & consumit in Francisco omnis peccati scoriam*. Verè quidem. Nam Dominus IESVS stigmata sculpens Beato Francisco, suique amoris incendio illum inflammans, sibi similem & veluti deificum contactu, & flamma reddidit. Vnde omnia peccata venialia ab eo abstulit: & impòsterum communiuit nè in alia saltem deliberata incideret. Quinimo peccati fomitem in materia castitatis extinxit, quemadmodum de S. Benedicto statuit D. Gregor. lib. 2. moral. cap. 2. & de D. Thoma Aquinate plurimi censuerunt. Et verò in præsagium, quod per stigmatum impressionem sedanda esset in Francisci pectore concupiscentiæ tempestas; postquam in monte Aluernæ celebrata est stigmatizatio, ingens grandinis tempestas cessauit, quæ totum montem, adiacentia loca, & vineas annis singulis deuastabat. Et sanè congruum erat, vt qui externa plagarum similitudine Christum referebat in corpore, interna sanctitate, & munditia eundem repræsentaret in mente. Ideoque stigmatum sculptor IESVS in forma Seraphim apparuit sigillum portans, & flammam: sigillum quidem plagarum, vt externam inderet similitudinem: flammam, vt vel minimam peccati labeculam absumeret. Et quantum fas esset interiùs sibi similem in cordis munditia perficeret. Atque adeo Terra

Annal. Minor. ann. 1224. n. 1[illegible]

Pisan. l. 3. conform. fruct. 3.

illa beatissima iam sigillata diuinæ operationi aptissima redderetur. Non latuit Franciscum hæc Christi in tali forma ipsum stigmatizantis dispositio, vt apertè tradidit S. Bonauentura cap. 13. Legendæ maioris, *Intellexit tandem*, inquit, *ex hoc, Domino reuelante, quod ideo huiusmodi viro sic diuina prouidentia suis fuerat præsentata conspectibus, vt amicus Christi prænosceret, se non per mysterium carnis, sed per incendium mentis totum in Christi Crucifixi similitudinem transformandum*.

Nec verò cuiquam mirum videbitur B. Franciscum ad hunc perfectionis gradum ascendisse, per Christi, in quem se transformauerat, similitudinem: Si Doctori eximio Francisco Suario assentiatur docenti tom. 2. in 3. p. quæst. 37. Disputat. 17. sect. 2. Beatum Franciscum post suam vocationem secundùm totum conatum gratiæ semper vsque ad mortem operatum fuisse. Meritò quidem: Nam propterea idem Doctor astruit, ibidem, Beatissimam Virginem ex toto gratiæ conatu semper operatam, quia nihil in ea fuit, quod impediret, aut retardaret, quominus diuinæ gratiæ cooperaretur quantùm posset. Non enim habuit fomitem, vel quamlibet in potentijs deordinationem. Et eandem operandi prærogatiuam Angelis concessam Doctores vt plurimum fatentur. Cùm igitur in B. Francisco per Stigmatum impressionem, & transformationem in Christo, peccata omnia venialia de præterito fuerint ablata, & immunitas de futuro concessa, nè in alia saltem deliberata incurreret: Et insuper in certa, ac determinata materia, videlicet castitatis fomes fuerit extinctus, atque adeò impedimentum amotum, quominus diuinæ gratiæ responderet: Quid mirum si eum exinde secundùm totum gratiæ conatum semper operatum, & in Christi Crucifixi similitudinem exteriùs, & interiùs transformatum fuisse statuerimus.

§. DECI.

§. DECIMVMTERTIVM.

Christi imago per Stigmatum impressionem in Francisco efflorescens perpetua est, ac indelebilis. Vnde in eo resurrecturo, & inter cælites constituto splendidior remanebit.

COnueniunt suo munera largitori, & sicut ipsemet stigmatum sculptor IESVS æternitatis attributo gaudet, ita voluit, vt arma sua, & similitudinis insignia Francisco impressa cum æternitate decertarent. Non commodauit equidem cum hoste pugnaturo, vt olim Saul arma sua Dauid ad gigantis duellum profecturo contulit, iterum resumpturus, sed inuariabili donationis decreto stabiliuit, vt Franciscus sibi similis, & in vita mortali: & post resurrectionem, sacra præferens Redemptoris insignia monstraretur. Biennium à stigmatum impressione vixit plagatus, testimonium sanguine perhibente, quem linteolis adhibitis, præterquam à vespere diei Iouis vsque ad totum Veneris diem, in passionis Dominicæ memoriam reprimebat. In eo iam vita functo eadem Christi insignia permanserunt, fælicissimo præsagio, quod cum eis ad æternam vitam esset rediturus. Fallar nisi hoc mihi sonant Diui Bonauenturæ verba, ex Legenda maiori capite decimoquinto huc transcripta. *Beato namque viro*, ait, *migrante à sæculo, spiritus ille sacer domum æternitatis ingrediens, fontisque vitæ haustu plenario gloriosus effectus, expressa quædam in corpore futuræ gloriæ signa reliquit, vt caro illa sanctissima, quæ crucifixa cum vitijs in nouam iam creaturam transierat, & passionis Christi effigiem priuilegij singularitate præferret, & nouitate miraculi resurrectionis speciem præmonstraret.* *Author cõform. lib. 3. fruct. 31.*

Nec solius futuræ Resurrectionis imago in stigmatum impressione effulsit, sed insuper quędam B. Francisci innocētię, sancti-

ſanctitatis, & magnitudinis conteſtatio iudicanda eſt. Nàm propterea Chriſtus ſuum B. Franciſco ſigillum impreſſit, quia eum veluti ceram candidiſſimam, & charitatis incendio mollem, transformationeque aptiſſimum reperit: Vnde Franciſcum aſpiciens rubentibus plagis inſignitum, nihil aptius dixeris, quàm quod Henricus de Vrimaria ſerm. 3. de Sancto Franciſco verè, & eleganter dixit: *In hoc euidenter apparuit, quod Beatus Franciſcus fuit ſigillatus Bulla ſummi Pontificis, & conſignatus vexillo, & charactere ſummi Regis per impreſſionem Deifici ſtigmatis.* Itaque Chriſti vexillifer in Eccleſia militanti conſtitutus eſt B. Franciſcus. Et poſt reſurrectionem perſeuerantibus in eo plagis, Sanctorum Princeps in triumphanti Eccleſia reputabitur. Quinimo Beatam Vrbem Hieruſalem ſupremi Regis Curiam, Sacrorum Stigmatum decore, & ſplendore colluſtrabit. Et quidem poſt Reſurrectionem ſacra Stigmata in Franciſco permanſura, S. Bernard. Senenſ. in Euangelio ęterno a. 2. cap. 13. & Mayronius ſerm. de Stigmat. tradiderunt, quos in ſacro Pancarpio ſecutus Abraham Bzouius Dominicani Ordinis, ita fatur: *Venerandus nobis B. Franciſcus ſtigmata Domini Ieſu in ſuo corpore portabit; & ſecum illa cælo inferet, quibus velut ſtellis fulgentiſſimis irradians, ſupernam Hieruſalem illuſtrabit in ſæcula.*

Iam verò non noua, nec inſolens aſſertio iudicanda eſt, in qua ſtatuimus B. Franciſcum cum Sacris Stigmatibus reſurrecturum, quoniam S. Auguſtini, S. Ambroſij, & plurium Theologorum placito maximè congruit. Qui in rediuiuis ſanctorum corporibus vulnerum cicatrices, & verberum liuores permanſuros exiſtimant. Vnde caro B. Laurentij flammis exuſta, & S. Stephani lapidibus rupta, in ipſis reſurgentibus perſeuerabit. Corporum tamen pulchritudinem mirificè augebit ſplendor, quem igneæ maculæ, lapidum tunſiones, verberum, & flagellorum ſulci colore ſanguineo florentes eiaculabuntur. Quinimò partam de carnifice victoriam huiuſmodi trophæis, & triumphi monumentis in corpore relictis, amplificabunt. Et non ſine voluptate

Auguſt. lib. 22. de Ciu. Dei cap. 20. Ambr. lib. 10. in luc. Suarez tom. 2. in 3. p. q. 54. diſp. 47. ſect. 2.

luptate Martyres, & alij in cælesti beatitudine suarum victoriarum indicia vicissim spectabunt. Vt egregiè depinxit S. Augustinus lib. 22. de Ciuitate Dei cap. 20. *Nescio* inquit, *quomodo sic afficimur amore martyrum, vt velimus in illo regno in eorum corporibus videre vulnerum cicatrices; & fortasse videbimus. Non enim deformitas in eis, sed dignitas erit; Et quædam quamuis in corpore, non corporis, sed virtutis pulchritudo fulgebit.* Et quemadmodum Christo resurgente carnem eius refloruisse, Regius vates decantauit. Psalm. 27. *Refloruit caro mea*, quia quinqueplagæ, veluti quinque pulcherrimæ rosæ, in manibus, pedibus, latere effloruerunt, sic martyrum caro in extremo mundi die reflorebit, & vulnera fulgentia lætissimi flores apparebunt. Atque ex his constat B. Franciscum resurgentem stigmata portaturum, quæ in ipsius corpore ad Christi similitudinem, veluti quinque fulgentissimi Soles radiabunt. Quod non mediocri applausu Curię cælestis inhabitatores spectabunt; quia in Beato Francisco quinque stigmatibus insignito, perfectissimum Christi exemplar intuebuntur, & in eo veluti in speculo, fulgentissimas quinque ipsius plagas omnium redemptionem, ac trophæum, maxima cum delectatione conspicient. Et quemadmodum Christus plagarum splendore irradians, obiectum erit, quod corporeum Beatorum aspectum recreabit, & ipsi ex plagarum contemplatione mirificè delectabuntur: eo quod malorum suorum remedium in eis admirentur; Ita B. Francisci stigmata aspicientes ijdemmet Beati, diuinique prototypi similitudinem, & viuum Deifici illius signaculi exemplar intuentes, *signum Dei viui*; non parum delectationis percipient. Quinimo (audeo dicere) in Francisci plagis, in quibus veluti in speculo, Christi plagæ relucent, nescio quid plus iucunditatis reperient. Nimirum plagarum authorem IESVM, qui manu propria B. Franciscum stigmatibus decorauit. Cum tamen plagas suas Iudæorum rabie indignationeque inflictas sustinuerit. Ex quo Beati mirum in modum ad Redemptoris sui laudem excitabuntur. Quia B. Franciscum

Psalm. 27.

Apoc. 7.

propriis

proprijs condecorans insignibus, ita sibi similem reddidit; vt perfectum sui ipsius simulacrum extiterit. In quo (teste Ludouico Granatensi to. 5. de sanctis concione 2. D. Franc.) maximum eluxit amoris indicium. *Si igitur*, ait, *vestium, & armorum donatio pro maximo argumento amicitiæ in sanctis literis memoratur: quale (quæso) fuit? Non vestem, aut arcum, aut gladium, quæ extra corpus sunt: sed ipsa sacrorum vulnerum stigmata, quæ Christus Dominus in corpore suo gestabat, in amici sui corpus transferre?* Verè quidem magnum fuit, & nunquam satis commendandum diuini amoris argumentum: & prodigiosa stigmatum (vt mox dicemus) impressio, inauditum continet diuinæ voluntatis affectum.

§. DECIMVMQVARTVM.

Similitudo per stigmatum impressionem Francisco data tam in vita, quàm in morte prodigijs. claruit.

TRes in B. Francisci stigmatibus distinguendi sunt status; primus in vita; secundus in morte; tertius in resurrectione, de omnibus in ordine suo tractabimus.

Primò in vita censeri debent prodigiosa: quoniam, vt optime aduertit Robertus de Leuio Aquinatensis Episcopus serm. de stigmat. S. Franc. cap. 2. insolitum fuit prodigium, & singularitate admirandum quod vir Dei per biennium sic plagatus vitam producere potuisset. (Cùm tamen Christi plagæ proxima mortis ipsius causa extiterunt) quin medicamen aliquod, vnguentum vè adhiberet. Et insuper remedio destitutæ perpetuum odorem, pro incorruptionis admirandæ testimonio exhalabant. *Non enim*, ait, *potuisset per naturam viuere duobus annis plagatus in quinque locis spasmosis, ex quibus continuò fluebat sanguis cum dolore vehementi, non solum corporis, sed & cordis, ex memoria passionis Dominicæ, nec vsus est pro tanto tempore aliquo vnguento,*

to, vel medicina, sed tantum pannis restinguebat sanguinem manantem: Quem sexta feria liberè prodire sinebat. Et quæ miraculum augebant, erant illæ plagæ odore fragrantissimo, ex quibus nulla vnquam putredo, aut immunditia profluxit. At cur incorruptionis prærogatiua non gauderent? Quæ non tantum vlcera, & plagæ erant, quàm portæ Christi manibus in corpore B. Francisci adapertæ, vt cor amore exæstuans flammarum incendium exhalando mitigaret, sicut egregiè philosophatus est S. Bernardinus Senensis serm. 6. a. 2. cap. 3. tom. 2. *O quanto amore,* inquit, *Franciscus ardebat, cui amplissimi cordis regio non sufficit: quin ipsa flamma amoris euaporaret per quinque corporis sui aperturas.* Nec amoris tantum portas pretiosa stigmata dixerim: sed quinque talenta B. Francisco tradita, vt Ecclesiam repararet, iure optimo nuncupauerim. Nam quemadmodum Christus quinque plagis in corpore susceptis captiuum mundum, & perditum tanquam talentis quinque redemit. Sic alia quinque talenta, videlicet stigmata Francisco dedit, vt illis collabantem Christi domum, hoc est, Ecclesiam restauraret. Perbellè in hanc rem exclamat lib. 2. de contemplatione Marcus Marulus. *O felicem seruum, cui Dominus tradidit quinque talenta, vt quibus ille perditum reparauit mundum, hic labentem repararet Ecclesiam.* S. Bernar.

Dum autem sacra stigmata in vitæ statu prodigijs clarerent, à multis conspecta sunt, vt refert S. Bonauentura cuius hæc sunt cap. 13. maior. leg. *Viderunt enim dum viueret fratres plurimi, qui licet essent propter sanctitatem præcipuam viri per omnia fide digni. Tamen ad omne dubium amouendum: sic esse, ac se vidisse tactis sacrosanctis iuramento firmarunt. Viderunt etiam ex familiaritate, quam cum viro sancto habebant aliqui Cardinales: laudes sacrorum stigmatum prosis, & hymnis, & antiphonis, quas ad ipsius ediderunt honorem veraciter inserentes; qui tàm verbo, quàm scripto perhibuerunt testimonium veritati. Summus etiam Pontifex Dominus Alexander cum populo prædicaret coram multis fratribus, & me ipso affirmauit, se dum sanctus viueret* D. Bonau. c. 13. leg. maior.

ſtigmata illa ſacra ſuis oculis conſpexiſſe.

Secundò, in mortis ſtatu, prodigioſa miraculorum claritate Franciſci ſtigmata effulſerunt: quia ipſo emortuo mirum exhalabant odorem, & roſeo colore vernabāt, hauſta à Chriſti ſculptoris manu incorruptionis virtute, quam in totum corpus mirabiliter transfuderunt. Hæc veritas oculatiſſimorum teſtium aſſertione patuit. Nam, vt S. Bonauentura cap. 13. legendæ maioris affirmat. *Viderunt in morte pluſquam quinquaginta Fratres, virgoque Deo deuotiſſima Clara cum cæteris ſororibus ſuis, & ſæculares innumeri, ex quibus, quemadmodum ſuo loco dicetur, quamplurimi; & oſculati ſunt, & contrectauerunt manibus ad teſtimonij firmitatem.* Quæ vt maior eſſet, & diuturnior, non ad paucos, ſed plurimos annos in de mortuo corpore recentes, & incorruptæ ſtigmatum aperturæ, quaſi tunc mucrone perforatæ extitiſſent, ſuaue olentiam ſpirantes, & ſanguine madentes permanſerunt. Vidit Anno Redemptionis noſtræ 1449. Nicolaus Pontifex huius nominis quintus. Viderunt etiam Pontificem comitati Cardinalis Aſtergius tit. Sancti Euſebij; Epiſcopus quidam Gallicus apud Pontificem magna pollens authoritate, Petrus de Noceto, Guardianus Aſſiſias, & tres alij, quos è conuentu ſocios delegerat. Igitur omnes hi, vt morti proximus teſtimonio indubitabili depoſuit Cardinalis Auſtergius (& referunt Annal. Minor. ann. 1230. nu. 3. Ribaden. tom. 1. in vita S. Franc. 4. Octobris, & alij) in Pontificis comitatu ſacra ſtigmata in lacrymas effuſi, & prę deuotionis teneritudine liqueſcentes inſpexerunt. Cardinalis Auſtergij depoſitionem huc non transfero, ſed ſeruata rei ſubſtantia, & veritate ad breuiores terminos reduco. Statuta hora locum ſepulchri adeunt, in quo pretioſiſſimus ſeraphici corporis Theſaurus ſeruabatur: Lapides amouentur: ſeptemdecim marmorei gradus deſcendentibus pateſcunt, per quos magno ſilentio cùm deſcendiſſent, oſtium ferreum inuenerunt, quod tres ferreæ catenæ ex ordine obſerabant, & in ductis clauibus mox apertæ, ingredienti Pontifici aditum præbuerunt.

Annal. minor. ann. 1230. n. 4 Ribademira tom. 1. in vita S. Franc.

Ille

Ille solus ingrediens ante pedes sancti corporis humiliter procumbens, sic vbertim flebat, vt ploratus à foris stantibus audiretur. Corpus autem illud sacrum B. Francisci supra basim marmoream erectum stabat, facie ad occasum tendens, & oculis eleuatis in cœlum; manus item simul iunctas, qualiter fratres gerere solent, habitus manicæ cooperiebant. Et totum corpus ita erat in corruptum, quasi prima die esset depositum; sicquè lucidos, & splendentes habebat oculos, vt nulla ad viuos esset differentia; & insuper odorem suauissimum exhalabat. Postquam verò Pontifex à lachrymis, & gemitibus aliquantulum temperauit, ad B. Francisci pedes iterum se proiecit, & vestimenti fimbriam extollens pedes detexit, in quibus sacra stigmata radiabant: Nam vt Astergius oculatus testis concludit. *Erat in pedis sancti medio foramen cum sanguine ita recenti, ac si tunc mucrone pes fuisset confossus, huius quidem rei aspectu singultus magnus omnes arripuit. Et quis cogitare posset animi motionem? Animum præ deuotione liquescere? alienari sensum? & vires totas destitui? Omnes autem ante recessum è loco osculum dedimus sancto pedi; omnesque pariter ob odorem refocillati sumus. Pes verò alius fimbria habitus operiebatur, nec nobis visum fuit illum violenter arripere. Manus similiter perforatæ vt pedes cernebantur, recentem sanguinem ostendentes. O igitur memoria profunda nostræ Redemptionis in seruo intueri, quæ in Redemptore prius fuerunt! O igitur sacra vulnera, & dulci osculatione digna, quæ post humanum lapsum in remedium data sunt. Et quis nostrum, qui ibidem aderamus ausus fuit amplius sacrum corpus tangere, nisi solus summus Pontifex, ipse enim manus illius pretiosas osculatus est, osculumque sacro ori dedit. A' quinta verò noctis hora, vsque ad vndecimam illic mansimus suauissimo odore repleti. Cùm verò à narrantibus nuntiatum fuit nobis diem prope esse, doluit quam maximè: Visum enim fuerat nobis per horam ibi fuisse.* Hactenus ille. Itaque non solum summus Pontifex Nicolaus Quintus, sed etiam Cardinalis Austergius, & supra memorati sacrorum stigmatum spectatores extiterunt. Quamquam præ re-

uerentia tangere non sunt ausi: vidisse osculari, & sua-
ueolentia delectari summopere gratulantes. Non pos-
sum tamen Pontificis affectum non demirari, qui præ-
ter lachrymas, & singultus in talem animi præ teneri-
tudine liquescentis affectum prolasus est, vt osculum
mortuo in facie impresserit, si tamen mortuus reputari
debet, in quo tot vitæ, incorruptionisque insignia per
ennabant. Et ni fallor, hucusque perseuerant, & ad
vltimum Iudicij magni diem permanebunt.

Nec mirum videri debet, vt ita futurum mihi persua-
deam. Nam multos post annos alij viri Principes Sancti
Francisci corpus cernere voluerunt, & in eodem quo
retuli statu, pari deuotione, & admiratione conspexe-
runt. Inter quos memoratur Sixtus quartus Pontifex
maximus, Aegidius Carrillius Albornozius Cardinalis
Hispanus, Dux Mediolanensis, Franciscus Sforza, &
viri quidam Assisiates; In quibus Galeotus à Galeotis
de Bistochio ad annum 1509. vna cum fratre Iulio à
Leccio Conuentus Custode, & fratre Iuliano Collosta-
te sacrista, qui noctu sacrum aperuerunt thesaurum, &
incredibili voluptate delibuti negotiatoris instar Euan-
gelici non pretiosam vnam margaritam inuenisse conten-
ti; sed corpus illud incorruptum, erectum, odoratum,
recentibus sanguine, & rubicundis stigmatibus perfora-
tum inuenerunt. Cuius rei testimonium Galleotus
moriens filio reliquit, & in Conuentu San-
ctæ Mariæ Angelorum asseruatur. Ex
quo Annales Minorum transcripsere,
sicut ibidem Anno 1230. nume-
ro 5. perlegi-
mus.

Annal. minor. ann. 1230. n. 5.

§. DE-

§. DECIMVMQVINTVM.

Christus resurgens apertas in corpore plagas, & penetrantes retinuit: sicque in B. Francisco resurrecturo statuet, vt stigmata eodem modo perseuerent; & tam in Cœlo, quàm in finibus ad plagarum retentionem intentis, Christo similis videatur.

MOrte triumphata Christus animam, quam pro nobis in Cruce posuerat, iterum resumens, quinque vulnerum signa, & foramina in corpore glorioso noluit abolere: sed qualia clauis in cruce confossus suscepit, aperta, penetrantia, & profunda reseruauit, tanquam victoriæ monumenta, quibus Resurrectionis suæ gloriam illustraret, & nouam corporis sui laboribus dignitatem afferret. Vnde irridenda est Porphyrij cæcutientis impietas, qui Redemptoris nostri plagas in corpore glorioso retentas, non veras, sed fictas, apparentesque, extitisse ausus est effutire. Alioquin, vt impius obiectabat, magnum fuit impotentiæ, imbecillitatisq. argumentum, quod resurgens plagarũ cicatrices curare non potuisset. Inanem Hęretici argutationẽ profert D. Aug. epist. 49. in hunc modum. *Si post Resurrectionẽ status beatus futurus est: quid sibi vult cibatũ Christum fuisse, & vulnera monstrauisse? sed si propter incredulũ fecit, finxit: si autem verum ostendit: ergo in resurrectione accepta futura sunt vulnera.* Existimabat impius Christo defuisse virtutem, vt in corpore surgente vulnera deleret, vel si deleuit, fictionis arguere nitebatur, qui discipulo credere renitenti non veras, sed fictas, & apparentes plagas ostendit. Ex eadẽ impotẽtia, quã alij pari hebetudine Christo imponebant, vt refert Beda ad cap. vlt. Luc. contra resurrectionis nostræ veritatem arguebant. Si, aiebant, *Deus vester nec sibi inflicta à Iudæis vulnera curare præualuit qua temeritate putatis eum vestra de puluere membra ad integrum restauraturum?*

D. August. Epist. 49.

Beda in cap. vltim. Luca.

Futilis

Futilis tamen est huiusmodi argumentatio, nec nisi à fungosis, & hebetibus proponi poterat. Quoniam si Christus potestatem habuit, vt seipsum à mortuis excitaret; multò meliùs à corpore plagas auferret. Quod si apertas ibi reliquit: propriæ voluntatis opus, ac libera dispositio reputanda est, non infirmitatis necessitas, aut impotens naturæ fragilitas. Cùm etiamsi iterum moriturus resurgeret, non parum potentię ostentabat plagas relinquens, cum quibus vitam longiùs producere statuebat, sicut supra de Beati Francisci stigmatibus asseruimus, cum quibus non naturali virtute, sed diuina potentia per biennium vitam protraxit. Hinc est vt Doctores communi assensu statuant, Christum Dominum post resurrectionem in manibus, pedibus, & latere plagarum foramina adaperta, & penetrantia reliquisse. Ita censuit Abulensis Paradoxo 5. cap. 25. & 26. cui recentiores subscribunt, Suarez 3. part. tom. 2. quæst. 53. art. 4. Caietan. ibid. Iansen. cap. 147 Concord. Tolet. in Ioan. cap. 20. & alij, quibus præiuit D. Cyrillus lib. de fide ad Theodos. circa finem: vbi ita habet. *Postquam Thomas manus in latus, & digitos in clauorum foramina intulisset: statim exclamauit, Dominus meus, & Deus meus.* Eodem etiam respicit illud D. Gregorj Nazianzeni orat. 42. vbi dicit, *Mansisse clauorum impressiones.* Euthymius quoque in Ioannem, ait: *Thomam vidisse loca clauorum, & latus Christi apertum.* Quæ omnia congruunt Euangelio, in quo Ioan. cap. 20. de Thoma locutus, hæc habet: *Nisi videro in manibus eius fixuram clauorũ, & mittam digitum meum in locum clauorum, & mittam manum meam in latus eius non credam.* Quæ verba propterea ab Apostolo Thoma videntur prolata, quia ab alijs discipulis de Magistri Resurrectione confabulantibus audierat, Christum cum plagis, & clauorum foraminibus, ac rupturis surrexisse. Huc fortè respexit D. Petrus Chrysologus sermone 18. verba illa Christi pertractans: *Videte manus meas & pedes meos*, & ipsum discipulos ita alloquentem introducit. *Quia grauatis oculis caput adhuc respiscere non potestis; videte carnis vulnera; oculus non videt, videat tactus digiti vestri*

Abulens. Suar. Caietan. Iansen. Tolet. Cyrllius. Greg. Naz. Ioan. 20. D. Chrysol.

vestri intrent vestigia clauorum: manus vestræ alta vulneris exquirant: Aperite manuum foramina, sulcate latus, renouate vulnera: quia negare non possum discipulis ad fidem, quod inimicis in pœnam sæuientibus non negaui. Palpate, & vsque ad ossa inquisitores ardui peruenite; vt vel ossa carnis astruant veritatem: & me esse ipsum, vel vulnera seruata testentur. Tandem postquam Christus Thomam exhortatus est, vt digitis plagas, & latus manu exploraret, dicens: *Infer digitum tuum huc, & mitte manum tuam in latus meum.* palàm ostendit clauorum, & lanceæ aperturas ibi remansisse, per quas exploratoris manus, digitique immitti possent; de quibus egregiè philosophatur S. Petrus Chrysolog. serm. 76. *Dominus*, inquit, *eandem redit in carnem, vulnera reportat, ipsa clauorum foramina resumit. Et ipsa facit testimonia sui corporis, suæ resurrectionis indicia, quæ suæ fuerant contumelia Passionis.* Quemadmodum igitur Christus resurgens, veras plagarum aperturas, & foramina conseruauit: Sic etiam B. Franciscus, vt supra statuimus, cùm surrexerit, stigmata sua, & stigmatum hiatus, penetrantesque rupturas in manibus, pedibus, & latere retinebit; vt in omnibus imago suo respondeat prothotypo, & figura conformis existat figurato. *D. Chrisol.*

Seruauit ergo Dominus Iesus in corpore resurgente suorum vulnerũ, non signa tantùm, sed aperta victoriæ monumenta, quæ in manibus, pedibus, latereque splendidiùs radiabant. Plurimæ verò & graues admodum causæ à Sanctis Patribus, sacræ Theologiæ Doctoribus, & scripturarum interpretibus afferuntur, ob quas vulnerum cicatrices resurgens conseruauit. Nonnullas proferemus, quæ ponderosiùs examinatæ prærogatiuam ostentabunt Beato Francisco resurrecturo concedendam, vt cum Christo in aëra obuiam rapiatur, ipsius cum stigmatibus resurgentis imaginem portet; sicut iam in mortali vita patientis simulacrum vulnera sustinens retulerat.

Prima causa ob quam Christus in corpore suo glorioso plagas retinuit, illa est, quam Sanctus innuit Augustinus epistola

ſtola 49. Nimirum, vt victoriæ inſignia, trophæique monumenta conſeruaret: & arma, quibus dæmonem in Cruce vicerat, finito iam prælio glorioſus oſtentaret.
D. Auguſt. *Sunt*, inquit, *in corpore veſtigia vulnerum tanquam tituli gloriarum*. Non abludit Santus Ambroſius in capite vltimo Luc. dicens: *Talem ſibi Pater ad dexteram locat, trophæum noſtræ ſalutis amplectens*. Bernardus ſermone tertio de reſurrectione ait, *Intrauit Dominus ad diſcipulos, oſtendens manus, & latus, ſicut ſolent in ſignum virtutis clypeorum foramina monſtrari*. Sacratiſſimum Chriſti corpus clypeum dices pulcherrimum quinque locis in morte perforatum, & in reſurrectione quinque roſis diſtinctum, vel quinque Solibus fulgurantem. Hæc autem vulnera, velut arma, & trophæa in proprio corpore, quaſi è templi tholo ſuſpendens conſecrauit, vt perpetuam triumphi de hoſtibus parti memoriam oſtentaret. Tamque diuturna erit in Beatis triumphi memoria, quam ipſorum Beatitudo, in qua rutilantes in Chriſti corpore plagas inſpiciunt, & in eis ſuæ Beatitudinis pretium adamabunt.

D. Ambroſ.

Huius autem gloriæ elogium, ac trophęi decus nulli Sanctorum, præterquam Beato Franciſco viſus eſt impertiri, cum quo ex docti cuiſdam arbitrio, apud Iſaiam capite 48. locutus hæc ait. *Ecce excoxi te, ſed non quaſi argentum: Elegi te in camino paupertatis: propter me, propter me faciam, vt non blaſphemer; Et gloriam meam alteri non dabo*. Planè Franciſcum in mortificationis, omnimodæque ſui ipſius abnegationis fornace Deus excoxit. Et quidquid in eo terrenum erat, penitus abſumpſit. Quia verò argentum igne concoctum præſtantiùs, lucidiùſque euadit; idcircò ait: *Excoxi te ſed non quaſi argentum*. Eo quòd alia ratione longè diuerſa Franciſcum excoxit, nimirum, in perfectiſſimæ paupertatis ſequela. Id enim ſignificat illud, quod ſequitur: *Elegi te in camino paupertatis*. Dum autem Franciſcus in paupertatis, aliarumque virtutum obſeruantia, perfectionem Euangelicam oſtentauit;

Iſaias.

Chriſti

Christi honori; ac dignitati consuluit; omnemque blasphemiæ aditum occlusit. Nè quis obijcere posset, quod legem condidisset, quam nullus mortalium obseruare posset: proindeque legislatorem, vt nimis austerum, & parum prudentem blasphemando impeteret. Ideò subiunxit: *Propter me, propter me faciam, vt non blasphemer.* Postrema verba ad Franciscum præcipuè diriguntur. Cui Christus plagas suas gloriarum, & triumphorum elogia concessit, quæ sunt *quidam tituli gloriarum.* Et cùm in solum Franciscum ampliorem contulerit dignitatis cumulum, & gloriæ choragium: Adiecit: *Et gloriam meam alteri non dabo.* Quâ planè gloria Franciscus apud cælites conspicuus Christum associabit, ipsiusque similitudinem referet, & hac sola quodcunque superabit celebritatis encomium, & supra omnem dignitatis apicem euehetur. Siquidem Rex Regum, & Dominus Dominantium, mortis victor, infernique triumphator Iesus, inspectantibus Beatis, victoriarum suarum trophæa, & armorum insignia, in Francisco collocat, & quasi in sublimi loco, victorum more suspendit. Vbi quantum pre alijs Franciscum diligat apertissimo probat amoris indicio. Et quem paupertate, & cæteris virtutibus Christo similem Mundus cum admiratione suspexit. Cælum Christi similitudine, decorum, tropheis clarum, victoriarũ insignibus illustrem maxima cum iucunditate intueretur. Pulchrum est est in hanc rem illud Marci Maruli lib. 2. de contemplat. cum Beato Francisco colloquium. *Vt cuius paupertatem, mansuetudinem, humilitatem fueras imitatus. Eius etiam beatissimæ passionis signa in manibus, in latere, in pedibus referres.* S. Bonauent. in Apolog. Pauper. c. 3. ad Euangelicæ perfectionis custodiam hoc refert beneficium. *Proinde,* ait, *dignè huic pauperculo sacro, qui perfectionem Euangelicam seruauit, & docuit in apparitione Seraphica stigmata sua Deus, tanquam sigillum approbatiuum impressit.* Marc. Mar S. Bonau.

Secunda: quinque vulnerum cicatrices, post deuictam mortem, Christus suo reseruauit in corpore, vt ijs quasi fenestris cor suũ, & pientissima erga hominem viscera manife-

Bernard. ſtaret. Quod D. Bernardus ſerm. 61. in cantica diſertiſſimè notauit. *Patet*, inquit, *arcanum cordis per foramina corporis: patet magnum illud pietatis Sacramentum: patent viſcera miſericordiæ Dei noſtri. Quidni viſcera per vulnera pateant? In quonam enim clarius, quàm in vulneribus tuis Domine eluxiſſet quòd tu ſuauis, & mitis, & multæ es miſericordiæ.* Eodem etiam aſpectu permiſit, vt in glorioſo Beati Franciſci corpore ſacra ſtigmata conſeruarentur; Vt quemadmodum Chriſti plagæ ipſius erga hominem amoris indices erant: Ità Franciſci vulnera ipſius in Chriſtum, & Chriſti in ipſum amorem prædicarent. Vnde eſt Alfon. de Oroſco. illud Alfonſi de Oroſco in annotatione Beati Franciſci. *O priuilegium ſingulare, ò vere magnum diuini amoris ſignum. Non clauis ferreis: non lancea dira: ſed enſe charitatis, & dilectionis ſtupendæ Chriſtus vulnera ſua depinxit in dilecto ſuo Franciſco.* Deinde in corpore adaperta mirandam animæ transformationem teſtarentur: Et quem in corde dulciſſimis amoris vinculis catenatum retinebat patentibus plagis quaſi feneſtris oſtenderet. Fallar niſi hoc mihi S. Bonau. ſonant verba illa D. Bonauenturæ ex legenda maiori cap. 9. tranſumpta. *Chriſtus Ieſus Crucifixus intra ſuæ mentis vbera, vt myhrræ faſciculus iugiter morabatur, in quem optabat per exceſſiui amoris incendium transformari.* Flagrabat amoris igne Franciſcus. Et quia ignis in corde accenſus abſcondi non poteſt: neceſſe fuit, vt apertis in corpore vulneribus proderetur.

§. DECIMVMSEXTVM.

Alij fines recenſetur, quorum aſpectu Chriſtus plagas ſuas retinuit, & in Franciſco ſtigmata velut in imagine ſua conſeruabit.

VOlupe eſt, vt quæ aliquando pertulimus frequenter meminerimus. Et ſiquæ paſſionis monumenta ſuperſint,

persint, alijs ostendamus, vt aspiciendo beneficia, & victoriæ trophæa, & gratias nobis referant. *Et benè apud memores veteris stet gratia facti.* Ideò Christus in cælo plagas suas retinuit, vt perpetuam in cælestibus Redemptionis memoriam conseruet, earumque aspectu ad agendas sibi gratias impellat. Author mihi est Haymon cap. 20. in Ioan. *Signa*, inquit, *vulnerum obliterare noluit Dominus, vt electi, qui assumuntur in patriam cælestem, videntes easdem cicatrices in corpore Redemptoris sui, indesinenter ei gratias agant.* Beda ad citatum Ioan. locum, eandem inculcat rationem, dicens: *seruauit signa mortis, vt sua morte redemptis, quam misericorditer sint adiuti; propositis semper eiusdem mortis innouet indicijs. Ideoque misericordias Domini in æternum cantare non cessent.*

Hinc apertissimum eruitur argumentum, quo præcellentissima B. Francisci prærogatiua demonstratur. Et dùm ad Christi similitudinem quinque stigmata resurrecturus conseruabit, quantum in Redemptorem suum fuerit transformatus aspicietur. Deinde propria stigmata in Beato corpore deferens, Redemptoris Passionem ab Beatorum memoriam reuocabit, ipsorumque aspectibus indisinenter subijciet. Et præterea incitamento erit, vt dum in Francisco Christi stigmata proprijs manibus impressa, & in Redemptore plagas suas contemplantur: in Francisco viuum Christi vident simulacrum, & in Christo suarum victoriarum insignia venerentur. Atque adeo vtriusque aspectu recreati Christum in Francisco, & in Christo Franciscum perenniter laudabunt. Et mutuo amborum conspectu Dominicæ passionis memoriam retinebunt, quam velut diuinarum miserationum fontem per quinque fulgentissima vulnera scaturientem delectabiliter contemplabuntur.

Quinimo (dicere ausim) aliquid laudis, & præconij in Francisci stigmatibus cernent, quod in Christi vulneribus non reperient. Etenim omnia quinque stigmata dolorem Francisco pepererunt. Non solum dum ipsi infligerentur, sed per biennium, quod cum ijs vixit. At verò Christi pla-

gæ non omnes illum discruciarũt: Nam laterale vulnus mortuo iam inflictum, nullius causa fuit doloris. Et proinde, vt patiendi amantissimus, dum plagas gloriosa suæ passionis monumenta recenseret, dicens: *Foderunt manus meas, & pedes meos*, lateris vulnus silentio suppressit, ac si illud non accepisset: eo quod nullum doloris sensum expresit. Et voluptatem, ac delectationem abstulit, quam pro hominibus dolorem sustinendo perciperet. Vnde post resurrectionem suscepta de Thomæ incredulitate occasione, remanentes in corpore vulnerum cicatrices refricare voluit. Incredulum qui dixerat: *Nisi videro in manibus eius fixuram clauorum, & mittam digitum meum in locũ clauorum, & manum meã in latus eius, non credam*, exhortando apud Ioan. cap. 20. *Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum*. Non poterat certè in corpore glorioso dolorem iterum sentire: Volebat tamen nouæ digitorum fixionis aspectu delectari. Nam Thomæ digiti vice clauorũ, vulnera perforabant; & manus instar lanceæ, cuius figuram extenta repræsentat, latus penetrabat. Et quod dolori deerat, voluptati, & repræsentationi satis habebatur. Nam digiti præteritam clauorum perforationem repetebant. Ita enim accipienda sunt illa verba: *In locum clauorum*. Hoc est, digitos huc pro clauis intromitte: Delector enim hac fixionis representatione; quia verò dum miles lanceam dirigeret, vulnus, minitaretur, cor ferrũ penetraret, Christus iam mortuus, nec feriendi conatum, nec hastæ venientis impulsum vidit, nec vulneris dolorem sensit: Iam gloriosus Thomæ manu, in qua lanceam videbat, feriendi impulsum, & conatum referre voluit, exhortatus. *Mitte manum tuam in latus meum*. Vt quod tunc patiendi desiderio, dolorique defuerat, nunc ad delectationem superesset. Amori tamen nihil satis est: nihil minus seipso. Et ideò non contentus lateris apertionem hac ostentatione repetere, quia vtrobique patiendi, & dolendi voluptate carebat: aliam adinuenit. Seraphicum Franciscum, quem sibi transformando vnanimem reddiderat, in latere vulnerat,

Psalm. 21.

Ioan. 20.

nerat, dolorem ibi acerbissimum exprimit, vt quoniam in proprio corpore vulnus suscipiendo non doluerat, in vnanimis sui corpore dum feriretur, doleret. Atque adeò iam quinque ipsius plagæ doloris prærogatiuam obtinerent. Et Franciscus de vulnere dolens Christi amori quodam modo indulgeret, & dolorem, qui ipsi in suscipiendo laterali vulnere defecerat, aliqualiter commodaret. Quod in cælesti patria contemplantes Beati non poterunt non Sancti Francisci excellentiam demirari, qui stigmatibus quinque insignitus, & Christi imago redditus, ipsius amori indulserat, dum in vulnere laterali Christi in hac parte Vicarius dolorem senserit, quem ille iam mortuus non perceperat.

Secundò noluit Christus corporis sui vulnera abolere, sed lanceæ, & clauorum foramina resurgens retinuit, vt idem corpus, quod in Cruce fuerat suspensum, resurrexisse comprobaret. Ita censuit Diuus Chrysostomus Homilia octuagesima sexta in Ioannem. *Vt ipsum*, inquit, *Dominum crucifixum fuisse, & neminem alium pro eo resurrexisse intelligas*. Diuus Cyrillus: *Passionis*, ait, *notas Christus retinuit, vt Resurrectionis mysterium rectè intelligamus: non aliud corpus resurrexisse credentes, quàm quod cruciatum mortuum fuit*. Et verò plagarum cicatrices in corpore remanentes non solùm corpus illud vnum, idemque esse demonstrabat: sed insuper amoris perseuerantiam testabantur. Amantium enim mos est; vt cùm primùm eos amoris impensi pœnitet, omnia dilectionis pignora & cordis monumenta abolere velint. Nec quidquam impensius oderunt quàm si antiqua dilectorum officia ad memoriam reuocentur. Nedum quos pro ipsis labores obierunt. At verò Christus cuius erga nos amor mnes alios vicit affectus Vulnera retinuit, vt ea in ipsius corpore aspicientes, certi redderemur, quod eodem affectu, quo pro hominibus in cruce obierat, eundẽ resurgẽs in corde retinebat. Ac proinde nõ vereretur homo, quod in vitã regressus Redẽptor amorẽ amitteret, quo impellente mortem pro homine pertule-

D. Chrysost.

pertulerat, qui iniustè de Redēptore querebatur dicēs apud Isaiam cap. 49. *Dominus oblitus est mei*. Mendax planè que-
Isaias.49. rimonia, quam Dominus aptissima ratione refellit. *Quomodo obliuiscar tui, quia in manibus meis scripsi te*. Scripturam memoriæ remedium, & picturam amoris sustentaculum perbellè dixit Antiquitas. Quomodo igitur obliuisci poterat, aut non amare? Qui in manibus scribendo, & amatum depingendo, memoriæ remedium, & amoris sustentaculum requisiuit. Præterea strenuissimi instar Ducis non poterat non eos in memoria retinere, pro quorum liberatione vulnera susceperat. Quę ideo conseruauit, vt ea inspiciendo, illos, quorum causa acceperat, recordaretur. Magnum Hectorem in postremo Troiæ conflagrantis excidio Mantuanus Aeneæ loquentem, & vulneribus, quæ ibi acceperat cruentatum introducit, vt patriæ amorem indicaret, pro qua vulneratus occubuerat.

Aeneid. 2. *Vulneraq. illa gerens, quæ circum plurima muros*
Accepit patrios.

Simili demonstratione nixus est hominis Redemptor ipsum reddere securum, quod ab ipsius memoria nunquam excideret, vtpotè quem in manibus depinxerit, & pro eo retenta in Resurrectione vulnera susceperit; quæ linguarum instar Christi amorem, & memoriam proclamabant. Et vi-
Rupertus. detur innuisse Rupert. lib. 13. in Ioan. dicens *Singula plagæ, vel percussiones grandem vocem habuerunt, & omnia pro nobis iusta locuta sunt*. Quid ni? B. Francisci stigmata totidem linguas dixerim, quæ magna de ipso & admiranda eloquantur; cùm in ipsius resurgentis corpore radiabunt. Porrò cum stigmatibus vir Sanctus resurget. Vt quemadmodum plagæ in Christo resurgēte, ipsum eundem esse, qui in Cruce obierat testabantur: ita perseuerantes in Beato Francisco post suam resurrectionem stigmatum cicatrices, coram cælitibus proclament illum eundem esse Franciscum, qui in monte Aluernæ Christi manibus admirādum stigmatizationis beneficium acceperat. Et quemadmodum Christus suum erga humanum genus amorem, perennemque memo-

riam

riam profitebatur, dum hominem in manibus perforatis ſanguineo colore deſcriptum geſtabat. Ita in Chriſto viciſſim, & Franciſco mutui amoris; perpetuæque recordationis monumentum viſebatur: Nam Chriſtus dicere poterat Franciſco: *In manibus meis deſcripſi te*. Quia ibi Franciſci imago clarius quàm aliorum Sanctorum imagines elucebat. Et S. Franciſcus gloriari iure optimo poterat, quod Dominus IESVS ſe ipſum in Franciſci manibus ſcripſiſſet. *In manibus meis ſcripiſit ſe*. Quid aliud quæſo fuit ſtigmata ſua Franciſco impertire, quàm ſuam imaginem Franciſci manibus exprimere? Vnde quicunque illum plagis decorum, & vulneribus Chriſti inſignem intuerentur, Redemptoris imaginem ibi relucentem cernerent, & ſpecialem Franciſci prærogatiuam nulli conceſſam admirarentur.

Tertio Plagarum ſuarum foramina in corpore rediuiuo retinuit; Vt eiuſmodi ſignis in extremo iudicij die hoſtes ſuos Chriſtus redarguendo confunderet. Quod D. Auguſt. epiſt. 49. ſcriptum reliquit. Et huc planè reſpexit Zacharias dicens: *Aſpicient me, quem confixerunt* cap. 12. Hoc eſt, vulnera quę mihi intulerunt, in corpore glorioſo remanentia conſpicient, & eorum aſpectu confundentur. Ideo enim ad iudicium accedens ſtigmata portabo, vt ea hoſtibus meis oſtendens, ipſos confundam. Ad hunc modum cum eodem Auguſtino lib. 20. de ciuitate cap. 37. Hieronymo, Theodoreto, Ruperto, eum locum interpretes communiter verſant. Et iam olim Hippolitus Martyr oratione de conſumat. mundi conſeruationem ſtigmatum in glorioſo Chriſti corpore ad hoſtium in iudicio confuſionem retulit: Et propterea. *Non ſolum quinque vulnera, ſed etiam caput ſpinis redimitum, & pretioſam ipſam crucem eſſe in die iudicij conſpicienda*, teſtatur. Hippolito aſſentitur Cæſarius Arelat. homil. 23. dicens: *Illa clauorum ſigna bonis ſalutaria, malis terribilia, vſque ad iudicij diem non delentur*. Nec etiam peracto iudicio delebuntur, ſed quæ tunc ad impiorum terrorem, & confuſionem ſeruierunt, poſtea per æternitatem

D. Auguſt. Zach. 12.

D. Hieron. Theodor. Rupert.

S. Hippol. Cæſarius Arelat.

nitatem

nitatem Beatis ad gratiarum actionem, & Redemptoris laudem conducent.

Resurget etiam cum stigmatibus S. Franciscus, & in extremo iudicio cum eis Sole ipso splendidioribus apparebit. Et sicut impij ad plagarum Christi aspectũ terrebuntur, & confusione operientur: Ita Francisci stigmata inspicientes duplicem habebunt confusionem: Quia cum Christus Dominus Francisco plagas suas impertiuerit, vt in ipso Passionis suæ memoriam in hominibus penè obliteratam renouaret, ad suique amorem stimulos adderet; sicut perbellè philosophatus est Gulielmus Aretinus Episcopus. *Deus cunctæ*; inquit, *creaturæ prudentissimus gubernator Sanctissimorum Christi stigmatum iam abolitas à fidelium cordibus cicatrices, in corpore strenui militis Beatissimi Confessoris Francisci victoriosissima fluxerunt insignia Passionis*. Hinc in iudicio Franciscum vulneribus insignitum producens, cum impijs disceptabit: eo quod Passionis suæ memoriam abiecerint, Redemptorem obliti: qui ad refricandam memoriam Passionis simulacrum ipsius effecit B. Franciscum, quem tunc aspicientes confusione afficientur: & ideo stigmata conseruabit. Quinimò non ab re erit opinari S. Franciscum ante communem resurrectionem ad viuos cum stigmatibus rediturum; vt Antechristo, & Christi hostibus se opponat, & fideles Redemptoris sui imaginem in Francisco aspicientes, in ipsius fide perseuerent, cùm tempora instabunt adeo periculosa; vt in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi. Et ideo forsan B. Franciscus tanquam Resurrectionis candidatus, integer recentibus plagis, stans, & oculis apertis quasi viuus dormientis instar perseuerat.

§. DE-

§. DECIMVMSEPTIMVM.

Christi cum discipulis vltimò cœnantis imaginem imitatus est Franciscus; & in alijs morituri præludijs ei similis fieri studuit.

QVamquam omnes B. Francisci, dum viueret conatus, eò præcipuè tendebant, vt quantum fieri poterat, quoddam Christi simulacrum in vitæ suæ actionibus exprimeret: Præcipuo tamen studio, & conatu actiones illas fuit æmulatus, quas morti vicinus edidit Christus; in quibusque maiora suæ dilectionis argumenta demonstrauit. Et ideò, sicut, *sciens Iesus quia venit hora eius; vt transeat ex hoc mundo ad Patrem*. Ioan. 13. cænam cum discipulis celebrauit: Ioan. 13. & quos viuens semper dilexerat, moriens amorem suum erga illos prouexit, vltra quod intendi non posset. Tantundem enim valent illa Ioannis verba. *Cùm dilexit suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos*. Ita Seraphicus Pater die Iouis mortis suæ præscius, quę Sabbato sequenti post vesperum accidit, sicut viuens magno ergà suos amore flagrabat: sic ad Christi similitudinem, moriturus maiora suæ dilectionis indicia præbere instituit. Vnde omnes, qui in loco aderant conuocari præcepit, secum postremò cænaturos. Adsunt illi, mensæ accumbunt, panes afferuntur. Quos cum S. P. præ manibus sumens benedixisset; in plures iussit particulas diuidi, & propria manu singulis suam porrexit, exhortatus, vt in amoris signum totam manducarent. Cænæ illius admirabilis vmbram, quam moriens Christus celebrauit, intueris. Et verè vmbra est; Nam ibi Dominus Iesus sub illo pane, quem discipulis porrexit, sacratissimum corpus suum discipulis manducandum præbuit; vt discedens cum ipsis maneret, sicut antea dixerat. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem in me manet, & ego in eo*, vt

ſuam illis vitam largiretur, nec iam propriam, ſed Chriſti vitam viuere putarentur. *Et qui manducat me, ipſe viuet propter me*; vt eos ſibi vnanimes redderet, vt vnus ſecum ſpiritus fierent; vt ei, & ſibi inuicem adhærentes, à mundo, vbi relinquebantur, ſuperari non poſſent. Ideò *dilexit in finem*, hoc eſt iuxtà Græcum, in *victoriam*: Quia paſti corpore ſanctiſſimo, & pretioſo ſanguine epoti clariſſimam de mundo victoriam eſſent adepturi.

Porrò, S. Franciſcus ſeipſum non poterat ſuis manducandum ſub pane porrigere: Hoc enim ſola poterat diuina ſapientia. Quid tamen faciebat, dum illum in particulas diuiſit, benedixit, manu propria ſingulis porrexit: alloquens vnumquemque, & tenerrimè diſceſſurus complectens? Planè Chriſtum cænantem, ſeipſum ſub pane ſuis dantem, loquentem, amplexantem, valedicentem quantum poterat æmulabatur. Nec vana, nec vacua fuit iſta æmulatio. Nàm panis ille manibus ſeraphicis contrectatus, & benedictus, incredibilem habebat virtutem. Vnde ſeruatus à quodam ex cænantibus magna edidit miracula. Iam verò parentis amplexus, contactus, iam iam diſceſſuri verba quid non efficerent? Vidit prodigi parens filium longè venientem: feſtinus è domo egreditur; *Cecidit ſuper collum eius, & oſculatus eſt eum*. Lucæ 15. Guarricus Abbas ſerm. de prodigo hos patris amplexus, hæc oſcula contemplatus, ita inquirit. *Porrò quid faciebat cum ſic ſuper illum affectabat, amplexabatur, oſculabatur?* & reſpondet: *ſe illi communicabat, ſe illi inſinuabat, ſe illi inſpirabat, vt vnus ſecum ſpiritus fieret.* Hæc ille. Quæres, quid Franciſcus in hac Chriſti dum cum diſcipulis cænaret, æmulatione faciebat? Reſpondeo: ſe illis panem porrigendo inſinuabat ſe illis complectendo communicabat, ſe illis loquendo inſpirabat: vt vnus ſecum ſpiritus fierent. Et quot diſcipulos, tot Franciſcos in mundo relinqueret, mundi triumphatores. O vtinam adeſſe potuiſſem, & ſeraphicum parentem cum ſuis cænantem, loquentem, tenerrimoque affectu amplectentem intueri liceret, vt eximiam dilectionem, humilitatem per-

Luc. 15. Guarric.

fectæ

fectæ Christi imitationis studium, meus post hac spiraret affectus. Sed quoniam tot bonis frui datum non est, iuuat in his recensendis immorari. Et ideo aliam Francisci cænam commemoro, non impari præfatæ æmulationis studio celebratam.

Vehementi equidem studio Christus Dominus efferebatur sacratissimam cum discipulis cænam celebrandi, antequam pateretur, vt ipsis inter cænandum affirmauit, dicens. *Desiderio desideraui hoc Pascha manducare vobiscum, antequam patiar*. Luc. 22. n. 15. Quia tamen præstitutum erat ab æterno, passionis, & cænæ tempus, nec passionem accelerare, nec cænam poterat anteuertere; Et vtraque semel tantùm æterna præstitutione celebranda erat. Ideò cænandi desiderio, & patiendi amore stimulatus, mirificè angebatur, vt etiam discipulis dixit. *Baptismo habeo baptizari, & quomodo coarctor vsque dum perficiatur*. Luc. 12. num. 5.

Non ambigo S. Franciscum dissolui, & esse cum Christo ardenter admodum cupijsse, sed priusquam ex hoc mundo transiret ad Christum, ad ipsius imitationem cum fratribus suis, quos mirificè diligebat, cænam instituere voluisse. Quia tamen hora transitus differebatur: vt suum falleret desiderium, multoties cænam instituit, Christi passionis memoriam recolens, & fratribus suis clariora exhibens dilectionis argumenta. Quod fecit in monte Subasio, in quo die Iouis in hebdomada maiori, conuocatis fratribus, vt cum eis Dominicam cænam celebraret, & deinde simul vescerentur. Aberat Ruffinus, & requisitus venire renuit. Mirum est quali propter hoc turbatione affectus fuerit S. Pater, & quam maximam in corde mæstitudinem senserit, vt postea Ruffinum alloquens testatus est. *Quare*, ait, *frater Ruffine tantam mihi tristitiam dedisti; Et ter vocatus ad tantam solemnitatem venire noluisti?* Non tristabatur Franciscus, quod suam mensam à Ruffino contemni cerneret, vel aliquam sibi proditionem ab eo moliri pertimesceret: sed quia ipsum tanta gratia priuari, & forsan perire dolebat.

Cænantibus cum Christo discipulis, ipse de Iuda qui paulò post è mensa discessurus erat, locutus, magnam in facie turbationem ostendit. *Cùm hæc dixisset Iesus turbatus est spiritu, & protestatus est.* Ioan. 13. num. 21. Et turbatur, ait, hoc loco S. Chrysostomus, *Non quòd tradendus esset, sed quod ille perierat.* Hæc eadem erat in Francisco tristitiæ causa. Porrò timebat nè Ruffinus ab eo separatus in perditionem abiret. Et ideo renuentem venire sumpta præ manibus Eucharistia, quæsiuit, traxit, amanterque reduxit. Vbicunque Franciscum cum Fratribus cęnantem inueneris aliquã Dominicæ cænę similitudinem deprehendes, si quæ vbique acciderunt vigilanter expendas. Non enim bis tantùm, vt retulimus hoc egit, sed quotannis dum vixit. Cùm Christi passionis memoria recolebatur, peracta cũ Fratribus primò Eucharistica cæna, cùm ipsis de pane, quem diximus benedicto manducabat: vt hac ratione Christo, cuius inspiratione hæc faciebat, similis appareret, & fratres suos ea paternæ dilectionis ostensione costringeret.

Ioan. 13.

§. DECIMVMOCTAVVM.

Sanctus Franciscus moriens Christo morienti similis apparuit.

DEsinentis picturæ modum includere rarum successu artis inuenitur, & in vltimis lineis artificum præstantia commendatur. Hactenùs in exprimenda B. Francisci similitudine, qua viuens cunctis vitę suę actionibus Christum retulit viuentem elaborauimus. Iam morientis similitudo proponenda, & vltima picturæ nostræ linea adhibenda est, vt feliciter includatur. Nec dubium, quod accedẽte mortis vmbra, vitæ imago, & similitudo floridior euadat. Quoniam vmbrarum ductus colores peruenustant, & imaginum proiectus efficiunt. Vnde fatua nimis pictura est, in qua colores sapienter vmbris permixti non adhibentur. Et ideo post de-

spictam

pictam vitæ ſimilitudinem, qua Beatus Franciſcus Chriſto viuenti ſimilis extitit, mortis ſimilitudo producenda eſt: Vt vtrobique Redemptoris viuentis, & moriẽtis imaginem retuliſſe comprobetur. Atque adeo ſimilitudinis effigies ex vitæ coloribus & mortis vmbris compicta pulchrior, & præſtantior efflorefcat.

Cognita ſui tranſitus hora B. Franciſcus (quemadmodum ſuam Chriſtus prænouerat) Fratribus accerſitis, habitu vſq. ad fæmoralia ſe exuit, & planè nudus remanens ſuper nudã hũmũ ſe proiecit. Hic delicatiſſimè recubans. Ioannis Euãgelium, quod incipit ab eo loco, *Ante diem feſtum Paſchæ* ſibi recitari pręcepit: in quo dilectiſsimus Ioannes candidiſſimi amoris cigni Ieſu iam iam morituri exequias celebrauit: vt hac lectione ſuo è vita diſceſſu Franciſcus Chriſtum repræſentaret diſceſſurum. Et cuius viuentis imago fuerat, morientis ſimilitudinem referre ſtudioſius pręoptauit. Quod Sanctus Bonauentura cap. 14. Legendæ maioris eleganter depinxit. *Voluit certè per omnia Chriſto crucifixo eſſe conformis, qui pauper, & dolens & nudus in Cruce pependit. Propter quod & in principio conuerſionis ſuæ nudus remanſit coram Antiſtite, & in conſummatione vitę nudus voluit de mundo exire.* Nouerat Chriſtum morti propinquum proprijs ſe veſtibus denudaſſe, vt ita exutus præluderet qua ratione antequam in Crucem ageretur, à militibus eſſet ſpoliandus. Et cut ibi nudus per aliquod tempus pependit. Ita Franciſcus, antequam moreretur nudari voluit: Et ſic nudus ipſo præcipiente tamdiu perſtitit, quamdiu milliarij ſpatium lenter confici potuiſſet, vt Chriſti nudi in Cruce pendentis imaginem referret. Nec verò ad ſimilitudinis integritatem quidquam defuiſſe videtur: Latus apertum, ſanguineo colore purpurabat: Manus & pedes perforati, clauiſque transfixi viſebantur. Pulchra eſt Sanctus Bonauenturæ deſcriptio in eodem loco. *Erat autem ſimilitudo clauorum nigra quaſi ferrum, vulnus autem rubeum, & ad orbicularitatem, quandam carnis contractione reductum, Roſa quædam pulcherrima videbatur. Et paucis* inte-

Ioan. 13.

D. Bonau.

interiectis concludit. *Cùm igitur in candidissima carne claui nigrescerent: plaga verò lateralis vt vernans roseus flos ruberet: mirandum non est, si tàm formosa, & miraculosa varietas iucunditatem, & admirationem contuentibus ingerebat.* Sola Crux deerat, quam tamen vir Dei decussatis manibus expressit; vt Crucis habitu, nuditate corporis, plagarum cicatricibus, clauisque extantibus Christi mortui, & in Cruce pendentis similitudinem exprimeret: Quemadmodum ipsius viuentis simulacrum vitæ suæ actionibus repræsentauerat: Vnde exclamat loco citato S. Bonauentura. *O vere Christianissimum virum, qui & viuens Christo viuenti, & moriens morienti, & mortuus mortuo perfecta esse studuit imitatione conformis, & expressa meruit similitudine decorari.*

Non inficiabitur veritatem, qui Assisiatis populi ad mortuum confluentis inspectores oculos consultum ibit. Hi namque in mortuo Francisco Christi mortui imaginem viderunt. Nec vidisse tantum satis fuit: oscula sacris stigmatibus videntes impresserunt. Et sicut olim discipuli IESV magistri aspectu non contenti, ipsum ad fidei certitudinem manibus contrectarunt; vt Ioan. Epist. 1. cap. 1. testatur. *Quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, & manus nostræ contrectauerunt de verbo vitæ.* Sic Assisiates ad fidei testimonium sacra stigmata explorarunt, manibus identidem contrectantes. In quibus miles quidam nomine Hieronymus, antea incredulus, sacra vulnera diligentius explorauit, clauos ibi extantes sæpius remouere intentans; Quo certior de miraculo redditus, credidit: & magnum ad fidem posteris faciendam emolumentum comparauit. Ita scriptum reliquit S. Bonauentura cad. 15. legend. maior. *Vnus autem ex eis miles quidam literatus, & prudens Hieronymus nomine, vir vtique famosus, & celeber, cùm de huiusmodi sacris signis dubitasset, essetque incredulus, quasi Thomas, feruentius, & audacius coram fratribus & alijs Ciuibus mouebat clauos, sanctique manus, & pedes, & latus manibus proprijs contrectabat, vt dum vulnerum Christi veracia illa signa palpando contingeret, de sui, & omnium cordibus omne dubieta-*

Ioann.

tis

tis vulnus amputaret. Propter quod, & ipse inter alios huius veritatis tam certitudinaliter agnitæ testis constans postmodum effectus est. Et tactis sacrosanctis iuramento firmauit. Hæc ille. Vbi meritò Thomæ incredulitatem repræsentatam agnouit. Narrantibus enim discipulis, se Dominum vidisse à mortuis excitatum; Thomas neutiquam se crediturum testatur, nisi videat, & digitum in locum clauorum immittat, & manu lateris vulnus exploret. Vidit, tetigit, explorauit, credidit, & ipsius incredulitas ad fidei nostræ firmitatem profuit: Quemadmodum egregiè docuit Sanctus Gregorius homil. 26. in Euangel. *Non hoc,* ait, *casu, sed diuina dispensatione gestum est. Egit namque miro modo superna clementia, vt discipulus ille dubitans, dum in magistro suo vulnera palparet carnis, in nobis vulnera sanaret infidelitatis. Plus enim nobis Thomæ infidelitas ad fidem, quàm fides credentium discipulorum profuit: quia dum ille ad fidem palpando reducitur, nostra mens omni dubitatione postposita in fide solidatur.* S. Bonau.

Super Christum mortuum factus est in Hierusalem planctus magnus, & doluerunt super eum, sicut dolori solet in morte primogeniti. Testes fœminarum lachrymæ, quæ ipsum è Cruce depositum prosequebantur, & magnis eiulatibus ad tumulum deferebant. Testis Magdalenæ fletus, *Quæ stabat ad monumentum foris plorans:* Nec Angelorum aspectu aut colloquio consolationem recipiebat. Postquam è vita discessit Franciscus, discipuli vberrimo lachrymarum profluuio suffusi amantissimi Præceptoris corpus in feretro reponentes ad sepeliendum portabant: Interim Iacoba de septem solijs Romana fœmina pietate insignis, & Francisci deuotissima in lachrymas effusa procedentes comitabatur: Quousque ad S. Damianum ventum est, vbi Beata Clara vnà cum Monialibus in mortui parentis tenerrimos amplexus illachrymans ruit, & sacra stigmata deosculando clauum deuoto, sed inani conatu reuellere intentauit. Tandem proripuit sese, & dolens in Conuentum recepit, fratribus interim mortuum cum fletu ad sepulchrum comitantibus. *Lachry-*

S. Bonau. *chrymabantur*, ait S. Bonauentura cap. 15. legen. maior. *filij pro subtractione tàm amabilis patris: sed & non modica perfundebantur lætitia, dum deosculabantur in eo signacula summi Regis. Miraculi nouitas planctum vertebat in iubilum, & intellectus repiebat indaginem in stuporem. Erat quippe tam insolitum, tamque insigne spectaculum, conuenientibus omnibus, & firmamentum fidei, & incitamentum amoris: audientibus verò admirationis materia, & excitatio desiderij ad videndum*. Quid ni videndi illius studio efferentur, in quo Christi Redemptoris mortui imaginem aspiciebant. Nunquam planè aspectum satiarent; nec antea auelli potuerunt, quam sacrum Corpus apud S. Gregorium sepulchro interim reconditum, oculis inter gemitus, & suspiria fletu liquescentibus subtraheretur. Vnus autem ex ijs, qui aderant, & flentes suis lachrymis comitabantur feretro, in quo S. Franciscum portabant, hæc duo carmina affixit.

Hic expirauit, qui mundum suppeditauit,
Qui sacram mentem direxit in omni potentem.

Hic planè sistendum erat, & calamus sepulchrali silentio tumulandus. Marci tamen Maruli lib. 2. de contemplatione exclamationem affectu plenam funebris instar Epicædij calamo, è lachrymis madenti subscribo. *O' Beate Pater Francisce, vidisti fulgentem Saluatoris nostri crucem; Vidisti Sanctum Seraph, à quo seraphicus dici meruisti. Inde tibi singulari quodam priuilegio Dominicæ crucifixionis cicatrices corporaliter vindicasti, vt cuius paupertatem, mansuetudinem, humilitatem fueras imitatus, eius etiam Beatissimæ Passionis signa in manibus, in latere, in pedibus referres: Et cum Paulo gloriari posses; dicens: Christo confixus sum Cruci, viuo autem ego, iam non ego: Viuit verò in me Christus: mihi autem absit gloriari nisi in Cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo: Ego enim stigmata Domini Iesu in corpore meo porto. O felicem seruum, cui Dominus tradidit quinque talenta, vt quibus ille perditum reparauit mundum, hic labentem repararet Ecclesiam*. Hactenus ille. Et planè B. Franciscus viuens Ecclesiam reparauit; iterum repa-

reparaturus, cum ante communem Resurrectionem forsan rediuiuus exurget, vt cum Enoc, & Helia Antechristo se opponat, ipsumque interficiat. Nàm cum D. Paulus de Antechristo locutus, dixit. *Quem Dominus IESVS interficiet spiritus oris sui.* S. Franciscum respexisse arbitror, quem oris Christi spiritum non immerito dixerim. Quippe cui Dominus IESVS se insinuauit, quem in se per amoris incendium transformauit: Et quem sicut viuentem, & morientem sibi similem effecit, itaut in Resurrectione eandem similitudinem præferat priorem alijs suscitabit. In cuius præsagium adhuc integer, recentibus plagis, tenera & molli, viuentis instar carne perseuerat, anticipatam promittens Resurrectionem, & ius ostendens, quod sibi, suæque Religioni Christi similitudine ad Thesaurum Terræ sanctæ possidendum acquisierat. Terræ autem sanctæ hęreditas, nescio an aliquibus iustius quã Minoritis obueniat, de quibus non incongruè dicetur: *Vos estis gens sancta, populus acquisitionis:* quia ad acquirenda loca sancta videntur destinati, vt ea in extremis Mundi temporibus obtineant, & contra Antechristi persecutionem, vt milites strenuissimi consurgant. Quod Iacobus de Vitriaco S. R. E. Cardin. in historia Occid. cap. 32. verbis expressit disertissimis. *Hic est,* inquit, *fratrum Minorum sanctus ordo, & Apostolicorum virorum admiranda, & imitanda Religio, quos Dominum contra perditionis filium Antechristum, & eius profanos discipulos credimus in diebus nouissimis suscitasse. Qui lectulum Salomonis tanquam fortes Christi milites ambiendo de porta ad portam cum gladijs transeundo super muros Hierusalem constituti sunt Custodes.* Hæc ille de Francisci filijs, qui tali parente, & ductore in Christi similitudine præeunte Terræ sanctæ possessores fieri meruerunt. Quemadmodum hactenus eiusdem similitudinis argumento deduximus, & sequenti §. clarius ostendemus.

2. ad Thessal. 2.

§. DECIMVM NONVM.

Christi similitudo, quæ in B. Francisco nascente, viuente, morienteque enituit, maius ipsi ius contulit, vt præ alijs Sanctorum Locorum thesauri spiritualis possessor existeret.

Diuina lege cautum erat in Deuteronomio cap. 25. vt duobus fratribus simul habitãtibus, si vnus ex eis absque liberis discederet, alter vxorem viduam connubio sibi adiungeret, & quasi hæreditaret; vt ex ea filios suscipiens, fratris vita functi semen suscitaret. *Quandò habitauerint fratres simul, & vnus ex eis absque liberis mortuus fuerit, vxor defuncti non nubet alteri; sed accipiet eam frater eius, & suscitabit semen Fratris sui*. Mortuus est IESVS in Cruce pro hominum salute suspensus; dilectissima ipsius Sponsa vrbs erat Hierusalem iuxtà Psalmographum Psalm. 45. vers. 3. *Fundatur exultatione vniuersæ terræ mons Sion. latera Aquilonis ciuitas Regis magni*, vbi in Hebræo, pro *Ciuitas Regis magni*, habetur, vt ad eum locum tradidit Lorinus, *Pulchra vt sponsa*. Talis enim erat Hierosolyma quandiu fidem coluit, & castam Deo seruitutem exhibuit; & ideo non semel sponsæ nomine in sacris Prophetarum oraculis prædicatur. Mortuo autem sponso superstes lugens, ac mœrens. *Facta est quasi vidua Domina gentium*. Threnorum 1. nu. 1. Congruum ergo erat, vt iuxtà legem in Deuteronomio sancitam mortui sponsi frater viduam sibi spirituali iungeret matrimonio, & & Terræ sanctæ possessionem adiret, vt de mortui fratris semen, hoc est fidem, seu Dei verbum suscitaret. Quamuis autem Christus in multis fratribus primogenitus extiterit, vt D. Paulus Roman. 8. dicebat, & ipsemet Dominus non semel discipulos suos appellauit. *Ite nuntiate fratribus meis*. Quinimo Tertullianus lib. de carne Christi nostrum omnium fratrem dicere non erubuit. *In vuluam ergo Deus verbum suum*

Deuteron.

suum detulit bonum fratrem, vt memoriam mali fratris eraderet. Nemo tamen (audeo dicere) tam Christi frater extitit, quàm Franciscus; nullus Christo coniunctior, nullus maiorem cum illo similitudinem retulit. Siquidem in solo Francisco sacris stigmatibus insignito Christi perfecta similitudo visebatur. Vnde nõ immeritò Frãciscus appellabitur *Signaculũ similitudinis* Ezech. 28. Hoc est Christi qui Patris imago est, ac similitudo, & B. Franciscus huius imaginis, ac similitudinis signaculum extitit. Vbi autem rei similitudo clariùs, quàm in ipsius signaculo, vel sigillo conspicitur? Porrò S. Bernardinus Senen. to. 2. de Euang. æterno B. Franciscum Christi signaculum nuncupauit. *Per seipsum & non per alium apparuit ei Iesus: Nam sicut in sua persona non alia, carnem nostram assumpsit, & in carne sua passibili perfectionem Euangelicam exemplauit: Sic & per seipsum gloriosum Franciscum in sua acceptatæ perfectionis signaculum figurauit, & consignauit*. Paucisque interiectis, adiungit. *Preterea nec per alium hoc mysterium debebat fieri, sed per illum, qui stigmata suæ passionis gestabat in corpore; vt sibi eum similem redderet, & conformẽ. Debuit tamen Christus in specie Seraphica apparere: tum vt apertè clarescceret, quòd cor eius sine alio medio vnitum, & inflammatum erat cum ipso Iesu*. Hactenus ille.

Cùm igitur B. Franciscus stricta adeo vnione Christo fuerit copulatus, tamque perfecta similitudine signaculi instar ipsum retulerit. Quid mirum, vt speciali ratione Christi fratrem appellauerim, & ipsum Christi spõsam Terram sanctam, & vrbem Hierusalem sponso viduatam, iure fraternitatis obtẽturum esse mihi persuaserim? Recolendi sunt fauores, quibus olim Patriarcha Ioseph apud Aegyptum fratrem suum Beniamin, reliquis in conuiuio assidentibus anteposuit. Nam cum partes suæ singulis apponerentur; Beniamini pars, non sine fratrum admiratione, partes alias quinquies superabat. *Et mirabantur nimis sumptis partibus, quas ab eo acceperant, maiorque pars venit Beniamin, itaut, quinque partibus excederet*. Genes. 43. Quid sibi vult ista Prælatio Beniamin? Quo aspectu cæteris in conuiuio antefertur? Vel enim, vt aliqui Genes. 43.

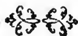
 sentiunt,

ſentiunt, pro omnibus quinque miſit fercula, vt bini, & bini comederent, & ſoli Beniamin alia quinque apponi præcepit vt ſolus ipſe quantū alij decem mādacaret. Vel ſingulis pars vna appoſita eſt, vt ſoli comederēt. At verò Beniamin ferculis quinquies duplicatis reficitur. Ita quod ipſius pars ſingulorum partes duplicato quinquies numero excederet. Qualibet tamen ratione id acciderit, mirādum eſt, quòd tam notabili exceſſu fratrem alijs minorē prętulerit. Sed forſan ideo hoc fecit Ioſeph, quia Beniamin germanus frater erat, & vterinus, eodē parente, genetriceq. progenitus, & ipſi reliquis coniunctior: ex quo orta eſt conuiuij prærogatiua. Itaq. ſtrictior cognationis vnio, & maior animorum, & fors corporū ſimilitudo, prælationis cauſa fuit; vt frater ętate minor natu maioribus præferretur. Chriſti frater erat Franciſcus, ætate & profeſſione minor, ipſi tamen per amoris transformationē coniunctior, ac ſimilior: Cui propterea quinque præ ceteris partes dedit, hoc eſt ſacris ſtigmatibus decorauit; vt qui interius animo ſimilitudinem iam habebat; quinque plagas in corpore oſtentans, exterius ſimilis monſtraretur. Hæc autem ſimilitudo exigebat, vt fratris poſſeſſionem adiret, & ipſi in thalamo ſuccederet, prioriſque ſponſi loco terram illam obtineret, in qua mortui fratris ſemen ſuſcitaret. Ergo iure fraternitatis, ob quam B. Franciſcus præ cęteris Chriſto coniūctior, & ſimilior extitit, Terræ ſanctæ poſſeſſio ei debita videbatur. Et ſanè cùm illuc ſemel, iterumq. ſe contulit, vt iam in ſuperioribus ſtatuimus, quid aliud egit? quàm terræ poſſeſsionem deambulando apprehendere, vt cum poſtea Soldani indulgentia Minoritis concedenda eſſet: non tantum Barbari illius gratia, quantum iuris paterni facta filijs reſtitutio videretur. Præter hoc fraternitatis ius aliud etiam habuit Franciſcus propter quod Terrę ſanctę poſſeſsio ipſi debebatur.

Inter ſucceſsionis modos, numeratur ſucceſsio per repręſentationem perſonæ, cui ſuccedendum eſt. Hæc autem repræſentatio fuit in B. Franciſco qui veluti filius Chriſti dilectiſsimus, illum ſimilitudine, & propinquitate repræſenta-

bat,

bat, & ideo hęreditatis ipsius fieri successor debuerat. Frãcisco enim superstite ob perfectæ similitudinis rationem; & si Christus Dominus mortuus fuit, quasi tamen non moreretur reputandus est, qui talem post se filium ita dilectum, & similem reliquit. Quemadmodum de illo alio pagina sacra refert Eccles. 3. *Mortuus est pater eius, & quasi non est mortuus, similem enim reliquit filium post se*. Cui meritò Patris hæreditas traditur, quia æquum est, vt qui vitæ similitudine ipsum repræsentat, & quasi viuentem sustentat, ipsius hæreditatem possideat, vt qui vitam quasi donare videtur, mutua vicissitudine hæreditatem accipiat. Plures huius possessionis obtinendæ rationes supersunt; & alij fines respiciendi à Sede Apostolica, & Sacra Congregatione de Propaganda Fide considerati inferiùs proponentur; quibus stabilitum adhuc sanctorum locorum ius, Minoritis quasi hęreditarium esse comprobatur. Fauet possessioni à nostratibus obtentæ viri eruditissimi ex sac. Ordine S Dominici iudicium; Nam in libro, cui titulus est. *Vox Turturis*, hæc habet cap. 24. in fine: *Congruè pro Terra sancta Seraphicos Fratres Dominus elegit, cùm enim Terra sancta domus Dei sit, & porta cæli, eos ministros habere debebat, qui nomine, & re Seraphim ardentes cæli incolas imitarentur; custodia fascium infantiæ Saluatoris ijs debebatur, qui altissimam paupertatem profitentur; Sepulchri possessio erat consignanda (cum cæteris locis vbi memorabilia actionum Christi Domini recensentur) ijs qui illius Religionem profitentur, in cuius carne eiusdem Christi Crucifixi vestigia sunt impressa, Olïueti cum Valle Iosaphat assignanda eisdem domus erat vbi iudicij promptissimos habebit pauperes iudicaturos duodecim Tribus Israel, vnde quoque legimus, Iudicium est pauperum.*

CA-

CAPVT VIII.

Plures proponuntur fines, propter quos Sedes Apostolica, & Reges Catholici Minoritas Obseruantes, Sanctorum locorum apud Hierosolymam Custodes solos, administratoresq. delegerunt.

PRæter assignatas in superioribus capitibus rationes; & vltra iacta ibi fundamenta, propter quæ necessarium fore stabiliuimus, vt Minores in Terra sancta sacerrimi illius thesauri custodes tenerentur: Alij quoque sese offerunt fines, quorum intuitu Pontifices, & Catholici Reges constanti decreto talium locorum curæ, administrationique Minoritas præ cæteris deputarunt.

Primus: quod sanctissimi illius thesauri possessio securior penes Ecclesiam remanebit, quamdiu sub Minorum custodia extiterit: Nec ita facilè cum magna Christianitatis iactura opprobrioque amittetur.

Secundus: Tributa, quæ pro conseruanda possessione Turcis persoluuntur minora sunt, & non ita excrescent, vt propterea sacratissimo thesauro spoliari contingat.

Tertius: vt largitores sint eleemosynæ, quæ apud Reges, & Christianos Principes, & Christi fideles colliguntur: proindeque eam summam attingant, quæ tributorum exactionibus, & expensis pro locorum conseruatione faciendis sufficiens habeatur.

Quartus, vt collectæ eleemosynæ fideliter tractentur, & securius Hierosolymam deferantur; nec in aliquo præterquam in prædictis locis, eorũq. administratione insumãtur.

Quintus, vt ea loca maiori, qua fieri potest veneratione habeantur; ita quod nihil Religionis, & cultus in ijs desideretur quantum custodum ibi demorantiũ status patitur, quos admi-

admiranda paupertas, & Christi dum ibi vixit æmula non parum commendat. Quin etiam Apostolicæ vitæ professio, qua iuxta S.P N. Francisci Regulam cap 6. Minores excellunt *in paupertate, & humilitate Domino famulantes*, iacti quondam ibi seminis fructus protulerunt.

Sextus, vt Ecclesia, & Sedes Apostolica talium locorum proprietatem, ac dominium penès se immediatè, ac directè detineant; quod, vt videbimus, non accidet, si alij præter Minores locorum possessores fieri permittantur.

Magnum habent pondus sex fines memorati: Vnde nisi in conseruanda Sanctorum locorum possessione respiciētur, verendum est, nè Ecclesia optabili thesauro spolietur. Et sanè prædictos fines, vt plurimum non assequetur Ecclesia, nisi Minorum Religionis ministerio talibus locis pręstito vtatur, vt singulatim peculiarem cuique adaptantes rationem ostendemus.

§. PRIMVM.

Primi finis ab Ecclesia intenti conuenientia, necessitasque aperitur.

FInis primo loco intentus est securior sanctorum locorũ possessio, quæ sub Minorum custodia non tanto amissionis periculo subijcitur. Dubium non est, quod ad finem hunc assequendum nullum præstantiùs mediũ reperiatur, quàm si sanctorum locorum custodia Minoribus committatur. Quoniam Sultanus, & ferè omnes Saraceni Fratres Minoritas de Obseruãtia maiori, quàm alios religiosę vitę professores beneuolentia prosequuntur. Quod adeò verum est, vt eos solummodo existiment Religiosos, quos viliter indutos pauperes, & diuitiarum contemptores inspiciunt. Et hinc sectæ suæ Religiosos æstimant: quoniam (alio licèt affectu) nuditatem, pauperiem, & temporalium contemptum profitentur.

fitentur. Idcirco neminem alicubi Religiosum esse existimant Saraceni, nisi exteriori nuditate, & paupertate suis similem inspexerint. Atque hinc ingens ille affectus, & æstimatio prouenit, qua Turcæ Minores amore, & honore habent. Et proinde illos tantummodo sanctorum locorum velint esse administratores. Nec noster in hoc nos fallit affectus, sed exrraneorum vox isthæc est. Audire iuuat Grauinā sacri Ord. Dominicani in libro quem inscripsit. *Vox Turturis* c.24. in fine, vbi ita. *Hoc vel ipsi hostes & inimici demonstrant dum solam sacram hanc familiam nunc in Palæstina degentem in monte Sion, in S. Sepulchro, in Bethlehem, Valle Iosaphat, Nazaret, Monte Oliueto, Bethania, Iordane pascunt, atque sustentant non secus ac Corui Eliæ portionem ministrātes, sic enim decet omnem iustitiam, vt fide destituti faciant quoque verbum eius (quo etiam non solo pane viuit homo) in obsequium eorum qui prædicant verbum eius, & fiat abundantia in turribus Domini, vt sustententur bellatores altissimi, & proprijs stipendijs pascant, qui arma, & sagittas aduersus eos dirigunt, vt prosternantur corda inimicorum Regis.*

Quamquam verò Christum Dominum, nec mori, nec pati potuisse Saraceni opinentur: attamen sepulchrum, & caluariæ locum reuerenter etiam suspiciunt: quia falsò sibi persuadent, quòd cum Christus Dominus quēdam in facie manu contigerit, suam illi similitudinē impressisse. Quod aduertentes Iudæi Christi hostes quoniam Deum occidere non poterant: hominem, cui suam Deus homo similitudinem indiderat, in patibulo suspendentes interfecerunt. Huius fabellæ meminit summus Pontifex Pius II. in Epist. ad Morbisanum Turcarum Principem. *Negat*, inquit; *tua lex Christi necem, & alium suo loco interfectum existimat: nec Deum incarnatum cognoscit, neque crucifixum, aut mortuum.* Hæc venerādi sepulchri, & patibuli causa est, ob quam hæc loca tam impensè colunt vt neminem ex Iudæis illuc intrare permittant: quinimo si quem intrātem, vel illac transeuntem aspexerint, statim illum de medio tollūt. Aliarum tamen Nationum homines loca illa venerari, & colere libenter sustinent,

Itaque

Itaque Saracenos eadem, quæ Ecclesiam cura tangit; vt Thesaurus ille sacerrimus minime polluatur, & si Turcarum studium; & Ecclesiæ sollicitudo sit penitus diuersa: omnes tamen Christianos tangere oportebat. Hinc oritur, vt Saraceni (nisi fortè pecuniæ amor aliò impellat) Minoritas sanctorum locorum administratores præ alijs esse consentiant: quippe quos ad cultum, & reuerentiam locis exhibendam magis idoneos reputant Ministros.

Non defuere tamen ex Saracenis, qui innumeris abominationibus, & spurcitijs Terræ sanctæ sacraria repleuerunt, sicut accidit anno Domini 1219. cum Coradinus Saphadini Sultani Aegypti filius Hierosolymam inuasit. Tunc enim, relatu indignum est, quot immunditijs sanctissima nostræ Redemptionis monumenta polluerint Mahumeti cultores; donec Minoritæ sub hoc tempore intrarunt, & sanctuarij possessores effecti omnem squallorem, & immunditiam abstulerunt; Tartaroque infremente, veterem splendorem mundatis primum, & lustratis de more locis reddiderunt. Nec semel tantum huiusmodi abominationes in loco sancto stetisse referuntur. Iterum, vt retulit Vrbanus II. in Concilio Claramontano, profanatum sanctuarium, & Dei templa versa sunt in stabula, nec iam orationis domus, sed latronum speluncæ videbantur. Vrbani verba sunt: *Sancta Resurrectionis Ecclesia, requies dormientis Domini, eorum fœdabatur spurcitiis: loca venerabilia, quæ Dominum in carne susceperunt hospitem, signa viderunt, senserunt beneficia, facta sunt gregum præsepia, stabula iumentorum.* Quo quid turpius, & funestius Christianæ Reipublicæ potuit euenire? Quamquam Saraceni vt plurimum Christum Dominum, & sanctissimam eius Matrem aliquo cultu obseruant: Prouidit tamen Deus Minoritas, qui loca macie deformata, & abominationibus polluta reformarunt, pristinoque restituto cultu illæsa, & intemerata conseruant.

Gulielm. Tyrius lib. 1. belli sacri cap. 15.

Cum igitur Minores in Saracenorum gratiam sese insinuauerint, & adeo magnā apud eos probitatis existimationem collegerint; Vt propterea sanctorū locorū Custodes, &

possessores fieri permiserint, quin per trecentum, & amplius annos quantumuis Grecorum calumnijs, & sollicitationibus multoties impetiti, inde amouerentur. Attendendum est an deficiente in ijs locis Minorum assistentia, illorum possessio penes Ecclesiam immobilis futura sit, nec ad alios transmittenda. Quod fors eueniet, & Græcis tradetur. Vnde à ratione alienum, bonoque regimini dissentaneum est, & fini ab Ecclesia intento penitus contrarium, vt sanctorum locorum administratio alijs commendetur. Nam si aliquid in hac parte nouum moliri contingat, & fratres à possessione arceantur: periculum certè imminet, vt sacratissimus ille thesaurus amittatur, & Turcæ, vel alijs tradant, vel in Mesquitas conuertant, vel turpibus, & profanis vsibus deputent: & fortè ad Ecclesiæ possessionem non amplius reuertentur.

Habent enim Turcæ faciles ad iracūdiam motus, & leuissimis de causis concepto furoris igne excandescunt. Vnde templa nostra in suas conuertent Mesquitas, si quos ipsi custodes delegerant, & consentiebant, inde amoueri conspiciant: Quoniam apud suos religiosius quàm apud nostrates haberi sibi persuadebunt. Quemadmodum vero Conuentum montis Sion, vbi Dauidis sepulchrum arbitrabantur absconditum, à nostris abstulerunt anno 1559. vt referunt
Annal. minor. anno 1342. nu. 21. Annales ad Christi Annum 1342. nu. 21. & suis custodiendum ministris commendarunt: quia penes eorum curam, & vigilantiam securius esse existimabant. Sic etiam de alijs Conuentibus, & Ecclesijs disponent, & suis inhabitanda committent; maximè si in Minores propensi, quorum non paruus est numerus, stimulante vindicta, id à Sultano fieri procurent. Quod si fiat, omnis spes illa iterum recuperandi interciditur. Atque adeo Ecclesia catholica loca sancta prorsus amittet: Et fors nunquam amplius obtinebit quantumuis maximo ad recuperationem labore obnitatur. Absit verbo inuidia: non tamen iacturam vereri desinet, qui Solimani Sach epistolam ad Franciscum Galliæ Regem scriptam perlegerit: in qua Barbarus christianissimi, Regis petitionem de reddendo nostratibus Monte Sion, superba responsione

ne

ne illusit: Epistolæ transumptum reddo.

Tu Francisce, dicebat, *qui es Dominus Regionis Franciæ scripsisti literas notum faciens ad portam meam Imperialem felicem, potentissimamque aulam, atque palatium, vbi resplendet immensa iustitia, inæstimabilisque benignitas, casum scilicet Ecclesiæ existentis in circuitu nobilis Hierusalem, quæ est vna Imperij mei ciuitatum, quæ ab antiquo possessa fuit à natione honorati IESV, postmodum autem facta Mesquita, quod ipsum optimè narrasti, & intellectum est. Quapropter amicitiam, & beneuolentiam, quæ est inter meam excelsam maiestatem, & te; omnis petitio tua est acceptabilis apud meam felicem magnificentiam. Nihilominus ex quo hoc non sit simile possessioni, & æquum omnipotentiæ nostræ; sed casus pertinens ad fidem nostram iuxtà sacrosanctum Mundi Creatoris mandatum, hominumque altoris: cuius gloria iusta est lex honorati patris nostri, quæ sola in hoc & alio mundo est, sit benedictus, & honoratus: Ecclesia illa, aut alius locus, qui tempore aliquo facta est Mesquita, aut Mesquitæ nomen tenet, & Musulani in ea adorauerunt, legi nostræ repugnat, & fidei, quod denuò destruatur, aut innouetur. Si fide nostra permitteretur, petitio vestra apud meam felicem liberalitatem non esset alterata.* Hæc Selimanus, quæ si rectè perpendantur; irreparabilem fore sanctorum locorum iacturam ostendunt: si forsan indignatus propter Minoritarum amotionem, Ecclesias fecerit Mesquitas, & Musulanis custodiendas assignauerit. Cùm verò Ecclesia securam sanctorum locorum possessionem habere studeat, & securitas ex Minorum in ijsdem assistentia dependeat, vt non improbabiliter coniecimus, & experimento edocetur, necesse est, vt eos è prædictis locis amoueri non patiatur.

Annal. anno 1342. nu. 53.

§. SECVNDVM.

Finis secundus expeditur, cui strictissima Minorum paupertas plurimum suffragatur.

SEcundus Ecclesiæ finis, quòd tributa, quæ pro conseruanda possessione Turcis persoluuntur, minora sunt, & non ita excrescent, vt propterea sacratissimo thesauro spoliari contingat. Præpositi finis congruitas pari ratione fulcitur: nimirum affectu, & æstimatione, qua Saraceni ob insignem paupertatem, vitæque Euangelicæ integritatem Minoritas prosequuntur. Et ideo non tam grauia onera, & tributa imponunt, sicut alijs Religionibus imponerent, quæ tēporalium possessionum redditibus perfruuntur. Etenim apprimè callent Fratres Minores omnimodam sectari paupertatem, Apostolicæ vitæ perfectionē æmulari, & ex collectis eleemosynis alimoniam quęritare. Vnde licet insatiabili cupiditate flagrent, & tota animorum contentione aurum, & argentū conquirere studeāt. Nihilominus paupertas Minorum sitim hanc in Saracenis aliqualiter sedat, & moderatis contenti exactionibus non ita crudeliter emungunt. Vnde tributorum summa viginti, aut triginta aureorum millia non excedit: & forsan milliones exigerent, si Sacrosancta loca penès alios tenerentur.

Hic autem pecuniæ colligendæ insatiatus amor cultu accenditur & veneratione, quam sacris nostræ Redemptionis trophęis Christiani impendunt, & Saraceni conspiciunt: In quo vinci à nostratibus sine rubore patiūtur. Pudor esset sāguineo lachrymarum profluuio expiādus, si Christianos Saraceni anteirent: Vincunt tamen Christiani, & vberiori cultu loca suspiciunt, in quibus humanæ Redēptionis Sacramēta Christus exercuit, quam Saraceni Mecam venerātur, vbi Mahumeti sepulchrum esse perhibetur. Quid ni ita fiet? Siquidem inter Christum Dei Filium, & Mahumetum naturę humanæ propudium infinita cernitur distantia, & in suo Alcorano Mahumetus Christo longè inferiorem se esse profitetur.

tētur. Pulchra tamen eſt in hanc rem anthitheſis illa Fratris Thomæ de Ieſu in libello *de Procuranda ſalute omnium gentium lib.* 10. ſ. 3. vbi Chriſtum Mahumeto opponens ita loquitur. *Conferamus Chriſtum cum Mahumeto non ex noſtra prædicatione, ſed ex Alcorano, & Saracenorum Secta. Chriſtus verbum Dei, Mahumetus homo merus; Chriſtus Meſſias promiſſus Patribus, nunciatus ab Angelo Virgini Excellentiſſimæ: Mahumetus obſcurus, & ignobilis: Chriſtus ſemper ſanctus, Mahumetus aliquando profanus, errabundus, & latro, ac idolorum cultor: Chriſtus Doctor ſapientiſſimus: Mahumetus omnis eruditionis prorsùs expers, nec ſuum ipſius Alcoranum intelligens: Chriſtus de ſe, & de ſuis certus, Mahumetus incertus, vt ipſe in Alcorano confitetur. Chriſtus viuens, vel, vt ipſi dicunt, raptus in cœlum à Deo, vel vt nos, reductus in vitam: Mahumetus mortuus, & computrefactus. Denique nec Mahumetus negat multò ſe eſſe inferiorem Ieſu Chriſto*. Hactenus ille. Cùm tamen hęc ita ſe habeant, Saraceni ſupra quam credibile eſt Mahumetum ſuſpiciunt: tanque erga ipſum obſequioſos ſe præbent, vt magnas faciant expenſas pro conſeruanda Mecæ domo, in qua Mahumeti corpus eſſe, vel aliquando extitiſſe perhibetur:

Magnus Turcarũ Sultanus duo milliones quotannis elargitur, vt cum peregrinis ad inuiſendũ Mecæ domum proficiſcentibus inſumãtur, qui inter viros ac mulieres ſeptuaginta millium numerũ tranſcẽdunt. Et pro eorũ cuſtodia, & Arabũ per quorũ regiones iter faciunt defẽſione ſex mille equites ſtipendiarios alit. Si qui verò durante peregrinatione tam eundo, quàm redeundo enaſcãtur, hoc magnę fęlicitatis auſpicio vertunt, nobilitatis priuilegio gaudent, & à ſoluendis impoſitionibus, ac tributis Sultani ſtatuto liberantur. Hos vocant Xarifes, vel aliter pilei viridi faſcia redimiti, & originem trahere creduntur à Mahumeto, quia in peregrinatione ad ipſius domũ lucẽ hanc aſpexerũt. Nec ſoli partus, ſed etiã conceptus honorantur: Vnde qui inter peregrinandum concipiuntur, quamuis itinere facto enaſci contingat, ijſdem priuilegijs, & immunitatibus gaudent. *Hiſtor. Muſulan. Turcarũ l. 12.*

Alij

Alij præterea sunt religiosæ vitæ professores (Santones dicuntur) qui ad inuisendam Mecæ domum peregrinantur. Hi antequam domos repetant, candentem ferri laminam oculis admouent, vt repente excæcati, nihil amplius videãt. Magnus est ita insanientium numerus; & indignum reputant, vt oculis, quibus Mahumeti viderant Mausoleum, aliquid vlteriùs aspiciant.

Tam frequens Saracenorum erga Mahumetum cultus, tam liberale obsequium, & minimè parca deuotio, Christianorum (credo) æmulatio fuit, & nunc facta est sugillatio. Pudore enim affici debuissent Christiani suam in Iesu Christi Saluatoris nostri obsequio negligentiam aspicientes: cum Barbari turpitudinibus dediti, & ignorantiæ tenebris obcæcati, nullis parcant expensis; vt pseudoprophetam vitę infamia, & falsis suggestionibus detestandum; etiam cum incolumitatis periculo, & vitæ dispendio colant, impensiusq. venerentur. Et reuera talis extitit impius ille Mahumetus, qualem D. Ioannes in Apocalypsi 13. Ecclesiæ persecutiones recensens proprijs coloribus depinxit; vt vir doctissimus Cardinalis Turrecremata cap. 1. contra Mahumeti errores adnotauit. *Vidi*, inquit, *aliam bestiam ascendentem de terra, & habebat cornua duo similia agni, & loquebatur sicut Draco: & potestatem prioris bestiæ omnem faciebat in conspectu eius. Et fecit terram, & inhabitantes in ea adorare bestiam primam, cuius curata est plaga mortis, & fecit signa magna, vt etiã ignem faceret è cęlo descendere in terram in conspectu hominum. Et seduxit habitantes in terra propter signa, quæ data sunt illi facere in conspectu bestiæ, dicens habitantibus in terra, vt faciant imaginem bestiæ, quæ habet plagam gladij, & vixit. Et datum est illi, vt daret spiritum imagini bestiæ, & vt loquatur imago bestiæ: Et faciat, vt quicunque non adorauerint imaginem bestiæ occidantur.*

Cùm verò Mahumetus talis, tamque abominandus extiterit, vt in hac ipsius imagine à Ioanne depicta fas est intueri: non dubitant Saraceni omnem ei cultum, venerationemque exhibere, & si eadem à nobis pro veri Dei cul-

tu

tu exigissent; leuia, paruique momenti censerent tributa, quamuis à nobis grauissima reputarentur; vt nobis liceret sacrosancta loca, in quibus Dei filius, Cæli Dominus hominem induit, natus, mortuusque est, & reliqua humanæ redemptionis mysteria peregit, incolere, & sacratissima tot beneficiorum monumenta venerari. Hanc tamen cupiditatem exigendique rationem paupertate sua, & humilitate cohibet seraphica Minorum Religio. Quod, spectata barbarorum insolentia, insatiabilique cupiditate, simillimum prodigio est, ac omnes hyperbolicæ orationis metas transgreditur. In re autem tanti ponderis, vel tenuissima periculi vmbra euitanda est, & studiosissimè cauendum, ne si Minores à Terra sancta discedant, alijque subintrent: Turcarum cupido accendatur, onera, & tributa sic excrescant, vt communiter loquendo Ecclesia non possit tam graue pondus sustinere, subindeque sacratissimum deperdat thesaurum, quo sub Minoritarum administratione tam longa annorum intercapedine perfruitur.

§. TERTIVM.

Tertius Ecclesiæ finis declaratur.

HIc finis est, vt Eleemosynæ, quę pro Terra sancta apud fideles colliguntur, ita numerosæ sint, vt tributa, & exactiones à Saracenis impositas adæquent. Ad hunc vero effectum Obseruantes Minoritæ præ cæteris aptiores iudicantur. Quippequi apud omnes ferè Orbis nationes, gratia, & amore plurimum valent: & eximia quam profitentur rerum inopia, & nuditate fidelium subsidia, quasi iure aliquo sibi addicta promerentur. Nec quisquam ita inops inuenitur, vt panem cum Minoribus non partiatur: quinimo nullus stipem negare petentibus audet, quamuis postea ab alijs sit petiturus; vt diuturna probatum est experientia.

Prædi-

Prædiues ſenſus iſte eſt, & maioratus ampliſsimus, quem S. P. N. Franciſcus multimodè conquiſitum filijs reliquit. Nulla tamen arte certius, quàm humilitate profundiſsima, rara, & peregrina paupertate, inſolito, admirandoque rerum temporalium deſpectu, voluntatum Dominus euaſit: Vnde illum non ſolum vt hominem diligebant, ſed quaſi Deum venerabantur. Hæc enim eſt paupertatis prærogatiua, vt hominem quaſi Deum efficiat, & dignum cui omnes, vt Deo applaudere non dubitent. Hinc eſt illud poeticum.

Aude hoſpes contemnere opes,
Et te quoque dignum finge Deo.

Super omnia tamen adiuuit Chriſti ſimilitudo, quæ in B. Franciſco adeo magna fuit, vt natiuitate, vita, morte, Chriſtum omnibus modis retulerit, quemadmodum in ſuperioribus probatum reliquimus. Vnde qui Franciſcum pauperem, humilem, penè nudum, & Chriſti plagis inſignitum aſpiceret: non poterat non ad miſcrationem inflecti, ſeque, vt ita loquar, euiſcerare, vt homini opem ferret, in quo Chriſti pauperis, & plagati ſimulacrum intuebatur. Parum hoc eſt, maius aliquid auſim dicere: Prope eſſet propter indiſcretam ſimilitudinem, Chriſtum & Franciſcum, fratres eſſe vterinos, eodemque partu editos opinari. Atque adeo nihil petenti denegaret, ſed omnia hilariter, & promptè largiretur. Et tantò (credo) promptius, quantò pluris facienda eſt Chriſti imago, virtutum coloribus, & ſtigmatum luminibus in Franciſco depicta; quam ſi naturalem ſimilitudinem ab vtero extraxiſſet.

Plinius lib. 7. c. 12. Refert Plinius lib. 7. Naturalis hiſtoriæ c. 12. duos ætate ſua iuuens extitiſſe, quorum tam perfecta fuit ſimilitudo, vt etiam in minutiſſimis oris lineamentis, ac ſignis ſe in vicem repræſentarent. Et quicunque vnum viderat alium ſe vidiſſe arbitraretur. Alterum tulit Aſia: Montibus Alpinis alter in lucem editus fuit. Hos igitur mercator nomine Forianus Mangò, tanquam eodem ventre prognatos, cuidam equiti Romano ingenti pecuniæ ſumma diuendidit.

Cæterum

Cæterum cùm alter Hetrusca, alter Asiatica lingua loqueretur; detecta fraude eos fratres non esse innotuit, & multò minus ex eodem vtero prodijsse. Quapropter Romanus cum mercatore expostulans de fraude, & pecuniæ summa querebatur. Cui venditor respondit: propterea se tanti illos vendidisse; quia rarum erat, magisque admirandum, quod sic indiscretæ similitudinis existerent: cùm tamen nec fratres essent, nec ex eodem ventre progeniti. Plinij verba sunt: *Respondit versutus ingenij Mango, ob idipsum se tanti vendidisse, quoniam non esset mira similitudo in illis eodem vtero editis.*

Si Christus Dominus, & S. Franciscus patris, ac matris fraternitatem habuissent, aut eodem vtero editi essent, non ita mirandum videretur, quod tantam haberent similitudinem. Illud tamen mirabile est, quod Christus naturalis Dei filius, bonitatisq. ipsius imago cùm sit, & Franciscus merus homo, & filius adoptiuus, magna inter vtrumque similitudo reperitur; cui per stigmatum impressionem vltimam manum Christus addidit. In quo Ducum, & Imperatorum consuetudinē obseruans: parta de morte, & inferno victoria in B. Francisco suæ militiæ arma, hoc est stigmata constituit. Et sicut ex victoribus aliqui post adeptam victoriam spolia in bello acquisita ad templū, vel imaginem deferunt cui plus afficiūtur, nimirum Lauretanę Virginis, Montis Serrati, Guadalupēsis, & ibi ad victoriæ monumentū gratulabūdi suspendunt. Quod etiam ab antiquis militibus obseruatum memorat Ouidius. *Ouid. de Trist. lib. 3 & 7.*

Miles vt emeritis cùm primum cessat ab armis,
Ponit ad antiquos, quæ tulit arma lares.

Non aliter Christus post actum de suis hostibus triumphum, arma sua, victoriæque insignia, & triumphi monumenta in B. Francisco, cui vt suæ imagini plus afficiebatur, suspensa reliquit. Vnde magnum exurgit S. Francisci, ipsiusque sublimitatis elogium: Nam cùm totus penè Orbis ad Christi deuotionē aspiret, ac eam certatim, & palàm profiteatur: Christus tamen Beati Francisci deuotum se prodidit, dum sua illi contulit triumphi monumenta. Cùm autem Christiani

videant Franciſcum ſummopere à Chriſto dilectum: Quid ni illum pariter diligant, & eius filios ſumma beneuolentia proſequantur?

Sponſæ dicebant olim ipſius amicæ, ac ſodales: *Exultabimus, & lætabimur in te memores vberum tuorum: recti diligunt te.* Canticor. 1. num. 3. Sicut D. Gregorius Niſſenus Theodoretus, & Bernardus ſerm. 24 in Cantica intelligunt. Et cohæret ſeptuaginta interpretum lectio, quæ habet. *Diligemus vbera tua ſuper vinum, æquitas, ſeu rectitudo dilexit te.* Et tantundem valet, ac ſi dicerent: Amores tuos, o ſponſa, feſtiuis plauſibus, & acclamationibus celebrabimus. Amor enim vberum nomine ſignificatur aptiſsimè. Quinimò te ipſam ſuper omnia iucunda, delectabiliaque adamabimus: & noſtri amoris ratio, ac fundamentum erit: quia ſponſus tuus, qui eſt ipſamet rectitudo, amore te complectitur ardentiſſimo. *Rectitudo dilexit te.* Igitur ſponſi amor erga dilectam in cauſa erat, vt à Sodalibus diligeretur.

Cantic. 1.

Pari ratione fideles animę Chriſti ergà Franciſcum dilectionem expendentes, huiuſque dilectionis oblectamenta, & fauores memoria reuerſantes: Toto cordis impulſu ad Franciſci amorem deferuntur; ea ſolum ratione, quòd illum à Chiſto impenſius diligi animaduertunt. *Rectitudo dilexit te.* Porrò D. Gregorius Nyſſenus Chriſtum intelligit hac dicendi formula ſignificatum. *Ieſus autem*, inquit, *eſt rectitudo, quia in ipſo quidquid eſt obliquum corrigitnr, & deducitur ad rectitudinem*: Igitur Chriſtiani cæleſtis aulæ inſtituta, moreſque ſequuti, cùm videant Cæli Regem Franciſci amore conflagrantem, & triumphi ſui monumentis, hòc eſt, ſacris ſtigmatibus decorum; non ſolum amant, ſed in ipſius amore ad contentionem excellere ſtudent. *Diligemus vbera tua ſuper vinum.* Nec gratuitum huiuſmodi amorem, ac deuotionem exiſtimant, ſed quaſi neceſſariam, dulcique, & violenta tyrannide expreſſam rependunt. Fallar niſi huc reſpexit S. Bonauentura in maiori legenda cap. 13. S. Franciſco locutus. *Iam enim propter ſtigmata Domini IESV,*

Greg. Nyſ.

quæ

quæ in corpore tuo portas, nemo debet tibi esse molestus: quin potius quilibet Christi seruus omni esse tenetur affectione deuotus.

Hæc fidelium deuota propensio, & amor eximius, non solum Seraphicum parentem, sed eius etiam filios ob patris amorem complectitur. Vnde nullum pro eleemosyna ad ipsorum portas accedentem; vacuum abire patiuntur, quin pro viribus largissimè reficiant. Et voluntatem hanc non solum Deus custodit, sed insuper magnis beneficijs remunerat, & vberrimis gratiarum donatiuis amplificat. Plena sunt exemplis historiarum monumenta, in quibus fauores eximij in Seraphicæ Religionis deuotos collati referuntur. Annales Minorum Veteris Poetæ carmina proferunt, vbi quatuor priuilegia continentur, quæ Christus in petra sedens, in qua Franciscus de more vescebatur in monte Aluernæ, & viro Dei familiariter locutus impertiuerat. *Annal. min. anno 1224. n. 5.*

Francisco fundente preces (vt tempore multo
Mos inoleuit ei) cælestis filius ipsum
Exultare iubet: Annuntio quatuor, inquit,
Dona superna tibi: stabit tuus ordo per æuum.
Nullus ibi frater, cui sit peruersa voluntas,
Stare diù poterit. Vix ordinis hostibus annos
Viuere dimidios præstabitur; Eius amici
Viuent, & vitam concludent fine beato.

Plurimum verò rem hanc illustrat illa verborum Christi interpretato apud Matth. cap. 25. num. 40. quam adhibet Author. conformitatum lib. 1. fruct. 8. p. 2. forsan à D. Bonauentura desumptam. Nam cum extremo iudicio Christus eleemosynas pro ipsius amore pauperibus erogatas Beatis gratulabundus recensebit: sic ipsomet Domino attestante loquetur. *Quod vni ex minoribus meis fecistis, mihi fecistis.* Profectò minores isti, vt præfati Authores sentiunt, seraphici Parentis filij sunt: quos propterea Christus minores suos appellat. *Ex minoribus meis*, vt fidelibus speciatim commendatos ostendat, & eleemosynam in ipsos collatam, peculiari remunerationis prærogatiua in cælesti *Author. confor. lib. 1. fruct. 8.* *Matth. 25.*

beatitudine cumulandam manifestet. Ipsi enim Parentem suum Franciscum Christi imaginem, ac similitudinem numeris omnibus absolutam imitati, altissimam sequuntur paupertatem, & Apostolicæ vitæ instituta sectantur: vnde fidelium auxilia,& subuentiones illis videntur prę alijs commodanda.

Hic etiam adnotandum est; quod supremus mundi arbiter Christus cæleste Regnum aliquibus donaturus, nullum proferet obsequium præter eleemosynas, quas minoribus suis erogarunt. *Quod vni ex minoribus meis fecistis.* Cùm verò alios in Infernum detrudet, nullũ peccatum, præterquã negatas minoribus eleemosynas obijciet: *Non dedistis mihi mãducare, &c.* Quasi sola eleemosynarũ largitio prædestinatis ad Regnum, & earum denegatio reprobis ad damnationem proficeret. Vt egregiè adnotauit S. Leo serm. 5. *Quasi*, inquit, *nec alias virtutes dextri, nec alias offensiones habeant sinistri. Sed illo magno, summoque iudicio tanti æstimabitur, vel largitatis benignitas, vel tenacitatis impietas; vt pro plenitudine omnium virtutum, & pro summa omnium commissorum, & per vnum bonum isti introducantur ad Regnum; & per vnum malum illi mittantur in ignem æternum.* Hæc ille.

D. Leo.

Cùm igitur magna sit fidelium erga Minores deuotio, & vberiores in eorum fauorem eleemosynas conferant, & certiorem illarum remunerationem expectent, vtpote quas Christi, & Francisci Minoribus largiuntur. Et præsertim illæ, quæ sanctorum locorum administrationi deseruiunt: Quæ loca cùm Sacra Congregatio conseruare, & augere procurat, & vberiores ad hunc effectum eleemosynas colligi desiderat: quam maximè oportere planum est, vt Minores ibi conseruet, & alios non patiatur talium locorum fieri possessores.

§. QVAR-

§. QVARTVM.

Expenditur finis quartus ab Ecclesia propositus.

QVarto loco intenditur à Sede Apostolica, & Sacra Congregatione de propaganda fide, necnon à Regibus Catholicis, & Principibus, qui eleemosynarum subsidia largiuntur, vt magna in ijs recipiendis pariter, ac reddendis fidelitas interueniat: ita quod summa cum integritate Hierosolymā deferantur; nec aliquid pro expensis inde subtrahatur, nisi quod ad prædictum finem extiterit accommodatum. Et quidem ad huius intenti prosecutionē aptiores iudicant Minoritas: quippequi spontanei rerum omnium abdicatores sunt, & strictiorem præ cæteris paupertatē Apostolicæ æmulam consectantur. Vnde in victu, & vestitu minimos sumptus faciunt: In quo certior est rerū concreditarum fidelitas, quā subtrahēdi pro necessitatis reparatione stimulus non exagitat: Hoc argumento S. August. *lib. de amicitia* securiores, & firmiores esse pauperum, quàm diuitum amicitias cōprobauit. Etenim pauperibus nulla superest expectatio quòd alij alijs auxilio esse possint. Vnde mutuus amor in sola subiecti præstātia fundatus, radicatur firmius, & diutius perseuerat. Longe aliter in diuitibus euenit, quorum amor, & reciproca amicitię vicissitudo fouetur à lucro, & proprię cōmoditatis studio, quę sibi in cōtrahēdis amicitijs repromittunt. *Certiores* (inquit S. Doct.) *sunt amicitiæ inopum, quā diuitum: Cùm spem lucri sic tollit paupertas, vt augeat charitatē.* D. August.

Magna igitur ex paupertate incremēta suscipit charitas. Et quantum quis voluntaria rerum inopia minuitur, tantum charitatis magnitudine augetur. Est autem in tractandis rebus fidelitas propria charitatis prærogatiua; quæ vt asserit D. Paulus ad Corinth. 1. cap. 13. *Non agit perperam, non quærit quæ sua sunt.* Ergo multo minus aliena, pro quorum appetitione fidelitas violatur. Hinc sequitur, vt qui pauperiores sunt, charitate feruentiores sint, & Corinth. 1.

con-

consequenter maiorem habeant fidelitatem, quæ ad mensuram charitatis augetur. Exploratum verò est paupertatem, quam iuxtà S.Francisci Regulam profitētur Minores, arctiorem esse quàm quę ab alijs Ecclesiæ Religionibus obseruatur: quoniam simplicem tantummodo rerum vsum, & valde moderatum fratribus permittit: non aliter quam equo Domini ordeum conceditur: Vnde nullum subest periculum, vt desit fidelitas, vbi strictæ adeo paupertatis obseruantia perseuerat.

Et quidem inter omnes Religionum Patriarchas Christi Redemptoris nostri supremi Patriarchæ filios; qui in domo Iacob Regnum obtinuit, iuxtà illud *Regnabit in domo Iacob in æternum.* Solus S.Franciscus Christi Beniamin, amantissimus Domini, præstantissimus diuinæ gratiæ partus, tettiam, & quintam supra cæteros partem obtinuit, plagarum videlicet quintam, & tertiam paupertatis, quas vnicè dilexit, & filijs pro hæreditate reliquit; cap.6. Regul. *Hæc est*, inquit, *illa celsitudo altissimæ paupertatis, quæ vos charissimos fratres meos hæredes, & Reges Regni cælorum instituit: Pauperes rebus fecit, virtutibus sublimauit* Antea verò dixerat: *Fratres nihil sibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem; sed tanquam peregrini, & aduenæ in hoc sæculo in paupertate, & humilitate Domino famulantes, vadant pro eleemosyna confidenter.* Perbellè Fratribus pręcepit, vt ad conquirendam eleemosynam accederent confidenter: quia extrema paupertate sua oppignoratam habebant Dei prouidentiam minimè defuturam. Igitur illi amplius fideles habendi sunt, qui magis inopes, rerumque terrenarum affectione probantur expertes, quales esse Minores de Obseruantia, siue reformati sint, siue de familia cognoscuntur.

Non latuit Ecclesiam Minorum fidelitas: quippe cùm ministros quæreret, quibus magnæ fidelitatis negotia commendaret, Minoritas delegit, fęlicem negotiorum exitum sibi promittens. Multa suppetunt exempla, quibus Annales Minorum, & historiarum monumenta replentur.

Clariora sunt B. Iacobi de Marchia, & B. Ioannis Capistrani;

ſtiani; quos Sedes Apoſtolica Commiſſarios inſtituit Cruciatæ authoritate conceſſa, vt eleemoſynarum collectas inſtituere, atque ad Eccleſiæ vſum ſubſidia contra Turcas exigere poſſent. Quin etiam in vita B. Capiſtrani ad cap. 24. & 27. memoratur, qua ratione Calixtus III. Pontifex Maximus ob prædictum finem, Capiſtrano Cruciatæ Commiſſario à ſe inſtituto, Crucem manu propria tradiderit. Nec ſua Pontificem fefellit ſpes: Tam vberes enim ex ea commiſſione fructus percepit Ioannes, vt ſicut Aeneas Syluius poſtea Pius II. Pontifex doctiſſimus lib. de Europa cap. 8. recenſet, ſupra quadraginta millia coegerit. *Ioannes Capiſtranus*, ait, *ſupra quadraginta millia Cruce ſignatorum congregauit*. *Eneas Syl.*

In ipſo autem noſtrę Religionis exordio Sancti Petri Cathedram occupante Innocentio IV. poſt Concilium Lugdunenſe Noſtrates Minoritæ Commiſſarij inſtituti ſunt, ac in Hiſpaniam, Britaniam, Galliam amandati, authoritate prędſtita, vt ſubſidia, & collectas reciperent, quas prædictum Concilium pro Sedis Apoſt. ſubſidio necnon totius Eccleſię ordinauerat contra Federicum Imperatorem ſchiſmaticum, & eius filium Manfredum; qui Saracenorum factionibus Eccleſiam opprimebant. Omnia adamuſſim refert wadingus tom. 1. Annal. Minorum Anno 1247. num. 20. Et contra Matthæum Paris Britanum Anni illius Scriptorem apertiſſimè probat.

Anno etiam 1236. memorat idem author quanti Gregorius IX. Pontifex maximus fecerit fratrem wilelmum Minoritam ipſius pœnitentiarium, quem ad ſancienda pacis fœdera, Legatum apud Galliarum Regem inſtituit. Hic igitur collectas, & nummos Pœnitentiarię diſpenſabat. Vnde octo huius Pontificis Bullæ reperiuntur, quas inſtar cautionum ad willelmum dirigebat, præcipiens vt certam ſummam Imperatori, Epiſcopo, & alijs pro terræ ſanctæ ſubſidio largiretur. Bullarum tenores ſummatim in Annalibus referuntur Anno 1238. num. 16.

Nec ſolùm cum Eccleſiæ neceſſitas vrgeret, & Religio-

nis causa exigeret, Apostolica Sedes Minorum fidelitate vsa est, sed (quod maius habet æstimationis momentum) sæpè alibi magni ponderis negotia commendauit. Notum est quando incipiente Sancti Petri fabrica sub Clemente VII. & Iulio II. Frater Franciscus Yenus Mediolanensis, Commissarius Generalis Ordinis; & Frater Angelus à Clauario author summæ Angelicæ, pluresque alij instituti fuerunt Commissarij, cum plenitudine potestatis, vt eleemosynas colligerent, & nummos; qui indicta fabrica expendebantur: sicut in varijs horum Pontificum Bullis cōtinetur. Alia prætermitto exempla in historiarum voluminibus inspicienda.

Itaque experimento didicit Sedes Apostolica, quam germana societate in Minoritis paupertas Euangelica, & fidelitas copulentur: & ob hanc causam aptiores reputauit, quibus loca sancta committeret, & expendendas ibidem eleemosynas imperaret. Quas tamen in ipsis locis non in mulabus, epiphijs, & famulis insumunt: sed baculo innitentes pedestre iter arripiunt, vel nauigio vtcunque vecti propediem Hierosolymam pergunt: vbi pro solis ac veris, & necessarijs eorum locorum necessitatibus portatas eleemosynas expendunt.
Quod hac tempestate satis exploratum etiam habet Sacra Congregatio de Propaganda Fide, quæ ardentissimo studio ad conseruationem eorum locorum anhelat; & vt spiritualis Ecclesiæ thesaurus seruetur, vigilantissimè procurat.

§. QVIN-

§. QVINTVM.

Quintus Ecclesiæ finis exponitur.

FInis quinto, & vltimo loco ab Ecclesia intentus respicit cultum talibus locis impendendum. Vult enim vt ea loca maiori qua fieri possit veneratione habeantur, ita, quod nihil Religionis,& cultus desideretur. At verò ad munus hoc conuenienter exercendum Minoritę præ cęteris iudicari debent præstantiores. Quoniam primus talium locorum dedicator IESVS, dum ibi vixit humilitatis magistrum se præbuit, & extremam coluit paupertatem, quarum virtutum studio iuxtà Regulæ suæ professionem Minores excellunt: *In paupertate, & humilitate Domino famulantes*; sicut c.6. Regulæ præscribitur. Deus enim, vult vt tali habitu ea loca frequentent custodes, colant, venerenturque, qualem Christus detulit, cùm illa primùm sanctificauit: exemplum, & magisterium futuris thesauri spiritualis Terræ sanctæ custodibus, & administratoribus relinquens.

Et quidem Christi habitus vilis admodum extitit, vt Sanctus Thomas opusculo 19. cap. 81. scripsit, & iam antea id ipsum prædicauerat Sanctus Chrysostomus Homilia 34. in Ioannem. *In Palæstina*, inquit, *ex duobus pannis vestes contexuerunt: quod significans Ioannes inquit desuper contexta. Quod mihi dicere videtur, vt vestimentorum vilitatem ostenderet: nam quemadmodum in alijs omnibus ita in habitu vilem speciem præferebat*. Sicut habitu vilis, sic etiam vt plurimum discalceatus incedebat, sandalia nonnunquam adhibens pro temporis opportunitate. Quando Apostolis calceamenta prohibuit, vt vim adderet præcepto suo, nudis pedibus ambulabat, vt censuit D. Hieron. Epist. 22. ad Eustochium. *Moyses, ait, & Iesus Naue nudis in sanctã Terram pedibus iubentur incedere, & discipuli sine calceamentorũ onere & vinculis pellium ad prędicationẽ Euangelij destinãtur, & milites*

lites vestimentis IESV sorte diuisis, caligas non habuere quas tollerent: Nec enim habere poterat Dominus, quod prohibuerat seruis. D. Hieronymo assentitur S. Augustin. lib. 22. contra Faustum. S. Bonauentura, Lyranus, Abulensis, Carthusianus, & alij.

Quando autem Apostolis permisit; vt Sandalijs vterentur, vt constat ex cap. 6. Marci. *Præcepit eis, ne quid tollerent in via nisi virgam tantum non peram, non panem, neque in Zona æs; sed calceatos sandalijs.* Ipse hoc etiam calceamenti genere vsus est. Quod docuit S. Gaudentius tract. 5. in Exod. dicens. *Non propter se calceatus est, sed propter nos, quoniam terra sustinere non poterat maiestatis eius nuda vestigia.* In eadem sententia fuit Barradas tom. 2. concor. ad c. 7. Luc. vbi exponens, qua ratione Maria Magdalena Christi pedes in conuiuio vngere potuerit, si calceatos habebat, vt supposuisse videtur Ioannes Baptista, dicens: *Non sum dignus soluere corrigiam calceamenti eius*; hęc ait: *Responderi potest, Christum sandalijs vsum, quæ totum pedem minimè contegunt, atque adeo potuisse fœminam apertas pedum partes perungere.* Et verò sandalia, vt habet Glossa ad illa verba Marci: *Calceatos sandalijs*, talem habent facturam, vt pedes nec omnino contegant, nec omni ex parte nudos relinquant. Verba glossæ dedit S. Bonauentura in Epist. ad Concionatorem aliter sentientem. *Vt neque pes tectus sit, neque nudus ad terram*: & ideo sandalia non reputantur calceamentum, quia hoc solum constat ex pedum operimento de corio facto, vt vt communiter fatentur Authores.

Ioa. 1. 27. Bernard. Marc. 6.

Hic Christi erat habitus vilis, & pauper; hoc calceamenti genus, quo nonnunquam vtebatur, dum apud nos vixit, & Terram illam suo sanctificauit incessu. Hic idem est colore etiam, & vtilitate, vt diximus cap. 7. §. 2. ad Christi imitationem, & similitudinem habitus Sancti Francisci, quem filijs gestandum præcepit, dicens: *Et fratres vestimentis vilibus induantur.* Et insuper calceamentorum vsum vetuit. *Non debeant portare calceamenta.* Quod fratres in Terra sancta existentes rigidissimè obseruant. Vnde omnes vilem

habi-

habitum deferunt, & plerumque obſoletum, ſciſſilem, ac magna ex parte reſarcitum: alij nudis omninò pedibus incedunt: alij verò ſandalia portant Chriſti, & Apoſtolorum exemplar ſecuti: Quemadmodum enim Dominus IESVS, ipſiuſque diſcipuli nudis pedibus, vel adhibitis ad ſummum ſandalijs, quæ pedes propè nudos relinquebant, Terram illam perambularunt, ſuoque inceſſu ſanctificatam, & omni veneratione colendam reddiderunt. Sic noſtrates Minoritæ nefas ducunt ſi alio in ea habitu incedant, & loca illa ore potius lambenda, millieſque exoſculanda, non niſi pedibus omnino, vel ex parte nudis contingant.

Quid ni hoc facient? quibus ſatis exploratum eſt Deum Moyſi, & Ioſue calceamenta ſoluere de pedibus præcepiſſe. *Solue, inquit, calceamēta de pedibus tuis: locus enim, in quo ſtas, Terra ſancta eſt.* Quia non decebat vt Terram ſanctam aliter quàm nudis pedibus cōtingerent, & ea pedum nuditate venerantes ſanctitatē ipſius profiterentur. Porro Terra illa tunc temporis ſancta dicebatur: quia vt ibi adnotauit Lipoman. in catena, pro theatro admirandę rubi ardētis viſionī deſeruijt. Vel forsā, quia poſtea Chriſti in ea ambulātis inceſsu erat ſanctificanda, & ampliſſimū exercēdi Redemptionis noſtræ myſterijs theatrum præbitura. Si ergo iam tunc ob futuram Terræ ſanctitatem, tanta ei veneratio debebatur, ſicut ex D. Hieronymo dicebamus. *Moyſes, & IESVS Naue nudis in ſanctam Terram pedibus iubentur incedere.* Laudatiſſimū eſt Minoritarum inſtitutum, qui Terram ſanctam inhabitantes vili habitu, & pedum nuditate Chriſtum & eius diſcipulos Terræ illius ſanctificatores repræſentant. Et ſaluberrimum quinimo neceſſarium erit Eccleſiæ decretū, quo neminem, niſi talis inſtituti ſectatorem, ad ſacrorum locorum cuſtodiam admittat. Cùm etiam Saraceni venerationis ergo nudis illuc pedibus ingrediantur, vt Patres noſtri, qui ibi reſident teſtes oculati referunt. Et pudor eſſet, vt Chriſtiani, & multò magis Religioſi talium locorum Miniſtri calceati, & ampliter veſtiti incederent, vbi Chriſtus vixit, diſcalceatuſque, & viliter indutus ambulabat. Magna deinde foret diſſonan-

Exod. 3. n. 5. Ioſue 5. n. 16.

Lipomanus in Catena.

D. Hieronym. epiſt. 27. ad Euſtochium.

sonãtia, quando Terræ sanctę custodes, & Thesauri illius administratores cũ primario dedicatore suo IESV Redẽptore nostro corporis habitu, & nuditate pedũ non cohæreant, & fors hanc rũpi harmoniam nõ sustinebit, vt facilè credet, qui quod cum Heraclio Imperatore factum fuerit animaduertet.

Ergò Heraclius postquã pacis fœdera cum Siroe Persarũ Rege inijt, & Christi crucem recepit, quã Chosroas Sirois Pater quatuordecim annos captiuã detinuerat, felices bellorum euentus ad Deum retulit gratulabundus, & Redemptionis tropheũ Hierosolymis iterũ reponere instituit. Atque adeo Atalico spectandus ornatu solemni pompa, & cõcursantis vndique populi multitudine stipatus, inter festiuas plaudentiũ acclamationes, sacrã vrbem ingredi moliebatur. Sed ecce tibi portæ propinquus constitit, nec vltra pedem mouere potuit. Rei nouitate, & admiratione perculsus hęrebat Heraclius: Nec quod caperet cõsilium deliberabat. Tùm Zacharias Patriarcha Hierosolymitanus, qui in eo triumpho Imperatorem à latere comitabatur, causam insolitæ nouitatis aperuit, dicens. Exploratum tibi sit ò Heracli, quod hac via, per quam nunc incedere tentas, Christus habitu longe diuerso Crucem humeris deportauit: Ille enim veste vili, spinea corona, nudis pedibus incedebat. Tu verò pretiosa veste indutus, regia corona redimitus, & calceatus incedis, talisque dissonantia Deo quam maximè displicet. Placuit Imperatori consilium, & statim purpuram abiecit, & coronã, calceamẽta deposuit, & vestem humilem resumpsit; Tunc inceptum iter moliri cępit, felicissimeque absoluit, & Crucem in eodem loco, vnde Chosroas abstulerat triumphabũdus collocauit. Hinc apertissimè deducitur quàm aptè vilis Minoritarum habitus, & pedum nuditas sacrorum locorũ seruitio, & ministerio conueniat: Et quantum Christo Redẽptori nostro displicebit, si alios cultu, & habitu sibi dissimiles illuc aspexerit introductos. Forsan ante portã, quod Heraclio accidit cõsistẽtes hærebũt, nunquã intraturi donec vel pedẽ referant, & regrediãtur, vel Minoritarũ de obseruãtia habitum assumant, Apostolicæque ipsorũ vitæ instituta sectẽtur.

Ribaden. in vit. Sanctor. to. 1. in festo exalt. S. Crucis.

§. SEX-

§. SEXTVM.

Finis sextus producitur; videlicet, Ecclesiæ, Sedisque Apostolicæ proprietas, & dominium nunquam amouendum.

MAgna quoque in proposito fine conuenientia se se offert, trutina æquali ponderanda, videlicet, Ecclesiæ, & Sedis Apostolicæ proprietas, ac dominium, quæ dum loca sancta penes Minoritas de Obseruantia constiterint, ad ipsam pertinebunt. Nam rerum omnium dominium, & proprietatem, quibus Minores vtuntur Nicolaus tertius a. 2. §. *Ad hæc fratres*, Sedi Apostolicæ applicauit, prædecessoris sui Innocentij IV. decreto assentitus, qui res omnes ad Minoritarum vsum spectantes in proprietatem, ac dominiũ Sedis Apostolicę, & Romanę Ecclesię iam receperat. Aliter verò se res haberet, si alij pręter Minores ad locorum Terrę sanctæ possessionem admitterentur: Quippè cum dominij, & proprietatis capaces existant, ad eos spectabit: atque adeò sub taliũ possessione thesaurus ille priuati, & particularis esse dominij censeretur: Nec Ecclesia, aut Sedis Apostolica directè, vt ita dicam, quatenus sic esset, penes se dominiũ, proprietatemque haberet. Vnde loca illa potius talium dicenda forent, ad quos dominium, & proprietas tẽporaliter loquẽdo spectat, quàm Ecclesiæ, vt de alijs rebus temporalibus iudicatur, quæ à dominij capacibus obtinentur. Secus tamen accidit in Minoribus: quamdiu sanctorum locorum administratores, possessoresque extiterint, Sedes Apostolica, & Ecclesia illorum proprietate, & dominio potitur. Hinc est, vt Sacra Congregatio de propaganda fide, Sedis Apostolicæ, & Ecclesiæ nomine sacrosancta loca Redemptoris trophæa, dulcemque sponsi memoriam, tanquam rem propriam teneat, gubernetque. Et Minores tanquam Administratores, & Thesauri, cuius habet dominium, Custodes protegat, & omni studio tueatur.

Nec

Nec sola hic æstimanda est dominij prærogatiua, qua Minoribus loca sancta administrantibus Ecclesia perfruitur: sed aliud è tali dominio succresces gloriæ præstãtioris elogium: Nimirum vt loca illa sub Ecclesiæ dominio & proprietate consistentia omnium fidelium quodã modo sint, ad omnesq. spectent: Quod non esset si intra priuati cuiusdam dominij limites clauderentur. Et quidem necessarium est, vt loca, in quibus peracta sunt Redẽptionis mysteria, & Hierusalem cælestis beatitudinis figura, Redemptionem, & beatitudinem, deriuata in omnes possessione repræsentent.

Matth 17. Petrum olim apud Thabor ignorantię reum, Euangelistę redarguerunt, quia dixerat: *Faciamus hic tria tabernacula, tibi vnum, Moysi vnum, & Eliæ vnum.* Et merito ait Diuus Bernardus serm. de vita solitaria redarguitur. *Nesciens quid diceret: quia visa Dei maiestate, commune bonum intra priuatum suum visus est contulisse: & quo omnes frui debebant, ipse solus frui curabat.* Iniuria beatitudini fieri videbatur, si quod omnibus destinatum erat, tribus tantum concedi procuraret. Ausim dicere sacris Hierosolymæ locis iniurius esset, qui eos intra priuati dominij terminos concludere intentaret, vt qui sub Ecclesiæ dominio, ac proprietate ad omnes videntur fideles pertinere: cùm inde transierint, paucorum esse reputabuntur. Et sub Fratrum Minorum administratione repositis, de terrena hac Hierusalẽ sub Ecclesiæ dominio constituta dici poterit, quod de cælesti dixit egregiè S. Augustinus in Psalm. 83. *Possident Hierusalem cælestem sine angustia, sine pressura, sine diuersitate & diuisione limitum: omnes habent eam, & singuli habent totam non angustat frater fratrem.*

Iam verò, qui sanctorum locorum dominium mediante Minoritarum possessione penès Ecclesiam positum contrahere niteretur illam Ruperti conquestionem non effugeret: qui lib. 11. in Ioan. iustissima indignatione in Iudam proditorem inuehitur, eo quod Christum omnium Redemptorẽ quasi suum vendiderit, & sibi soli profuturum destinauerit. *O magnifica,* inquit, *supplantatoris peruersitas, qui vniuersa-*

lem

lem nostræ salutis hostiam, sic quasi suum peculium, possessorem Mundi venalem proposuit. Loca autem illa minimè venalia sunt, quamquam pro eorum administratione ad redimendam Turcarum tyrannidem, magna pecuniarum quãtitas expendatur. Si quis tamen inter fideles oblatis nummis ad sanctorum locorum possessionem, dominiumque anhelat, & quod participatione communi ad omnes pertinet, intra priuati iuris limites circunscribere statueret. Is iure optimo proditoris Iudæ censura feriendus erit, & tanquam diuinæ bonitatis offensor ab Ecclesia propellendus.

His sex finibus hactenùs recensitis, tanquam firmissimis totidem columnis sanctorum locorum possessio penès Minores sustentatur. Quos Sedes Apostolica respiciens, inconcussam omnino possessionem reddere procurat: Quamquam Græci, vt iam dicemus, solita fraudulentia tentarint euertere. Ad quod fomitem subministrat inuidia, cuius facibus incensi ægerrimè sustinent, vt Guardianus Hierosolymæ in publicis actionibus principem locum inter Prælatos Orientales tanquam Sedis Apostolicæ Commissarius sibi vendicet, cum pontificalibus indutus ornamentis sacros ritus, & cerimonias incredibili pompa, & apparatu Turcis admirantibus peragit. Ex quo Ecclesię Romanæ dignitas, & præcedentia stabilitur. Nam stantibus illic Minoritis, quibus vt antiquioribus Terræsanctę possessoribus pręcedentia, & antiquitatis prærogatiua concessa est, ad Romanam Ecclesiam pertinebit. Et forsan intrantibus alijs, periclitabitur: Si enim Græci possessores se videant, alios præcedere reposcent, & obtentam semel præcedentiam nunquam demittent.

CA-

CAPVT IX.

Fallax Græcorum astutia, dolo, & pretio, quædam ex Sanctis Locis à Minoribus terno iam æuo possessa pro aliquod tempus obtinuit.

DOlis semper abundans Græcia, & fallacijs fœcundissima extitit: Vndè Græca fides, & punica pari dolosę infidelitatis infamia laborant: & quod aperta veritate consequi desperant, contecta fraudibus arte obtinere nituntur. Hac præmunitus dolositate Germanus Hierosolymæ Antistes, ingentique pecuniarum summa apud Moscouiam collecta onustus, vrbem ingressus est anno 1634. & duas portas, quibus in Pręsepe Bethlehem aditus patet, in die Natiuitatis Christi sibi reserandas procurauit, vt per vnam cum peregrinis gentis suæ ingrederetur, & per aliam exiret. Parum namque honestum dictitabat, vt tantus Patriarcha eadem, per quam intrauerat, porta egrederetur. Hoc prætensæ authoritatis colore Gręcus suam occultauit astutiam, & planè Constantinopoli cùm esset negotium, illud tractauerat, & postmodum pacta pecunia absoluerat. Nam cùm Nostrates Minoritæ, ipsius conatui se opponerent, & eiusmodi portas nunquam aperiri solitas affirmarent: gnari prorsùs, quod ijs semel apertis, de more gentis illius consuetudo enasceretur quę amplius auferri non posset. Magna vtrimq. certatum fuit contentione, & quamquam Græcus vehemēter institit: non tamen pepulit, nec obtinuit. Et ideo indignatione fremens, & pecunia fidens Constantinopolim regreditur, vbi rem felicissimè processuram confidebat. Quam benè ille alius alius apud Maronem dicebat. *Timeo Danaos & dona ferentes.* Formidabundus enim erat Patriarchæ aduentus quanquam non stipatus militibus veniebat, sed onustus auro, quod per medios ire satellites, & prærumpere amat saxa potentiùs ictu fulmineo. Primum ergo adoritur magnum Visier, & caput illo-

Virgil. 2. Aeneid.

illorum quos dicunt Xerifes. Deinde alios Visieres, Agad Genisarorum, & alios præfectura, dignitateque insignes inuasit, quibus oloserica Damasceno opere contexta, vestes operosissimè elaboratas, & alia ad quadraginta scutorum millia donauit. Insuper Magno Soldano quadraginta mille aureos obtulit. Quo donatiuo, & oratoris Anglorum fauore tantum valuit, vt porticum Bethlehem, vbi est sanctuarium, cum omnibus capellis auferri à nostratibus impetrauerit, vno Conuentu excepto. Quin etiam in Ciuitate Sancta Hierusalem lapidem, in quo perunctum est Christi iam mortui corpus, & magnam habitationis partem, quam intra Sancti Sepulchri Ecclesiam Minores possidebant, ad Græcos transferri concessum est, & executioni demandatum in octaua Epiphaniæ anni supra indicati. Obtenta à Græcis prædictorum locorum possessio duobus circiter annis durauit: donec detecta Græcorum falsitate ad primos redierunt possessores.

Igitur Minoritæ de locorum iactura mœrentes omnem adhibuerunt sollicitudinem, vt iterum recuperarent. Adfuit votis Omnipotens, & certior factus Vrbanus VIII. Pontif. Optim. max. literas exhortatorias in forma Breuis ad Imperatorem, ad Catholicum Hispaniarum Regem, & alios Orbis Christiani Reges, ac Principes remisit, in quibus paterno affectu, vt verus Ecclesiæ Pater, ac Pontifex, addito verborum stimulo ad prædictorum locorum restaurationem incitauit. Tantum verò momenti habuit hæc Pontificis adhortatio, vt omnes auxilio esse spoponderint. Anteiuit hac etiam re Philippi IV. Hispaniarum Regis Catholici pietas, cui, vt maximo Ecclesiæ propugnatori, & vel hoc solo titulo Hierosolymorum Regi clarissimo, summæ curæ est, vt loca illa, & Redemptionis nostræ trophæa promoueat, foueat, illæsaque conseruet: Et ideo hac occasione sexaginta aureorum millia spopondit, & pro liberanda fide regia statim quadraginta rependit. Laudanda etiam est ingens

Hiſpanorũ deuotio largiſſimis contributionibus atteſtata, vt in præſenti innotuit: quoniã Regiæ liberalitati nonnullis donatiuis acceſſio facta eſt. Neque hic ſiſtet deuotionis, & largitatis flumen, ſed quoties locorum ſanctorum cauſa poſtulauerit vberrimè decurret.

Pontificiæ pietatis æmulator Eminentiſsimus Dominus Cardinalis Barberinus S. R. E. Vicecancellarius, & totius Seraphicæ Religionis Protector vigilantiſſimus diuini honoris zelo efferueſcens, & Chriſtianæ dignitatis in talium locorum iactura periclitantis ſtudio excitatus nihil intentatum reliquit, vt ablata à Minoribus Eccleſiæ Romanæ loca, iterum reſtituerentur. Et præterea largiſſimam conceſſit eleemoſynam. quin etiam Eminentiſsimus Cardinalis Albornoz Hiſpanus Terræ ſanctæ Protector ſummo ſtudio elaborauit, quantumque licuit in promouendo ſacrorum locorum auxilio & conſeruanda eorum poſſeſsione, modis omnibus attendit, nihil quod prodeſſe potuiſſet omiſſurus. Iam vero Sac. Congregatio de Propaganda fide mirum eſt quantum in hoc negotio laborauerit: Nihil ea tẽpeſtate ante oculos magis, quàm talis iactura obſeruabatur. idem omnium animus, idem ſtudium, & ardor erat. Creberrimæ fiebant conſultationes: hoc vnum, & præcipum in illis agebatur, vt locorum fieret reſtitutio. Deliberatum eſt mittendos ad Reges, & Chriſtianos Principes Religioſos Minoritas, qui nomine Sedis Apoſtolicæ de reſtitutione agerent. Mittuntur plurimi, & omnes ſuo quiſque loco legationem ſtrenuè obierunt.

Dum hæc agebantur Noſtrates, qui Hieroſolymis aderant; apud vrbis Præfectos, & alios Sultani Miniſtros de Græcorum falſitate querebantur. Quippe qui productis inſtrumentis omnino falſis, & ſcripturis fraudulenter confectis poſſeſsionem obtinuerant. Et ſanè Græcis familiare eſt, & iam olim fuit ſcripturas confingere. verè confectas abradere, mendis aſpergere, & falſitatibus deprauare. Quapropter Græcos ſcripturarum mures non iniuriùs compellauerim.

rim. Quemadmodũ Marcionem eiusdem criminis reum non illepidè scripturarum murem dixit Tertullianus. Et D. Leo epist 83. ad Palæstinos conqueritur de Græcis, quòd epistolam suam ad Flauianum, se adhuc viuente, corruperint. Sanctus Gregorius epistola 14. ad Narsem. Constantinopolitanos, & Synodi Chalcedonen. & Ephesinæ corruptores arguit, & eorum codices falsitatibus respersos affirmat. Non est hoc Romanorum ingenium ait ibidem S. Pater, *Quia sicut non acumina, ita nec imposturas habent*. Postremò Ni-Nicolaus I. epistola ad Michaelem Imperatorem, de alia Adriani epistola locutus, quam à Græcis corruptam suspicatur, hæc ait, *Si tamen non falsata more Græcorum, sed sicut à Sede Apostolica missa est, penès Ecclesiam Constantinopolitanam hactenùs conseruatur*.

Perbellè tamen Philosophorum Antistes veritatem Solem esse dixit fulgentissimum: quoniam elucet tandem, & falsitatum tenebras fugat, quinimo inter extraneos, vbi facilè est inimicos inuenire, de mendacijs triumphat, in ipsiusque inimicis suæ defensionis patrocinium reperit. Pro Minoritis stabat veritas, victoriaque stetit, quam Soldanus pronunciata contra Græcos sententia confirmauit. Aliquas sententiæ clausulas latinè redditas genuinæ sinceritàtis præconio laureatas hìc insero. *Sic etiam Græcus Patriarcha Hierosolymitanus, & ipsius Religionis Christi constitutus intra Ecclesiam dictam Camame, hoc est sanctissimum Sepulchrum, & antrum Bethlehemicum, quod dicunt sanctissimum Præsepe, in quo natus est Redemptor vitæ Christus, & quidquid continetur intra magnam Ecclesiam tituli Sanctæ Mariæ in Bethlehem, & duæ claues portæ borealis, & portæ meridionalis. Item duo horti circumcirca. Quæ scripturas falsas producendo ad seipsos attinere prætendebant. Et fauore aliquorum ad interesse priuatum attendentium, informationibus contra veritatem productis, obtinuerunt mandatum Regium, cuius virtute prædictorum locorum possessionem per biennium habent. Nunc verò præsentatis per Fratres Francos instrumentis, & scri-* Plato.

zareth, & quemlibet locum ab ipsis possessum: statuimus, vt in sua antiquitate conseruentur, quin amplius Græci, Armænij, aut alij Christiani illuc se intromittere audeant. Omnes verò lampades, & candelabra, quæ per Græcos, & alios in prędictis Ecclesijs collocata sunt, prorsùs auferantur. Et si quid noui per eos factum, videlicet porticus, scalæ; inscriptiones extinguantur. Nec aliqua opponatur difficultas quominus Fratres Franci, vt solebant, lampades suas habeant, & ritus suos, ac cerimonias in quolibet loco exerceant, præsertim in monte Caluariæ, quemadmodum tempore præterito fecerunt. Item sicut antea Guardianus Fratrum Francorum in omnibus functionibus habebat præcedentiam: sic modò omnes præcedere debet absque vlla contradictione. Et quandiu prædicti Fratres Franci antiquis, & solitis contributionibus satisfecerint nulla eis molestia afferatur. Et quanquam Guardianus cum noua familia non veniat è terra Francorum, non exigetur contributio; Et licèt aliqui menses decurrant ante aduentum nouæ familiæ: non proinde à Fratribus, qui ibi sunt contributiones exigentur. Quinimo tam ipsi, quàm eorum Turcimani, & seruitores protegendi sunt, & defendendi. Quoties contra hoc signum meum Imperiale pro parte Græcorum ad alterandum aliquid, vel immutandum scripturæ fuerint præsentatæ statim de manibus portatorum auferantur, & ad meam felicem portam remittantur. Qui verò fuerit author, vt aliquid fiat contra hoc meum Imperiale signum in pœnam, & indignationem incurret. Datum Kalend. April. Anno 1636.

Publicata Sultani sententia Nostrates loca per biennium ipsis erepta receperunt, & per aliud biennium conseruabāt. Sed atrox Græcorum inuidia optata diu posseſsione frui nō permiſit: Nam solitis fraudibus, & falſitatibus, quarum iniquo vtentes patrocinio omnia ita peragunt, vt ex animi sententia procedāt: Et quod apud Turcas plurimū valet, donatiuis Miniſtrorū animos commouerunt, quo Minores à locis supra-

ſupradictis expellerent,& tandiu apud hos,& pręcipuè apud Soldanum inſtiterunt, vt duorum locorum poſſeſſio Græcis traderetur: Qui Minores in Terra ſancta morari non ſuſtinent,ex quo Sacra Congregatio de Propaganda fide,quæ ſedente Gregorio XV. incepit, & incredibili ſollicitudine Infidelium conuerſioni inuigilat, Miſſionarios ex Minoritis inſtituit, & Arabum linguam addiſcere præcepit; vt in eas Regiones profecti Infideles ad fidem, & Schiſmaticos ad Romanæ Eccleſiæ obedientiam pertrahant. Et verò tàm vberes ex hoc laudabili ſtudio fructus percipiuntur, vt plurimæ, & magni momenti cõuerſiones propè diem eueniant: In quibus Minoritæ qua prædicando,qua priuatis exhortationibus ſuadendo, in familiari, & quotidiano congreſſu gnauiter elaborant. Hæc Græcorum rabies,hæc noui furoris, & indignationis cauſa,& ingens contra Noſtrates commotio: Saracenos ad fidem pertrahi, & ſuos ad Romanæ Eccleſiæ ſubiectionem tranſire impenſius dolent. Antea Minores intra Conuentuum ſepta detenti orationi, ſacrorum locorum cultui, & ſibi attendebant. Nunc accedente Sacræ Congregationis imperio doctrinæ etiam attendunt, & animarum conuerſioni ſtudent: vnde magnum apertum eſt fidei oſtium, quod Græci occludere omnibus modis nituntur, & ideo ſanctorum locorum poſſeſſores fieri procurant, vt Minoribus inde eiectis,& in patriam reuertentibus, deficiente cultura creſcant infidelitatis ſpinæ, & iactum fidei ſemen opprimant.

Quia tamen Græci probè agnoſcunt ſacrorum locorum poſſeſſionem apud ipſos non fore diuturnam, quia Turcarum inſatiata cupiditas vſque ad ſanguinem emungit, & exactiones multiplicat: quibus perſoluendis Græcorum Religio impar eſt, nec ita facile apud eos pecuniarum collectæ fieri poſſunt. Vnde fors tam graui diſpendio nollent pietati conſulere, Religionis, & Dei parciſſimi cultores, cum noſtris, pietatis, & liberalitatis ſtudio minimè conferendi. Quapropter Græcis licebit obijcere, quod olim Chriſtianam laudans pietatem Gentilibus obiecit in Apologetico Ter-

Tertullianus, dicens: *Plus nostra misericordia insumit vicatim, quàm Religio vestra templatim*. Deinde reueriti beneuolentiam, qua Minoritas à Saracenis complecti intuentur, timent, vt obtentam possessionem amittant, & ad nostrates transferatur. Et ideò certas pactiones spondent, vt sub ijs mystica, & communis sit apud vtrosque prædictorum locorum possessio: Quod cum Sacræ Congregationi innotuisset: quamquam pactionibus assentiri minime placuit; attamen alia ratione Græcis satisfaciendum statuit. Ita quod ab intento desistant, & integra apud Minores prædictorum locorum possessio remaneat. Præclarum sanè decretum: nam sicut opprobrium esset, vt apud nos diuisus esset Christus, quod D. Paulus Corinthijs obiecit dicentibus: *Ego quidem sum Pauli: Ego autem Apollo: ego vero Cephæ, ego autem Christi. Diuisus est Christus*. 1. Corint. 1. n. 12. sic etiam ignominiosum esset Christi loca, & Redemptionis nostræ monumenta inter Christianos Ecclesiæ Romanæ filios, & Græcos Christianorum contrarios, & eiusdem Ecclesiæ inimicos alterna quasi possessione diuidere: si vicissim in eo loco sua peragere officia traditis clauibus permitterentur. Porrò quid aliud hoc esset? quam vt inter Græcos, & Minoritas diuisus esset Christus. Laudauit olim vniuersus Israel sapientiam Salomonis, eo quod litigantibus fæminis super infante, & vna vt diuideretur contendente, & altera vt integer remaneret postulante, Respondit Rex, & ait: *Date huic infantem viuum, & non occidatur: hæc enim est Mater eius*. Tertio Regum 3. num. 27. Pari ratione Græcis, & Minoritis super Sanctissimi Præsepis possessione contendentibus, Græci dicunt: Nec nobis, nec vobis integer maneat, sed diuidatur, & vtrisque alternis vicibus ritus suos, ac cerimonias de more peragere sit licitum: E contra Minoritæ ipsis solis tradendum proclamant, nec vllam cum Græcis commixtionem habere sustinent. Quid Sacra Congregatio? Tradite Religioni Seraphicæ integrum præsepe, in quo natus est Christus infans. *Hæc enim est Mater eius*. Hæc parentis sui Francisci meritis sanctuarij

Tertullian. in Apol.

1. Cor. 1. nu. 12.

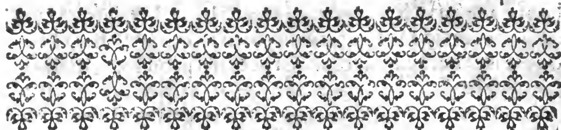
3. Reg. 3. nu. 27.

ctuarij

ctuarij illius possessionem obtinuit. Et sicuti filius nullibi securius, & dulcius, quàm in matris pectore requiescit; Ita sanctissimi præsepis, & aliorum locorum Terræ sanctæ possessio nunquam ad cultum decentior, nec ad securitatem firmior, quàm penes Minoritas stabit, cum ipsis (nec vanus augur) ad Mundi finem permansura.

Finis Primi Libri.

LIBER

LIBER SECVNDVS.

De his, quæ ad Guardianum Hierosolymitanum; & Commissarios Terræ Sanctæ pro conquirendis inter fideles, & deportandis illuc eleemosynis deputatos spectant: Deque Minorum capacitate, quam vbique præsertim in locis sanctis habent, vt legatis sibi relictis potiantur.

MMENSAS thesauri spiritualis opes, & cælestes supra Cræsi, Crassique opulentiam Terræ sanctæ diuitias: amabiles Christi ibi nascentis, viuentis, morientis delicias, Sancti Francisci cum Christo similitudinem, deliciarum fruitionem, primos ad loca sancta aditus, & quasi ius filijs inde conquæsitum, filiorum post parentem ingressum, possessionem, fundatos ibi Conuentus protulit liber primus. Noua ista dixerim an vetera? Planè noua: & ideo de thesauro nostro vetera supersunt depromenda. Nam cælestis sponsa dilecto suo noua seruauit, & vetera; vt à se inuitatum vtrisque delectabiliter reficiat: *Noua & vetera, dilecte mi seruaui tibi*. Canticor. 7. num. 13. Et in Matthæi Euangelio cap. 13. dicitur. *Omnis scriba doctus in Regno cælorum similis est homini Patri familias, qui profert de thesauro suo noua, & vetera*. Eòdem profectò respiciunt Canticor. D. Matth.

sponsæ affectus, & scribæ studium: idem est vtriusque thesaurus, vt apud D. Thomam in catena, censuit Diuus Hieronymus. Perbellè autem de thesauro proferre spondent, quia nihil prosunt Thesauri diuitiæ, quas arca infelix strangulat, nisi inde prudenter, liberaliterque despertiendę proferantur. Ergò manifestata thesauri opulentia, Custodes ipsius, & opum dispensatores proferre necesse est, legesque & indulta, quibus in administrãdis opibus vtuntur aperire.

Primo Solymæ Guardianum legibus, & statutis instructum, immunitatibusque, & priuilegijs pro regimine adornatum depromam. Deinde Commissarios collectis destinatos, monitis, & documentis, eò muneri pernecessarijs instituam. Hęc sunt vetera, quæ nouis permixta de thesauro proferre ad sponsæ, & Patris familias æmulationem statuo. Hic planè est scribæ docti in Regno cælorum scopus, vt non solum poma noua, hoc est sponsi delicias, dulcedinem, amores nouitate commendabiles proponat: sed etiam Euangelij monita, & salubria ad instructionem suggerat documenta; Vt qui delicias amant, dulcedine capiuntur, amores sitiunt, documenta auscultent, monitionibusque erudiãtur. In hoc (operę pretium, credo facturus) calamum, & stylum parumper defatigabo.

CAPVT I.

Guardiani Montis Sion officium, dignitas, priuilegia; & quanta sit ditionis amplitudo inculcatur.

PRimarius thesauri spiritualis Custos, & administrator est Hierosolymæ Guardianus, sacri Montis Sion Conuentus regimini prępositus: Quamquam ex hoc loco Aegyptum, totam Palæstinam, Syriam, & Soriam gubernet. Alij in diuersis Conuentibus Guardiani, præsidesque existunt: omnes tamen Hierosolymitano subsunt: Est enim eius familiæ Custos. Nec nostrates solum, sed etiam cuiuscunque status,

ćus, & Ordinis Religiosi, & sæculares in omnibus illis partibus ei subijciuntur,& veluti superiorem, ac Prælatum recognoscunt: Quoniam Delegati Apostolici munus exercet: & multis pręterea exemptionibus, & immunitatibus gaudet, quibus ampla ipsius iurisdictio, potestasque stabilitur. Quæ visa fuerint potiora ex suis authographis transumpta subijciemus; sed prius, quæ ad perficiendam Guardiani personam spectant, & primum de virtutibus quibus vitam suam distinguet, ornabitque tractabimus. Præibit maior omnium charitas, omnibus exhibenda.

§. PRIMVM.

Guardianus Hierosolymæ charitatem erga omnes, præsertim peregrinos illuc vndiq. concurrentes exerceat.

MAgnum est charitatis artificium, & summa potentia: quoniam immensitatem æmulando cor hominis inflammat, nec tamen exedit; ipsiusque angustias ita dilatat: vt immensa terrarum spatia sua exæquet, vel superet latitudine. Cum ergo Solymæ Guardianus in Monte Sion, veluti quædam Ciuitas refugij positus existat, vt pauperes, & peregrinos diuersarum gentium, ac nationum ad ea loca concurrentes foueat, gratèque excipiat: necessum planè est, vt latissimos habeat cordis sinus, in quo omnes indiscriminatim hospitentur: & immensæ longitudinis brachia, quibus totum, si illuc eat, orbem complectatur. Hæc autem est charitatis pręrogatiua, vt cor dilatet, brachiaque extendat: Idcirco Guardianum Hierosolymæ charitate feruentem opto: ita vt illud Apostoli ad Corinth. verè, & amanter dicat: *Os nostrum patet ad vos o Corinthij, cor nostrum dilatatum est.* Quasi diceret: cernitis quomodo patulo, & hianti ore apud vos incedam; vt suscepto aëre exæstuantes in corde flammas tēperem: & ardens amoris rogus cor ipsum ita dilatet, vt nō ampliora sint orbis latifundia. Omnes vos, nemine dēpto, intra cordis mei sinum recipiam, nec de loci angustia, &

intrantiũ, multitudine conquerar: *Non angustiamini in nobis.*

Hoc idem charitatis ingenium studiosè sibi comat Solymæ Guardianus; hoc amoris incendio cor suum dilatet, vt in illud omnes intrare possint peregrini, pauperes, infirmi, nec loci angustiam sentiant. Prætereà, quod excellentissimę charitatis est, plus ipsum pauperum nuditas, peregrinorum inopia ægrotantiũ infirmitas, quam ipsosmet patientes excruciet. Quod in D. Paulo mirificè extollit S. Chrysost. dũ ad Corinth. scriberet, dicens: *Quis infirmatur, & ego nõ infirmor? Quis scandalizatur, & ego non vror?* Non parum certè diceret, si dixisset: Quem vestrum inuasit infirmitas, cui non compatiar, quem ægrotum nõ doleam? Quem scandalũ tetigit, quo ego etiam tactus non fuerim? Plus tamen charitas potuit, quæ non solum compassionem extudit, sed infirmitatem impressit: Et pro scãdalo, quod alij sustinebant, adustionem intulit. Ergo D. Chrysost. *Non dixit, & ego non molestia afficior? sed ego non vror, vrendi verbo ostendere volens summũ dolorem. Et rursus scribens in alia Epistola, dicit: Sine nobis regnauistis, & vtinam regnauissetis. Et rursus: Nunc viuimus, si vos statis in Domino: Vide quantoperè studebat, vt res fratrum se rectè haberent, qui nec viuere quidem se existimabat, si illi non essent salui. Homo qui fuerat raptus ad tertium Cælum, & delatus in Paradisum, & qui fuit particeps mysteriorum ineffabilium, & tantam apud Deum assecutus erat fiduciam: illorum bonorum sensum non valde accipiebat, nisi etiam vidisset fratres secum esse saluos. Sciebat enim apertè charitate nihil esse maius, neque quod sit cum ea conferendum, nec ipsum quidem martyrium, quod est summa bonorum. Nam charitas quidem absque martyrio facit Christi discipulos: martyrium autem sine charitate non potest hoc facere*. Hactenus ille.

2. Cor. 11.

D. Chrisos.

Vt autem Guardianus huiusmodi charitatis officia exerceat, multiplex apud Hierosolymam occasio sese offert: eo maximè tempore cum plurimarum gentium, & nationum, totiusque Ecclesiæ peregrini accedunt, quos mirum est, quam humaniter, & quali Christiani amoris demonstratione nostri suscipiant, Igitur antequam Hierosolymam

accedant,

accedant, Guardianum sui aduentus admonent, qui illicò duos mittit Religiosos, vt ad Portam Damasci Peregrinos excepturi proficiscantur (hac enim solummodo aditus ad Vrbem licet) ne dum ibi se tenent, quousque *Baxa* intrandi licentiam remittat, fraudem aliquam, vel calumniam à Turcis sustineant.

Portata licentia ad Conuentum perducuntur; vbi in primo atrio consistentes à Turcis explorantur, an arma deferant. Guardianus, & alij in superiori atrij parte expectant, dum fit exploratio. Tunc temporis domus portæ Ecclesię vicina, vestitis serico parietibus iam ornata componitur, pauimentum stragulo opertum floribus aspergitur, in quo peluim odorata, & calida plenam constituunt In Sacristia Cãtores duo, totidem Cereoferarij, pro thuribulo, & Cruce alij duo, & Sacerdos alba, & stola indutus Guardianum procedentem comitaturi expectant. Ille amictum capiti imponit, superpelliceum induit, & sericis funibus habitus manicas adhumeros retractim colligit; vt ablutionis officium facilius peragat. Mox peregrinus sursum adducitur, vbi omnes venientem salutant, incredibili amoris significatione amplectuntur, & ordine suo ad prædictam domum reportant, in qua è Græcis non pauci, & Maronitæ huius cerimoniæ spectatores adsunt, & omnibus cerei accensi porriguntur.

Domum ingressi, circunstantibus alijs, Peregrinus in cathedra sedet, ad cuius pedes Guardianus in genua prouolutus ablutionem incipit, cui prę eunt duo cantores, Psalmum. *Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi*, quarto quodam tono ita deuoto præcinentes, donec ablutio perficitur; vt penè omnes ex circũstantibus actionem illam Religiosæ humilitatis, & charitatis indicem lachrymis prosequantur.

Postquam lauit pedes Guardianus linteoque abstersit tenerrimo exosculatur affectu, sequuntur & alij fratres non impari deuotione oscula imprimentes; interim sacerdos, versus, & orationes eiusmodi ministerio cantu, & sensu accommodatas recitat. Peregrino dantur crepidæ, & cereus semilibris accensus, quem manu proferens ad latus

Guar-

Guardiani in processione per claustra defertur, intonantibus interim Cantoribus *Te Deum laudamus*.

Cantum prosequentes in Ecclesiam ingrediuntur, vbi hymnodia cum versibus, & orationibus cantatur; Tria inuisunt altaria, Cænæ videlicet, S. Thomæ, & Diuini Spiritus: Litaniæ B. Virginis dicuntur cum Antiphona. *Tota pulchra es*, & omnia ad gratiarum actionem pro fælici in Terram sanctam aduentu referũtur. Tum Guardianus breuem habet concionem, in qua peregrinum admonet, qua deuotione conscientię puritate, & reuerentia loca illa sanctissima inuisere debeat, memor mysteriorum quæ ibi Redemptor noster exercuit.

Concione habita in triclinium cum fratribus pransurus adducitur. Podmodum in Hospitio collocant, vbi lectus, & cibus quandiu ibi manet abundanter ministratur: pro quo Religiosus quidam deputatur: & alter vt Sacramenta administret, sacras stationes percurrentem ducat, comiteturque. Illi autem qui pecuniarum vacui accedunt, nè insalutatis sanctuarijs mærentes decedant, pro eis tributa soluuntur, sine quibus nec loca inuisere, nec viuere sine fidei abiuratione Saraceni consentiunt. Si quos, dum illic demorantur, ęgritudo corripit, sedulò curant, nudos vestimẽtis fouent, decessuris cibaria donant; ac vbi primùm ad portum appellunt, ad Conuentum perducunt, cibo, lectoque reficiunt. Et quidem exercendis huiusmodi officijs ingens pecuniæ summa quotannis expenditur. Quodque amplius mirabere, non vni tantùm, nec semel, sed innumeris peregrinis propediem accedentibus idem, sicut diximus, obsequium impeditur. Nec solis Ecclesiæ filijs, sed hæreticis, Theutonibus, & Anglis, qui illuc curiositate potius, quàm deuotione confluunt, æqua charitatis mensura prouidetur. Quo Romanæ Ecclesiæ benignitas mirificè extollitur, quæ non solùm filios, & extraneos, sed etiam inimicos, sponsi sui Iesu amorem æmulando, amplexatur.

His ergo charitatis exercitijs intentus Solymæ Guardianus, qui fieri potest, vt ea qualiter decet ab eo exerceantur: nisi

nisi totus sit Dei amore, & proximorum charitate succensus. Maximè cum hinc, cùm Turcarum insatiabili cupiditate, inde cum importuna pauperum peregrinorum necessitate sit colluctandum. Et vt, vtrisque satisfaciat tributa soluendo, pauperibus opitulando, quadraginta circiter aureorum millia ex eleemosynis fidelium collecta singulis annis erogat. Tales verò eleemosynę diuino conspectui gratissimæ reputantur, vt postea dicemus.

Charitatis monitum prosequor, qua suadente non solùm spiritualia peregrinis, sed etiam temporalia Guardianus procuret, D. Pauli secutus exemplum, qui ad fœminæ vnius pauperculæ subsidium sic attendebat, vt Tito scribens toti populo eam commendauerit, quod D. Chrysostomus maximi fecit, disertèque expendit in hunc modum. *Non in spiritualibus solùm plurima sollicitudinis, ac prouidentiæ suæ documenta præstabat. Audi quomodo pro vna muliere ad vniuersum scribat populum: Commendo autem vobis Phæbem sororem meam quæ est in ministerio Ecclesiæ, quæ est in Cenchris, vt eam suscipiatis in Domino dignam sanctis, & assistatis ei in negotio quocunque vestri indiguerit. Et iterum: Nostis ait domum Stephanæ, vt & vos subditi sitis huiusmodi: & rursùs, cognoscite quæ huiusmodi sunt.* Hæc ille. Nec alienum est à viris Religiosum statum profitentibus; vt se aliquando terrenis, & temporalibus, ac ad proximorum subuentionem immisceant: sicut egit pro Sunamitide Elisæus, cui non solùm diuinum postulabat auxilium, sed etiam apud Regem gratiam promereri, & suum in Curia negotium gerere spopondit: *Ecce sedulè*, inquit, *in omnibus ministrasti nobis. Quid vis faciam tibi? nunquid habes negotium? & vis vt loquar Regi, siue Principi militiæ?* Quo exemplo D. Chrysost. stimulos addit ad sectanda huiusmodi charitatis officia, & vlteriùs de D. Paulo locutus adiungit. *Nec de viatico illorum quos euocabat curam gerere dedignatus est. Tito scribens, ait. Zenam legis peritum & Apollo sollicitè præmitte; vt nihil illis desit &c. qui autem pro vno seruo fugitiuo Onesimo, & qui ex rebus Domini multa subtraxerat*

D. Chrysost. Homil. 3. de laudib. Pauli.

3. Reg. 4.

D. Chrysost. homilia 3. de laudib. Pauli.

xerat integram omnique affectu plenam Epistolam ad Philemon. sine cunctatione composuit, qualis circa alios fuerit perpende. Vnum enim ille pudore dignum putauit aliquid scilicet pro cuiuslibet salute negligere. Propter hoc agebat omnia: Nec quidquam pro his, qui saluandi erant cunctabatur impendere: non verba, non pecunias, non corpus ipsum. Quoniam, inquit, libenter impendam, & super impendar ipse pro animabus vestris. Hactenus ille.

Satis superque exagerata Pauli charitas, memorata sollicitudine & studio videbatur. Quid amplius dicere poterat? Quam vt seipsum pro aliorum animabus impenderet. Anathema fieri cupiebat Roman. 9. *Optabam anathema fieri à Christo; hoc est*, ait eo loco Diuus Chrysostomus, *carere æterna remuneratione, & Christi priuari conspectu pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundùm carnem, qui sunt Israelitæ. Optabat in Gehennam mitti & iudicium subire perpetuum pro eorum salute à quibus fuit sæpè lapidatus, qui eum interficere contenderant, vt hi tantarum authores afflictionum per fidem corpori Christi iungerentur. Quis ita dilexit Christum? Si tamen hoc dilectione, & non amore maius est aliquid nuncupandum. Quæ tamen omnia anathemata optabat Apostolus, modo nulla sua culpa contigeret.* En veræ & Christianæ charitatis speculum, ad quod intendens Guardianus ita se effingat, & componat, vt omnibus siue Christianis, siue Ethnicis, & Saracenis, siue Hæreticis, diuitibus, & egenis, Græcis, & Barbaris, prout suppetit facultas opituletur: omnia omnibus factus, non simulationis astu, sed compassionis affectu. Sic namque omnes lucrabitur Christo, maximè cum vitę exemplo etiam Christi hostibus, aduersarijsq. prę-luxerit. De quo monitum aliud subiungo.

§. SE-

§. SECVNDVM.

Solymæ Guardianus cunctis in Terra Sancta degentibus forma factus præluceat vitæ exemplo.

LAbitur abscendente forma in naturalibus compositum: Et morum compositio in subditis deest, nisi hæc in superioris vita tanquam doctrinæ, ac præceptorum forma illucescat. Hinc est, vt Christus Dominus apud Matthæum cap. 5. discipulos suos exhortatus, vt vitæ exemplo clarescerent, pulcherrima lucis metaphora id expresserit, dicens: *Sic luceat lux vestra coram hominibus vt videant opera vestra bona*. Itaque non tam voce, quàm visu Prælatos, ac præceptores admonebat excellere, quibus subditi ad obedientiam, & doctrinam non tam aures, quàm oculos accomadare consueuerunt, *vt videant*: Et planè lux ad visum ita conducit, vt si desit, oculi nihil videant. Cùm igitur Solymæ Guardianus in lucem illarum gentium datus, & veluti forma fidelibus, qui ibi degunt ad imitandum constitutus, sicuti D. Paulus ad Thessalon. 2. cap. 3. num. 9. dicebat: *Sed vt nosmetipsos formam daremus vobis ad imitandum nos*. Quam maximè decet, vt monitum illud Diui Bernard. in lib. de consideratione præ oculis habeat, adamussimque obseruat. *Si totus*, inquit, *vis esse omnium, instar illius qui omnibus omnia factus est, laudo humanitatem, sed si plena sit. Quomodo autem plena te excluso? Et tu homo es, ergo vt integra, & plena sit hnmanitas colligat & te intra se sinus qui omnes recipit: alioquin quid tibi prodest iuxtà verbum Domini si vniuersos lucreris, te vnum perdas? Quare cùm omnes te habeant, esto etiam tu ex habentibus vnus. Quid solus fraudaris munere tui? Vsquequo vadens spiritus & non rediens? Vsquequo non recipis te, & ipse inter alios voce tua? Sapientibus, & insipientibus debitores, & soli*

D. Matth.

Bernard.

soli negas te tibi stultus, & sapiens, seruus, & liber, diues, & pauper, vir, & fœmina, senex, & iuuenis, clericus, & laicus, iustus, & impius omnes pariter participant te: omnes de fonte publico bibunt de pectore tuo, & tu seorsim sitiens stabis? Si maledictus, qui partem suam facit deteriorem, quid ille, qui se penitus fecit expertem. Hactenus ille in sui Pontificis adhortatione.

Pulcherrima sanè est hæc Diui Bernardi admonitio, & Guardianum Terræ sanctæ instruit (qui in illis partibus summi Pontificis, & Sedis Apostolicę nomine constitutus residet) & veluti manu in viam dirigit, quam si teneat, & vitæ præsit exemplo muneris sui partes egregiè tueatur, à qua si deuiet mostrum formarum contrariarum diuersitate compactum euadet, quem tantum abest, vt fideles sequantur, vt potius & meritò fugiant, abominenturque. *Nam cum forma gregis fieri debeat ex animo.* Sicut Apostolorum Princeps admonebat, in eo præsertim loco, vbi pro tota, vt ita dicam, Ecclesia positus talem se prębeat, qualem aspicientes ipsi conformes fieri studeant. Quis enim monstri formam induere non recusabit? Et ideo quantùm voce formam impertiri fidelibus curet, tantùm deformis sui ipsius conspectu auertet. Plus enim momenti habet adhortatio probis actionibus contestata, quam vocibus. Nouit hoc Seneca, & Epistola sexta disertè scripsit *Plus tibi*, ait, *viua vox, & conuictus, quam oratio proderit: primò quia homines plus oculis, quàm auribus credunt: deinde quia longum est iter per pręcepta, breue, & efficax per exempla: breue quia sine multa verborum circuitione, vt fit in concione, nec diffiniendo, aut diuidendo virtutis natura aperitur, sed potius eam exhibendo, & repręsentando, vt exempli causa, si Cæsarem dicendo describere velis, longo sermone opus sit, neque eum tam perfectè pingere possis: sin verè ipsum sistas momento temporis ex ipso conspectu multò clariùs & certiùs cognoscetur.* Præbeat ergo seipsum Guardianus optimarum actionum exemplum, vt quicunque ipsum incedentem viderint docentem, audiant. Planior enim via est qua operibus

1. Petri. 5.

Senec.

ribus quisquam ad virtutem perducitur, quam exhortationibus: Et ideo prædicabat egregiè Sanctus Leo sermone de Sancto Laurentio, quòd quamquam *facilis ad exhortandum sit oratio, efficax ad suadendum: validiora tamen sunt exempla, quàm verba, & pleniùs est opere docere, quam voce.*

Et quidem non solùm nihil exhortando proficiet, sed nec ipse vitæ exemplo destitutus monita, & hortamenta suggerere audebit, erubescens, quod alijs suggestum eat vitæ integritatem, quam non exhibet. Atque adeo optima officij sui parte, nimirum exhortatione, destituetur, quam Diuus Paulus in superiore requirebat, Tito scribens, *vt potens sis exhortari in doctrina sana, & eos, qui contradicunt arguere.* cap. 1. nu. 9. At quo pudore dicetur ei: hæc doce, & exhortare. 1. ad Timoth. 6. n. 2. vel *Hæc loquere, & exhortare, & argue cum omni imperio.* Ad Titum 2. nu. 15. cum conscientia non exhibendi, quod admonet, mutum reddat & elinguem. Quinimo nec ipse admonere adorietur. Nam vt lib. de patientia cap. 1. docuit Tertullianus. *Oportet commendationem alicuius rei adorsos, ipsos prius in administratione eius rei deprehendi nè dicta factis deficientibus erubescant.* Porrò hæc exemplo alijs prælucendi necessitas ex ipso Guardiani officio comprobatur. Quid agit Hierosolymis Guardianus? Ad quid ibi institutus, & Pontificis loco suffectus? Planè, vt fideles erudiat, erudiendo immutet in melius, infideles pertrahat ad fidem, & exuta perfidię vetustate in nouas transferat creaturas. Quid? vt informes illic ad stantium mores, & deformatam sceleribus vitam exemplo vitæ suæ tanquam forma peruenustet. At qnomodo hoc prę stiterit nisi seipsum prius immutet, virtutibus exornet, & tanquam formam alijs imitandam proponat?

Ad Tit.

Ad Timot.

Magnum profectò Sacramentum in primo Christi miraculo absconditum est. Nam cùm posset auspicandæ suę potentiæ magnitudini aliam eligere materiam: aquas tamen elegit, & in nuptijs Chana Galileæ mutauit in vinum. *Et hoc fecit initium signorum Iesus.* Ioannes 4. Sed cur aquis

hæc datur prærogatiua, vt ipsis primò ad suę potentiæ ostensionem vtatur? Rem teneo Apostolorum isthæc erudio est, & omnium quotquot eorum loco postmodum sufficiendi erant, qualem Hierosolymæ Guardianum, ibi tanquam formam fidelibus pariter, & infidelibus propositum recognosco. Qui ergo aquis paulò post daturus erat, vt homines per baptismum immutarent: Et qui in eas peccatores intrarent, iusti egrederentur: Idcircò priùs ipsæ mutantur, vt postea alios immutandi virtutem obtineant. Disertè dixit Hilarius Homilia 1. *Mutantur subitò aquæ homines postmodum mutaturæ*. Quod expendat seriò Guardianus quem admonitum velim operam perditurum, si fideles, & infideles, ad quorum institutionem, & curam Hierosolymis destinatus existit immutare obnitatur, nisi in seipso mutationem antea perfecerit. In illis locis sanctitatem spirantibus, vbi Christus nostræ Redemptionis mysteria exercuit, vbi suo exemplo omnes, qui ibi postea victuri erant, constrinxit, vt alijs quorum instructioni perficiendi erant, vitæ puritate. modestia, integritateque præluceant suo muneri nequaquam satisfaciet Guardianus, nisi talium virtutum exemplo, quibus præest ad virtutum sequelam præcurrat.

D. Hilar. hom. 1.

Breuem hanc de præstando alijs exemplo hortatiunculam memorabilis exempli narratione corroboro, & obsigno. Georgianos, vt refert Nicephorus lib. 8. cap. 34. vilis vna mulier & captiua, sed virtutum nobilitate clarissima moribus Christianis instruxit, & Ecclesiæ dedit. Hæc ante captiuitatem pudicè, castèque vixerat: in ipsa tamen captiuitate orationis studium auxit, & quantò ampliùs mentem rerum diuinarum contemplatione reficiebat, tantò asperiùs ieiunijs, vigilijs, assiduaque mortificatione corpus extenuabat. Admirabantur Barbari captiuæ modestiam, humilitatem, patientiam. Cùmque insolitę asperitatis causas inquirerent: illa respondit, se eiusmodi afflictione corporis, & maceratione Christo Deo suo cultum exhibere. Stupent ad nominis nouitatem, non enim adhuc apud eos nominatus

fuerat Christus, fœminam tamen deinceps in honore habent. Interim mulier Regionis illius, infantem moriturum ad captiuam perduxit, vt ei mederetur. Illa paruulum suo tangens cilicio sanitati restituit: cuius rei fama vrbem impleuit, & palatij portas ingressa ægrotantem Reginam impulit, vt mendicando dolori, quo angebatur, captiuam ad se trahi præceperit. Adest, & Reginam sanitati primum, & postea fidei Christianæ reddidit. Rex Reginæ suasionibus, diuinis miraculis, captiuæ instructionibus fidem amplexus est: & conuocato populo fidei prædicatorem se præstitit. Ad Regis concionem incredibilis populi subsequitur acclamatio, & omnes vno ore Christianos fieri velle profitentur, sine mora Legati ad Constantinum Imperatorem mittuntur. Qui rem gestam exponunt, Sacerdotesque, & Ministros exposcunt, vt inceptum à captiua opus perficiant. Mira sanè est exemplaris vitæ fortitudo: Siquidem vna sola fœmina virtutum suarum forma Georgianos infidelitate deformes, Christiana fide efformauit: & immani quondam barbarie efferatos salubri exhortatione demulsit, cælestique doctrina omnem antea cultum abhorrentes expoliuit. Quanto plura efficiet Guardianus Solymæ constitutus, si officij, & loci, in quo est non immemor, *Seipsum in omnibus præbeat exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, in grauitate verbum sanum irreprehensibile, vt is qui exaduersò est vereatur, nihil habens malum dicere de nobis*. Quemadmodum Apost. Titum 2. num. 7. adhortabatur.

§. TER-

§. TERTIVM.

Ad prudentiæ lumen actus omnes in custodiendo Terræ sanctæ thesauro, tractandaque animarum salute Guardianus componat.

ILlam in Solymorum Guardiano prudentiam dirigendis actionibus non requiro, quam in rerum cognitione plurimi collocant: sed quæ à Sanctis Patribus discretio nuncupatur: estque, vt ipsi aiunt, lucidissima fulgoris lucerna, ad cuius splendorem homo actiones suas ita componit, vt intentum finem assequatur. Quinimò nulla virtus est, e qua humanarum actionum compositio magis quàm e discretione dependeat: idcircò illam magnus Abbas Antonius apud Cassianum, virtutum matrem appellauit: & alij boni regiminis oculum dixerunt, sicut enim nihil est quod faciem ita exornet, quàm dispositio oculorum; ita nihil bonum regimen plusquam discretio illustrat, distinguitque. In caliginosa domo cuncta iacent inordinata, nec in quo loco quodlibet sit positum discernitur, donec lumen accedat, ad cuius splendorem componuntur, ornatumque accipiunt. Tenebricosum est, & obscurum sine discretione regimen, & magnis præcipitijs obnoxium, vt ijs accidere solet, qui cæci sunt, vel in tenebris ambulant. Quapropter Christus Dominus apud Lucam cap. 11. Rectores admonebant, dicens; *Vide ergo ne lumen, quod in te est tenebræ sint*. Hoc est caue ne prudentia, vel discretionis lumen in te sit obscuratum. Tantundem enim in regimine discretio, quantum in corpore valet oculus, qui lucerna corporis æstimamur. *Lucerna corporis tui est oculus tuus si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit: si autem nequam fuerit, etiam corpus tuum tenebrosum erit.* Porrò D. Gregorius apud D. Thom. in catena ad hunc locum corporis nomine humanas actiones interpretatur dicens. *Appellatione corporis vnaquaque*

Cassian. collect. 2.

quæque actio intelligitur, quæ ab intellectu per oculum ex Origenis, & D. Chrysostomi sententia significato illustratur, cùm ipse prudentiæ, & discretionis lumine non destituitur, sed summa sagacitate latentes affectus penetrat, & actus omnes ad prudentiæ normam componit, ac moderatur.

Maximoperè ergo inuigilet Guardianus ne tenebrosus in eo sit prudentiæ oculus, & discretionis lumen extinguatur; alioquin totum regimen tenebrosum erit, & ipse millies in præcipitia relabetur, vt ijs vsuuenit qui erutis, vel obtectis oculis per abrupta deferuntur. Quapropter ante omnia vnius cuiusque gentis mores, ingenia, conditiones discernere studeat. Et ijs quantum fas est se attemperet, ad suique beneuolentiam alliciat. Quo fiet, vt thesaurum illum sacratissimum suæ custodiæ commissum conseruet, nec ex eo quidquam amittat, memor Dei ministrum fidelem, & prudentem esse debere: ideoque Salomonis sponsam imitetur, de qua ille in suo Epithalamio. *Nasus tuus sicut Turris libani, quæ respicit contra Damascum.* Qua nasi metaphora vt censuit Theodoretus ipsius discretionem, ac in discernendis rebus singulis sagax iudicium commendauit. Et contra Damascum respicere affirmat, Ciuitatem Isaelitico populo contrariam, quia omnis inimicorum astutias, & insidias discutit, & rectissima discretionis trutina ponderat; vt quæ euitanda sunt effugiat, quæ amplectenda sequatur, quæque corrigenda discretionis sagacitate moderetur. In omnibus præcauens ne ab inopinata contrariorum vafricie capiatur. Nec modica est huiusmodi laus, nec paruifacienda, quoniam discretio principem, inter cæteras virtutes ad bonum regimen requisitas, locum sibi vendicat. Quinimò vt dicebat S. Bernardus serm. 49. in cantic. *Discretio non est tam virtus, quam quædam moderatrix, & auriga virtutum ordinatrixque affectum, & morum ductrix: Tolle hanc & virtus vitium erit, ipsaque affectio naturalis in perturbationem magis conuertetur, & exterminium naturæ.* D. Bernar.

Meminerit igitur thesauri illius sanctissimi Custos, necessum sibi esse, vt nasum habeat similem turri, quæ respicit

contra Damascum. Hoc est, summa polleat sagacitate, & discretione, qua veluti naso omnes Turcarum dolos etiam abditissimos odoretur, omnes assultus prospiciat, quibus thesaurum deprædari nituntur, & quasi in celsissima turri positus venturas Saracenorum fallacias, & perdendi artes detegat, calidissimèque anteuertat, quod monitum si quidam ex ipsius antecessoribus obseruaret, Porro Montis Sion irreparabilem iacturam nō pateremur: qui anno 1559. per vnius Guardiani imprudentiam nobis, & Ecclesiæ ereptus perhibetur, postquam per ducentos, & triginta circiter annos Minoritæ ipsius possessionem retinuerant. Et nisi magna discretio, peruigilque adhibeatur custodia, omnia per summam Turcarum dolositatem, & vafritiem à nobis eripientur.

Assolent Turcarum primores nonnulli quoties negotiorum causa Constantinopolim eunt, vel illuc ob alios fines pergere constringuntur, ad resarciendos sumptus, quos in Curia detenti, eundoque, & redeundo fecerant, quædam à Magno Viser [a] diplomata consequi, quorum vi pecuniæ summam suo arbitrio statutam à nostris exigunt, pæna imposita, vt nisi soluatur, locus in diplomate assignatus eripietur: Certi quod nullis parcetur expensis, ne minimam sacerrimi illius thesauri particulam amittamus. Veri in hac parte negotiatores euangelici, qui vt possessum, & intactum conseruemus thesaurum omnia perpeti, & agere licetque non omnia, quibus iam renuntiauimus, nosmet ipsos tamen vendere non dubitamus: Ergo Constantinopolim ibat Saracenus quidam: Iudæus itineris conscius, & promerendæ gratiæ cupidus iturum admonuit, vt in Soldani Curia mandatum obtineret, quo Montis Sion Conuentus à nostris auferretur. Cùm enim ibi positum esset Dauidis sepulchrū, indecorum videbatur, vt tanti Regis, ac Prophetæ Mausolæum Francorum pedibus conculcaretur. Itaque Religionis prætextu, & venerationis colore Iudæus suam inuidiam Saraceno, hic suam Viser cupiditatem occultare student. Pergit Iudæus, & iturientem alloquitur; si ita est, vt magnam optas

[a] Magnus Viser est primus post Imperatorē qui omnia Imperij negotia gubernæ.

optas pecuniarum summam colligere, facilis ad quæstum via aperitur: mandatum consequere Regium, vt Franci à monte Sion expellantur: causa hoc prætextu exposita, quòd ibi Dauid sepulchrum existit, & habes tota quod mente petis: Quoniam Franci quidquid petieris dabunt, dummodo loci huius possessionem retineant. Annuit monenti; vadit, negotiatur: & Hierosolymam regressus, Guardianum montis Sion clanculum conuenit, mandatum exponit, duas sibi vestes sericas damasceno opere laboratas donari exposcit: quæ si dentur mandatum, ait, supprimam; si dare renuas, exequar, & vos hinc expellam. O quam vellem Guardianum hoc loco Turris instar nasutum contra Damascum respicietem, qui discretionis oculo Saraceni fallaciam discerneret, & deceptionem aspiceret: sed ille tenebrosus, quippe cui discretionis, & intelligentię lumen non affulserat, Turcam irrisit imprudens, irridendus ipse, & vituperandus, qui ne vestes daret, pretiosissimam thesauri sibi concrediti supellectilem amisit. Repulsus Turca spem vultu simulans recessit, iterum rediturus: nam post decem dies regreditur, causam exponit Guardiano, periculum amittendi loci manifestat, de vestibus paciscitur, & nisi donentur, mādati executionem minitatur Cæcutit ad hæc Guardianus, & obsurdescit. Tantum imprudentia, & indiscretio nocet. Qua re indignatus Turca abijt, mandatum Regijs Ministris exponit: illi exequuntur, nostros è monte Sion repellunt. Et Hierosolymitanum [a] Cadi illuc introducunt, vtque eo in loco oraret exhortantur: quia cerimonia mesquita factus, & Mahumeto dicatus nusquam amplius ad Christianos poterat deuenire, & si multis aureorum millionibus redimi cōtenderetur. Mahumetica namque secta cautū est, ne locus in quo mesquita erat ad Christianorum Ecclesiam transferatur. Et ideo quāuis postea Christiani Reges, ac Principes pro loci restitutione ad Soldanum literas demiserunt, sub Mesquitæ prætextu petitionem repulit, de quo in lib. 1. c. 8. §. 1. responsum Galliarum Regi datum inspicies. Ecce tibi mons Sion sanctuarium Vrbis nobilissimum, vnius ob Guardiani imprudentiam

[a] Cadi Iudex est Prouinciæ vel ciuitatis.

à nostris ad Saracenos translatum, nec vltra restituendum. Inuigilet ergo Solymæ Guardianus Turcarum insidias caueat, fraudulentiam formidet, intentoque discretionis oculo recognoscat, & fugiat: illud quod minimum est amittere non abnuens, ne quod magnum habet momentum perdere constringatur. Et quia discretio humilium est prærogatiua, sicut dixit Cassianus: *Vera discretio non nisi vera humilitate conquiritur*, Deum suppliciter oret, vt discretionem ei largiatur, quatenus in eum iactari illud Euangelicum possit. *Fidelis seruus, & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam.*

Cassian.

Hæc ad tractandos Turcarum mores discretio requiritur, sed quia prçter hos cum hæbræis, hæreticis, & schismaticis ibidem agitur in tractandis omnium moribus per noscendisque ingenijs, & naturæ propensionibus prudens sollicitudo adhibenda est, sollicitaque discretio. Atque adeo molles animorum aditus exploret, & in eorum corda, quos ad fidem pertrahere studet, paulatim se iusinuet, amorem vbique beneuolentiamque ostendens; ita quod non obstante Religionis, morum, nationisque diuersitate amari se sentiant. Quo fiet vt redament, amore namque prouocatur amor: & nemo tam durus est, qui si amorem nolit impendere, abnuat rependere; Vnde doctrinam facile recipient, quæ gutatim instillanda est, & non imbris more cæco impetu refundenda.

Admonendus igitur Guardianus, vt in tractanda huiusmodi hominum conuersione illam Apostoli doctrinam ad Corinthios 1. cap. 9. amplectatur. *Factus*, inquit, *sum Iudæis tanquam Iudæus, vt Iudæos lucrarer: ijs qui sub lege sunt, quasi sub lege essem, vt eos, qui sub lege sunt lucrifacerem: ijs, qui sine lege erant, quasi sine lege essem; vt lucrifacerem eos qui sine lege erant. Factus sum infirmis infirmus, vt infirmos lucrifacerem, omnibus omnia factus sum, vt omnes facerem saluos.* Non equidem in Iudæorum, ac gentilium mores abibat Apostolus sed mirabili quadam discretione simulando se illis contemperabat, vt dum sibi similem intuebantur, diligerent,

Corinth. 1. c. 9. nu. 20. & 21.

ligerent, & postea ad seipsum pertraheret. Non omnia statim abijcere contendebat, sed quosdam interim ritus, fidei substantiæ non repugnantes permittebat, per veniam suppa-rans disciplinam, vt postèa Christianæ legis perfectissimos obseruatores redderet. Sic etiam Apostolos in ipso nascentis Ecclesiæ exordio fecisse comperimus.

Nouerit omnia, dissimulet multa non penitus fidei contraria, nonnulla etiam laudet, & quæ pro gentium moribus, naturaque ita sunt imbibita, & altè radicata, vt euelli non possint, dulcedine quadam, & dolo sancto vtens ad Apostoli imitationem dicentis: *Cùm essem astutus dolo vos cepi*; in alia quæ bona sunt, & fidei non contraria permutet. Quod iam olim D. Gregorius lib. 10. Regist. Epistol. 71. ad Mellitum scribens, faciendum hortabatur. Rogatus enim ab Augustino Anglorum Archiepiscopo, an omnes Anglorum ritus amputandi essent cùm primum ad fidem conuertebantur, vel aliqui dissimulandi, quos magna cum difficultate dimittebant; Et periculum aderat, vt fidem abijcerent, ita respondit: *Dicite Augustino Episcopo quod diu mecum de causa Anglorum cogitans tractaui, videlicet, quia fana idolorum destrui in eadem gente minime debeant, sed ipsa, quæ in eis sunt idola destruantur; vt dum gens ipsa eadem fana sua non videt destrui, de corde errorem deponat, & Deum verum cognoscens, & adorans, ad loca, quæ consueuit familiarius recurrat. Et qui boues solent multos sacrificio dæmonũ occidere: debet his etiam de hac re aliqua solemnitas immutari, vt die dedicationis, vel natalitijs Martyrum tabernacula sibi circa easdem Ecclesias, quæ ex fanis cõmutatæ sunt, de ramis arborum faciant, & Religionis conuiuijs solemnitatem celebrent. Nec Diabolo iam animalia immolent, sed ad laudem Dei in esu suo animalia occidant, & donatori omnium de satietate sua gratias agant; vt dum eis aliqua exterius gaudia reseruantur, ad interiora gaudia consentire facilius valeant; Nam duris mentibus simul omnia abscindere impossibile esse non dubium est, quia is, qui locum summum ascendere nititur gradibus, vel passibus, non saltibus eleuatur; cuius etiam documenti exemplum*

2. Cor. 12. nu. 16.

D. Greg.

profert in Israelitico populo Aegyptiorum sacrificiis assuefacto, quem Deus ab Idolorum cultu reuocans sacrificia vni Deo de pecudibus offerri imperauit. Hactenus Gregorius, cuius monitum salubre est, & tractandæ animarum conuersioni pernecessarium. Legat igitur crebro, & obseruet Guardianus, cui de fortitudine, & patientia hortatiunculam adhibeo.

§. QVARTVM.

Ad laborum tolerantiam, & ipsum quoque martyrium sustinendum Montis Sion Guardianus fortitudine se communiat, & patientia obduret.

NVsquam magis fortitudine indigemus, quàm dum in acie consistentes cum pugnacissimo hoste congredimur à quo si vincamur, & parcere nolit, sua vtens victoria, multa necessum est tormenta, & opprobria pati, & ipsam quoque mortem sustinere. Benè igitur fortitudinis, & patientiæ Guardianum commonemus, quippe qui in acie constitutus cum Saracenis, & alijs fidei hostibus pugnam init assiduam, quos vincere non sperat, nec potest, nisi immotus fortisque existat, & patienter toleret, illud Apostoli mente euoluens 1. ad Thessalon. 3. *Nemo moueatur in tribulationibus istis: ipsi enim scitis quod in hoc positi sumus.*

Ad Thess.

Quid aliud est Guardianus Hierosolymæ, nisi persecutionum scopus, in quem Saraceni sagittas dirigunt, quem impetunt frangereque, & deijcere conantur. At ille immobilis, & infractus expectet. *Nam si Crucem, & mortem oportuit pati Christum, & intrare in gloriam suam, quantò magis fideles, & seruos eius? Non enim est discipulus super magistrum, nec seruus super Dominum suum, & sicut scriptum est per multas tribulationes oportet nos intrare in Regnum Dei:* & Apostolus dicit: *omnes qui piè volunt viuere in Christo IESV, persecutionem patien-*

2. Timot. 3. nu. 12.

patientur. Et verò Guardianus montis Sion assiduis ibi persecutionibus concutitur. Etenim Saraceni nouas propè diem artes excogitant, quibus Nostrates opprimant, vt pecuniam quærant, vel locum, seu vitam adimant. Iam è Constantinopoli mandata reportant, nè nobis liceat transire per portam Betlehem, & cùm illuc eundum est, non nisi per hanc portam egredi possunt Iam Cisterna Bethlehem auferri præcipitur, vt vel siti pereant, vel aquam pecuniarum summa redimant. Iterum hortulus domi contiguus, deinde fornax, tandem Crypta iuxta Sanctum Sepulchrum, in qua Nostrates dormiebant adimi contenditur. Eo solùm prætextu, vt numerata pecunia redimantur: vel si nolint redimere, prorsùs amittant. Quinimo eò calamitatis deuenerunt, vt nec per vrbis vias ingredi permitterentur. Nec vnquam à nocendo cessant, sed innumeris quotidie vexationibus quæstus faciendi causa persequuntur. Inter hæc patientiæ exercitia, quid aget Guardianus patientia destitutus? Porrò & seipsum, & commissum sibi thesaurum deperdet. Tolerantia igitur se communiat, illud recolens: *In patientia vestra possidebitis animas vestras*.

Memorandum patientiæ reliquit exemplum P. Fr. Didacus à S. Seuerino montis Sion Guardianus. Nam cùm anno 1628. die 30. Maij ad sanctam vrbem appulisset, & tributa Ministris de more solueret iuxtà quantitatem singulis præstitutam, qua non contentus Baxa [a] trecentum insuper aureos sibi donandos contendebat. Guardianus inito cum discretis consilio obtulit, & ad prandium inuitauit, in quo hominem lautè, splendidèque excepit, vt illius gratiam promereretur. Creuit tamen cum duplicata pecunia sitis, & quantitatem augeri desiderabat: quia tamen petere palàm timuit, vel erubuit, consilium suscepit, e quo Fratrum omnium interitus, & sanctorum locorum iactura sequeretus. Coactis namque nonnullis Magistratibus vrbis muros perlustrauit, & cùm intra ruinosum fornicem muro contiguum propè montis Sion Conuentum quosdam lapides erutos inuenisset, Guardianum Conuentus, Procuratorem, & Turci-

[a] Baxa est Gubern. ciuit. vel Regni.

Turcimanum accersiri iubet. Adsunt illi, & coram populi, qui iam confluxerat, multitudine proditionis insimulantur: Eo quod murum paulatim subuertere intentabant, vt Christianorum exercitum introducerent & vrbem caperent; quo audito magnis clamoribus mortis supplicio afficiendos postulabat. Sed Baxa [a] qui cupiditatem satiare & aurum potiùs, quàm Fratrum vitam inhiabat, ad filij sui petitionem cùm iam paratum esset suspendium, & Guardianus ad castraturam damnatus, Procuratorem, & Turcimanum [b] præcepit catenis oneratos in carcerem obscurissimum detrudi, vbi per multos dies inedia & pædore penè consumpti iacuerunt: Quin è Nostratibus quisquam auxilio esset, aut saltem alloqui posset. Reseruatur Guardianus, vt coram patibulo positus, & vinctos data pecunia liberaret, & vitam suam redimeret. At ille patientia obduratus, & suspendium subire paratissimus sui oblitus de sociorum liberatione cogitabat, qui Superioris & Prælati exemplum sicuti ipsum admonuerunt, nè quidquam pro ijs è carcere eripiendis largiretur: quia martyrium, & atrocissima quæque tormenta perpeti cupiebant. Durauit per aliquot dies hæc tempestas, in qua Guardianus, & socij mortis sententiam executioni tradendam expectabant. Donec tranquillitas redijt & composito multis donatiuis negotio, quæ ad quinque aureorum millia excreuerunt: Vincti è carcere liberantur, & Guardiano vita donatur, quibus nihil iucundiùs, quàm illius cursum martyrio consumare; vt repositam Martyribus in cœlo coronam obtinerent.

a Baxa Gubern. ciuit. vel Regni.

b Turciman. est linguæ Interpres.

Cùm igitur tot persecutionibus apud Hierosolymam Nostrates, & præcipuè Guardianus opprimatur: cum flagris cædi, in carceres detrudi, iniurijs, & opprobrijs affici, & mortis supplicium minimo minus sustinere contingat, non importunè patientiæ monitum suggessimus. Talis quippe sit necessum est, vt cum Isaia dicat: *Dominus Deus auxiliator meus, ideo non sum confusus: ideo posui faciem meam vt petram durissimam* cap. 50. nu. 7. Non opto vt Guardianus, & alij Fratres temere & inconsulto martyrij occasionibus se

Isai.

obijciant.

obijciant. Hoc enim damnandum potiùs erit, quàm laudandum: nam vt astruit Sanctus Thomas 2. 2. quæstione 124. articulo 2. *Martyrium oblatum debet tolerari patienter; sed non debet quæri, quia non debet dari occasio agendi iniustè.* Sat est Dei seruis, vt immobiles consistant, in signum positi cui contradicatur, quamquam aliquando propter animarum lucrum, vel fraternam charitatem martyrio se prudenter subtrahere sit laudabile, qua de re pulcherrima est S. Isidori excursio ad cap. 23. lib. sententiarum. *Vir*, inquit, *Sanctus vltro se pro agone certaminis debet offerre iustitiæ; sed tamen agonis fructum videns vberrimum, non debet declinare laboris periculum. Quod si maior est labor, quàm animarum lucrum, declinandus est labor, quem minimum comitatur augmentum. Vtrumque enim fecit Apostolus qui & periculis se vltro dedit, vbi maximum animarum lucrum vidit, & sapienter se periculo abstulit, in quo potiorem laborem, quàm lucrum esse perspexit: vltro se Paulus apud Ephesum, periculis obtulit, quia potiùs periculum vidit. Damasci autem ideo periculo subtraxit seipsum, quia nullum periculi ipsius arbitratus est fructum. Disce quomodo ad martyrium se offerat quisque vltro, vel quomodo iuxtà sententiam Dei cingatur ab altero, & quo non vult ipse ducatur.* Hactenùs ille.

D. Thom.

S. Isid.

Tales itaque Dei Ministros, præsertim qui alijs præsunt apud Hierosolymam desidero, vt patientiæ fortitudinem addant: nisi enim patientia fortis infractaque extiterit, ita quod nullis cedat aduersitatibus, nullis frangatur tormentis, & persecutionibus superetur, patientia dici nequit. Prodigiosum illud patientiæ, fortitudinisque exemplum sanctissimus Iob quasi admirabundus, quod in carne fragili tot dolores, ac tormenta sustinuisset. hunc in modum sciscitabatur. *Nunquid caro mea ænea est?* Non ex carne ad dolores & tormenta molli, sed ex ære compositum vellem Montis Sion Guardianum, & alios ibi commorantes, ita vt Chalcēterus, hoc est æneis prędītus visceribus dici posset, quemadmodum quidam olim ob fortitudinis prærogatiuam vocatus

Iob.

D. August. catus est. *Sed de cælo fortitudo est*, quam seruis suis Deus elargitur. Vnde est illud D. Augustini serm. de S. Laurentio. *Dum fortis, & stabilis religiosis mentibus fundata mens, & aduersùs omnes Zabuli terrores, & minas Mundi animus immobilis perstat, quem futurorum fides certa, & solida corroborat*. Hac ergo solidatus, & roboratus ita se gerat, vt vel ibi moriens, vel alibi moriturus decedens, nobile hoc elogium in ære, cuius similitudinem patiendo expressit, ad

2. Mach. 6. æternitatem sculptum mereatur. *Et iste quidem hoc modo vita decessit non solùm iuuenibus, sed & vniuersæ genti memoriam mortis suæ ad exemplum virtutis & fortitudinis derelinquens*.

Reliqui verò Religiosi Pastoris sui, & Prælati vestigijs insistentes ita se gerant, earundem virtutum exemplo clari, vt etiam ipsis conueniat illa minimè fuccata panegyris, qua doctus quidã ex Ordine Dominicano Fratres nostros Hierosolymæ degentes nobilitauit. *Vos certè Patres ministri verbi, adiutores Dei, oracula Spiritus sancti, qui tot in insulis editis mirabilibus Ecclesias fundastis, tot populos Apostolicis præditi virtutibus regitis, fidẽ Catholicam verbo exemplo, scripto, prædicationibus, disputationibus, & cùm opus est membrorum vestrorum laceratione, & proprio cruore defenditis. Qui nihil possidentes omnia possidetis, Deum enim possidetis, facti & vos possessio Dei, quibus renunciantibus omnia, omnium rerum Conditor census, & hæreditas fit. Quid vltra quærere possunt, quibus omnia huius Conditor fit; aut quid ei sufficit, cui ipse non sufficit? Sed cum ipse solus ipsis sufficiat, omnibus renunciant, propter quæ diligitur Mundus; vt exclusa cupiditate Mundi diuina in eis charitas possit augeri, vel perfici, vnde tanquam leuis armaturæ milites ab omnibus implicamentis negotiorum sæcularium animos remouentes, cælestia sapiunt, terrena despiciunt, ijsque virtutibus, quibus in dies singulos, fiunt Deo propinquiores, incumbunt*.

Grauin. l. vox turturis c. 24. in fine.

§. QVIN-

§. QVINTVM.

Priuilegia referuntur, quibus Montis Sion Guardianus summorum Pontificum concessione perfruitur.

Hierosolymitanorum Minoritarum persecutiones, & perpessas à Saracenis calamitates hactenus inspeximus: iam necessum est, vt in quo honoris, & dignitatis gradu à Sede Apostolica sint constituti videamus. Præeminet omnium caput Montis Sion Guardianus, in quem primariò facultates, & priuilegia Pontifices contulerunt; Deinde in eos, qui inter Infideles degunt, & eorum causa ad Hierosolymitanos spectant. Innumerum esset omnia ad longum recensere: quapropter summatim solummodò referam, indicatis Pontificum nominibus, tempore concessionis, & ordine posthabito, quoniam alieni laboris est, & parum nostro instituto deseruit.

1 Eugenius IV. concessit Fratribus, vt absoluere possent à quibuscunque casibus, & excommunicationibus, ab Apostasia, ab Infidelitate, à Schismate, & ab omnibus peccatis, prӕterquam à falsificatione Apostolicarum litterarum.

2 Clemens V. & Innocentius V. & Ioannes XII. Fratribus indulserunt, vt in locis Infidelium baptizare possint, & dispensare.

3 Concedente Calixto III. licet Fratribus confiteri Sacerdotibus sæcularibus, vbi Fratrum copia non extiterit.

4 Possunt cum irregularibus dispensare; concesserunt hoc priuilegium Clemens V. Innocentius IV. Ioannes XXII & Gregorius XI.

5 Clemens V. Innocentius IV. Ioannes XXII. & Gregorius XI. facultatem concesserunt, vt Fratres dispensare possent in duodecim casibus dispensatione indigentibus.

Possunt Christianos malè viuentes expellere, ac per

Ecclesiasticam censuram cogere, vt egrediantur. Ita Clemen V. Innocentius IV. & Ioannes XX I.

7 Gregorius IX: Innocentius IV. Clemens V. & Ioannes XXII. concesserunt, vt Fratres in partibus Orientis possent noua loca recipere.

8 Iuxta concessionem Nicolai V. licet Fratribus extra statuta tempora à quocunque Episcopo Catholico Ordines suscipere.

9 Calixtus III. concessit, vt emere possent necessaria pro necessitatibus occurrentibus, & quæ necessaria non essent vendere, aut commutare, & procuratores cogere ad computum.

10 Licèt Fratribus vota commutare dēptis Hierosolymitano, visitationis liminum Apostolorū & Religionis: ita concesserunt Clemens V. Innocentius IV. & Ioannes XXII.

11 Possunt Fratres cum excommunicatis, hæreticis, schismaticis, & infidelibus communicare ex indulto Clemētis V. Innocentij IV. Ioannis XXII.

12 Martinus V. & Calixtus III. concesit vt Fratres ante diem cum moderamine tamen celebrarent.

Hæc, & plura alia Fratribus qui inter infideles degūt communia priuilegia retulisse sit satis. Nunc quę Guardiani specialia sunt apponam.

13 Guardianus montis Sion habet authoritatem Delegati in partibus Orientis ex Calixto III.

14 Guardianus potest dispensare in aliquibus super rigorē Regulæ secundùm loca, tempora, & necessitatem ex Calixto III.

15 Guardianus potest retinere apud se capsam eleemosynæ, concessit Calixtus III.

16 Guardianus Montis Sion potest ad se vocare Fratres voluntarios ex alijs Prouincijs absque consensu Ministrorum, ita concessit Calixtus III.

17 Guardianus ex eodem Calixto III. habet authoritatem super Sacerdotes sæculares, & laicos etiam.

Horum priuilegiorum tenores in Archiuio Hierosolymitano

tano asseruantur. Placuit tamen Breue Eugenij IV. hìc inserere, quia in eo quicquid dispersim alij Pontifices ipsius antecessores concesserant, ipse collegit, & nouo indulto plura addens priuilegia confirmauit.

Sacræ Religionis sub qua mundanis abiectis illecebris, &c.

ATtendentes igitur, quòd vos qui in partibus præsertim Septētrionalibus honorē, & propagationē Christiani nominis diligenter, & fideliter prosecuti estis, & in dies prosequimini etiā in Scithiæ partibus, in quibus Paganorū multitudo consistit. Ad quas partes suffulti authoritate Apostolica pro lucrifaciēdo Christo animas, & innumerabiles populos Sāctæ matris Ecclesiæ gremio vniendos, dum tempus extiterit opportunum, sicut accepimus omni postposito timore libenter intenditis, seu aliqui vestrū intendunt proficisci, & in Moldauiæ, in quibus tam a longis virus schismatis, quod adhuc nonnullos illarum partium populos, qui ad Ecclesiæ vnitatem nuper redierunt, inficere non desinit, quam à paucis temporibus citra hæreticæ prauitatis, & potissimum Husitarum lætifera pestis in maximum Christianæ fidei detrimentum quamplura germinarunt peruersa germina, quæ in dies nisi desuper abundè prouideatur abundantiùs succrescent. Ac in septem sedilibus Siculorum partibus, in quibus licèt hæretica pestis huiusmodi notoriè non appareat: propter tamen Ecclesiasticarum personarum curæ animarum intendere debentium paucitatem, necnon Diæcesani nimiam distantiam ab ijsdem populi quasi doctrinæ Christianæ fidei cum ibidem pauci, vel quasi nulli sint, qui in illis verbum Dei annuntient, in dies magis redduntur ignari. Pro fidei huiusmodi, necnon diuini cultus, & Religionis augmēto plurimos labores, & studia fructuosa impendere poteritis, & libenti animo impenditis, vt eo feruentiùs ipsis laboribus & studijs insistere valeatis, quo vos Apostolicis fauoribus, & gratijs ampliori-

bus per Nos, & Sedem prædictam noueritis circunfultos, ac inhærentes nullis gratijs & indultis per Nos quondam Dionysio de wilat vestri Ordinis professori in dictis Scithiæ, & Moldauiæ, & septem sedilibus Siculorum inibi Commissario nostro, & ab eo tempore substitutis, dudum concessis motu proprio, non ad vestram vel alicuius pro vobis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed nostra mera deliberatione ex certa scientia authoritate Apostolica tenore præsentium omnia, & singula in ijsdem Scithiæ, Moldauiæ, & septem sedilibus Siculorum partibus existentia, & quæ in posterum erunt. Necnon Budæ; & post hæc Zegedini atque fori Siculorum, & vbilibet cōsistentia, quæ venerabilis frater noster Iulianus Episcopus Tusculanensis in certis partibus dictę Sedis Legatus vobis iam assignauit, & in posterum forsan assignabit alia Conuentus domos & loca dicti Ordinis quæcunque quotcunque, qualiacunque sint cum omnibus personis, Priuilegijs, & gratijs, indultis, iuribus, & pertinentijs suis prædictæ Vicariæ in perpetuum subijcimus, vnimus, & incorporamus, ita quod sint subiecta, vnita, & incorporata, ac in eis pro tempore degentes Fratres in omnibus, & singulis exemptionibus, immunitatibus, priuilegijs, indulgentijs, gratijs, indultis in specie, seu genere per Nos, vel Sedem prædictam alijs domibus, & locis dictæ Vicariæ ipsorumque Patribus hactenùs quomodolibet concessis, seu in posterum concedendis vtantur & guaudeant, vti, & gaudere possint: Necnon dilectum filium Fabianum de Baulia, ac omnes alios, & singulos vicarios dictæ Vicariæ, qui pro tempore erunt, & ab eis pro tempore substitutos tam in subiectis, vnitis, & incorporatis prædictis, quàm alijs Conuentibus, domibus, & locis prædictæ Vicariæ nostros, & successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonicè intrantium, qui pro tempore erunt, ac Sedis Apostolicæ Commissarios, facimus, constituimus, & etiam deputamus, ipsisque Fabiano, Vicarijs, & Substitutis, quod nostro, ac successorum nostrorum, ac Sedis prædictæ nominibus, in omnibus & singulis subiectis, & incorporatis, ac alijs Conuentibus, domibus

mibus

mibus, & locis Vicariæ prædictis, eorumque personis illas prorsus & similes, ac easdem in omnibus tam gratiam, quam iustitiam concernentes, & alijs quibuscunque omnimodam iurisdictionem, potestatem, & facultatem habeant, exerceri possint, & quas Generalis Minister dicti Ordinis pro tempore existens in illis habet, etsi in dictis partibus præsens foret, habere, & exercere possit. Præterea quod Fabianus, seu Vicarius pro tempore, & substituti prædicti ac omnes, & singuli Fratres in ipsis Scithiæ, & Moldauiæ, septem sedilibus Siculorum partibus pro tempore commorantes omnium, & singulorum fidelium ad eos pro tempore vndecunque confluentium confessiones audire, & pro commissis ab eis etiam quantumcunque grauibus, & enormibus criminibus, & delictis etiam si simonia, vel alia talia fuerint, propter quæ Sedes Apostolica sit merito consulenda debitam absolutionem impendere, & pœnitentiam iniungere salutarem. Necnon illos à quibuscunque excommunicationis suspensionis, & interdicti, alijsque Ecclesiasticis sententijs, censuris, ac pœnis, tam à iure, quàm ab homine latis, & promulgatis etiam dictæ Sedi reseruatis casibus in forma Ecclesiæ consueta iniunctis sibi, &c. Pœnitentia salutari, & alijs quæ de Iure fuerint iniungenda, absoluere; & cum eis super quibuscunque irregularitatibus, homicidij voluntarij, bigamiæ, & mutilationis membrorum casibus dumtaxat exceptis, dispensare, omnemque ab ipsis inhabilitatis, & infamiæ maculam, &c. Penitus abolere, ac illis Eucharistiæ, Babptismatis, Chrismatis, [a] seu confirmationis, Extremæ vnctionis, aliaque Ecclesiastica Sacramenta ministrare. Apostatas à fide, seu Religione ad pœnitentiam salutarem, & habitum suæ Religionis, necnon omnia alia iura parrochialia eis ministrare, regere, & exercere capellas quoque & altaria, necnon calices, & paramenta Ecclesiastica, Oleum sanctum, & Chrisma [b] conficere; & benedicere, ac reconciliandas Ecclesias, & cæmiteria reconciliare; de matrimonialibus, & alijs spiritualibus causis cognoscere, illasque decidere, & in eis illam prorsus

iurisdi-

a An simplices Sacerdotes hoc Sacramentum conferre posset etiã ex cõmissione Sed. Apostol. valde cõtrouersum fuit. Vide de his Doct. in 4. d. 7. & ad 3. p. D. Tho. q. 72. Vbi Suar. d. 36 sect. 1. & 2. & alij.

b Maior est difficultas posse tamen ita cõcedere Pontif. docẽt Suar. cit. d. 33. sect. 1. Caiet. Soto Victoria & alij.

iurisdictionem habere, & exercere, quam Diacesanus Episcopus, si ibidem esset habere, & exercere posset. Cum schismaticis quoque hæreticis, & excommunicatis seù interdictis quibuscunque quantumcunque notorijs, nisi Fabianus, & Vicarius pro tempore, aut substituti prædicti eos vitari mandauerint in quibuscunque eorum negotijs, etiam in diuinis officijs, & extra: dum tamen in crimine non participent, participare. Et insuper vt vestrorum honorum operum fructus valeant amplius propagari, quod Fabianus, & Vicarius pro tempore, & substituti prædicti non modo in dictis Scithiæ Moldauiæ, & septem sedilibus Siculorum partibus, quæ Vicariæ prædictæ subiecimus, & annexuimus, & in corporauimus, vt possint non modo iam constructa ad obseruantiam prædictam reducere, sed etiam alia, Conuentus, domos, & loca, vnum, duo, tria, & plura, & tot, quot ipsi Vicario expediens videbitur pro vestris, vsu & habitatione de nouo acquirere, & in eis Ecclesias cum campanillbus campanis, Cæmiterijs, Dormitorijs, & alijs necessarijs officinis fundare, & construere. Præterea quod quotiescunque confessor, seù Confessores, quem, vel quos, & vestrum quilibet præsentes, & futuri pro tempore dicti Vicarij, vel inferioris Superioris nostri, si eius copiam commodè haberi poterit, licentiam duxeritis, ac duxerit eligendum, seù eligendos vestros, & vestrum cuiuslibet confessiones audire, ac pro commissis criminibus, excessibus, & delictis, etiam in reseruatis prædictæ sedi casibus, vobis, & cuilibet vestrum debitam absolutionem impendere, ac iniungere pænitentiam salutarem. Necnon vos, ac quemlibet vestrum à quibuscunque excommunicationis, suspensionis, & interdictionis, &c. à iure siue ab homine promulgatis etiam in casibus prædictæ sedi reseruatis quoties similiter oportunum fuerit absoluere. Et cum vobis, & vestrum quolibet super irregularitatibus, si quas eiusmodi sententijs ligatis missas, & alia diuina officia, non tamen in contemptum clauium celebrastis; & voluntariæ mutilationis membrorum, &c. dumtaxat exceptis dispensare, omnemque à vobis, & quolibet vestrum inhabilitatis, & infamiæ maculam, siue notum per vos, & quemlibet vestrum quomodolibet contractam abolere. Necnon vobis in

sinceritate fidei unitate S. R. E. & deuotione nostra, ac successorum nostrorum. Romanorum Pontificum canonicè intrantium persistentibus plenariam remissionem in mortis articulo, quàm etiam quemlibet vestrum, quem in huiusmodi articulo confessoris copiam non habere continget dummodo in vera contritione decedat, consequi volumus, concedere valeant. Et insuper quod fratres Vicariæ prædictæ qui sunt, & pro tempore erunt idonei ad annuntiandum verbum Dei cum licentia tamen Fabiani, aut Vicarij pro tempore huiusmodi. Quin etiam absque capitulari congregatione de consilio aliquorum fratrum discretorum, quoties opus fuerit eos instituere, & destituere possit, verbum Dei publicè tam in vestris, quàm in alijs Ecclesijs, & locis publicis terrarum, & locorum prædictæ Vicariæ Ordinariorum locorum Prælatorum Ecclesiarum, & aliorum quorumcunque licentia desuper requisita, publicè proponere. Ita tamen quod si in Metropolitanis, aut alijs Cathedralibus, seù Collegiatis, vel aliquorum Ordinum Ecclesijs prædicare voluerint, Prælatorum eorumdem licentiam obtinere teneantur. Quodque vos, & quilibet vestrum ex transgressione quarumcunque constitutionum prædicti Ordinis præsentium, & futurorum, dummodo in quantum fragilitas humana patitur, Regulam dicti vestri ordinis studeatis obseruare, peccatum aliquod minimè incurratis.

Hic integer Breuis tenor, in quo veluti in speculo, qui in Terra sancta demorantur priuilegiorum ferè omnium concessiones poterit inspicere. Quin etiam ijs qui apud nos degunt non parum vtilis erit eiusmodi immunitatum cognitio; & fors ea lectione ad infidelium reductionem excitabuntur. Quapropter placuit etiam Nicolai V. Bullam multò breuiorem superaddere.

Nos licet immeriti super Apostolicæ sedis specula constituti, fideliter, ac prudenter dispensandis Dei ministris, & operibus coadiuuandis intendimus, & vrgente plenitudine temporis pia piorum studia in vinea Domini Sabaoth nouos, & penè nouissimos, qui sapientiam longum didicere per otium operarios mittere procuramus. Nos igitur quos iuxtà professionem, & Religionis

ligionis officium zelus comedit animarum, & cum quadriga quarta, quam varijs charismatum donis, & fidei fortitudine trahitis vbique discurrere, ac vexillum Regis gloriæ procul leuare gestitis ad gentes, quæ Iesum Christum Dominum nostrum non agnoscunt, & subtractionis filios, qui Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ non obediunt destinamus, vobis in remissionem peccatorum omnium iniungentes, quatenus seminaturi super aquas multas: in illo tantum qui dixit se mundum vicisse confisi ad illuminationem cæcæ multitudinis, & exterminium hæreticæ falsitatis ad confirmandos nutantium animos, & fidelium confirmandos in luce sermonis, & rectitudine operis, positum vobis iter sine quorumlibet offensione curratis. Vt autem ministerium vestrum honoretur etiam plenius, honorabilibus impleatur præsentiũ tenore vobis authoritatem concedimus, vt in terris, quæ adhuc Sedis Apostolicæ non intendunt magisterio proponere verbum Dei, & constitutis ibidem, non obstante si aliqui sunt excommunicatione ligati in verbis, officio, & cibo, ac in alijs securè communicare, & ipsos, seù alias conuerti ad vnitatem Christianæ fidei cupientes accipere, baptizare, & aggregare filijs Ecclesiæ sanctæ possitis, ipsisque taliter aggregatis, ij ex vobis, qui fuerint sacerdotio constituti vbi Episcoporum Catholicorum copia non extiterit, Sacramentum [a] *confirmationis conferre, ac nihilominus vti oleo, & Chrismate antiquis cum in ijsdem partibus nouum oleum sine difficultate magna haberi non possit, liberè valeant, constitutionibus super his in contrarium editis non obstantibus, &c.*

a Idẽ cõcessit Io. 22. bulla Auenione data kalen. Nouemb. Põtif ann. 6.

Hanc bullam totidem penè verbis sub Innocentij IV. nomine repetitam in suo Archiuo seruant nostrates Hierosolymitani sub Datum Lugduni 12. Kalend. Aprilis Pontificatus sui anno secũdo: in qua multa etiam priuilegia Fratribus concessa inueniuntur. Sed quia in superiori bulla Eugenij IV. continentur, repetere superuacaneum existimaui. Ad alia stylum reduco.

§. SEX-

§. SEXTVM.

Solymæ Guardianus Pontificalibus paramentis indutus sacros maioris hebdomadæ ritus, ac cerimonias, inspectante omnium ferè gentium multitudine, peragit.

PRiuilegia recensuimus, quæ Guardianus Hierosolymę, & alij fratres in Terra sancta degentes potiuntur. Nunc aliqua enarranda sunt, quæ ipsi in septimana sancta pro locorum illorum ritu religiosè, ac deuotè peragunt. Lubens hanc narrationem aggredior, quia Christi Redemptoris nostri passionem, & passionis præludia in memoriam reuocat, deuotionem excitat, internos animi affectus commouet, meditationem accendit, lachrymas ciet, quas hinc palmarij illius triumphi lætissima repræsentatio, iteratique concurrentium plausus educunt, inde tristitia ex rerum ibi gestarum recordatione proueniens exorat. Et anima inter hos duos affectus tanquam columba inter medios cleros fęlicius constituta, argenteis contemplationis, & meditationis pennis sursum euolat; suspensoque volatu quo se vertat nesciens eliquatur. Sic enim suauis, & grata est harum solemnitatum repetitio, vt omnes alios in se trahat, & conuertat affectus.

De Cerimonijs, quæ fiunt in Dominica Palmarum.

IGitur vbi primùm pro temporis occursu sacra palmarum Dominica illucet (hinc necessario ordiendum fuit) Religiosi omnes, qui in Terra sancta, & antro Bethlehemico cōmorantur incredibili gaudio, & deuotionis suauitate delibuti, ad Sanctissimi Sepulchri Ecclesiam se conferunt, in qua post mediam noctem, ex priuilegio illic degentibus concesso, missas priuatim celebrant: Quibus finitis ad pal-

marum benedictionem hunc in modum deuenitur:

Guardianus Pontificio ornatu vestitus, mytram gerens, & baculum. Quinquaginta circiter Religiosis, qua pluuialibus, qua dalmaticis, vel casulis è serico, & textili auro indutis stipatus incedit, ad barbarorũ administrationem, quorum supra fidẽ est ea tẽpestate concursatio. Etenim Mauri, qui in Mecam peregrinantur, nihil sibi pro futuram peregrinationẽ existimant, si prius sanctam Ciuitatẽ non inuiserint, ideoq; innumeri tunc accedunt. E' Christianis Occidentalibus, Hispani, Galli, Itali, Angli, Belgæ, Theutonici, Germani, Poloni conueniunt. Ex Oriẽtalibus, Indi, Armenij, Persæ Abyssini, Soriani, Græci, Gofiti, Africani, Aegyptij concurrunt, & videndæ solemnitatis studio mira tranquillitate assistunt, dum palmæ benedicuntur. Peracta benedictione præcedentibus signis, ac vexillis crucibusque argẽteis processio ordinatur, in qua palmas præ manibus ferentes Sanctissimum Sepulchrum ambiunt: indeque eodem ordine ad Caluariæ Montem procedunt: vbi in eodẽ loco, in quo Christus cruci confixus pependit, in Capella ibidem constructa sitiali submisso extensum est conopeum, & Guardianus Episcopali ritu, ac cultu serico nobilibus margaritis auro intermicãte depicto, missam celebrat, alternantibusque Diacono, & Subdiacono, præ diuiti etiam paratu indutis, passionem deuotissimè cantat.

Peractis Missarum solemnijs Religiosi è Sanctissimo Sepulchro egrediuntur, & octo, qui ibi officiorum causa remanent exceptis, reliqui vnà cum Patre Guardiano in Conuẽtum Sancti Saluatoris se recipiunt: sumpta deinde refectione modica exeunt, vt ingressum Christi in Hierusalem repræsentent quando Vrbem illam asina incedens inter festiuos subsequentium plausus, & clamãtium *Hosanna* inaudito humilitatis triumpho statim moriturus intrauit. Per portam Sancti Stephani egredientes in Vallem Iosaphat descẽdunt, hinc ad Montem Oliuarum pergunt, & facto itineris milliario versus orientem molli descensu veniunt Bethphage, vnde latissimo prospectu Hierecuntinus ager, Arabia,

quam

quam dicũt desertã, Iordanis illac interfluẽtis spatiosa planities detegitur. Hinc sistẽs Guardianus superpeliceũ induit, & stola superimposita, palmam manu suscipit. Tunc Diaconus cantat Euangelium. *Cùm appropinquasset Iesus, Hierosolymam, & venisset Bethpage ad Montem Oliueti*. Cùmque verba Christi repetuntur, quibus, & Dispulos ad Castellum remisit, vt asinam soluerent, ac deferrent: *Ite in Castellum, quod contra vos est, &c.* Guardianus duos item fratres ijsdem verbis compellat, & iubet, vt asinam eo in loco paratam adducant, dicto parentes eunt, & dùm reuertuntur, totum Euangelium cantatur, quo finito vnus è fratribus concionem habet; in qua de illius celebritatis mysterio breuiter, & deuote differit. Matth. 21. nu. 1.

Interim duo veniunt, & asinam adducunt: Tunc alij pallia detrahunt asinæ imponunt, & Guardianum desuper sedere faciunt. Ille nouus eques iter in Vrbem molitur: & sicut olim Christo equitanti, *plurima turba strauerunt vestimenta sua in via: alij autem cædebant ramos de arboribus, & sternebant in via*. Ita in hac triumphi representatione accidit. Nam tota illa adstantium multitudo certatim vestimenta sua proijciunt, & viam ita cooperiunt, vt asinus incedens terram non contingat, quinimo beatum se quisque reputat, cùm asini vngulis vestem suam teri, & conculcari videat. Interim dum ad Conuentum proceditur, vbi Guardianus è iumento desilit: ad Turbarum imitationem, quæ olim Christum præcedebant, & sequebantur, dicentes: *Hos anna filio Dauid:* Religiosi cantant: *Pueri Hebræórum, &c.* itemque. *Hos anna, benedictus qui venit in nomine Domini*. Matth. 21. nu. 8.

Hos numerosę multitudinis exultantis comitatu, & fratrũ cantu. Guardianus asino insidens in Montem iterum subit, & versus Vrbem descendens ad Vallem Iosaphat, in medio, circiter itineris spatio consistit. Hic enim prominet locus, ex quo sancta Ciuitas melius, quàm aliunde prospicitur. In hoc constitit olim Christus eodem die, quo memorabili triumpho Vrbem fuit ingressus: Et videns illam, impendentemque ipsi desolationem præuidens, illachrymauit, vt refert

Lucæ 19. nu. 41. S. Luc. cap. 19. *Et vt appropinquauit videns Ciuitatem fleuit super illam.* Huc (mirum dictu, & videndum potiùs quàm scribendum) vbi primum tota illa multitudo accedit, occulta quadam vi impulsi omnes faciem ad Vrbem conuertunt, cuius miserando aspectu sibi temperare non possunt, quin effusis vbertim lachrymis conceptum de illius desolatione dolorem manifestent. Interim Diaconus flebili cantu Euangelium Lucæ intonat ab illis verbis *Cum appropinquasset Iesus Hierusalem, videns Ciuitatem fleuit super illam; &c.* Silent omnes, & dum Christum super vrbem illachrymasse audiunt; dum prædictionem illam de ipsius ruina impletam aspiciunt: Lucæ 19. nu. 43. *Quia venient dies in te, & circumdabunt te inimici tui vallo, & circumdabunt te, & coangustabunt te vndique, & ad terram prosternent te, & filios tuos, qui in te sunt, & non relinquent in te lapidem super lapidem: eo quod non cognoueris tempus visitationis tuæ*, & Ciuitatem mundi annulum, Terræ sanctæ cor, vrbium coronam, Vrbem perfecti decoris, virtutum officinam, sanctificationis sedem, euersam, solo æquatam à barbaris, & Christi lachrymas memoria recolunt, affectu sociant vrbem deplorant, & actionem illam singultibus, lachrymis, suspirijs prosequuntur.

Post quam finitum est Euangelium, & mæstissimus lachrymarum imber cessauit, iterum rediturus, processio continuatur, & facto itinere, eadem via, quam Christus in noctis passione tenuit, in Montem Sion ascenditur. Attamen à profunditate Vallis Iosaphat Christi via deseritur, & per aliam sinistrorsum fit iter: non equidem vt breuiori spatio talis via conficiatur; sed quoniam Christus per portam auream fuit ingressus, quam hodie Saraceni clausam, & muro fortissimo obturatam habent, occulto augurio persuasi, quod per illam Ciuitas erit occupanda. Et ideo versus Torrentem Cedron descenditur, quousque ad Portam Montis Sion peruentum sit. Hanc semper clausam: hac die aperiunt, vt pro cessioni aditus patescat. Cùm ad Montis Sion summitatem acceditur, tam incredibilis

fit hominum se inuicem prementium concursus, qui auidissimè in Guardianum irruunt pedes reuerēter exosculaturi; vt nisi milites ex arce accurrerent, & concursantes arcerent, viamque aperirent: Guardianus multitudine oppressus è iumento concideret, & planè suffocaretur.

Quemadmodum in Christi triumpho, *Commota est ciuitas vniuersa*, sic etiam in aniuersaria eiusdem triumphi repræsentatione Hierosolyma sedibus quasi excita suis incredibili exultatione tripudiat: nam portis patentibus vtriusque sexus & ætatis magnis præ lætitia clamoribus, & effusis lachrymis egrediuntur, vt intrantem Guardianum excipiant. Ille vbi primùm ingreditur per vrbis vias asino vectus ad Conuentum pergit, vbi in pedes desiliens à Religiosis excipitur, qui superpelliceis induta elata Cruce, & aqua benedicta venientem expectabant, & sic cantantes hymnum *Te Deum laudamus* ad Ecclesiam procedunt, in qua post habitam de augustissimo Redemptoris triumpho concionem datur benedictio, & populus dimittitur. Est autem plurimi faciendum quo affectu palmas in ea solemnitate benedictas domum quisque suam reportare contendat, & ipsimet Turcæ, quando aliter non obtinent, de manibus Fratrum, violenter eripiunt. Interim dum hæc peraguntur ad ostium Conuentus Turcarum satellitium excubat, nè irruente multitudine detrimentum aliquod vel ruinam patiatur.

Matth. 21. num. 11.

De Cerimonijs, quæ fiunt in feria quarta, & quinta.

FEria quarta tota Fratrum communitas per portam sancti Stephani egrediens in Vallem Iosaphat descendit iuxta Sepulchrum Sanctissimæ Virginis, vbi est Crypta illa, in qua Christus Dominus in agonia positus, & prolixius orans sanguineo fuit sudore respersus. Magnam habet hic locus amplitudinem, & si aliquantum sit obscurus. Hic igitur vbi primùm dies illucet altaria componuntur, Religiosi priuatas Missas incredibili deuotionis affectu dicunt: Quibus finitis, statuto tempore Missa maior

incipit,

incipit, & cantatur Passio. Mirum est quot affectus excitet cantus ille, totus ad męstam teneritudinem, & de Redemptoris morte dolorem compositus. Quidam enim è circumstantibus emissis altè suspirijs eiulant, alij in lachrymas dissoluuntur. Alij verò quibus dolor ingens sensum quasi eripuit stupentibus similes immoti consistunt. Quinimò ipsis Cantoribus fletus vocem sæpiùs interdicit, ita vt progredi nequeant, & flere potius, quàm canere videantur. Quid ni fidelium corda præ dolore rumpantur, in fletum abęant, suspirijs, eiulatibusque fatiscant. Vbi Angelorum lætitia, beatitudinis gaudium, Paradisi exultatio, Dominus Iesus immoderatæ lætitiæ nostræ excessus damnando, pauere cæpit, tædere, & mæstus esse, sanguineoque sudore perfundi, ob solam instantis passionis repræsentationem, & peccatorum nostrorum memoriam; quæ tunc ipsi ante oculos obuersabatur.

Cùm primùm verba illa; quibus Christus orauit ad Patrem dicens: *Pater si fieri potest transeat à me calix iste*, adeò magnus fit audientium fletus, vt tota illa crypta lachrymis inundare videatur. Quasi fideles animæ Redemptori suo cupiant reddere talionem. Et sicut ille passionem subiturus corpus suum, & terram ipsam sanguine guttatim effluente resperfit, sic isti cordis sanguine per oculos erumpente madidi (sic enim lachrymas dicunt) cryptam fletibus inundantem, suspirijs mæstam, eiulatibus funestissimam reddere certatim ambiunt. Hinc dum canitur, *Factus est sudor eius, quasi guttæ sanguinis decurrentis in terram* omnes humi procumbunt terram illam Christi sanguine sacratam exosculantur. oculis fletu liquescentibus, tangunt, amplexibus stringunt: & qua cuique licet, cultus demonstratione venerantur.

Dicto Officio Cryptæ ostium oppansis tapetibus occluditur: tunc omnes resumptis flagellis per aliquod temporis spatium vsque ad sanguinis effusionem se crudeliter verberant: Conquerebatur olim Deus per Oseam Prophetam, dicens, *Sanguis sanguinem tetigit*, hoc est peccata peccatis addide-

addiderunt. At nunc melior affectu, & euentu querelam Dei iustissimam auferre nituntur quia de peccatis dolentes, & Iesu patientis, & sanguineo ibi sudore terram aspergentis compassione commoti, sanctaque in seipsos indignatione excandescentes illud inter eiulatus, & suspiria crepitantibus flagellis repetunt. Heu suauissime Iesu, heu dilectissimus animarum sponsus effusi huiusmodi sanguinis tibi causa fuimus: culpa nostra cryptæ huius terra sanguine maduit, quia peccatorum nostrorum sanguis sanguinem tetigit. iam nunc Domine Iesu aufer querelam, quia non pecando, sed pœnitendo sanguinem sanguine tangimus, dum terram istam, in qua tuus olim sanguis defluxit, nostro sanguine verbornm acerbitate effuso inundantem reddimus, vt pœnitentium sanguis quomodo Redēptoris sanguine commixtus ad veniam proficiat, & sanctificationem nobis operetur. *Si enim sanguis Hircorum, & Taurorum, & cinis vitulæ aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis.* Quantò magis sanguis tuus Domine Iesu hic effusus emundabit conscientiam nostram ad seruiendum Deo viuenti super te cecidit disciplina pacis nostræ, vulneratus es pro peccatis nostris, àttritus propter scelera nostra & liuore tuo sanati sumus. Congruum imo necessarium est, vt super nos cadat verberum & flagellorum tempestas, & carnis liuores animarum nostrarum maculas abstergant, & quod peccando meruimus, pœnitendo deleamus. Inter hæc deuotissima colloquia disciplinam absoluunt, & clauso cryptæ ostio (quia solis Religiosis, & Sacerdotibus Latinis in ea celebrare fas est) domum reuertuntur.

Eadem die post vesperum porta sanctissimi Sepulchri aperitur, omnes Religiosi intro se recipiunt & in sancto Caluariæ monte horas matutinas deuotissimè cantant. Per hosce dies in eodem loco diuina Officia peraguntur; incepto matutino, & finito primo nocturno incipiunt lamentationes Hieremiæ Prophetæ. Et dum canitur illud, *O vos omnes qui transitis per viam attendite, & videte, si est dolor, sicut dolor meus*. Item illa lamentationum clausula, *Hierusalem,*

Hieru-

Hierusalem conuertere ad Dominum Deum tuum. Lapides ipsi præ dolore scindi, fletibus eliquari, & quasi sensu, ac ratione polleant, gemere videntur, & suspirare: nedum Christiani, & Religiosi quorum, dum hæc audiunt, corda tam acerbus dolor penetrat, vt quamdiu Officium durat à lachrymis minimè temperent. Nec mirum, quia sanguis Christi ibi effusus, & melius clamans sanguine Abel dolorem nostrum lachrymas, compassionem internis clamoribus exposcit. Quinimo ipsimet parietes funebri apparatu vestiti, locorum obscuritas, accensaque luminaria deuotionem excitant. Adde quod nullibi pes figitur, vbi aliquod peculiare mysterium oculi non intueantur. Hic locus vbi Virgo Sanctissima plangebat: illic vbi Christus Cruci fuit confixus; vbi Crux in altum erecta; vbi mater dolorosa iuxtà Crucem stetit, & filium à Cruce depositum brachijs excepit, & aromatibus vnxit: hìc sepulchrum, in quo conditus fuit. Quocunque illic se vertant mille doloris monumenta reperiunt, mille deuotionis incentiua se offerunt, mille doloris causas inueniunt. Hinc sibi videntur audire dulcissimam Christi conquestionem, qua cum Patre Aeterno expostulabat, dicens: *Deus Deus meus vt quid dereliquisti me*. Inde blasphemantium opprobria & irrisiones quæ omnia ac si tunc fierent ita animos ad compassionem commouent, vt sine lachrymis memorare nefas sit. Iam verò terræ hiatus, lapidum scissuras, ipsius montis apertiones quis ita ferreus, & marmoreus, vt siccis oculis aspiciat. Cùm autem cordis aures vox illa Christi expirantis penetrat: *Pater in manus tuas commendo spiritum meum*. Propè miraculum est nè inter gemitus, & suspiria languescens anima è corpore discedat. Quis talia fando, videndo, meditando, licet rupibus fuerit innatus, & ferino lacte enutritus à lachrymis temperet. Terque quaterque Beatos dico, & plurimum inuidendos, quibus ante hæc Redemptoris nostri trophea contigit passionis ipsius memoriam recolere. Loca illa sanctissima intueri, millieque exosculando venerari.

Matth. 27 num. 46.

Luc. 23. n. 46.

Feria

Feria quinta, eodem, quo in Dominica Palmarum, apparatu Pontificijsque ornamentis Guardianus in sacro Monte Caluariæ Missam celebrat, qua finita solemnis admodum processio instituitur: Religiosi sacris induti paramentis incendunt, Sanctissimus sacro ritu ad Sepulchrum defertur, ibique reconditur. Interim Religiosi orationi instantes in excubijs se tenent vsque ad feriam sextam, in qua è Sepulchro extrahitur, præceptum illud à Moyse Leuitis datum melius obseruantes. *Die, ac nocte manebitis in tabernaculo obseruantes custodias Domini, ne moriamini*. Leuit.8.nu.35. Leuit.8. num.35. Non enim mortis metu ibi demorantur, sed Christi amore, cui commori vita est: Et à quo diuelli non possunt, nec volunt. Est enim Passionis Christi meditatio vitta illa, seu resticulus coccineus, cui similia erant sponsæ labia, & illo iuxtà sepulchrum irretiti, iucundissimè quiescunt. Nè suscitemus dilectos, nec euigilare faciamus eos, donec ipsi velint: reliquas huius diei cerimonias prosequamur.

A prandio Guardianus solito ritu duodecim Religiosis pedes lauat magna circumstantium admiratione: quoniam tunc in Ecclesia S. Sepulchri ferè duodecim mille diuersarum nationum peregrini assistunt, qui illuc Pascha celebraturi aduenerant. Cùmque humilitatis Christianæ pretium Turcæ ignorent, nec quantam vim habeat Christi exemplum assequantur, qui post ablutionem pedum Apostolos commonefecit, dicens: *Exemplum enim dedi vobis, vt quemadmodum Ego feci, ita & vos faciatis*. Ioannes 13. Ioan. Mirum non est si eos teneat admiratio dum aliorum pedibus prouolutum, & seruile ablutionis ministerium tàm studiosè exercentem intuentur, quem paulò ante Pontificio apparatu Tiara, & baculo venerandum conspexerant. Nobis, qui in summis Pontificibus, & Christianis Regibus hęc humilitatis exempla frequenter inspicimus, nullam in hoc inijcit admirationem. Illi tamen quibus hoc insolitum est, iure optimo expauescunt, & lingua sua Saraceni identidem repetunt. *Estafarla*, quod extremæ est admirationis indicium,

Nn Cùm

Cùm olim Eliefer Abrahami feruus Rebeccam à puteo reuertentem aſpiceret, & aquæ potum peteret ex hydria, quam virgo pulcherrima ad ſcapulam deferebat: illa citocitius, *Depoſuit hydriam ſuper vlnam ſuam, & dedit ei potum. Cùmque ille bibiſſet, adiecit: Quin & camelis tuis hauriam aquam, donec cuncti bibant, Effundenſque aquam in canalibus recurrit ad puteum, vt hauriret aquam, & hauſtam omnibus Camelis dedit. Ipſe autem contemplab atur eam tacitus*. Geneſ.24.num.19.& 20. Porrò vbi vulgata habet, *Contemplabatur eã tacitus*, Septuaginta, & Hebræi tranſtulerunt, *Conſternatus admirabatur eam*, vt tenet Cornelius ad hunc locum: Quaſi præ admiratione in ſtuporem iuerit Elieſer, & in terram corruerit. Sed quid in tacita illa contemplatione, & ſtupore admirabatur? Reſpondet idem Author: *Humilitatem, officioſitatem, ſedulitatem*, quibus ſeruile illud adaquandi miniſterium puella exequebatur. Et quanquam in domo Abraham multa humilitatis exercitia frequenter intuebatur: Ibi enim peregrinorum pedes lauare conſueuerant: attamen alibi humilitatis obſequium tanti fieri minimè credebat: nec extra Domini ſui domum aliquem eſſe arbitrabatur, qui tali humilitate, ſedulitate, officioſita- miniſterium illud exerceret. Gentilium faſtus, ſuperba Saracenorum tumiditas, Iudæorum cæcitas humilitatem neſcit, quin etiam vt deteſtandum quid abominatur. Et ideo cùm vident Guardianum, cuius dignitatem agnoſcunt ad aliorum pedes abiectum. Quos ſic humiliter officiosè ſeduliter abluit, demirantur, & præ admiratione conſternati obſtupeſcunt.

Geneſ.24 nu. 19. & 20.

Cornel.

Peracta ablutione pedum ſtatutis horis in ſancto Monte Caluariæ dicitur Matutinum pari, vt dictum eſt, noſtrorum deuotione, & exterorum concurſu.

De

De Cerimonijs, quæ fiunt feria sexta, Sabbato sancto, & Dominica Resurrectionis.

FEria sexta in eodem monte, & solitis paramentis diuina Officia peraguntur: Guardianus celebrat Missam, S. Ioannis passio cantatur, ad quam augetur deuotio, inundant lachrymæ suspiria, gemitus, lamentaque duplicantur. Finita passione paululum à fletu temperant, & ad reliquas cerimonias vsque ad finem attendunt. Sub Vesperum solemnis & deuota processio ordinatur; omnes Religiosi ad Ecclesiam, seu Capellam conueniunt, in qua per totum annum est sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum. Ex hoc loco Guardianus nigro Pontificali vestitus, Diaconus, & Subdiaconus duo vasa argentea odoribus plena gerentes, & reliqui Religiosi nudis pedibus, cereisque accensis præeunte nigri coloris signo, sub tristi, & submissa voce cantantes, *Miserere mei Deus* ad montem Caluariæ procedunt.

In medio processionis incedit Religiosus stola tantùm insignitus. Christi imaginem in manibus deferens ex leui materia, & quibusdam tornaturis ita fabrefactam, vt membra flecti, reflecti, contrahi, facilèque deduci queant, Hoc ordine, & cantu, seu potius planctu antequam ad Caluariæ locum accedant omnes stationes perlustrant. Et primò carcerem inuisunt, in quo Dominus stetit, interim dum mortis instrumenta parabantur: parua quædam est crypta in rupe excisa: hic quasdam orationes deuotè recitant. Alia deinde loca orationes ibidem recitando inuisunt, quousq. ad Caluariæ montem ascendunt. Hìc in loco vbi Christus Cruci confixus dicitur imaginem in terra deponunt, & peracta cerimonia de passione paululũ prędicatur: statim imago Cruci imponitur, clauis trãsfigitur, insonat malleus, auditur late sonitus, quem adstantiũ lachrymæ, & singultus comitantur; ita enim ad viuũ actio illa exprimitur, vt Christus videatur iterũ crucifigi. Quod qui vident, lapidei planè essent nisi fletu, &

suspirijs soluerentur. Postquam Cruci confixa est imago ad locum defertur, vbi quondam erecta est Christi Crux. Et in eadem fossa immittitur, quā vbi primùm adstantes aspiciunt magnos eiulatus extollunt, & ingenti lachrymarum profluuio inundantes magnum dolorem testantur. Quod subsecuta passionis concione mirum in modum augetur.

Post habitam concionē nonnullæ fiunt cerimoniæ, quibus finitis quidam Iosephum ab Arimathia repræsentās accedit: Christum è Cruce deponit, sindone mundissima inuoluit, ac ad locum vbi Christum olim vnxerunt deportatur. Hic duo illi Religiosi, quos argentea vasa aromatibus plena gerere retulimus, vnctionem à Nicodemo, & Iosepho factā repræsentant. Alij circumcirca stantes magno doloris sensu planctum illum referunt, quem in Christi morte futurum prędixerat Zacharias cap. 12. *Et plangent eum planctu quasi super vnigenitum, & dolebunt super eum vt doleri solet in morte primogeniti*. Peracta vnctione alia sindone inuoluitur, ac ad eundē locum defertur, in quo Christi corpus fuit insepultū, & toto qui superest die ac nocte Religiosi sepulchrum custodiunt. Prædicens olim Zacharias planctum Christo moriente futurum similem ei fore affirmauit, quem in morte Iosiæ ediderunt. *In die illa*, inquit, *magnus erit planctus in Hierusalem sicut campus Adradremmon in campo Maggeddon, & planget Terra: familiæ, & familiæ seorsum*. c. 12. n. 11. sic vt huius męstissimæ repræsentationis planctum exponā parùm est quidquid dixerim, dicā tamen lachrymas, supiria, gemitus, lamēta, quæ per hosce dies audiūtur, dum hæc, quæ retulimus deuoto, & religioso cultu exercentur, illis esse similia, quibus olim Christum morientem prosequebantur. Processione finita, & sepulturæ officio, in eodem loco matutinum recitatur.

Sabbato statim sub lucis ortum incipiuntur officia, quæ Guardianus solito ritu, magnoq. apparatu, & Pontificalibus cerimonijs, ac ornamentis celebrat. Nihil hìc monendum se offert prætęrquam quod cùm verba Angeli ad Marias referuntur, *Surrexit non est hic*. Guardianus ad populum conuer-

conspersus,& sepulchrum digito monstrans repetit: *surrexit non est hic*. Generatim verò vbicunque mysterium aliquod recolitur in loco, vbi peractum est, semper particula hic demonstratiua adhibetur. videlicet *hic natus est, hic reclinauit eum in Præsepio: hic adoratus à magis: hic Crucifixus est, &c.* quod magnam vim habet ad excitandum deuotionis affectum.

Dominica post mediam noctem dicitur matutinum, & Guardianus in Sancto Sepulchro missam celebrat. Lætissima, & solemnis processio ordinatur, in qua Sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum patenter à Guardiano defertur. Omnes Religiosi, & sæculares etiam pretiosis ornamentis induti, festiuis cantionibus alleluia millies repetentes sepulchrum ambiunt Christi Redemptoris nostri triumphum de morte, deque Inferno partum incredibili gaudio,& exultatione concelebrant: Sibique inuicem de propria resurrectione gratulantur. Nàm quos ante Christi compassio, & conceptus de ipsius morte dolor in Crucem egerat, mori fecerat, & sepulchro condiderat: resurgentis lætitia rediuiui gloria, triumphantis festiuitas ad vitam, ad gaudium, ad hilaritatem creditur reuocasse. Quod sibi accidisse testatur S. Gregorius Nazianzenus orat.41 dicens: *Heri cum Christo in crucem agebar, hodie simul glorificor: Heri commoriebar, hodie simul viuificor: Heri consepeliebar, hodie simul resurgo*. Intra sepulchrum visitur Christi resurgentis imago, sic egregiè depicta, vt viuere, & Resurrectionem ipsam referre videatur, atque adeo inspectantium animos ipsius Resurrectionis gaudium refundere. Nequeunt illuc intrantes ab illius conspectu oculos auertere. Sic omnium animos recreat, reficit, & exhilarat. Finitur tamen processio, & soli in Sancto Sepulchro sex remanent, qui diuina officia peragant, alij ad Conuentum Sancti Saluatoris, deposita mæstitudine, & resumpta de eiusdem resurgentis triumpho lætitia reuertuntur. Sequentibus eiusdem festiuitatis diebus vsque ad Dominicam in albis lætissimas stationes percurrunt,& loca illa inuisunt, in quibus post Resurrectionem

Christus

Christus Dominus discipulis manifestus apparuit quousque ipsis cernentibus est eleuatus in Cœlum.

CAPVT II.

De Commissarijs Terræ sanctæ, qui ad colligendas eleemosynas, & illuc deferendas eliguntur.

SCripsimus quæ ad Guardianum, & reliquam Terræ sanctæ familiam communiter, priuatimque spectabant: iam de Commissarijs dicendum erit, qui in diuersis Europæ locis constituti conquirendis eleemosynarum subsidijs destinentur. Amplissimum est Commissariorum Terræ sanctæ munus, & magnam exigit charitatem, æqua fidelitate associatam. Et ideò in Ordine Seraphico non nisi vtraque probatissimi in Commissarios assumuntur. Quia tamen harum virtutum feracissima est nostra Religio nunquam desunt, qui eo muneri obeundo præficiantur. Plurimi sunt in varijs locis, & Regionibus dispositi. Præcipui tamen; Madriti in amplissima Philippi IV. Catholici Regis Curia, dum hæc scribimus, P. Fr. Ioseph. Maldonatus: Romæ P. Fr. Bernardus del Castillo Hispanus: Viennę in Curia Imperiali Fr. Petrus de Orosco Hispanus Reformatus; Parisijs P. Fr. Ioannes de Haye: Neapoli pro vtraque Sicilia Fr. Paulus de Madrid. Hispanus Reformatus, Conuentus S. Isidori de Vrbe fundator. Venetijs P. Fr. Ioannes Baptista de Venetia Reformatus. His sex veluti Cardinibus tota huiusmodi Commissariatus moles euoluitur: Hi primarij subsidiorum, & eleemosynarum Collectores habentur: alij temporatim eliguntur, vt collecta subsidia, & eleemosynas Hierosolymam deferant: omnium tamen officium, præterquam quod summæ charitatis sit, & pietatis, magnam continet dignitatem, siquidem Apostoli Ecclesiæ Principes Terræ sanctæ Commissarios se præstiterunt. In quo D. Paulus excelluit: Nàm post mirabilem ad Cælos raptum, post habitas illic visiones

siones in ipso prædicationis feruore inter gentes ad fidem conuersas, commendante Petro Apostolo, & suadente, Eleemosynas, & subsidia conquisiuit, vt Sanctorum Ecclesiæ Hierosolymitanæ sustentationi deseruirent. Nec collegisse subsidia contentus, voluit etiam portare, vtrumque Commissarij Terræ sanctæ munus Apostolico, & Euangelico spiritu mira sedulitate exercens, sicut multis in locis, præsertim Epistola ad Roman. cap. 15. num. 25. fatetur. *Nunc autem*, inquit, *proficiscor Hierosolymam ministrans Sanctis. Placuit enim Macedoniæ, & Achaiæ communicationem aliquam facere in pauperes Sanctorum, qui sunt in Hierusalem. Nam si spiritualium eorum participes facti sunt Gentiles, debent & in carnalibus ministrare illis.*

Audiendus est in hoc loco D. Chrysostomus homil. 30. Apostoli verba eleganter expendens. *Hoc sane, & hic circa eleemosynam facit: & vide quam magnificè dictionibus vtatur. Non enim dicit Proficiscor eleemosynas deferens, sed ministrans. Si verò Paulus ministrat, cogita quantum sit quod fit, nimirum, quod Doctor Orbis deferendum recipit. Rursus non dicit eleemosynam sed communicationem: illud autem aliquam, aut quandam non simpliciter ponit, sed ne videatur illis improperare. Et non simpliciter dicit in pauperes, sed in pauperes Sanctorum, duplicem faciens commendationem, vnam à virtute, à paupertate alteram. Et neque isto contentus adijcit: Et debitores illorum sunt. Deinde ostendit quomodo sint debitores. Etenim, inquit, si spiritualia communicauerunt gentibus, debent & hæ in carnalibus ministrare illis.* Hęc ille, vbi cernitur quam sit honorificum, vt quisquam Commissarij Terræ sanctæ munus exerceat, eleemosynas colligat, & Hierosolymam deferat, quandoquidem D. Paulus Orbis Doctor id egisse fatetur, & quasi tanto honori se imparem iudicaret, seruum se, & ministrum appellat. Quinimo tanquam de re summæ dignitatis gloriabatur, quod eleemosynarum Collector, & Commissarius, & insuper delator extiterit. Vnde in actibus Apostolorum ad Felicem præsidem loquens, ita ait: *Post annos autem plures eleemosynas* Act. 24 nu. 17.

facturus

facturus ingentem meam veni, & oblationes & vota: Quibus verbis significat se eleemosynas, vel liberè oblatas à fidelibus, vel ex voto collegisse, & Hierosolymam detulisse: tàm vt pauperibus distribuerentur, quàm vt offerrentur in templo. Ita ad eum locum interpretatur Lorinus. *Denotat*, inquit, *eleemosynas ipsas collectas ex oblationibus fidelium, vel liberè, vel etiam ex votis factis, quas varijs ex locis Paulus detulit, partim in vsum fratrum Hierosolymitanorum, partim vt offerrentur in ipso templo.* Sed loculentius est hac de re ipsius Apostoli testimonium ex Epistol. 1. ad Corint. c. 16. à nu. 1. vsque ad 5. *De Collectis autem*, ait, *Eleemosynarum, quæ fiunt in sanctos, sicut ordinaui Ecclesijs Galitiæ ita, & vos facite. Per vnam Sabbati vnusquisque vestrum apud se seponat, recondens quod ei bene placuerit; vt non cum venero, tunc collectæ fiant. Dùm autem præsens fuero, quos probaueritis per Epistolas, hos mittam perferre gratiam (idest eleemosynam) vestram Hierusalem. Quod si dignum fuerit, vt ego eam, mecum ibunt.* Honorificum planè est hoc eleemosynarum inter fideles colligendarum munus, cui Paulus electionis vas, dignitatem non addere, sed honorem ab eo, & excellentiam mutuari arbitratur. Et ideo, ait: *Si dignum fuerit, vt ego eam*; hoc est, si me censuentis dignum, cui tantum ac tale officium committatur. Cumque tam præcelsum sit, ad illud exercendum non omnes, sed probatissimi requiruntur. Nec D. Paulus alijs, quam per Epistolas probatis, illud committendum iudicabat: *Quos probaueritis per Epistolas, hos mittam.*

Lorinus.

1. Cor. 16. à n. 1. vsq. ad 5.

Ex hoc Apostoli testimonio, & approbatione, quam in ijs prærequirit, qui ad deferendas Hierosolymam eleemosynas deputandi essent, conijciat nostri Ordinis Generalis Minister, quam maturo examine explorare debeat, quos instituit Terræ sanctæ Commissarios, ministerij huius amplissimi adiutores, vt colligant eleemosynas, vel collectas dispensent. Cui exercendo muneri magna prudentia, ingens charitas, & rara fidelitas necessaria est. Pro quorum instructiore aliqua subijciemus documenta. Prius tamen dicendum

dam nobis erit quàm gratum Deo sit, quantumque meriti contineat harum eleemosynarum subsidium, vt hac ratione fideles ad earum largitionem excitentur.

§. PRIMVM.

Acceptissima Deo est eleemosynarum largitio, quæ à fidelibus pro Sacrorum Locorum administratione tribuuntur.

IEsus filius Sirach in suo Ecclesiastico cap. 50. Simonis cognomine Iusti, & post Monarchiam Persarum octaui Hebræorum Pontificis clarissimum composuit elogium, in quo multis similitudinibus viri sanctitatem, & plura alia ipsius decora, & ornamenta deprædicat. Stellam vocat matutinam, Lunam in incrementi plenitudine collucentem, Solem radiorum splendore fulgurantem, arcum triplici colorum varietate Solis repercussu inter nebulas splendẽtem; rosam foliorum amænitate purpurantem: & post hæc alijs titulis, & nomenclaturis illustrat; atque super alios gentis suæ Pontifices extollit. At qua prærogatiua meruit Simon super alios euehi? Qua arte Dei gratiam promeruit, & sic acceptus exstitit, vt ita largiter in sacris voluminibus commendaretur? Planè sacrorum locorum studio, quo ad eorum reparationem,& conseruationem animum adiecit,gentem suam eleemosynis fouit, & à perditione,liberauit.His artibus summa Dei potitus est beneuolentia, laudibusque eximijs ab Ecclesiastico extolli promeruit. *Simon*, inquit, *Oniæ filius, Sacerdos magnus, qui in vita sua suffulsit domum, & in diebus suis corroborauit templum. Qui curauit gentem suam, & liberauit eam à perditione*. Si igitur tantùm apud Deum valuit, quod Pontifex templum illud nè laberetur, suffulsit, & corroborauit,templique ministris auxilio fuit, & alijs etiam eiusdem gentis hominibus,prout suppetijt facultas opitulatus est. Quãti meriti erit quamq.acceptum eleemosynę subsidium,quod à fidelibus,& Christianis

Principibus confertur pro facrorum locorum feruitio, & reparatione, quæ vt antiquiſſima ſunt ruinam minitantur, & niſi eiuſmodi eleemoſynis fulcirentur, nullum iam illorum veſtigium appareret.

Iam verò quæ Fratribus ad victum ſatis tenuem, pauperrimumque veſtitum neceſſaria ſunt miniſtrantibus quantus diuinæ gratiæ cumulus accedat, nemo erit qui dubitet: præſertim ſi videat Gregorij XV. Breue expeditum die 18. Nouembris ann. 1622. Pontificatus ſui anno ſecundo ad fauorem huiuſmodi eleemoſynæ, in quo excommunicationis ſententia ferit quotquot directè, vel indirectè illam occultant, vel impediunt. Idem etiam ſtatuit S. D. Vrbanus VIII. Breui edito Idus Martij Anno 1634. Pontificatus ſui Anno XII. in quo cenſurarum pœnis, & magni ſupplicij comminationibus ab occultatione, vel detentione, ſeù furti eleemoſynarum, vel aliorum bonorum ad loca ſancta pertinentium deterret. Et in alio expedito, die 3. Februarij eiuſdem anni. Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis præcipit, vt in ſuis Diæceſibus ad minus duabus vicibus quolibet anno Aduentus, & quadrageſimæ temporibus per Prędicatores in Concionibus, & alijs actionibus publicis ſacrorum monumentorum neceſſitates populo proponi, & commendari curent ſubuentiones, quibus multiplici neceſſitate oppreſſis, fame, peſteque laborantibus opitulantur. Et tam lata ſunt Chriſtianę charitatis viſcera, vt à fide alienos, & Turcas pauperes complectantur: Quibus etiam eleemoſynis fauent, ac de micis, quæ de magni Regis menſa cadunt aſsiduè ſuſtētant. Sicque in illis impletum experimur, quod mulier illa Cananæa Chriſto Domino obijciebat apud Matthæum cap. 15. *Nam, & Catelli edunt de micis, quæ cadunt de menſa Dominorum ſuorum.* Sentiunt charitatem hanc Saraceni canes, & accedentibus Fratrum Minorum exhortationibus rabiem deponunt, fidem amplectuntur, ſeque Romanæ Eccleſiæ ſubijciunt.

Hęc autem, ſi intra humanæ prouidentiæ, ac poteſtatis limites ſiſtendum ſit, fieri nullatenus poſſunt, niſi ſubſidiariæ

riæ Christianorum eleemosynæ colligantur. Hæ in illis partibus Dei gloriam sustentant, fidem tuentur, totius Christianitatis peregrinos illuc concurrentes protegunt, Saracenos ad Christi fidem, ipsiusque Vicarij Romani Pontificis obedientiam reducunt: Sacrorum locorum cultum, & venerationem amplificant; & sanctuaria illa, in quibus humanæ salutis monumenta existunt, aduersus temporis edacitatem, & profanam Saracenorum insolentiam fulciunt, & corroborant. Quod quàm sit apud Deum meritorium, quotque laudum præconijs extollendum, cæcus est, qui non videat, & parum Religiosus, ac nimis durus nisi charitatis igne emollitus, ad huiusmodi eleemosynarum largitionem inflectatur. Pro quo audienda est illa D. Chrysostomi adhortatio homil. 33. de eleemosyna, cuius supra meminimus. *Quid itaque differs cùm iam tanta receperis, & tot expectes, &c.* Porrò multa sunt, & magna, quæ talium eleemosynarum largitores à Deo expectare debeant. In primis Dei gratiam, & beneuolentiam, atque vt in suis petitionibus exaudiantur. Misit olim Centurio Iudæorum seniores ad Iesum qui rogarent eum, vt veniret, & seruum extremè ægrotantem redderet sanitati. *Et cum audisset de Iesu misit ad eum seniores Iudæorum; rogans eum vt veniret, & saluaret seruum eius.* Lucæ 7. nu. 3.
Mirum est quo verborum blandimento suam obsecrationem temperauerint seniores: Nàm venientes ad Iesum, vt salutem Centurionis seruo impetrarent, dicebant: *Quia dignus est, vt hoc illi præstes: diligit enim gentem nostram, & Synagogam ipse ædificauit nobis.* n. 4. & 5. In eo itaque Centurionis meritum reponebant, quod Iudæos amore prosequeretur, opitulando, prout suppetebat facultas: & proprijs expensis Synagogam extruxerat. Quod igitur illorum meritum reputabimus, qui Religiosos Minoritas in Terra sancta degentes, charitate amplectuntur; & eleemosynis fouent, quibus sanctuaria illa debito cultu, & veneratione conseruent, & insuper enumeratis tot necessitatibus occurrant. Quantum apud Deum beneuolentia, & gratia valebunt, qui non vnam ædificant Synagogam; sed tot Ecclesias, tot Sacraria, tot

Conuentus, & domos suis eleemosynis reparant, fulciunt corroborant, quæ omnia prorsus corruerent nisi piorum eleemosynis, ac expensis fulcirentur. Meruit hisce obsequijs Centurio vt seruus longiori vita frueretur: Et eleemosynarum pro Terra sancta largitores vitam temporalem longiorem obtinebunt, & æternam post modum assequentur.

Abrahamo quondam obuius Melchisedech, quem multi, vt refert Petrus Galatinus lib. 2. cap. 8. Sem Noe primogenitum fuisse arbitrantur, fœlicitatem enarrauit, & longæuitatem, Sacerdotium, Regnum eleemosynæ beneficio obtinuisse fatebatur. *Propter Isedac, idest eleemosynam, quam ibi faciebamus feris, & bestijs, atque volucribus, non enim tota nocte dormiebamus, sed modo huic, modò illi tribuebamus.* Si ergo tot bona à Deo consecutus est Melchisedech, propter eleemosynarum largitionem, quas feris in arca detentis contulerat (si tamen eleemosyna dicenda erat illa victus dispensatio) quid quæso non obtinebunt Christiani? Si non feris, sed mansuetis Christi ouibus, & Seraphici Ordinis Religiosis subsidia largiantur: si ad peregrinorum hospitium, ad ægrotantium medelam, ad captiuorum redemptionem, pecunias largiter effundant. Si ad sanctorum locorum cultum, ad Christi illic nascentis, viuentis, ac morientis obsequium, ad Thesauri illius sacerrimi custodiam, administrationemque Minoribus commendatam sumptibus minimè parcant: sed Christiana largitate supellectilia; & pretiosa quæque impertiantur.

Galatinus

Illa Melchisedec enarratio Abrahamũ impulit, vt deinceps domũ suam verteret in peregrinorũ hospitium (sicut refert Galatinus) quod officium tanto exercebat studio, vt in ipso Solis ardentis æstu è domo exiret, illos ad se pertracturus. Hinc vt ab eius Genealogia Christus descenderet, consecutus fuit. Hæc & multo plura ijs spondere non ambigo, qui pro sanctorum locorum subsidio liberales se præstiterint. Audeo dicere, plus hoc eis conferet fauoris, quàm si ieiunijs, & orationibus indulgerent. Ieiunabant Christi Discipuli, cùm ab Hierusalem in Castellum Emmaus profi-

cisce-

ciſcebantur: Magiſtri ſui dilectiſſimi mortem deplorabant. Prophetias, quæ glorioſam ipſius reſurrectioоem prædicebant, intelligere conabantur: Et cum ipſis iter facientibus, ſe ſocium adiungeret, atque ad confabulandum inuitaret, dicens: *Qui ſunt hi ſermones, quos confertis ad inuicem ambulantes, & eſtis triſtes?* non tamen eum agnoſcere potuerunt. At verò poſtquam in peregrini forma in Caſtellum receperunt, ac Menſæ participem fieri conſtrinxerunt, dicentes: *Mane nobiſcum Domine quoniam aduesperaſcit.* Tunc eum agnouerunt: tunc eis ſeipſum dignatus eſt manifeſtare. Quod perpendens D. Gregorius homil. 23. in Euangelia ita fatur: *Ecce Dominus non eſt cognitus dum loqueretur, & dignatus eſt cognoſci dum paſcitur.* Itaque nec cum ipſis alloqueretur, & de paſſione ſua cum eis ſermones ſuauiter miſceret, ſe illis manifeſtauit, ſed cùm illum menſæ ſuæ participem effecerunt: *Et cognouerunt eum in fractione panis.* Paſcitur à fidelibus Chriſtus, ac eorum menſæ particeps efficitur, cum ad locorum ſanctorum ſubſidium eleemoſynæ conferuntur, cùm Fratrum Minorum ibi miniſtrantium neceſſitatibus occurritur. Illos igitur magnis fauoribus augebit, & peculiarem gratiam largietur, qui in conferendis huiuſmodi eleemoſynis liberales ſe præſtiterint. Qui verò eleemoſynarum Commiſſarij, & Collectores inſtituentur, rem eſſe magnæ dignitatis meminerint, quippequam Apoſtoli Eccleſiæ Principes libentiſsimè exercuerunt. Iam quæ ad ipſius officij exercitium ſpectant, & qua ratione fieri poſſit citra vllam regulæ noſtræ tranſgreſſionem proſequamur.

Lucæ 24. nu. 17.

nu. 29.

S. Greg.

CA-

CAPVT III.

Regia quædam via sternitur, vt per eam incedentes Terræ Sanctæ Commissarij, pecuniarias pro Sanctis locis eleemosynas quærere, illucq. transportare queant, & Regulæ transgressores non inueniantur.

MVltiplex est eleemosynarum subsidium, & ex magna rerum varietate coalescit. Quilibet enim pro vt vires, aut voluntas suppetunt multa largiuntur, pecuniam, odoramenta, stragulatas vestes, thoreumata, calices, candelabra ex argento fabrefacta, olosérica pro Altaribus, & Sacerdotum paratu ornamenta. Necnon ad domesticum Fratrum vsum plura supellictilia, & alia, quæ ad Ecclesiæ cultum, & ad Fratrum victum, vestitumque deseruiunt. Ex his quædam in propria specie, alia in res alias commutata Hierosolymam transferuntur. Quia tam accipere, quàm accepta commutare, seu vendere, vt alia magis necessaria coemantur, statui nostro minimè repugnat. Sic enim concessit Leo X. cuius constitutionem, producit Rodriguez in in suis quæstionibus Regularibus; & Corduba in annotationibus ad compendium. De pecunia verò cùm illius vsus, tractatio, & recursus Minoribus ex vi Regulæ interdicatur: Videri poterat non posse à Commissarijs Terræ sanctæ conquiri, & illuc personaliter transportari. Nihilominus citrà læsionem Euangelicæ paupertatls quam profitemur prædictis Commissarijs fas est, pro sacrorum locorum cultu, conseruationeq. eleemosynas quærere pecuniarias, & illuc modo inferiùs designando transferre, vt sequentibus §§. statuemus.

§. PRI-

§. PRIMVM.

Possunt Minores de Obseruantia ad Sanctorum locorum conseruationem pecuniarum eleemosynas, seu nummos colligere, quin Regulæ puritatem aliquatenùs lædant.

NVllam in huiusmodi eleemosynarum conquisitione instituti nostri læsionem reperiet, qui commune illud Theologorum placitum apud D. Thom. 2. 2. quæst. 184. art. 1. & 4. diligenter expendet. Nimirum hominis perfectionem duplici ratione considerandam. Prima, vt essentialis, & absoluta est; secunda, quæ accidentalis, vel secundùm quid nuncupatur. Perfectio essentialis in charitate consistit, qua quis Deo coniungitur iuxtà Illud Ioannis 2. cap. 3. *Qui manet in charitate, in Deo, manet, & Deus in eo*. 1. Io. 4. Et quantò maiorem charitatem quisquam habuerit, tantò perfectior erit existimandus. Est enim amor animæ quantitas, vt disertè dixit S. Augustinus, seu perfectionis mensura. Perfectio accidentalis illa est, quæ ex obseruatione legum, & statutorum in aliquo statu consurgit, atque ad perfectionis essentialis assecutionem ordinatur. Et ideo perfectionem dicunt status, in quo sub certis legibus, & obseruationibus auxiliante Dei gratia viuitur; cuiusmodi censetur Religio, in qua Paupertatis, & obedientiæ, castitatis vota emittuntur; & alia pro cuiuslibet Religionis differentia obseruantur, quibus ad essentialem perfectionem ascenditur. Deinde considerãdum est dupliciter se habere perfectionis statum. Nam vel dicitur perfectionis acquirendæ status; vel acquisitæ iam perfectionis exercendæ status nuncupatur: exemplum sit in Theologiæ magisterio; vbi quidam tanquam discipuli addiscunt, alij, vt præceptores erudiunt: Quidam scientiam acquirunt, alij acquisitam docendo commu-

communicant. Exercendæ perfectionis statum obtinent Episcopi: quoniam perfectorũ instar comparatas iam exercitio virtutes, alijs in Ecclesia docendo communicant. Hinc est vt eorum status, Religiosorum statu perfectior censeatur. Quoniam perfectionẽ in actu supponit, quam Religiosi adipisci obnituntur: atque adeò eorum status, *acquirendæ perfectionis status compellatur*. Vnde reliqua Religionis statuta in tantùm obseruanda erunt, inquantum ad comparandam perfectionem conduxerint.

Cùm autem noster Minorum Ordo in conseruatione sanctorum locorum potissimum respiciat animarum zelum, infideliũ illic habitantium conuersionem, schismaticorum cum Ecclesia Catholica vnionem, Turcarum reductionem ad Christum, Catholicorum in fide confirmationem: Qui Fratrum exhortationibus, & locorum conspectu, vbi Redemptionis nostræ sacra viuunt monumenta, charitate inflamantur, spe eriguntur, fide roborantur: Quarum virtutum Fratres magna quotidie incrementa suscipiunt, hausto proficiendi spiritu à Saluatoris nostri, & aliorum Sanctorum exemplo, quod ibi mille monumentis expressum intuentur. Nedum quod sicut scripsit egregiè Tertullianus lib. de fuga in persecutione. *Nusquam melius proficitur, quàm in castris rebellium: Nam & ipsum illic esse, proficere est.* Et quidem Minores nostri ibi stantes profecerunt, in diesq; proficiunt. Plurimi enim martyrij desiderio inflammati, sanguinem pro Christo effuderunt, & ipsius Ecclesiam fidelium multitudine fæcundarunt: vt in Annalibus, & Chronicis Minoritarum passim inuenitur. In hoc autem charitatis perfectio, & Christianæ perfectionis summa consistit, iuxta illud Christi Domini apud Ioannem cap. 15. *Maiorem charitatem nemo habet, vt animam suam ponat quis, &c.* Reliqua omnia vel Christi consilijs tradita, vel Religionum statutis sancita, velut media ad huius charitatis assecutionem ordinata reputãtur. Et ideò prout consequendo fini magis idonea iudicabuntur, temperanda, remittenda, vel prorsùs auferenda erunt.

Hic

Hinc est, vt stante præcepto nostræ Regulæ recursum ad pecuniam prohibente, si tamen necessum esset ad obtinendam charitatis perfectionem recurrere ad pecuniam, vel illam deportare: Quis ita amens, vt vtrumque licitum esse diffiteatur? Maximè cum ob eumdem finem ipse Religionis habitus à Missionarijs quotidie laudabiliter deseratur. Et meritò, quoniam habitus, paupertatis præceptum, & reliqua Religionis statuta ad consequendam perfectionem ordinantur, quæ in Dei amore sita est: quapropter si aliquando habitus desertio, pecuniæ recursus, & tractatio ad hunc finem commodius deseruiret: Dubium non est, quod absque vlla transgressione fieri possit: Quoniã hæc omnia propter charitatem, non autem propter hæc charitas commendatur.

At verò considerato rerum pręsentium statu, sanctorũ locorum cultus, manutenentia, possessio per tot annos, à nostris Minoribus obtenta, sine recursu ad pecuniam seruari nequeũt: tot enim exactiones per summã Turcarum auaritiam lege, vel cõsuetudine stabilitę sunt, vt necesse sit ad pecuniã recurrere, quò his, & alijs ad locorum conseruationẽ, & reparationem conducentibus satisfieri queat: & apud infideles mendicando colligi non possunt. Taceo de victu fratum, & vestitu vtroque tenui, & vili; item Cõuentuum vtẽsilibus, pro quibus pecuniariæ eleemosynæ, non colliguntur. Licet inde fratribus, vt Ecclesiæ famulis, ac Ministris, pro cuius vtilitate loca possidẽt, quibusq. vt sacristæ deseruiunt, nonnunquam indirectè, ac in obliquo prędictarum eleemosynarum aliquid obueniat. Non tamen ad eorum fauorem, nec vsum, aut proprietatem, sed in fauorem Ecclesiæ, & potissimum Sedis Apostolicæ, quæ aliter prædictorum locorum conseruationem retinere non ita facile posset. Huic autem ministerio interueniunt Fratres nostri tanquam Procuratores Ecclesię, & potissimum sanctorum locorum destinati, quorumque aspectu pecuniarię oblationes fiunt, & preterea tanquam Commissarij Sedis Apostolicæ in vtroque foro vt constat ex priuilegijs concessis Guardiano Hierosolymitano, ipsiusq. successoribus pro tempore existentibus. Quod verò fratres, qui ex authoritate Sedis Apost. & eius nomine

In locis sanctis degũt pro alimentorũ prouisione necessaria recipiant iuris diuini est, nec eorum professioni aduersatur: quia inter infideles, aliud ad sustentandam vitam,& conseruanda Sacrorum locorum monumenta remedium non inuenitur. Atque in his circumstantijs licitus est ad pecuniam recursus: siquidem finis ob quem illum admittimus, videlicet Sanctorum locorum conseruatio superioris est Ordinis. supposito vero fine, & ipsius præstantia, omnia media, quæ ad illius assecutionem necessaria iudicabuntur, licita erunt: Vnde cum pro tempore præsenti hinc vrgeat Sanctorum locorum indemnitatis, conseruatio, cultus: illinc Regulæ nostre puritas,pecuniȩ tractationẽ interdicens, planè standũ est pro Sanctis Locis & recursus ad pecuniam admittendus:

Seclusa tamen finis superioritate, adhuc alia ratione licitum fore, ad pecuniam recursum demonstratur. Clementina *Exiui*. Et cap. *Exijt* de verbo signif.in 6. pro aliquibus Fratrum necessitatibus, & Conuentuum, ædificatione recursus ad pecuniam approbatur, & Regulæ nostræ minimè contrarius deciditur,vt expositores communiter aduertunt & diuturna apud nos praxi, consuetudineque obseruatur. Si tamen quatuor modificationes Clementinæ. *Exiui §. porrò* præstitutæ adhibeantur quas P.Franciscus de Yepes nostræ Almæ Angelorum Prouinciæ Lector emeritus ad cap.4.Regulæ sequenti dysticho complectitur.

Clauiger, aut Dominus non sis, & consule dantem:
Si infidus portans: iudiciumque fuge.

His modificationibus ritè obseruatis pecuniȩ tractatio licita redditur, quia omne dominium politicum à Fratribus excludunt,quibus non tam interdicitur pecuniarum conquisitio, ac recursus, quam modus, qui vt licitus sit, & permissus censeatur; his vestiri debet conditionibus, ab eodem authore alio dysticho contentis.

Corde, potestatem, signis opere, ore negabis:
Conditiones hæ cætera cuncta bibunt.

Cùm igitur Minores nostri pro Terræ sanctæ conseruatione pecuniarias colligunt eleemosynas prȩdictis non vtantur cautelis, verbi gratia, potestatem earum politicam ore, opereq.

opereq.reijciāt; nec nisi ad prædictorū locorum ministeriū tanquā serui,& ministratores adhibeant: nec tenuis apparet rimula per quā in taliū eleemosynarum conquisitionē,& pecuniæ recursum Regulæ nostræ transgressio possit intrare. Præsertim cum quatuor Magistri, quos sequitur Corduba in minori necessitate recursum permittūt, videlicet ad parētes, & benefactores secundū suum statum hilariter,& lautè recipiēdos. Cur etiā pro redimēdis salutis humanę pignoribus, pro subleuandis Fratrū suorum calamitatibus nō permitteret? Nisi enim quæratur pecunia, contributiones soluantur: Thesaurus ille sanctissimus diripietur, & nostri flagellis fustibus,& scorpionibus verberati ad carceres raptabūtur, vt Saracenorū mos est, sicut referunt Annal. Min. ad Christi annū 1342. nec eos inde extrahunt, donec vltimū numerent quadrantem. Ergo cùm opus hoc maioris sit perfectionis; absq. dubio propter illud pecuniæ tractatio permittēda est. Nam vt optimè monuit S. Leo, *Quid tam aptum fidei? Quid tam congruum pietati? quàm egentium iuuare paupertatem, infirmorū curam recipere fraternis necessitatibus subuenire, & conditionis propriæ in aliorum laboribus meminisse*. Quin etiam B. P. N. Franciscus, qui maius in Fratrum perfectione,& peccatorum ac infidelium conuersione studium, quàm in pecuniarum interdicto collocauit. Si ad illas recurrere necessarium foret ijs, quos prædicandi,& martyrij subeundi causa remittebat, planè recursum concederet & indubitanter concessit, ac in Regula, vt ipsius expositores aduertunt concessum reliquit. Quapropter tantum abest, vt in conquisitione pecuniarum pro conseruandis Hierosolymæ locis Regulæ puritas violetur, vt potiùs iuxta ipsam secundùm summorum Pontificum declarationes, Doctorumque interpretamenta, præfatus ad pecuniam recursus tanquam licitus, & pietati consentaneus (sicut hactenus factum est) continuari debeat.

Corduh. ad c. 3. Regul.

D. Leo sermon 5.

Præiuerunt ad hanc rem suo exemplo Apostoli. Nam etsi vt tradidit S. Thomas paupertatis votum emiserint, & omnē pecunię tractationem repudiauerint, iuxtà Christi pręceptū

quo pecuniæ vſum ipſis interdixerat. Nihilominus, vt conſtat ex epiſtola ad Galatas cap.2.num.10. ſicut ſupra retulimus, Petrus Apoſtolorum Princeps inter gentes ad fidem conuerſas ſubſidia comparari, & collectas fieri commendauit, quibus Hieroſolimitanæ Eccleſiæ & Sanctorum pauperibus auxilium coferretur. In quo D. Paulus mirificè excelluit, & ſine Apoſtolicæ paupertatis læſione colligendarum eleemoſynarum officium exercuit, vt cernere eſt in epiſtola 1. ad Corinthios cap.16. *Per vnam Sabbati vnuſquiſque veſtrum apud ſe ſeponat, recondens quod ei bene placuerit, vt cùm venero non tunc collectæ fiant, cùm autem præſens fuero quos probaueritis per epiſtolas, hos mittam perferre gratiam* (hoc eſt eleemoſynam) *veſtram in Hieruſalem. Quod ſi dignum fuerit, vt ego eam, mecum ibunt*. Quid igitur formidabunt Minores exequi, quod Apoſtolus paupertatis amator exercuit? Aut quis tanquam Regulæ tranſgreſſores incuſabit Minoritas, eo quod videat pro Sanctorum Locorum conſeruatione ſeruitioque ad pecuniam recurrentes? Siquidem in hoc Apoſtolorum veſtigia premunt, qui nō tanquam Tyrones, ſed in perfectionis ſtatu cōſtituti pecuniarum collectas ad Sanctorum auxiliū faciebant. Et ſanè minoris meriti nō eſt, quin etiam (audeo dicere) ampliorem continet honeſtatem, vt pro Sanctorum Locorū vſu ad diuinum ibi cultū amplificandum parādam altarium ſuppellectilem, ſoluenda tributa à Saracenis impoſita, Chriſtianis pauperibus neceſſitate oppreſſis ſubueniendum pecuniarias fidelium oblationes quęrant, & non tanquā Domini, ſed Eccleſiæ, Sediſq. Apoſtolicę Miniſtri, fideliter diſpenſent. Et dum ſic pecuniam tractant, & ad illam recurrunt Regulæ integritatem nō infringunt, quia ex huiuſmodi tractatione vel recurſu nulla proprietas, aut poſſeſſio, vel vſus politicus redundat; ſed materialis quædam, & ſimplex acceptio, quæ ex vi Regulæ Fratribus minimè prohibetur.

Quòd ſi aliqui nimia religione tacti, ac ex eorum grege, qui ad vmbras expaueſcunt etiam materialem & ſimplicem pecuniæ acceptionem Regula vetitam contendant: aliter reſpondemus,

spondemus, nimirum quod occurrẽte loca illa seruandi necessitate (siue Fratrum propria sit, quia illa possidẽt, siue totius Ecclesiæ cuius nomine, & authoritate administrant (iam tunc naturali iure cessat prohibitio, recursusq. ad pecuniã licitus euadit, vt constat ex declaratione Nicolai III. quam Hugo de Dina hunc in modum luculẽter illustrat. *Cum duarum obligationum, quæ dispariter obligant emergẽs occasio alterum alteri reddit impossibile: tunc id quod minùs obligat necesse est alteri cedat: verbi gratia minus obligat votum non recipiẽdi pecuniam, quam præceptum seruandi naturam: & ideo cum alio modo natura seruari non potest, pecunia & recipi, & contrectari potest, Nec pecunia est illius, qui sic contrectat & recipit, sed tantum vsus: nec vsus simpliciter, sed ex causa ad tempus. Porrò soli Deo acquiritur cuius nomine offertur.* Hoc in terminis accidit Minoribus, qui dum necessitate premũtur, vt possessa per tot annos loca tueantur, & seruent: Deinde vt Saracenorum violentiam carceres, flagella, & sæpiùs mortem effugiant. Quidni ad pecuniam recurrent? cum vigente maiori obligatione, quæ minor est euanuisse prorsus censeatur. Et planè maior obligatio est tuendi vitam loca illa conseruandi, quæ Religionis nostræ, & totius Ecclesiæ commune bonum respiciunt: Atque adeo ex ipso iure naturæ promanat, quàm obligatio abstinendi à recursu ad pecuniam, quę à solo iure positiuo originem trahit. Et hoc verum habet, etiam si simplex materialisque pecuniarum acceptio in Regula prohiberetur.

At opponi potest necessitatem, quam pro conseruatione Sanctorum Locorum supponimus non esse eius qualitatis vt propterea recursus ad pecuniã sit permittendus. Quoniam S.P.N. Franciscus cap. 4 Regul. vbi tales vetuit recursus, solos duarum necessitatum casus excepit, nimirum infirmorũ medelam, & Fratrum vestimenta, in quibus ad pecuniam recurri posse permisit. *Præcipio firmiter Fratribus vniuersis, vt nullo modo denarios, vel pecuniam recipiant. Tamen pro necessitatibus infirmorum, & alijs Fratribus induendis per amicos spirituales Ministri tantum, & Custodes sollicitã curã gerãt.*

Respon-

Respondendum tamen est S. Franciscum solas duas necessitates numerasse: non quia alias excludere vellet, sed tanquam communiores, & frequentiores; quæque magis conspicuæ essent, & facilius apparerent: attamen sub earum nomine omnes alias similes, & pro tempore occurrentes comprehendisse, sicut interpretatus est S. Bonauentura, & declararunt summi Pontifices Nicolaus III. ar. 2. & Clemens V. ar. 6. Regulam exponentes, sicque eiusdem Regulæ expositores cum Corduba ad cap. 4. vnanimi consensu statuunt ad res omnes seù causas nobis, aut statui nostro pertinentes fas esse pecuniam comparare: Nec vero vt ita fiat necessum est, vt extremæ sint necessitates, & grauissimę; sed opportunæ, & congruæ sufficiunt, atque ad earum rerum vsus accomodatæ, quæ fratribus iuxtà regulam permittuntur: Dummodo propriæ veræque sint, præsentes, præteritæ, vel eminentes, nec rebus mendicato conquisitis reparari queant. Quas conditiones, vt facilius memoriæ mandentur, ligata oratione redditas subscribo, ex Authore supracitato.

Vera necessis erit, præsens, tibi causa recursus
Et propria, & nequeat mendicitate peti.

Sed quid verius? quid præsentius, & magis proprium necessitate conseruandi sacrata nostræ Redemptionis monumenta? Nec quælibet necessitas isthæc est, sed grauissima, cuique nisi hac ratione occurratur, in magnum, & Seraphici Ordinis, & totius Christianę Reipublicæ detrimentum redondabit. Iam verò exactiones propediem soluendas quis non videt absque recursu ad pecuniam, fieri non posse; Cum inter fideles, pro recuperandis domibus, ac Conuentibus, & alijs necessitatibus, ad pecuniam licitè recurratur, & maior ibi quam inter Saracenos charitas vigeat: & multa in propria specie donari soleant.

Sed adhuc instabit quisquam recursum ad pecuniam fratribus non permitti nisi vt propriam subleuent necessitatem: hæc vero quam supponimus conseruandi sacra Terræ sanctæ monumenta propria non est, sed communis, & Ec-

clesiæ,

clesiæ, atque adeo ad eius subleuationem illicitus erit ad pecuniam recursus, & minime sustinendus. Respondeo tamen necessitatem hanc communem esse totius Ecclesiæ, & propriam fratrum, totiusque Religionis, quæ iam per tot annos, vt in superioribus ostendimus, loca illa legitimè possidet. Et ideo pro illorum manutenentia, & conseruatione licitè ad pecuniam recurrit: quemadmodum fit ad conseruanda loca, quæ inter fideles possidentur, vbi modo ad hanc, rursus ad aliam necessitatem reparandam propediem recurrit: quemadmodum fit ad conseruanda loca, quæ inter fideles possidentur, vbi modo ad hanc, rursus ad aliam necessitatem reparandam propediem recurritur ad pecuniam: & qui hac tempestate sine his recursibus viuere in Conuentibus sperant egregie decipiuntur. Vnde vel cum rectè sentientibus, & securè quoad recursum operantibus se conforment, vel currum Heliæ postulent, & zelatores rigidissimi ex hoc mundo transferantur, tempus illud præuenientes, in quo omnes cum Christo in aëra rapiemur.

Astruimus ergo præfatam necessitatem Fratrum Minorum propriam tantum non esse, sed communem Sedis Apostolicæ, & totius Ecclesiæ, vt re vera est, ad cuius honorem, & vtilitatem magni interest, vt talia monumenta retineat, cuique in dedecus & ignominiam cedat, si amittantur, vt apertè censuit Clemens VI. in Bulla, cuius iam meminimus, his verbis: *Qui sepulchrum Dominum, & alia sacra loca vltra marina proprio ipsius Redemptoris sanguine dedicata, non absque Christianorum graui opprobrio detinet occupata.* Ex hoc tamen magis licitus est ad pecuniam recursus, propter communis boni excellentiam, quod in omni euentu priuato semper bono antefertur, vt ipsummet naturale ius manifestat. Cùm ergo prohibitio recursus ad pecuniam in Regula Minorum contenta priuatum bonum respiciat, & in conseruatione sanctorum locorum commune totius Christianitatis bonum contineatur, vt necessario fatendum est, plane non attenta prohibitione, quæ vrgente communi bono cessat, ad pecuniam recurri potest, & conquisitis apud

fideles

fideles pecuniarum eleemosynis sacrorum locorum conseruationem retinere.

Nec verò nouum est, aut insolitum, sed communi Theologorum, & Iuristarum placito receptissimum quascunque priuati boni rationes, & causas communi bono, cum illud se offerat, postponendas. Hinc est vt Frater Minor in Episcopum, vel Cardinalem, aut Pontificem assumi possit, & non obstante regula, quæ pecuniarum vsum interdicit, pecunias tractare; & alia quæ ad Episcopale munus attinent exercere, quantumuis regulari instituto contraria sint, & Religionis regula prohibeantur: non aliunde nisi quia communis boni ratio hoc exigit, quæ cuilibet alteri debet anteponi. Adde quod prædictus pecuniarum quæstus fit à Minoribus, prout Sedis Apostolicæ ministri sunt, ad thesaurum sanctorum locorum, custodiam administrationemque destinati: Et vt rem seruent tueanturque, cuius dominium, ac proprietas penes Sedem Apostolicam residet, sicut omnium aliarum rerum, quarum Fratres Minores vsum vendicant, vt nemo est, qui ignoret: Et quæstum pecuniarum sub hac ratione factum nemo nisi per summam iniuriam condemnabit. Hæc de eleemosynarum conquisitione dicta sint satis. Nunc expendendum est, an ita conquisitas personaliter in Hierosolymam transferre possint.

§. SECVNDVM.

Minoribus fas est conquisitas pro Terra sancta eleemosynas illuc personaliter transferre, vel transferentes comitari quousque Guardiano Hierosolymitano consignentur.

DVplex consideranda est pecuniæ tractatio, quæ in prædictarum eleemosynarum deportatione contingere potest. Prima materialis tantum, seù naturalis. Secunda moralis,

moralis, & politica, quando nimirum pecunia pro vsu, ac expensis, vt cunque faciendis tangitur, & contrectatur. Hæc in Regula nostra prohibetur, & à Minoribus fieri nequit. Si autem in eleemosynis deportadis sola materialis, seù naturalis tractatio interueniat, dubium non est Minoribus fas esse tales eleemosynas transportare: non aliter quam si vas aureum tangerent: atque propter proximi charitatem, ad euitandum direptionis periculum aliò transportarent. Quod Regulæ S. Francisci expositores vnanimi consensu affirmant. Cùm igitur in delatione huiusmodi pecuniæ magna & moraliter pene certa interueniant pericula, vt ab inuasoribus diripiatur (habet enim multos insidiatores pecunia) & sanctorum locorum charitas vrgeat, possunt Minores illam personaliter deferre. Neque in hoc aliqua proprietatis actio interuenit. Quis enim agazones pecuniarum proprietarios dicit: eo quod illam ex pacto conducti quocunque transportant, ac si pondus aliud detulissent. Pari ratione de Minoritis philosophandum est, qui attento periculo, & exigente charitate absque vlla regulæ transgressione pecuniarias eleemosynas in Hierosolymam personaliter deferre possunt, quousque Guardiano Hierosolymitano consignent; quia materialiter solummodo, & naturaliter tractant. Guardianus verò ad euadendum direptionis periculum prædictas eleemosynas sub claui magnoque secreto absconditas in Conuentu seruat: quoniam alias si Saraceni hoc scirent omnia diriperent, vt non semel facere intentarunt, secreta tamen, & incognita nummorum occultatione delusi: Et non propterea Guardianus proprietatis damnandus erit, quia occultatio illa pecuniarum politica non est, & moralis, sed materialis solummodo, & naturalis, quæ Regulæ nostræ non repugnat, & Ecclesiæ nomine pro veris necessitatibus tales nummos reseruat. Et ideò ad hoc peragendum nulla opus est dispensatione, quia Regulæ integritas minimè læditur.

Quæ de pecuniæ transportatione diximus viam aperuerunt, vt quid de comitatu dicendum sit statuamus. Nam si

fratres, dum eos, qui pecuniam deferunt, comitantur, nullam proprietatis actionem exerceant; sed naturaliter tantum, & materialiter agazones comitando se habeant, licitè illos pro maiori securitate pecuniam deferentes comitabuntur. Ad quod summopere fauet D. Pauli exemplum, qui vt iam diximus collectas personaliter faciebat, sed etiam ad comitandum collectarum portatores se offerebat, vt patet ex Epist. 1. ad Corinth. cap. 6. vbi ita: *Quod si dignum fuerit vt ego eam, mecum ibunt*. Quo loco audiendus est Cornelij à lapide commentarius. *His verbis*, inquit, *Paulus Corinthios stimulat ad largiorem collectam, vt scilicet tantam faciant, quam dignum sit, vt ipsemet perferat.* Quemadmodum vero vt Regulæ nostræ expositores docent, fas est Minoribus interueniente necessitate pecuniam alienam in Conuentu custodiendam retinere, & insuper ab Inuasoribus defendere, quin aliqua ipsis proprietatis nota inuratur: ita etiam licebit pecuniam deferentes comitari: quia non minus est à proprietate alienus eiusmodi comitatus. Quapropter Corduba, & alij admittunt, posse fratres pecuniam de loco ad locum extrahere, personaliterque deferre, non alienam solùm, vt à prædonibus, & soluendo pedagio liberent, sed Conuentuum vsui applicatam, vt per Sindicum postea expendatur, quod à fortiori de comitatu statuerent. Si quidem à proprietate, & dominio, illiusque specie longius abest, quàm cæteræ actiones, quas hactenus recensuimus. Et vbicunque politica, & moralis pecuniæ tractatio non interuenit, nulla Regulæ prohibitio inducenda est: Quamquam ob alios fines monuerim cautelam, & circunspectionem hac in re adhibendam. Hæc de eleemosynis temporatim conquisitis suggerere placuit. De perpetuis, seù legatis annuatim soluendis, quæ ad plenam Commissariorum instructionem visa fuerint necessaria, stilo non scholastico proponam.

1. Cor. 6.

Cornel.

CA-

CAPVT IV.

Minores Hierosolymæ degentes, annua legata sibi perpetuò reddenda pro sanctorum locorum administratione capere possunt; citra strictissimæ suæ paupertatis offensam.

ALtissima Fratrum Minorum de Obseruantia paupertas, Apostolicæ quam simillima strictam adeo rerum omnium abdicationem suis professoribus indicit; vt hæreditariæ successionis penitus incapaces efficiat. Non tamen impedit quominus tàm in communi, quàm in particulari legatum quodlibet obtinere possint; sic enim diffinitum est, *cap. exijt §. ad hæc quia fratribus de verborum significatione* in 6. vbi communiter Iuristæ, & Regulæ nostræ expositores. Ratio verò est, quia vt ipsi diffiniunt *§. legatum institut. de legat.* Legatum donatio quædam est à defuncto relicta per ipsius hæredem legatario tradenda. Cùm autem Minores incapaces non sint, vt quidquam donatione accipiant, sicut statuitur *Extrauag. 1. §. Porrò vt circa sepulturam de priuilegijs.* Et cum Bart. ad L. *seruos* 17. nu. 2. ff. *de aliment. legat. sustinent plurimi*, sic etiam rem legato sibi relictam consequi fas erit. Neque in hoc vlla vnquam extitit controuersia. Quando autem legata fuerint perpetua, & annuatim soluenda relinquantur; grauior est concertatio, quam pro parte nostri Ordinis à me latissimè discussam, & Sacræ Congregationi Eminentissimorum Cardinalium Concilij Tridentini pro fundatione Conuentus Victoriæ Reformatorum, seù Discalciatorum præsentatam An. 1635. & nunc per sequentes §§. diuisam inculcabo.

§. PRIMVM.

Exponitur modus, quo Minores legata perpetua obtinendi capaces habeantur.

VT Fratrum Minorum capacitas ad legata sibi perpetuò relicta consequendum percipiatur, inspicienda est forma, seù modus, sub quo res ipsa materialis fratribus legato tradenda perhibetur. Is enim aliquando illicitus esse poterit, Minoritarumque instituto repugnans: Qualis foret si testator rem immobilem, videlicet agrũ, aut vineam à Fratribus excolendã, vel posidendã relinqueret: & tunc reijciendum erit legatum, quia Minores illius obtinendi incapaces existunt, vt sancitum est cap. *exijt §. ad hæc de verborum significat.* ibi *Decernimus quod si testator modum secundum quẽ fratribus (eorum conditione inspecta recipere non liceret) exprimat in legando, vt si legaret fratribus vineam, vel agrum ad excolendum domum adlocandum, vel similia verba in similibus proferret: aut modos similes in relinquendo seruaret a tali legato, & eius receptione per omnem modum fratres abstineant.*

Quamquam in eo casu hæredes ab implẽda testatoris voluntate non eximuntur, sed tale legatum, quia pium est, secundum æstimationem largiri tenentur, ne vita functi dispositio corruat, iuxta decretum l. *legatum ff. de vsufruct. legat.* & docet Menoch. Præsumpt. 1204. c. 24. & sequentibus vol. 2. Cordub. in Regul. c. 6. q. 11. *§. Tertiò dubitatur.* Rodriguez to. 2. q. 26. a. 4. cum Barthol. & Ancharano: ideoq. modus ille impossibilis legato adiectus ab eo reijciendus erit, vt iubet l. *Obtinuit ff. de conditione, & demonstratione* l. *repræhendenda* C. *de instit. & substit.* atq. in æstimationẽ, cuius fratres sunt capaces cõuertendus. Nã Martinus V. Minoribus cõcessit, vt legata omnia ad pecuniã reducibilia consequi posset.

Menoch. *Cordub.* *Rodrig.* *Bartol.* *Anchar.*

Hęc autem assertio fundatur in doctrina plurimorũ Iuris vtriusque Doctorum apud Couar. c. *Cum esset de testam.* qui asserũt hęredem obligari in conscientia ad soluendũ legatũ

Couar.

in

in testamento minus solemni relictum, quia certo eam fuisse testatoris voluntatem agnoscit: Cùm tamen in foro externo illud reddere non teneatur. Cui Doctorum placito, & iuris dispositioni assentiens Capitulum quoddam Generale vt refert Corduba, & tenet *Firmamentum trium Ordinum* 3. part. fol. 10. in statutis ibi conditis decreuit, vt Legati æstimatio sub hac ratione à nostratibus perciperetur. Ideoque Nicolai Bulla non obstante, quæ Legatum sub illiciti modi expressione relictum recipere Minoribus interdicit: in modum possibilem qualis est ęstimatio conuerti debet, & recipi nè testatoris dispositio euanescat. Et quamuis ibi Pontifex dicat: *A tali legato, & eius receptione per omnem modum Fratres abstineant*: particula *per omnem modum*, ita debet exponi, hoc est illicitum, & Fratrum paupertati repugnantem, si tamen in modum possibilem, verbi gratia, æstimationem transferatur, illud assequi fas erit. Quia rei æstimatio solummodo prohibetur, quando res ipsa interdicitur: non autem quando modus tantùm est prohibitus, vt in casu præsenti. Quapropter ablato illicito modo, & alio qui licitus sit adhibito, Minores legatum obtinebunt. Quod Sixti IV. & Leonis X. concessionibus maximè cohæret. Hi enim Pontifices Religioni nostræ indulserunt, & legatum ad vnū vsum à testatore relictum, per superiores in alium transferri posset: Si igtur legatum, de quo agitur in æstimationem seu eleemosynam commutent, quorum capaces sunt, illo frui poterunt. Siquidem non res ipsa, sed modus, quo legata est prohibetur. Cordub.

Deinde modus in legato adhibitus indifferens esse poterit, vt cùm res absolutè absque aliqua modi expressione legatur. Tunc res sub modo Fratribus licito relicta censeri debet; ipsisque tradenda nè testatoris voluntas fraudetur, sicut citato cap. *Exijt* decernitur. *Si verò Fratribus ipsis aliquid absque modi expressione legetur; volumus, vt sub modo licito Fratribus intelligatur relictum: ita quod nec legans merito, nec Fratres ipsi effectu relicti frandentur*. Vnde Sanctus Bonauentura in cap. 4. Regulæ prudenter intulit

præsu-

præſumendum non eſſe quidquam Fratribus legari, niſi ſub modo quo illud obtinendi capaces iudicantur. *Cùm enim legantes*, inquit, *intendant Fratres pro ſe habere interceſſores, non intendunt eos Regulæ ſuæ conſtituere præuaricatores*. Quapropter iuxtà præfatum Pontificis decretum. Et Diui Bonauenturæ authoritatem prædicta legata qualibet ratione valere poſſunt, valida cenſeri debent. Diſpoſitio enim abſolutè facta reſpectu perſonæ ad quam dirigitur menſuranda eſt,& pro validitate actus interpretanda l. *plenũ §. equitis ff. de vſu & habit*. Quod adeo verum eſt, vt quamuis verba diſpoſitionis, relicta ſignificatione propria, ad impropriam diſtrahere oporteat, id fieri debet nè actus valore ſuo deſtituatur. Iaſon l. *Quoties in ſtipulationibus num. 2. ff. de verborum obligatione*, Decius in l. *contrahenda num. 5. ff. de Regul. Iuris*. Cùm autem diſpoſitio ad Minores dirigatur, iuxtà preſumptam diſponentis voluntatem interpretanda eſt per l. *qui quadraginta* in principio ff. ad l. *falcidiam*: & conſequenter vt modo licito Fratribus obueniat iudicandum. Ita ſuſtinent Bartol. Tract. Minoric. diſt. 4. cap. 1. nu. 19. Abbas cap. *in præſentia num. 36. de probationibus*. Florianus l. *cætera §. ſi duobus ff. de legat* 1. & plures alij.

Iaſon. Decius. Bartol. Abbas Florian.

Poſtremò fieri poteſt diſpoſitio modo Fratribus licito quique eorum ſtatui non repugnet. Hoc autem dupliciter eueniet. Primò cùm quis teſtamentaria, vel qualibet vltimæ voluntatis diſpoſitione, rem aliquam Fratribus relinquit, vt ſi immobilis ſit vendatur, & pretium ſubleuandis eorum neceſſitatibus deſeruiat, ſub quo modo dubium non eſt; quod Minores ab obtinendum huiuſmodi legatum capaces exiſtant, iuxtà diffinitionem cap. *Exijt §. ad hæc quia verſ. ſi verò de verborum ſignificat*. in 6. ibi. *Si verò modum licitum Fratribus in legando teſtator expreſſerit, vt ſi diceret: lego pecuniam, vel domum, agrum, vineam, & ſimilia ad hoc, quod per certam perſonam, vel perſonas idoneas diſtrahatur, & pecunia de rebus ipſis accepta in ædificia, vel alia Fratrum neceſſaria conuertatur*. Secundò accidere poteſt, cùm res legata eleemoſynę titulo Fratribus largienda à teſtatore

iniugitur,

iniungitur, citra omnem obligationem ciuilem. Ita quod legantis hæredes ad rei legatæ traditionem ciuiliter compelli nequeant: Et Fratres nonnisi eleemosynæ titulo reposcant. Hic autem legandi modus, vel merè gratuitus poterit esse, vel etiam onerosus. Quando nimirum pro re, quæ eleemosynæ titulo donatur Missarum solemnia, conciones, officia & alia spiritualia exercitia Fratribus imponuntur: ad quorum exhibitionem ipsi solo fidelitatis titulo constricti remanent: nec ciuili actione poterunt compelli, vt soluant quæ pro legati receptione agenda spoponderant. Nec vicissim legantis hæredes in iudicio conuenient; quoniam ciuilis cuiuslibet actionis incapaces existunt: obligatione tamen naturali, & fidelitatis debent conditiones in legati institutione positas adimplere. His de modo quo fieri potest legatum adnotatis, de ipsiusmet legati substantia tractandum erit, & primum de gratuito quod nullo imposito onere relinquitur.

§. SECVNDVM.

Regulæ puritati non obstat, quòd Minores de Obseruantia sub prædictis modis legata sibi gratuito relicta, siue temporaria sint, siue perpetua nanciscantur.

DVplex est legatorum differentia, quædam enim temporaria sunt, quædam perpetua. Ex temporarijs nonnulla ad modicum, alia ad longum tempus relinquuntur. Et vel vna tantùm, vel repetitis largitionibus complentur: nonnunquam moderatæ, aliquando excessiuæ poterunt esse quantitatis. Si legatum fuerit temporarium quale censetur quod decennium non excedit, vt docuit Lappus Alleg. 30. Cardinal. Clement. *Exiui*. Matth. de Afflict. tract. de Iure Prothonotarij, vel quod ad Fratris vitã Cõuentui relquitur, *Lappus. Cardinal. Afflict.*
quia

quia legati perpetuitas, vt patet ex l. *fin. C. de Sacrosanctis* Sanchez. *Ecclesijs*, & notat Sanchez lib. 7. decalog. cap. 6. attendenda est respectu Religionis, cui legatum immediatè acquiritur: Vnde nisi centum annos attingat, nec perpetuum, nec etiam longi temporis dicendum erit. Atque adeo capacitas in... in Fratribus Minoribus reperitur, vt illud obtineant. Fatetur Bartol. l. *Seruos ad custodiam ff. de aliment & cibis leg.* cui plures alij adstipulantur. Ratio est, quia legatum sub hac consideratione inter immobilia non computatur, quæ Minoribus Clementina *Exiui §. cumque annui redditus* prohibentur.

Quando autem legatum vel vna tantùm vel pluribus confertur largitionibus; seu numerata pecunia, seu speciebus alijs constiterit, dummodo quantitas excessiua non sit, à Fratribus obtineri poterit: quia tunc nõ aufertur mendicitas statui Minorum conueniens prout decernitur c. 2. *de Religiosis domibus* in 6. Et Clement. *Exiui §. cupientes nec liceat eis de verborum significatione* vetuit, nè sub legati nomine hæreditas caperetur. Bartol. Assertionem hanc sustinent Bartolus Tract. *Minoricarum lib. 2. dist. 1. num. 1.* Et alij, quia in Minoribus nullius rei accipiẽdæ capacitas inuenitur: nisi quam Sedes Apostolica sub suum dominium recipit. At verò in prædicta Clementina tantùm abest, vt immoderatæ quantitatis legata acceptentur; vt potiùs ibi eorum acceptio Fratribus interdicatur. *Non liceat eis valorem hæreditatum talium vel tantum dimitti sibi facere, vel sic dimissa recipere: quin potius ista sic fieri ab ipsis simpliciter prohibemus.* Igitur quoties legata ad immoderatam excreuerint quantitatem à Minoribus accipi nequeunt. Quæ autem existimanda sit quantitas moderata Ministri, & Custodes pro locorũ, ac temporum diuersitate, & necessitatum magnitudine arbitrabuntur. Si verò contingat legatum vnum magnæ quantitatis relinqui, vel duo, quorum quantitas seorsim moderata, & simul excessiua reputatur. Bartol. Tunc vt docet Bartolus Tract. *Minoricarnm lib. 2. dist. 1. num* 45. Tanta legati pars desumenda erit, quanta subleuandis Fratrum necessitatibus

bus deseruiat residuum verò ad hæredes transmittendum.

Quod si legatum fuerit perpetuum, & sub quantitatis moderamine, quam præscripsimus relinquatur: Quod etiam dupliciter fieri potest: primò, cùm per se & immediatè Fratribus largiendum à testatore ordinatur: Secundò, cùm Fratrum Ecclesiæ, seu Conuentui primo destinatur. De quolibet euentu seorsim claritatis gratia differemus.

Et quidem de primo sic statuo. Fratrum Minorum statui non repugnat, vt legata perpetua recipiant, quæ ipsis gratuito, & per modum eleemosynę conferuntur: Dummodo ciuili actione illud ab hæredibus in iudicio non repetant. In primis non repugnat propter ipsammet legati substãtiam, quia legatum nihil aliud est quàm donatio quędã, seu eleemosyna per testatorem hæredibus imposita, vt ipso vita functo cuidam loco, aut personæ largiantur. *Instit. de legat. §. 1.* Sed Minoribus fas est eleemosynas, siue pecuniariæ sint, siue non recipere, quandocunque à viuentibus modo aliàs non illicito, conferuntur. Ergo fortiori ratione à testatoribus relictas accipient. Nam testamento relinqui, vel à viuente donari nullum discrimen importat. Et ex legatis eleemosynæ titulo receptis nullum ius, aut ciuilis actio in Fratres deriuatur, cuius incapaces existunt.

Deinde non repugnat propter perpetuitatem: quoniam annuum legatum, per l. *cùm in singulos annos ff. de annuis legat.* nihil aliud est, quàm plurium legatorum multiplicatio: Vnde si in legatario sit capacitas, vt pro singulis annis legatum consequi valeat, eandem etiam habebit, vt legatum perpetuò recipiat. Quis enim vetat testatori, vt viuens particularem eleemosynam Fratribus donet, & postmodum testamento iubeat, vt eadem eleemosyna alio atque alio anno, & sic de singulis perpetuo donetur. Maximè quia sic fieri solitum quotidiana probat experientia, sicut deducitur ex l. *Scio §. Medico & §. final. de annuis legatis*, & l. *si cui annua §. qui Marco* eodem titulo.

Præterea nulla ex Fratrum incapacitate contradictio prouenit, siquidem hæc non reperitur ad obtinenda legata, quæ

ipsis eleemosynæ titulo relinquuntur, dummodo tanquam iure debita ciuili actione non repetant, vt nemo est qui diffiteatur. Minus etiam obstat mendicitas eiusmodi legatorum receptioni: Licet enim moraliter certa sint, & certò Fratribus reddenda. Nihilominus ciuiliter incerta sunt: quia ciuili actione repeti non possunt. Et hoc sat est, vt veræ mendicitatis obseruantia consistat, sicut statuitur c. *Religios. de Religios. domib. lib.6.* Et insinuat Corduba super Regul. cap.6. quæst 10. punct.4. Rodrig. tom.2. q. Regul. quęst. 126. art.4. Alioquin negandum foret, quod cõmuni totius Ordinis consuetudine recipitur, nimirum, licitum esse Fratribus Minoribus vt eleemosynas petant, vel oblatas ab eo recipiãt, quem ob promissionis, vel alterius iustæ causæ obligationem certò redditurum agnoscunt: Ea tamen lege, vt ex promissione nulla ciuilis actio consurgat, ob quam promittens ad erogandam eleemosynam ciuiliter compellatur. Et hinc est, vt Hispaniarum Discalceati nullas Conuentuum fundationes accipiant, quin prius à Ciuitatibus, vel Oppidis pro determinatis necessitatibus certa eleemosyæ quantitas perpetuò eroganda consignetur.

Cordub. Rodrig.

Iam verò altissimæ paupertatis perfectio, quam Minores obseruant non impedit quominus legatis prędicto modo relictis perfruantur: siquidem sub ea ratione quinque politicorum actuũ dominij, scilicet, possessionis, proprietatis vsusfructus, & vsus Iuris Ciuilis abdicationem minimè lædunt, vt planũ est, si modus legato adhibitus communi Fratrum statui nõ sit contrarius: Nam si particulari alicuius conditioni repugnet, verbi gratia, si layco libri Theologiæ reliquantur, non caducum erit legatum, sed iuxta dispositionẽ Iuris l. *Obtinuit de condit. & demonstrat.* l. *Reprehendenda C. de instit. & subsist.* in modum congruentẽ imutari debet, & libri aliorum Fratrum vsui accomodandi erunt. Hinc etiam deducit Bartol. l.2. dist.3. c.2. Rodrig. in q. Regular. tom.2. q.126. Sorb. *in compendio priuilegiorum Mendicant. verbo legata in suis annot. vers. sed si aliquod legatum*, quos refert & sequitur Sanchez lib.7. Decalog. c.26. n.24. legatum pro certæ

Bartol. Sorbus. Rodrig. Sanchez.

necessi-

necessitatis subleuatione relictum, quæ tamen non subsistit, accipi posse ad aliam necessitatem subleuãdam. Atque adeo hæredem, cui testatoris voluntatem inuertere non licet, vt iura statuunt l.4. ff. *de seruo exposit.* ad legati traditionẽ constringendum iri: nè illi accrescat, sed totum in testatoris vtilitatem conuertatur; cuius animæ prouidendum decernitur l. *Legatum* ff. *de vsufructu legati*, & sæpe alibi. Quod à fortiori verum habet attenta Martini V. & Pauli IV. determinatione qui pecuniam Fratribus Minoribus oblatam in dominium Sedis Apostolicę transire statuerunt. Et ideo pro hac parte stat Baldus in prędicta decretali §. *in eo vero casu* Ancharan. Clement. *Exiui* Serena conscientia quæst. 18. **Baldus: Anchar.**

Facta hucusque enumeratione patefit nihil Fratribus Minoritis de Obseruantia obesse ad legatorũ quæ prædiximus acquisitionem. Quia si legati substantia non obstat, vt diximus, & fatetur Bartol. *Tract. Minoricarum* l.2. dist.6. cap.1. num.33. Et ideo res eadem quæ tanquam legatum annuum relinquebatur, si sub alio nomine Fratribus legetur, videlicet eleemosynæ titulo annuatim reddẽda Fratres licite illã obtinebunt, vt egregie adnotauit Abbas cap. *in Præsentia* n.63. *de probat. Sorbus in compendio verbo legata.* Nec etiam obstat perpetuitas, quia eleemosynis gaudere perpetuis Minores possunt. Tandem nec eorum incapacitas, extrema paupertas, & professa mẽdicitas talium legatorum assecutionem impediunt. Nihil ergo superest nisi modus, quem iam licitum statuimus, vbi primùm legata, non quatenùs talia, sed tanquam eleemosynę sunt dominio proprietate, ciuiliq. actione exclusis recipienda fore declarauimus. Firmum igitur & statutum manet, nullam in hac parte Regulę transgressionem admitti: atque adeo quotiescunq. modo & forma præscriptis legata relinqui Minoribus contingat, illa valide, liciteque acceptabunt. Vt autem omnis mali species auferatur, & Regulæ nostræ sinceritatem ignorantibus scandali occasionem pręscindamus: quæ ante legatorum acceptationem peragenda sunt, sequenti §. inculcabimus. **Bartol.** **Abbas**

§. TERTIVM.

Quid Fratres Minores agere debeant antequam legata perpetua sibi gratuito relicta acceptent.

CORDUBA ad cap. 6. Regulæ quæst. 10. docet ante legatorum receptionem necessum esse, vt Fratres Minores non aliter, quàm eleemosynę titulo absque vllo iure, & ciuili actione recepturos protestentur: non quia huiusmodi protestatio ad validitatem receptionis, & indemnitatem necessaria sit, sed nè scādali occasio ignorātibus præbeatur. Quēadmodū Christus Dominus apud Matthęum c. 17. se tributi minimè debitorē ostendit: nihilominus vt auferret scandalū, Petro pręcepit vt hamū in mare mitteret, captum piscē exēteraret, & inuētum in eo staterem solueret. *Vt autem*, inquit, *non scandalizemus eos, vade ad mare, & mitte hamum, & eum piscem qui primus ascenderit tolle, & aperto ore eius inuenies staterem, illū sumens da eis pro me, & te*. Protestatio ista, quā fieri monet Corduba nō ex debito, sed ex quadam congruitate atq; ad omnem scandali speciem auferendam præmittenda est. Quo, reor, aspectu in capitulo Burgēsi anno 1523. celebrato conditum fuit huiusmodi statutū. *Declaratur quod ad perpetua legata petenda non possunt Fratres recurrere, nisi per modum eleemosynæ, absque alicuius debiti allegatione, imò cum declaratione scripta, & sigillata hæredibus, vel Commissarijs facienda, quod nimirum Fratribus non licet talia petere, nisi per modum eleemosynæ.*

Politius.

D. Matth.

Hoc Generalis Capituli decretum approbat Politius. c. 6. n. 45. & vltra protestationem ibi fieri præceptam, consulit, vt actus renūtiationis interueniat à Notario publico confectus, in quo Fratres omni iuri ad prædicta legata renuntient, eo quod ex regulari professione, constitutionibusque Apostolicis eorum incapaces existant. Quod licèt necessarium non

sit:

sit: congruum tamen est, & alijs capitulorum Generalium decretis consentaneum, ne stante testatoris dispositione, hæredes dominium aliquod, seù ius ad rem legatam apud fratres residere falso arbitrentur. Quamquam ipsimet hæredes à naturali debito non eximantur quo ad implendam testatoris voluntatem constringuntur.

Nec fratrum statui repugnat eleemosynæ titulo accipere quod quisquam ex debito naturali ad alterum, seu quod perinde est ex voto ad Deum quotannis perpetuo soluere teneretur Et ita censuit Angelus *verbo legatum* 1. *nu.* 5. Syluester *verb. legatum l.* 2. *quæst.* 3. *dicto* 3. Tabien. *verbo legatum* 1. *quæst.* 4. *nu* 5. Rodrig. *tom.* 2. *quæst. Regular. quæst.* 126. *a.* 4. quorum sententiæ patrocinatur Lara in l. *si quis à liberis §. vtrum nu:* 14. *ff. de liberis agnoscend.* Angel. Syluest. Tabien. Rodrig. Lara.

Quod autem hæredes etiam post factam à Minoribus protestationem defuncti voluntatem implere iuris naturalis debito, & rem per ipsum legatam modo fratribus licito reddere teneantur, planum fit. Nam vt habetur *§. per traditionem. Instit. de rerum diuision.* Nihil Iuri naturali, & æquitati tàm congruum est, quàm vt vltima decedentis voluntas, qua rem suam in alium transferre statuit, rata inuiolabilisque perseueret. Et ideo hęres, seu testamenti executor legata omnia à testatore relicta persoluere tenetur, maxime pia cùm fuerint ad quorum validitatem sat est, vt iuris gentium solemnitas adsit, duorum videlicet testium præsentia, quamquam aliæ Iuris Ciuilis solemnitates desiderentur, vt optimè censuit Couar. *Rubric. de Testament. cap. relatum* 1. nu. 4. Iulius Clarus *§. Testament.* quæst. 6. Quinimò sicut à Iure Canonico disponitur pro conscientiæ foro, nec duo testes requiruntur, quia illos solummodo necessarios iudicat, vt in foro extreno Iudex requisitus pro validitate legati sententiam pronunciet, & ita sancitum autumat Leonardus in citato cap. *relatum* lib. 7. *de Iustit.* cap. 19. dub. 2. nu. 4. Atque adeo nihil vltra ad prædictorum legatorum validitatem exigitur, quã vt in disponente potestas, in dispositione libertas, in recipiente capacitas inueniatur. Couar. Iulius Cla. Leonard.

Cùm

Cùm igitur Minores legata perpetua eleemoſynæ titulo ſub appoſitis conditionibus recipiendi capaces exiſtant, vt nemo ſanæ mentis inficiabitur, quoniam vt ſic ab eleemoſyna nihil differunt, quæ tantum abeſt, vt ipſorum ſtatui repugnet, quod iuxtà regulam quando laboris pretium illis non daretur, de eleemoſynis viuere teneantur. Vnde ſi reliqua adſint hæredes iuxtà Teſtatoris voluntatem in vtroque etiam foro rem legatam Fratribus tradere debent, vel in eorum neceſſitatibus expendere. Et propter hoc omnes ferè Regulæ noſtræ expoſitores partem hanc amplectuntur.

Politius. Rodrig. Angelus. Anton. Patti.

Politius loco citato Rodrig. *tom. 2. quæſtion. regular.* q. 126. ar. 4. Angel. verbo legatū 1. §. 5. Fr. Antonius à Patti c. 6. a. 5. n. 32. & alij qui iure optimo in prædictorū receptione altiſsimam paupertatem, quam Fratres in regula profitentur minime lædi, & mendicitatem, de qua viuere conſtringuntur non auferri viriliter propugnant, ſub S. Bonauenturæ patrocinio, qui. 6. quæſt. ex 27. quas aduerſus regulæ vituperatores agitauit, rem hanc dilucidè expoſuit. Qinimò totius Ordinis Minorum Generalem Miniſtrum cum ageret in Capitulo Generali apud Narbonam celebrato anno 1206 ſequens Decretum ſtabiliuit, vt prima parte ſupplementi fol.

D. Bonau.

30. habetur. *Inhibemus, vt nullus frater inducat aliquam perſonam ad ordinandam eleemoſynam perpetuam annuatim, vel certis temporibus exhibendam, ſi aliqua tamen legata fuerit, nullo modo à fratribus in iudicio exigatur.*

Ex hoc Seraphici Doctoris ſtatuto manifeſtè colligitur, quo pacto in ipſo ſtatim Religionis exordio ſancitum fuerit, eleemoſynas etiam perpetuas Minorum ſtatui non repugnare: dummodo per ciuilem actionem in iudicio non repeterentur. Et ſi res aliter ſe haberet, Sanctus Pater quemadmodum petere interdixit, ita etiam ſpontè oblatas recipere prohiberet, ſicut ibidem in alia materia feciſſe deprehenditur. *Fratres non morentur in Conuentibus habentibus Parochialem, Cæmiterium, vel Baptiſterium: quia hoc contra regulam eſt, & minime licet, niſi interueniente iuſta diſpenſatione Pontificia.* Nec quidquam obeſt quod Fratribus

iuſſit,

iussit, ne qui eorum illud eleemosynarum genus procurarent; quoniam id prudenter fecit, vt omnem auaritiæ occasionem abscinderet: non tamen prohibuit, ne quæ liberaliter offerrentur acciperent: aut iam accceptatas retinere possent. Quoniam optimè nouerat id Seraphicæ Religionis statui nullatenus repugnare. Sicut etiam cernere est in ijs, quæ in Apologetico tom. 2. quæst. 9. luculenter scripsit: *Si aliquis disponeret per se, vel per alium, quod de prædio, vel prouentibus illis, vel illis darentur fratribus quotidie tot panes, vel tantum eleemosynæ singulis septimanis, vel annis, non essemus propter hoc prædij, vel redditum possessores. Nam si me petente eleemosynam aliquis diues promittat quod singulis annis vellet dare fratribus duas tunicas, vel vnam tantum, vel singulis hebdomadis tot panes: & hoc committat officialibus suis, vt sicut sui illadent, & absente eo, hoc pro fratribus recipiam, vel exigam: & si post obitum illius vxor illius, vel alij amici pro anima illius adhuc velint pro aliquo tempore talem nobis eleemosynam per se, vel ex dispositione illius elargiri, possemus similiter accipere ex eadem gratia.* Hæc Seraphicus Doctor. D. Bonau.

Est autem eius iudicium hac in re plurimi faciendum; quippe qui Minorum Ordinem per octodecim annos Generalis Ministri officio functus administrauit. Et cùm inter annuos redditus nō computādum censeat legatum, vel quamlibet dispositionem spontè, liberaliterque fratribus oblatā, dūmodo nec ipsi ius acquirant, vt ciuili actione possint repetere: nec legans, aut disponens, eorumque hæredes vllam præter naturalem fidelitatis, & cōscientiæ obligationē contrahant. Et ideò Sac. Cōgregatio Concil. Tridentini authoritate S. Bonauenturæ innitens proponentibus Eminentissimis, & Reuerendissimis Dominis Cardinalibus Pamphilio, & Saccheto, quibus commissa fuerat causæ discussio, statuit, dispositionem factam per Tribianæ Comites ad fundandum Victoriæ Cōuentum pro nostris Hispaniæ discalceatis, validā extitisse, & à fratribus obtineri posse, quicquid in contra-

rium

rium à Carmelitanis Discalceatis opponebatur, non ob-
stante. Quoniam legata quantitas quæ singulis annis pro
fratrum sustentatione reddenda disponebatur, omni actio-
ne,& obligatione ciuili denudata erat: Ita quod fratres solo
eleemosynæ titulo acciperent,& Comites gratuito,& libe-
raliter per se, suosque hæredes donandam sponderent, Quã
dispositionem ita vicissim ordinatam confirmauit Sanctis-
simus Dominus Noster Vrbanus VIII. vt postea referemus,
diuersa exemplaria recensentes, quæ ad nostræ resolutionis
confirmationem summopere conducunt.

Vt autem dispositiones ita factæ suo effectu minime frau-
dentur, quia hæredes grauati ad legati solutionem ciuiliter
constringi non possunt, siquidem fratres ciuili carent actio-
ne ad repetendum, Episcopus ex officio compellet, vt quæ
fidelitatis titulo debent, fratribus exoluant; vt deduci vi-
detur ex cap. *Tria*, & cap. *Ioan.* eodem titulo, & prædicta
Bartol. decret. §. *ad hæc* Bart. in l. *ne quidquam §. fin.* ff. *de officio*
Io. Andr. *prætoris* Ioan. Andreas in cap. *si hæredes* Extrauag. *de Te-*
Bald. *stament.* Bald. in l. *nulli* C. *de Episcopis,& Clericis.* Ancharan.
Anchar. Couar. Clement. *Exiui*,& Couar. in cap. *si hæredes Rubric. de testa-*
men. nu. 1. Quinimo Iudex ciuilis quamuis legata sint pia
pro eorum executione compellere valebit hæredes: quo-
niam res hæc mixti fori iudicatur in *Authent. de Eccles.* tit.
§. *si quis autem column.* 9. & clarius in l. *hæreditas* ff. *de peti-*
Român. *tione hæreditatis.* Et docet Roman. *in Authent. similiter* C.
Couar. *ad leg. falcid speciali* 20. *vltim. volunt.* Couar. loco cita-
to, & cap. *relatum de Testament.* notat egregiè, quòd sæ-
cularis Iudex, cùm apud ipsum de legatis pijs agitata fuerit
controuersia, secundum canonici Iuris leges, & seruato ip-
sius ordine sententiam pronuntiare teneatur, quamuis in
temporalibus Romanæ Ecclesiæ non subiaceat.

Præter Episcopum,& Iudicem sæcularem, Ciuitati etiam
fas erit pro eiusmodi legatorum executione contendere
non aliter quam si eidem relinquerentur, vt censuit Bartol.
lib. 2. distinct. 7. cap. 3. nu. 41. Ratio est, quoniam quicquid
pro pauperum alimentis relinquitur, Ciuitati, cuius interest
ne

ne pauperibus alimenta deficiant, legatum existimatur l. *si cui* l. *ciuitatibus* 125. *in princip. nu.* 5. *ff. de legat.* 1. C. *de Sacrosanct. Eccles.* l. *priuilegia.* Quis verò Minores. Apostolicæ paupertatis professores e mendicatis propediem victitantes inter pauperes fore connumerandos inficiabitur. Nec verò absonum est, vt numeratis personis competat talium rerum executio, quoniam vt habetur *in compendio priuilegiorum verbo hæredit* nu. 6. eorum interest, ne quispiam re sua abutatur, sicut tenet §. *sed hoc tempore Instit. de his qui sunt sui, vel alieni Iuris.* Et vita functorum causa omnes communiter tangit, vt optimè aduertit Andreas Barba. *Rubric. de Testament.* col. 25. & tenet gloss. in l. *Iulianus ff. de action. competent.* Atque adeo si ad rei priuatæ commodum attenditur l. *si quis C. de bon. proscrip.* multò melius quod omnibus commune est, nimirum, defunctorum voluntas executioni tradenda procurabitur. Alioquin, nisi ita fieret propter improbam hæredum calliditatem pium defunctorum propositum cælaretur, vt notatur in text. l. *nulli* C. *de Episcop. & Cleric.* & docet Bart. citata l. *ciuitati* in princ. num. 7. Abbas cap. *nos quidem num.* 5. *de testamentis.* Anchar. Clemen. *exiui* nu. 16. Et pauperes qui in Iudicio agere nequeunt quales sunt Fratres Minores, legatis sibi rebus fraudarentur: & ideo hac ratione vtrisque prouidendum fuit. Quod adeò verum est, vt Bartol. in l. *ne quidquam* cum alijs iuribus. Roman. *in Authent. scilicet* C. *ad legem falcidiam.* Cordub. cap. 6. q. 11. punct 4. Redoan. *de spoliis Ecclesiast. quæst.* 8. *in princ. nu.* 35. cuilibet de populo, vt legata ad pias causas relicta impleantur in iudicio contendere fas esse constanter sustineant: Pro quo text. est optimus in *Authen. de Eccles.* tit. §. *si autem* colum. 9. l. *in Prouinciali* §. *fratrum, & l. sequent. ff. de oper. nou. nunt.*

Andr. Bar. — Abbas. — Anchar. — Bartol. — Roman. — Cordub. — Reduan.

Poterunt etiam Minores Iudicum fauorem, modestè tamen, humiliterque extra iudicium implorare, vt hæredes vel alios ex testatoris dispositione grauatos adimplendam ipsius voluntatem ex officio constringant: Quinimo ipsosmet hæredes adhortari licebit, vt suæ obligationi satisfa-

ciant. Neque enim dum hæc peragunt aliquid Iuris obtinere in eiusmodi legata prætendunt, vt expresse docuit S. Bonauentura in Regul. cap. 4. post solutionem ad 4. quem sequuntur Cordub. ibidem cap. 6. q. 11. punct. 4. Rodriguez tom. 2. quæst. Regul. q. 126. a. 4. Et externorum quamplurimi, Bart. l. *Ciuitat. in princ.* nu. 5. Reduan. *de spolijs Eccles. q 8. in princ.* nu. 47. Angel. verbo Hæreditas nu. 17. Syluester ibid. quæst. 7. dicto 1. nu. 10. Abbas cap. *in præsentia* nu. 63. *de probat.* Horatius Lucius l. 1. nu. 18. ff. *de Iurisdiction. omn. Iudic.* & alij quibus assentitur Sanchez lib. 7. Decalog. cap. 26. nu. 62. quamquam hodie superflua censetur talis imploratio, quoniam ex concessione Sedis Apostolicæ Fratrum Minorum Syndicus, nomine Romanæ Ecclesiæ, vt citati Doctores admonent pro legatorum executione, si debitæ aliàs circunstantiæ interueniant apud vtriusque fori Iudices contendere valebit. Nec obstat, quod Fratres iudicialiter petendi incapaces habeantur, quominus Iudex ex officio grauatum ad legati solutionem compellat: quoniam vt habetur l. *seruos ff. de aliment. & cibar. legat.* Quæ relinquuntur seruis templi seruitio dicatis ante ipsius templi constructionem, valida sunt, & Iudicis officio tradenda, quamquam serui actione careant ad repetendum. Quod æqua ratione in Minoribus obseruandum erit.

D. Bonau. Cordub. Rodrig. Bartol. Angel. Reduan. Syluest. Abbas. Horatius Sanchez.

In eorum namque fauorem ædita est à Clemente VII. constitutio, quæ incipit. *Nuper pro parte vestra*, die 27. Nouembris Anno 1527. vbi nostris Superioribus conceditur, vt Apostolicis procuratoribus locorum interuenientibus circa legata perpetua iam relicta, vel in posterum relinquenda compositio cum hæredibus, vel testamētorum executoribus fieri possit, ita quod ad certam pecuniæ summam pro Fratrum subuentione, vel locorum instauratione expendendam reducantur. Quam constitutionem visitationis Apostolicæ Reformatores per Clementem VIII. pro causis Regularium deputati, sicut refert Antonius à Patti in expositione Regul. cap. 6. a. 5. nu. 24. delegatis absque onere relictis interpretati sunt. Et meritò, quoniam compositio

Anton. à Patti.

de

de illis, quæ sub Missarum, & officiorum onere relinquuntur in Tertij præiudicium resultaret. Hinc est vt Sacra Eminentissimorum Cardinalium Congregatio negotijs Episcoporum, & Regularium præposita, Memoriali à præfatis Visitatoribus porrecto responderit, compositionem in legatis absque onere relictis tantummodo fieri posse, ex quo eiusmodi legata valida esse, legitimèque à Fratribus obtineri posse conuincitur: Alioquin si valida non essent: Cur permitteret Sacra Congregatio, & Fratribus concederet vt super eiusmodi legata compositionem inire potuissent. Cui resolutioni patrocinatur Sacræ Congregationis Eminentissimorum Cardinalium Concilij Tridentini declaratio ædita tertio Aprilis die Anno 1602. vbi legatum annui redditus Religioni factum, quæ etiam in communi bonorum immobilium incapax existit minime caducum esse quoad substantiam decreuit: Quapropter obtineri poterat dummodo quantocius distraheretur. Vnde cum supra statuerimus legatis annui redditus, quæ Fratribus relinquuntur, addendum esse modum seu titulum eleemosynæ, vt illis licitè, ac iuxtà paupertatis nostræ professionem perfruamur: planum fit, & indubitatum licite valideque à Fratribus citra Regulæ transgressionem obtinenda, quoties eleemosynæ titulo relinquantur. Iam de onerosis tractandum erit.

§. QVVRTVM.

Fratrum Minorum Regulæ contrarium non est, vt annui redditus legata sub Missarum, & Officiorum onere relicta, comparare possint.

QVæ ante de legatis gratuito relictis præmisimus, hic etiam aduertenda sunt, non tamen repetenda. Illis igitur suppositis, statuendum est legata sub onere Minoribus relicta validitatem habere, licitèque ab ijsdem acceptari posse: dummodo limitationes statim adhibendæ obseruentur. Hanc resolutionem amplectuntur omnes quos supra

Syluest. Angelus. Palud.

retulimus. Syluester verbo legatum 2. §. 4. Angelus ibidem legatum 1. n. 15. Paludan. in Epistola ad Magistrum Ordinis qui locutus de anniuersarijs, quæ Minorum Ordini relinquuntur, hæc ait: *Sicut non est contra ordinem, imo de ordine recipere quotidianas eleemosynas; ita etiam anniuersaria perpetua. Neque hoc est habere redditus recipiendo gratis, & petendo extra iudicium. Nec est in hoc necessaria dispensatio, sicut nec quotidie mendicando: sed petere illa in iudicio tanquam redditus sibi debitos, non licet absque dispensatione quæ fieri non debet; neque illud dissimulari, nisi ex causa necessitatis, puta in locis vbi ita refrixit charitas, quod fratres seminantes spiritualia non possunt aliter metere carnalia.* Hæc ille prout refert Syluester loco citato vbi Archidiaconum, & alios pro eadem sententia producit, quam mihi sequentes rationes indubitatam efficiunt.

Huiusmodi anniuersariorum acceptatio Fratrum Minorum paupertati, & mendicitati non repugnat. Quapropter si hæres à testatore iubeatur, vt certam quantitatem Minoribus quotannis elargiatur sub onere vt pro ipso testatore Missarum solemnia, vel alia diuina officia peragantur, licitè illam accaptabunt, quia nulla ad hoc in eis incapacitas reperitur. Siquidem vt optimè aduertit Antonius Cucus lib. 3. *instit. maiorum* tit. 1. nu. 36. & triplici sequenti Rodriguez tom. 2. quæst. Regul. tom. 2. quæst. 126. a. 4. Ribadeneira societatis Iesu de ipsius instituto cap. 23. nihil aliud hoc est quàm hæredi imponere, vt ea sacrificia peragi à Fratribus procuret, & debitum pro eis soluat stipendium, & sic quantitas illa existimanda non est legatum Fratribus relictum, sed laboris stipendium: Quod tantum abest, vt Fratrum statui repugnet, vt potius iuxtà regulam, priusquam ad mendicitatem recurrant, de laboritio viuere debeant. Quatuor enim viuēdi rationes à summis Pōtificibus approbatæ, & declaratæ Fratribus assignātur, scilicet, *de laborito, de oblationibus, de mendicationibus, & recursu ad pecuniā*, quibus vicissim, vel simul cogente necessitate fas est vti, quemadmodum à Seraphico Patre nostro Francisco cap. 5. Regulæ

Antonius Cucus. Rodriguez Ribadeneira.

præ-

præcipitur. *Fratres laborent fideliter & deuotè, de mercede verò laboris, pro se, & suis Fratribus corporis necessaria recipiant.*

Quia verò Sanctissimus Pater in testamento suo addidit verba illa. *De laboritio; quod pertinet ad honestatem:* Dubitatum fuit de quo labore loqueretur. Cùm autem Magistri quatuor, & Regulæ expositores super hoc consulti essent, vnanimiter responderunt: laboris nomine intelligendum esse, vt *Missas celebrent, Defunctorum officia peragant, processionibus intersint, mortuos sepeliant, alijsque spiritualibus exercitijs incumbant.* Quo loci aduertendum est quod cum Fratribus permiserit, vt de mercede laboris viuerent, conscius, quod ea non semper ad alimenta sufficiens haberetur, iure optimo adiecit: *Et quando non daretur nobis pretium laboris, recurramus ad mensam Domini petendo eleemosynam.*

Primus itaque viuendi modus Minorum statui congruentior est, vt de laboris proprij mercede victitent: aque adeo citra omnem Regulæ trangressionem pro celebrandis Missarum solemnijs, alijsque Officijs de more peragendis legata tanquam mercedem accipere possunt. *Dignus est enim operarius mercede sua:* Luc. 10. Et ita censuit S. Bonauentura super Regulam cap. 4. Quod euidenti planè ratione demonstratur. Omnes ferè citati authores indubitanter affirmant, Minoribus fas esse oblatam pro mercede eleemosynam recipere, quamuis perpetua sit: Ergo legata perpetua, & anniuersaria licitè recipient, cùm pro laboris mercede, tituloq. eleemosynæ vltro & liberaliter offerentur; ne vlla inde ciuilis actio resultet, ob quam hæredes, seu grauatos in iudicio constringant. Illatio optima est, quoniam tam legata anniuersaria, quàm aliæ dispositiones testamentariæ Fratribus relicta, ciuili obligatione sublata, qualiter fit per protestationem, qua nisi liberè, ac eleemosynæ titulo ipsis donentur, non accepturos profitentur, annualium reddituum naturam exuunt, & eleemosynæ reputantur, vt per se patet. Ergo eodem modo poterunt à Minoribus acceptari. Nulla enim disparitatis ratio producetur. Et vbi ratio eadem est, ius idem

Luc. 10.
D. Bonau.

statui

statui debet, iuxtà l. *Illud in principio ff. ad l. Aquil.* & docet
Menoch. Menoch. *cons.* 113. *num.* 4. *lib.* 5.

Nec obijci potest extensionẽ fieri non posse ab eleemosynis ad legata, quoniam hęc ciuili obligatione denudata eleemosynæ rationem sortiũtur. Vnde perperam vocatur extentio. Cùm enim eadem ratio interuenit, vt docet Tiraquell.
Tiraquel. Grauet. Suarez. l. *Si vnquam verbo litteris num.* 45. Grauet. *Consil.* 183. *nu.* 3. & alij comuniter, nulla fit extensio. Quando enim vtraque res propter identitatem rationis sub eadem dispositione continetur comprehensio quædam necessitatis reperitur, vt tenet Suarius de legibus libro 6. capite 3 & 4. Sigismundus argument. cap. *Cupientes* de elect. in 6. Ne contra rationem vel prudentiam seu iustitiam factum videatur, vt in vno casu taliter fuerit dispositum, & non in alio, cum vterque eandem participet rationem. Cùm igitur omnes ferè Iuris vtriusque DD. statuant, fas esse Minoribus perpetuas eleemosynas accipere, cur id de legatis ciuili actione denudatis inficiabuntur? Cum vt sic nihil aliud, quàm eleemosynæ sint. Et Fratres non aliter, quam sub ratione eleemosynæ gratuito, & liberaliter oblatæ recepturos profiteantur: quemadmodum in Capitulis Generalibus multoties fuit statutum.

In primis Capitulum Generale Assisij celebratum anno 1526. vt refert Corduba in Regula capite 6. quæst. 11. puncto 4. notab. 2. sequens decretum sanciuit. *Decernitur ac præcipitur, quòd Fratres nullo modo recipiant aliqua legata perpetuò relicta aliquibus personis, vel hospitalibus, vel alijs domibus, vt dent Fratribus certam eleemosynam simpliciter, vt ipsi dicant certa Officia vel Missas, imò quod Guardianus, vel præses faciat protestationem iuridicam, & authenticam ei, qui implere tenetur testatoris voluntatem, quod nolunt eas eleemosynas ex vi illius legati, nec volunt obligari ad illa officia, vel Missas, & quod si volunt legatarij transferant ad alium locum; si tamen facta ista protestatione legatarius præfatus voluerit ex sua mera voluntate dare eleemosynas illas, & committere*

Fratribus

Fratribus dicta officia, & Missas possunt Fratres cum bona conscientia recipere Clariùs tamen, & opportuniùs ad præsens institutum declarauit Capitulum Burgense anno 1523. celebratum. *Declaratur, quod ad perpetua legata petenda non possunt Fratres recurrere, nisi per modum eleemosynæ absque alicuius debiti allegatione, imò cum declaratione scripta & sigillata hæredibus, vel Commissarijs facienda, quod scilicet Fratribus non liceat talia petere, nisi humiliter per modum eleemosynæ.*

Et iam antea Capitulum Generale Toletanũ anno 1504. cap. 3. tit. de pijs legatis statuerat, vt Monasteria, quibus annuum legatum, aliave institutio annuatim perpetuò adimplenda relinqueretur protestationem antea præmitterent, quod nullum ius compararent, aut ciuilis inde actio nasceretur, ob quam in iudicio talia repetere possent, quoniam solo eleemosynæ titulo recipiendi capacitatem obtinebant. Et ita Salmanticæ statuta anno 1553. edita cap 6. confirmarunt, vbi insuper additur: *legantes, & instituentes ius aliquod, vel actionem Fratribus conferre non intendere, sed eo tantum modo legata ipsis relinquere, quò licitè citrà Regulæ transgressionem illam consequi valeant.* Postea verò in Segobiensi Capitulo anno 1621. præfatæ declarationes in compendium redactæ fuerunt, communiq. Patrum assensu comprobatæ. Ibi. *Decernitur prætereà & præcipitur, quod quotiescunque relinqui contingat aliqua legata perpetua aliquibus personis, seu hospitalibus, vel alicui Reipublicæ, & alijs domibus ea lege quòd teneatur Fratribus præstare singulis annis certam eleemosynam siue omninò gratis, siue vt ipsi Fratres dicant certa Officia, & Missas Guardianus faciat protestationem ei, qui testatoris voluntatem implere tenetur, quod ad illas eleemosynas nullum ius habent Fratres ex vi legati, nec possunt obligari ad illa Officia, vel Missas, si tamen facta ista protestatione hæres ex sua libera voluntate voluerit dare eleemosynas illas, & committere Fratribus dicta Officia, & Missas: Tunc Fratres tuta conscientia possunt eleemosynas*

huiusmodi

huiusmodi recipere. Est autem hæc protestatio necessaria iuxtà S. Bonauenturæ sententiam, nè ab ignorantibus nostrum Institutum Regulæ nostræ transgressores iudicemur. Hic constitutionis tenor; in qua iure optimo aduertitur, protestationem non esse necessariò faciendam, quia cùm Fratres omnis dominij, proprietatis, iuris, & ciuilis actionis incapaces existant, non oportet vt talium rerum renuntiationem faciant, dum similes dispositiones acceptant: maximè quia Salmanticense Capitulum declarauit: *Legantes, & instituentes ius aliquod vel actionem conferre Fratribus non intendere sed eo tantum modo legata ipsis relinquere, quo licitè citrà Regulæ transgressionem illa consequi valeant.* Et quæ suapte natura vel ex Iuris dispositione actui insunt, opus non est; vt in eo exprimantur, sicut tenet communis iuristarum sententia. Cùm autem Minores sint incapaces ex Iuris statuto, vt vidimus, vt dominio, proprietate, ciuilique actione perfruantur, & legantes talia ipsis conferre non intentant, superflua censetur super huiusmodi renuntiationem protestatio. Congruum tamen est, vt fiat pro vberiori cautela, & vt omnis scandali species rescindatur. Quod autem legantes non intendunt ius aliquod vel actionem Fratribus elargiri; inde constat, quoniam vt Sanctus Bonauentura in capite 4. Regulæ prudenter aduertit præsumendum non est legantes qui apud Deum Fratres pro se intercessores habere intendunt dominium conferendo Regulæ suæ præuaricatores fieri voluisse.

Iuxtà citatas tot Capitulorum constitutiones, Regulæ nostræ expositores vnanimi consensu statuunt nullam in Fratribus incapacitatem inueniri, quominus legata præfato modo relicta consequantur. Rodrig. tom. 2. q. Regular. q. 127. art. 4 per tot. & in sum. tom. cap. 129. verbo Eleemosyna num. 8. Miranda in expositione Regul. cap. 63. Difficult. 2. Villalob. in summa 2. p. tract. 35. de voto paupertatis Difficult. 33. Hieronym. Rodrig in Compendio quæst. Regul. resolut. 83. num. 19. vbi ita. *Licèt annui redditus Fratribus Minoribus omnino sint prohibiti, nullumque Ius aut ciuilem*

Rodrig. Mirand. Villab.

actionem habeant ad petendum aliquid annuum quacunq. causa relictum, cùm sint incapaces cuiuscunque iuris, aut proprietatis ex dicto cap. Exijt, adhuc tamen legata annualia in stipendium Missarum, & Officiorum Diuinorum apud Monasteria eorumdem Fratrum celebrandorum valida sunt, & ad illa soluenda tenentur hæredes in conscientia, & testamentorum executores. Quamuis enim dicti Fratres incapaces sint ad petendum in iudicio per ciuilem actionem: non sunt tamen incapaces ad recipiendum annuatim quod ipsis debetur in conscientia. Quoniam quæ ita debentur, inter immobilia & annuos redditus computari nequeunt: Hinc est vt Fratres eleemosynam perpetuò largiendam accipere valeant, ad quam voto quilibet se obstrinxit, quia nulla ibi ciuilis obligatio reperitur, quæ eorum statui repugnat. Nemo tamen inficiabitur, quod habeant capacitatem passiuam, vt accipiant, quod hæredes, & testamentorum executores in conscientia reddere tenentur, & ideo hanc partem sustinent Angelus verbo Legatum 1. num. 5. Syluest. legatum 2. quæstione 3. dicto 3. Tabien. legatum 1. quæst. 4. n. 5. Rodrig. tom. 2. quæst. Regul. quæst. 126. art. 4. Syluest. Tabien. Rodriguez

Fauet huic resolutioni Decretum Societatis Iesu 6. part. constit. cap. 2. §. ibi. *Præcipitur, vt nullus procuret eleemosynam perpetuam pro domibus professis, & hoc propter ædificationẽ. Si tamen aliquæ tales eleemosynæ eis relinquãtur ligant in conscientia, & si non competat ipsis actio ad exigendas.* Iulius III. Bulla. 1. Societatem confirmirmando decretum hoc approbauit. Et tamen Societas in domibus tantùm professis annualium reddituum incapax est sicut in ipsius cõstitutionibus habetur. *Sic voueant singuli, & vniuersi perpetuam paupertatem, & non solùm priuatim, sed etiam communiter professi, aut vlla eorum domus ad aliquos prouentus, redditus, possessiones, sed nec ad vlla bona stabilia retinenda ius aliquod ciuile acquirere rebus sibi ex charitate donatis ad necessarium vsum contenti.* Parte 6. cap. 2. §. 5. Hac tamen incapacitate non obstante, Societas Iesu eleemosynis perpetuis frui potest, ad quarum largitionem hæredes

des & testamentorum executores ex consciētia, & fidelitate astringuntur: quamquam Iesuitæ eiusmodi eleemosynas ciuili actione in iudicio repetere prohibeantur, vt citata Iulij III. Bulla manifestat. Igitur idem iudicium de Minoribus ferendum est. Atque adeò licèt annuos redditus obtinendi incapaces habeantur; eleemosynas tamen perpetuas, & legata seu anniuersaria sub Missarum, & Officiorum onere tanquam eleemosynas pro labore ipsis relictas consequi fas erit. Absurdum enim esset, vt stante eadem ratione, Iesuitæ, & Minores sub eadem dispositione non comprehenderentur. Et si alicubi maxime in hoc casu admittenda est duplex extensio comprehensiua necessitatis vel congruitatis, de quibus præter iam citatos agit Puteus decis. 15. n. 3. Calder. consil. 1. in principio & cum multis Rotta per Martin. And. decis 28. num. 12. & 13.

Puteus. Calder. Rotta.

Iam verò legata, & anniuersaria præfato modo Minoribus relicta, ciuilique obligatione denudata, annui redditus, & bonorum immobilium rationem amittunt, ad quæ obtinenda Fratres solummodo incapaces per decretalem efficiũtur: & vel eleemosynę sunt, vel pro mercede laboris redduntur, quod tantùm abest, vt Fratribus sit prohibitum, quod de mercede laboris primo, & deinde ex eleemosynis viuere per Regulam iubeãtur. Hoc assumptum probat egregiè Bartolus: quoniam ea tantummodo immobiliter, perpetuoque habere existimamur, quæ vel iam habemus, vel ciuili actione fruimur ad habendum argumento l. 1. ff. de *acquirendo rerum dominio*: sed legata, quæ eleemosynæ titulo sub Missarum, & Officiorum onere Fratribus relinquuntur, nec ab ipsis habentur, nec vt habeant ciuili actione perfruuntur, vt per se patet: Igitur cum ipsis fuerint oblata, licitè recipientur. Quod autem legata ciuili obligatione viduata, redditus annui per *Clement. Exiui §. cumque annui redditus de verborum significat.* Fratribus prohibiti dicenda non sint, ostenditur doctrina Bartoli lib. 2. Minoricarum distinct. 7. cap. 2. num. 38. Quoniam duplex est obligatio, prima proprie, & stricte sumpta pro Iuris vinculo,

Bartol.

Bartol.

quo

quo quis ex necessitate constringitur *Instit. de obligat.* in principio. Hæc obligatio duo requirit extrema, alterum in quo illa sit, alterum quod ad illius executionem ius sibi vendicet. Et hac ratione tam instituentes, quàm legatarij, & hæredes Fratribus non obligantur, eo quod propter altissimam paupertatem, quam profitentur, eiusmodi obligationis incapaces existant. Secunda obligatio largior, & minus propria est, quam dicunt fidelitatis: Cùm nimirum, quispiam in seipso ad præstandum aliquid alteri costringitur, licet is cui obligatur nullum habeat ius, vt illum in iudicio conueniat. Exemplo sit: Vouet quispiam certam eleemosynam quotannis loco pio erogare, antequam acceptatio accedat, iam vouens ad exhibitionem eleemosynæ propter promissionem Deo factam constringitur, quamuis in loco nulla sit actio, qua vouentem constringere possit. Eadem ratione si quis votum Deo emitteret, quo ad dandum Minoribus certam eleemosynam quotannis se obligaret, vel testamentum condens hæredem grauaret, vt eandem eleemosynam largiretur. Nemo dubitat vouentem in conscientia obligatum esse ad eleemosynam largiendam, & grauatum fidelitatis pariter & conscientiæ obligatione ad voluntatem testatoris adimplendam teneri. Quamuis in Minoribus nullum ius, aut actio reperiatur, vt vtrumque circumueniant, & promissam, vel legatam eleemosynam erogare compellant: quia tamen capacitatem passiuam habent, vt oblatas sibi eleemosynas, quamuis perpetuæ sint, recipiant, quod eorum statui, & mendicitati non repugnat: ideo quando legata tanquã eleemosynę citra ciuilem obligationẽ, & actionẽ eis relinquẽtur, licite obtinebũt.

Propter hanc rationem Discalceati, & Recollecti, qui paupertatis Seraphicę obseruatores rigidissimi vulgo existimantur in Hispaniæ Conuentibus perpetuas eleemosynas annuatim accipiunt, vel triennales pro Capitulorum celebratione. Quinimo Conuentuum fundationes minime acceptant, nisi prius fundatores, vel Respub. certam eleemosynam olei, piscium, & similium singulis annis

perpetuò largiendam consignet. Neque in ho:c Regulæ nostræ transgressio reperitur. Ergo à fortiori cùm tales eleemosynæ mercedis vice pro Missarum, & Officiorum labore nobis relinquentur, licitè recipiemus. Nec oberit quod talis eleemosyna dicatur legata, quoniam dum ciuili obligatione exuitur legati naturam amittit, & eleemosyna pro Officiorum onere reddenda existimatur, quod Minorum Regulæ magis consentaneum est: siquidem S. Franciscus pro prædijs, annuisque reditibus laborem filijs suis testamento legauit. *Ego*, inquit, *manibus meis laborabam, & alij Fratres volo firmiter quòd laborent de laboritio quod pertinet ad honestatem*. Quod adhibita proportione mensurandum est, atque adeo laici corporeo labori indulgeant: Clerici choro destinati officijs diuinis intendant, prout munus illud exigit: vtrumq. enim Sanctus Franciscus exercebat, tanquam Diaconus officia diuina peragebat, & veluti laicus corporeo labori se dabat, omnibus exemplo futurus, vt quisque suum tenens ordinem, victum labore proprio sibi compararet, vt quatuor expositores adnotarunt: idcirco non nisi laboris deficiente mercede ad mendicandum remisit. *Quando*, ait, *non daretur nobis pretium laboris recurramus ad mensam Domini petendo eleemosynam*; quę viuendi ratio perfectior est, & Apostolicæ paupertati congruentior, quam D. Paulus sectabatur. Vnde Ephesijs dicebat: *Nemini fui onerosus, quoniam ad ea, quæ mihi opus erant laborauerunt manus istæ*. Prius itaque labor Fratribus indicitur pro victu & postea ad eleemosynam remittuntur. Vnde postquam Pōtifex citata decretali dixerat. *Quod semper in eis, & eorum actibus paupertas sancta reluceat*. Statim subiunxit: *Prout ipsis ex eorum Regula inuenitur indicta*. Sed paupertas, quæ Minoribus indicitur, est vt primo de labore viuant, & quando laboris merces defuerit ad mendicandum recurrant. Ergo si pro Officiorum, & Missarum onere legata perpetua & anniuersaria sine ciuili obligatione, sed eleemosynæ titulo relinquantur absque vlla Regulæ trangressione acceptabuntur. Quoniam hoc nihil aliud est, quàm de laboris mercede, & elee-

& eleemosynis viuere, sicut in Regula præscribitur.

Vt autem Fratrum mendicitas exactè seruetur, opus non est vt quotidie mendicent, & omnia ad victum, & vestitum necessaria ex mendicitate proueniant, & ideo vt notat Rodrig. tom. 1. quæst. Reg. quæst. 26. a. 4. fas est Minoribus triticum, & alia vltra necessitatem superabundanter accipere, vt pro alijs quibus indigent commutentur, vel ad ea coemenda vendantur: sic enim concessit Leo X. vt refert Sanchez lib. 7. Decalog. cap. 26. nu. 14. oportet vero vt talis superabundantia non accipiatur, nisi ad ea obtinenda, quæ absque pecunia comparari non possunt, & commutatio, seù venditio per Syndicum Apostolicum exerceri debet. Quapropter sola quantitas iudicanda est excessiua, & Fratrum Minorum mendicitati repugnans, quæ mendicitatem è Cõuentu prorsus eliminaret vt censet Miranda cap. 63. difficult. 13. vel vt tenet Sorbus in compendio verbo *legat. in annot.* Bart. tractat. *Minoricarum* lib. 2. distinct. 1. nu. 4. Sanchez supra nu. 13. non subleuandæ necessitatis, sed auaritiæ, & Thesaurizationis opus crederetur.

Rodrig.
Sanchez.
Miranda.
Bartol.
Sanchez.

Hinc est, vt ab ipso nascentis Religionis exordio vsque in hæc tempora Minores legata receperint perpetua, quæ sub Missarum, & sacrificorum onere ipsis relinquebantur. Quæ consuetudo longa trecentum annorum serie propagata ius humanum valet interpretari sicut habetur in l. *si de interpretatione ff. de legibus*, & tenent Doctores ad cap. *cum dilectus de consuetudine*. Nec solius humani Iuris sed etiam diuini, in sensu dubio, interpres est consuetudo Couar. in 4. p. 2. cap. 6. §. 5. nu. 1. Vasq. 1. 2. tom. 3. disput. 62. Tantum vero consuetudinis interpretatio valet, vt contra legis obligationem præscribat, Suar. de legib. lib. 7. cap. 16. nu. 4.

Couar.
Vasquez.
Suarez.

Hinc est vt quę consuetudine recipiuntur, communi Iure approbata censeantur. Bart. in l. *si pign.* §. *vltimo* ff. *de pignor.* Iason. in l. *certi Iuris*. Valascus tom. 1. consult. 8. nu. 7. præsertim si rationabilis existat, Doctores ad cap. vltimum de consuetudine vt autem rationabilis dicatur sat est, vt à viris grauitate præstantibus introducta fuerit. Quod autem

Bartol.
Iason.
Valasc.

in

in Religione Minorum consuetudo vigeat, vt legata prædicto modo recipiantur, indubitata probatur inductione: quoniam tum in Hispania, tum in alijs Europæ locis siuè Fratrum de Obseruantia, siue Discalceatorum, & Reformatorum Conuentus plurimi existunt, in quibus tam in ipsa statim erectione perpetuæ, annualesque eleemosynæ, necnon legata eleemosynæ titulo relicta, Patronatus, & aliæ institutiones sub certis Missarum officiorumque oneribus admissa cõspiciuntur, quàm quę tẽporis decursu ex pietate, fideliumq; liberalitate obuenerunt. Exemplo sit Alma Angelorum Prouincia quæ Bessarij Duces Patronos colit, & eorum beneficientia pro Capitulorum Prouincialium expensis trecẽtum aureos singulis triennijs recipit: Quinimò plurimis eiusdem Prouinciæ Conuentibus videlicet Belarcensi, Inogensi, Pueblæ ab Alcozer, & Herreræ annuales eleemosynæ de ipsorum Ducum institutione conferuntur. Albani Duces Conuentum Albę construxerunt, & collatis annuatim eleemosynis perpetuò sustentant. Xenodochium Beneuẽtanum grauatum est, vt singulis annis pro illius Prouinciæ Conuẽtuum expensis, & Capitulorum celebratione certam pecuniæ summam largiatur. In Cantabria Conuẽtus Pueblæ Arganzonis, & alij similibus legatis eleemosynę titulo donandis perfruuntur. Mitto alios in tota Religione frequentissimo vsu, & consuetudine per ipsam approbatos. Quod satis esset, vt indubitatum maneret legatorum receptionem, quę mercedis vice, vel eleemosynæ titulo sub Missarum, & Officiorum onere Fratribus relinquuntur, licitam esse, eorumq. statui minimè repugnantem.

Accedit tamen Sacrarum Congregationũ Concilij Tridentini, & Regularium declaratio, qua statutum est Fratres Minores sub modo licito, qualem hactenus exposuimus, institui posse, iuxtà constitutionem Nicolai III. *§. si verò modum licitum*: Et quamuis modus licitus non fuisset adiectus, semper tamen legatum, seù institutionem modo Fratribus congruò factam interpretari fas est, nisi contrarium exprimeretur. Ita censuit Cardinal. Carrafa in declaratione

tione Concil. Anno 1590. Hæ verò declarationes summorum Pontificum authoritate, & constitutionibus stabiliuntur: Nam Pius V. bona Conuentualium, quæ ab ipsis in Hispania possidebantur ad Moniales S. Francisci destinauit, sub conditione, vt ipsæ legata quædã, & anniuersaria, ad quę antea Conuentuales tenebãtur implerent per nostros. Paulus IV. in Bulla. *Ex Clement. §. supplentes*, prædictarum dispositionum, eleemosynarumque acceptationem Minorum statui non esse repugnantem stabiliuit. Idem censuisse videtur Clemens VIII. vt apparet ex Bullar. fol. 155. Bull. 101. §. 4. vbi ita, *Reliquas verò Missàs quomodolibet incumbentibus in Ecclesijs Fratrum perpetuis futuris temporibus assignata, & tradita eleemosyna per ipsos celebrari volumus*. Sanctiss. D. N. Vrbanus VIII. in decreto vltimo de celebratione Missarum Minoribus fore licitum statuit, vt pro Missarum sacrificijs peragendis annuales eleemosynas accipere valeant. Quinimo decimaquarta Februarij die Anno 1633. decreuit fas esse hæredibus, & debitoribus annua legata si vellent Minoribus elargiri. Quod decreto Nicolai III. mirificè congruit. Nam citato cap. *Exijt §. Ad hæc*, ita habet. *Si verò modum licitum Fratribus in legando testator expresserit, vt: si diceret: lego pecuniam pro Fratrum necessitatibus, vel domum, agrum, vineam, & similia, ad hoc quod per certam personam, vel personas idoneas distrahatur, & pecunia de rebus ipsis accepta in ædificia, vel alia Fratrum necessaria conuertatur, aut in legando similibus modis vel verbis vtatur. In hoc casu illud in omnibus, & per omnia consideratis eorum necessitatibus, & moderationibus supradictis quantum ad Fratres seruari decernimus, quod per nos est inferius in concessis pecuniarijs eleemosynis declaratum.*

Ex hac Nicolai III. constitutione, & alijs aliorum Pontificum Decretis, & Sacrarum Cõgregationum pręcitatis declarationibus arctissimæ Fratrum Minorum paupertati nullatenus repugnare conuincitur, quod annuales eleemosynas recipiant, siuè liberaliter, siuè in mercedem laboris

erogandæ

erogandæ conferantur. Ergò idem erit de legatis, & alijs dispositionibus statuendum, dummodo licitus adsit modus, idest nulla apud instituentes, seù legatarios, vel hæredes, aut testamentorum executores ciuilis obligatio permaneat nec fratres ius aliquod, vel actionem talia repetendi nanciscantur, sed totum merè gratuitum, & liberale sit in exteriori foro, & sola in vtraque parte fidelitatis obligatio resideat, quod facta protestatione superius insinuata constabit. His autem exhibitis nihil obstat quo minus fratres legata præfato modo recipiendi capaces habeantur. In primis non nocet perpetuitas: quoniam vt hactenus monstratum est Minores perpetuis eleemosynis frui possunt. Quod Sixtus IV. Seraphici Instituti clarissimus interpres decreto suo, & exemplo stabiliuit. Certam enim frumenti quantitatem Conuentui Aracælitano quotannis largiendam assignauit onere Fratribus imposito, vt in Rogationibus apud S. Petrum responsorium. *Libera me Domine* perpetuò recitarent. Deinde non obstabit quantitas nisi talis sit, quæ mendicitatem auferat: Vt autem mendicitas ablata non iudicetur necesse non est, vt quotidie exerceatur, nec omnia, quibus Fratrum necessitatibus occurritur mendicitate proueniant. Vnde, vt monet Rodriguez tom. 2. quæst. Regul. q. 26. a. 4. & alij possunt Minores triticum, & alia vltra necessitatem superabundanter recipere, vt pro alijs necessarijs commutentur, vel ad eorum emptionem distrahantur: sic enim, vt refert Sanchez lib. 7. cap. 26. nu. 14. Leo X. concessit dummodo quæ sic accipiuntur ad ea obtinenda conferant, quæ absque pecunia haberi non possunt, & talium rerum commutationes, aut venditiones non nisi per Syndicum Apostolicum exerceantur. Sola igitur legati quantitas nocebit ne accipiatur, quæ vt aduertit Miranda cap. 63. difficult. 13. mendicitatem è Conuentu prorsus excluderet, vel non subleuandæ necessitatis, sed auaritiæ opus crederetur, & ideo hanc partem sustinet Sanchez. lib. 7. Decalog cap. 27. nu. 13. Bartol. tract. Minoric. lib. 2. distinct. 1. nu. 4. & seq. Sorbus in *Compendio verbo leg. in annotat.*

Rodrig. Sanchez. Mirand. Sanchez. Bartol.

Quam-

Quamquam verò hæc ſatis ſint vt omnem in hac materia difficultatem euellant, pro vberiori tamen probatione, adiungo. Propterea Minores legata, & Anniuerſaria perpetua ſub Miſſarum, & Diuinorum officiorum onere relicta recipere non poſſent, quia annui redditus eſſent, ac inter bona immobilia reputarentur, quorum acceptatio Fratribus interdicitur. Sed hoc eſt aperte falſum: Nam annui redditus quandiu non ſunt in poſſeſſione, nec datur actio ad exigendum immobilibus non adnumerantur vt docuit Iaſon in l. *ſciendum ff. de his qui ſatis dare cogantur* nu. 23. Et Minores in legata perpetua, quæ ipſis, conditionibus ſupra poſitis relinquuntur: Nec dominium, nec vſum fructum, nec poſſeſsionem, nec vſum iuris qualem habet Vſuarius *Inſtit. de vſu, & habitat.* l. *Plenum* in fin. ff. *de vſu, & habitat.* ſed ſimplicem vſum duntaxat, & hunc non iuris ſed facti, nec vllam actionem ſibi vendicant. Igitur quoties illis relinquentur abſque regulæ tranſgreſſione acceptabunt. Quoniam tunc immobilia ſeù annuos redditus non accipiunt, ſed ſolam eleemoſynam, cuius perpetuitas, & naturale ius, quod Fratres habent, vt legata recipiant, ac extra Iudicium, non aliter quàm reliquas eleemoſynas exigant, nec inter immobilia computandum eſt, nec ad tertiam bonorum ſpeciem reducendum. Congruit hoc prædictorum Pontificum prohibitionibus, qui ſolam legatorum receptionem Minoribus interdixerunt, quæ modo incongruo ipſis relinquerentur. Ea vero, quæ eleemoſynæ titulo abſque actione aliqua, & ciuili Iure, vel tanquam laboris ſtipendium relinquuntur, congruum habent modum, nec vlla in Minoribus ad eorum receptionem incapacitas reperitur.

§. QVINTVM.

Loca Terræ sanctæ, & aliæ Ecclesiæ in quibus Fratres Minores tanquam Ministri existunt legata accipere, & hæredes institui possunt.

NOn agimus hoc loco de persona Fratrũ, seù priuatim, seù communiter accipiantur; quatenus cum loco, vbi degunt personam moraliter, vel ciuiliter vnam constituunt. Quoniam tunc, sicut jam statuimus, legata perpetua, qua talia obtinere non possunt, & multò minus hęredes, & fideicõmissarij vniuersaliter testamento designari, vt tenet communis doctrina ex Concil. Trident. deducta sess. 25. de Regularib. c. 3. & sequitur Bart. Tract. Minoricar. lib. 1. dist. 2. cap. 1. Bald. *authent. ingressi* n. 49. C. de Sacrosanct. Eccles. Ancharan. Clementina *exiui* n. 8. *de verbor. signif.* Iason. l. 1. n. 99. ff. de legat. 1. Cordub. in Regul. D. Frãcisci c. 6. q. 11. puncto 1. Rodrig. *tom 2. q. regul.* q. 78. a. 2. Duennas Reg. 381. *ampliat.* 1. n. 1. plurimos referens. Ratio huius assertionis in Fratrum incapacitate fundatur: Nam vniuersale hæreditatis ius in hærede semel fundatum, & radicatum ab eo separari non potest, aut in aliquem vsum materialem immutari. Licet enim hæres distrahat hæreditatem aut dissipet, semper manet hæres. Vt habetur in l. *Imperator* ff. *ad Trebell. & l. & si lege §. Quod autem* ff. *de petitione hæreditatis:* Sed Fratres Minores propter suam incapacitatem tale ius retinere non possunt: Ergo neque hæredes institui. Quod adeo verũ est, vt astruat Felin. cap. *in præsentia n.* 50. *de probationib.* Barbatius cap. *Tua nos nu.* 10. *de testamentis* tantundem valere quod Minores instituãtur hęredes, ac si mortuus fuisset institutus. Quod autem de testamento asserunt præfati Doctores, & Antonius Gabriel tom. 3. *commun. opinion.* conclus. 1. nu. 1. & 3. Gualdens. de arte testandi tit. 1. cautel. 10. nu. 1. & alij de fidecommisso vniuersali pariter intelligendum est. Nam per l. *Quiquadraginta*, & l. *si filios*, §. *quod cum eo ff. ad* Tre-

Bartol. Bald. Ancharan. Iason. Cordub. Rodrig. Duennas. Gabriel. Gualdens.

Trebellian. fideicommissarius vniuersalis hæres reputatur.

Quando autem Minores instituerentur hæredes, apposita clausula, vt vendatur hæreditas, & illius pretium in res Fratribus necessarias conuertatur, dubium est, an tunc valeat institutio. Rodriguez tom. 2. q. Regul. q. 78. a. 4. Imola l. *Lucius* vlt. n. 4. ff. de hæred. instit. Bart. tract. Minoricarum lib. 1. dist. 5. cap. 2. nu. 30. Sorbus *in compend. priuileg. Mendicant. verb. hæreditas in suis annotat. quæritur*, & alij pro institutionis validitate probabiliter decertant. Nam si testator hæreditatem vendi, & in Fratrum necessitatibus expendi præciperet nec quidquam de ipsorum in hæredes institutione meminisset, valeret, vtique institutio vt docet Cardinalis *Clementina exiui nu.* 11. *quæst.* 2. Antonius Gabriel & Sorbus supracitati Cordub. in Regul. cap. 6. quæst. 11. puncto 1. Less. lib. 2. de Iustit. cap. 19. dub. 5. nu. 54. ergo etiam si Fratres instituantur hæredes valida existet, & clausula institutionis pro non adiecta reputabitur, quia vbicunque duo præcepta concurrunt, quorum prius inutile, & posterius vtile est, possuntque ad inuicem separari, reiecto inutili, quod vtile est valebit argumento l. *hæc scriptura ff. de condition. & demonstration*, & l. *quæ sub condition. quæ extrinsecus ff. de condition. instit.* Et ideo quamuis propter Fratrum incapacitatem illa dispositio quoad hæredis institutionem non valeat, sed pro non apposita reputetur, nihilominus quoad piam causam ibi adiectam, nimirum, vt vendatur hæreditas, & in Fratrum necessaria conuertatur, valida existet. Nec obest quod tunc non subsistat persona, in quam nomen hæredis cadere possit. Quia in causis pijs sat est ad institutionis validitatem, quod ad causam piam, videlicet redemptionem captiuorum, Ecclesiæ constitutionem, & pauperum alimoniam relinquatur hæreditas C. *de Episcop. & Cleric. l. si quis ad declinandum*. Quamuis igitur persona Fratrum (quos pauperes esse constat) subducatur, illam tamen repræsentabit Episcopus, vel Respub. vt statuitur l. *si quis ad declinandum*,

Rodrig. *Imola.* *Sorbus.* *Gabriel.* *Corruba.* *Lessius.*

non proinde caduca erit institutio, sed hereditas sicut à testatore iubetur vendita Fratribus obueniet, atque ad subleuandas eorum necessitates accommodabitur.

Opposita tamen sententia verior est Clementina *exiui §. cum eo de verborum significat.* Conformior, & ideo eam sustinet Bald. Authent. ingressi à nu. 50. vsque ad 53. C. de Sacrosanct. Eccles. Cardinal. cons. 102. nu. 2. dub 2. Anchar. *Clementina exiui num.* 11. *quæst.* 2. *de verbor. signific.* Felin. cap. *in præsentia nu.* 52. vers. 2. *de probat.* Gualdens. de arte testandi tit. 1. cautela 11. nu. 1. Antonius Gabriel tom. 3. commun. opinion. conclus. 1. nu. 1. & 3. Montalbus l. 10. tit. 5. lib. 3. fori. Probatur: quia licet in tali institutione duplex sit præceptum, vnum tamen velut accessorium alteri adijcitur: atque adeo priori destructo quod principale est, Secundum quod est accessorium destruetur argumento l. *alimenta §. seia* ff. *de aliment. legat.* & propterea ius hæredis quocunque modo consideretur vniuersale est, & dominium saltem breui tempore ad heredem transmittit, ac ipsum ad onera hæreditati annexa constringit, quod optimè aduertit Pontifex Clementina citata, & ideo Fratribus præcepit, vt ab huiusmodi institutionibus abstinerent, quia in his, & dominium, & obligatio ad onera reperiuntur, vt patet siquidem præter Fratres nullus ibi hæres institutus inuenitur, quod eorum in capacitati repugnant.

Bald.
Cardinal.
Anchrara.
Felinus.

Quod si testatoris mens esset, vt quando testamentū suum directo iure testamenti validum non existeret, saltē iure codicilli, vel omni meliori modo quo posset validitatem haberet, idque apertè constaret, vel in dubio præsumeretur, quia nemo est, qui testamentū suum omni meliori modo quo valere potest, non velit, Tunc quia Fratribus hæreditatis aditio prohibetur, illius æstimatio ab hæredibus ab intestato, vel substitutis, seu cohæredibus ex conscientiæ obligatione reddenda est iuxta l. *apud Iulianum §. final.* & l. *sequenti* ff. *de legat.* 1. l. *fidei commissum §. si seruo* vbi statuitur quòd quando non ob delictum, sed propter personæ conditionem aliquis relictæ sibi rei capiendæ incapax reperitur, hæres ad

red-

reddendam æstimationem obligatur. Et ita sentiunt Bartolus Tract. Minoricarum lib. 1. dist. 1. cap. 3. nu. 7. & 8. Ancharan. *Regula possessor malæ fidei num.* 19. *de Regul. Iuris* in 6. Rosell. verbo legare nu. 13. Syluester verbo testamentum 1. quæst. 6. Rodriguez tom. 3. quæst. Regul q. 69. art. 10. Et speciatim de hæredibus ab intestato locutus docuit Alciat. lib. 9. consil. 53. num. 9. Et probari potest argumento cap. *Ex parte de censibus*, quo in loco tenet Abbas in spiritualibus, & Ecclesijs, quando constat de animo volentis se obligare, dispositionem caducam non euadere, propter incertitudinem: Ergo quoties constiterit testatorem voluisse testamentum suum validum esse meliori modo quo posset, dispositio non corruet; sed quia Frattes obtinendæ hæreditatis sunt incapaces, illius æstimatio reddenda erit. Bartol. Ancharan. Rosela. Syluest. Rodrig. Alciat. Abbas.

Qnanquam hoc probabile sit, certius tamen est, considerata Fratrum Minorum puritate hæredes ad reddendam æstimationem non obligari, nec Fratres illam, vt sibi debitam posse percipere: sicque deducitur Clement *Exiui de verborum significat* ibi. *Quia igitur in successionibus transit non solùm vsus rei, sed etiam dominium suo tempore in hæredes. Fratres autem prædicti nihil sibi in speciali acquirere, vel eorũ Ordini possunt etiam in communi, declarando dicimus quod successionum huiusmodi quæ etiam ex sui natura indifferenter ad pecuniam, & etiam ad alia mobilia, & immobilia se extentendunt, considerata sui puritate voti nullatenus sunt capaces.* Vbi notanda sunt verba *Nullatenùs sunt capaces*, quę omnem modũ percipiendæ hæreditatis excludunt. Nã si *Nullatenùs*, sunt capaces, neq. estimationis percipiẽdę capaces erũt. Siquidem æstimatio inter modos quibus percipitur successio à Iuristis recensetur per l. si domus §. confitetur ff. de legat. 3. Et confirmari potest ex notione verbi *Nullatenùs*. Quod vt egregiè per multa iura DD. probat Sanchez lib. 6. de Matrimon. Disput. 32. nu. 7. efficit, vt actus ipso iure nullus euadat, proindeque omnem modum interdicit, quando rei prohibitæ assecutionem perueniri possit. Optimè Gloss. Clement. 2. verbo *Nullo modo de ætate, & qualitate*, & ibi

Imola num. 19. & 33. Abbas cap. *Non magnopere* num. 5. *Nè Clerici, vel Monachi*. Ergo cùm in citata Clementina Fratres per omnem modum successionis obtinendæ incapaces iudicentur, neque æstimationem percipere fas erit. Et ita censuit Ancharan. Clementina *Exiui de verborum significat.* num. 8. Spino Specul. Testamentorum Gloss. 12. principal.
Bald. num. 15. & 16. Gualdensis de *Arte testandi titulo* 1. *Cautel.*
Cardinal. 11, num 1. Sorbus in Compend. verbo *Hæredit.* in suis an-
Spin. not. Cardinalis. consil. 102. num. 2. dub. 1. Duennas Reg.
Duennas. 381. *Ampliat.* 5. num. 5. Baldus *Authentic. Ingressi*. C. *de Sacrosanct. Eccles.* Quæsada quæstionibus varijs Iuris c. 22. nu. 16. Quod autem dicitur de lege disponente vt hæredi non ex proprio debito incapaci reddatur hæreditatis æstimatio, Minoribus adaptari non potest: quoniam tunc ei reddenda est æstimatio quando non est omnino incapax. At Fratres Min. in dicta Clement. incapaces omnino efficiuntur.

Hæc de persona Fratrũ: de eorum tamen Ecclesijs adhuc controuerti potest, an hæredes institui possint? Bartol. tract. Minoric. lib. 1. distinct. 4. cap. 1. ait, Ecclesiam Minorum dupliciter considerari posse. Primò quatenùs est Fratrum Collegium, vt C. de *Sacrosanct. Eccles. accipitur*. Secundò prout est locus sacer muris circundatus. Sub prima consideratione satis probabile sentit Sorbus *in compendio priuileg. Mendicant. verbo hæredit. in suis annot. vers. sed cum Fratres*, quod hæredes institui nõ repugnat: idem sustinet Abbas consil. 63. num. 4. lib. 2. Bartol. l. *Ciuitatibus* 125. *in principio nu.* 1. *&* 3. ff. *de legat.* 1. Anton. Cucus lib. 3. *instit. maiorum tit.* 1. *nu.* 37. Ratio est quia Ecclesia hæreditariæ successionis verè capax existit. At qui Fratrum Minorum Ecclesia ad ius & proprietatem Romanæ Ecclesiæ pertinet: Ergo si instituatur hæres, talis institutio tanquã subiecto capaci facta prorsùs valebit.

Contrariam tamen sententiam; vt veriorem sustinendam
Angel. esse defendit Angelus *Authent. de Ecclesiastic. titul. §. Si quis*
Rebuff. Platea. *autem* 2. *nu.* 8. *&* *authent. vt determinatus sit numerus* in prin-
Gabriel. cipio nu. 1. Rebuff. l. *Vnica* in fin. C. de *Conductoribus lib.* 11.
Cordub. num. 4. & Platea *ibi in fin.* Anton. Gabriel. to. 3. comm. tit. de

hæredi-

hæredibus instituend. concl.1.num.2. Azor tom.1. *instit. moral.* lib.12.cap.23.quęst.15.Cordub. in *Regula D. Francisci* cap.6 quæst.11. punct.6. *Serena conscientia* q.17 Ancharan. Clement. *Exiui* num.6.& 7 de *verborum significat.* Quesada cum alijs in quæst. *iuris* cap. 22.num.19. Baldus *Authentic. ingressi* C. *de Sacrosanct. Eccles.* Vbi priorem sententiam, vt omnino falsam explodit. Ostenditur, quia nec Fratrum Minor. Ecclesia, nec etiam Romana succedit in eorum bona, qui in tali Religione profitentur, sed omnia hæredibus ab intestato obueniũt, vt per se patet. Ergo neutra Ecclesia per institutionẽ ex testamẽto succedere poterit: quia par vtrobiq. ratio apparet: ideo enim in profitentis bona nõ succedit Ecclesia, quia mediũ succedẽdi est incapax, videlicet in Minorum Ordine professus, qui respectu vtriusq. Ecclesię sẽper incapax habetur; & suaderi potest, quia tũc Romana Ecclesia legatum acquirit Fratribus relictum, cum ipsis modo licito relinquatur, hac enim tantũmodo ratione legatum consequi valẽt. Cum ergo successionis hereditarię sint incapaces, illam Romanæ Ecclesiæ nullatenùs acquirent, quia successio non nisi capaci medio, & organo comparatur. Azor. Anchar. Quezada. Bald.

Si autẽ Eccles. Fratrũ Min. pro loco sacro muris circũdato accipiatur, vt Bartol. supracit. distinguit. Sub hac consideratione talis Ecclesia Minorũ non est, quippequi nihil habent propriũ vt c. *Exijt* & extrauag. *Ad conditorẽ* decernitur, sed ad Sedem Apost. pertinet; ac proinde sub dispositione Iuris communis constituitur: sed quælibet Ecclesia de Iure communi hæres institui potest. C. de *Sacrosanct. Eccles.* Ergo etiã Minor. Ecclesia: Nec propterea ipsi dicentur instituti: Quia licèt instituta ciuitate, ciues etiam institui iudicentur l. *Ciuibus de condit. & demonstrat.* hoc Minoribus adaptari non potest, quia ipsi in Ecclesia vel domo sua ius non habent, sicut ciuis in sua ciuitate, & alij Religiosi in proprijs Ecclesijs, & domibus: Et ideo cùm in institutione dicitur, Ecclesia Fratrum Minorum, vox hæc demonstratiuia apponitur, vt quænam sit Ecclesia dignoscàtur, & nstitutio velut incerta non corruat. Neque enim, vt

Rodri-

Rodriguez loco supra citato adnotauit, præsumēdum nō est testatorē hæredes velle incapaces instituere. Vnde cùm Minorum Ecclesiam instituit perinde est, ac si diceret: instituo talem Ecclesiam, prout est Fratrum Minorum vsui per Summum Pontificem comodata, & à fundatore destinata. In quo nulla apparet repugnantia: quia Fratres non immediatè, nec mediatè instituntur, & Ecclesia vt sic institutionis incapax non est; vt tenet Sorbus *in compend. in annot. vers. sed cum Fratres:* Et Politius vbi supra num. 45. & 51. Bartol. doctrinam amplectentes.

Ex hoc discursu indubitanter colligi videtur sacra loca, & Ecclesias in Terra sancta existentes, non obstante quod sub Fratrum Minorum administratione, & seruitio contineantur, hæredes institui, & legata perpetua consequi posse, quin talibus locis institutis, vel legata obtinentibus, Fratres nec institui, nec legata consequi iudicentur, solūmodo enim ibi permittentibus Turcis, se tenent, vt talia loca custodiāt, & quæ pro eorum cultu, & seruitio à fidelibus donantur, religiosè administrent. Nec aliter in hac materia statuendum est, quam in Ecclesijs vbi Fratres Minores apud vtrosque indos Parochi existunt. Nam ibi tales Ecclesiæ hæredes institui, & legata perpetua consequi possunt, vt nemo inficiatur, quamuis sub Fratrum administratione sint constitutæ, & Parochiale munus ibi exerceant: quia primo, & per se Fratrum vsui non sunt destinatæ, nec eorum Ecclesiæ absolutè dicuntur, etiam quoad simplicem vsum facti, quem tantùm Fratres habent, vt in rebus quæ ipsis à Sede Apostolica permittuntur. Et sanè Fratres Minores sacrorum locorū Ministri, Custodesque destinati quandiu ibi sunt capacitatē à prædictis locis auferre nequeunt, vt legata, & hæreditates obtineant, vt planum est, quia ad Fratrum dominiū non transeunt. Nec per deputationem qua ipsi eorum ministerio addicuntur immutari videntur. Quandiu autem res immutata perseuerat capacitatem, quam primò habebat non amittit, stante verò capacitate hæredes institui, & legata consequi perpetua non repugnat.

§. SEX-

§. SEXTVM.

Productis exemplaribus, & Summorum Pontificum constitutionibus tradita de legatis perpetuis resolutiones stabiliuntur.

QVamquam iacta hucusque pro legatorum substructione fundamenta meo iudicio ita firma sint, vt nulla oppositione possint euerti: Nihilominus, vt omnem dubitationis speciem auferam opere pretium facturus existimaui si aliqua ex toto penè Ordine exemplaria referrem, vbi manifestè proditur legatorum assecutionem, adhibitis, quas præmisimus, conditionibus, nullã contra status nostri paupertatem inuoluere repugnantiam. Quod eò libentius præstiterim, quo me Commissarium Generalem in Curia Romana agente nõnulli prætensa Fratrum Minorum incapacitate ad legata perpetua obtinenda fundationẽ Conuentus victoriæ per Tribianę Comites institutam diruere intentarint: eorum tamen conatus elisi, causam euici penes Eminẽtissimos Cardinales Congregationis S. Concilij Tridentini. Quorum decretum, vt mox referam Sanctissimus Dominus noster Vrbanus VIII. confirmauit.

Igitur Comites de Chinchon hæredes suos grauarunt, vt in capitulis Generalibus, quæ in Hispania celebrantur, in perpetuum de alimentis prouiderent; quam dispositionem, sub certis conditionibus, & oneribus per Religionem adimplẽdis, in Generali Capitulo acceptatam, in sua viridi obseruantia conseruant. Parisijs in Gallia Fratres de Aue Maria perpetuam à Monialibus eleemosynam pro alimentis accipiunt. In Germania Conuentus Spruch ab Austriacis annua eleemosynæ perpetuæ largitione sustentatur. Romæ apud S. Joannem Lateranum Patribus Reformatis assignata est certa eleemosynæ quantitas, qua ibi citra Regulę transgressionem aluntur. Neapoli in Conuentu Sanctæ Claræ, & S. Ma-

riæ Madgdalenæ Moniales perpetuis eleemoſynis Fratres ſubſtentant. Sixtus IV. Regulę noſtræ certiſſimus interpres Fratribus Conuentus de Aracæli perpetuam legauit tritici eleemoſynam, dummodo in die Rogationum in Eccleſia S. Petri pro anima ſua Reſponſorium *Libera me Domine* recitarent. Paulus III. Breui expedito Romæ die 17. Aprilis anno 1540 Pontific. ſui ſexto confirmauit Salmaticenſe Collegium, quod Duciſſa Beſarienſis pro quinquaginta Fratribus Ordinis Minorum de Obſeruantia inſtituere decreuerat, legata teſtamento eleemoſynæ quantitate pro Collegialium alimentis per executores teſtamentarios perpetuò largiēda ſub modo, & conditionibus ibidē expreſſis, vt cernere eſt in ipſo Breuis tenore apud Ordinis Regiſtrū volum. 1. fol. 112.

Nuperrimè Marchiones de Cannete Capitulo Generali Romano anno 1635. celebrato pro obtinendo totius Seraphicæ Religionis patronatu ſupplicem libellum obtulerunt certam, & ſtabilem quantitatem ſub ratione eleemoſynę deſignantes. Ex qua ſingulis annis collecta pro Capitulo Generali in Italia celebrando pararentur expenſæ, cui eleemoſynæ ex pia munificentia tempore ſtatuto ſoluendæ certas addidit conditiones, quas Generale Capitulum libenter, & gratioſè acceptauit, facta proteſtatione, quod nullum in prędictam eleemoſynam Ius acquireret, aut ciuilem ad illam in iudicio repetandam haberet actionem. Vnde ſi Illuſtriſſimi Marchiones, quibus hæc nota eſſe Capitulum obteſtabatur ſponte, & liberaliter prædictam quantitatem, ſub mera ratione eleemoſynæ ſecluſa quacunque obligatione ciuili, proprietate, & dominio elargiri velint à Religione acceptum iri, & inſuper quantum in ipſa ſitum fuerit curaturam, vt ſuffragijs, alijſque ſpiritualibus exercitijs, piæ Illuſtriſſimorum Patronorum voluntati grate, fideliterque ſatisfaciat. Hic appono decretum, vt de veritate plenius conſtet.

Patronatus perpetuus totius Seraphicæ Religionis S. Patris noſtri Franciſci pro vtraque familia in præcedenti authentico ſyngrapho contentus cum omnibus ſuis clauſulis, ac circumſtantijs, quæ Illuſtriſſimus D. Dominus Andreas Hurtado de Mendoza

Marchio

Marchio de Canete, &c. Et Illustrissima Domina D. Maria de Cardenes eius dilectissima coniux ob singularem pietatis affectũ & deuotionis ergà nostrã prædictam Religionẽ Seraphicam continuò exhibitũ dignati sunt eleemosyna necessaria modo tamẽ licito, ac nostrę paupertati minimè dissẽtaneo fũdare, pariterq. dotare Patrum omniũ Generalis diffinitoij, ac Discretorij in Vrbe, hoc anno pro Generalibus Comitijs habẽdis congregatorũ, vna nimi consensu, ac debita cum gratiarũ actione recipitur, & approbatur; & quoniã approbatum, & acceptatũ fuerat à familia Vltramõtana in proxima Generali Cõgregatione Segobiæ celebrata die 3. Iunij 1621. tam pro expẽsis pro futuris Congregationibus Generalibus in Hispania, quàm pro prædictis Capitulis Generalibus in Italia celebrãdis cũ omnibus clausulis, & suffragijs à dicta Religione obseruãdis quæ in hoc Decreto habẽtur pro expressis ab vtraq. familia, nunc capitulariter cõgregatis acceptatur, & confirmatur, hac verò protestatione, quod non ex iure, siue iudicialiter, quod nostro statui, & professioni cõtradicit, sed eleemosynas, siue quãtitates pro singulis Capitulis, ac Congregationibus Generalibus à prædictis Patronis oblatas tantũ eleemosynaliter, & ex gratia possumus, & debemus, & intẽdimus in futurũ petere. Si verò Illustrissimus D. Patronus de Religione nostra optimè meritus hæredes, seu administratores ab ijsdẽ instituti, & nominati dictã eleemosynã per viam simplicis eleemosynæ quacunque obligatione, & dominio, seu proprietate omninò sublatis prædictæ nostræ Seraphicę Religioni liberè conferre, & elargiri voluerint, illam simpliciter media Apostolici Syndici opera accipiet, & spiritualibus suffragijs, & piæ Illustrissimorum Patronorũ prædictorum voluntati quantum in ipsa Religione fuerit, plenè, & fideliter, semperque satisfacere curabit. In quorum fidem, &c. Romæ in Conuentu Aracælitano 23. Maij 1625.

Hoc Generalis Capituli decretum à Sac. Congregatione Regulariũ diligẽter examinatum, & cõplanatis, quæ se obtulerũt, difficultatibus, approbatũ, vtpote quod D. Bonauẽturã sẽtẽtię cohęrẽs Seraphicęq. Religionis instituto minime cõtrariũ videretur S.D.N. Vrbanus Papa VIII. die 25. Maij 1625. Pontificatus sui anno 2. firmitate authoritatis Apostolicæ

roborauit prediċtis Marchionibus indulgens, vt aſsignatam pro Congregationum, Capitulorumq. expenſis, pecuniæ sũmam aſſignari, & elargiri poſſe, *ſuoſq. hæredes etiam in perpetuum ſub pœnis etiam ipſius arbitrio imponendis ad redditũ prefatę quantitatis obligare, necnon quæcunque Inſtrumẽta ſeu ſcripturas licita tamen, ſeu licitas celebrare, ac ſtipulare, Fratribus verò prædictis, vt reditũ huiuſmodi eleemoſynæ tantùm nomine petere, ac percipere, exigere, & leuare, ac in dictarum Congregationum, & non alios vſus conuertere, liberè, & licitè reſpectiuè poſſint, & valeant.* Deinde Bulla edita Kalend. Ianuarij anno 1626. Pontificatus ſui anno 3. expreſsis ibidem omnibus & ſingulis conditionibus & clauſulis, quibus prędicta ducatorũ sũma Fratribus largiẽda per prædictos Marchiones, eorũq. hæredes ſtatuebatur conceſsit, vt eleemoſynæ tantũ nomine recipere valerent, Patronatus item dominationẽ, & oblationẽ, quatenus in Seraphici Ordinis vtilitatẽ cederet Apoſtolica authoritate firmauit in hunc modum. *Huiuſmodi ſupplicationibus ex voto venerabiliũ fratrum noſtrorũ S.R.E. Cardinaliũ negocijs Regularium præpoſitorũ inclinati donationẽ, & oblationẽ, ac conceſſionẽ, necnon & ſcripturas, omniaq. & ſingula pacta, & cõditiones in eis contẽtas quæcunq. licita tamen, & honeſta cũ omnibus & ſingulis inde ſecutis, & ſequẽdis quoad decretũ probationis, & cõfirmationis per Capitulũ Generale huiuſmodi vt præfertur factarũ, iuxtà doctrinã S. Bonauẽturę quo verò ad conceſſionẽ Patronatus huiuſmodi, ſi & poſtquã donatio, & aſſignatio prædictæ ſuũ plenariũ ſortitæ fuerint effectum, & non alias perpetua authoritate Apoſtolica tenore præſentiũ. ſine tamẽ alicuius præiudicio approbamus, & confirmamus, illiſque perpetuæ, & inuiolabilis Apoſtolicæ firmitatis robur adijcimus, ac omnes, & ſingulos, tam Iuris, quàm facti, & ſolemnitatũ quarũcunque de iure, vel conſuetudine, vt alias quomodolibet requiſitarum vel neceſſarium, & quos vis alios etiam ſubſtantiales defectus, ſi qui deſuper quomodolibet interuenerint in ijſdem ſupplemus. Decernentes, donationem, oblationem, conceſſionem, ac ſcripturas, omniaque & ſingula in eis contenta prædicta ſemper, & perpetuò valida eſſe, & fore ſuoſque*

& ple-

& plenarios effectus sortiri, & tàm a dictis coniugibus eorumque successoribus prædictis, quàm à Fratribus dicti Ordinis pro tempore existẽtibus, perpetuò & inuiolabiliter obseruari debere.

Postremò exorta controuersia super fundatione Conuentus Victoriæ, quem Comites de Tribiana instituerant, & Religiosi Carmelitæ prætensa Minorum incapacitate euertere conabantur, allegationem iuridicam exhibui Eminentissimis Card. Sac. Congreg. Concil. Trid. qua inspecta matureque examinata per Eminentissimos Cardinales Sacchetum, & Pamphilium octaua die à festiuitate Sancti Antonij de Padua censuerunt Victoriæ fundationem, & legata perpetua, quæ in ea eleemosynæ titulo relinquebantur nihil continere, quod Regulæ nostræ aduersaretur. Postea verò per eosdem Eminentissimos Dominos Cardinales causa iterum Sacræ Congregationi proposita, relatisque fundamentis, & solida nostræ allegationis doctrina, totius Sacræ Congregationis decreto sancitum est in peruigilio S. Bonauenturæ, cuius authoritate potissimum fulcitur, Minorum statui, & eorum Regulæ puritati nullatenus obstare, quod tales fundationes legataque obtineant; & die 13. Iulij Anno 1635. edito ea super re decreto litem omnem extinxerunt. Deinde Sanctiss. D. N. Vrbanus VIII. in octaua die à festiuitate S. Bonauenturæ Bullam expediuit, in qua Sacræ Congregationis decretum, fundationem, & conditiones ibidem positas Apostolicæ authoritatis firmitate roborauit. Prout in lib. Regist. ordinis tomo 4. in officio Commissariatus Generalis pro Vltramontana familia continetur.

Deinde cum ex officio Commissarij Generalis ad instantiam P. Fr. Eliæ Petrot Doctoris Theologi Parisiensis Minoris Obseruantiæ, de ordine Eminentissimi Cardinalis Barberini totius nostri Ordinis Protectoris litteras quasdam expediuerim, in quibus, prout inspecto eorum tenore statim apponendo constabit, de hac legatorum assecutione tractabam. S. D. N. Vrbanus VIII. præinsertis in breui de verbo ad verbum litteris nostris statuit; Nullatenus Regulæ nostræ

ſtræ puritati repugnare, vt legata perpetua modo, & conditionibus hactenus explicatis aſſequamur.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam.

EXponi nobis nuper fecit dilectus filius Elias Petiot Doctor Theolog. Pariſienſis Fratrum Ordinis Minorum Sancti Franciſci Regularis obſeruantiæ, Prouinciæ Turoniæ Miniſter Prouincialis cum omnibus ſuperioribus, & ſubditis eiuſdem Prouinciæ quod ipſi à dilecto etiam filio Didaco de Cea Ordinis eorumdem Minorum, Lectore iubilato, almæ Angelorum Prouinciæ, & Ordinis Patre, ac in Romana Curia pro Vltramontana familia Commiſſario Generali, & de mãdato & authoritate dilecti filij noſtri Franciſci S. Laurentij in Damaſo Diaconi Cardinalis Barberini nuncupati, S.R.E. Vicecancellarij, noſtri ſecundum carnem ex fratre germano nepotis, dictique Ordinis apud nos, & Sedem Apoſtolicam Protectoris; in præfatæ Prouinciæ ſpecialem Commiſſariũ pro alienandis bonis immobilibus, ſi quæ fuerint extra Conuentum dictæ Prouinciæ ſumpta, ac alias ſub certis modo, & forma, ibi expreſſis conſtitutus, & deputatus fuit, prout in dicti Didaci Cõmiſſarij Generalis huiuſmodi deſuper cõfectis patētibus litteris tenoris ſubſequētis videlicet. Frater Didacus de Cea Ord. Min. Regularis Obſeruantiæ Lector Iubilatus, almæ Angelorũ Prouinciæ, & Ordinis Pater, ac in Rom. Curia pro vniuerſa familia Vltramontana Cõmiſſarius Generalis, & ſeruus; Dilecto nobis in Chriſto R.P. Fr. Eliæ Petiot eiuſdẽ Ord. & inſtituti; Prouinciæ verò Turoniæ Prouinciali Miniſtro ac Doctori Theologo Pariſienſi ſalutem, & pacẽ in Domino ſempiternam. Cum Eminentiſs. D. Card. Frãciſco Barberino S.R.E. Vicecancellario, necnon totius noſtræ Seraphicæ Religionis vigilantiſſimo Protectori, Correctori, & Gubernatori, exponi feceris vnà cũ omnibus, & ſingulis eiuſdẽ Prouinciæ Fratribus, ſuperioribus, & ſubditis, quod dicta Prouincia quondam Cõuentualium zelo ſuæ profeſſionis ducta, & deuotis accẽſa deſiderijs olim quidem Regulæ ſuæ Obſeruantiam amplexa fuerit, & formã viuendi

di, & disciplinæ Patrum Obseruantiæ acceptauerit, nuper verò à Sanctiss. D. N. Vrbano VIII. in litteris suis Apostolicis sub datis hìc Romæ 18. Iunij præsentis anni declarata fuerit, & de nouo incorporata Regulari Obseruātiæ cū omnibus priuilegijs, Iuribus exēptionibus, & immunitatibus, quibus dicta Prouincia cū Prouincijs Franciæ, S. Bonauenturæ, & Conuentus Parisiensis ab antiquo gaudere consueuerunt. Propterea ad felicius regimen dictæ Prouinciæ, & Fratrum conscientias seruandas, & Sanctæ Regulæ nostræ Seraphicæ nitorem, & obseruantiam restituendā, supplicaueris, quatenus concedamus tibi licentiam, vt cum consilio Syndicorum Conuentuum respectiuè possessiones, prata, & alia immobilia (si quæ fuerint extra Conuentus septa) sic vel alienes, vel disponas, prout melius regimen dictæ Prouinciæ, & Conuentuum vtilitas postulauerint; quia autem dicta alienatio, & dispositio non potest executioni mandari, absq; singulari eiusdem Eminentissimi Protectoris mandato, & modo ab illo assignando quod debitè, & congruè omnia si quæ interuenerint impedimenta tollantur, & quatenus dicta huiusmodi alienatio, vel dispositio suum tandem integrum, & plenarium sortiatur effectum. Hinc est, quod authoritate eiusdem Eminentissimi Protectoris nobis in hac parte specialiter commissa, præsentium tenore, & vigore, te, qui de Religionis Zelo, morum integritate, & prudentiæ claritate plurimum in Domino commendaris eiusdem dictæ tuæ Prouinciæ specialem Commissarium nominamus, & instituimus omni meliori modo, quo possumus, & opus fuerit; etiam cum plenitudine potestatis agendi, solicitandi, & procurandi per te, vel per alium, seu alios dictæ Prouinciæ benemeritos Patres, à te deputandum, vel deputandos, ad cuius, vel quorum nominationem, & ad facultatem eligendi, specialem licentiam, & authoritatem concedimus, quatenus dictæ possessiones, prata, & alia immobilia, si quæ fuerint extra Conuentus septa intra vnum annum, vel ad summum duos à debita præsentium notitia computandum, sic vel alienentur, vel disponantur, vt dictæ Prouinciæ felicius regimen, & Religionis decor postulauerint; Et propterea eadem authoritate Eminentissimi Protectoris, &

earum-

earumdem serie nostrarum prædictos Syndicos Conuentum respectiuè, tanquam Generales per sanctiones Pontificias Procuratores, & Aeconomos Apostolicos hortamur in Domino, & quantum in nobis est iniungimus, & mandamus, quatenus dictam alienationem, seù dispositionem, consilio, & auxilio suo promoueant, vt scilicet fiat secundum requisitas Iuris solemnitates, & debitum Seraphicæ nostræ institutionis modum, scilicet dictorum bonorum dominium, possessionem, & proprietatem puritati nostræ Regulæ obseruantiæ repugnantem in perpetuum abdicando, & ad quos de consilio Fratrum cuiusque Conuentus melius secundum Deum, & fructuosius secundum licitam vtilitatem Conuentuum videbitur expedire, transmittendo, & alienando insuper ad seruandas Fratrum conscientias, eadem authoritate Eminentissimi facultatem tibi concedimus; quatenus Fratribus, & Conuentibus dictæ Prouintiæ vice nostra declares; imo nos nomine, & authoritate dicti Eminentissimi Protectoris declaramus, dictos Conuentus, Fratresque Minorum respectiuè licitè, valide, tuta, & salua conscientia tenere posse annua, & perpetua legata, vel certos aliquos redditus, aut prouentus annuos, & perpetuos præfatæ puritati nostræ Regulæ consentaneos, per modum eleemosynæ, aut iuxta primam, & præcipuam Sancti Patris nostri Francisci viuendi rationem eius consilio, & exemplo firmatam, & roboratam pretij, seù mercedis vice pro spirituali dictorum Fratrum nostrorum labore recipiendos, nempè pro missarum solemnium, priuatorumque sacrificijs, alijsque diuinorum officiorum oneribus, secundum pias benefactorum, seù viuorum, aut defunctorum intentiones institutis, siue pro fabricis, & reparationibus Ecclesiarum nostrarum, siuè pro Studijs Sacræ Theologiæ, & bonarum disciplinarum, necnon, & alijs Conuentuum vtilitatibus, siue pro prædictis omnibus causis, aut aliqua illarum diuisim, vel coniunctim iam diu prædictos redditus, aut prouentus fundatos, & constitutos, vel fundandos, & constituendos super huiusmodi bonis cuiuscunque sint naturæ, nunc, & in perpetuum abdicandis, transmittendis, & alienandis iuxtà prædictos modos licitos, & puritati Regulæ nostræ congruos reseruando,

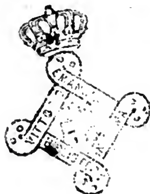
seruando, & retinendo, facta prius ex animo, & optimo corde dictorum reddituum aut prouentuum, simili, vel efficaciori protestatione, & renuntiatione à Doctore nostro Seraphico P. Bonauentura præscripta, atque obseruata, & quod dicti redditus, aut prouentus in vnoquoque conuentu non sint in tanta copia, & excessiua quantitate, vt mendicitatem excludant, alijsque seruatis seruandis clausulis, & circunstantijs, necnon gratijs, & Iuribus contentis, & expressis in allegatione pro sustinenda validitate fundationis, & perpetuorum legatorum Conuentus Victoriæ, Sancti Patris nostri Francisci Recollectorum in Hispania, alias per nos presentata Eminentissimis Dominis Cardinalibus Sacræ Congregationis Concilij Tridentini, & ab eis approbata, & confirmata per eos decreta edita sub datis hic Romæ vigesima Iunij, & tertia decima Iulij, Anno Domini 1635. vt autem facilius, opportunius, & exactiùs iniunctum tibi munus absoluere possis eiusdem Eminentissimi Protectoris authoritate præcipimus omnibus, & singulis dictæ Prouinciæ Fratribus Superioribus; & subditis in virtute Sanctæ obedientiæ, & sub pœna priuationis propriorum officiorum, necnon excommunicationis latæ sententiæ, & etiam prædictis Conuentuum Syndicis Apostolicis, vt te, vel alium, seù alios intra prædictum, & præfixum tempus, velut legitimum, seù legitimos dictæ Prouinciæ Commissarium, aut Commissarios ad prædicta (vt fertur) specialiter, & expresse deputatum, vel deputandum, aut deputandos cum omnibus gratijs, ac Iuribus alijs Commissarijs concedi solitis recipere, recognoscere, & reuereri velint, & debeant tibi, aut illi, vel illis, quæ nec cultui diuino, aut animæ suæ, nec euidenti, & spirituali Conuentuum vtilitati contraria sunt, promptè, & hilariter obtemperaturi: Monentes domum præfata authoritate, & in Domino exhortantes, vt in huiusmodi muneris executione, nihil aliud penitus, nisi prædictorum cultus diuini augmentum, domorum Domini decorem, studiorum necessitatem, & demum cuiuscunque Conuentus vtilitatem spiritualem nostro Minorum statui, & Regularibus institutis, dictæque Prouinciæ priuilegijs nuper confirmatis (vt præfertur) congruentem præ oculis habeas.

Vale Deumq; pro nobis exora. Datum Romæ in Conuentu Araceltano die decimo Iulij Anno 1637. In quorum fidem manuali nostro Syngrapho, & maiori officij nostri sigillo præsentes muniuimus. Cum autem sicut eadem expositio subiungebat præfati exponentes præmissa illorum firmiori subsistentia, & validitate Apostolica nostræ confirmationis robore communiri summopere desiderent. Nos dictum Eliam, aliosque præfatos specialibus fauoribus, & gratijs prosequi volentes, & eorum singulares personas à quibusuis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, alijsque Ecclesiasticis sententijs, censuris, & pœnis à iure, vel ab homine, quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium duntaxat consequendum harum serie absoluentes, & absolutos fore censentes, supplicationibus illorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, deputationem de persona dicti Eliæ in specialem Commissarium Generalem (vt præfertur) factam, ac desuper confectas præinsertas litteras cum omnibus, & singulis in ea contentis, expressisque Apostolica authoritate tenore præsentium confirmamus, & approbamus, illisque inuiolabilis Apostolicæ firmitatis robur adijcimus, ac omnes, & singulos, tàm Iuris, quàm facti, quantumuis substantiales defectus, si qui desuper quomodolibet interuenerint supplemus. Mandantes propterea omnibus, & singulis ad quos expectat, & pro tempore quomodolibet spectabit, vt dictum Eliam, aliosque præfatos præinsertarum, præsentiumque litterarum nostrarum commodo, & effectu pacificè frui, & gaudere sinant, & faciant, nec illos desuper à quoque quomodolibet molestari, perturbari, vel inquietari permittant, ac decernentes, easdem præinsertas, patentesque litteras validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere ab omnibus, & singulis ad quos spectat, & pro tempore quomodolibet infuturum spectabit inuiolabiliter obseruari, dictisque exponentibus plenissimè in omnibus, & per omnia suffragari debere, ac irritum, & inane si secus super his à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, non obstantibus constitutionibus

bus, & ordinationibus Apostolicis, ac prædictorum Ordinis, & Prouinciæ, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel alia quauis firmitate roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & singulis illorum omnium tenore præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris hac vice duntaxat specialiter, & expresè derogamus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris die vigesima septima Iulij 1637. Pontificatus nostri Anno decimoquarto.

M. A. Maraldus.

LAVS DEO.

INDEX
RERVM NOTABILIVM,
quæ in hoc Opere continentur.

A

ABstinentia D. Francisci admirabilis extitit. 99. vbi de ipsius quadragesimis agitur.
Apostolos miraculorum gratia clarificauit. pag. 141.
Amor oculatus est, & mysticæ vineæ custodem fecit sponsam. 1
Amicitiæ pauperum firmiores sũt. pag. 221.
Amoris perseuerantiam plagarum retẽtio demonstrat. 189. & 190
Abnegatio S. Francisci in contumelijs tolerandis eluxit. 93. 94. & 95. Vnde inter contumelias sicut Angelus Dei inconcussus permansit. 96.
Aues ad Frãcisci imperium siluerunt, & mansuetæ redditę sunt. pag. 154.
Animalia etiam vt ranæ, formicæ, lupi ficures reddebantur. 155
Aluernæ mons tempestatibus liberatus. 154.

C

CAtenæ Petri Apostoli virtutem spirabant. 31.
Charitas pauperum ardentior est. pag. 222.
Conuentus Minorũ in Bethlehem. 25. Conuentus Nazareth vbi verbum caro factum. 25
Conuentus in loco, vbi domus Zachariæ fuerat. 26. Item Baruthi, & in valle Iosaphat vbi B. Virgo sepulta. 26.
Christus plagarum foramina in suo corpore mirabiliter retinuit. 181. 182. & 183. Quas ob causas. 183. vsque ad 192.
Christus plagas suas Francisco cõmunicauit cui suam imitationẽ integram ante concesserat. 183
Christus vulnera retinuit, vt inde suæ pietatis viscera panderẽtur. pag. 186
Vt in cælis æternum passionis memoriale maneret. 187
Conseruauit in corpore plagas, vt in die iudicij hostes cõfundat. 191 & 192.
Christus in S. Francisci manibus se descripsit. 190. & 191.
Christus, quia in lateris fossione dolorem non senserat, vult post resurrectionẽ Thomam in aper-

tum latus manum immittere, ac si noua apertione delectaretur. 188

D

Dominium rerum Fratribus Minoribus relictarum penes Sedem Apostolicam residet. pag. 229.

Didacus à S. Seuerino Guardianus Montis Sion laudatus. 261.

Discretio humilitate conquiritur. pag. 258

Discretio virtutũ moderatio. 255.

Discretio in virtutibus maximè in Prælato necessaria. 254. & 255.

Doctrina Francisci admirabilis: non tantum hominibus, sed feris prædicauit. 106. 107. & 108.

Ad doctrinam sacrarum litterarũ intelligentia instructus fuit. 109 & 110.

Pro doctrina spargenda indefessa operatione laborauit, per totam Italiam, Palæstinam, Castellam, Lusitaniam, aliasque Orbis regiones discurrendo. à pag. 100. ad 106.

E

Sacra Eucharistia ad victoriam nos armat. 149

Eleemosyna quã Deo accepta. 289

Eleemosynæ terræ sanctæ, quam fideliter contrectandæ. 290. etiã infidelibus à Guardiano Hierusalem erogãtur. ibid. Nedum omnibus Christiani Orbis peregrinis ad terram sanctam confluentibus. 291.

Largæ eleemosynæ erogandæ Fratribus Minoribus in terra sancta degentibus. 291. & 292

Propter eleemosynã Melchisedech & Abraham maxima bona adepti sunt. 292.

Eleemosyna plus confert, quàm ieiunium. 292. & 293

Ad colligendas eleemosynas in subsidium Ecclesiæ destinati sunt Minores ab Innocẽtio IV. Gregorio IX. Clemente VII. & Iulio II. 223. & 224.

Exempla magis mouent, quàm verba. 250. & 251.

Exempla verbis respondeant. 251.

Ecclesiæ reparandæ S. Franciscus, & S. Dominicus suscitantur sicut ad conuersionem gentium Petrus & Paulus destinati sunt. pag. 73.

Enoc & Elias Francisci aduentum præstolabantur. 86.

F

S. Franciscus Christi transfigurationem fuit æmulatus. 133 134. & 135

S. Fran-

S. Franciscus quid in terra sancta operatus fuerit. 2. Et quomodo eandem hæredibus destinauit.

Franciscus, quia Seraphicus, quia vigil Orientalis vineæ custos diuina ordinatione. 1. & 2.

Franciscus quid in terra sancta operatus fuerit & quomodo eandem suis hæredibus destinarit. pag. 2

Franciscus nascitur quando à terra sancta Christi fides expulsi. pag. 24.

Francisci ad Sultanum Aegypti intrepidus accessus & sermo. 37 & 39.

In ignem si conuerti voluissent se ingressurum & illæsum abiturũ promittit. ibid. Sultani feritas ad eius aspectũ mitescit & Christianis beneuolentiæ signa demonstrat. ibid. & 40. ac tandem fidem Christianam suscepit. ibid.

De Aegyptiaca muliercula eũdem ad carnis illecebram prouocantem sparsis in pauimento viuis carbonibus & desuper nudus & illæsus cubans victoriã & quoad illius conuersionem reportauit. 41.

In Oriente prædicans, in suisque filijs Mahumeticam superbiam & libidinem superaturus annos transegit. ibid.

S. Francisci filiorum prædicatione conuertẽdos Mahumetanos Ioachimi Prophetia. 44.

Franciscus stigmatibus insignitus in die iudicij ad confundendos impios apparebit. 192.

Francisci per terram sanctã peregrinatio & sancti Sepulchri duplicata visitatio. ibid.

Quomodo elegit Fratres, qui eum ad terram sanctam comitarentur. 44. & 45

A Monachis S. Benedicti prope Antiochiam Deo reuelante recipitur & Monasterium in suũ ordinem adscripsit 45. 46

S. Franciscus & S. Benedictus in carnis victoria æquales. ibid.

Quinque annos eo tempore natus quo Hierosolymam Salhadinus occupauit, & quale in hoc quinquennio quinque plagarum mysterium. 46. & 47.

Franciscus, eiusque filij illudentes carni per ignem. 48. 99.

Franciscus in Oriente Mahumetanam perfidiam insectatur, & illius filij in Occidente Marrochium destinantur martyrium ex prædicatione subituri. 49. Quibus verbis hos martyres abeuntes benedixit. ibid.

S. Francisci natiuitatem, Ordinisque institutionem sacri Vates cecinerũt. 51. vt Ioannes Euangelista sub alterius Angeli ab ortu Solis ascendentis figura. 52 53

53. 54. & Aggæus in persona Zorobabel vbi arctissimè Trinitatis mysterium hic sanctus affectauerit, & quam mira in huiusmodi mysterij nomine operatus fuerit fusissimè ostenditur à pag. 54. ad 64.
S. Franciscus qua ratione fuerit Zorobabel. 65. Assumptus in locum supremi luciferi. ibid. & 66. Totus humilitate formatus, & seipsum in humilitate præcessit vt Ioannes Baptista. 66. & 67.
Clangor, signaculum, & triumphus victoris Christi in Francisco. 67. & 67.
Francisco & vulnera, & vulnerũ dolorem Christus donauit quod suæ matri non concessit. 70.
Franciscus à Zacharia sub duarum virgarũ & funiculi assumptione præsignatus. 72.
S. Franciscus funiculo amoris mũdum cinxit. 72. 73.
S. Franciscus conseruatoris nostri per omnia typum gessit. 77.
Natus in stabulo vt Christus. 78. & 79.
Dum baptismate abluitur qui eum è sacro fonte Angelus suscepit in Altaris gradu marmoreo vestigia impressa reliquit. 79.
Recens è fonte leuati humero crucis signum peregrinus impressit 80 & quæ nutrici fatus fuerit. ibid.
Francisco nascente lætantur cælites mærent inferi vnde dæmones in valle Spoletana Concilium conuocarunt. 81. 82. 83.
S. Franciscus ab aliquibus creditur in matris vtero sanctificatus. 83.
S. Franciscus similis Christo in paupertate, eius paupertatis consideratio. 89. 90. 91.
S. Franciscus spiritus oris Christi cum Antechristo pugnabit. 201 Et coniunctissimus Christi frater. 202. 203.
S. Franciscus nudis pedibus terrã promissionis calcans illam suo contactu sanctificat. 9.
S. Francisco propter stigmata quilibet debet esse deuotus. 218. & 219.
Francisco iure fraternitatis Christi terra sancta commissa est. 203
Christi Beniamin super omnes dilectissimus. 204
Franciscus Christum cænantem expressit 193. 194. & 195
Franciscus moriens Christum morientem imitatur. 196. & 197
Mortuus nudus manens à quibuscunq. cum stigmatibus cernitur. 198
Francisci epitaphium, ac Marci Maruli elogium. 200
S. Franciscus Princeps inclitus regale signũ deferebat. 156. Vbi, &c. magno applausu excipiebatur.

tur. 156. 157. & 158. Nec proinde gloriabatur, quia totum ad Deum referebat. 158 & 159

S. Francisco mare obediuit. 130 & 131.

Aquam in vinum pluries cõuertit. tit. 136. panes multiplicauit à pag. 136. ad 140.

Christi trãsfigurationem aliqualiter æmulatus. 133. 134. 135

Franciscus virtute ex Christi similitudine defluente cæcos illuminauit, & leprosos mundauit. 142. & 143

Triginta mortuos vitæ reddidit. 143. in quibus mira est cuiusdam Episcopi suscitatio. 144. Et fœminæ à damnatione liberatæ 146. & 147

Prophetiæ donum habuit corda penetrabat. 148. 149. 150. & 151

G

Guardianus mõtis Sion Palæstinam Syriam, & Soriam gubernat in omnes Christi fideles iurisdictionem exercẽs. 243 & 244

Peregrinos vndique aduenientes, etiam hæreticos charitatiue recipit, receptionis modus exponitur. 245. 46. & 47

Sit forma gregis, & exemplis dicta cõfirmet, à pag. 248. ad 251

Discretionem teneat. 254. Guardiani vnius imprudentia montem Sion nobis eripuit 255. 256 & 257

Giardianus omnibus se accomodet vt omnes lucrifaciat. 258. & 259

Patiens sit etiam ad martyrium. 160. 261. 262. 263

Guardiani montis Sion priuilegia à pag. 265. vsque ad 272

Guardanus montis Sion quas cerimonias faciat in Dominica Palmarum. 273. ad 277

Quas faciat feria 4. & 5. Maioris Hebdmodæ à pag. 777. ad 280

Quid faciat Guardianus Hierusalem in Parasceue, Sabbato Sancto, & Dominica Resurrectionis à pag. 283. ad 286.

Græci fallacijs, & ingenti pecunia apud Turcam agunt pro occupatione sanctorum locorum. pag. 232

Græcorum fallacias Minoritæ detegunt, & coacta a Regibus, & Principibus Catholicis eleemosyna loca sancta recuperant. 233. ad 238.

Exemplar sententia contra Græcos à Sultano pronũciatæ refertur. 23æ. 236. & 237

H

Ierusalem vrbis copiosa descriptio, nominis Etymon, captiuitates, restaurationes, quando

quando Christo nomen dederit. Quomodo à Saracenis possessa, liberata, in seruitute redacta à pag. 10. ad 15.
Hieremias in quo loco Terræ sanctæ plorauerit. 3
Humilitas S. Francisci extrema fuit propter quam supremam Luciferi sedem in cælo obtinuit & stupenda operatus fuit 111 & 112
Heraclius Imperator vili tectus amictu, nudisque pedibus Crucem gestans Hierusalem ingreditur 228
Hierosolyma vinea est, quam huius temporis vulpes feræq. Saraceni deuastant. 1
Henrici VIII. Angliæ Regis de Fratribus Minoribus in Terra sancta existentibus elogium. 35
Eorundem Cardinalis de Vitriaco sententia. 36
Helena Constantini Imperatoris mater in monte Sion templum extruxit. 17

I

IVdæis vt pueris paruam terræ promissionis partem Deus impertiuit. 6
Iudæi à promissa sibi terra ob Christi occisionem eiecti. 6
Iuuenes duo simillimi. 216
Iudæ proditoris similis esset, qui sancta loca ad priuatum dominium traheret. 231
Ioannes à Capistrano Commissarius ad colligendas eleemosynas tempore cruciatæ instituitur. pag. 223
Infidelium corda suauiter trahenda sunt, Gregorij monitum. 259
Iacoba de septem solijs, & B. Clara Franciscum mortuum contrectarunt. 199
Ioachimus Abbas de S. Francisco, & S. Dominico prædixit futuros, & imagines eorum ad viuum expressas musiuo opere Venetijs reliquit. à 73. ad 76
Ignem concupiscentiæ alio igne Franciscus extinxit. 153

L

LEgata Minores acceptare possunt. 307. Non tamen de re immobili, nisi venderetur. pag. 308.
Et ad quid teneatur in hoc casu heres. 308. & 309.
Legatum sub modo indifferenti relictum ad modum licitum trahendum est. 309. & 311
Ad exigenda legata actione ciuili Fratres agere non possunt. 311
Legatum temporarium decennium non excedit. ibid.
Nisi centum attingat, nec perpetuum, nec longi temporis legatum

tum non dicitur. 312.
Legatum quod mendicitatem non tollit acceptari licitè poterit. pag. 312.
Legata gratuita perpetua quę Fratribus per modum eleemosynæ conferuntur acceptari possunt. pag. 312. ad 315
Protestari debent Fratres ante legatorum receptionem se eleemosynæ titulo illa recipere. 316
Hæredes tamen illa soluere tenentur. 317. Nec annui redditus dicenda sunt. 319. Nec paupertati Minorum repugnant. 318
Episcopi, & Iudices alij ex officio compellere possunt hæredes ad soluenda legata perpetua Fratribus relicta. 320. 321
Quod humiliter implorare possunt Fratres, vel Syndici Apostolici. pag. 322.
Legata relicta perpetua cum onere Missarũ retineri possunt à Minoribus. 323. 324.
Sunt enim hæc laborūj, & laborum mercedes 325
Legata perpetua, & perpetuæ eleemosynæ idem sunt pro Minoribus. 326. 327. 328.
De legatis differitur latè vsque ad finem libri. ibid.
Loca sãcta sub dominio Sedis Apostolicæ à Minoribus custodita ad omnes fideles spectant 230.
Si Loca sancta à Minoribus ad alios transirent graue scandalum gentilibus daretur 239. 240.
Lætitia Fratris Minoritæ in quo constituenda sit. 88

M

Martyres à Beato Francisco Marrochium missi, ibi, & qualiter prædicauerint, quibus tormentis vitam finierint, quæ miracula post mortem fecerint, vbi requiescant. 50. & 51
Minorum in Terra sancta degentium laus. 264
Minorum hęreditas est paupertas. pag. 222
Minores quo tempore in monte Sion habitare cœperunt. 19.
Quibus instructi armis in parta possessione conseruantur 20
Quomodo Christi Domini Sepulchri custodes effecti 21. Siciliæ Regum munificentia & Clemẽtis VI. authoritate in Sanctorũ locorum possessione firmantur. ibid. Apostolici diplomatis exẽplar. 22. 23
Minores post 230. circiter annos Turcarum auaritia à S. Saluatoris templo expulsi sunt. 25
Minores merenti Hierosolymitanæ Ecclesiæ ex sanctorum locorum possessione succurrunt. 27
Minores quanta patiuntur à Barbaris pro sanctorum locorum

manutentione. 34. quam alacriter ad Loca sancta conuolēt, & ægrè reuertantur. ibid.
Minoribus omni iure Terra sancta debetur. 104. sex fines propter quos Minoribus Terra sancta ad custodiam tradita est. 206 à Saracenis plus alijs Religiosis Minores amantur. 207
Minores loca sancta ab impijs polluta purgarunt. 209. per trecentos, & amplius annos eadem possederunt. 210
Minores ob paupertatem Turcis notam minora pendunt stipendia. 212. triginta aureorum millia tamen pendunt. ibid.
Minores in tractandis eleemosynis fideliores, quia pauperiores sunt. 221.
Minores, quia pauperes in colligendis eleemosynis aptiores. 216
Maioratum amplissimum in paupertate fundatum à S. Francisco, recipiunt. ibid.
Minoritæ paupertatis, & mortificationis Christi æmulatores iure optimo Terram Promissionis obtinent. 10
Minores ob altissimam paupertatem Terræ promissionis hæredes. 7.
Miserius est amisisse, quàm non recepisse. 6
Minores in suauissimo sponsi oleo pedes religiose intingunt. 7.
Mons Sion quis. 15. In illo cenaculum fuit, in quo maiora Christianæ Religionis mysteria celebrata fuere. 16. 17
Insigni templo à S. Helena nobilitatus, Sanctissimæ Virginis habitatione sanctificatus. 17.
In monte Sion sepulchrū Dauidis. 17. Ibi domus Caiphæ. 18
Moyses nudare pedes iubetur, vt terram sanctificaret. 9
Propè montem Sion est sepulchrum S. Stephani Gamalielis, & Nicodemi. 18.
Martyrium tolerandum, non quærendum. 263.
Mahumetus bestia ascendens de terra. 214.
Mahumetani in armorum potentia, & carnis libidine gloriantur. 41. 42
Mahumetus aliquando victus, cū victoriam sibi falsò promiserat 42. latrociniū exercuit, ob quod Mecæ proscriptus perhibetur, ibid.
Dæmonis filius creditur sicut Merlinus, & Lutherus. Carnis luxuriæ deditissimus. 43. eius sectatores, & qui Religiosissimi putātur supra modum turpes, & nefandi 43.

N

INter necessitates valetudinis, & indumentorum, aliæ etiam similes continentur. 302

Necessi-

Necessitas conseruandi loca sancta & communis est, & propria Fratrum. 303. 304.

Numerus duodenarius frequẽs, & mysticus in sacra pagina. 122 123.

Numerus sociorum S. Francisci eorum merita, & qualitates ad Christi exemplũ referũtur. 123 124 125.

Nox sicut dies illuminatur obtenta Francisci oratione claritate. 154.

P

Palæstinæ ãbitus, & partitio. 3

Peccata diuinas promissiones impediunt. 4. 5.

Prædicatores non debent prædicãdi officium assumere, nisi mittantur. 2.

Plagæ Christi in carne retentæ, fidem, & resurrectionem adstruunt. 182. 183.

Porphyrius hereticus Christi plagas criminatur. 181

Plagæ Christi sunt victoriæ insignia, ac trophæa. 184.

Plagæ Christi in corpore retentæ resurrectionis suæ testimonium afferunt. 189

Patientia S. Francisci admirabilis extitit in cuius obsequium stultus reputari gaudebat. 100

Paulus Apostolus officiũ Commissarij Terræ sanctæ exercuit. 287. & 288.

Perfectio essentialis in charitate consistit accidentalis verò in Obseruantia statutorum 295.

Perfectionis statum Episcopi, viã Religiosi assumunt. 195 296

Perfectio essentialis reperitur in martyrio quod multi Minoritæ perpessi sunt. 296.

Possessionem sanctorum locorũ habere multi Religiosi inaniter tamen contenderunt. 24.

Pecuniæ cõtrectatio moralis interdicta Minoribus, non autẽ materialis seu naturalis. 305.

Pecuniam, quæ ad loca Terræ sanctæ defertur comitari possunt Minores, & probatur S. Pauli exemplo. 306

Priuilegia à Christo concessa Minoribus & deuotis Ordinis Minorum 219

Prelatus sit forma gregis. 249. 250

Prælatus se prius immutet, alios postmodũ mutaturus. 251. 252

Patientia Mulieris captiuæ Georgianos ad fidem attraxit. 252 & 253

Priuilegia concessa peregrinãtibus ad Mecam. 213 *superstitiones.* 214.

Anthiteses contra Christianorum teporem 214. 215.

Plagarum aspectu, & contrectatione Francisci miles incredulus velut alter Thomas fidelis efficitur. 199

R

Recursum ad pecuniam Minores habere possunt pro charitatis cōseruatione, vel augmento 297.
Item pro sanctorum locorum manutenentia. 298
Quas conditiones habere debet, qui ad pecuniam recurrit ibid. & 299.
Ad pecuniam recurrerunt Apostoli, vt fidelibus Terrę sāctæ subuenirent. 300.
Regula S. Francisci de substantia Euangelij expressa & à Christo dictata. 126. 127.
Cardinalis Sabinensis apud Innocentium III. pro confirmanda perorauit. 127
Raptus mirabiles, & extases Sancti Francisci in oratione recensentur à pag. 114 *ad* 120

S

Sancti maiora miracula, quā Christus diuina ope effecerūt. pag. 129.
Stigmatizatio S. Francisci admirabilis extitit. 160. *Singularis.* 161. *Modus quo peracta fuit recensetur.* 162. 163. 164.
Nisi stigmatizatio Christi manibus facta fuisset benignitas Dei veluti vacuisset. 165.
Stigmatizatio à Christi artificio magnam dignitatē obtinuit. 166
Sacrorum stigmatum impressione cara. B. Francisci Deificata. 171. & 172.
Sacra stigmata biennio viuens detulit Franciscus, & perpetuò retinebit ad Dominicæ, nostręque resurrectionis argumentum. 173.
Stigmatibus velut Apostolica bulla sigillatus. 147. *Iisdem supernā Hierusalem illustrabit. ibidem* & 175.
Sacra stigmata naturaliter imprimi, & sine corruptione bienniū durare non potuerunt. 176. 177
Quinque corporis vperturæ, vt ardens amoris exhalaret incendium. 177. *& quinque talenta. ibid.*
Stigmatum testes oculati, tam in morte, quàm in vita. 277. & 178. 179. 180.
Sibylla Erythræa quæ de S. Francisco, & Dominico sub tempore Romuli mira prædixit. 73.
Duodecim miracula stigmatū. 69 & 70.
Stigmatum dolorem, & stigmata Francisco donauit Christus, quod Matri suæ non concessit. 70. & 71.
Sultani Sach ad Regem Franciæ superba responsio. 211
Sultanus Turcarum duos aureorū

millio

millionès quotānis elargitur, vt Mecæ deuotionem sustentet. pag. 213

T

Terra promissionis quam salubris, quàm diues, quam omnibus bonis referta, etiā post Iudæorum expulsionem. 7. 8. 9

Tera prmissionis spiritualiter est intelligenda. 6.

Terræ promissionis latitudo, & longitudo 3. & 4.

Teram promissam cur totam filij Israel non possederint. 4

Terra sancta nudis pedibus calcanda. 227.

In diuisione Terræ promissionis quæ pars cuilibet Tribui Israelitica contigerit. 3.

Terræ sanctę captiuitas ab Vrbano II. Pontifice deplorata. 28.

Terræ sanctæ Sacraria, quando à Turcis polluta fuerint. 209.

Turcæ Christum non verè passum fabulantur. 208.

Turcæ leui de causa templa nostra in meschitas conuertunt. 210

Tabernaculum Sion, vbi Dauid pœnitens Psalmos cecinit. 18. Nunc ab Indis Christianis religiosè asseruatur. ibid.

In Terra sancta nulli alij Religiosi Ecclesiæ subditi, præter Minores inhabitant 26.

Turcarū artes, vt nobis pecunias, vel sancta Loca eripiant. 261.

F I N I S.

